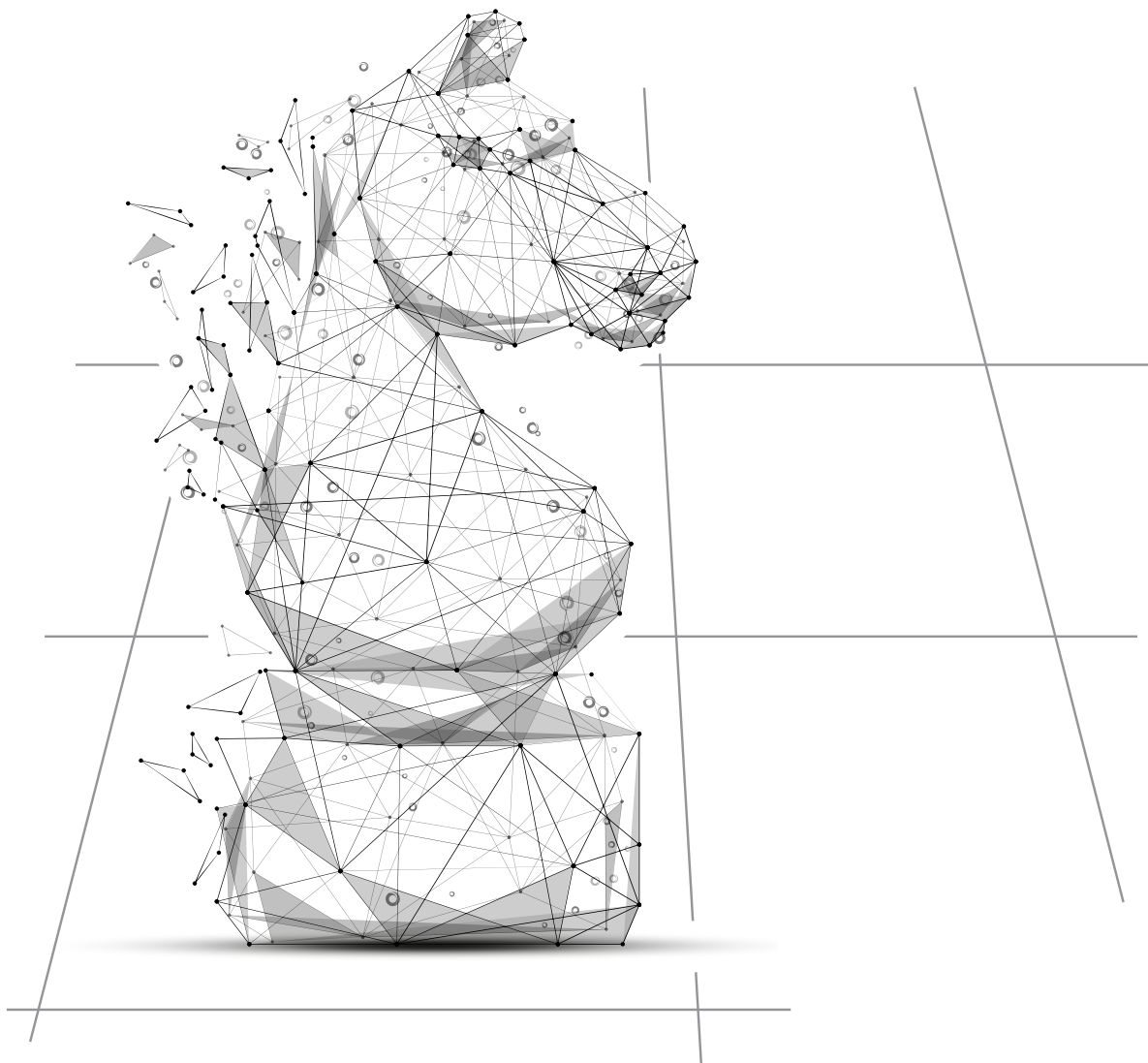




Ministerstvo zahraničních věcí
České republiky



Mapa strategických příležitostí

2020/2021

Mapa strategických příležitostí

2020/2021

Kolektiv autorů:

Martin Tlapa, vedoucí týmu

Marek Svoboda

Michaela Chrtová

Michaela Koletová

Marek Pyszko

**Kolektiv pracovníků Ministerstva zahraničních věcí
České republiky**

Mapa strategických příležitostí

2020/2021



Ministerstvo zahraničních věcí
České republiky

© 2020 Ministerstvo zahraničních věcí České republiky

ISBN 978-80-7441-052-9

Obsah

ÚVODNÍ ČÁST	9
Poděkování autorů	11
Úvodní slovo	13
Úkoly pro českou diplomacii	15
Pandemie a její vlivy na svět a diplomacii	17
Struktura publikace	21

Přehled strategických příležitostí	23
---	-----------

AFRIKA	23
Alžírsko	25
Egypt	28
Etiopie	31
Ghana	34
Jihoafrická republika	37
Keňa	40
Maroko	43
Nigérie	46
Senegal	49
Tunisko	52
Zambie	55

AMERIKA	57
Argentina	59
Brazílie	62
Chile	64
Kanada	67
Kolumbie	70
Kuba	74
Mexiko	77
Peru	80
Spojené státy americké	83

ASIE	87
Ázerbájdžán	89
Čína	92
Filipíny	96
Gruzie	99
Indie	101
Indonésie	105
Írán	108
Izrael	111
Japonsko	114
Jordánsko	117
Kambodža	120
Kazachstán	123
Korejská republika	126
Kuvajt	129
Libanon	131
Malajsie	134
Mongolsko	137
Myanmar	140
Pákistán	143
Saúdská Arábie	146
Spojené arabské emiráty	149
Thajsko	151
Turecko	154
Uzbekistán	157
Vietnam	160

AUSTRÁLIE A OCEÁNIE 165

Austrálie 167

EVROPA 169

Albánie 171

Belgie 174

Bělorusko 177

Bosna a Hercegovina 180

Bulharsko 183

Černá Hora 186

Dánsko 189

Estonsko 191

Finsko 193

Francie 196

Chorvatsko 198

Irsko 201

Itálie 204

Kosovo 208

Kypr 211

Litva 213

Lotyšsko 216

Maďarsko 219

Moldavsko 222

Německo 225

Nizozemsko 229

Norsko 232

Polsko 236

Portugalsko 240

Rakousko 243

Rumunsko 247

Rusko 249

Řecko 252

Severní Makedonie 255

Slovensko 258

Slovinsko 261

Srbsko 265

Španělsko 268

Švédsko.....	270
Švýcarsko.....	272
Ukrajina.....	275
Velká Británie.....	278
Oborový rejstřík.....	283

Úvodní část



Poděkování autorů

Celá publikace není výhradní prací pouze uvedených autorů. Na publikaci pracovali především pracovníci českých zastupitelských úřadů, kteří se na jejím vzniku podíleli zpracováním podkladů pro vybrané země, a dále pracovníci¹ a stážisté² Odboru ekonomické diplomacie Ministerstva zahraničních věcí České republiky, kteří zpracovali značné množství dat potřebných pro vznik této publikace.

Chtěli bychom tímto poděkovat obzvláště zastupitelským úřadům České republiky a zahraničním kancelářím CzechTrade, které se aktivně podílely

na sběru potřebných dat a informací. Také děkujeme dalším zainteresovaným subjektům za cenné náměty a připomínky.

Úkolem diplomacie není vyčkávat na lepší časy, ale být aktivní. Zejména v této době je nutné se snažit pomoci zmírnit negativní dopady krize na české firmy a naši ekonomiku. Ministerstvo zahraničních věcí a jeho zastupitelské úřady v zahraničí jsou připraveny pomáhat orientovat se v obtížném prostředí zahraničních trhů a být spoluautory hospodářského restartu naší země.

1 Veronika Borovská, Zuzana Gamrotová, Karel Charanza, Michaela Chrtová, Michaela Koletová, Marek Pyszko

2 Lucie Balkanská, Dominika Kefurtová, Petr Marek, Tereza Martinkovičová, Tomas Németh, Petra Olivová

Úvodní slovo

Specifická doba si žádá specifická řešení. Česká diplomacie proto na pomoc české ekonomice přichází s Mapou strategických příležitostí. Jejím cílem je pomoci firmám orientovat se v turbulentní době a zprostředkovávat aktuální příležitosti ve světě. Mapa strategických příležitostí vychází z unikátních informací, kterými disponují ekonomičtí diplomaté českých zastupitelských úřadů a zástupci agentur na podporu exportu ve světě.

Hodnota expertních znalostí teritoria, znalostí místního prostředí, měkkých signálů a přístupu ke strategickým záměrům partnerských vlád se ještě zvýšila v době, kdy je ve světě omezen pohyb cestování a napříč ekonomikami dochází k rychlým a zásadním změnám, které přímo dopadají na české exportující firmy.

Světová ekonomika v roce 2020 zažije největší propad od Velké hospodářské krize 30. let 20. století. Zdravotní krize, která se postupně změnila v krizi hospodářskou, značně promění svět, jaký jsme znali doposud. Globální hrubý domácí produkt se propadne o 4–6 % a nejvyšší meziroční pokles o 8 % zaznamenají vyspělé ekonomiky. Rozvojové a vyořující se ekonomiky v roce 2020 klesnou o 3 % a pro mnohé z nich to bude znamenat největší propad za posledních 50 let. V souvislosti s pandemií koronaviru a jejími hospodářskými následky již nyní celosvětově dochází ke značné proměně poptávky a změně národních prioritních sektorů. Vlády redefinují perspektivní sektory, do kterých v následujícím období investují a které budou rozvíjet. Tyto sektory nebudou pouze přímo vázány na současnou epidemii v podobě zdravotnictví či digitálního průmyslu, ale očekává se také zaměření na odvětví, která pomohou pozvednout národní ekonomiky, jako je například infrastruktura.

Díky prodloužené ruce českých podnikatelů v podobě české zahraniční sítě ve světě je proto možné přinést prvotní signály proměn na straně poptávky, popsat dynamiku sektorů významných pro české exportéry a detailně přiblížit,

jak lidé na místě vnímají nastalou krizi a její dopady na ekonomiku. V této souvislosti je rovněž nutné vnímat zasazení publikace v čase. S cílem přinést aktuální informace v reálném čase se jedná o prvotní náznaky směřování světa v postkoronavirové době a spolu s pozitivními příležitostmi je také nezbytné vnímat rizika. Publikace, jak je již v názvu uvedeno, je zaměřena na příležitosti pro české podnikatele a nejedná se o nevyčerpatelný seznam bariér trhu. V této souvislosti MZV doporučuje rovněž využití Souhrnné teritoriální informace jednotlivých zemí, která je pravidelně zastupitelskými úřady aktualizována na portále businessinfo.cz (www.businessinfo.cz/nazevzemě).

Mapa strategických příležitostí vychází jako první svého druhu a nemá za cíl nahradit Mapu globálních oborových příležitostí, ale přinést její nadstavbu reagující na bezprecedentní události roku 2020. Tato publikace tak na Mapu globálních oborových příležitostí 2019/2020 především navazuje a odkazuje – cílem je přinést českým firmám aktuální vývoj v klíčových sektorech, případně přinést klíčové příležitosti, které vyvstaly z koronavirové krize.

Cílem publikace je kromě prezentace aktuálních strategických sektorů rovněž i přispět k pochopení dopadů pandemie koronaviru na český export, a to pomocí představení dosavadních proměn ekonomik vybraných zemí jak z pohledu fiskálních reakcí národních vlád, tak v makroekonomických souvislostech spolu s budoucím ekonomickým vývojem a faktory, které jej ovlivňují.

Úkoly pro českou diplomacii

Počátkem roku 2020 většina ekonomů a exportérů řešila hrozby spojené s narůstajícím protekcionalismem ve světě, poklesem světové poptávky, vlivem cen ropy a kurzem české koruny. Ministerstvo zahraničních věcí se snažilo diskutovat s firmami, jak nejlépe podpořit trvalejší přítomnost českých firem v Africe a čím posílit ekonomiku proti externím otrěsům. Jen o pár měsíců později stojíme před trpkým sčítáním: jaký je „trade off“ peněz a lidského života? Jak hluboko se propadne světová ekonomika, výroba, kdo přežije, vydrží vnitřní trh EU, rozpadne se eurozóna? Kdo už nikdy obchod neotevře, a do jak hlubokého dna se propadne podnikatelská nálada a deficit státního rozpočtu?

Každá krize je však trochu jiná. Ta současná, zdá se, nebývale zvýšila očekávání, co všechno má udělat stát. Naším prvním úkolem je proto pochopit, co z minulých řešení nebude zítra fungovat, v čem je nezbytné se měnit a co musíme začít dělat jinak. Ne proto, abychom přežili, ale zvítězili.

Dynamický model české ekonomické diplomacie

Úkolem diplomacie není sedět se založenýma rukama a čekat, co se bude dít. Zejména v době krizí a nejistoty stoupá její význam, protože může pomoci k hospodářskému restartu země.

Současná pandemie ukazuje, jak důležité je mít konkrétní, rychle dostupné a aktuální informace o příležitostech i rizicích. Firmy, které se dnes na ambasády a kanceláře agentur obracejí, požadují interní znalosti o důvěryhodnosti a kapacitě partnerů. Zajímá je, jak otevřít pobočku, najít zástupce, ošetřit vývozní rizika. Chtějí praktickou informaci, kam trhy směřují, kde roste poptávka, jak se vyvíjejí soukromé i vládní investice.

Svět se mění a potřeby firem s ním. S poválečnou globalizací, světem sociálních médií, velkým počtem aktérů, oborů i témat, se model diplomacie ve světě změnil. Velký počet hráčů k nejrůznějším tématům, expertů napříč firmami i úřady. Diplomacie v éře on-line soupeření se světem globální politiky i obchodu vyžadují jinou „přidanou

hodnotu“. Vývozci dnes požadují diplomacii, která je dynamická, násobící kapacity, lidské i finanční, která je službou a umí rychle vyrazit za trhem a našimi zájmy do různých koutů světa a která vyžaduje flexibilní zapojení místních expertů. Ty do vítězných týmů v zahraničí potřebujeme.

Ministerstvo zahraničních věcí upravilo nástroje pro podporu podnikatelů tak, aby nabízel dynamiku i maximální flexibilitu. Spojuje nabídky českých firem do širších řešení, platform, nabízí asistenci zástupců státu zdarma a doplňujeme ji o podporu přímého a trvalejšího působení našich firem v zahraničí. Pomoc s certifikací, registrací výrobků, marketingová asistence, které firmám poskytují partneři v zahraničí, jsou důležitým programem pro úspěšné udržení trhů v horších dobách.

Ponaučení z pandemie

Během pandemie prošla stress testem celá česká zahraniční diplomatická síť a její spolupráce, včetně komunikace s ústředím, rezorty a dalšími partnery. Oceňována byla schopnost všech zúčastněných improvizovat, zejména při organizaci náročných repatriací, které byly například v případě Afriky s četnými přestupy. Výsledné hodnocení se jeví jako pozitivní s řadou doporučení technického parametru, ale především s doporučením nebát se plnit koordinační roli MZV a nebát

se změn. Například pomohlo využití moderních nástrojů komunikace.

Jako klíčová se potvrdila potřeba informovat občany a firmy přes weby a sociální sítě a vytvářet jedno zdrojové místo pro informace, odkud je možné informace sdílet v českém a anglickém jazyce. Krize přinesla větší dynamiku

do diplomacie a praktičnost, v případě ekonomické diplomacie a zahraniční rozvojové spolupráce i nové nástroje, jako jsou například projekty na podporu ekonomických aktivit, včetně významných peněžních darů v zahraniční rozvojové spolupráci. Poroste role aktivního lobování a podpory zájmových témat ČR.

5 úkolů pro českou diplomacii

1. Pochopit, co z minulých řešení nebude zítra fungovat, v čem je nezbytné se změnit a co musíme začít dělat jinak. Ne proto, abychom přežili, ale zvítězili.
2. Udržení správného směřování liberální demokracie – střet mezi všeobjímajícím státem, který se angažuje ve všech oblastech podnikání, a liberálně demokratickým směřováním.
3. Nepodlehnout ekonomickému nacionalismu, prosazovat spravedlivou a efektivní architekturu fungování světa. Cílem je globální spolupráce v zájmu vlastní země včetně pravidel pro mezinárodní obchod. Nebát se světa a podporovat racionální politiku založenou na faktech.
4. Integrace: dejme dohromady nabídky komplexních u nás dosažených řešení. Navýšení kapacit zdravotní péče, moderní způsoby sledování pohybu zboží a služeb pro digitální komunikaci jsou mezi nimi.
5. Posouvat diplomacii od narativního nátěru k jednání, činu, akci a především výsledkům. Od statických kolektivů k dynamickému národnímu týmu v zahraničí, který se pohybuje po globálním světě podle nových příležitostí a našich zájmů.

Martin Tlapa
náměstek ministra zahraničních věcí

Pandemie a její vlivy na svět a diplomacii

Pandemie koronaviru představuje v první řadě bezprecedentní test odolnosti jednotlivých zemí a jejich připravenosti zvládat krizové situace z pohledu zdravotnických kapacit, krizové legislativy, státních hmotných rezerv, sociální stability nebo připravenosti na přechod k digitálnímu státu a reálného stavu e-governmentu. Zásadní roli v první fázi pandemie představoval přístup k informacím, ochranným pomůckám a rychlost reakce, což například pomohlo zvládnout situaci ve Vietnamu. Nicméně řada otázek především z počátečních fází epidemie a vůbec vzniku pandemie koronaviru není do současnosti objasněna. Neexistuje odpověď na otázku prevence virové pandemie, ale pouze potvrzení, že ve světě masivních přesunů lidí, cestování a urbanizace se tento typ nemoci dokáže šířit velmi rychle a s globálním zásahem.

Krise zvýraznila a akcelerovala řadu problémů v hospodářské a sociální rovině řady zemí. Často se jedná o známé a dobře analyzované problémy, které se vršily řadu let a jejich řešení se odkládá. V hospodářské rovině to může být například vysoká zadluženost, která zhoršila manévrovací prostor vlády pro restart nebo podfinancované zdravotnictví, a to zdaleka nejen v rozvojových zemích. Dalším příkladem může být role šedé ekonomiky, která v době ztráty pracovních příležitostí zanechala řadu lidí mimo standardní systémy podpory a může stát na začátku problémů v sociální oblasti.

Otázka soběstačnosti zaznívala jako politicky líbivá, ale hospodářsky obtížně realizovatelná. Nicméně některé východoasijské země, jako je Jižní Korea, již připravují seznamy strategických položek a zvyšují tlak na návrat části firem a jejich výrobu zpět do domácích teritorií s ilustračním příkladem Japonska, které tento návrat spojuje

i s pobídkami. Současně se zvyšuje zájem o znalost ultimátních vlastníků významných investorů v jednotlivých sektorech, kteří budou prověřováni. Zásadním tématem bude nalezení rovnováhy mezi soběstačností, zásobami a schopností spustit výrobu vybraných položek důležitých z hlediska fungování státu, tedy téma rezervních výrobních kapacit a jejich financování.

Multilateralismus vyšel z prvotní fáze pandemie sice neotřesen, ale zřejmě ani neposílen ve srovnání například s regionálním přístupem anebo důrazem na vlastní stát a obecně větším zaměřením ve světě na individuální vnitrostátní problémy. Z pohledu multilaterálního přístupu lze spíše hovořit o nevyužitých příležitostech. Krize naopak pomohla přístupu „selektivního multilateralismu“, aplikovaného jen tehdy, pokud je výhodný. Výjimku tvořily státy, které patří dlouhodobě mezi zásadní zastánce mnohostranného přístupu.

Klíčové vlivy pandemie			
Zvýraznění a akcelerace starých problémů (rozpočtové, výkonnostní, sociální, zadluženost, křehké sociální a zdravotní systémy)	Posílení protekcionismu v řadě zemí světa, posílení regionalizace, návrat domicilu firem, bariéry obchodní a investiční, veřejné zakázky	Proměna světové poptávky a nabídky, posílení doposud méně výrazných sektorů (v důsledku spotřebitelské poptávky i vládních investic)	Fragmentace globální architektury světa (OSN, WHO, WTO), „selektivní multilateralismus“
Pokles světové ekonomiky, obchodu, poptávky, firemních investic	Růst hybridních hrozeb a dezinformačních aktivit	Posílení vlivu Číny, oslabení EU, USA, Mercosur, G20	Problémy ekonomik vysoce závislých na jednom sektoru (cestovní ruch, služby, doprava, remitendy)

Hrozby, příležitosti, akce

Z ekonomického hlediska je krize teprve v počáteční fázi a s určitým zpožděním sleduje svůj spouštěč, tedy vývoj pandemie koronaviru. Počáteční hospodářský šok je stejně hluboký nebo horší ve srovnání s velkou krizí 30. let minulého století a některá data patří do kategorie předtím nepředstavitelných, jako například 40% pokles exportu ČR v dubnu 2020. Vyjádřeno v korunách se jedná o měsíční výpadek exportu 125 mld. Kč, následovaný 100 mld. Kč v květnu. Nicméně je třeba přiznat, že zpomalování světové ekonomiky a globálního obchodu přišlo již před epidemií.

Krize řadě zemí ukázala jejich zranitelnost a závislost na jednom sektoru (suroviny, cestovní ruch, remitence od gastarbeitřů) nebo jedné part-

nerské zemi (Čína, JAR, EU). Krize slouží jako další impulz k diverzifikaci a hospodářským reformám. Tak jako mnohokrát v historii není příliš jasné, co by mělo být předmětem a ambicí samotných reforem. Objevují se náznaky zájmu s cílem posílit soukromý sektor, privatizace a příliv zahraničních investic. Přímé zahraniční investice se vracejí do centra pozornosti a vzhledem k poklesu jejich objemu a náběhu reshoringu se o ně bude tvrdě soutěžit. Mezi výhody ČR patří úspěšná transformace a získávání přímých zahraničních investic do takové míry, že doslova vyluxovaly trh pracovních sil v předkrizovém období. Rozhodně půjde o témata, která budou v centru pozornosti společně s posilováním zdravotnického sektoru, e-governmentu nebo kybernetické bezpečnosti.

Reakce na hrozby a příležitosti pandemie			
	Hrozby	Příležitosti	Akce
ČR	Zadlužení, ztráta trhů, role státu a důvěryhodnost institucí, administrativa	Stát – služba občanům a firmám, společná řešení, „pressing“ za příležitostmi ve světě	Společná nabídka řešení od více českých subjektů ve světě a podpora přímého působení
EU	Vnitřní problémy EU, zadlužení, protekcionismus, neefektivita	Společně řešit, co je výhodné, aktivní reforma multilaterálních institucí	Reflexe problémů, poučení, reforma
Svět	Rozpad globální architektury světa	Nové sektory, stimulační balíčky	Strategická partnerství – praktické ambice spolupráce, udržení globální architektury – obchod, bezpečnost
Firmy	Produktivita, nedostatek zakázek, problémy obchodních partnerů	Nové příležitosti, modernizace, nové obchodní modely, produktová diverzifikace	Nemocnice s úpravnou vody v Africe

Naopak klasické čisté exportní operace vyjdou z krize oslabené, ale opět se spíše potvrzuje a prohlubuje trend, který nabíhal již před koronakrizí. Přímý export zboží však bude čím dál více znevýhodňován mimo území regionálních uskupení a nejmarkantněji se tento stav projeví u veřejných zakázek. Opět se však jedná o trend předkrizový a jako příklad lze použít Rusko, kterému se již v praktické rovině podařilo zahraniční dodavatele až na výjimky vytěsnit z domácích veřejných zakázek. Potvrzuje se, že zřejmě jedinou efektivní odpovědí bude trvalá přítomnost českých firem na národních a regionálních trzích s pevnou vazbou na distributory, místní pobočky, dlouhodobé

projekty a školicí programy. Především prostý vývoz mimo EU bude zkrátka v případě výrobků s nižší přidanou hodnotou méně atraktivní.

Dalším oslabením této krize budou levné a jednoduché výrobky, kdy se jejich dovoz ve světě rostoucího protekcionismu bude nadále znevýhodňovat a bude se střetávat s politikami soběstačnosti a v rozvojovém světě se záměry industrializace. Tato skutečnost zřejmě představuje největší varování pro budoucnost ČR, zdaleka větší i než dočasné hluboké propady exportu během pandemie a krize. Podmínkou úspěchu bude orientace na sofistikovaná řešení, což se například projevilo na zapojení českých zdravotních technologií nebo

nanotechnologií při řešení pandemie. Naopak regionalizace globálních dodavatelských řetězců by měla představovat příležitost pro ČR, která by však neměla vytěsnit globální ambici zaměřené na ekonomiku s vyšší přidanou hodnotou.

Z hlediska hospodářské politiky se osvědčily především nástroje kurzarbeitsu, přímé podpory mezd, odklady splátek a daní, a rovněž finanční nástroje. Tedy podobné a prověřené nástroje jako v předchozích krizích, naposledy při finanční krizi 2009. Dotace, které například v ČR patří mezi klíčové hospodářské nástroje i v oblasti podpory podnikání, podobně jako při krizi před 10 lety,

zůstaly nástrojem spíše do období pohody a hojnosti. Všechny hospodářské nástroje však mohly spíše využít státy s udržitelnými rozpočty a rozpočtovou odpovědností. To platí i pro správné načasování ukončení protikrizových nástrojů.

V neposlední řadě společně se zhoršenou platební morálkou a problémy při financování jednotlivých zemí opět narostla role mezinárodních finančních institucí, jako je Mezinárodní měnový fond nebo Světová banka, regionálních rozvojových bank a dalších hlavních věřitelů. Právě na ně bude směřovat nová dávka apelů na odpouštění dluhů.

Struktura publikace

Mapa strategických příležitostí je členěna po kontinentech. Do publikace byly zvoleny vybrané země s působností zastupitelského úřadu, celkem 83 zemí. Teritoria jsou zpracována do jednotlivých karet, které se skládají ze dvou hlavních částí – přiblížení ekonomické situace země pomocí makroekonomických dat a jejich interpretace spolu s dalšími faktory, které vývoj v zemi v důsledku koronavirové pandemie ovlivňují, a fiskálních opatření místních vlád. Druhou částí jsou strategické příležitosti pro české exportéry.

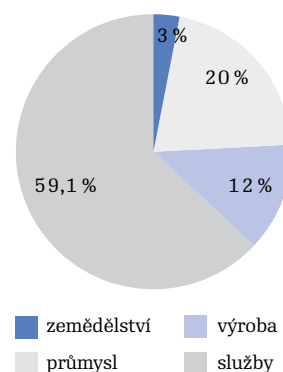
Interpretace makroekonomických dat v souvislostech a vliv pandemie na zemi.

Ukazatel	2018	2019	2020	2021	2022
Růst HDP (%)	2,7	2,9	-8,6	4,7	2,6
HDP na obyvatele (tis. USD)	14,5	14,6	13,2	14,1	–
Míra inflace (%)	0,9	1,4	0,5	1,1	1,5
Nezaměstnanost (%)	9,8	7,7	10,9	9,2	8,4
Bilance běžného účtu (mil. USD)	1,1	1,7	-1,7	-1,6	-1,3
Populace (mil.)	4,2	4,1	4,1	4,1	–
Konkurenceschopnost	68/140	63/141	–	–	–
Exportní riziko OECD	5/7	4/7	4/7	–	–

Predikce EIU

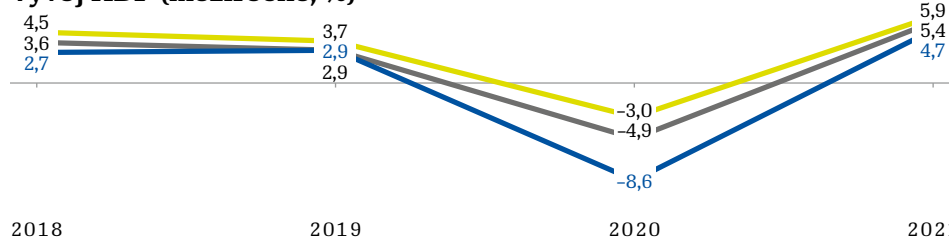
Zdroj: EIU, WEF, OECD

Podíl sektorů na HDP



Zdroj: WB; 2019

Vývoj HDP (meziročně, %)



Zdroj: EIU, IMF

Grafická část karty země interpretuje v tabulce základní makroekonomické ukazatele od roku 2018 do roku 2022. Koláčový graf interpretuje podíl jednotlivých sektorů na HDP země. Spojnicový graf zobrazuje vývoj HDP dané země v komparaci s vývojem HDP ve světě a vybranou skupinou zemí. Skupiny zemí pro tuto publikaci byly zvoleny dle metodiky Mezinárodního měnového fondu (IMF) „vyspělé ekonomiky“ a „rozvojové a vynořující se ekonomiky“.

Uskupení zemí rozdělené dle metodiky IMF

Vyspělé ekonomiky				
Austrálie	Irsko	Kypr	Portugalsko	Švédsko
Belgie	Itálie	Litva	Rakousko	Švýcarsko
Dánsko	Izrael	Lotyšsko	Slovensko	Velká Británie
Estonsko	Japonsko	Německo	Slovinsko	
Finsko	Kanada	Nizozemsko	Spojené státy americké	
Francie	Korejská republika	Norsko	Španělsko	

Rozvojové a vynořující se ekonomiky				
Albánie	Filipíny	Keňa	Myanmar	Srbsko
Alžírsko	Ghana	Kolumbie	Nigérie	Thajsko
Argentina	Gruzie	Kosovo	Pákistán	Tunisko
Ázerbájdžán	Chile	Kuba	Peru	Turecko
Bělorusko	Chorvatsko	Kuvajt	Polsko	Ukrajina
Bosna a Hercegovina	Indie	Libanon	Rumunsko	Uzbekistán
Brazílie	Indonésie	Maďarsko	Rusko	Vietnam
Bulharsko	Írán	Malajsie	Řecko	Zambie
Černá Hora	Jihoafrická republika	Maroko	Saúdská Arábie	
Čína	Jordánsko	Mexiko	Senegal	
Egypt	Kambodža	Moldavsko	Severní Makedonie	
Etiopie	Kazachstán	Mongolsko	Spojené arabské emiráty	

Přehled
strategických
příležitostí

AFRIKA





Alžírsko

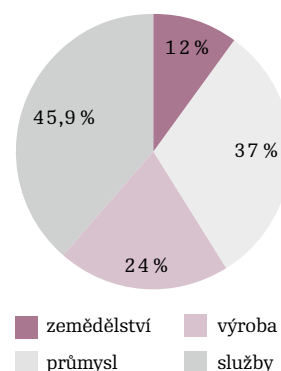
Alžírská vláda dlouhodobě usiluje o snížení výdajů za dovoz zboží a služeb, ve kterém vidí příčinu ekonomické recese. Tenčící se zásoby zahraničních deviz stály v posledních letech za mnoha restriktivními úpravami zahraniční obchodní politiky, od zákazu dovozu přes podporu licenční výroby v místě k seřfgardům. S tím souvisí i navýšení míry úvěrové rizikovosti. V rámci opatření COVID-19 bylo tudíž pro rok 2020 vyhlášeno snížení objemu dovozů z původních 41 mld. USD na 31 mld. USD. Příjmová strana účtu, kterou z 95 % tvoří příjmy z vývozu ropy a navazujících produktů, se v roce 2020 totiž snížila hned dvakrát, v důsledku rekordně nízké ceny za barel ropy a snížením poptávky. Úsporná opatření se vztahují i na rozpočet státního ropného podniku Sonatrach, jehož náklady na investice a těžbu se snížily o polovinu, na 7 mld. USD. S tím významně souvisí i pozastavení možnosti uzavírat nové smlouvy se zahraničními partnery na průzkumy a další služby. Alžírsko se dlouhodobě vyznačuje relativně nízkou mírou inflace, která se zvedne až v roce 2022, a relativně únosnou mírou nezaměstnanosti, na jejíž řešení cílí mnohé rozvojové projekty zahraničních donátorů.

Ukazatel	2018	2019	2020	2021	2022
Růst HDP (%)	1,4	0,8	-8,0	1,7	2,1
HDP na obyvatele (tis. USD)	4,1	4,3	3,7	4,0	–
Míra inflace (%)	3,5	2,4	2,3	2,8	3,9
Nezaměstnanost (%)	11,6	11,9	15,1	15,1	13,1
Bilance běžného účtu (mil. USD)	-16,7	-12,3	-23,4	-22,5	-18,2
Populace (mil.)	42,1	42,9	43,7	44,5	–
Konkurenceschopnost	92/140	89/141	–	–	–
Exportní riziko OECD	4/7	4/7	5/7	–	–

Predikce EIU

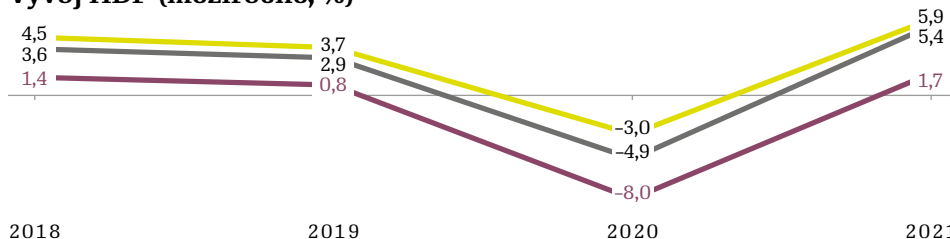
Zdroj: EIU, WEF, OECD

Podíl sektorů na HDP



Zdroj: WB; 2019

Vývoj HDP (meziročně, %)



Zdroj: EIU, IMF

Alžírsko na koronakrizi zareagovalo standardními fiskálními i monetárními opatřeními. Podnikům tak byl umožněn odklad účetních uzávěrek, daňových záloh a platby DPH. Již zadluženým podnikům bylo umožněno přenastavit splátkový kalendář, a zprostit se platby daně IBS. Bankovní sektor, jehož modernizaci snad pandemie urychlí, snížil kapitálové rezervy tuzemských bank na 60 % likvidity; banky byly také zproštěny povinnosti držet vyrovnávací rezervy a odkládaly splátky úvěrů dle situace klienta. Podnikatelský svaz CARE, který dlouhodobě názorově přispívá k projektu transformace

alžírské ekonomiky, u vlády prosadil podporu každého zaměstnance soukromého sektoru částkou 10 000 DZD měsíčně (75 EUR). Alžírsko se dlouhodobě snaží změnit svůj hospodářský model z ekonomiky závislé na vývozu ropy na diverzifikovanou ekonomiku. Události roku 2020 jsou silným impulzem, který ideálně vyústí v řadu strukturálních reforem a liberalizaci mezinárodní obchodní výměny.



Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

Od roku 2009 se na zakládání společných podniků v Alžírsku uplatňovalo restriktivní investiční pravidlo 49/51 stanovující zahraničnímu subjektu minoritní podíl. Toto omezení mělo za následek komparativně nižší míru přímých zahraničních investic oproti sousedním státům (FDI/HDP nedosahuje ani 20 %). V roce 2020 bylo investiční pravidlo 49/51 zrušeno s výjimkou tzv. strategických oborů (zejména farmaceutický, energetický a veškerý těžební průmysl). Zrušení investičního pravidla je příslibem, že Alžírsko bude postupně měnit kurz a bude se otevírat zahraničním investicím a další mezinárodní spolupráci. Stále platí, že Alžírsko disponuje relativně vzdělanou a levnou pracovní silou, světově významnými surovinovými zdroji a poměrně nenasyceným trhem.

► Energetický průmysl

Energetika je v Alžírsku tradičně strategickým sektorem a investice v něm jsou pečlivě upraveny omezujícím investičním pravidlem 49/51 a dalšími úpravami vycházejícími ze Zákona o uhlovodících 2019. Alžírsko je v pořadí 18. největším výrobcem ropy, 10. největším výrobcem plynu a 6. největším vývozcem plynu na světě. Dle Akčního plánu hospodářského rozvoje pro rok 2020 bude vedle rozvoje petrochemického průmyslu a nových těžebních ložisek plynu a ropy Alžírsko znovu cílit i na rozvoj obnovitelných zdrojů energie s konkrétním záměrem pokrýt do roku 2035 až 15 000 MW právě z čistých zdrojů. Nejde pouze o významnou úsporu tenčících se zásob plynu, ale i o snahu redukovat emise a posílit podnikatelskou činnost v sektoru, který má v zemi především s ohledem na fotovoltaiku velký potenciál. O zajištění energetické účinnosti hovoří komplementární Národní program energetické efektivity (EE), ten přináší celou škálu významných socio-ekonomických dopadů. Konkrétní cíl akčního plánu je uspořít do roku 2030 až 63 mil. tepů zavedením termoizolací u 100 000 obytných jednotek ročně, výměnou

veřejného osvětlení v rozsahu 1,1 milionů lamp se sodíkovými výbojkami ročně, rozšířením solárních ohřivačů vody v počtu 100 000 kusů ročně a rozšířením úsporných zářivek v počtu 10 milionů za rok.

Dokladem zájmu o rozvoj obnovitelných energií je nejen Vládní program obnovitelných zdrojů energie (EnR), ale i zamýšlená největší fotovoltaická elektrárna na světě poblíž marockých hranic a již probíhající alžírsko-německá spolupráce na projektu Desert Energy, který bude dodávat Evropě 17 % její spotřeby energie.

► Obranný průmysl

Patří dlouhodobě mezi hlavní osy česko-alžírské spolupráce. Alžírsko disponuje největším armádním rozpočtem v Africe a pro rok 2020 představuje obrana 25 % alžírského státního rozpočtu, tj. 9 mld. € (navýšení o 0,3 % oproti roku 2019). Objemné investice do obranného sektoru odráží složitou geopolitickou situaci Alžírka, která se v posledních letech komplikuje také přítomností lidového revolučního hnutí hirak. Výsledky

alžírského obranného průmyslu se každoročně předvádí na veletrhu Foire de la production algérienne v hlavním městě Alžíru. Alžírská armáda má zájem o bezpečnostní a obranné technologie, zbraně a munici, leteckou techniku i komunikační a radiolokační systémy. Přehled veřejných zakázek v tomto sektoru lze sledovat na portálech www.baosem.com, www.algeriatenders.com a www.mdn.dz. Alžírské ministerstvo vnitra také v roce 2020 navýší počet bezpečnostních složek o dalších 6 000 tabulkových míst, která budou pravděpodobně vyžadovat další vybavení, a lze tak očekávat publikaci dalších tendrů.

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

Patří mezi tradiční oborové příležitosti českých exportérů, z nichž mnozí již aktivně dodávají zdravotnické pomůcky a nábytek jak soukromým subjektům, tak vojenským nemocnicím skrze tendrové zakázky. Jakkoliv se Alžírsko pokouší o výrobu vlastních léků a tento sektor vzrostl v posledních letech o 17 %, pro jejich produkci často chybí technické vybavení a vybavení pro sterilizaci a odvodušnění výrobního závodu. Pandemie COVID-19 také ukázala na nedostatky zdravotnických zařízení zejména s ohledem na počet JIP lůžek (pouhých 200 na 43 milionů obyvatel). Dlouhodobě evidujeme také zájem o nelékařský materiál, zdravotní pomůcky, a potravinové doplňky, stejně jako kosmetické výrobky bez předpisu. Zdravotnický sektor po pandemii projde kompletní restrukturalizací, pro jejíž exekuci vznikla Národní agentura pro zdravotní dohled. Ta již identifikovala nedostatky v oblasti gynekologické péče, chirurgických jednotek a onkologických zařízení. Není také vyloučeno, že vzroste poptávka po výstavbě nových nemocnic na klíč.

► Zemědělský a potravinářský průmysl

V roce 2019 se Alžírsku investice do zemědělského sektoru, konkrétně do obilninové kampaně, vyplatila a opatření zavádějící racionalizaci dovozu obilovin, podle propočtů OAIC, ušetřila státní kase 1 mld. USD. I Plán hospodářského rozvoje 2020 staví do velké míry na rozvoji zemědělského sektoru s cílem zajistit zemi potravinovou bezpečnost. Plán hovoří o modernizaci a především digitalizaci zemědělství, zlepšení jeho výkonnosti a konkurenceschopnosti s výhledem na posílení vývozu zemědělských produktů v horizontu roku 2024. Také předznamenává zavedení investičních pobídek na projekty lokalizované v jižních částech země a na náhorních plošinách zaměřené především na strategické kultury (obilniny, olejovitá semena, cukr) a jejich další zpracování. Zvláštní pozornost je věnována rozvoji zemědělství v oblasti Sahary s ohledem na chov velbloudů – vznikají tak měly mlékárny, jatka i zpracovatelské závody.

V návaznosti na vládní program rozvoje modré ekonomiky plán hovoří o posílení akvakultury, ať už ve smyslu zajištění dlouhodobě udržitelného rozvoje mořského rybolovu, či rozšiřování projektu rybníků a chovu sladkovodních ryb. V neposlední řadě se také zmiňuje nutnost zlepšit infrastrukturu – výstavba loděnic, přístavů, posílení flotily a posílení distribučních kanálů. Dovoz koncových produktů tohoto sektoru je sice zatížen sejfogardou (DAPS), ale v mnoha ohledech se rozvoj alžírského zemědělského a potravinářského průmyslu stále neobejde bez světového know-how a především související techniky.

Velvyslanectví ČR v Alžíru

e-mail: commerce_algiers@mzv.cz

www.mzv.cz/alzir



Egypt

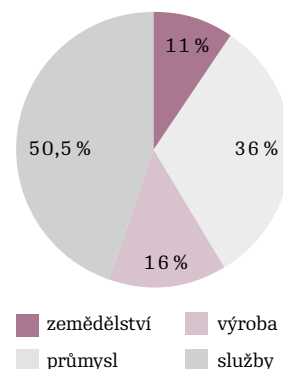
Hospodářský růst posledních let byl přerušen negativními dopady pandemie COVID-19. Za asistence Mezinárodního měnového fondu dokázal Egypt do roku 2019 zavést důležité ekonomické reformy, které mu měly dopomoci k fiskální konsolidaci. Právě díky liberalizaci směnného kurzu, zavádění investičních pobídek či reforem v energetickém sektoru se předpokládalo, že dojde v příštích letech k hospodářskému růstu. Z důvodu pandemie COVID-19 bude v lepším případě hospodářský růst posunut, v horším případě upadne Egypt do recese. Finanční prostředky z remitencí zažívají dramatický propad: miliony pracujících Egyptanů jsou nuceny vrátit se zpět do Egypta s negativními následky pro egyptskou ekonomiku. Příjmy ze Suezského kanálu klesly a podle odhadů pravděpodobně nedosáhnou požadované předpokládané výše a turistický ruch, který tvoří až 11,5 % HDP, se v měsících pandemie zcela zastavil.

Ukazatel	2018	2019	2020	2021	2022
Růst HDP (%)	5,3	5,6	0,9	1,2	3,5
HDP na obyvatele (tis. USD)	2,6	3,2	3,6	3,9	–
Míra inflace (%)	14,4	9,2	6,8	7,3	6,5
Nezaměstnanost (%)	9,9	7,9	12,3	12,1	–
Bilance běžného účtu (mil. USD)	-7,7	-10,2	-15,4	-14,3	-15,6
Populace (mil.)	97,1	98,9	100,8	102,7	–
Konkurenceschopnost	94/140	93/141	–	–	–
Exportní riziko OECD	5/7	5/7	5/7	–	–

Predikce EIU

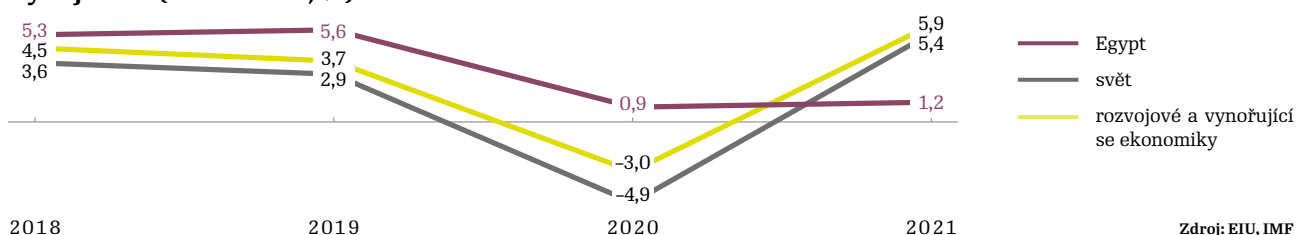
Zdroj: EIU, WEF, OECD

Podíl sektorů na HDP



Zdroj: WB; 2019

Vývoj HDP (meziročně, %)



Zdroj: EIU, IMF

Egyptská vláda již v březnu 2020 vyčlenila celkem 6,4 mld. USD (2% HDP) pro boj proti ekonomickým dopadům COVID-19. Přibližně polovina finančních prostředků směřuje na podporu stagnujícího turistického sektoru, zbylé finance jsou využity pro podporu průmyslových podniků – především formou daňových úlev. Vláda rovněž snížila cenu elektřiny o 10 piastrů pro těžký a střední průmysl s tím, že počítá s udržení těchto cen po dobu nejméně tří let. Centrální egyptská banka snížila svou hlavní sazbu o 300 bazických bodů na 9,25%. Snížení má podpořit růst průmyslového sektoru, snížit rozpočtový deficit a stimulovat zahraniční investice do akciového trhu. MMF podpořil Egypt v boji proti pandemii COVID-19 také finančními prostředky v hodnotě 2,77 mld. USD, které bude vláda čerpat průběžně v rámci roku 2020.



Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

► Dopravní průmysl a infrastruktura

Strategická poloha Egypta na křižovatce mezi Afrikou, Blízkým východem a Evropou nabízí možnosti v sektoru námořní infrastruktury. Země disponuje celkem 48 přístavy ve Středoziemím a Rudém moři, obsluhujícími až 90 % egyptského mezinárodního obchodu, které představují příležitosti nejen pro jejich modernizaci, ale také výstavbu logistických center, jakými jsou například zóny volného obchodu.

Egypt vyčlenil celkem 9 mld. USD na rozšíření a modernizaci železničních sítí. Železniční infrastruktura je zde ve většině případů manuálně řízena, chybí moderní řídicí, zabezpečovací, kontrolní a navigační systémy, které by zefektivnily a zlevnily jejich provoz. Vláda se chystá také rozšířit počet vlakových souprav a rozšířit železniční síť, aby spojovala i vzdálenější a chudší regiony země s velkými městy. Jedním z dlouhodobých cílů je také vybudování železniční trasy, která by propojila Káhiru se súdánským hlavním městem Chartúm, a stala se tak součástí plánované strategické linky Káhira-Kapské Město.

Vnitrostátní letecká doprava především za pandemie COVID-19 významně pomohla snížit finanční ztráty v dopravním sektoru. Se sítí 28 civilních letišť a stále narůstajícím počtem přepravovaných pasažérů ročně vnímá vláda potřebu jejich expanze a modernizace. Velké investice se předpokládají převážně do oblasti IT, bezpečnostních systémů či řízení letecké dopravy.

► Obranný průmysl

Obranný průmysl je i v dobách krize jedním z mála oborů, které si v Egyptě užívají stálý přísun financování. Několika českým firmám se již podařilo proniknout na egyptský trh, na kterém se uplatňují výrobci z celého světa. Jedná se především o malé ruční zbraně (pistole a útočné pušky), střelivo všeho druhu, výrobky duálního charakteru pro těžební potřeby (důlní výbušniny, speciální

chemikálie aj.). Také zájem o licenční výrobu je ze strany Egypta velký. Státní vojenské fabriky vyrábějí nejen vojenský materiál, ale věnují se i civilní výrobě. Vláda má za cíl zvýšit vlastní produkci vojenského materiálu a získat část afrického trhu. Aktuální bezpečnostní situace v Libyi a její dlouhé nechráněné hranice s Egyptem představují velkou výzvu, ale i příležitost pro inteligentní systémy a radarové technologie na ochranu hranic. Strategická místa jakými je Rudé moře a Suezský průplav, stejně jako rozlehlá pouštní území u hranic s Izraelem a pásmem Gazy, vyžadují zvýšenou ochranu a představují příležitosti pro české pasivní technologie.

► Vodohospodářský a odpadní průmysl

OSN předpokládá, že v případě zprovoznění nově vybudované Etiopské přehrady nebude do roku 2025 v Egyptě dostatek vody pro zásobování stále rostoucí populace. Průtok řeky Nilu klesne v důsledku naplnění Etiopské přehrady a špatného managementu vodních zdrojů pod 500 m³ na obyvatele. Vzhledem ke skutečnosti, že je řeka Nil hlavním vodním zdrojem využitelným pro zemědělství, hrozí v přímém důsledku problémy se zavlažováním tisíce hektarů zemědělské půdy a s tím spojeného nedostatku základních potravin. Egyptská vláda se snaží minimalizovat dopady této krize a modernizovat management vodních zdrojů – zefektivnit zavlažování povodí Nilu a zajistit zodpovědné nakládání s vodními zdroji egyptskými farmáři. Již nyní spoléhá Egypt také na recyklaci odpadních vod a předpokládá se v důsledku krize jejich rozšíření po celém povodí řeky Nilu.

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

V průběhu pandemie COVID-19 se potvrdilo, že současné kapacity nemocničních zařízení jsou v kritických chvílích nedostatečné. Již v prvních

měsících pandemie došlo k přeplnění státních zdravotnických zařízení, které vyvolalo společenskou nespokojenost; vláda musela vyčleňovat jiné veřejné prostory pro ošetřování nakažených. Přesto však z důvodu pokynu vlády nebyly využívány soukromé nemocnice či zařízení určené pro bezpečnostní složky státu. Investice do zdravotnického sektoru dosahují pouze 1,5 % HDP, což se projevuje velice špatným stavem státních nemocnic, ve kterých nejsou dodržovány standardy kvality a personál nemá k dispozici potřebné

vybavení. Předpokládáme, že po skončení pandemie bude vláda investovat do rozšíření, ale také do modernizace zdravotnických zařízení (rozšíření kapacit, modernizace stávající technologie, školení a servis).

Velvyslanectví ČR v Káhiře
e-mail: cairo@embassy.mzv.cz
www.mzv.cz/cairo



Etiopie

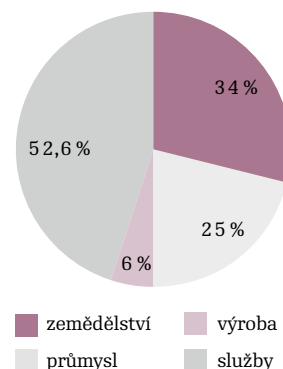
Nákaza COVID-19 zasáhla dle oficiálních statistik Afriku později než jiné kontinenty. Největším přispěvatelem HDP a zdrojem zahraniční měny v Etiopii jsou služby, zejména přeprava (Ethiopian Airlines), komunikace a turismus, který zaznamenal v roce 2018 největší přírůstek na světě (49 %). Ethiopian Airlines a turistický ruch však byly epidemií postiženy velmi těžce. Jen ztráty aerolinek, které jsou největší a neúspěšnější v Africe, překročily v květnu 1 mld. USD. K epidemii se pravděpodobně připojí po roce 2019 už druhá invaze sarančat. Protože zhruba 84% exportu zboží je tvořeno zemědělskými komoditami, bude kumulovaným efektem razantní propad růstu HDP téměř k nule a růst inflace, včetně cen potravin. Přímé zahraniční investice se v roce 2020 v důsledku globální krize propadnou na 2, 3 mld. USD a bude také zpožděn významný projekt privatizace etiopského Telecomu.

Ukazatel	2018	2019	2020	2021	2022
Růst HDP (%)	6,8	7,2	-0,6	3,1	4,0
HDP na obyvatele (tis. USD)	0,7	0,8	0,8	1,0	–
Míra inflace (%)	13,8	15,8	20,6	19,8	16,5
Nezaměstnanost (%)	–	–	–	–	–
Bilance běžného účtu (mil. USD)	-4,6	-3,5	-4,1	-4,0	-4,1
Populace (mil.)	109,2	112,1	115,0	117,9	–
Konkurenceschopnost	122/140	126/141	–	–	–
Exportní riziko OECD	7/7	7/7	7/7	–	–

Predikce EIU

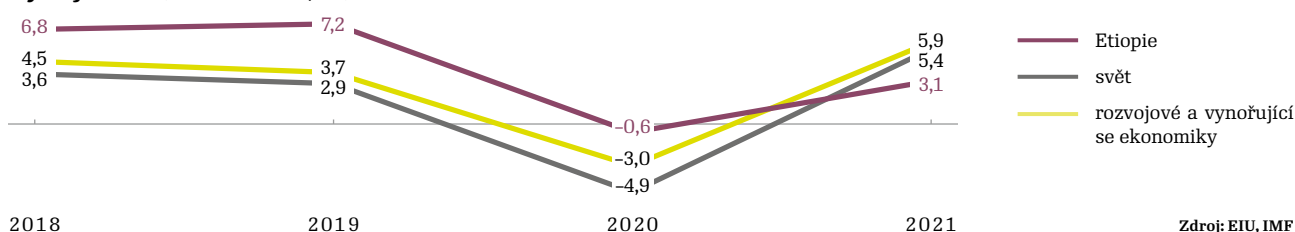
Zdroj: EIU, WEF, OECD

Podíl sektorů na HDP



Zdroj: WB; 2019

Vývoj HDP (meziročně, %)



Zdroj: EIU, IMF

Etiopská vláda v reakci na hospodářství postižené COVID-19 uvolnila dva finanční balíčky: Do podpory zdravotnictví vložila 145 mil. USD, což odpovídá 0,15% HDP. Pro kumulovanou podporu zemědělství, zabezpečení potravin, sociální zabezpečení a také zdravotnictví uvolnila 1,6 mld. USD, tedy přibližně 1,6% HDP. Tato podpora má být realizována do 3. 7. 2020. Fiskální opatření: Ministerstvo financí zrušilo povinnost doplatit daňové nedoplatky plátcům, jejichž nedoplatky byly evidovány do roku 2014. Majetky, zabavené v této souvislosti, budou daňovým úřadem uvolněny, ovšem pokud bude potvrzeno, že podnikání je stále funkční. Daňoví poplatníci, kteří mají daňové dluhy vzniklé v období 2014–2019, budou zproštěni od platby úroků a sankcí, jistina však musí být vypořádána. Souhlasí-li daňový poplatník, že zaplatí 25% jistiny a zbývající částku do 1 roku, budou mu odpuštěny penále a úroky. Zaplatí-li celou jistinu

do 30 dnů, obdrží 10% slevu z jistiny a budou mu úplně odpuštěny úroky. Monetární opatření: Etiopská centrální banka uvolnila soukromým bankám 435 mil. USD pro restrukturalizaci dluhů a prevenci bankrotů.

Z důvodu pandemie COVID-19 podpoří MMF přímo etiopský rozpočet z Rapid Financing Instrument částkou 411 mil. USD, a dokonce října 2020 odpustí dluhovou službu. V závislosti na vývoji situace může být tato úleva prodloužena o rok.



Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

Vládní „Growth and Transformation Plan II“ končí ve finančním roce 2019/2020. Ještě před pandemií COVID-19, v září 2019, představila etiopská vláda nový ambiciózní plán „Home Grown Economic Reform Programme“. Kromě makroekonomických konsolidačních cílů jsou programy zaměřeny na diverzifikaci exportu, na lepší integraci do globálního hodnotového řetězce a na strukturální změnu etiopské ekonomiky. Vláda přitom hodlá mobilizovat domácí zdroje a omezit závislost na zahraničních vstupech. K dosažení těchto cílů se bude v postkoronavirovém období snažit využít agroprůmyslových komplexů – budovat zpracovatelský průmysl založený na vlastních zemědělských vstupech. Bude proto nadále poptávka po mechanizaci a technologiích.

► Dopravní průmysl a infrastruktura

Potenciál pro české výrobce je zejména v etiopské letecké vnitrostátní dopravě. Etiopie je druhou nejlidnatější zemí Afriky a význam vnitrostátních linek roste. Je zde příležitost účasti na výstavbě a upgrade stávajících regionálních letišť a na dodávkách malých letadel.

► Energetický průmysl

V roce 2017 měla Etiopie instalovanou výrobní kapacitu elektrické energie 4 300 MW, což je třetí místo v Africe, Etiopie je také jednou z mála afrických zemí, která elektřinu vyváží. Hydropotenciál je 45 000 MW, geotermál má potenciál 10 000 MW. Země má ambiciózní „National Electrification Program“ s cílem zpřístupnit elektrickou energii lidem žijícím mimo hlavní síť na venkově do roku 2025. Plán navyšování kapacity však není plněn a s ohledem na pokles ekonomiky v bezprostředním postkoronavirovém období se realizace cílů dále prodlouží. Energetický sektor bude nicméně ve stadiu intenzivního budování i po epidemii, je jedním ze strategických etiopských sektorů. Potenciál je pro dodávky generátorů, transformátorů a dalších

komponentů pro přenosové sítě. Konkurence, jak z Asie, tak Evropy, je ovšem intenzivní, většina firem dovážejících tyto výrobky má v Etiopii trvalé zastoupení. V případě velkých vládních tendrů na dodávky přenosových soustav je většinou poptávána dodávka na klíč. Více než 90% elektrické energie v Etiopii pochází z hydroelektráren, druhým největším zdrojem jsou pak elektrárny větrné. Vedle velkých hydroprojektů rostou rovněž investice do menších hydro- a fotovoltaických projektů, které by doplnily národní energetickou strukturu bez nutnosti napojení na celoetiopskou elektrickou síť a které by zásobovaly odlehle komunity.

► Obranný průmysl

Dvoustranná spolupráce v oblasti obranného průmyslu má téměř stoletou úspěšnou tradici. Etiopie je i přes složitost aktuálního politického vývoje bezpečnostním stabilizačním prvkem Afrického rohu a de facto vojenským hegemonek regionu. Její význam v tomto ohledu v postkoronavirovém období ještě vzroste. Modernizace etiopské armády zaujímá významné místo ve státních výdajích a pro české dodavatele je zde výrazný potenciál. Příležitost

ke spolupráci je zejména ve vojenském letectví, v renovaci a upgrade dříve dodané české techniky, v systémech navádění letadel a sledování letového provozu, v radarové ochraně letišť a v radiokomunikaci, v dodávkách výcvikových středisek a trenažérů.

► Sklářský a keramický průmysl

V souvislosti s rozvojem nápojářského průmyslu a stavebnictví se otevírají příležitosti dodávek technologie výroby lahví a průmyslového skla. Etiopie má kvalitní zdroje sklářských písků, nápojové sklo i okenní tabule se však dovážejí.

► Služby

Mají dominantní podíl na tvorbě HDP a významnou roli zde hraje turismus. Etiopská cestovní a turistická ekonomika vzrostla v roce 2018 o 49%. Je to největší růst na světě. V „Home Grown Reform Programme“ je turismus identifikován jako jedna z fokálních oblastí. Na druhé straně dle „Travel and Tourism Competitiveness Index“ je Etiopie na jednom z posledních míst. To znamená, že vláda bude muset v postkoronavirovém období investovat do zatím zanedbávaných pilířů, bez kterých se sektor neobejde – do výstavby turistické infrastruktury a hoteliérství.

► Textilní a obuvnický průmysl

Textilní a kožedělný průmysl jsou tradiční odvětví etiopské ekonomiky a současně zatím stále jediné položky vývozu zpracovatelského průmyslu. Díky růstu výrobních nákladů čínské produkce a současné nízké ceně etiopské pracovní síly zaznamenává zejména textilní produkce významný vzestup. Příležitost je v dodávkách strojního vybavení.

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

Nedobrá stav etiopského zdravotnictví je dlouhodobý. Epidemií COVID-19 byl nicméně zvýrazněn a veřejně poodhalen. V zemi nejsou výrobní medicínálních plynů, nemocnice nemají stacionární generátory medicínálního kyslíku, nejsou zde ani použitelné mobilní kyslíkové jednotky. Etiopské

zdravotnictví je z velké většiny státní a ministerstvo zdravotnictví se bude snažit alespoň významně nemocnice v regionech vybavit kyslíkovými generátory a nejlépe komplexními rozvody plynů. Kyslík je aktuálně prioritou etiopského zdravotnictví. Etiopie má špatné zkušenosti s dodávkami zboží nízké kvality od některých východoasijských dodavatelů a u některých technologicky složitějších zdravotnických prostředků preferují vyšší kvalitu z EU nebo USA. Tento trend poroste. V zemi je nedostatek alespoň standardně vybavených jednotek intenzivní péče a laboratorní techniky.

► Zemědělský a potravinářský průmysl

Bude poptávka po výkonných a kvalitních traktorech, polních strojích, sušičkách, čističkách a třídíčkách zemědělských plodin. Budou zapotřebí zpracovatelské jednotky směřované na výrobu potravin, výrobu nápojů, textilní průmysl a průmysl zpracování kůže až na finální produkty. Konkrétně zde je a bude poptávka po pěstírnách kuřat, jateční technologii a vybavení, linkách na výrobu ovocných nápojů, textilních strojích, kožedělné technologii a kůži zpracujících strojích. Na tento průmysl je návazně poptávka na balicí technologie, nejen pro domácí trh, ale takové, které umožní export, včetně sklářských technologií zejména na výrobu lahví (ty Etiopie draze kupuje). Slabinou etiopského zemědělského a následného zpracovatelského průmyslu je, že místní kvalitní suroviny nejsou v zemi zpracovány tak, aby odpovídaly náročným normám EU. Do finálních destinací se proto reexportují například přes Indii a jiné země, kde se dočišťují a přepracovávají. To ubírá Etiopii zisk z přidané hodnoty a vláda se to bude usilovně snažit změnit. Budované agroprůmyslové komplexy mají být mamutími výrobními zónami, do kterých proudí surové zemědělské vstupy a vycházejí z nich hotové výrobky s vyšší přidanou hodnotou, včetně textilu, obuvi, potravinových polotovarů a nápojů.

Velvyslanectví ČR v Addis Abebě
 e-mail: victoria@honorary.mzv.cz
www.mzv.cz/addisababa



Ghana

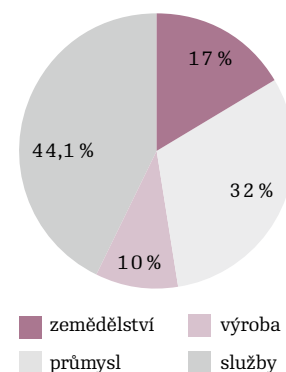
Ghana je jednou z nejvíce zasažených zemí v regionu, co se týče počtu nakažených COVID-19. Ghana pravděpodobně zažije výrazné zpomalení růstu HDP, dojde k výrazným výpadkům z příjmů ropy, z produkce kakaa, turistického ruchu, výpadkům z příjmů z dovozních cel a dalším výpadkům v příjmech z daní. Na druhé straně dojde ke zvýšeným výdajům ve zdravotnictví a přísnějším podmínkám financování s důsledky pro rozpočet na rok 2020. Předběžná analýza dopadu na reálný sektor ukazuje, že plánovaná míra růstu reálného HDP roku 2020 by se mohla snížit z původních 6,8 % až -4,1 %. Rovněž objemy obchodů, jak domácích, tak zahraničních, se v důsledku pandemie snižují. Ghana již zaznamenala výrazné snížení objemu obchodu zejména s Čínou, která pro Ghana představuje největšího exportéra a zároveň druhého největšího importéra. Rovněž toky plánovaných přímých zahraničních investic se v roce 2020 zpomalily kvůli nejistotám spojeným s COVID-19.

Ukazatel	2018	2019	2020	2021	2022
Růst HDP (%)	6,3	6,5	-4,1	0,4	3,1
HDP na obyvatele (tis. USD)	2,2	2,2	2,1	2,0	–
Míra inflace (%)	9,4	7,9	11,3	8,3	8,5
Nezaměstnanost (%)	–	–	–	–	–
Bilance běžného účtu (mil. USD)	-2,0	-1,9	-5,6	-3,7	-2,1
Populace (mil.)	29,8	30,4	31,1	31,8	–
Konkurenceschopnost	106/140	111/141	–	–	–
Exportní riziko OECD	6/7	6/7	6/7	–	–

Predikce EIU

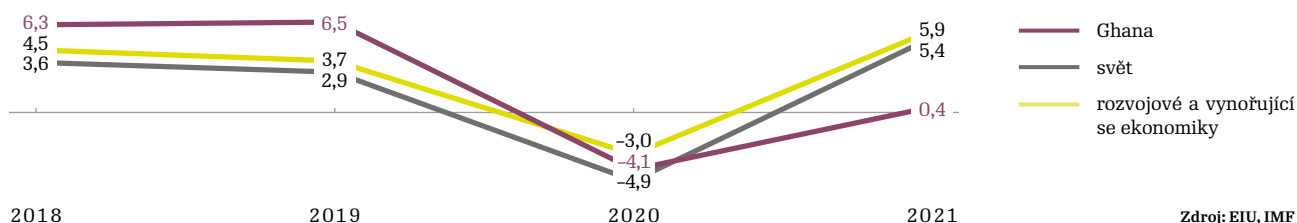
Zdroj: EIU, WEF, OECD

Podíl sektorů na HDP



Zdroj: WB; 2019

Vývoj HDP (meziročně, %)



Zdroj: EIU, IMF

V rámci opatření k odstranění rozpočtového schodku vytvořeného dopady pandemie koronaviru přijala ghanská centrální banka ustanovení o nouzovém financování, které jí umožní letos podpořit vládu až do výše 10 mld. GHC. Také Mezinárodní měnový fond (MMF) schválil ghanské vládě výplatu 1 mld. USD, která má být čerpána v rámci nástroje rychlého úvěru. Vláda na druhé straně za účelem snížení přímého dopadu na podniky by měla vydat 3 mld. GHC na podporu průmyslu, zejména farmaceutického, dále pohostinství, služeb a výroby. V rámci toho vláda zavedla Coronavirus Alleviation Program (CAP) v hodnotě 1 mld. GHC, který byl zahájen 19. 5. 2020 a jehož prostřednictvím si mohou malé a střední podniky v zemi zažádat o státní dotaci. Dále by vybraným podnikům banky měly poskytnout šestiměsíční

moratorium na hlavní splátky a snížení úrokových sazeb o 2 %. Ghanský úřad pro správu příjmů také poskytne úlevu malým podnikům a domácnostem. Ta zahrnuje prodloužení lhůt splatnosti pro placení daní ze 4 měsíců na 6 měsíců po skončení fiskálního roku, podporu daňových poplatníků, aby platili své daně bankovními převody, dále prominutí penále těm daňovým poplatníkům, kteří do 30. června 2020 vyrovnají své nesplacené dluhy a dále vyjmutí zboží určené pro boj s koronavirem z DPH a povolení odpočtů darů související s COVID-19 jako povolený náklad pro daňové účely.



Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

Navzdory koronavirové pandemii je rok 2020 rokem volebním (volby proběhnou v prosinci 2020) a i přes nepříznivé makroekonomické vyhlídky se vláda bude snažit v rámci předvolební kampaně investovat do klíčových sektorů ekonomiky, jako je zdravotnictví, zemědělský a potravinářský průmysl, obranný průmysl, dále doprava a strojírenství v rámci programu „One district, one factory“ (plán vlády v každém obvodu otevřít alespoň jednu továrnu nebo výrobní podnik), což může být zajímavá příležitost i pro české dodavatele a investory.

► Automobilový průmysl

V automobilovém průmyslu v Ghaně do značné míry dominuje prodej a nákup ojetých vozidel, nicméně dovoz nových automobilů do Ghany každoročně roste o 10 %, zároveň se v zemi zvyšuje také dovoz automobilových dílů a komponenty. Ghanská vláda přijala zákon o automobilech, který dává právní rámec pro montáž vozidel v zemi. Očekává se, že podrobný politický rámec sníží dovoz vozidel, který každoročně činí 85 000 a stojí více než 1 mld. dolarů. To také znamená, že všichni investoři, kteří se pustí do zřízení závodů na montáž automobilů, si užijí „dovolenou“ na dani z příjmu právnických osob. V důsledku toho se dovozní cla na nová osobní vozidla, SUV a další nákladní vozidla zvýší na 35 procent. Tři automobilové společnosti, VW, Toyota a Nissan, podepsaly dohody s vládou o zřízení závodů na montáž vozidel v Ghaně a signalizovaly zahájení hromadné výroby v roce 2020.

► Obranný průmysl

Zejména zhoršující se bezpečnostní situace v okolních zemích, jako je Burkina Faso, a předvolební

rok 2020 nutí vládu do větších investic v oblasti obranného průmyslu. Hlavním cílem strategického plánu je modernizace ghanských ozbrojených sil, na kterou ghanská vláda dlouhodobě vyčlenila ještě před pandemií 145 mil. USD. V rámci této modernizace by měly být vojákům pořízeny ruční zbraně a munice, nová armádní obrněná vozidla, padáky a další armádní doplňky. Potenciál existuje v oblasti oprav a modernizací vrtulníkové techniky, dodávek lehkých transportních letounů, výcviku pilotů či oprav a modernizací pozemní techniky. Mezi dlouhodobější plány Ministerstva obrany patří podpora a zapojení se do mírotvorných operací OSN a posílení vnitřní bezpečnosti v zemi, včetně zesílení ochrany ropného průmyslu v západní části země.

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

Prezident Nana Akufo-Addo slíbil v rámci pandemie do 1 roku postavit 94 nemocnic v 88 obvodech, které jsou momentálně bez nemocnic, a stabilizovat tak zdravotnický sektor. Každá z nemocnic by měla mít kapacitu 100 lůžek. Ghanský zdravotnický sektor se potýká s mnoha problémy, ať

už je to zastaralé vybavení nemocnic, nebo úplná absence nemocnic v určitých regionech. Také je zde nedostatek zdravotnického personálu, který často jezdí pracovat do ciziny. Nabízí se zde příležitost dodávky nemocnic na klíč, včetně stavební části a zdravotnického vybavení nebo nabídky nemocničního zařízení od lůžek po sofistikované lékařské přístroje. Je zde prostor i pro dodávku léčiv a ochranných pomůcek, které se dovážejí zejména z Číny a Indie, neboť ghanský trh je citlivý na cenu.

► Zemědělský a potravinářský průmysl

Jedná se o jeden z nejdůležitějších sektorů ekonomiky, který zaměstnává až 70 % pracovní síly a podílí se na 24 % HDP země. Prioritním cílem současné vlády je zajistit soběstačnost v produkci rýže, kukuřice a sójových bobů a usiluje o zajištění finančně dostupné zemědělské techniky pro drobné a střední zemědělce zejména se situací COVID-19. V předchozích letech bylo z ČR dovezeno více než 1 200 kusů malotraktorů a příslušenství. V letech 2019–2020 bude dodáno dalších několik stovek kusů, a lze proto předpokládat další poptávku po traktorech a náhradních dílech.

Další prioritou vlády v oblasti zemědělství je omezení závislosti na dovozu potravin. Každoroční dovoz cukru do Ghany činí 400 mil. USD (zhruba 80 % veškerého cukru se dováží) a existuje potřeba výstavby nových cukrovarů nebo revitalizace již nefungujících, postavených experty z ČR v 80. letech minulého století. Ghana sice znovuotevřela továrnu na výrobu třtinového cukru, ale zdejší produkce zdaleka nedokáže uspokojit poptávku. Vzhledem k tomu, že dovoz drůbežního masa dosáhl v roce 2018 čísla 250 tis. tun, je zde snaha o podporu vlastní produkce drůbežního masa a vajec, což představuje poptávku zejména

po krmivu, umělých hnojivech a zpracovatelské technologii. Současně evidujeme poptávku po dovozu živého hovězího dobytka za účelem vlastního chovu, který by zajistil část produkce čerstvého masa a mléka. Další možností je dovoz konzerv, salámů a jiných masných výrobků. Poptávka po těchto výrobcích je dána jednak 90% dovozem masa do země, a zároveň minimální produkcí výrobků z masa.

► Železniční a kolejová doprava

V Ghaně bylo v únoru 2017 zřízeno nové ministerstvo pro rozvoj železnice. Hlavní cíle ministerstva, definované v „Hlavním plánu pro železnice Ghany“ z roku 2013, jsou propojení největších měst Ghany a využití Ghany pro přepravu zboží z vnitrozemských zemí, jako je Burkina Faso, k přístavům v Temě a Takoradi a opačně. Dále poskytnutí přepravní cesty pro transport nerostných surovin z oblastí jejich ložisek, jak ve vnitrozemí (mangan, bauxit, železná ruda), tak i na pobřeží (ropa a zemní plyn). V prioritním plánu je výstavba 1 394 km železnic v objemu 7,8 mld. USD, které mají pocházet především ze zahraničních investic. V plánu je také záměr vybudovat tramvajový systém v Akkře a Kumasi. Zároveň by mělo dojít k rozšíření dopravní infrastruktury, mělo by dojít k rekonstrukci klíčových mostů, nadezdů a dalších staveb. Lze očekávat, že poptávka po těchto mostech poroste, protože umožňují přístup k zemědělské půdě, která je v Ghaně obdělávána jen z asi 13%.

Velvyslanectví ČR v Akkře
e-mail: accra@embassy.mzv.cz
www.mzv.cz/accra



Jihoafriická republika

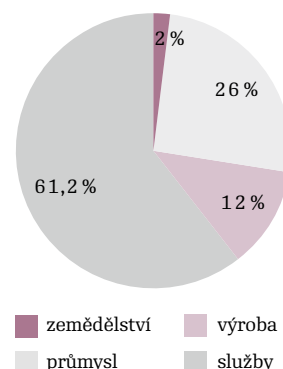
Pandemie COVID-19 zasáhla Jižní Afriku o něco později než Evropu či USA. Ekonomika JAR se nacházela v tzv. technické recesi již před pandemií a problémy hospodářství jsou tak dlouhodobého a strukturálního charakteru. Současná krize tyto neduhy naplno odhalila a ještě umocnila. Rostoucí státní dluh a závazky státních firem na konci roku 2019 činily v poměru k HDP téměř 70 %. Počátkem roku 2020 všechny tři hlavní ratingové agentury snížily jihoafriický kreditní rating, jenž se nyní nachází ve spekulativním pásmu. Nezaměstnanost se v době před krizí nacházela na úrovni 30 %. V polovině června se země nacházela teprve uprostřed rozvolňování protikrizových opatření (tzv. Level 3). Řada malých a středních podniků především z oblasti cestovního ruchu, pohostinství, služeb, ale i výroby, výpadky příjmů nepřežije. Odborníci předpokládají zvýšení nezaměstnanosti až na 50 %, nárůst státního dluhu na úroveň 100 % HDP a krach nebo vynucené refinancování zadlužených státních korporací.

Ukazatel	2018	2019	2020	2021	2022
Růst HDP (%)	0,8	0,2	-7,0	1,4	1,7
HDP na obyvatele (tis. USD)	6,4	6,0	5,1	5,2	–
Míra inflace (%)	4,4	4,0	4,5	4,5	4,7
Nezaměstnanost (%)	27,1	28,7	29,6	29,9	–
Bilance běžného účtu (mil. USD)	-13,4	-10,7	-7,9	-8,3	-7,7
Populace (mil.)	57,8	58,6	59,3	60,0	–
Konkurenceschopnost	67/140	60/141	–	–	–
Exportní riziko OECD	4/7	4/7	4/7	–	–

Predikce EIU

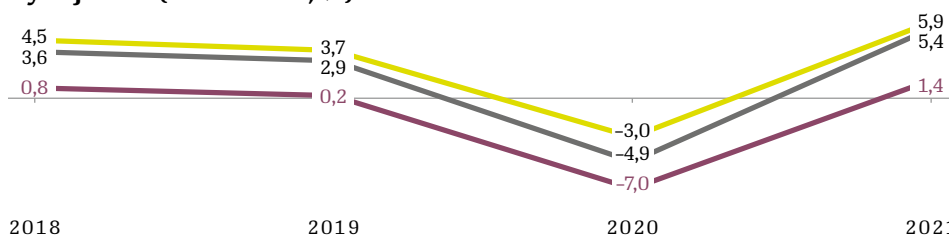
Zdroj: EIU, WEF, OECD

Podíl sektorů na HDP



Zdroj: WB; 2019

Vývoj HDP (meziročně, %)



Zdroj: EIU, IMF

V rámci prevence šíření viru vláda vyhlásila stav národní katastrofy, zmrazila veškeré sociální a ekonomické aktivity na dobu více než dvou měsíců a následně přistoupila k postupné obnově ekonomických aktivit v rámci pěti úrovní (1-5). Na obnovu hospodářství vedle řady daňových úlev pro firmy vláda vyčlenila finanční prostředky ve výši 500 mld. ZAR (asi 700 mld. Kč), což představuje zhruba 10 % jihoafriického HDP. Dle odborníků ale bude k restartu hospodářství potřeba minimálně dvojnásobek této částky, větší zadlužení si však vláda nemůže dovolit.



Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

Jako sektory s maximální státní podporou, tzv. prioritní, vláda označila zemědělský a potravinářský, energetický, a to včetně obnovitelných zdrojů, důlní a těžební, zdravotnický a farmaceutický průmysl. Trvalou podporu mají investice do výroby a služeb napříč sektory. Dále pak stavebnictví, budování infrastruktury a informační technologie. V souvislosti se zvýšením nezaměstnanosti a možným růstem kriminality lze očekávat zvýšenou poptávku po vybavení a technologiích v oblasti bezpečnostního sektoru. K realizaci dodávek pro jihoafrický trh je nutné nalézt lokálního partnera, distribuční firmu, popřípadě založit místní pobočku. Zahraniční společnosti obvykle soutěží o státní zakázky skrze místní entitu, jelikož jihoafrické státní podniky standardně nenakupují přímo od zahraničních dodavatelů.

► Důlní, těžební a ropný průmysl

Nedávné přijetí zákona o těžbě (tzv. Těžební charty, Mining Charter) vyjasnilo většinu podmínek pro domácí a zahraniční investory v důlním a těžebním průmyslu v Jižní Africe. Jihoafrický export je převážně závislý na vývozu surovin, a proto vláda v současné koronavirové krizi deklarovala maximální podporu těžbařskému odvětví a prohlásila důlní a těžební průmysl za klíčové pro národní hospodářství. Příležitosti pro české společnosti lze do budoucna spatřovat v dodávání inovativních technologií a řešení extrakce minerálů, ale i související komplexní řešení v oblasti energetické soběstačnosti dolů (kvůli častým výpadkům elektrického proudu), geologického průzkumu, ochrany zdraví a bezpečnosti objektů apod.

► Energetický průmysl

V minulém roce sužovaly jihoafrickou společnost i firmy pravidelné výpadky elektrického proudu související s potížemi energetického státního koncernu ESKOM. Přitom nutnost energetické soběstačnosti a stability sítě jsou z hlediska výrobního procesu a udržení atraktivity pro investory naprosto klíčové předpoklady, což si jihoafrická vláda uvědomuje. Schválená energetická strategie (tzv. IRP 2030) počítá s navýšením podílu zelené energie do roku 2030 až na 40 %. Podstatné je, že Jižní Afrika nehodlá od svého závazku podpory zelené energie ustupovat ani s ohledem na stávající krizi. Nejvíce obnovitelné energie se má generovat pomocí

větrných elektráren, avšak celou řadu příležitostí pro investory představuje oblast solární energie, vodní či tzv. „waste-to-energy“. V plánu je zavedení čistší formy uhelné energie. Mimo jiné se jedná o technologie zachycování, využívání a skladování emisí CO₂. Dále se počítá s výstavbou několika menších a účinnějších uhelných elektráren, jelikož revitalizace mnohých stávajících by byla nerentabilní. Postupné nahrazování diesellových záložních elektráren plynovými může taktéž představovat příležitosti pro české dodavatele z této oblasti. Další významné příležitosti pro české společnosti znamenají řešení v oblasti ukládání energie z obnovitelných zdrojů (tzv. „energy storage“).

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

V souvislosti s pandemií se všeobecně zvýšila poptávka po zdravotních výrobcích protiinfekční povahy, izolačním, dezinfekčním, ochranném, hygienickém materiálu apod. Od roku 2019 vláda připravuje implementaci schváleného plánu na zavedení systému povinného zdravotního pojištění (tzv. NHI), jenž má umožnit přístup ke zdravotnickým službám širokým vrstvám. Prezident Ramaphosa prohlásil, že současná krize může být katalyzátorem tohoto procesu. Do budoucna to bude znamenat zvýšenou poptávku po zdravotnickém materiálu a vybavení pro státní zdravotnická zařízení a nemocnice a příležitosti pro dodavatele chytrých, technologicky vyspělých, českých řešení a výrobků.

► Zemědělský a potravinářský průmysl

V průběhu pandemie COVID-19 více než předtím vyvstala otázka nutnosti zajištění potravinové soběstačnosti. Vláda oznámila investice do živočišné výroby, zemědělských farem a dotace pro zemědělce. Pro české firmy se nabízí příležitosti v oblasti dodávek technologií pro zemědělskou výrobu včetně kompletních řešení zemědělských farem na klíč, skladování a výrobu potravin, zejména mléčných a masových výrobků. Příležitosti taktéž existují pro dodavatele trvanlivých potravin, konzerv, paštik, nápojů apod.

► Železniční a kolejová doprava

Stávající zastaralá železniční síť dlouhá přibližně 27 000 km a související infrastruktura byly z větší části vybudovány před rokem 1994. V současnosti vyžadují investice do oprav a údržby kolejní sítě, značení, signalizace, obnovy a renovace vozového parku a související infrastruktury. Vláda

dlouhodobě deklaruje plány na investice do železniční dopravy nákladů a osob. Ministerstvo dopravy prostřednictvím státních železničních a dopravních společností PRASA (osobní přeprava) a TRANSNET (nákladní přeprava) plánuje výměnu stávajících dosluhujících kolejí standardu (RN45-E1) na kvalitnější odolnější profily (60E1-2). Pro české společnosti znamenají tyto záměry vlády příležitosti účastnit se probíhajících či připravovaných projektů, jako například výroby jihoafrických lokomotiv jihoafricko-francouzského konsorcia Gibela-Alstom, možnosti dodávek řídicích, bezpečnostních aj. technologií pro vlaky, signalizačních systémů, vybavení vozů a lokomotiv či rekonstrukce a modernizace stávající kolejové sítě.

Velvyslanectví ČR v Pretorii

e-mail: commerce_pretoria@mzv.cz

www.mzv.cz/pretoria



Keňa

Keňa prodělává vlivem proběhlé globální pandemie vážný ekonomický šok. V reálném ohrožení jsou více než 3 mil. pracovních míst, a to kvůli devastujícímu vlivu na dva hlavní sektory ekonomiky, tj. export květin a cestovní ruch. Keňa dodávala jednu třetinu všech růží prodaných v EU. Řezané květiny tvořily po čaji druhý největší keňský exportní artikl a přispívají zhruba 1 % k HDP země. Odvětví bylo zároveň jedním z největších zdrojů zaměstnanosti v zemi (odhadem 2 mil. lidí v zemi je závislých na tomto odvětví). Cestovní ruch – výnosy z cestovního ruchu tvořily vedle čaje a květin další hlavní zdroj příjmů deviz (1,2 mld. USD za rok), odvětví zároveň zaměstnávalo více než 1,2 mil. lidí. Proběhlá pandemie tak má, a i v budoucnu bude mít zásadní negativní dopad na vývoj ekonomiky.

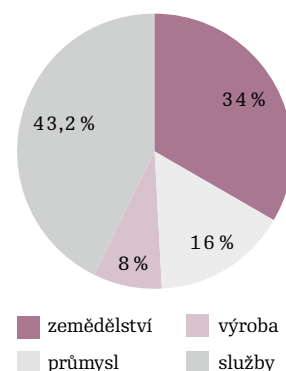
Výše uvedené ekonomické šoky pak mají přirozeně negativní vliv na státní finance, jejichž stav byl již před samotnou pandemií považován za neudržitelný (jen v tomto roce měla Keňa splatit 3,4 mld. USD). Roční deficit státních financí pravidelně přesahoval 6 % HDP. Úroveň zadlužení rovněž přesahuje MMF doporučenou hranici 50 % HDP pro země s ekonomickým rozvojem na úrovni Keni. Dluh je financován z více než 50 % prostřednictvím finančních trhů, a to v USD. To vše vytváří možné předpoklady, že by Keňa nemusela být vzhledem k výpadku na straně příjmu, možnému oslabení měny a sníženému zájmu finančních trhů refinancovat úvěry schopna splácet své mezinárodní finanční závazky. Mezinárodní měnový fond proto zvýšil riziko keňského dluhu ze středního na vysoké. Navíc vrchol pandemie se v zemi očekává až v srpnu či září 2020.

Ukazatel	2018	2019	2020	2021	2022
Růst HDP (%)	6,3	5,3	-2,5	2,0	4,0
HDP na obyvatele (tis. USD)	1,7	1,8	1,7	1,8	–
Míra inflace (%)	5,7	5,8	5,6	6,2	6,4
Nezaměstnanost (%)	–	–	–	–	–
Bilance běžného účtu (mil. USD)	-4,3	-5,7	-5,5	-5,0	-5,1
Populace (mil.)	51,4	52,6	53,8	55,0	–
Konkurenceschopnost	93/140	95/141	–	–	–
Exportní riziko OECD	6/7	6/7	6/7	–	–

Predikce EIU

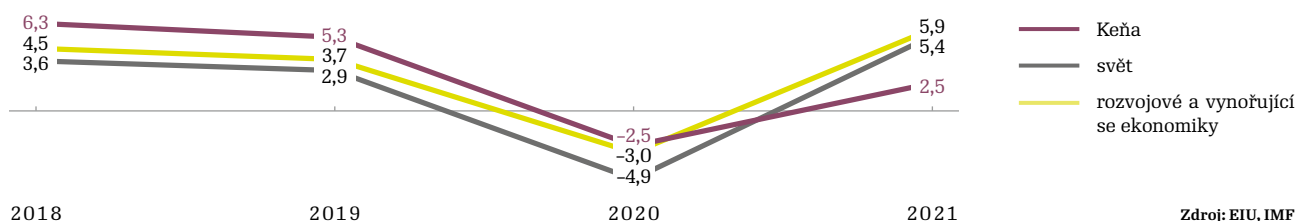
Zdroj: EIU, WEF, OECD

Podíl sektorů na HDP



Zdroj: WB; 2019

Vývoj HDP (meziročně, %)



Zdroj: EIU, IMF

Vláda vyčlenila v prvním období po vypuknutí krize 40 mld. KSh (0,4% HDP) do fondů na posílení kapacit boje s epidemií, tj. dohled, laboratorní služby, izolační jednotky či potraviny pro rodiny v sociální nouzi. K posílení ekonomiky byly z těchto prostředků vyčleněny fondy na urychlení plateb stávajících závazků státu v rámci udržení likvidity podnikové sféry. 25. května pak vláda vyhlásila další opatření v objemu 53,7 mld. KSh (0,54% HDP) na posílení ekonomiky pod heslem „Build Kenya, Buy Kenya“ s tím, že vláda deklaruje, že převážná většina prostředků má být využita na posílení zaměstnanosti (například vytvoření 200 tis. pracovních míst pro mládež, jedná se o hrubou manuální práci typu výkopové práce) či nákupů vybavení od keňských výrobců (například 25 tis. dřevěných školních tabulí). Alespoň část prostředků by však mohla vytvořit příležitosti i pro české firmy.



Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

Přestože je vyhlášený ekonomický plán zaměřen především na vytváření pracovních míst a příležitostí pro dodávky od domácích firem, v rámci některých opatření by se měly nabízet možné příležitosti i pro české firmy.

► Obranný průmysl

Potenciál pro dodávky obranného průmyslu vyplývá z hrozby teroristických útoků ze strany somálských Al Shabaab. Že nejde jen o hrozbu, ukázal nejenom lednový teroristický útok na americkou základnu realizovaný Al Shabaabem na keňském pobřeží, ale i aktivity této organizace během krize COVID-19. COVID-19 byl touto organizací zneužíván k propagandistickým účelům s tím, že virus byl označován jako boží odplata pro bezvěrce. Al Shabaab vychází paradoxně z krize COVID-19 posílen (v některých oblastech Somálska, které tato organizace kontroluje, poskytoval Al Shabaab během pandemie dokonce zdravotní péči místnímu obyvatelstvu, což se pozitivně projevilo k získávání nových bojovníků pro tuto organizaci). Z tohoto důvodu bude vláda i v postkoronavirovém období věnovat vysokou pozornost i finanční prostředky na vybavení armády i policie. V případě armády i policie se jedná o plán zvyšování počtu branně-bezpečnostních jednotek rychlého nasazení, které by bylo možno operativně nasadit do bojů s Al Shabaabem. To s sebou přirozeně přináší příležitosti pro české dodavatele.

Rozvojový program Vise 2030 navíc počítá s navýšením počtu policejních složek tak, aby se Keňa přiblížila hranici 1:450 (jeden policista na 450 obyvatel doporučených OSN). Navyšování počtu policistů představuje příležitost pro dodavatele z oblasti obranného průmyslu. Nabízí se tak možnosti dodávek policejní techniky a vybavení či opravy a modernizace policejních vrtulníků.

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

Zdravotnictví bylo ještě před vypuknutím pandemie vládní prioritou. V rámci ekonomických opatření přijatých vládou bylo potvrzeno prioritní postavení sektoru pro následující období. Kromě programu Kenya Health Policy (2014–2030), který definuje dlouhodobý záměr dosáhnout všeobecného pokrytí základních zdravotnických služeb, které by odpovídaly standardu země střední úrovně příjmů. Záměr dosažení všeobecné zdravotní péče byl potvrzen i v rámci opatření pro boj s následky krize. Díky navýšení výdajů se tak má počet pojištěnců zvýšit ze současných 16 mil. na 25 mil. pojištěnců. Zvýšené výdaje do zdravotnictví představují příležitost

pro české dodavatele vzhledem k tomu, že většina zdravotních zařízení se do Keni dováží. Projekty v sektoru zdravotnictví jsou rovněž finančně podporovány ze strany Světové banky. Kromě veřejného zdravotnictví existují příležitosti i v oblasti dodávek pro soukromé nemocnic. Neuspokojená poptávka po soukromých zdravotních službách dosahuje 100 mil. USD (10 tis. Keňanů vyjíždí ročně za zdravotní péči do zahraničí s tím, že v průměru utratí za zahraniční péči 10 tis. USD). V postkoronavirovém období lze očekávat, že poptávka po levnějších službách poskytovaných domácími soukromými zdravotnickými zařízeními se navýší na úkor dražších zahraničních služeb

► Zemědělský a potravinářský průmysl

Zemědělství zaměstnává 75 % pracovní síly a na tvorbě HDP se podílí plnými 30 % (tento podíl, na rozdíl od ostatních zemí regionu východní Afriky, za posledních 5 let dokonce o 5 % vzrostl). Vývoz čaje, kávy a čerstvých květin tvoří spolu s cestovním ruchem pilíře keňské ekonomiky. Význam odvětví pro keňskou ekonomiku se nezmění ani v postkoronavirovém období. V zemi existuje i relativně vyspělý agroprůmysl. Vzhledem k významu sektoru vláda v opatřeních na podporu ekonomiky v postkoronavirovém období vyčlenila prostředky, v rámci kterých by mělo být podpořeno 200 tis. malých farmářů.

Mechanizace a nové technologie pro zemědělskou prvovýrobu v Keni nabízí v oblasti mechanizace (ať již pro malé, tak i pro střední a velké farmy). Zemědělství se navíc stále potýká s řadou problémů a země není stále schopna zabezpečit dostatek potravin pro keňskou populaci, a zemědělské komodity se tak musí do země dovážet. To se projevilo i v období pandemie, kdy se vzhledem ke špatnému uskladnění většina strategických zásob kukuřice zkazila a nebyla vhodná ke krmení ani domácích zvířat. Situace kolem uskladnění píce, která se projevila i během krize COVID-19, není v Keni ojedinělým jevem. Každoročně chybí farmářům krmivo, vzhledem k tomu, že keňští zemědělci nevyužívají v období dešťů metody silážování krmiva. Problém nedostatku potravin je navíc spojen s nedostatečným zavlažováním. Pouze 2 % zemědělské půdy jsou zavlažována, což je i na subsaharskou Afriku málo (průměr SSA činí 6 %). Vládní výdaje na rozvoj zemědělství by se měly zásadně navýšit ze současných 2 % výdajů státního rozpočtu minimálně na průměrnou úroveň ostatních zemí subsaharské Afriky, která je dvojnásobná. Dodávky zemědělských technologií tak představují příležitosti pro české dodavatele.

Velvyslanectví ČR v Nairobi
e-mail: nairobi@embassy.mzv.cz
www.mzv.cz/nairobi



Maroko

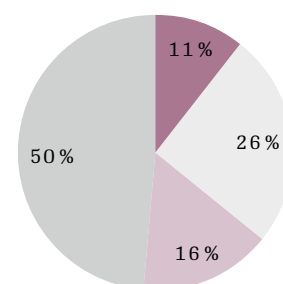
Pandemie způsobená koronavirem zasáhla Maroko prakticky ve stejné době jako Českou republiku, tedy začátkem března 2020. Dostupné ukazatele ekonomiky neměly schopnost zachytit rozdíly a například ještě v dubnu téhož roku byl uváděn meziroční nárůst v zahraničním obchodě. Změny lze očekávat v rámci celkového hodnocení druhého čtvrtletí, kde se již projeví dopady způsobené zdravotnickou krizí. Ekonomika Maroka stojí na několika pilířích, jako je vývoz fosfátů, export zemědělských produktů a také turistický ruch. Právě sektor turistického ruchu, který se v průměru podílí na tvorbě HDP okolo 7% a zaručuje příliv zahraniční měny do země, obdržel největší zásah.

Ukazatel	2018	2019	2020	2021	2022
Růst HDP (%)	3,1	2,5	-4,7	1,5	2,6
HDP na obyvatele (tis. USD)	3,3	3,3	3,0	3,1	–
Míra inflace (%)	1,8	0,3	0,8	1,1	1,5
Nezaměstnanost (%)	9,9	9,8	12,7	12,1	10,9
Bilance běžného účtu (mil. USD)	-6,2	-4,9	-7,1	-5,3	-5,8
Populace (mil.)	36,0	36,5	36,9	37,3	–
Konkurenceschopnost	75/140	75/141	–	–	–
Exportní riziko OECD	3/7	3/7	3/7	–	–

Predikce EIU

Zdroj: EIU, WEF, OECD

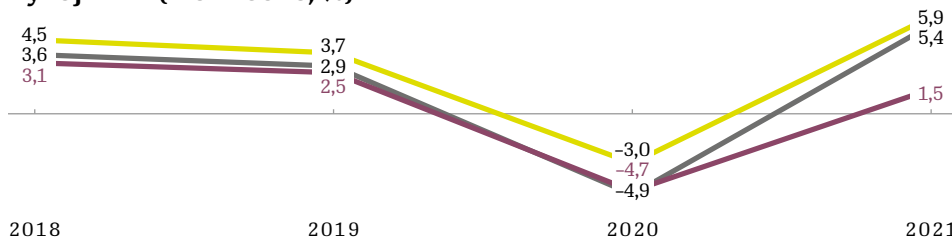
Podíl sektorů na HDP



zemědělství výroba
průmysl služby

Zdroj: WB; 2019

Vývoj HDP (meziročně, %)



Zdroj: EIU, IMF

Marocká vláda na zdravotnickou krizi zareagovala velmi rychle. Přijala řadu opatření, kterými hodlá dopady na ekonomiku co nejvíce zmírnit. Byl vytvořen vládní Výbor pro sledování hospodářství (Le Comité de Veille Economique - CVE), který představil plán na restart marocké ekonomiky. Evropská banka pro obnovu a rozvoj (EBRD) rozhodla půjčit v rámci tzv. „Solidarity Package“ 145 mil. EUR marocké BMCE Bank of Africa. Koronavirová krize zasáhla řadu marockých odvětví, a to v době, kdy se očekával meziroční růst ekonomiky o 3,5%. Speciální fond pro boj s důsledky COVID-19 (Fonds spécial pour la gestion de la pandémie du COVID-19) byl založen z pokynu krále Mohameda VI. již 15. března 2020. Cílem fondu bylo vybrat v počáteční fázi 1 mld. EUR. Tuto hranici již několikanásobně překročil. Největším donorem je pak EU, která do fondu přislíbila 450 mil. EUR. První částku 150 mil. EUR poskytne EU okamžitě a dalších 300 mil. EUR v pozdějších platbách. Ke konci března 2020 byla finanční injekce do marocké ekonomiky odhadována na 2,7% HDP. Dá se předpokládat, že se tato podpora ještě podstatně zvýší.



Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

► ICT

Maroko využilo digitální technologie v boji proti COVID-19. Občanské iniciativy a vláda využívají moderní komunikační technologie v době zdravotnické krize v několika oblastech. Při pokusu zabránit šíření viru, podpoře nezaměstnaným a firmám, ale také v běžném životě marockého občana. On-line nákupy, efektivní a jednoduché doručovatelské služby, internetové bankovníctví a řada dalších služeb provázaných s digitalizací jsou českému zákazníkovi dobře známy již delší dobu. V Maroku však až zdravotnická krize odstartovala boom digitalizace a přiměla státní i soukromou sféru změnit dosavadní přístup. Ještě před vypuknutím pandemie byla v Maroku zřízena Agentura pro digitální rozvoj, která vytvořila na žádost vlády strategii s názvem „Morocco Digital 2025“. Komplexní plán digitální transformace určil hlavní priority. Maroko má ambice stát se regionálním digitálním hubem, posílit vlastní schopnosti a získat know-how v této oblasti a samozřejmě digitalizovat státní správu. Zkušenosti a znalosti zahraničních subjektů tak budou v Maroku vítány. České firmy z ICT sektoru tak mají možnost zachytit začátek digitalizace v severní Africe a být součástí celého procesu.

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

Marocká strategie v boji s pandemií se ukázala jako velmi účinná. Okamžitá mobilizace veškerých zdrojů pomohla zastavit rychlé šíření viru v jeho počátcích. Z dlouhodobého hlediska, ale pandemie obnovila větší tlak na investice do zdravotního systému.

Náklady na zdravotní péči v Maroku představují 5 % státního rozpočtu (v ČR okolo 8 %). Podle zprávy WHO k Marockému zdravotnictví, se sektor potýká s nedostatkem personálu a dalšími problémy souvisejícími s geografickým rozložením zdravotnických zařízení, řada ekonomických a sociálních rozdílů v jednotlivých regionech

celou situaci neusnadňuje. Řada oblastí Maroka nemocnicemi nedisponuje, jejich spádová oblast je příliš velká nebo nedisponují dostatečným vybavením.

Podle vyjádření předsedy vlády má Maroko v současné době pouze 1 640 lůžek na jednotkách intenzivní péče. Při pohledu na celosvětové statistiky, kdy víme, že určité procento nakažených při naze prochází těžkým průběhem nemoci a potřebuje hospitalizovanou léčbu, je zřejmé, že Maroko se svými 36 mil. obyvatel potřebuje takovýchto lůžek a návazného vybavení daleko více.

Marocká administrativa se snaží dlouhodobě navýšit rozpočet ve zdravotnictví. Již v roce 2018 spustila program SANTÉ 2025. V souvislosti s dopady pandemie lze očekávat upnutí větší pozornosti k této vládní strategii a větších investic do zdravotnictví. V několika nejbližších letech až do roku 2025 v souvislosti s uvedeným programem by tak mělo docházet k průběžné modernizaci marockého zdravotnictví.

Nedostatek lůžek na jednotkách intenzivní péče a zdravotnického vybavení, ale také školení zdravotnického personálu mohou být velmi zajímavými příležitostmi pro české dodavatele a pro školicí instituce v oblasti zdravotnictví. Nabízí se taky případná vzájemná kombinace obojího.

► Zemědělský a potravinářský průmysl

Marocká administrativa je známá svými vládními strategiemi a koncepčními plány v rámci jednotlivých sektorů. V únoru 2020, těsně před vypuknutím pandemie, Maroko spustilo novou vládní strategii v zemědělství a sice „Green Generation 2030“, která navazuje na předešlou strategii „Green Morocco Plan“. „Zelená“ generace cílí na tvorbu nových pracovních míst, především pro mladší obyvatelstvo. Očekává se vznik okolo 350 000 nových pracovních pozic. Maroko disponuje miliony hektarů orné půdy a tisíce z nich

nejsou z důvodu nedostatku techniky, zavlažování a náležité infrastruktury náležitě obhospodařovány. Nový plán má pomoci drobným zemědělcům k přístupu k novým technologiím. Očekává se nárůst podílů zemědělství na HDP ze současných 19 mld. EUR na 24 mld. EUR ročně.

V souvislosti s „Green Generation“ byla spuštěna také národní strategie na ochranu vodních zdrojů a lesních porostů „Forests of Morocco“. Maroko v současné době disponuje 9 mil. hektarů

lesů. Každý rok je v plánu vysázet na 130 000 hektarů až do roku 2030. Obě strategie jsou propojeny také s tvorbou ekoturismu, který byl před pandemií koronaviru na vzestupu.

Velvyslanectví ČR v Rabatu
e-mail: commerce_rabat@mzv.cz
www.mzv.cz/rabat



Nigérie

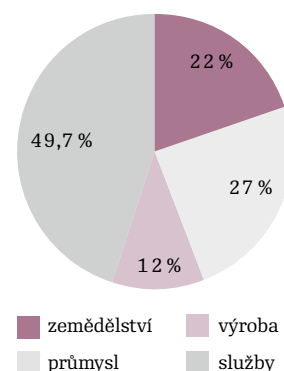
Koronavirus zasáhl Nigérii se zhruba měsíčním zpožděním po Evropě. Nicméně nigerijská ekonomika byla již dříve ovlivněna poklesem světové ceny ropy v důsledku březnových jednání OPEC+. Pandemie donutila nigerijské úřady k neplánovaným výdajům a změnám hospodářské politiky, které však budou omezeny prudce rostoucí inflací a sníženými fiskálními příjmy v důsledku nízké ceny ropy. V roce 2020 očekáváme proto největší hospodářskou recesi od roku 1983, kterou se podaří překonat snad v následujících letech. Dojde k devalvaci místní měny (naira), která se odvíjí od ceny ropy, jako hlavní vývozní nigerijské komodity. Zlepšení podmínek se předpokládá v následujících 2 letech, kdy dojde k zlepšení situace na světových trzích a tím ke stabilizaci směnných kurzů. Devalvace bude hlavní hnací silou dvouciferné inflace v letech 2020–2022, která bude závislá na devizovém omezení dovozu a nízké zemědělské produkci. Krach cen ropy v roce 2020 udrží běžný účet v deficitu i v letech 2021 a 2022. Od roku 2022 se stav běžného účtu vrátí do přebytku za předpokladu, že se zotaví ceny ropy a devalvace nairy utlumí dovozní poptávka.

Ukazatel	2018	2019	2020	2021	2022
Růst HDP (%)	1,9	2,2	-3,6	1,8	3,3
HDP na obyvatele (tis. USD)	2,2	2,4	1,7	1,8	–
Míra inflace (%)	12,1	11,4	16,3	13,4	12,4
Nezaměstnanost (%)	22,6	–	–	–	–
Bilance běžného účtu (mil. USD)	3,9	-17,0	-10,6	-3,4	3,1
Populace (mil.)	195,9	201,0	206,1	211,4	216,7
Konkurenceschopnost	115/140	116/141	–	–	–
Exportní riziko OECD	6/7	7/7	7/7	–	–

Predikce EIU

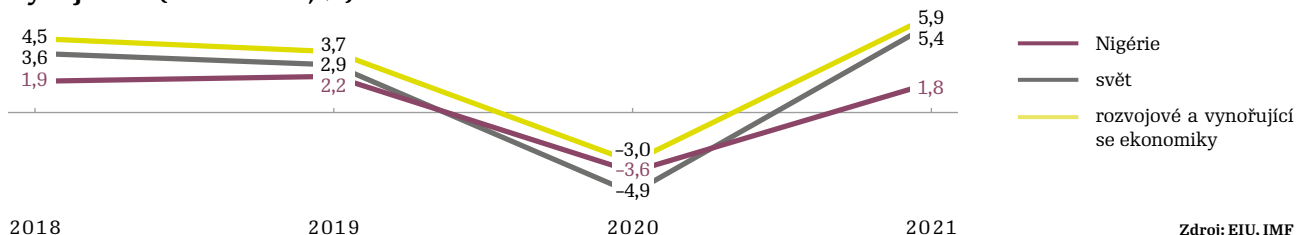
Zdroj: EIU, MME, WEF, OECD

Podíl sektorů na HDP



Zdroj: WB; 2019

Vývoj HDP (meziročně, %)



Zdroj: EIU, IMF

Do podpory ekonomiky vláda vložila cca 2,4% HDP a předpokládají se další investice s ohledem na připravovaný národní Plán ekonomické obnovy. Prezident Buhari na boj s koronavirem v dubnu 2020 vyčlenil v přepočtu 761 mil. EUR, čímž musel pozměnit zákon o státním rozpočtu. Změny ve státním rozpočtu 2020 zohlednily i padající cenu ropy, na jejímž exportu je Nigérie závislá, a s tím spojenou devalvaci místní měny. S tím souvisejí nutné rozpočtové škrty kapitálových výdajů ve výši 1% HDP. Světová banka, MME, Africká rozvojová banka, EU a řada dalších mezinárodních organizací a soukromých

nadací poskytly Nigérii finanční pomoc formou grantů i půjček na zvládnání pandemie v řádu několika mld. EUR. Současně SB a MMF vyhověla žádosti země o dluhová moratoria. Centrální nigerijská banka v červnu 2020 uvolnila prostředky na účelově vázané půjčky na pomoc domácnostem a malým a středním podnikům ve výši cca 111 mld. EUR. Za účelem zmírnění dopadů pandemie na občany bylo plánované zvýšení cen elektrické energie v červenci 2020 posunuto na leden 2021.

Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

► Energetický průmysl

Rostoucí potřeba ve stavebním průmyslu, zemědělství, zásobování vodou i ropném průmyslu. Nedostatek elektrické energie a velmi časté výpadky proudu budou přes snahu vlády ještě dlouho pokračovat. Generátor je nezbytným vybavením všech obytných i veřejných budov, ale i dílen a výrobních závodů. Přenosová soustava je zastaralá. V roce 2013 byla dokončena privatizace, obyvatelé čekají rychlé zlepšení situace. Soukromí investoři, kteří soustavy privatizovali, musí provést rychlou modernizaci, která zatím probíhá pozvolna.

V souvislosti s opakovaným zájmem nigerijské vlády využívat i alternativní zdroje pro výrobu elektrické energie je poptávka po technologiích využívání vodní energie a recyklace odpadů. Vzhledem k omezenému systému svozu odpadů (jen ve velkých městech) jsou vítána řešení v této oblasti.

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

Tento tradiční český vývozní artikl je jednou z priorit nigerijské vlády. Veřejné nemocnice mají většinou zastaralé a nedostatečné vybavení, které je třeba postupně modernizovat. Roste počet nových soukromých klinik pro náročné a movité pacienty. V souvislosti s nástupem pandemie byla vláda nucena uvolnit z rozpočtu na boj s koronavirem cca 761 mld. USD a požádat o další státní půjčku ve výši 5,5 mld. USD za účelem nákupu potřebných zdravotnických pomůcek a vybavení. Nigerijská vláda si uvědomuje tristní stav státní zdravotní

péče v zemi a podhodnocené investice do zdravotnického sektoru a v reakci na pandemii připravila program uvolnění finančních prostředků na výstavbu a vybavení zdravotnických zařízení ve všech regionech země. Současně nigerijské ministerstvo zdravotnictví poptává chybějících 1 000 lůžek a standardní nemocniční vybavení, od komplexních řešení po jednotlivé produkty. To se týká i soukromých zdravotnických zařízení. S tím souvisí i poptávka po zajištění odborného vzdělávání/školení, jak zdravotnického, tak technického personálu (údržba strojů).

► Zemědělský a potravinářský průmysl

V důsledku pandemie a omezení zahraničního dovozu, který dominuje i oblasti zajištění dodávek základních potravin, již není schopna pokrýt domácí produkce (rýže, olej apod.), se nigerijská vláda opětovně zaměřila na tento klíčový sektor. Rychle roste počet obyvatel, do 20 let má mít Nigérie až 500 mil. obyvatel. Roste počet spotřebitelů hotových rychloobrátkových výrobků, včetně potravin. Reformu zemědělství a rozvoj potravinářského průmyslu vláda proto považuje za jednu z hlavních priorit. Dle ministra zemědělství potřebuje Nigérie 300 tisíc traktorů, nyní jich má pouze 30 tisíc. Nigérie je obdařena velkými plochami orné půdy, díky nimž je zemědělství odvětvím s vysokým potenciálem pro vytváření pracovních míst, zajišťování potravin a snižování chudoby. Ačkoli v tomto odvětví dlouho převládal samozásobitelský model výroby, používáním

šlechtěných sazenic a aplikací modernějších zemědělských postupů postupně rostou i výnosy. To je cílem vládních opatření na podporu komerčního a mechanizovaného zemědělství a postupného vybudování rozvinutého zemědělského a agroprůmyslového trhu.

Ačkoli vláda začala navyšovat rozpočtovou kapitolu zemědělského sektoru, rozpočet stále nestačí zajistit udržitelný růst a expanzi zemědělského sektoru. Federální vláda proto spoléhá na soukromé podniky, jednotlivce a zahraniční investory. Tento sektor je otevřený soukromým účastem a nabízí atraktivní investiční příležitosti v následujících oblastech:

- Mechanizovaná produkce plodin, jako je rýže, kukuřice, proso, kasava, cukrová třtina, rajčata, a účelové plodiny, jako je například kakao, palmové jádro, guma
- Zpracování a konzervace potravin napříč hodnotovými řetězci odvětví
- Zpracování a balení hovězího masa
- Ovocná šťáva / konzervované ovoce
- Nápoje a cukrovinky
- Zpracování účelových plodin – mimo jiné kakao, palmové jádro, guma
- Těžba a zpracování dřeva
- Chov hospodářských zvířat – rozvoj mléčných výrobků a akvakultury (rybolov)
- Rozvoj zahradnictví
- Zemědělské vstupní materiály a stroje
- Rozvoj vodních zdrojů, zejména pro zavlažovací a protipovodňovou infrastrukturu
- Obchodování a přeprava zboží

- Vývoj a výroba vhodných malých mechanizovaných technologií pro místní zpracování (on-farming) a sekundární zpracování zemědělské produkce
- Rozvoj soukromých zavlažovacích zařízení
- Výroba šlechtěných semen a agrochemikálií
- Výroba veterinárních léčiv, vakcín, chemických látek, krmiv a krmných přísad
- Průzkum trhu
- Technologie
- Odborné vzdělávání

► Zpracovatelský průmysl

Díky tomu, že rychle roste počet obyvatel, procentuálně roste i podíl mladé generace a roste poptávka po levném zboží potřebném pro život (včetně školních potřeb). V souvislosti s uzavřením hranic v době pandemie narostla potřeba po zajištění technologické a výrobní soběstačnosti a schopnosti omezit dovoz výrobků, hlavně z Číny, které si Nigérie bude schopna vyrobit sama a v důsledku zapojení mladé generace vzdělaných lidí, po odborném školení, tímto docílí snížení nezaměstnanosti. Nigérie trpí nedostatkem klasických řemeslníků a znalostí základních technologií.

Velvyslanectví ČR v Abuji
e-mail: commerce_abuja@mzv.cz
www.mzv.cz/abuja



Senegal

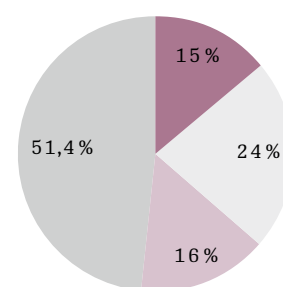
V minulých letech vykázala ekonomika meziroční růst HDP přes 5%, s ohledem na pandemii koronaviru se v roce 2020 předpokládá pokles HDP o cca 0,6% a zotavení ekonomiky v roce 2021 a 2022. Míra inflace byla v letech 2018 a 2019 stabilně nízká a dle predikce EIU by se i v následujících letech měla pohybovat v rozmezí 2,3–3,0%. V zemi žije 16 mil. obyvatel, přičemž HDP na obyvatele je více než 1 tis. USD. Bilance běžného účtu je dlouhodobě v deficitu.

Ukazatel	2018	2019	2020	2021	2022
Růst HDP (%)	6,8	5,3	-0,6	3,0	5,8
HDP na obyvatele (tis. USD)	1,5	1,5	1,4	1,5	–
Míra inflace (%)	-0,7	1,8	2,3	2,5	3,0
Nezaměstnanost (%)	–	–	–	–	–
Bilance běžného účtu (mil. USD)	-2,2	-2,2	-3,1	-2,6	-2,6
Populace (mil.)	15,9	16,3	16,7	17,1	–
Konkurenceschopnost	113/140	114/141	–	–	–
Exportní riziko OECD	5/7	5/7	5/7	–	–

Predikce EIU

Zdroj: EIU, WEF, OECD

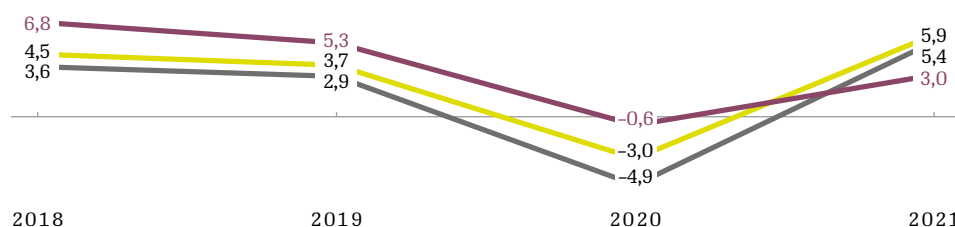
Podíl sektorů na HDP



zemědělství výroba
průmysl služby

Zdroj: WB; 2019

Vývoj HDP (meziročně, %)



Senegal
svět
rozvojové a vymoňující se ekonomiky

Zdroj: EIU, IMF

Vláda v dubnu 2020 schválila Program ekonomické a sociální odolnosti v boji proti COVID-19. Za účelem financování programu a na základě příspěvků veřejných i soukromých podniků, jednotlivců i zahraničních institucí (včetně EU a MMF) byl vytvořen fond „Force COVID“ s objemem financí 1,5 mld. EUR (cca 7 % HDP Senegalu) na výdaje ve zdravotnictví, platby faktur za elektřinu a vodu a potravinovou pomoc pro nejvíce ohroženou část populace, na pomoc firmám zasaženým krizí, dodavatelům služeb a zboží státu, sektorům dopravy, hotelnictví a zemědělství. Vláda jedná s bankami ohledně posunutí splácení půjček místnímu soukromému sektoru. Prezident Macky Sall opakovaně apeluje na odpuštění státního dluhu Senegalu a dalších afrických zemí u věřitelů z řad multilaterálních institucí a států, včetně zemí EU a USA. EU přispěje na pomoc Senegalu v boji proti COVID-19 darem ve výši 150 mil. EUR, z toho pomoc přímo do státního rozpočtu bude představovat 130 mil. EUR a dalších 20 mil. EUR bude získáno úpravou projektů s ohledem na aktuální priority.



Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

V Senegalu existuje vzhledem k příznivému politickému klimatu a úsilí vlády o rychlý rozvoj země celá řada příležitostí pro české společnosti. Mezi priority 2. etapy vládního rozvojového plánu na roky 2019–2023 patří mimo jiné rozvoj dopravní sítě, zdravotnictví, modernizace zemědělství, elektrifikace a rozvoj služeb. České výrobky, technologie a řešení mají v Senegalu velmi dobré jméno a vzájemná spolupráce se rozvíjí nejen v oblasti infrastruktury. Rozvoj průmyslu je ve vládním rozvojovém plánu Senegalu identifikován jako významný předpoklad udržitelného růstu ekonomiky, tvorby pracovních míst a zajištění základních potřeb obyvatelstva.

► Dopravní průmysl a infrastruktura

Mezi roky 2019–2023 senegalská vláda potřebuje zajistit financování a výstavbu mnoha infrastrukturních projektů a dopravních služeb. Jedná se mimo jiné o rekonstrukce a stavby nových železničních tratí (rekonstrukce trati Dakar-Tambacounda-Bamako a výstavba dalších regionálních tratí), výstavbu a rekonstrukci silnic a stavbu mostů. V tomto období by podle tříletého vládního programu mělo dojít k výstavbě 1520 km nových železničních tratí za 1 390 mld. XOF (58,4 mld. Kč). Také se v těchto pěti letech počítá s obnovou vozového parku autobusů a minibusů městské i meziměstské dopravy (cca 3 tis. jednotek).

► Energetický průmysl

V rozvojové strategii senegalské vlády (Plan Sénégal Emergent, PSE) je zlepšení energetické situace identifikováno jako jeden z předpokladů rozvoje země. Realizace PSE probíhá prostřednictvím Plánu prioritních činností (Plan d'Actions prioritaires, PAP) na období 2019–2023, jehož součástí jsou dva velké projekty, a to integrovaný plán na oživení energetiky a plán na celostátní pokrytí energií. Tyto dva projekty zastřešují menší projekty posilující výrobní kapacity, připojení k elektrické síti, dále obnovu a rozšíření přenosových a distribučních sítí a elektrifikaci venkova. Cílem je zajistit celostátní pokrytí elektrickou energií do roku 2025 (v současné době se elektrifikace venkova v jednotlivých departementech

pohybuje v rozmezí 3–73 %). V současné době je výrobní kapacita 1 229 MW, přičemž přibližně 20 % pochází z obnovitelných zdrojů energie. V Senegalu je zájem o projekty posilující výrobní kapacity (tradiční zdroje i OZE, záložní zdroje) a rozšiřující přenosné a distribuční sítě.

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

Senegalská vláda formulovala Národní program zlepšení technického vybavení nemocnic a dalších zdravotnických zařízení. Plánuje se i výstavba nových nemocnic a klinik. Nejvýznamnější je projekt „Dakar Medical City“, jehož cílem je vybudovat zdravotnické centrum vysoké kvality pro celý region Západní Afriky, včetně modernizace Hlavní nemocnice Dakaru na světovou úroveň a výstavby laboratoří na výrobu vakcín proti žluté zimnici. Kromě zdravotnického zařízení a přístrojů je v Senegalu i zájem o léčiva a lékařský materiál. Nově vláda deklarovala zájem v Senegalu vyrábět základní léky a testovací sety (i ve spolupráci s dakarským Institut Pasteur).

► Zemědělský a potravinářský průmysl

Senegalská vláda podporuje rozvoj větších farem i rodinného zemědělství s cílem dosáhnout soběstačnosti v základních potravinách. Kromě produkce obilovin, ovoce a zeleniny je neméně důležité zajistit jejich zpracování. Důraz je také kladen na produkci a zpracování arašídů, realizaci 150–200 malých projektů pomoci rodinného zemědělství a 100–150 velkých

projektů s vysokou přidanou hodnotou a chov dobytka. Objem nutných investic v oblasti zemědělství na základě Plánu prioritních činností byl jen na období 2017–2019 vládou odhadován na 625 mld. XOF (25 mld. Kč). Senegal mnoho zemědělských produktů dováží. Tato situace je dána i nedostatečně rozvinutým potravinářským

průmyslem a neadekvátními podmínkami pro skladování zboží, které se rychle kazí.

Velvyslanectví ČR v Dakaru

e-mail: dakar@embassy.mzv.cz

www.mzv.cz/dakar



Tunisko

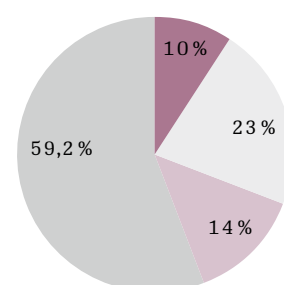
COVID-19 zasáhl naplno tuniskou ekonomiku dramatickým poklesem mobility, výroby a poptávky. Ekonomika upadla do nejhlubší krize od získání nezávislosti Tuniska v roce 1956, od roku 2011 se země potýká s velmi slabým růstem, sociálně-ekonomickou a rozpočtovou nerovnováhou, která je dále zhoršena. MMF předvídá výrazný pokles chatrné ekonomiky o -5,4% oproti slabému růstu 1% v roce 2019. První čtvrtletí vykázalo negativní růst -1,7% a ztrátu 430 tis. pracovních míst. Výpadek příjmů si vyžádá dodatečné rozpočtové krytí ve výši 10% HDP. Hlavní odvětví tuniské ekonomiky, kterým je turismus, zabezpečuje 14% HDP a zajišťuje 11% zaměstnanosti, je vážně ohroženo. Strategickými odvětvími se staly farmaceutický průmysl a potravinové zemědělství, které prokázalo největší odolnost. Zastavení letecké a námořní dopravy, důležité pro dovoz výchozích polotovarů pro průmyslovou výrobu v off shore provozech a krize poptávky EU, v případě Francie 20%, a pokles přímých zahraničních investic o 51% a 75% v oblasti služeb, respektive zemědělství povedou k poklesu HDP o 46,4%. Předpokládá se, že zadlužení dosáhne 100% HDP.

Ukazatel	2018	2019	2020	2021	2022
Růst HDP (%)	2,7	1,0	-5,4	2,6	3,3
HDP na obyvatele (tis. USD)	3,4	3,4	3,2	3,4	–
Míra inflace (%)	7,3	6,7	5,3	4,3	5,1
Nezaměstnanost (%)	15,5	15,2	17,0	15,8	15,6
Bilance běžného účtu (mil. USD)	-4,4	-4,0	-4,8	-3,9	-3,4
Populace (mil.)	11,6	11,7	11,8	11,9	–
Konkurenceschopnost	87/140	87/141	–	–	–
Exportní riziko OECD	5/7	5/6	6/7	–	–

Predikce EIU

Zdroj: EIU, WEF, OECD

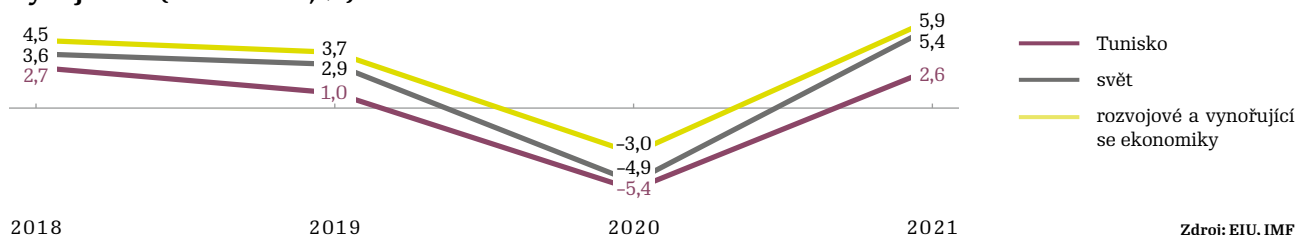
Podíl sektorů na HDP



zemědělství výroba
průmysl služby

Zdroj: WB; 2019

Vývoj HDP (meziročně, %)



Zdroj: EIU, IMF

Přímé výdaje vládních opatření ve výši 0,71 mld. USD (1,8% HDP) směřují do oblasti kompenzace technické nezaměstnanosti, subvence zranitelných kategorií podniků, podpory nejpotřebnějších skupin obyvatel, posun splátek, daní a sociálních odvodů. Daňový výpadek za neodvedené plnění od společností bude představovat ztráty v rozmezí od 3,8% za první měsíc do 11,6% HDP za 3 měsíce karantény. Dalšími nečekanými vládními výdaji byly realokace zdrojů ve prospěch zdravotnictví ve výši 48 mil. USD, uskutečněné na vrub sociálních služeb a ekonomiky. Naopak pokles ceny ropy na světových

tržích přinesl nečekanou úsporu 82 mil. USD a vytvořil prostor pro odstranění plošných energetických subvencí. Zastavení zahraničního obchodu se promítlo do vylepšení jeho záporné bilance o 4%, chybí však výchozí suroviny a polotovary dodávané Čínou pro další zpracování pro evropské odběratele, ti však snížili poptávku o 75%.



Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

► Automobilový průmysl

Výroba komponent pro automobilový průmysl a dovoz automobilů do Tuniska jsou pro vzájemnou obchodní výměnu mezi oběma zeměmi rozhodující. Z důvodu očekávané delokalizace výroby z Asie a geograficky výhodné poloze Tuniska se dá předpokládat další rozšíření sortimentu výroby auto/aero komponentů. Poptávka je po nákladních automobilech a autobusech, vzhledem k rozpočtovým restrikcím, souvisejícím s nekonvertibilitou tuniského dináru a požadavkem místního původu v rozsahu 30%, dává smysl v souvislosti s očekávanou konsolidací Libye, asambláž. S rozšiřováním strojírenských výroby je spojeno budování nové průmyslové infrastruktury, která přispěje k industrializaci země, které se vyhnuly dvě průmyslové revoluce. Industrializace je hlavním nástrojem vytváření národního důchodu a růstu zaměstnanosti, která zabrzdí silící migrační tok a bude stabilizovat Tunisany v zemi. Rozsáhlé možnosti zavedení nových výroby, založených na technologickém transferu českého know-how do Tuniska, se otevírají v off shore zónách (Bizerte a Zarzis). Jejich principem je bezcelní dovoz materiálu a strojů, zaměstnání místní pracovní síly pro výrobu, určenou k dalšímu exportu do oblasti Magrebu a Sahelu.

► ICT

Digitalizace, informační a komunikační technologie jsou v centru pozornosti nejen Tuniska, které se prezentuje jako lídr kontinentu, ale celé Afriky. ICT je dynamicky se rozvíjející odvětví a hybná páka inovací v transformaci tuniské administrativy

i ekonomiky, v karanténě se osvědčil home office. Tunisko se nyní snaží dohnat zmeškané průmyslové revoluce alespoň na poli digitálních technologií. Sanitární krize ukázala na nefunkčnost digitalizace státní administrativy, komerční banky budou hledat nový trh a zaměří se na retailové bankovníctví. Bezkontaktní platební styk je omezeně funkční a zasíťování optickou kabeláží představuje rozsáhlé příležitosti pro rozvoj e-commerce, který by Tunisko v době pandemie ocenilo. Digitalizace současně vytvoří podmínky k implementaci celého portfolia moderních technologií „Smart city“, disponibilních „off the shelf“, připravených k implementaci, která se rychle ukáže jako nezbytná vzhledem k populační explozi na kontinentu doprovázenou koncentrovanou urbanizací.

► Textilní a obuvnický průmysl

Textil patřil dlouhodobě k tradičnímu tuniskému odvětví, Tunisku stačilo dovážet z Asie polotovary a dokončovat výrobky. Textilní průmysl je v krizi, protože dokončování již nestačí a u výsledného produktu vznikají pochybnosti o původu zboží, což má vliv na výši cla. Země potřebuje novou průmyslovou výrobu a textilní výroba je spolu se zemědělstvím tradičním nástrojem integrace tuniské ženy do průmyslového a výrobního procesu, větší integrace tuniské ženy do ekonomiky země je zárukou posílení modernismu v prostředí plíživě silícího islámu. Předpokládané opouštění dokončování asijských polotovarů povede ke vzniku nových příležitostí pro tuniskou textilní a obuvnickou výrobu, založenou na výrobě celého produktu,

k tomu bude země potřebovat investice, technologie a stroje. V současné době využívá autoprůmysl řemeslnou zručnost tuniských šičů pro výrobu kožených sedadel.

► Vodohospodářský a odpadní průmysl

Dočišťování odpadních vod, obvykle vypouštěných do moře, je rezervou řešení hydrického stresu, kterým země po větší část roku trpí. Přečištěná odpadní voda je po úpravě využitelná jako zdroj pro závlaku zemědělských kultur, protože systém retenčních nádrží na severu země nestačí, zejména z důvodu zvýšené četnosti přívalových dešťů, které zanášejí nádrže bahnem a snižují jejich kapacitu. Přečištění odpadní vody založené na mechanickém zachycení nečistot ve spojení s UV zářičem zajistí nezávadnou vodu vhodnou k závlavě v místě ČOV a bude významným příspěvkem k zajištění potravinové soběstačnosti, která se ukázala v podmínkách omezené mobility jako strategická nutnost. Automatizace řízení kvality vody v bazénech hotelových komplexů je oblast, která pomůže obnovit důvěru hotelových hostů v postkoronavirovém období v jejich sanitární bezpečnost.

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

Zdravotnický sektor se potýká s rozsáhlými problémy strukturálního charakteru. V Tunisku

existují vedle sebe dva systémy, chatrný státní a soukromý, na který mnoho Tunisánů, vzhledem k jeho finanční náročnosti, nedosáhne. EU poskytla Tunisku, v souvislosti se sanitární krizí dar ve výši 60 mil. EUR, co však skutečně v Tunisku chybí, jsou lékaři. Často zůstávají paramedici, kteří nejsou k výkonům, které musí provádět, certifikováni, poslední možností. U dodávek lékařského materiálu existuje poptávka, je však nutné počítat s podmínkou technického ověření na vlastní náklady ve zkušebně a získat nejprve typové schválení, evropská certifikační značka shody je jen vhodná reference. Národním podnikem farmaceutického průmyslu je státní podnik Sociétés des Industries pharmaceutiques de Tunisie, SIPHAT, který vyrábí léčiva z dovezených výchozích surovin, které dále tabletuje a balí. SIPHAT se ocitl v nesolventnosti, protože zaměnil tradiční evropské dodavatele za nízkonákladové z Asie, což vedlo v letech 2017–2019 ke stahování závadných léčiv z oběhu a k výpadku tržeb. Nyní musel záruku za závazky SIPHAT převzít stát, aby se dodávky od tradičních dodavatelů obnovily, mezi věřiteli je český dodavatel.

Velvyslanectví ČR v Tunisu

e-mail: tunis@embassy.mzv.cz

www.mzv.cz/tunis



Zambie

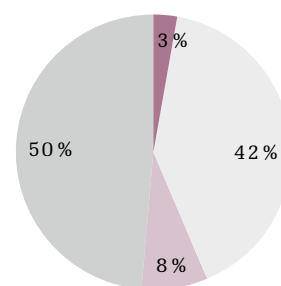
Zambie se s pandemií nového typu koronaviru vypořádává nepoměrně měkčími opatřeními než sousední země. Zambie ponechala otevřené mezinárodní letiště v Lusace a pozemní přechody. Reguluje vstup cizinců do země, ale na svém území nechala prostor pro obchod, podnikání a výrobu otevřený. Hospodářství Zambie velmi postihly restriktce sousedních států (především JAR), úbytek v turistice a propad ceny mědi na světových trzích (a současně menší objemy vývozu mědi), která představuje hlavní vývozní artikl. Nutno však dodat, že zambijská ekonomika se již před současnou pandemií nacházela ve velmi špatné kondici a stát se nacházel v nadměrném zadlužení (zadlužení mezi lety 2017 až 2019 stoupl o 62 % na 92 % HDP), pandemie problémy pouze zviditelnila, ale primárně nezavinila.

Ukazatel	2018	2019	2020	2021	2022
Růst HDP (%)	3,1	0,8	-3,8	3,2	3,9
HDP na obyvatele (tis. USD)	1,5	1,4	1,1	1,1	—
Míra inflace (%)	7,9	11,7	10,0	8,8	6,6
Nezaměstnanost (%)	—	—	—	—	—
Bilance běžného účtu (mil. USD)	-0,3	0,2	-0,4	-0,3	-0,3
Populace (mil.)	17,4	17,9	18,4	18,9	—
Konkurenceschopnost	118/140	120/141	—	—	—
Exportní riziko OECD	6/7	7/7	7/7	—	—

Predikce EIU

Zdroj: EIU, WEF, OECD

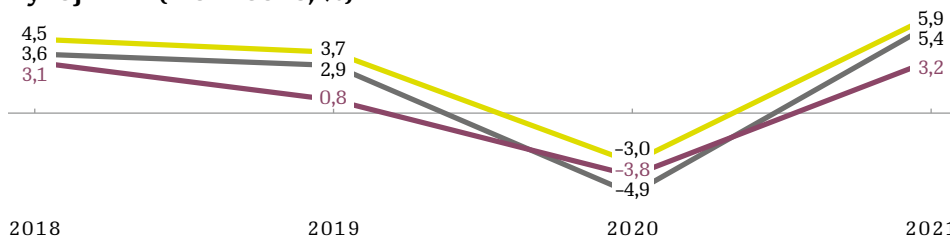
Podíl sektorů na HDP



zemědělství výroba
průmysl služby

Zdroj: WB; 2019

Vývoj HDP (meziročně, %)



Zambie
svět
rozvojové a vynořující se ekonomiky

Zdroj: EIU, IMF

Vláda nemá příliš volných prostředků, které může na zmírnění dopadů způsobených současnou situací kolem koronaviru použít. Prezident slíbil na pomoc ekonomice cca 139 mil. USD, což činí cca 0,6% HDP. Zhruba polovina této částky byla použita na výplatu zadržovaných důchodů, na částečné uhrazení dluhů vlády domácím podnikatelům a jmenovitě stavebním firmám opravujícím silnice. Druhá polovina slíbené částky je v jednání a není jasné, kdy a jak a zda vůbec bude uvolněna. Ministerstvo financí též přislíbilo komerčním bankám garanční fond ve výši 555 mil. USD (cca 2,3% HDP), aby banky mohly pomoci podnikatelům při potížích se splácením úvěrů, a to zejména v prioritních oblastech, jako je zemědělství, výroba, energetika a turistika. Vláda dále rozšířila seznam zdravotnického zařízení, které nejsou zatíženy dovozním clem. Vláda věnuje velkou pozornost podpoře zambijských výrobků a jejich umístění na domácí trh. Vzhledem k omezení dovozu spotřebního zboží a například potravin z JAR má k tomuto kroku vláda podmínky a vůli.



Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

Těžba představuje až 70 % HDP Zambie. Mimo důlní a těžební průmysl je pro zemi podobně klíčový rovněž sektor energetiky. Oba tyto sektory jsou pro Zambii stěžejní, ale zároveň ve světle COVID-19 neměnné. Podrobně jsou výše uvedené sektory popsány v Mapě oborových příležitostí. Ve světle COVID-19 se v Zambii naskytují příležitosti v níže uvedených sektorech.

► Obranný průmysl

Zambie má dlouhé a porézní hranice se svými sousedy. Vybavení pro monitoring hranic je jednou z potenciálně zajímavých oblastí. Potenciál skýtají též dodávky ručních palných zbraní a munice pro bezpečnostní agentury a dále pro ochránce národních parků. I v této oblasti ale platí, že je nutné dopředu jednat o financování.

► Zábava a volný čas

Turistika představuje cca 7 % HDP Zambie a přispívá také k významné tvorbě pracovních míst. Situace s COVID-19 turistiku v Zambii prakticky zastavila. Prezident ve svých vystoupeních specificky turistiku zmiňoval a slíbil, že vláda připraví pobídky, jak pomoci stávajícím podnikatelům a jak přispět k růstu tohoto sektoru.

Zambie je potenciálně turisticky velmi přitažlivou zemí, a to zejména pro své přírodní bohatství. Chybí však rozvinutá infrastruktura (ať už přístupová, tak ubytovací kapacity, hotelnictví, gastronomie).

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

Zdravotnictví je jednoznačně perspektivní obor v Zambii. Potíž začíná ve financování a v tom, že tato oblast je zároveň v hledáčku všemožných poskytovatelů zahraniční rozvojové pomoci. I zde se však dají nalézt komerční projekty (vybavení pro nové a rozšiřované nemocnice), které mají zajištěno financování z externích zdrojů.

Současná situace vyvolává obrovskou potřebu pro dodávky spotřebního zdravotnického mate-

riálu, jakož i vybavení nemocnic a zdravotnické techniky. V první fázi nemusí jít o úspěšné komerční projekty, ale spíše o referenční dodávky pro budoucí obchodní případy.

► Zemědělský a potravinářský průmysl

I bez ohledu na pandemii COVID-19 se v Zambii jedná o mimořádně perspektivní sektor. Uzavírání hranic a vážnoucí dodávky potravin z Jihoafrické republiky posílily volání po větší soběstačnosti Zambie ve výrobě a zpracování potravin. Vláda tlačí do většího objemu nabídky zambijských potravin i velké jihoafrické prodejce potravin, kteří na zambijském trhu dominují.

Ačkoliv zambijské zemědělství disponuje rozsáhlým půdním fondem, poměrně značnými zdroji podzemní a povrchové vody a příznivým klimatem, přesto se Zambie dlouhodobě potýká s malou diverzitou pěstovaných plodin, minimální mechanizací, slabým zpracovatelským odvětvím zemědělské produkce a s téměř neexistujícím potravinářským průmyslem.

Roste poptávka po strojích a náradí pro zemědělství, zavlažovacích systémech, hnojivech, balicích a plnicích strojích, přepravních zařízeních, skladovacích a přepravních zařízeních atd. Poptávaná jsou i laboratorní a další zařízení spojená s chovem zvířat a jejich umělou inseminací.

Velvyslanectví ČR v Lusace

e-mail: lusaka@embassy.mzv.cz

www.mzv.cz/lusaka

Přehled
strategických
příležitostí

AMERIKA





Argentina

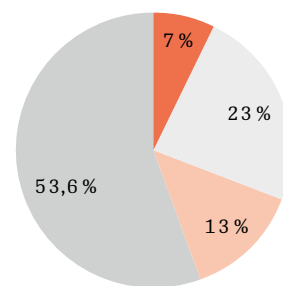
Oblast Latinské Ameriky byla postížena koronavirovou pandemií obzvláště citelně. V tomto regionu byl zaznamenán nejnižší hospodářský růst již před ní, nastalá situace bude příčinou největší hospodářské a sociální krize v regionu za celá desetiletí. Ekonomický pokles pro rok 2020 je u Argentiny očekáván o 10 %. Argentinu navíc pandemie zasáhla ve vskutku delikátní situaci – uprostřed vyjednávání s Mezinárodním měnovým fondem a dalšími soukromými věřiteli ohledně restrukturalizace jejího zahraničního dluhu. Kromě vysoké inflace, jejíž míra je třetí nejvyšší na světě (meziročně 53 %), se musí potýkat také s propadem domácí měny. Ten byl natolik významný, že se kromě oficiálního kurzu k dolaru objevil i neoficiální, který má blíže k reálné situaci na trhu. Rozdíl mezi oficiálním a neoficiálním kurzem činil v červnu 2020 okolo 70 %. Pro investory by oslabování argentinského pesa mohlo být zdánlivě zajímavou příležitostí. Další makroekonomické aspekty však mohou bránit možnosti generovat zisk (vysoká inflace, vysoké daně, byrokracie). Argentina „využila“ nastalé situace a jednostranně oznámila pozastavení vyjednávání o obchodních dohodách mezi blokem MERCOSUR a třetími zeměmi: Kanadou, Jižní Koreou, Singapurem, Libanonem a Indií. Tento krok by se neměl dotknout již dojednaných (ale neratifikovaných) dohod s EU a ESVO.

Ukazatel	2018	2019	2020	2021	2022
Růst HDP (%)	-2,5	-2,2	-10,0	6,6	2,5
HDP na obyvatele (tis. USD)	11,7	10,0	8,9	10,4	–
Míra inflace (%)	47,6	53,8	35,3	36,4	24,2
Nezaměstnanost (%)	9,2	9,8	14,2	12,0	11,0
Bilance běžného účtu (mil. USD)	-27,3	-3,5	5,6	0,8	-7,3
Populace (mil.)	44,4	44,8	45,2	45,6	–
Konkurenceschopnost	81/140	83/141	–	–	–
Exportní riziko OECD	6/7	7/7	7/7	–	–

Predikce EIU

Zdroj: EIU, WF, OECD

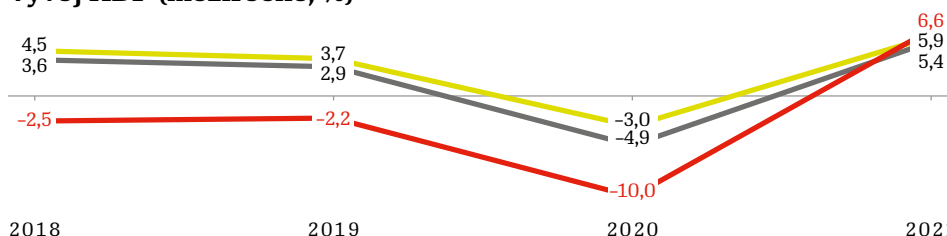
Podíl sektorů na HDP



zemědělství výroba
průmysl služby

Zdroj: WB; 2019

Vývoj HDP (meziročně, %)



Argentina
svět
rozvojové a vynořující se ekonomiky

Zdroj: EIU, IMF

V souvislosti s dopadem pandemie byla nejvíce postížena odvětví cestovního ruchu, automobilového průmyslu, tabákových výrobků či stavebnictví. Vzhledem k potřebě produkovat základní potraviny byl zemědělský sektor jedním z mála, který si udržel svou produktivitu. Vládní opatření znamenala výdaje ve výši přibližně 5–7% HDP. Mezi sociální opatření (3–4% HDP) patřilo vyplácení různých

druhů speciálních dávek (pro rodiny, OSVČ, nezaměstnané, lékaře a sestry apod.), částečná náhrada mezd podnikům či nákup zdravotnických pomůcek z Číny. Mezi finanční nástroje (2-3 % HDP) patřilo kupříkladu financování úvěrů s nulovou sazbou nebo financování záručních programů. Vzhledem k propadu příjmů a makroekonomické situaci předlužené Argentiny bude trvat roky, než země dospěje k fiskální rovnováze.



Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

I přes současnou situaci existují příležitosti pro české firmy, které se v Argentině chtějí uchytit. Očekává se zvýšená poptávka po zboží s přidanou hodnotou. Jednoznačně největší prostor tak mají české firmy u technologických inovací, kterých je v Argentině a potažmo v celém regionu dlouhodobě nedostatek. Prostor pro tyto inovace a nové technologie se nabízí v odvětvích, která budou v krátkodobém horizontu nezbytná pro hospodářský růst: biotechnologie, těžba, petrochemie, zdravotnictví a IT (software). Pozitivním aspektem je zrychlené vydávání některých povolení a certifikátů (je vyžadována pouze elektronická verze). Dá se očekávat, že tento postup bude zachován i po pandemii, což bude znamenat časovou a procedurální úlevu pro české firmy. Bez ohledu na COVID-19 budou v Argentině perspektivní níže uvedené sektory.

► **Důlní, těžební a ropný průmysl**

Rozvoj důlního a těžebního průmyslu je jednou z vládních priorit, protože má potenciál generovat velké množství deviz z vývozu surovin do zahraničí. Země má velké zásoby mědi, olova, železa, zlata, stříbra, lithia, molybdenu, uranu, draslíku a jiných vzácných kovů. Podle odhadů až 70 % plochy území potenciálně vhodné pro těžbu ještě ani nebylo prozkoumáno. Na začátku roku 2020 se těžilo v 16 lokalitách, 7 projektů je ve výstavbě, 7 projektů se nachází ve fázi studie proveditelnosti, 6 projektů je v počáteční přípravné fázi, 40 projektů je ve fázi pokročilého průzkumu a 250 projektů ve fázi počátečního průzkumu. Od roku 2015 je velká pozornost zaměřena na lithium a měď. Hlavně od lithia si Argentina slibuje do budoucna velký zdroj příjmů. Ve 12 oblastech (provincie Jujuy, Catamarca, Salta) by se mohlo nacházet až 92 Mt lithia, což by pokrylo dodávky po dobu 100 let. Zásoby mědi se odhadují na 65 Mt. Vláda láká zahraniční investory do těžebních projektů, od kterých si slibuje rychlé zahájení těžby, příliv investic a vznik pracovních míst. Existují i fiskální výhody, které

nabízejí vlády jednotlivých provincií, neboť v Argentině jsou přírodní zdroje jejich vlastnictvím. Dodavatelé strojů a technologií musejí vzít v potaz rozlohu Argentiny (8. největší země na světě) a vzdálenost nalezišť od velkých měst, což výrazně zvyšuje nároky na logistiku a propracovaný poprodejní servis (disponibilita náhradních dílů, doprava techniků a servisu na místo instalace techniky apod.).

► **Energetický průmysl**

Argentina má potenciál hrát velice důležitou roli jako dodavatel břidličného zemního plynu. Obrovské naleziště Vaca Muerta v provincii Neuquén se může stát druhým největším nalezištěm na světě. Naleziště postrádá základní infrastrukturu a potřebuje prakticky vše – dopravu materiálu a lidí, další materiál na vrtné práce, geologické a další služby na místě. Mezi pobídky patří například dlouhá období koncesí a snížení dovozních cel. Vhodné jsou investice do výroby autonomní obnovitelné energie, která by umožnila různým provinciím přístup k energetické

síti, k níž nelze přistupovat tradičním způsobem. Argentina negeneruje ani 8 % elektřiny z obnovitelných zdrojů, přitom do roku 2025 to má být až 20 %. Na podporu obnovitelných zdrojů energie realizuje vláda program RenovAR, ve kterém poptvává různé objemy nových kapacit. Velká rozloha země a její přírodní zdroje nabízejí slibnou perspektivu pro projekty v celé Argentině.

► ICT

Mobilní a širokopásmové připojení k internetu je v Argentině o zhruba 15 % pomalejší než v sousedních zemích a vláda chce tuto situaci napravit. Problémy představuje i geografie země, neboť obyvatelstvo je koncentrováno v několika městech s velkými vzdálenostmi mezi nimi. Příležitosti se tedy vyskytují ve stavbě vysílačů mobilního signálu, kterých chybí přes 20 tisíc. Šanci mohou mít nejen dodavatelé technologií, ale i nezávislí operátoři těchto mobilních vysílačů. Páteří sítí optického vlákna společnosti ARSAT potřebuje rozšířit do domů a firem. Do budoucna se plánuje pokrýt celou zemi signálem 4G. Společnost ARSAT realizuje Národní internetový plán, díky němuž chce k širokopásmovému internetu připojit přes 1 300 měst a obcí. Investují i soukromé společnosti (Claro, Personal, Nextel, Movistar), včetně příprav na výstavbu sítí 5G. Argentinské on-line

společnosti Mercado Libre se říká „latinskoamerický Amazon“, ten vytváří okolo sebe částečně otevřenou síť obchodních, logistických a finančních společností, které vytvářejí ekosystém propojených entit, do nichž se mohou zapojit i české firmy.

► Zemědělský a potravinářský průmysl

Aplikace nových technologií v zemědělství je pro Argentinu do budoucna velkou výzvou, protože prozatím do této oblasti neinvestuje mnoho. Přitom podstatná část jeho HDP pochází právě ze zemědělských produktů. Daňové úlevy a pobídky v oblasti zemědělství a lesnictví existují, není jich však mnoho. Všechna strojní zařízení související s tímto sektorem obvykle vstupují na argentinský trh s nulovým tarifem. Argentina má v zemědělství velký potenciál, jedná se o 8. největší zemi na světě, 53 % plochy pokrývá orná půda. Zapotřebí jsou technologie související s efektivnějším nakládáním s energiemi, monitoring úrody/sklizní, optimalizace procesů apod.

Velvyslanectví ČR v Buenos Aires

e-mail: commerce_buenosaires@mzv.cz

www.mzv.cz/buenosaires



Brazílie

Brazílie byla jednou z nejvíce zasažených zemí světa. Vzhledem k malému procentu testovaných osob se počet nakažených odhaduje až na 7 milionů. Brazilská vláda prosazuje okamžitý restart ekonomiky, zatímco guvernéri států se snaží snížit počet obětí cestou sociální izolace. Souběh COVID-19 a politického napětí způsobuje zhoršení důvěryhodnosti země v očích investorů. Například agentura FITCH snížila v květnu úvěrový rating BFR na „negativní“ BB-. Jedním z důkazů obav z ekonomického a politického vývoje v BFR byla prognóza Credit Suisse, která označila brazilský reál za volatilní „toxickou měnu“. Pokud jde o strukturální charakter škod, které způsobí pandemie v brazilské ekonomice a v příjmech z exportu, je nutno vědět, že Brazílie je osmým největším producentem ropy na světě a třetím v rámci Amerik (po USA a Kanadě). Pokles ceny ropy na světových trzích určitě zasáhne negativně bilanci jejího zahraničního obchodu.

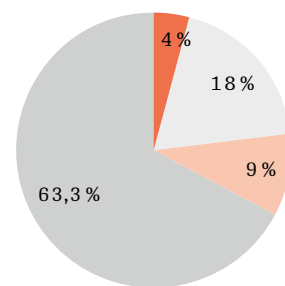
Očekává se, že vlivem nacionalistických tendencí bude jedním ze směrů vývoje oživený zájem o regionální kooperace. Nejperspektivnější cestou budou různé druhy joint ventures, kooperací a investic doprovázených projekty v regionálním měřítku. Pro geograficky vzdálené země, jako je ČR, budou kooperace na pomezí vědy a inovativního průmyslu nejperspektivnější cestou pronikání na brazilský trh. Zvláště pokud budou podpořeny našimi investicemi.

Ukazatel	2018	2019	2020	2021	2022
Růst HDP (%)	1,3	1,1	-7,5	4,0	3,0
HDP na obyvatele (tis. USD)	9,0	8,8	6,7	7,1	–
Míra inflace (%)	3,7	4,3	1,6	3,1	3,6
Nezaměstnanost (%)	11,6	11,0	16,7	12,6	–
Bilance běžného účtu (mil. USD)	-41,5	-49,5	-33,9	-40,6	-45,8
Populace (mil.)	208,5	210,1	211,8	213,3	–
Konkurenceschopnost	72/140	71/141	–	–	–
Exportní riziko OECD	5/7	5/7	5/7	–	–

Predikce EIU

Zdroj: EIU, WEF, OECD

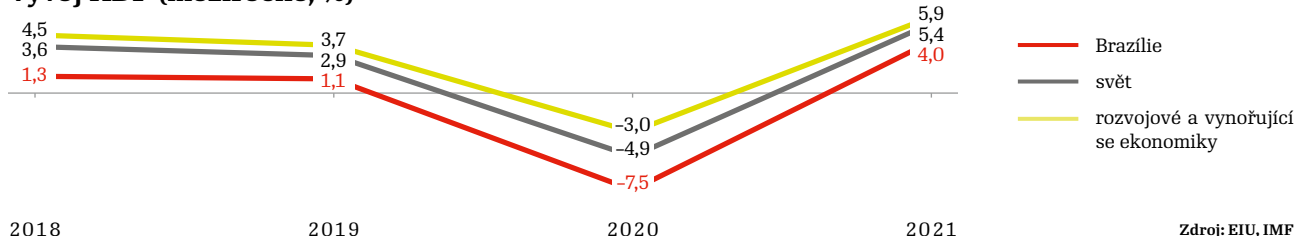
Podíl sektorů na HDP



zemědělství výroba
průmysl služby

Zdroj: WB; 2019

Vývoj HDP (meziročně, %)



Zdroj: EIU, IMF

Federální vláda průběžně realizuje programy s cílem zmírnit negativní dopady pandemie na ekonomiku. Tyto výdaje se projeví ve fiskální oblasti. Rok 2019 skončil ve federální pokladně státním dluhem ve výši 76,5 % HDP. Brazilští ekonomové odhadují, že finanční injekce a sociální podpory s cílem snížit negativní ekonomické důsledky pandemie zvýší tento dluh na 85 % nebo až na 90 %.

Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

Pro české exportéry je nutno zdůraznit, že v postkoronavirové době bude platit zvýšenou měrou doporučení, které bylo užitečné už před pandemií. K úspěšným vývozům do země je nutné, aby firma měla dostatečnou finanční sílu a mohla financovat třeba i několik let postupného pronikání a etablování se na trhu. Bude ještě důležitější mít ochotu a dostatek finančních prostředků k využití kvalitních místních právníků a daňových poradců. A v neposlední řadě dále vzroste význam důvěryhodného místního zástupce, protože většina nutných licencí je navázána nikoliv na zahraniční exportní firmy, ale na místní zástupce.

► Automobilový průmysl

Brazílie je automobilová velmoc. Globální automobilky působící v Brazílii již patří mezi tradiční odběratele českých dodavatelských firem, nicméně vzhledem k nástupu nových modelových řad a postupnému rozšiřování výrobního portfolia domácích výrobců tento obor jednoznačně patří mezi perspektivní z hlediska českého exportu i do budoucna.

► Civilní letecký průmysl

Vedle produkce klasických dopravních letadel (Embraer) je dvousetmilionová Brazílie dlouhodobě rozsáhlým trhem, pokud jde o vrtulníky a ultralehká letadla. Strategická spolupráce českých firem vytváří pozitivní referenci pro uplatnění dalších výrobků českého leteckého průmyslu v Brazílii.

► Vodohospodářský a odpadní průmysl

V oblasti ekologické likvidace odpadů a čištění vody existuje v Brazílii dlouhodobě akumulovaný deficit. Vzhledem k vysoké konkurenceschopnosti nabídky českých firem v tomto směru to může být zajímavá příležitost. Ovšem vzhledem ke skutečnosti, že hlavní zákazníci jsou města a municipality, závisí načasování nabídky na zotavení jejich finančních rozpočtů po pandemii.

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

Lze předpokládat, že psychologické trauma z pandemie COVID-19 zvýší zájem BFR o výrobu vlastních pomůcek a vybavení pro zdravotnictví. Závislost na dovozech z Číny se ukázala během pandemie jakožto fatální nedostatek. Proto bude v roce 2021 existovat zvýšená míra příležitostí pro české firmy, které budou schopny nabídnout výrobu v zemi, nebo alespoň kooperace a investice.

► Zemědělský a potravinářský průmysl

Vše nasvědčuje, že agrobyznys vyjde z pandemie jako nejméně poškozené odvětví brazilské ekonomiky. Pro české exportéry je to motivace usilovat o vývoz technologií pro zemědělství. Avšak je nutno zdůraznit, že v této oblasti je velmi tvrdá konkurence USA, Holandska, Německa atd. Uspějí jen ti, kteří budou schopni investovat dostatek financí do propagace v BFR a do zajištění kvalitního dlouhodobého servisu a získání dobrých místních zástupců.

Velvyslanectví ČR v Brazílii

e-mail: commerce_brasilia@mzv.cz

www.mzv.cz/brasilia



Chile

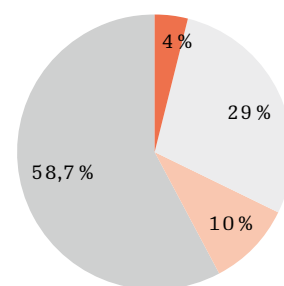
Koronavirová pandemie zasáhla zemi v době, kdy se ještě stále potýkala s vleklou sociální krizí z podzimu loňského roku, která zásadním způsobem negativně ovlivňovala ekonomický výkon, stejně tak jako obchodní a investiční vyhlídky. Chile má sice výhodu strukturálně zdravé ekonomiky s dobrou makroekonomickou politikou, úsporami ve státních fondech, nízkou úrovní veřejného dluhu a dobrým přístupem k mezinárodním finančním trhům, což ji činí podstatně rezistentnější vůči hospodářským šokům, ale i přesto se v letošním roce nebude schopna vyhnout recesi s propadem kolem 6 % HDP. Ratingové agentury Fitch a Standard & Poor's (S&P) proto změnily hodnocení chilského rizika ze „stabilního“ na „negativní“.

Ukazatel	2018	2019	2020	2021	2022
Růst HDP (%)	4,0	1,0	-6,1	5,2	3,8
HDP na obyvatele (tis. USD)	15,9	14,9	12,4	14,5	—
Míra inflace (%)	2,1	3,0	1,8	3,1	3,0
Nezaměstnanost (%)	7,1	7,1	14,0	10,0	8,9
Bilance běžného účtu (mil. USD)	-10,6	-10,9	-6,2	-8,2	-10,4
Populace (mil.)	18,7	19,0	19,1	19,2	—
Konkurenceschopnost	33/140	33/141	—	—	—
Exportní riziko OECD	—	—	—	—	—

Predikce EIU

Zdroj: EIU, WEF, OECD

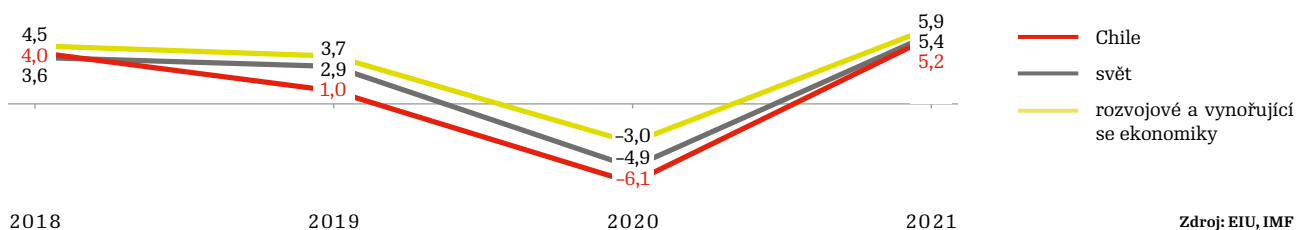
Podíl sektorů na HDP



zemědělství výroba
průmysl služby

Zdroj: WB; 2019

Vývoj HDP (meziročně, %)



Zdroj: EIU, IMF

Vláda se snaží omezit hospodářský dopad krize a navrhla fiskální opatření pro posílení odolnosti ekonomiky zaměřená na podporu zaměstnanosti a likviditu podniků až do výše 6,7 % HDP. Financování nouzového plánu pro koronavirus a reaktivačního plánu oznámeného v prosinci v odpovědi na sociální nepokoje ve výši 2 % HDP bude financováno prostřednictvím kombinace přerozdělení fiskálních zdrojů, využití svrchovaných spořitelních fondů a emise veřejného dluhu. V květnu vláda úspěšně emitovala dluh ve výši 2 mld. USD. Centrální banka rovněž získala od MMR dvouletou flexibilní úvěrovou linku ve výši 23,8 mld. USD. Toto preventivní opatření bylo přijato k zajištění dostatečné likvidity v případě hlubších ekonomických dopadů.



Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

Pro úspěch v Chile je v jakémkoliv oboru bezpodmínečně nutná vysoká profesionalita potenciálních dodavatelů, konkurenční cenová politika, investice do kvalitní komunikace ve španělštině a zajištění alespoň formální právní identity firmy, díky které je možné získat daňové identifikační číslo RUT, bez kterého se nelze účastnit výběrových řízení.

► **Důlní, těžební a ropný průmysl**

Důlní průmysl je nosným odvětvím chilské ekonomiky a podílí se téměř 60 % na chilském exportu. Hlavním odvětvím je těžba mědi. Těží se rovněž lithium, molybden, zlato a mnoho dalších surovin. Důlní průmysl potřebuje velmi širokou škálu vybavení, nástrojů a zboží. Strategie potenciálních českých dodavatelů by měly brát v potaz jak potřeby velkých státních podniků, tak malých a středních soukromých firem, které se zdají být více kompatibilní s reálnými možnostmi českých exportérů. Trend posledních let potvrzuje, že chilský důlní průmysl bude postupně přecházet z těžby povrchové na těžbu hlubinnou. Tento vývoj bude nabízet nové šance českým firmám, které jsou v naprosté většině zaměřeny právě na hlubinnou těžbu. Spíše než dodávky těžkých strojů by mohly být z pohledu českých firem perspektivní dodávky moderních technologií a expertních řešení.

► **Energetický průmysl**

V roce 2019 pokračoval slibný trend úspěšného prosazování českých firem v oblastech fotovoltaiky, vodní energetiky či v oblasti výroby energie z odpadů. V Chile existoval dlouhodobý akumulovaný deficit rozvoje energetiky, který se od roku 2014 díky rostoucímu zájmu zahraničních investorů postupně snižuje. Z důvodu vysoké seismické aktivity nelze v místě budovat jaderné elektrárny, avšak hlavní nosné odvětví chilské ekonomiky, důlní průmysl, je energeticky vysoce náročný. Cena a dostupnost elektrické energie jsou tedy stále palčivějším problémem. Rozvoj energetiky je tudíž v poslední dekádě národní prioritou

a energetické projekty mají všeobecnou podporu. Největší dynamiku zažívá rozvoj v oblasti obnovitelných zdrojů, zvláště pak energie solární. Chile má největší intenzitu slunečního záření na světě, zejména v oblasti severně od hlavního města Santiaga. V roce 2018 byl v Santiagu inaugurován první elektrický autobusový terminál, plánuje se další budování terminálů tohoto druhu. Připravuje se rovněž jak modernizace, tak výstavba tepelných elektráren, kde se otvírají příležitosti pro české dodavatele. V případě vodních elektráren se v současné době jakožto nejnadějnější jeví projekty malých a středních hydroelektráren. Rozvíjí se také segment větrné energetiky.

► **ICT**

Penetrace internetu v Chile představuje 115,8 připojení k internetu na každých 100 obyvatel. 84,4% připojení probíhá prostřednictvím mobilních telefonů. Prostřednictvím e-governmentu je státem nabízeno více než 500 druhů různých služeb a administrativních úkonů. ICT stále významněji přispívá k růstu HDP. Roste poptávka po sub-sektorech ICT, jako je vývoj SW, kybernetická bezpečnost, poskytování počítačových služeb atd. Zájem je také o obory spojené s umělou inteligencí.

► **Vodohospodářský a odpadní průmysl**

Jedná se o velmi perspektivní odvětví. Velký potenciál mají dodávky čističek odpadních vod, mobilních úpraven vody, odsolovacích zařízení, čerpadel, výrobníků pitné vody při mimořádných událostech nebo třídíren a spaloven komunálního

odpadu. Od roku 2016 roste objem elektrické energie vyrobené ze zemědělských i jiných odpadů.

► **Zdravotnický a farmaceutický průmysl**

Zdravotnictví bylo jednou z priorit chilské vlády ještě před pandemií. Vláda pokračuje v „Programu investic do zdravotnictví“, který nebyl zcela dokončen za předchozích vlád. V současné době Chile investuje do výstavby 57 nových nemocnic a zdravotních středisek, která mají být dokončena do roku 2026. Hlavní účel tohoto programu je modernizace státního zdravotního systému. 32 z těchto projektů pochází od předchozích vlád, 25 z nich bude ukončeno a inaugurováno za současné vlády. Výstavba dalších 25 projektů bude zahájena do roku 2022. Počítá se celkem

s 12 400 lůžky. Do roku 2022 bude rovněž dokončeno 120 středisek základní zdravotní péče, 40 center bude ve fázi výstavby a dalších 40 ve fázi licitace. Jedná se o historickou investici v hodnotě 10 mld. USD. Plán modernizace počítá se zaměřením na nové technologie, zavedením větší konkurence v laboratořích, ve farmaceutickém průmyslu a podporu využívání bio ekvivalentních léků. V oboru zdravotnictví je velká zahraniční konkurence a zejména Španělsko má v Chile velmi silnou pozici.

Velvyslanectví ČR v Santiagu de Chile
e-mail: commerce_santiago@mzv.cz
www.mzv.cz/santiago



Kanada

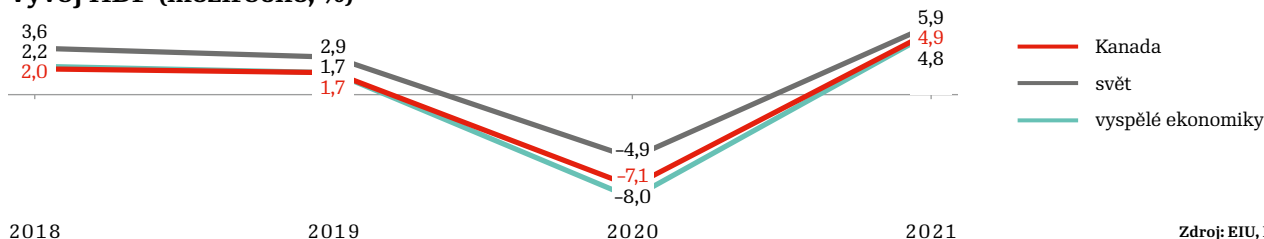
Koronavirová krize Kanadu zasáhla s několikatydenním zpožděním oproti evropským zemím. HDP se za první čtvrtletí 2020 meziročně propadlo o 8,2 %. O práci dosud přišly více než 3 mil. Kanadánů, zlepšení se očekává nejdříve v průběhu třetího čtvrtletí 2020. Pandemie a související vládní restriktivní opatření by měly na konci roku vést k odhadované nezaměstnanosti ve výši cca 10 %. Kromě pandemie se Kanada musí vypořádat i s propadem cen ropy a zároveň s poklesem jejího exportu kvůli šoku na straně poptávky (dle dubnových statistik o 55 %). Kanadské ekonomice nepomáhá ani kritická situace vývoje pandemie v USA, které jsou jejím největším a dominantním obchodním partnerem.

Ukazatel	2018	2019	2020	2021	2022
Růst HDP (%)	2,0	1,7	-7,1	4,9	–
HDP na obyvatele (tis. USD)	46,3	46,4	43,3	44,9	–
Míra inflace (%)	2,3	1,9	0,7	2,0	–
Nezaměstnanost (%)	5,8	5,7	9,5	8,8	–
Bilance běžného účtu (mil. USD)	-55,5	-47,0	-60,1	-55,0	–
Populace (mil.)	37,1	37,4	37,7	38,1	–
Konkurenceschopnost	12/140	14/141	–	–	–
Exportní riziko OECD	–	–	–	–	–

Predikce EIU

Zdroj: NBC, WEF, OECD

Vývoj HDP (meziročně, %)



Zdroj: EIU, IMF

Vláda od počátku pandemie činí vše pro to, aby pomohla co nejvyššímu počtu občanů i zaměstnanců. Dosavadní výše federální pomoci činila přibližně 150 mld. CAD (7 % HDP) v podobě přímé podpory na zachování pracovních míst a více než 680 mld. CAD v podobě úvěrové pomoci a dalších opatření na posílení likvidity. Federální vláda opatření nadále upravuje a rozšiřuje. Pracujícím, kteří kvůli pandemii přišli o svůj pravidelný příjem, poskytuje finanční podporu, postiženým podnikům přispívá na vyplácení mezd, garantuje snížení nájemného formou podmíněně nevratných půjček majitelům komerčních nemovitostí, firmy si také mohou požádat o bezúročnou půjčku. Pomocí překlenovacího financování se vláda snaží pomoci i velkým společnostem z nejhůře zasažených sektorů, jako je letecký či energetický průmysl. Pokles daňových příjmů způsobených restriktivními omezeními a mimořádná výdajová opatření způsobí nárůst rozpočtového deficitu, dle odhadů o přibližně 250 mld. CAD (tj. 12,7 % HDP).



Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

Podobně, jako jinde ve světě, není zřejmě ani v Kanadě odvětví, které by koronavirovou krizí nebylo zasaženo. Na odhad vývoje oživení kanadské ekonomiky je dle expertů stále ještě brzy. Dle mnohých z nich však oživení ekonomiky nebude jednoduché a bude spíše pozvolné.

► Automobilový průmysl

Dle některých zpráv prodej automobilů klesne vlivem koronavirové krize o 15 až 20 procent, dle horšího scénáře dokonce až o 60 procent, což by v případě dvoumilionového automobilového trhu znamenalo pokles o 800 tis. prodaných vozidel. Rychlejšímu oživení kanadského trhu může nahrávat obava z přenosu infekcí a snaha vyhnout se sdílení společného prostoru v hromadných dopravních prostředcích, spojená s tradičním kanadským pozitivním přístupem k automobilové dopravě. Kanadský automobilový průmysl (byť bez vlastních OEMs) vyrábí lehká užitková vozidla (osobní automobily, dodávky), těžká nákladní vozidla (nákladní automobily, kamiony, autobusy, školní autobusy, vojenské vozy) a širokou škálu částí, součástí a systémů používaných v automobilech, primárně pro export (90 % produkce), především do USA.

Centrem výroby automobilů je provincie Ontario, vyrábějí se zde automobily Chrysler (Fiat), Ford, GM, Honda nebo Toyota. Ke kanadskému HDP přispívá více než 20 mld. CAD. Kanada je v posledních letech velmi aktivní v podpoře výzkumu, vývoje a inovací (Ontario, Québec, Nova Scotia) a v souvislosti s COVID-19 federální vláda vyhlásila program na podporu výzkumných center a zdůrazňuje jejich potenciál jako generátorů budoucího růstu (v oborech jako autonomní vozidla či elektromobilita).

► ICT

V odvětví informačních a komunikačních technologií na kanadském trhu působí téměř 40 tis. společností, většina spadá do oblasti softwarových a počítačových služeb. ICT jako rostoucí obor také významně přispívá k růstu kanadského HDP, roční hodnota sektoru činí cca 90 mld. CAD

a blíží se 5 % národního HDP. Úspěch slaví primárně sub-sektory ICT, jako je vývoj SW, kybernetická bezpečnost poskytování počítačových služeb, ale dynamicky rostou i sektory typu fintech a obecně ICT orientované startupy. Velkou perspektivu také mají obory spojené s umělou inteligencí a informační technologie spojené s robotikou a vyspělou výrobou (což jsou témata, na která Kanada klade rostoucí důraz a vládní i soukromé investice).

V důsledku pandemie budou muset výrazně urychlit investice do IT především zdravotnický a veřejný sektor. Potřeba spolupráce na dálku zvýší poptávku po telekomunikačních službách a přinese nové příležitosti v oblasti aplikací a platforem pro spolupráci, přesunu práce a dat do cloudu, jakož i souvisejících bezpečnostních technologií.

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

Koronavirová pandemie odhalila slabé stránky kanadského zdravotnictví, například nedostatečné investice v oblasti výzkumu a vývoje nových léčiv či nestabilitu dodavatelského řetězce ochranných prostředků či léků (s omezenou domácí výrobou). Kanadská populace stárne, a i z důvodu zajištění zdraví a produktivity budou investice do zdravotní péče stále nezbytnější.

V případě Kanady jde o vysoce diverzifikovaný obor, založený na špičkových technologiích a intenzivním R&D. Trh se zdravotnickými přístroji a nástroji (diagnostika, ortopedie, protetika, dentální produkty) ročně představuje téměř 7 mld. CAD. I přesto, že kanadský import medicínských přístrojů a jiného technického zařízení se pohybuje kolem 5 mld. CAD a dovoz farmaceutických produktů 12 mld. CAD (obchodu dominují

USA, Čína, Mexiko, Švýcarsko a Německo), jsou zde české firmy velmi zřídka zastoupeny. Pro vstup či rozšíření českých dodávek do Kanady je třeba počítat s vysoce konkurenčním prostředím a vyššími vstupními náklady. Sektor nabízí mimo jiné možnost dodávek zdravotnických zařízení a nemocničních lůžek, na trhu chybí dostatek společností dodávajících právě vybavení nemocničních či jiných zdravotnických výrobků, zajímavé příležitosti může nabízet trh medicínských analytických přístrojů. Mezi hlavní centra v Kanadě patří velká města a jejich aglomerace, především Toronto, Montréal a Vancouver.

► **Zemědělský a potravinářský průmysl**

Prérijní provincie (Alberta, Saskatchewan a Manitoba) a provincie Ontario jsou důležití zemědělci a potravinoví producenti. Lze očekávat, že dopad pandemie na sektor bude jen omezený a půjde spíše o hledání nových technologií, které zefektivní výrobu a zajistí vyšší míru automatických řešení. Významnými exportními komoditami je obilí (pšenice, ječmen, oves), luštěniny a olejiny (řepka), stejně jako výrobky masného průmyslu. Velikost trhu a kapacit potvrzuje zájem o zemědělské stroje a výzkumnou a vědeckou spolupráci. Mezi hlavní položky zemědělského a potravinářského dovozu do Kanady patří víno, potravinové přípravky, pekařské výrobky, krmivo pro psy a kočky (pro maloobchodní prodej) a káva. Populace Kanady se zvyšuje, poptávka po zemědělských produktech a technice se tedy stále bude navyšovat. Zároveň existuje poptávka po nových technologiích spojených se zemědělstvím (drony, smart agriculture). Zajímavé příležitosti skýtaly technologie a suroviny spojené s pivovarnictvím a dynamicky rostoucím sektorem minipivovarů,

kterých v Kanadě přibývá desítky ročně, byť budoucnost tohoto trhu bude záviset na rychlosti ekonomického zotavení.

► **Železniční a kolejová doprava**

Cestování veřejnou dopravou se díky pandemii může na dlouhou dobu významně změnit. Přesto Kanada zůstává perspektivním sektorem i pro české firmy. Celkově je kanadský železniční sektor, především v oblasti osobní dopravy, dlouhodobě podfinancovaný. V řadě kanadských měst (Toronto - Finch LRT, Ontario Line; Calgary - Green Line; Ottawa - Confederation Line, Montreal - REM, Vancouver - Skytrain) se již realizují či připravují projekty dopravní infrastruktury (kolejové tratě, tramvaje, mosty, tunely, silnice) a české firmy mají šanci se podílet subdodávkami (ocelové konstrukce, části kolejových vozidel, technologie frézování vozovky). Pandemie sice může některé započaté projekty kolejové osobní dopravy ve městech zpomalit či nové dočasně zastavit, přesto jsou v podstatě jediným způsobem, jak řešit přetíženou dopravní infrastrukturu ve městech. Železniční doprava je v Kanadě důležitým sektorem i v oblasti přepravy nerostných surovin (ropa, uhlí a další). Ročně se po železnicích přepraví až 17% celkové hmotnosti těchto surovin, z toho celých 54% připadá na převoz uhlí. Poptávka po materiálu pro stavbu železničních tratí, údržbě, ale i po vlakových soupravách je vysoká.

Velvyslanectví ČR v Ottawě

e-mail: commerce_ottawa@mzv.cz

www.mzv.cz/ottawa



Kolumbie

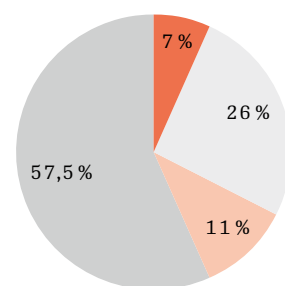
Pandemie COVID-19 zasáhla Kolumbii se zpožděním oproti evropským zemím. Vláda jako jedna z prvních v Latinské Americe zavedla přísná karanténní opatření, aby zabránila kolapsu křehkého zdravotního systému. Po opatrném optimismu ze začátku roku, kdy se Kolumbie zdárně vyhnula společenským bouřím, které zachvátily řadu okolních zemí, se inflaci dařilo udržet ve vytyčených mezích a očekával se jeden z největších růstů HDP v regionu. Nyní se však začínají projevovat tvrdé ekonomické dopady COVID-19, kdy se za letošek očekává propad vývoje HDP ve výši 5,5 až 7,7%. Obavy budí zejména rostoucí vnitřní zadlužení – hrozí narůst až na 55 % HDP a rovněž nárůst nezaměstnanosti. Na Kolumbii také těžce dopadají propady cen ropy, která tvoří 53 % kolumbijského exportu.

Ukazatel	2018	2019	2020	2021	2022
Růst HDP (%)	2,5	3,3	-7,7	5,2	4,6
HDP na obyvatele (tis. USD)	6,7	6,4	5,0	5,4	–
Míra inflace (%)	3,2	3,8	1,1	4,3	4,9
Nezaměstnanost (%)	9,7	10,5	20,0	16,6	12,0
Bilance běžného účtu (mil. USD)	-13,0	-13,8	-13,1	-11,6	-10,6
Populace (mil.)	49,7	50,3	50,9	51,3	–
Konkurenceschopnost	60/140	57/141	–	–	–
Exportní riziko OECD	4/7	4/7	4/7	–	–

Predikce EIU

Zdroj: EIU, WEF, OECD

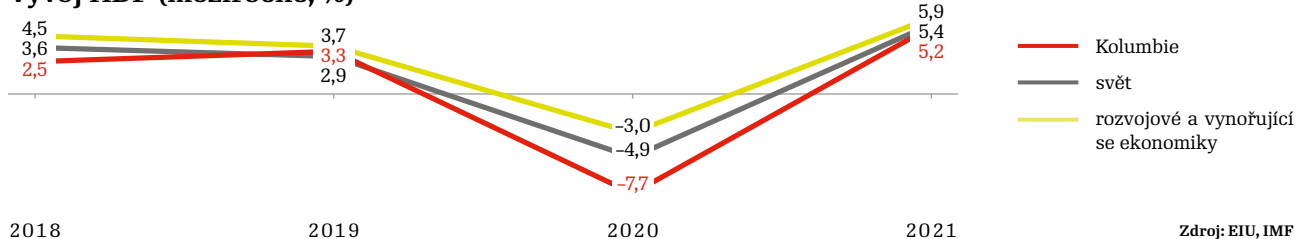
Podíl sektorů na HDP



zemědělství výroba
průmysl služby

Zdroj: WB; 2019

Vývoj HDP (meziročně, %)



Zdroj: EIU, IMF

Vláda Kolumbie přijala ke zmírnění dopadů krize opatření ve výši 2,4 % HDP. Tato opatření jsou rozdělena do dvou velkých skupin. Jde jednak o daňové úlevy, jako například odložení daňového kalendáře (odložení platby daní), prodloužení lhůty pro platbu parafiskálního příspěvku (odklad platby), vrácení daňových zůstatků či ustanovení výjimek z plateb DPH. Dále se jedná o finanční pomoc ve formě zavedení speciálních úvěrů a vytvoření zvláštních záručních programů pro malé a střední podniky, stejně jako příspěvek na mzdy ve výši 40 % minimální mzdy. Dále jde o odložené předložení prohlášení a zaplacení částky vybrané z vnitrostátní daně. Taktéž byla prodloužena lhůta pro zaplacení daně z příjmu a doplňkových daní pro zdaňovací rok 2019 a daň z obrátu (DPH) v semestru leden–duben 2020, a to pro společnosti zabývající se osobní leteckou dopravou, hotelový sektor a další sektory, které mohou být postiženy pandemií. Další legislativní opatření se týkají například úlev v rámci konkurzního řízení.



Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

► Energetický průmysl

I přes nepříznivé důsledky pandemie si Kolumbie zachovává atraktivitu v tomto sektoru. Dle údajů agentury ProColombia dosáhly zahraniční investice za období leden-duben výše 180 mil. USD do celkem 45 projektů. Nepředpokládaná zvýšená spotřeba energie domácnostmi v kombinaci s nečekaným suchem v dubnu opět připomněla závislost Kolumbie na vodní energii. Kolumbie problém řeší krátkodobým zvýšením podílu energie pocházejícím z tepelných elektráren (o 8 %). Vláda se již před krizí zavázala zvýšit podíl energie z obnovitelných zdrojů ze současných 50 MW na 2 500 MW v roce 2022.

Velikost domácího trhu představuje zhruba 1,5 mld. USD, z čehož lokální výroba činí jen 290 mil. USD, 75 % směřuje na export. Instalovaná kapacita v Kolumbii převyšuje 14 524 MW (z toho 65 % připadá na vodní elektrárny, zbytek jsou tepelné, plynové a kogenerační). V rámci vládního plánu mají být během 5 let postaveny nové kapacity o výkonu 4 000 MW. Dovoz energetických strojů a zařízení činil v roce 2019 za období leden-listopad 1,13 mld. USD, což představuje velkou příležitost pro české výrobce, především turbín (parních, vodních, plynových), generátorů, transformátorů a elektrických rozvaděčů (včetně malých vodních elektráren). Pomalu se prosazují na trhu rovněž dodávky turbín pro malé vodní elektrárny.

Vzhledem ke zhoršujícím se problémům se stavbou vodního díla Hidroituango v departamentu Antioquia odhaduje úřad UPME (Unidad de Planeación Minero Energética), že v roce 2023 bude Kolumbii chybět až 1 500 MW. Proto Kolumbie také silně podporuje obnovitelné zdroje energie, které vzhledem k tamějším klimatickým podmínkám představují významný potenciál. Vláda přijala zákon č. 1 715, který reguluje integraci obnovitelných zdrojů energie do národního energetického systému. Norma upravuje investiční pobídky, mj. možnost snížit v průběhu 5 let daňový základ až

o 50 % či osvobození dovozu nezbytných technologií od DPH. Cílem vlády je dosažení podílu obnovitelných energií ve výši 15 % celkové instalované kapacity do roku 2023. Pro české firmy se tak otvírá velký prostor, neboť v současné době tvoří podíl solární energie pouhých 0,1%. V odlehlých oblastech, které nejsou napojeny na elektrickou síť, a které dle údajů IPSE (El Instituto de Planificación y Promoción de Soluciones Energéticas para las Zonas No Interconectadas) představují až 45 % území, jsou obnovitelné zdroje energie takřka jediným řešením.

Vláda významně podpořila rozvoj obnovitelných zdrojů energie uspořádáním dvou energetických aukcí. Výsledkem je očekávaná instalovaná kapacita z obnovitelných zdrojů v roce 2022 ve výši 2 200 MW (nárůst z 50 MW v roce 2018, tedy z 0,06 % celkové instalované kapacity na 10 %). V letech 2018–2022 se rovněž připravuje výstavba 7 nových vedení pro distribuci elektrické energie, a to především v karibské oblasti (departamenty Guajira, César, Magdalena a Bolívar), která se kvůli vzrůstající spotřebě elektřiny nejvíce potýká s přetížením stávající sítě.

► ICT

Pandemie pouze potvrdila správnost orientace Kolumbie na nové technologie (podpora orientace na takzvanou oranžovou ekonomiku) – e-commerce zaznamenal nárůst o 40 %, došlo k rozvoji mobilních aplikací a nároků na digitální sítě, vzhledem k přesunu na práci z domova (teletrabajo). Dle nově zřízeného (leden 2020) Ministerstva pro vědu, technologie a inovace lze rovněž očekávat posun v digitalizaci státní správy.

Další příležitosti se lze očekávat v oblasti fintech, kde se rychle proměnily spotřebitelské návyky ohledně způsobu placení (před krizí v drtivé většině hotovostní), kdy byl zaznamenán čtyřicetiprocentní nárůst prvouživatelů on-line bankovníctví, bankovních karet a plateb

přes mobilní telefon, přičemž na 60 % těchto prvoživatelů dle průzkumu bankovní asociace Asobancaria hodlá u tohoto způsobu placení již zůstat. Pro české firmy se tak otvírají příležitosti například v oblasti dodávek specializovaného softwaru, kybernetické bezpečnosti, posuzování úvěruschopnosti, zpracování dat, platebních platforem apod.

► Vodohospodářský a odpadní průmysl

Významnou příležitost skýtá vodohospodářství, velká poptávka je v souvislosti se zpřísněním zákona o odpadních vodách po čističkách odpadních vod, technologiích ekologické likvidace odpadů či likvidaci následků ilegální těžby zlata (odhady hovoří o znečištěných 100 tis. ha). Jakkoliv má Kolumbie páté největší zásoby pitné vody na světě, značná část jejích vodních zdrojů je silně znečištěna. Dle průzkumu Ministerstva pro místní rozvoj má přístup k pitné vodě zajištěno 92,9 % městského obyvatelstva, avšak pouze 71,5 % obyvatel v rurálních oblastech, z nichž je navíc významná část ohrožena suchem. Vláda proto připravuje na 300 projektů ve 24 departamentech v celkové hodnotě 800 mil. USD. K významným projektům tak patří například vládní plán provést do roku 2040 úplnou dekontaminaci silně znečištěné řeky Bogotá, kde se počítá s investicí ve výši 0,5 mld. USD.

Vláda silně podporuje implementaci zásad oběhového hospodářství, kdy v listopadu roku 2018 přijala dokument s názvem Národní strategie oběhového hospodářství. Dle něj Kolumbie plánuje zvýšit podíl recyklace z letošních 8,7 % odpadů na 17,9 % v roce 2030. Tento dokument odhaduje tržní potenciál oběhového hospodářství v Kolumbii na 11,7 mld. USD ročně.

► Zdravotnictví a farmaceutický průmysl

Průběh pandemie odhalil, že sektor veřejného zdravotnictví je v Kolumbii dostatečně robustní, avšak zároveň patří vzhledem k jeho provázanosti s místními samosprávami a komplikovanému finančnímu vztahu mezi státem poskytovateli zdravotních služeb (EPS - Empresas

Promotoras de Salud) k těm nejvíce zkorumpovaným, a bude tudíž nutná jeho systémová reforma, která se zaměří na zlepšení vybavenosti a lůžkové kapacity zdravotnických zařízení především v odlehlých departamentech, kde chybí především vybavení jednotek intenzivní péče. Kolumbie stále představuje třetí největší trh zdravotnických potřeb v Latinské Americe.

Dovoz zdravotnické techniky v roce 2019 činil 1,857 mld. USD, což pokrylo necelých 80 % potřeb domácího trhu Bogota přitom představovala 75 % všech dodávek. V roce 2020 se předpokládá navýšení importu opět o zhruba 10 %, a zejména navýšení zahraničních investic, které dosáhly v roce 2020 výše 600 mil. USD do celkem 21 projektů. Kolumbijský trh s lékařskými přístroji a nástroji je 4. největší v obou Amerikách a patří mezi prvních dvacet na světě. Současně je jedním z nejrychleji rostoucích trhů na světě v tomto segmentu. Během příštích 5 let se má zvětšit na 2,1 mld. USD, což je dáno jednak velkou podporou vlády, ale i tím, že díky reformě zdravotního systému a takzvanému Zákonu 100 má dnes 80 % obyvatel zdravotní pojištění a může v mnohem větší šíři využívat služeb zdravotních zařízení. Zájem je především o lůžka, diagnostické přístroje, ortopedické nástroje a protézy, vybavení pro ultrazvuk, mamografii a digitální diagnostiku.

► Zemědělský a potravinářský průmysl

Kolumbie, přestože je převážně zemědělským státem, třetinu potravin dováží. V zájmu dosažení potravinové soběstačnosti v době po pandemii tak lze do budoucna očekávat podporu zvyšování produktivity (sektor zaznamenal za březen a duben růst o 6,8 %) výroby a dodávání přidané hodnoty zemědělským produktům, což představuje příležitost pro české výrobce zpracovatelských a balicích linek, výrobce zemědělské techniky atd.). Při notorickém nedostatku kapitálu v Kolumbii je však vhodné dopředu počítat se zajištěním financování, případně rovnou s rozvojovou pomocí, byť Ministerstvo zemědělství spolu s Banco Agrario připravili v rámci nového programu „Colombia Agro Produce“, zaměřeného na reaktivaci zemědělství

po pandemii, zvýhodněné úvěry pro zemědělce ve výši 110 mld. USD.

Rozvoj venkova patří nadále k prioritám kolumbijské vlády, která v rámci pokračujícího prodloužení programu na revitalizaci kolumbijského zemědělství po ukončení vnitřního ozbrojeného konfliktu „Colombia siembra“ počítá do konce roku 2020 s investicemi ve výši 1,86 mld. USD do rozvoje zemědělství. Plán rovněž nadále počítá do roku 2020 s poskytnutím úvěrů kolumbijským zemědělcům až ve výši 25 mld. USD. V roce 2019 byl rovněž představen vládní program pojištění úrody. Velikost domácího agroprůmyslového trhu se odhaduje na 180 mil. USD. Lokální výroba je zatím malá (necelých 45 mil. USD) a navíc je přednostně zaměřena na vývoz do sousedních zemí

(Peru, Ekvádor, Venezuela, Panama – 29 mil. USD). Největší zájem na lokálním trhu lze očekávat o dovážené stroje a zařízení pro zpracování a balení potravin a nápojů, jejichž import v roce 2019 dosáhl za období leden–listopad 200 mil. USD. Konkrétně pro české dodavatele se nabízí možnost dodávek zemědělských strojů, zařízení a strojů pro pekárny, na výrobu cukrovinek a čokolády, pro výrobu cukru, dále pro pivovary, na zpracování masa a drůbeže, ovoce a zeleniny.

Velvyslanectví ČR v Bogotě
e-mail: commerce_bogota@mzv.cz
www.mzv.cz/bogota



Kuba

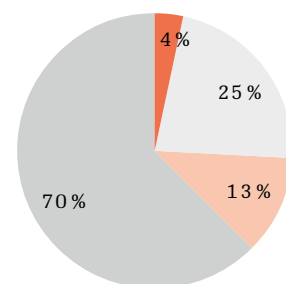
Koronavirová krize paralyzovala všechny hlavní motory kubánské ekonomiky - cestovní ruch, remittance, export a investice. Podle odhadů Economist intelligence unit poklesne HDP Kuby v roce 2020 o 8,3%. Někteří ekonomové, kteří se zabývají kubánskou ekonomikou, odhadují, že ekonomika poklesne dokonce o více než 8% a hovoří o novém „zvláštním období“, tedy obrovské hospodářské krizi tentokrát horší než v 90. letech 20. století. Kuba z důvodu koronavirové krize prakticky přišla o všechny zdroje devizových příjmů, které jsou nutné k financování importu. Dovoz na ostrov však klesl ještě před příchodem COVID-19 na národní území v březnu 2020, neboť celkově v prvním čtvrtletí 2020 klesl až o 75% oproti poslednímu čtvrtletí roku 2019. Tento propad lze vysvětlit problémy s likviditou a poklesem dodávek hlavních importérů, mezi které se řadí Španělsko, Čína, Itálie, Francie. V souvislosti s dlouhodobým a nyní koronavirovou krizí umocněným nedostatkem devizových zdrojů na Kubě lze pro následující období očekávat ze strany kubánského režimu snahu chránit kubánský export, zejména tabák, rum, nikl, biotechnologické výrobky, a upřednostňovat národní produkci před importem.

Ukazatel	2018	2019	2020	2021	2022
Růst HDP (%)	2,3	0,5	-8,3	2,3	2,7
HDP na obyvatele (tis. USD)	8,9	9,4	9,2	9,9	–
Míra inflace (%)	6,9	5,6	4,2	6,0	6,1
Nezaměstnanost (%)	2,8	3,1	3,4	3,7	3,9
Bilance běžného účtu (mil. USD)	2,5	1,5	0,4	0,5	0,6
Populace (mil.)	11,3	11,3	11,3	11,3	–
Konkurenceschopnost	–	–	–	–	–
Exportní riziko OECD	7/7	7/7	7/7	–	–

Predikce EIU

Zdroj: EIU, WEF, OECD

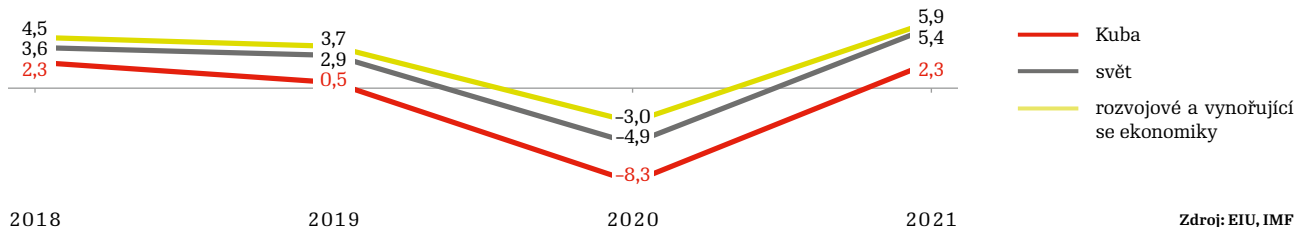
Podíl sektorů na HDP



zemědělství výroba
průmysl služby

Zdroj: WB; 2019

Vývoj HDP (meziročně, %)



Zdroj: EIU, IMF

V době, kdy se většina zemí světa snaží znovunastartovat ekonomiku prostřednictvím zvýšeného financování, na Kubě je tomu zcela naopak a kubánská vláda v návaznosti na koronavirovou krizi schválila úpravu ekonomického plánu na rok 2020, na základě kterého jsou v celé ekonomice aplikována úsporná opatření. Pokračování úsporných opatření lze předpokládat i pro následující období.



Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

Vzhledem ke stále platnému a v posledním roce přitvrzenému americkému embargu, které značně omezuje možnosti exportu na Kubu, se Kuba snaží o získání větší nezávislosti na importu a nastartování vlastní výroby. Kubánská vláda v souvislosti s dlouhodobým nedostatkem potravin na ostrově, který byl v době koronavirové krize ještě umocněn, pro následující období označila za prioritní zajištění potravinové soběstačnosti země. V následujícím období tedy bude kladen důraz zejména na zemědělskou a potravinářskou produkci. Dále existují příležitosti pro český export v energetickém a stavebním sektoru.

Pro české podniky se otevírá možnost založení smíšeného podniku, takzvaná empresa mixta. Ten v praxi funguje na principu, kdy kubánská strana do smíšeného podniku vloží například významnou místní značku včetně výrobních prostor nebo nemovitostí a zahraniční společnost vloží kapitál, know-how a možnosti expandovat na zahraniční trhy. Tato forma spolupráce se uplatňuje zejména v turistickém průmyslu, kdy zahraniční hotelové řetězce provozují kubánské hotely, ale také v různých odvětvích průmyslu, zejména potravinářském.

Při exportu na Kubu je třeba brát v úvahu riziko chronicky špatné platební morálky způsobené dlouhodobě extrémně nízkou likviditou. Kubánská strana standardně vyžaduje odloženou splatnost na 360, 720, a někdy dokonce i více dní, a bohužel i po takto dlouhých lhůtách dochází k dalšímu prodlení plateb, a to vůči partnerům z celého světa. V současné situaci, kdy byl kvůli koronavirové krizi prakticky paralyzován cestovní ruch, hlavní zdroj devizových příjmů Kuby, lze očekávat, že platební morálka a možnosti importu Kuby budou ještě více omezené.

V oblasti investic Kuba v současné době klade největší důraz na rozvoj zvláštní zóny v oblasti přístavu Mariel (Zona Especial de Desarrollo de Mariel, ZEDM). Tato zóna, kde již dnes působí 49 převážně průmyslových firem z 22 zemí světa, nabízí prostor pro stavbu nových závodů, jejichž ambicí je nejen zásobování kubánského trhu, ale také export do okolních zemí Latinské Ameriky. Výhodou je, že Kuba v této zóně uplatňuje nejen zrychlené schvalovací řízení, ale také daňové úlevy a jiné výhody. Momentálně jsou plány pro rozvoj zóny Mariel spíše ambiciózní a celkové tempo pokroku je velmi pomalé.

► Energetický průmysl

Ačkoliv země disponuje nemalými podmořskými zásobami ropy, je stále závislá na dovozu energetických zdrojů. Vzhledem k tomu, že se Kuba dlouhodobě potýká s chronickým energetickým deficitem, je prioritou vlády vytvářet, rozšiřovat a modernizovat výrobní kapacity a podporovat projekty na průzkum nalezišť ropy. Potřeba modernizace elektráren a oprava zastaralé a ztrátové rozvodné sítě představuje také významnou příležitost pro český průmysl. 96 % výroby elektřiny je na Kubě realizováno spalováním fosilních paliv, především sirnaté ropy, a to v tepelných elektrárnách sovětské a československé provenience.

Zajímavou příležitostí se stávají rovněž obnovitelné zdroje energie, jejichž využívání je deklarováno jako součást dlouhodobého Programu hospodářského a sociálního rozvoje země. Kubánská vláda plánuje generovat do roku 2030 z obnovitelných zdrojů 24 % elektrické energie. Nyní je to pouze 4,3 %. Prioritní bude zejména výroba energie z biomasy, solární a vodní energie.

► Stavební průmysl

Potřeba modernizace je na Kubě velmi rozsáhlá a zdaleka nezahrnuje jen výše uvedené sektory. Zub času se neúprosně projevuje na prakticky veškeré kubánské architektuře a infrastruktuře.

Snahy o její opravy i novou výstavbu ale kromě tradičního nedostatku likvidity narážejí i na související nedostatek kvalitního stavebního materiálu. Jako příležitost pro český export může být vnímán zájem Kuby o nové moderní technologie pro zvýšení efektivity výstavby, výroby materiálů, náhradních dílů, ale i rekonstrukce a opravy budov. Příležitosti v oblasti stavebnictví existují rovněž při navrhování a výstavbě hotelových komplexů.

► **Zemědělský a potravinářský průmysl**

Kuba dováží ze zahraničí 80 % veškerých potravin a píce pro zvířata, což se stoupajícími cenami na světových trzích vyvíjí čím dál vyšší tlak na centrální plánování ekonomiky. Vzhledem k zastaralé a neefektivní zemědělské výrobě prakticky bez jakékoli mechanizace existuje akutní potřeba modernizovat výrobu, zpracování a skladování potravin. Zvyšování potravinové soběstačnosti je dokonce kubánskou vládou označováno

za otázku národní bezpečnosti a investice do této oblasti jsou považovány za prioritní. Celý proces je však poměrně vleklý a naráží na dlouhodobé problémy s likviditou. Dle prohlášení kubánské vlády budou pro následující období prioritní zejména tyto zemědělské komodity: rýže, banány, fazole, kukuřice, sladké brambory, vejce, vepřové a kuřecí maso a drobný skot.

V zemědělské výrobě a přepravě jsou ve velkém měřítku stále využívána tažná zvířata, většina používaných traktorů jsou dosluhující zbytky sovětských a československých dodávek ze 70. let. Potřeba jejich modernizace, ať už prostřednictvím dodávek náhradních dílů a servisu nebo nákupem zcela nových strojů, rovněž vytváří nezanedbatelnou exportní příležitost.

Velvyslanectví ČR v Havaně
e-mail: commerce_Havana@mzv.cz
www.mzv.cz/havana



Mexiko

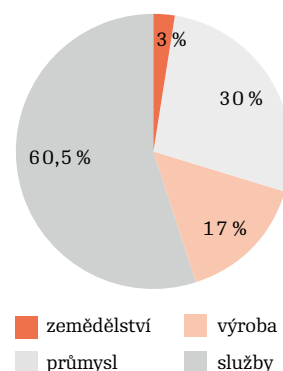
Proti Evropě vstoupilo Mexiko do pandemie COVID-19 s několikátýdenním zpožděním. Největší nápor ho zasáhl v květnu a červnu 2020, proto omezení činností zasáhlo až do letních měsíců. Mexická ekonomika byla zasažena hned na několika citlivých místech – přeshraniční obchod s USA, ropný průmysl, turismus a dolarové příjmy od rodinných příslušníků v USA. Pro letošní rok se proto odhaduje rekordní pokles hrubého domácího produktu až o 10 %, jeden z nejvyšších v Latinské Americe. Na vině jsou i nedostatečná opatření mexické vlády na podporu ekonomiky. Pokud vláda nepřikročí k razantnějším krokům, čeká Mexiko enormní nárůst nezaměstnanosti (jen v dubnu 2020 přišlo o práci 12,5 mil. osob), chudoby a z nich plynoucí migrace a zhoršení již tak špatné bezpečnostní situace. Rekuperace ekonomiky se odhaduje nejméně na 3 roky.

Ukazatel	2018	2019	2020	2021	2022
Růst HDP (%)	2,2	-0,3	-9,7	2,1	3,0
HDP na obyvatele (tis. USD)	9,7	9,9	7,9	8,3	–
Míra inflace (%)	4,8	2,8	3,4	4,2	3,8
Nezaměstnanost (%)	3,3	3,5	3,8	3,7	3,6
Bilance běžného účtu (mil. USD)	-25,3	-4,3	-20,4	-17,7	-18,4
Populace (mil.)	126,2	127,6	128,9	130,3	–
Konkurenceschopnost	75/140	48/141	–	–	–
Exportní riziko OECD	3/7	3/7	3/7	–	–

Predikce EIU

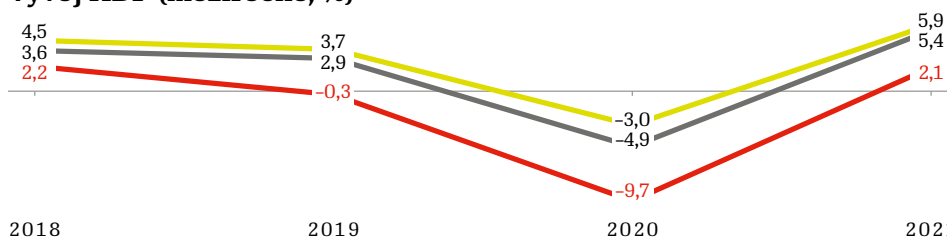
Zdroj: EIU, WEF, OECD

Podíl sektorů na HDP



Zdroj: WB; 2019

Vývoj HDP (meziročně, %)



Zdroj: EIU, IMF

Dosavadní opatření vlády na podporu ekonomiky ve výši 1,2 % HDP (ke 2. červnu 2020) jsou považována za nedostatečná, a to i v regionálním srovnání. V době, kdy ostatní státy světa oznámily rekordní finanční injekce do svých ekonomik, mexická vláda chce krizi čelit zejména úsporami. Své minimalistické plány na podporu ekonomiky chce vláda financovat snížením veřejných výdajů, potíráním korupce a organizovaného zločinu a z rozpočtových rezerv, zadlužovat se ale nehodlá. Nechce také zvyšovat daně. Záchraný ekonomický balíček se soustředí na podporu socio-ekonomicky nejslabší části obyvatelstva a rodinných podniků (formou mikrokreditů a sociálních programů), opomíjí ale střední a větší podniky. Očekává se zánik až 10 % firem a strmý nárůst nezaměstnanosti. Centrální vládní opatření se snaží suplovat vlády jednotlivých států federace

a Mexická centrální banka. Ta ve snaze pomoci finančnímu systému snížila základní úrokovou sazbu hned dvakrát na 5,5 % a oznámila injekci likvidity ve výši 3,3 % HDP. Ta byla použita primárně na financování úvěrů firm a stabilizaci měny. Mexické peso totiž od počátku světové pandemické krize pokleslo o více než 20 %.



Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

► Automobilový průmysl

Mexiko je 7. největším výrobcem a 4. největším exportérem automobilů na světě. Většina produkce (75 %) míří do USA. Na mexickém trhu jsou zastoupeny všechny hlavní světové značky. České firmy, především výrobci jednotlivých dílů, se dostávají se svými produkty do Mexika nejčastěji prostřednictvím nadnárodních společností. To může ovlivnit nová obchodní dohoda mezi Mexikem, USA a Kanadou (USMCA), která pro bezcelní pohyb nových automobilů zvyšuje nutný podíl součástí severoamerického původu z 62,5 % na 75 %. Automobilová asociace si je vědoma klíčové role tohoto oboru v mexické ekonomice a vyzývá k posílení dodavatelských řetězců a zapojení nových firem formou přímých investic v Mexiku. Očekává se, že tento segment bude jedním z nejrychleji se zotavujících částí trhu z pandemického výpadku, tažen trhem USA a finanční rezervou mezinárodních mateřských společností mexických filiálek.

► Dopravní průmysl a infrastruktura

Hlavní vlajkové lodi mexické vlády jsou také velké infrastrukturní projekty. Práce na nich neustaly ani v době pandemie, protože byly zařazeny mezi nepostradatelné činnosti. Jedná se zejména o výstavbu nové železnice na jihovýchodě Mexika (poloostrov Yucatán) s rozpočtem 8 mld. USD. Železnice s názvem Tren Maya má dosahovat délky 1500 km a má vést přes pět států Mexika. Tendr má být rozdělen do sedmi dílčích veřejných zakázek, každá v přibližné hodnotě 1,1 mld. USD, první čtyři již byly vysoutěženy. Pro české

výrobce se nabízí možnost zajímavých subdodávek v tomto rozsáhlém projektu, a to i s ohledem na zájem evropských firem (například německá TÜV Rheinland Rail México) se jej zúčastnit.

Druhým velkým projektem vlády je výstavba nového mezinárodního letiště pro hlavní město Mexico City s rozpočtem 15 mld. USD, jehož výstavbu koordinuje Ministerstvo obrany Mexika.

► Energetický průmysl

Posílení energetické nezávislosti je jednou z priorit mexické vlády, což odráží i bezprecedentní navýšení státního rozpočtu na rok 2019 pro oblast energetiky (o 961 %). Zatímco v předchozím období byl kladen důraz na rozvoj kapacit výroby z obnovitelných zdrojů s významným zapojením soukromého sektoru, nynější politický kurz podporuje energii z konvenčních zdrojů a má i tendence energetický sektor opět úžeji přimknout ke státu. Očekává se proto, že namísto privátních investorů bude napříště více do rozvoje energetiky investovat samotný stát. Aktuálně je hlavním projektem vlády výstavba nové rafinérie Dos Bocas ve státě Tabasco s odhadovaným rozpočtem 8–10 mld. USD.

► ICT

V Mexiku stále stoupá poptávka po pokročilých technologiích a inovativních výrobcích napříč sektory. Zájem je o spolupráci v aplikovaném výzkumu, ale i o konkrétní oblasti jako Průmysl 4.0, Smart Cities, Life Sciences, IT a další. Se změnou fungování v dopadu COVID-19 se očekává

další nárůst poptávky po řešeních umožňujících práci na dálku, dálkové řízení provozu, bezpečnou správu a sdílení dat, ale samozřejmě i internetový obchod a FinTech řešení.

► Obranný průmysl

Dlouhodobě se zhoršující bezpečnostní situace nutí mexickou vládu investovat více nejen do vyzbrojování bezpečnostních složek a armády, ale také do ochrany infrastruktury a vládních představitelů, a to jak na federální, tak státní a místní úrovni. Výdaje na vnitřní bezpečnost se proto od roku 2016 trvale zvyšují, v roce 2020 dosáhlo navýšení dokonce 39%. Se zhoršením ekonomické situace v důsledku COVID-19 se očekává nárůst migrace, a s ním potřeba zvýšené ochrany hranic, a větší chudoba, a s ní nárůst drobné kriminality i organizovaného zločinu. Bylo již proto oznámeno další posilování složek veřejné bezpečnosti.

Dobrou zprávou pro české výrobce je také skutečnost, že od října 2019 patří Česká republika do prioritizovaných zemí Mexika pro nákup obranného a bezpečnostního vybavení, a to díky podpisu Memoranda o porozumění mezi ministerstvy obrany ČR a Mexika.

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

Mexiko je 4. největším trhem zdravotnické techniky na americkém kontinentě a z 90 % závisí

na dovozu. Zdravotní péče je poskytována jak rozsáhlou sítí státních zařízení (poskytuje zhruba 75 % služeb), tak soukromými poskytovateli (poskytuje zhruba 25 % služeb). Většina nemocnic je soustředěna ve velkých aglomeracích států Baja California, Querétaro a Mexico City. Většina (69%) z celkových 4 538 nemocnic je soukromých, proto již před pandemií COVID-19 byly soukromé subjekty důležitým odběratelem zdravotnických zařízení a zdravotnického materiálu, ale i léčiv. S příslibem navýšení státního rozpočtu pro zdravotnictví a v reakci na pandemii COVID-19 ale lze očekávat i větší investice ve veřejném zdravotnictví. Osvědčenými koncovými klienty jsou kromě zdravotnických zařízení i specializované firmy zabývající se výstavbou, vybavováním a někdy provozováním nemocnic většinou na základě partnerství veřejného a soukromého sektoru (tzv. Public-Private Partnership).

Mexiko je také jedenáctý největší trh s léčivými na světě a druhý v Latinské Americe po Brazílii. S ohledem na stárnoucí populaci a zvyšující se výskyt chronických i civilizačních nemocí (zejména obezita) se předpokládá, že farmaceutický trh bude dále růst tempem okolo 6%.

Velvyslanectví ČR v Mexiku

e-mail: commerce_mexico@mzv.cz

www.mzv.cz/mexico



Peru

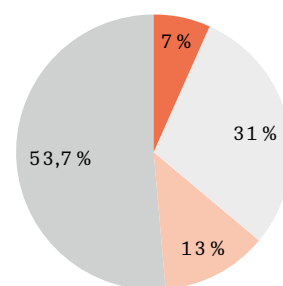
Peruánská ekonomika je jedna z nejrychleji rostoucích v Latinské Americe. Letos měla podle prognóz jít vzhůru o 3,1%. Jenže to bylo před koronakrizí. Už za letošní březen vykazovala propad o 20% oproti stejnému období v roce 2019 a celoročně se pak očekává průměrný pokles o 9,2%. Díky své opatrné fiskální politice posledních let se Peru nyní může opřít o nemalé úspory (68 mld. USD, tj. 29% HDP). Jeho dlouhodobé zadlužení na pouhých 27% HDP (jedno z nejnižších v Latinské Americe) jej také pravděpodobně zařadí mezi příjemce velmi výhodné flexibilní půjčky MMF ve výši 18 mld. USD, o kterou oficiálně požádalo. Díky velice úspěšné emisi vládních dluhopisů ve výši 3 mld. USD, které byly osmkrát (!) přepsány, si navíc jen pro tento rok zajistilo hotovost nejméně 12 mld. USD (6% HDP).

Ukazatel	2018	2019	2020	2021	2022
Růst HDP (%)	4,0	2,2	-9,2	8,0	3,7
HDP na obyvatele (tis. USD)	7,0	7,1	6,3	7,0	—
Míra inflace (%)	1,3	2,1	1,7	2,3	2,4
Nezaměstnanost (%)	6,7	6,6	9,5	6,7	6,7
Bilance běžného účtu (mil. USD)	-3,8	-3,5	-4,6	-4,3	-4,7
Populace (mil.)	32,2	32,7	33,1	33,5	—
Konkurenceschopnost	67/140	65/141	—	—	—
Exportní riziko OECD	3/7	3/7	—	—	—

Predikce EIU

Zdroj: EIU

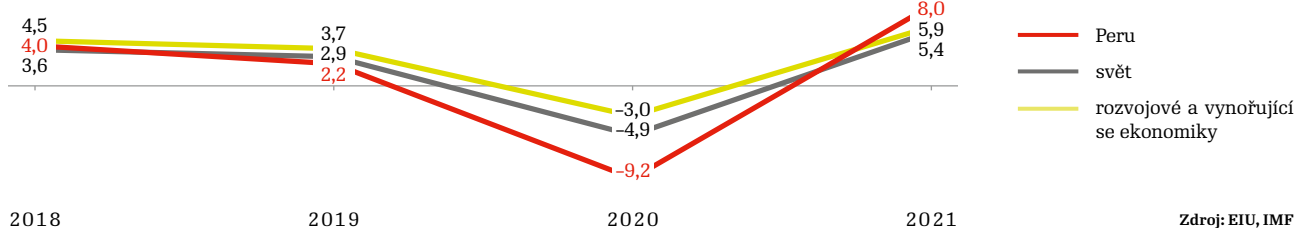
Podíl sektorů na HDP



zemědělství výroba
průmysl služby

Zdroj: WB; 2019

Vývoj HDP (meziročně, %)



Zdroj: EIU, IMF

Díky velkému objemu dostupných prostředků (viz výše) si mohla peruánská vláda dovolit kompenzovat obchodní ztráty silným, v Latinské Americe zatím nejambicióznějším, programem fiskálních opatření na podporu ekonomiky ve výši 26 mld. USD (12% HDP). Dvě třetiny balíčku tvoří garanční program „Reaktivuj Peru“, který poskytuje podnikům 9 mld. USD (4% HDP) ve vládou podporovaných půjčkách s nízkým úrokem. Mikro, malé a střední podniky se navíc mohou obrátit na nově vytvořený fond (celkem 230 mil. USD) se žádostí o rychlou půjčku za účelem financování či restrukturalizace dluhů a poskytnutí platů svým zaměstnancům. Půjčky mají splatnost až 3 roky s tím, že splátky jsou prvních 12 měsíců zmrazeny. Vláda navíc přispívá na 35% platu zaměstnanců s nižšími příjmy (méně než 1500 PEN, tj. 500 USD měsíčně) a sociálně nejslabším obyvatelům vyplácí měsíční příspěvky v hodnotě 760 PEN. Kromě fiskálních opatření vlády došlo také ke snížení referenční sazby Centrální banky z 2,25% na 0,25%.



Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

V souvislosti s COVID-19 redefinovala peruánská vláda své priority v rámci příprav na oslavy dvouletého výročí nezávislosti Peru v roce 2021. Posílení vzdělání, zdravotnictví a digitalizace země byly oznámeny prezidentem Vizcarrou v jeho dubnovém projevu k národu jako tři hlavní pilíře, do kterých se bude soustředit většina investic a pobídek. Dva z nich – zdravotnictví a digitalizace – přitom představují skvělé příležitosti pro české exportéry.

► ICT

V lednu 2020 vláda schválila takzvanou Digitální agendu pro 200. výročí: seznam kroků nezbytných k digitalizaci veřejné správy Peru s cílem usnadnění administrativních úkonů občanů, jež se vláda zavázala splnit do roku 2021, kdy Peru oslaví významné výročí 200 let od své nezávislosti. Podle Interamerické rozvojové banky (BID) potřebují v současnosti Peruánci v průměru 8 hodin na vyřízení běžného administrativního požadavku, což je 2. nejdelší doba v Latinské Americe. BID se také stal hlavním partnerem Peru v implementaci digitalizace na úrovni státní správy. Finančně podporuje aktivity nově vytvořeného Generálního sekretariátu pro digitalizaci (ministrský orgán), včetně poskytnutí grantu ve výši 10 mil. USD na vytvoření interoperabilní vládní platformy, kde by občané na jednom místě mohli snadno elektronicky vyřídit všechny své dotazy či požadavky. BID bude také financovat zavedení digitalizace pro 24 nejvíce žádaných občanských procesů, mezi něž patří například obecní provozní licence, osvědčení o policejním záznamu, on-line policejní hlášení, služby související s digitální identitou a také zdravotnické, vzdělávací a soudní služby (např. elektronický repozitář rozsudků).

Lze očekávat, že v souvislosti s COVID-19, kdy jsou veřejné instituce nuceny ustupovat od osobních účastí občanů, vzroste použití digitálních procesů ještě více. V dubnu 2020 spustila vláda digitální propojení mezi jednotlivými regiony, takzvaný GORE Digital. Cílem je sdílení informací a novinek, především z oblasti telemedicíny a vzdělání tak, aby mohly být k užítku i sociálně slabším obyvatelům v izolovaných částech země.

Ministerstvo dopravy také zintenzivnilo snahy o zavedení páteřní internetové sítě do všech regionů a nově kvůli COVID-19 do tohoto projektu investovalo 850 mil. solů (122 mil. Kč). Za účelem umožnění práce i vyučování z domova během pandemie i v těžce dostupných oblastech rozdala navíc vláda tamním rodinám celkem již 850 tisíc tabletů. Vláda se také již nyní začíná zabývat možností elektronického hlasování během nadcházejících prezidentských voleb v dubnu 2021.

Při tom všem si peruánská vláda zároveň uvědomuje nezbytnost ochrany soukromí dat uživatelů on-line, a proto v únoru přijala Rámec pro digitální důvěru, který stanovuje ty nejpřísnější standardy zajištění bezpečného přístupu na internet při sdílení osobních dat. V této souvislosti plánuje vybudovat Národní centrum dat, které by bylo zodpovědné za digitální bezpečnost, a aktivně v této souvislosti hledá pomoc ze zahraničí (kapacitace, přenos znalostí). Nejvíce zatím spolupracuje s Jižní Koreou, která sekunduje své experty přímo v Generálním sekretariátu pro digitalizaci Peru.

Kromě veřejné digitalizace začalo Peru obecně více investovat do podpory inovací a on-line řešení. Nově přijatý vládní Plán pro lepší konkurenceschopnost 2019–2030 předpokládá postupný nárůst veřejných investic do ICT, včetně vytvoření centralizované digitální datové platformy, která umožní žadatelům přímo a transparentně se ucházet o vládní prostředky na vývoj inovací a poskytne informace o programech a datech Národního systému vědy a technologie (SINACYT). Již nyní funguje v rámci Ministerstva produkce nová platforma „Innovate Peru“ (Inovuj

se, Peru) s cílem zapojení soukromého sektoru na vývoji a zavádění digitálních řešení. ICT firmy, inženýrské asociace či programátoři zde mohou nalézt informace o tendrech, hackathonech a dalších výzvách v oblasti využití AI, internetu věcí, blockchains, robotiky, smart cities apod. Stejně tak nyní Peru zavádí digitalizaci těžebního sektoru prostřednictvím systémů automatizace výrobních procesů a kontroly energie a perforace. Ty umožňují kontinuitu prací v dolech i na dálku.

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

Oproti ostatním zemím dosud Peru investovalo velmi málo do zdravotního sektoru. Pro letošek například původně schválilo 18,495 mld. solů (127 mld. Kč), což představuje jen 2,2 % HDP (pro srovnání: například v Chile či Argentině tento podíl činí 5 %). Pandemie COVID-19 tak bolestně poukázala na nedostatek nemocničních zařízení, lékařů a zdravotních technologií či jejich zastaralost (dle odhadů dokonce i o 10 let více než u vybavení v sousedních zemích).

Hned v březnu 2020 proto vláda prohlásila zdravotní sektor za absolutní prioritu nejen kvůli nutnosti boje s COVID-19, ale i ve středně a dlouhodobém horizontu s cílem všeobecné modernizace zdravotnického vybavení, neboť, jak zdůraznil prezident Peru Martin Vizcarra: „Není možné se vrátit do stavu před-COVID-19“. Pro příštích 12 měsíců má tak vláda mj. v plánu zprovoznit 26 nových zdravotních zařízení pro základní zdravotní péči s celkovým rozpočtem 211 mil. solů (1,5 mld. Kč). U většiny staveb kompletních zdravotnických zařízení preferuje vláda mechanismus partnerství veřejného a soukromého sektoru (public-private-partnership), ve kterém Peru podle mezinárodních žebříčků vyniká v rámci celé Latinské Ameriky. Některé obzvláště náročné projekty budou nyní nově realizovány i prostřednictvím mechanismu stát-stát.

Kvůli akvizici potřebného moderního vybavení ze zahraničí Peru nyní dočasně zrušilo cla na dovoz zdravotní techniky a léků. K hlavním artiklům, o které tu je velký zájem, patří nemocniční lůžka,

včetně JIP. Na začátku koronakrizy bylo na celé třicetimilionové Peru zhruba jen 200 JIP. Od března do května 2020 se vládě podařilo díky nákupům i darům od ostatních států tento počet zpětinsobit a pro další měsíce má v plánu docílit počtu 2 tis. JIP a 20 tis. běžných nemocničních lůžek. V rámci prevence podobných zdravotních nákaz či častých přírodních katastrof lze také odhadovat nárůst investic do vybavení mobilních nemocnic, včetně vojenských. Velkým problémem je rovněž nízký počet kvalifikovaného lékařského personálu. Ten se vláda snaží zvýšit atraktivnějšími platy a investováním do vědy a výzkumu, včetně podpory spolupráce mezi veřejnými nemocnicemi a univerzitními laboratořemi. V budoucnu lze očekávat růst zájmu o špičkové laboratorní vybavení, biochemické pomůcky apod.

Bez ohledu na COVID-19 je v Peru prakticky neustále velká poptávka v oblasti neonatologie, na kterou je v letošním rozpočtu alokováno 1,86 mld. solů (13 mld. Kč). Veřejná zdravotnická zařízení za ně mají nakoupit nové přístroje do porodnic a dětských oddělení, včetně inkubátorů, fototerapeutických lamp, monitorů na měření základních životních funkcí, zařízení pro intenzivní péči o novorozence ve vážném stavu apod.

Současná situace rovněž nahrává intenzivnímu rozvoji takzvaného elektronického či mobilního zdravotnictví, včetně umožnění on-line přístupu pacientů ke svým lékařským záznamům, on-line konzultace s odborníkem apod., to vše při respektování nejvyšších standardů ochrany soukromí on-line. Cíl vlády je do roku 2021 zavést digitalizaci klinických záznamů v 70 % zdravotních středisek.

Peru v posledních letech zintenzivnilo snahy o digitalizaci země. Za minulý rok poskočilo o 46 příček v indexu e-participace vytvářeného OSN o digitální participaci občanů. 60 % populace mělo v roce 2019 přístup k internetu, to je o 10 % víc než v předchozím roce.

Velvyslanectví ČR v Limě
e-mail: commerce_lima@mzv.cz
www.mzv.cz/lima



Spojené státy americké

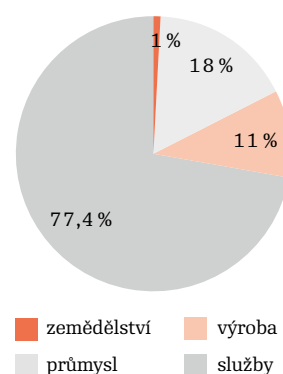
Koronavirová krize nasměrovala USA k nejostřejšímu poklesu hospodářské aktivity v zaznamenané historii. Rozsah ztrát pracovních míst byl v době pandemie bezprecedentní, výdaje domácností se v mnoha případech zhroutily a výroba prudce poklesla. Dopady koronavirové krize pocítily téměř všechny americké výrobní podniky a následkem toho musely mnohé z nich výrazně omezit či úplně uzavřít své provozny. Dočasně své provozny uzavřely i velké automobilky General Motors, Ford Motor a Fiat Chrysler Automobiles a významně byla zasažena letecká doprava a oblast cestovního ruchu. Nezaměstnanost dosáhla vrcholu v dubnu 2020, v květnu 2020 však již byl zaznamenán její pokles. Zdá se, že hospodářská recese nebude v USA tak dlouhá a hluboká, jak se původně očekávalo. Přispět by k tomu měly zdravé základy americké ekonomiky, rychlé uplatnění pomoci korporátní sféře i jednotlivcům ze strany státu a razantní kroky Centrální banky.

Ukazatel	2018	2019	2020	2021	2022
Růst HDP (%)	2,9	2,3	-5,3	3,7	2,6
HDP na obyvatele (tis. USD)	62,9	65,1	61,5	64,4	–
Míra inflace (%)	2,4	1,8	0,7	1,7	1,9
Nezaměstnanost (%)	3,9	3,7	11,0	8,4	6,6
Bilance běžného účtu (mil. USD)	-450,0	-480,0	-346,0	-422,0	-479,0
Populace (mil.)	327,1	329,1	331,0	332,9	–
Konkurenceschopnost	1/140	2/141	–	–	–
Exportní riziko OECD	–	–	–	–	–

Predikce EIU

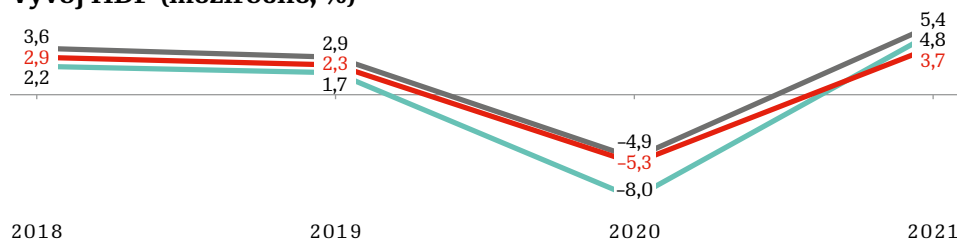
Zdroj: EIU, WEF, OECD

Podíl sektorů na HDP



Zdroj: WB; 2019

Vývoj HDP (meziročně, %)



Zdroj: EIU, IMF

Pro zmírnění následků koronavirové pandemie uvolnil americký Kongres nejprve 104 mld. USD určených na placenou nemocenskou dovolenou a na dávky v nezaměstnanosti. Dále schválil největší ekonomický záchranný balík v americké historii v objemu cca 1,8 bil. USD (CARES Act). Ten zahrnuje přímé platby americkým rodinám, navýšení podpory v nezaměstnanosti, vytvoření fondu na poskytování půjček a záruk podnikům, státům a municipalitám, úvěry pro malé a střední podniky na pokrytí výplat mezd, granty pro letecké společnosti a nákladní dopravce a další položky. Jako doplněk k rychle vyčerpanému Paycheck Protection Program (PPP) Loans/Grants (součást CARES Act) schválil US Kongres ještě třetí záchranný balík ve výši 484 mld. USD, který směřoval do fondu na podporu malých a středních

podniků, k financování provozu nemocnic a posílení testování. Celkem tedy věnovala země na zmírnění následků pandemie téměř 2,4 bil. USD, což představuje přibližně 11,2% HDP. Výdaje státu byly doprovázeny masivními nákupy dluhopisů ze strany americké centrální banky (FEDu) pro udržení likvidity trhu. Výše uvedené výdaje bezpochyby dále zatíží již tak masivní státní dluh USA dosahující 107% HDP v době před pandemií.



Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

► Dopravní průmysl a infrastruktura

I přes omezení v tempu výstavby dopravní infrastruktury v průběhu koronavirové krize se počítá s realizací investic v oblasti dopravy v USA naplánovaných na období 2020–2025, což z dopravního sektoru činí v postkoronavirových Spojených státech perspektivní odbytiště pro české výrobky se silným potenciálem. Příkladem velkého dopravního investičního projektu s realizací v termínu 2020–2024 je série tendrů spojených s nadcházející rekonstrukcí sítě newyorské veřejné dopravy, pod níž spadá mimo jiné síť metra a autobusů či příměstská železniční síť na Long Islandu, v bezprecedentním objemu vypisovaných tendrů ve výši 51,5 mld. USD. Příležitosti pro české firmy lze nalézt především v možných dodávkách železničního signalizačního zařízení, vybavení stanic či například dodávce kamerových systémů. Podobně plánované rekonstrukce terminálů některých velkých amerických letišť (Orlando International Airport, renovace terminálů 1 a 6 na newyorském JFK do roku 2025 či výstavba nového terminálu Pittsburgh International Airport do roku 2023).

► Energetický průmysl

V minulém roce se v USA investovalo do obnovitelných zdrojů energie (OZE) rekordních 55,5 mld. USD. Rokem 2020 se omezují některé dosavadní daňové úlevy na podporu OZE, tržní síly a regulace na úrovni států však dále podporují růst podílu OZE na energetickém mixu USA. US Department of Energy odhaduje, že OZE by

mohly k roku 2050 vyrábět 80% americké elektřiny. Aktuální podíl je 20%. Ještě před nástupem COVID-19 se pro rok 2020 předpokládalo, že 96,6% nové instalované kapacity výroby elektřiny (~74 GW) půjde na vrub solárním nebo větrným elektrárnám. Ačkoliv pandemie a celkové ekonomické zpomalení bude znamenat, že se této nově instalované kapacity nepodaří dosáhnout, Energy Information Agency při US Department of Energy očekává, že OZE budou i nadále nejrychleji rostoucím zdrojem na výrobu elektřiny nejen v roce 2020, ale i v letech příštích. V případě jednotlivých komponent pro instalaci OZE promlouvá do americké poptávky celní politika vůči Číně.

Řada komponent a subdodávek z Číny je již nyní zatížena cly a do budoucna se dá předpokládat další zvýšení celní zátěže čínských dodávek. Ruku v ruce s růstem OZE se zvyšuje poptávka po zařízeních na ukládání elektrické energie. USA představují 36% celkové globální kapacity baterií a toto odvětví bude zažívat i nadále dynamický růst. V oblasti výroby elektrické energie by měl rovněž pokračovat přechod od uhlí k zemnímu plynu, který vede k odstavování starých uhelných a výstavbě nových paroplynových elektráren.

Nová americká strategie energetického realismu vnímá plyn jako hlavní nástroj snižování emisí nejen v USA, ale díky vývozu zkapalněného zemního plynu (LNG) i ve zbytku světa. USA se také aktuálně snaží pomocí dílčích federálních opatření omezovat technologické vstupy (včetně ICT systémů) z Číny a Ruska do vlastní energetické rozvodné sítě. Americká vláda si slibuje

návrat USA do „elitní“ jaderné ligy od nasazení takzvaných malých modulárních reaktorů (zkr. SMR). Tyto reaktory jsou zhruba třetinové velikosti typického jaderného reaktoru, což přináší řadu výhod – snížené kapitálové náklady, možnost umístění v místech, která nejsou vhodná pro klasické jaderné elektrárny, snížení nákladů a zkrácení času výstavby.

Nejdále je SMR technologie firmy NuScale. Utah Associated Municipal Power Systems plánuje vývoj 12modulové elektrárny NuScale v národní laboratoři v Idaho, přičemž aktuální předpokládané datum uvedení do provozu je v roce 2026. Nejen NuScale, ale i další americké společnosti zabývající se vývojem SMR, mají velké ambice při vyvážení této technologie do zbytku světa. Pro vyspělý český jaderný průmysl to skýtá výhledově příležitost stát se významnou součástí dodavatelského řetězce pro tyto americké firmy v zahraničí.

► ICT

Pro sektor informačních technologií v USA přinesl COVID-19 řadu výzev, ale též dlouhodobých příležitostí. Některé trendy – od práce z domova přes boom on-line nákupů po distanční vzdělávání či telemedicínu nebo internet věci se natrvalo zakotví do americké společnosti. Další rozvoj těchto trendů však bude vyžadovat masivní expanzi hardwarové datové infrastruktury, a to zejména multi-cloud a 5G sítí, které zajistí vysokorychlostní přesun velkých objemů dat. Pro zajištění skutečně efektivního hybridního způsobu práce (tj. kombinaci práce z domova a z kanceláře) nestačí jen rychlá data, potřeba je zajistit i vzdálený přístup k firemním datům a app/software, což zvyšuje poptávku pro řešení typu virtual desktop infrastructure a SaaS.

Výměnu e-mailů a telefonáty stále častěji nahrazují telekonference a virtuální konzultace, poptávka je přitom po řešeních, které zajistí stabilní spojení, co nejintuitivnější ovládání a prožitek co nejbližší fyzické interakci. Pro telemedicínu, on-line vzdělávání či práci je třeba zajistit i vysokou míru bezpečnosti tak, aby byl chráněn přístup k firemním datům, k citlivým osobním údajům či pro zajištění autenticity uživatelů.

Předpokládá se proto potřeba dalších mohutných investic do cybersecurity. S tím, jak se nakupování přeneslo do digitálního světa, roste poptávka po co nejefektivnější logistice dopravy a (bezkontaktní) interakci a dodávce zboží klientům, ale též po technologiích a softwaru umožňujících lépe predikovat nálady zákazníků či zvýšit prožitek z nakupování – od AI consumer analytics přes augmented reality po AI chatbot zákaznickou podporu, která je k dispozici 24/7. Všechny tyto trendy budou přitom probíhat paralelně, což otevře pole pro zcela nové byznys modely.

► Strojírenský průmysl

Spojené státy zůstávají druhým největším světovým trhem se strojírenskými produkty a zároveň druhým největším průmyslovým výrobcem po Číně. Již před pandemií se americká administrativa snažila kombinací daňových, obchodních a regulatorních opatření vytvořit ve Spojených státech podnikatelské prostředí vstřícné pro návrat a další expanzi výrobních společností. Prosazení alespoň částečného návratu výrobních společností zvýší poptávku po strojních zařízeních a technologiích. V postkoronavirovém období lze očekávat schválení dalších administrativních kroků s cílem zmírnit enormní závislost na importech mimo jiné průmyslových výrobků a strojních zařízeních z Číny. Lze také očekávat, že produkty některých průmyslových sektorů budou označeny za strategickou nezbytnost, což napomůže renesanci amerického průmyslu. Podíl průmyslové výroby na HDP poklesl na 11 % v roce 2019 z 15 % v roce 2005. Nejedná se tedy jen o ztrátu pracovních míst, ale i o ztrátu strategické převahy v kombinaci se závislostí na dovozech z Číny.

V případě alespoň částečného úspěchu obnovy průmyslové výroby bude vyžadována její plná automatizace. Vedle snahy americké administrativy roste v posledních letech i snaha samotných firem navracet výrobu zpět do Spojených států. Tento trend zachycuje i řada aktuálních průzkumů mezi americkými výrobními firmami. Poptávku Spojených států po strojních zařízeních a technologiích pokrývají až z 60 % dovozy.

Poptávka po strojních zařízeních tak přímo odvisí od vývojových trendů v jednotlivých výrobních sektorech (letecký, automobilový, energetický, těžební a důlní, potravinářský, zbrojní aj.). Zatímco v leteckém průmyslu je trend návratu výroby do Spojených států z Číny viditelný již delší dobu z důvodu nedostatečné kvality a zvyšujících se nákladů v Číně, v oblasti automobilové výroby, citlivější na mzdové náklady, převládá trend přesunu výroby s vyšší přidanou hodnotou. Nicméně vývoj v jednotlivých výrobních sektorech se může a bude značně lišit.

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

Zubní ordinace zvažují vzhledem k pandemii koronaviru posílení opatření pro čištění svých zařízení a vybavení a také k ochraně pacientů a personálu. Jedna z možností, jak toho dosáhnout, je použití ultrafialového světla k dezinfekci vzduchu, povrchů a zařízení v zubních ordinacích. Dezinfekce UV zářením se široce používá v nemocnicích a větších zdravotnických zařízeních, nyní se ale snaží vybavit tímto způsobem také malé zubní ordinace. Výrobce uvedeného zařízení v USA je například společnost Medical Illumination se sídlem v Kalifornii, vyrábějící čističku vzduchu na bázi ultrafialového záření VidaShield. Kapacita výrobních zařízení v USA však současnou poptávku po tomto zařízení krýt nestačí.

USA do zdravotnictví investuje nejvíce na světě. Náklady na zdravotní péči zde nadále rostou a z dnešních 17,9 % HDP mohou do roku 2025 narůst na více než 20 %. V současné době je v USA patrný trend většího zaměření na poměr cena/výkon při nákupu zdravotnického vybavení. V této oblasti má řada českých výrobců komparativní výhodu oproti západoevropské konkurenci. Dalším trendem je zavádění pokročilých

digitálních technologií a budování chytrých zdravotnických systémů.

Velkým tématem v americkém zdravotnictví je umělá inteligence. Potřeba aplikace umělé inteligence do zdravotnického systému je v USA zdůrazňována po mnoho let. Koronavirová pandemie však tuto potřebu ještě více zdůraznila. Nedostatek odborného zdravotnického personálu otevírá možnosti pro výrobky, které dokážou personál částečně zastoupit (chytrá lůžka, monitorovací zařízení atp.). Rehabilitační pomůcky poptávají například centra pro seniory (nejbohatší a zároveň rostoucí demografickou skupinu v USA). Zrychlený způsob života a stres zvedají poptávku po antidepresivech a lécích na vysoký cholesterol nebo cukrovku.

► Zemědělský a potravinářský průmysl

Dlouhodobý trend rostoucí popularity výživových potravinových doplňků v USA, především pak v oblasti velkých aglomerací na východním pobřeží a v oblasti Kalifornie, bude nepochybně pokračovat i v období po koronavirové krizi (dokonce lze očekávat určitou marketingovou akcentaci zdravé výživy po proběhlé pandemii). V době před pandemií COVID-19 se odhadoval růst sektoru potravinových doplňků v USA do roku 2026 při složené roční míře růstu ve výši 5,5–8,2 %. V roce 2019 přitom tvořil region severní Ameriky již úctyhodných 38 % objemu světového obratu v daném segmentu a tento poměr by se měl v následujících letech ještě navyšovat.

Velvyslanectví ČR ve Washingtonu
e-mail: eco_washington@embassy.mzv.cz
www.mzv.cz/washington

Přehled strategických příležitostí

ASIE





Ázerbájdžán

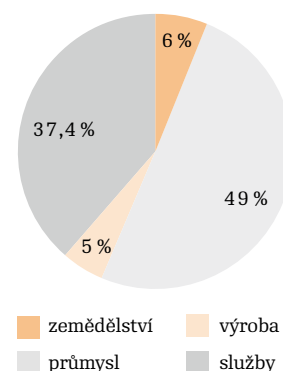
S polečně s pandemií COVID-19 zasáhl Ázerbájdžán v 1. čtvrtletí roku 2020 pád cen ropy na světových trzích. Ty sice v důsledku dubnové dohody producentů na omezení produkce vzrostly, je však nutno vycházet z toho, že se budou ještě dlouho pohybovat pod hodnotou 55 USD/barel, z níž vláda vycházela při přípravě státního rozpočtu na letošní rok. Ten skončí schodkem, a to mj. i v důsledku příslibu realizovat veškeré plánované sociální projekty; část investic do infrastruktury bude oproti tomu odložena. Ministr financí v souvislosti s plánovanou revizí státního rozpočtu avizoval zvýšení daně na alkohol, tabákové produkty a luxusní zboží. Sítím oficiálních statistik ne plně zachytitelná nezaměstnanost bude o to větším problémem, že Ázerbájdžánští přijdou o možnost práce za hranicemi, především v Rusku. Krize bude mít negativní vliv i na kupní sílu obyvatelstva.

Ukazatel	2018	2019	2020	2021	2022
Růst HDP (%)	1,4	2,2	-2,9	1,4	2,9
HDP na obyvatele (tis. USD)	4,8	4,8	3,8	3,8	–
Míra inflace (%)	1,6	2,4	4,7	8,0	2,0
Nezaměstnanost (%)	5,4	5,3	9,5	9,3	9,1
Bilance běžného účtu (mil. USD)	6,1	4,4	-1,3	1,0	2,1
Populace (mil.)	9,9	10,0	10,1	10,2	–
Konkurenceschopnost	69/140	58/141	–	–	–
Exportní riziko OECD	5/7	5/7	5/7	–	–

Predikce EIU

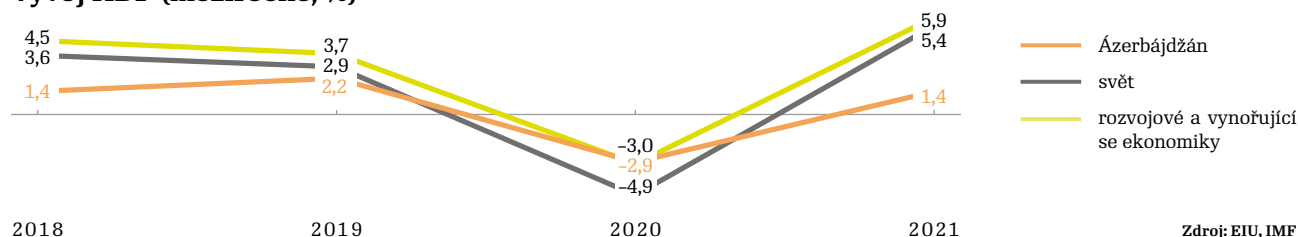
Zdroj: EIU, WEF, OECD

Podíl sektorů na HDP



Zdroj: WB; 2019

Vývoj HDP (meziročně, %)



Zdroj: EIU, IMF

Pro zemi, v níž jde na vrub ropného sektoru 90% exportu a většina příjmů státního rozpočtu, je druhý ropný šok za uplynulých 5 let dalším budíčkem potvrzujícím nutnost ekonomické diverzifikace. Důsledky pandemie přitom vedly k přehodnocení části krátkodobých plánů, jež sázely mj. na rozvoj cestovního ruchu. Cílem střednědobé hospodářské strategie pro období navazující na současnou krizi, odrážejícím se ve vládním Akčním plánu ze 4. dubna, je stimulovat domácí výrobu i spotřebu. Na podporu ekonomiky vláda přislíbila vydat kolem 2 mld. USD, což odpovídá zhruba 4% HDP. Naděje se upínají k rozvoji agrárního sektoru, stavebnictví a budování pozice dopravně-logistického hubu, kde však úsilí o vybudování koridoru Sever-Jih naráží mj. na US protiiránské sankce. Očekávat lze privatizaci některých státních podniků.

Ázerbájdžán se v rané fázi krize spoléhal na rezervy z tučnějších let akumulované ve Státním ropném fondu, tenčící se společně s rezervami Centrální banky v důsledku udržování kurzu národní měny vůči dolaru. Ten je fixován již od roku 2016, kdy manat po dvojí skokové devalvaci pozbyl polovinu své původní hodnoty. Ve svých nadcházejících krocích musí ázerbájdžánská vláda a Centrální banka vážit na jedné straně sociální efekt případné nepopulární devalvace manatu a na druhé pak důsledky přijetí závazků spojených se zahraničními půjčkami. V souvislosti s novou krizí, kdy krach některých bankovních domů prohloubil obavy o stabilitu bankovního sektoru, se vláda vydala cestou subvencování bankovních úvěrů a prodloužení platnosti státní garance bankovních vkladů.



Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

► Dopravní průmysl a infrastruktura

Úsilí Ázerbájdžánu o omezení závislosti na vývozu energetických surovin se v dlouhodobém měřítku opírá o potenciál vytvoření dopravně-logistického hubu, vyplývající ze strategické polohy na hranicích Evropy a Asie. Konkrétní využití tohoto potenciálu závisí na strategických rozhodnutích vlády Ázerbájdžánu, na nichž bude záviset mj. osud jednání o dohodě o civilním letectví s EU, ale i na vnějších faktorech - v případě budování železničního koridoru Sever-Jih, který by přes ázerbájdžánské území spojil Rusko s Íránem, především na zdrojích financování a na eventuálním uvolňování sankcí USA proti Íránu. Na úspěšné zapojení do roku 2019 dokončené výstavby strategického železničního koridoru Baku-Tbilisi-Kars jako dosud největšího českého investičního projektu v zemi, mohou české subjekty navázat v rámci plánovaného rozšíření vnitrostátní železniční sítě i bakuského metra.

Rozvoj infrastruktury, zahrnující obnovu silniční sítě a řešení složité dopravní situace ve velkých městech, ale i modernizaci letišť, je spojen s příležitostmi pro české subjekty, jež mohou Ázerbájdžánu nabídnout nákladní automobily a specializované stavební stroje, ale i technologická řešení mj. v oblasti dopravní telematiky. Modernizace městské a meziměstské autobusové dopravy s sebou nese možnost dodávek autobusů, kde čeští exportéři mohou těžit ze zkušeností s realizací kontraktu na dodávku autobusů před Evropskými hrami 2015.

► Energetický průmysl

Ázerbájdžán je klíčovým dodavatelem ropy a zemního plynu do řady zemí v Evropě a Středomoří; zdejší ropa pokrývá mj. plnou třetinu české spotřeby. Domácí výroba elektrické energie je založena především na zemním plynu, v oblasti obnovitelných zdrojů se zde v poslední době prosadili zejména investoři ze Saúdské Arábie a Spojených arabských emirátů. Produkce státní ropně-plynové společnosti SOCAR zahrnuje vedle energetických surovin i ve městě Sumgait soustředěný chemický průmysl, zahrnující mj. výrobu polymerů a produkci pro potřeby zdravotnického sektoru. Pokud jde o přímé dodávky pro SOCAR, je nutno brát v úvahu silnou konkurenci světových petrochemických společností; příležitosti pro české podniky se nabízejí v oblasti repasů stávajícího vybavení, jež jsou oproti novým výrobkům několikanásobně levnější.

Ázerbájdžán usilovně modernizuje a rozšiřuje svoji elektrickou přenosovou soustavu, což je spojeno s výstavbou nových linií vysokého a velmi vysokého napětí, transformátorových stanic a také elektráren. V nejbližší době bude Ázerbájdžán rovněž nucen řešit otázku spolehlivého zabezpečení dodávek elektrické energie do odlehlých horských oblastí. Další sférou, kde by české podnikatelské subjekty mohly najít uplatnění, jsou technologie ke zvyšování efektivity využití energií v průmyslových provozech, veřejných objektech i v domácnostech.

► Stavební průmysl

Stavebnictví se stalo jakýmsi „záchranným kruhem“ ázerbájdžánské ekonomiky již po předchozí ropné krizi a vláda na ně sází i v souvislosti s hospodářskou obnovou po ropně-koronavirové krizi z roku 2020. V zemi po roce 2015 začaly růst nové administrativní a rezidenční objekty a obchodní centra často impozantních rozměrů: plocha Baku City Mall jako nejrozlehlejšího nákupního a zábavního střediska v Ázerbájdžánu má dosáhnout 280 tisíc m². Moderní obytné komplexy pro rychle rostoucí populaci bakuské aglomerace budou budovány na brownfieldech a specificky pak v oblastech, na nichž se podepsala ekologicky nešetrná těžba ropy. To znamená i příležitost pro společnosti zabývající se sanací půdy, krajínou tvorbou a stavebními úpravami k zajištění stability. Pro ázerbájdžánské stavební společnosti a developery mohou být zajímavé českou výzkumnou sférou vyvinuté bezpečnostní (například protipožární) a stavební technologie, 3D modely staveb a další inovativní technická řešení.

► Zemědělský a potravinářský průmysl

Ve svých plánech na diverzifikaci dominantně ropně-plynové ekonomiky považuje ázerbájdžánská vláda za jeden z nejperspektivnějších agrární sektor. Hlavními ázerbájdžánskými zemědělskými

plodinami jsou bavlna, tabák a čaj, mezi tradiční oblasti specializace však patří i živočišná výroba, vinařství a zahradnictví, velmi rozvinuté je i pěstování zeleniny a subtropického ovoce. Zájem je o společné výrobní podniky, zemědělskou techniku, technologie zpracování zemědělské produkce i zařízení na přepracování živočišného odpadu na granulované hnojivo, případně o výstavbu malých bioplynových stanic; potenciál mají i dodávky malých pivovarů a souvisejícího vybavení. Plány rozvoje komplexu Baku Agropark, který patří k nejmodernějším zemědělským podnikům v regionu a svou produkci vyváží do dalších postsovětských a evropských zemí, zahrnují rozšíření skleníkové plochy, což dává příležitost k uplatnění nových technologií a inovativních technických řešení z ČR. Zájem ázerbájdžánských zemědělců o techniku vychází i ze specifík horského terénu. Sucho z posledních let zvýraznilo zájem ázerbájdžánské vlády o investice do vodohospodářství, což vytváří příležitosti pro česká řešení v oblasti zavlažování a rybníkářství, ale i čištění vod a kontaminovaných půd.

Velvyslanectví ČR v Baku

e-mail: baku@embassy.mzv.cz

www.mzv.cz/baku



Čína

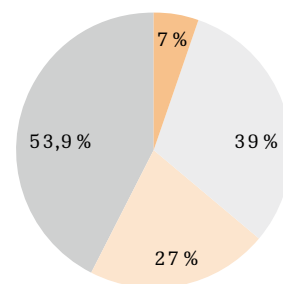
Lednový odhad počítal pro letošek s reálným růstem domácí ekonomiky ve výši 5,9%. Nová situace s předpověďmi zásadně zamíchala. Predikce klesla na pouhé 1,4% a čínská vláda dokonce pro tento rok konkrétní cíl růstu HDP nestanovila, což znamená zásadní přerušení tradice, která začala v roce 1990. Za první čtvrtletí roku 2020 poklesla čínská ekonomika meziročně o do té doby nevídaných 6,8%. Největším problémem bude nezaměstnanost. Vládní cíl pro tento rok usiluje o udržení míry oficiální nezaměstnanosti okolo 6%. Do statistik se ovšem nezahrnuje masa migrujících pracovních sil. Po jejím započtení může průměrná reálná nezaměstnanost v roce 2020 dosáhnout 10%. Ekonomika je ale dobře diverzifikovaná a v současné době stojí zejména na domácí spotřebě a investicích, což zmenšuje její zranitelnost vůči volatilitě na mezinárodních trzích. Fiskální pozice centrální vlády zůstane, i přes růst rozpočtového deficitu na letošních 3,6% HDP, silná. Propojení státu a bankovního sektoru pravděpodobně zamezí vzniku finanční krize.

Ukazatel	2018	2019	2020	2021	2022
Růst HDP (%)	6,6	6,1	1,4	8,0	5,5
HDP na obyvatele (tis. USD)	10,0	10,4	10,2	11,0	–
Míra inflace (%)	1,8	4,5	3,0	3,6	2,9
Nezaměstnanost (%)	–	5,2	7,1	6,6	5,4
Bilance běžného účtu (mil. USD)	25,5	141,3	106,1	49,5	46,2
Populace (mil.)	1 385,0	1 390,0	1 395,0	1 399,0	–
Konkurenceschopnost	13/140	28/141	–	–	–
Exportní riziko OECD	2/7	2/7	2/7	–	–

Predikce EIU

Zdroj: EIU, WEF, OECD

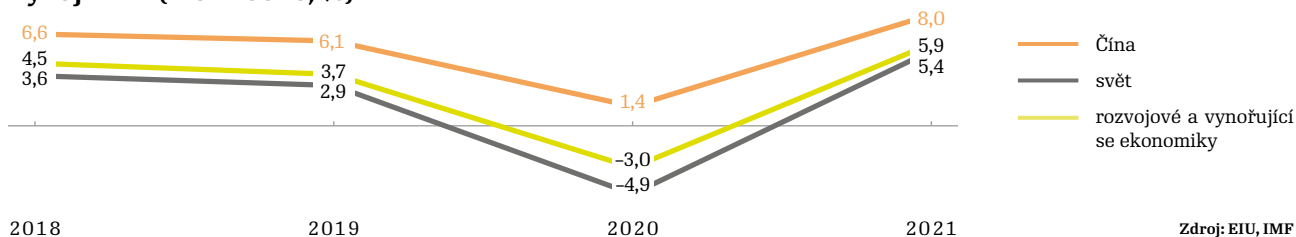
Podíl sektorů na HDP



zemědělství výroba
průmysl služby

Zdroj: WB; 2019

Vývoj HDP (meziročně, %)



Zdroj: EIU, IMF

Čínská vláda v zájmu stimulace ekonomiky uvolňovala od února fiskální i monetární politiku. První balíčky se zaměřovaly na posílení prevence a kontrolu šíření pandemie, další cílily na snížení daňového zatížení a povinných odvodů zaměstnavatelů. V poslední fázi přišla podpora exportérů. Politika snižování daní z přidané hodnoty a také sociálních odvodů ze strany malých firem byla nakonec prodloužena do konce roku 2020. Úvěrové splátky bankovním klientům byly odloženy až do března 2021 a banky mají posílit financování malých a středních podniků. Celková hodnota stimulačního balíčku by v roce 2020 měla dosáhnout cca 4–4,5% HDP a je podle očekávání relativně nízká. V porovnání s krizí v letech

2008–2010 je přibližně třetinová. Důležitou součástí stimulace ekonomiky budou investice do „nové infrastruktury“ typu 5G sítí, datových center či dobíjecích stanic pro elektromobilitu. Regionální vlády budou investovat i do tradiční, zejména dopravní, infrastruktury. Vláda se dál zaměří na kultivaci vlastního trhu a domácí spotřeby. Právě domácí trh by měl být podle čínského vedení ve světle nejistot na mezinárodních trzích hlavním tahounem ekonomiky.



Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

► Civilní letecký průmysl

Čína je jedním z nejrychleji rostoucích trhů pro civilní letectví a letecký průmysl je tak bezesporu jedním z „růstových“ sektorů. V následujících 20 letech bude Čína potřebovat více než 5 000 malých a středních letadel, většinu z nich pro potřeby komerčního letectví. Součástí 13. pětiletého plánu je cíl vybudovat až 1 600 letišť pro všeobecné letectví do roku 2030. Relevantními oblastmi pro ČR jsou výstavba a rekonstrukce letišť (civilní – radarové systémy, pro všeobecné letectví – ucelené „A-Z“ řešení), a všeobecné letectví: A-Z řešení obecně (včetně dodávek letadel či výcviku leteckého personálu). Stejně jako například v oblasti environmentálních technologií platí, že chce Čína být v civilním letectví světovou velmocí. Velkou překážkou v rozvoji této oblasti je však stále velmi omezený nižší vzdušný prostor. V příštích letech se očekává jeho postupné otevírání spolu s rostoucí leteckou infrastrukturou. Mezi čínskými aerolinkami je také poptávka po zahraničních pilotech pro mezinárodní lety, která by se po dočasném výkyvu v roce 2020 mohla obnovit spolu se znovuoživením mezinárodní letecké přepravy v příštím roce.

► Důlní, těžební a ropný průmysl

Primární zdroje energie v Číně tvoří zejména uhlí, ropa, zemní plyn a obnovitelné zdroje energie. Uhlí je hlavním zdrojem s přibližně dvoutřetinovým podílem na výrobě elektrické energie. Čína je světově největším spotřebitelem uhlí, jehož

podíl v energetickém mixu se však bude snižovat až k 50 % v roce 2030. Vláda hodlá zvýšit efektivitu sektoru zaváděním moderních postupů těžby i zavíráním dolů s roční kapacitou produkce nižší než 90 000 tun. Domácí těžba, především z provincií Vnitřní Mongolsko, Shanxi a Xinjiang, pokrývá více než 90 % spotřeby. Země je druhým největším světovým spotřebitelem ropy, jež je z více než z 80 % zajišťována dovozy. Zvyšování celkového objemu domácí těžby se nepředpokládá, budou se však otevírat nová naleziště na úkor méně efektivních ropných polí (Daqing, Shengli). V oblasti průzkumu ropných nalezišť mohou působit nejen čínské státní společnosti, ale od července 2019 i zahraniční investoři.

I přes postupné snižování spotřeby uhlí skýtá těžba příležitosti pro české firmy. Čínská vláda podporuje rozvoj především hlubinné těžby. S tím souvisí i problematika bezpečnosti práce, udržitelnosti postupů a obnovy těžebních oblastí, na které je kladen stále větší důraz. Nutnost zvyšování efektivity těžby je příležitostí pro české výrobce zařízení pro těžbu energetických surovin, rud železa či drahých kovů. V Číně také mohou být poptávány expertní služby geologického a hydrogeologického charakteru.

► Sklářský a keramický průmysl

Křišťálové sklo patří mezi výrobky, se kterými si nemalá část Číňanů dokáže Českou republiku spojit. Populární jsou vázy, křišťálové doplňky, sklenice, světla, lustry apod. Poptávanou kategorií

světél s křišťálovými komponenty dále rozšiřují designová a často na míru vyráběná svítidla nejen do bytových prostorů, ale i pro segment luxusního ubytování, konferenčních sálů, reprezentativních prostor apod. Lze očekávat, že poptávka bude dále pokračovat v souvislosti s dalším rozvojem hotelové infrastruktury a bohatnutím střední třídy společnosti.

► Zábava a volný čas

Peking a širší okolí budou v únoru 2022 hostit zimní olympijské hry. Čína prožívá rapidní růst zájmu o lyžování a snowboarding od své úspěšné olympijské kandidatury z roku 2015. Meziroční růsty počtu aktivních vyznavačů těchto sportů jsou ve stovkách tisíců. Statistiky se liší, ale kvalifikované odhady profesionálů hovoří o čtyřech milionech aktivních lyžařů a snowboardistů. Příležitosti pro obchodní využití tohoto zájmu českými výrobci či poskytovateli služeb leží v úzkých segmentech čínského spotřebitelského trhu i trhu služeb. Obchodně zajímavým může být i prodej služeb a produkce čínským klientům přímo v České republice, byť v zimní sezoně 2020/2021 může být poptávka ještě utlumena restrikcemi v mezinárodní přepravě nebo obavami čínských občanů z cestování do zahraničí.

Čínská společnost je hodně založena na sebe prezentaci individuálního úspěchu formou spotřeby luxusního zboží a konzumace exkluzivních služeb. Zdravý životní styl patří stále více k modernímu statusu elit a vyšší střední třídy. To budí zájem výrobců značkového vybavení, zatím omezená velikost trhu vybavení pro zimní sporty, která je limitujícím faktorem prodeje větších objemů, zejména však spotřebitelské chování, nastavily cenovou úroveň na násobně vyšší ve srovnání s Českou republikou. Zimní sporty tak jsou v Číně výsadou movitějších vrstev společnosti. Tomu odpovídá i cenová úroveň služeb, například lyžařských instruktorů v zimních střediscích. V této oblasti je velmi zajímavý prostor pro spolupráci s profesionály z České republiky. Neméně zajímavá je oblast sportovního lyžování a snowboardingu, která je v Číně, velmi překvapivě, stále v plenkách. De facto neexistují oddíly se

systematickou přípravou dětí či juniorních sportovců. Profesionálové – instruktoři, trenéři, jsou poptáváni v zámoří.

Jedním z hlavních přínosů, které Peking očekává od úspěšné kandidatury a realizace zimních olympijských her, je propagace celé řady zimních sportů mezi obyvateli Číny a svižný růst tohoto sektoru. Vedle lyžování pomalu roste i zájem o lední hokej. I zde platí, že jde o sport pouze pro ty nejbohatší vrstvy. S potřebou rozvoje tréninků hokejových dovedností a nedostatkem ledových ploch souvisí i možnost vývozu umělých ledových ploch na bázi polymerů, umožňujících celoroční provoz i zcela individualizované rozměry dle přání zákazníka.

Mezi perspektivní volnočasový segment patří oblast hudebních nástrojů, ale i instruktorů hry na hudební nástroje. Úzký, ale v celkovém počtu nemalý segment čínských spotřebitelů, opět ze skupiny vyšší střední třídy, dokáže ocenit kvalitně řemeslně zpracované výrobky od značek, které mají silnou historii. Kromě individuální poptávky pomáhá prodejem i rozvoj koncertních sálů a hudebních škol.

Čínský život se v posledních letech stále víc přesouval do on-line prostředí. Měsíce, které museli čínští konzumenti strávit v domácí izolaci, posílily vedle již značně rozvinutého internetového nakupování také segment on-line zábavy. Rozvolnění, které zvládnutí pandemie v první polovině roku znamenalo, tuto oblast neoslabí, ba naopak. Trend přesouvání života do on-line sféry bude s rozvojem konceptu práce z domova dále spíše posilovat. Pro české firmy, které jsou tradičně silné v oblasti herního průmyslu, skýtá tento vývoj mnohé příležitosti. I zde by mohly být hnacím motivem zimní olympijské hry, které by mohly dát příležitost on-line hrám nebo produktům virtuální reality, které umožní místní populaci vyzkoušet dosud neobjevené sporty z bezpečí domova.

► Zemědělský a potravinářský průmysl

Pandemií COVID-19 posílený důraz na zdraví se odráží i v sektoru potravinářství. Číňané tradičně velmi dbají o své tělo, v čemž hraje výběr stravy klíčovou roli. V Číně roste poptávka po mléčných výrobcích tažená vládním programem, který

jejich konzumaci podporuje. Dárková balení kvalitního trvanlivého mléka se postupně stala nezbytnou součástí tradičních návštěv rodinných příslušníků. Postupně roste spotřeba jogurtů, které stále více Číňanů oceňuje jako zdroj důležitých látek potřebných pro zdraví a krásu v každém věku. V segmentu kojenecké a dětské stravy je více preferována zahraniční produkce, která je považována za kvalitnější a bezpečnější.

Ačkoliv tradiční čínský čaj zůstává teplým nápojem číslo jedna, poměrně rychle se rozšiřuje i pití kávy, což je podpořené expanzí zahraničních řetězců i jejich domácí konkurence včetně dovozkové služby čerstvé kávy přímo do zaměstnání či domů. To spolu s pomalu vznikající kavárenskou kulturou také žene vzhůru zájem o kvalitní mléko či smetanu. Zelenou mají zdravé a trendy produkty jako různé směsi oříšků nebo müsli.

Zaměření čínského konzumenta na péči o zdraví živí poptávku i po zahraničních potravinových doplncích nebo balené minerální vodě.

Bohatnoucí střední třída táhne vzhůru poptávku po produktech i službách určených domácím mazlíčkům. Česká krmiva pro psy a kočky se na čínském trhu poměrně dobře prosazují a v dalších letech bezpochyby půjde o rostoucí segment. Pozitivní referencí výrobků je jejich evropský původ jakožto záruka kvality a nezávadnosti. Poptávka je i po krmných směsích pro hospodářská zvířata.

Velvyslanectví ČR v Pekingu

e-mail: commerce_beijing@mzv.cz

www.mzv.cz/beijing



Filipíny

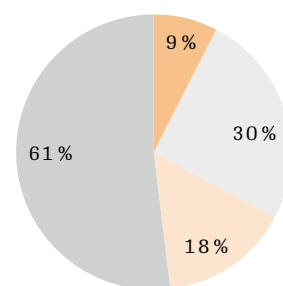
Z pohledu ekonomických dopadů pandemie COVID-19 patří Filipíny mezi nejvíce postižené země s následky ve formě zvýšené nezaměstnanosti, poklesu zasílaných remitencí ze zahraničí a výrazného utlumení cestovního ruchu. Otázkou bude schopnost země splácet zahraniční půjčky, zejména ty z Číny. Uzavření země s ohledem na restriktce spojené s COVID-19 pravděpodobně povede k ekonomické recesi v roce 2020 s očekávaným poklesem HDP o 1–3%. Velkým problémem je rovněž nárůst nezaměstnanosti na ostrově Luzon (tvoří 73% HDP). Prozatím ztratilo zaměstnání 2,6 milionů pracovníků a nejčernější scénáře hovoří o 10 milionech nezaměstnaných. Pro financování boje proti šíření COVID-19 si Filipíny nadále půjčovaly z domácích a zahraničních zdrojů.

Ukazatel	2018	2019	2020	2021	2022
Růst HDP (%)	6,3	6,0	-1,3	4,1	6,1
HDP na obyvatele (tis. USD)	3,2	3,5	3,5	3,7	–
Míra inflace (%)	5,3	2,5	1,6	2,5	4,2
Nezaměstnanost (%)	–	5,1	7,6	7,0	6,7
Bilance běžného účtu (mil. USD)	-8,7	-0,5	4,3	-2,3	-5,8
Populace (mil.)	106,7	108,1	109,6	111,0	–
Konkurenceschopnost	56/140	64/141	–	–	–
Exportní riziko OECD	3/7	3/7	3/7	–	–

Predikce EIU

Zdroj: EIU, WEF, OECD

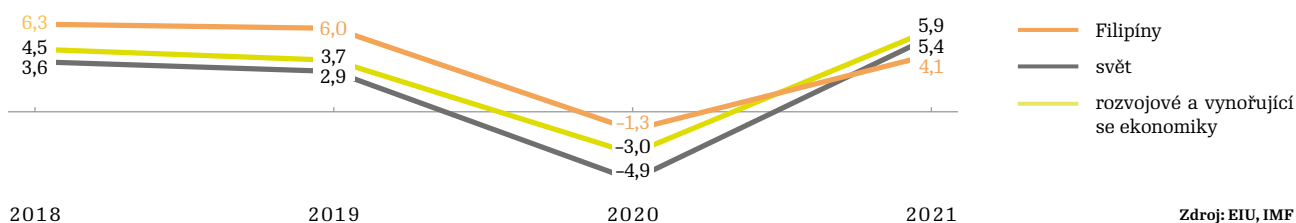
Podíl sektorů na HDP



zemědělství výroba
průmysl služby

Zdroj: WB; 2019

Vývoj HDP (meziročně, %)



Zdroj: EIU, IMF

V první polovině roku tvořila ekonomická opatření konzervativních 1,1% HDP (výhledově by se mělo jednat o 5 až 6%). Vláda schválila záchranný balíček v hodnotě 1,17 bil. PHP a řadu programů úvěrových záruk pro malé a střední podniky. V důsledku zavedení protikoronavirových opatření také v roce 2020 stoupl schodek státního rozpočtu na 8,1% oproti očekávanému schodku 5,3%. Od propuknutí koronavirové krize v polovině března 2020 se Filipíny zaměřily na posilování kapacit zdravotnictví, přesto testy na koronavirus nedostačují a neumožňují široké plošné testování. Prezident Duterte, kterému parlament udělil mimořádné pravomoci, se spoléhá na udržení pořádku v zemi s pomocí silné ruky policie a posilováním autoritářských tendencí. Pandemie koronaviru nijak zásadně neovlivnila trajektorii dosavadních vztahů, došlo k ještě užšímu potvrzení strategické spolupráce s Čínou. Plán obnovy také zahrnuje drastické snížení daně z příjmu firem na 25% ze současných 30% počínaje červencem 2020.



Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

V rámci protikoronavirové strategie plánuje filipínská vláda vyčlenit 1,49 bil. PHP pro rozličné programy a projekty. Mezi tyto oblasti patří nouzová pomoc pro zranitelné skupiny, prostředky na boj proti COVID-19, fiskální, peněžní pomoc a celkový plán ekonomické obnovy. V první oblasti je to především okamžitá alokace peněžní pomoci do různorodých sektorů a průmyslových oborů. V druhé oblasti se jedná o posílení odolnosti zdravotnického systému v boji proti COVID-19. Částka 843 mld. PHP má sloužit jako rezervní prostředky pro financování možných budoucích plánů obnovy. Konečně, i když plán obnovy nebyl dosud vytvořen, vláda vyjádřila svůj záměr investovat do sociálních a infrastrukturních programů v rámci čtvrtého pilíře.

► Stavební průmysl

Současná vláda se zavázala alokovat 7 % HDP na infrastrukturu a poskytnout ekologická řešení ve filipínských městech, kde především automobilová doprava způsobuje obrovské znečištění. V roce 2020 vstoupí filipínský stavební průmysl do období silného růstu s podporou filipínské vlády z programu „Build, Build, Build“. S podílem 16 % na růstu celkového hrubého domácího produktu se dle agentury Fitch Solutions očekává, že se v letošním roce stavební průmysl dále zvýší o 10,9%. Silný růst je zaznamenáván především v soukromé výstavbě, zejména v nejrychleji rostoucím segmentu rezidenční výstavby, který v roce 2019 představoval 28 % celkové výstavby.

V zájmu další podpory stavebního průmyslu v zemi zahájila vláda v březnu plán stavebního průmyslu 2020–2030, který vytvořilo Ministerstvo obchodu a průmyslu prostřednictvím Úřadu pro stavební průmysl na Filipínách (CIAP) a Federace filipínských dodavatelů (PCA). Na základě tohoto plánu má vláda za 10 let vynaložit 40 až 130 bil. PHP. Program rozvoje infrastruktury „Build, Build, Build“ bude pokračovat do roku 2025 a bude zvyšovat poptávku pro stavebních materiálech, těžkém vybavení a dalších souvisejících produktech.

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

Sektor zdravotnictví byl již nabídnut ze strany Ministerstva obchodu a průmyslu Filipín k zařazení v rámci agendy Společného výboru pro

ekonomickou spolupráci. Jmenovitě se jedná především o plicní ventilátory, testovací soupravy, ochranné pomůcky a komplexní řešení pro nemocnice. Lze předpokládat navýšení nedostávajících kapacit a celkové posílení zdravotnického sektoru. V souvislosti s tím a s rostoucím výskytem nemocí a nárůstem zdravotnických zařízení roste poptávka po zdravotnických prostředcích, u nichž se na období 2018–2023 předpokládá roční nárůst o 10,3%. Špička sektoru (velké nemocnice v Manile) je přitom na úrovni srovnatelné s ČR.

Nakládání se zdravotnickým odpadem v důsledku pandemie bude jedno z postkoronavirových témat pro firmy z oboru. Obrovské množství jednorázového zdravotnického materiálu bude nutné v dohledné době ekologicky a efektivně likvidovat s ohledem na zabránění dalšímu šíření koronaviru. Zdravotnický průmysl je v dlouhodobém měřítku považován za rychle rostoucí, nicméně značně závislý na spolupráci státního a soukromého sektoru k adaptaci zdravotnických inovací a digitálních řešení.

► Zemědělský a potravinářský průmysl

Ministerstvo zemědělství se zaměřuje na snížení výrobních nákladů a implementaci čtyř klíčových odvětví. Jmenovitě mechanizace, osiva s vysokým výnosem, školení a zvýšené dostupnosti úvěrů pro zemědělce. Kromě toho musí podle mezinárodních analytiků Filipíny

překonat problémy, jako jsou špatné zavlažovací sítě, omezená silniční infrastruktura mezi zemědělskými podniky a nedostatečné poskytování rozšiřovacích služeb, tak aby byly plně konkurenceschopné na mezinárodní úrovni. V polovině dubna 2020 oznámil ministr zemědělství William Dar zavedení nového programu „Plant, Plant, Plant“, který obdrží financování ve výši 31 bil. PHP (615,4 mil. USD), které bude použito k poskytnutí semen a zvýšení produkce v oblasti Luzonu, Visayas a Mindanao. Z toho bude 8,5 mld. PHP (168,8 mil. USD) přiděleno

na projekt „Rice Resiliency Project“, který má navýšit produkci rýže z 87 % na 93 %. Nadále pokračuje proces mechanizace, kde mohou čeští výrobci a dodavatelé uspět v rámci dodávek kombajnů, traktorů a technologií na digitalizaci farmářských provozů.

Velvyslanectví ČR v Manile

e-mail: commerce_Manila@mzv.cz

www.mzv.cz/manila



Gruzie

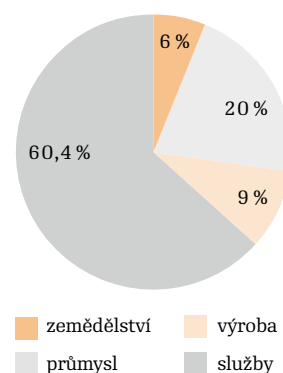
Gruzie zavedla v reakci na koronavirus řadu striktních opatření, jejichž dodržování velmi důsledně vynucovala. Výsledkem je v rámci regionu, ale i v celosvětovém srovnání, nízký počet nakažených a malý počet úmrtí za cenu vysokého negativního dopadu na ekonomiku. Ta rostla v posledních 10 letech průměrným tempem okolo 5%, inflace se držela na stabilní úrovni (rovněž přibližně 5%) a nezaměstnanost postupně klesala. Koronavirové restriktce se bezesporu projeví v poklesu ekonomiky minimálně v jednotkách procent, vyšší nezaměstnanosti a rostoucí inflaci. Velkým problémem je nedostatek zahraničních valut. Jejich příjem je tradičně značně závislý na přílivu zahraničních turistů. Postupná obnova ekonomiky je očekávána v průběhu roku 2021.

Ukazatel	2018	2019	2020	2021	2022
Růst HDP (%)	4,8	5,3	-4,5	3,9	4,8
HDP na obyvatele (tis. USD)	4,4	4,4	3,8	4,2	—
Míra inflace (%)	2,6	4,8	4,0	4,3	3,7
Nezaměstnanost (%)	12,7	11,6	14,0	13,8	—
Bilance běžného účtu (mil. USD)	-1,3	-0,9	-1,6	-1,3	-0,9
Populace (mil.)	4,0	4,0	4,0	4,0	—
Konkurenceschopnost	66/140	74/141	—	—	—
Exportní riziko OECD	6/7	6/7	6/7	—	—

Predikce EIU

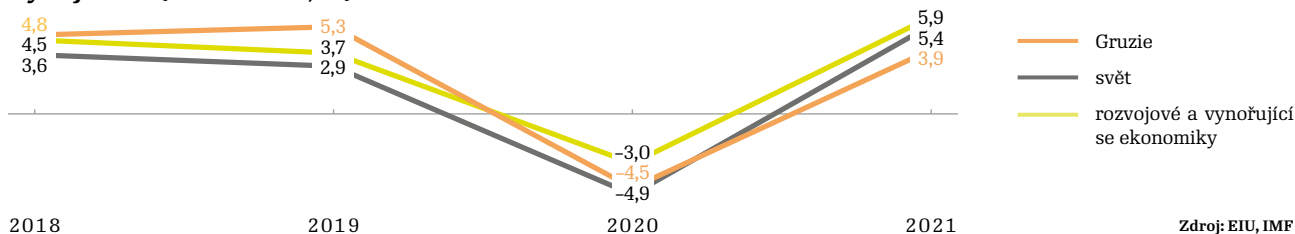
Zdroj: EIU, WEF, OECD

Podíl sektorů na HDP



Zdroj: WB; 2019

Vývoj HDP (meziročně, %)



Zdroj: EIU, IMF

Vláda dosud vložila na podporu ekonomiky 4% HDP (11,5% státního rozpočtu). Podpora občanů i firem má dva směry - úlevy na daních a přímou finanční podporu. Pro zemědělce vláda zajistila dotace na levnější naftu. Kvůli příjmům zahraničních valut a hlavně na podporu důležitého turistického sektoru se země chystá od 1. 7. otevřít zahraničním turistům. Hotely nebudou platit do konce roku 2020 žádnou daň z příjmů. Vláda dostala od různých zahraničních donorů na boj s následky koronaviru příslib částky 1,5 mld. USD. Ta bude použita na boj s případnou druhou vlnou, na řešení vzniklých sociálních problémů a na nastartování ekonomiky.



Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

V souvislosti s celosvětově očekávanými dalšími vlnami koronaviru vyčlenila gruzínská vláda 103 mil. EUR na přípravu. Tyto peníze mají být použity především na nákup zdravotnického materiálu. Vláda určila devět nemocnic v zemi, kde jsou primárně léčeni lidé s koronavirem. Tyto nemocnice tak budou bezesporu nové zařízení a zdravotnický materiál poptávat. Základní jednoduchý zdravotnický materiál (například jednoduché roušky a ochranné oděvy) jsou nyní již gruzínské firmy schopny vyrobit, ale složitější zdravotnický materiál a zařízení se stále dovážejí. Je tak očekávána poptávka po nanorespirátorech, plicních ventilátorech atd.

► Zemědělský a potravinářský průmysl

Vláda si v době koronavirové krize uvědomila negativa závislosti na dovozu potravin ze zahraničí. Některé základní potraviny rychlým prudkým zvýšením cen zareagovaly na nedostatek na celosvětových trzích a vláda musela jejich ceny dotovat a složitě zařizovat jejich nákup

v zahraničí. Zemědělský sektor je v Gruzii tradičně roztržštěný a neefektivní. Pracuje v něm více než 50 % ekonomicky aktivního obyvatelstva, ale přitom není schopen zajistit dostatek potravin pro celou zemi.

Typický zemědělec vlastní několik hektarů půdy a několik kusů dobytka s minimální mechanizací a starými neefektivními zemědělskými postupy. Vláda si tento problém uvědomuje dlouhodobě, ale nyní v souvislosti s koronavirem dostalo jeho řešení vyšší prioritu. Krátkodobě tak jsou zemědělci finančně podporováni, dlouhodobě bude snaha o větší efektivitu zemědělství. Předpokládá se tak spuštění některých změn a reform v zemědělském a potravinářském sektoru. Příležitosti tak budou v dodávkách zemědělských strojů, technologií, hnojiv či celých potravinářských zpracovatelských celků.

Velvyslanectví ČR v Tbilisi

e-mail: tbilisi@embassy.mzv.cz

www.mzv.cz/tbilisi



Indie

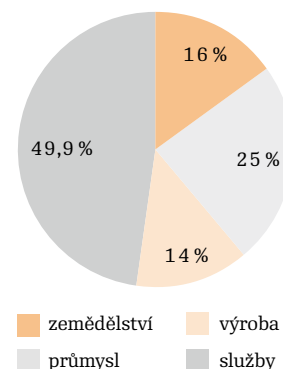
Indická ekonomika začala zpomalovat ještě před příchodem koronavirové pandemie COVID-19. Reálný růst hrubého domácího produktu Indie ve fiskálním roce 2019–2020 (duben–březen) se ocitl na nejnižší úrovni za posledních 11 let, když ekonomika meziročně vzrostla „jen“ o 4,2 % HDP. Přitom průměrný reálný růst HDP v předchozích pěti letech dosahoval 7,5 % ročně. Zpomalování indické ekonomiky je hodnoceno především jako výsledek hospodářského cyklu ovlivněného růstem nezaměstnanosti, oslabením spotřebitelské důvěry a zhoršením podmínek úvěrové emise kvůli problémům finančního sektoru. Všeobecně se v aktuálním fiskálním roce očekává pokles indické ekonomiky včetně snížení příjmů státní pokladny, které v kombinaci s vládním balíčkem na pomoc ekonomice vyústí v deficit státního rozpočtu až na úrovni 7,4 % HDP.

Ukazatel	2018	2019	2020	2021	2022
Růst HDP (%)	6,1	4,3	-5,8	9,4	5,4
HDP na obyvatele (tis. USD)	2,0	2,2	2,0	2,3	–
Míra inflace (%)	3,9	3,7	3,4	3,5	4,5
Nezaměstnanost (%)	–	7,6	10,8	9,5	8,1
Bilance běžného účtu (mil. USD)	-65,6	-26,9	-10,5	-18,3	-34,7
Populace (mil.)	1 353,0	1 366,0	1 380,0	1 393,0	–
Konkurenceschopnost	58/140	68/141	–	–	–
Exportní riziko OECD	3/7	3/7	3/7	–	–

Predikce EIU

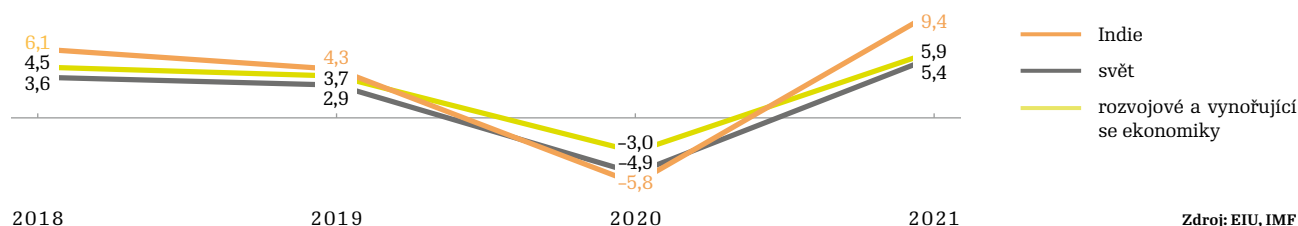
Zdroj: EIU, WEF, OECD

Podíl sektorů na HDP



Zdroj: WB; 2019

Vývoj HDP (meziročně, %)



Zdroj: EIU, IMF

V květnu 2020 indický premiér Naréन्द्रa Módí představil balíček opatření na pomoc indické ekonomice, jehož prostřednictvím vláda mobilizuje finanční prostředky v objemu 10 % HDP. Obrovský objem finančních prostředků zahrnuje také opatření centrální banky na podporu likvidity a státní záruky za bankovní úvěry. Premiér dále vyhlásil „Misi soběstačné Indie“, programové nahrazování dovozu domácí výrobou. Vláda obnovila reformní kurz, je odhodlána privatizovat velké státní společnosti, více otevřít ekonomiku soukromému kapitálu a zahraničním investorům. Indickým zemědělcům chce vláda pomoci zvyšovat příjmy. Malé a střední podniky by měly díky vládním opatřením lépe dosáhnout na potřebné bankovní úvěry. Cílem opatření je také pomoci rozvoji energetiky, těžby uhlí, civilního letectví, ale například také obranného průmyslu.



Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

► Civilní letecký průmysl

Mezi sektory, na něž se zaměřila opatření vládního ekonomického balíčku patří i civilní letectví. Vláda oznámila privatizaci správy dalších šesti velkých letišť. Přitom v loňském roce uspěla významná indická společnost Adani ve výběrovém řízení na dlouhodobý pronájem, provoz a rozvoj letišť v Lucknow, Ahmedabádu, Džajpúru, Mangaluru, Thiruvananthapuramu a v Guwahati v rámci konceptu Public Private Partnership. V další privatizační vlně budou nabídnuta letiště v Amritsaru, Váránasí, Bhubaněšváru, Indore, Rajpúru a v Trichy. Očekává se, že do modernizace a rozvoje těchto letišť bude postupně investováno až 1,7 mld. USD. V minulosti se českým společností podařilo v Indii úspěšně zapojit do modernizace řízení letového provozu, ale také do úpravy vnitřních letištních prostor.

V roce 2019 zaznamenala Indie meziroční růst počtu cestujících přepravených leteckou dopravou o 3,7 procenta, když celkový počet pasažérů činil téměř 144 milionů. Stávající vládní politika rozvoje letecké dopravy chce vytvořit takové podmínky, aby se počet prodaných letenek zvýšil na 300 milionů v roce 2022, a dokonce 500 milionů v roce 2027. Indie se celkovým počtem prodaných letenek řadí mezi deset největších trhů na světě a má vizi stát se součástí vedoucí trojice pomyslného žebříčku. Přitom již v roce 2017 se s počtem objednaných letadel, který převýšil 1 000 kusů, stala Indie třetím největším trhem na světě.

Zvyšující se poptávka po letecké dopravě se promítá i do potřeby rozšiřování letadlového parku včetně letadel s nižší přepravní kapacitou, která jsou vyráběna v Česku a hodí se pro provoz v odlehlých a těžko dostupných oblastech. Údržba a oprava letadel se musí provádět částečně v zahraničí, protože domácí servisní kapacita není dostatečná. Příležitost uplatnit se v Indii mají české firmy v doprovodných

službách, včetně školení pilotů a dispečerů letového provozu. V příštích čtyřech letech budou místní aerolinky podle odhadu věcně příslušného ministerstva potřebovat přes 5 000 pilotů. Šanci mají rovněž dodavatelé součástí letadel a dílů pro letecký průmysl.

► Důlní, těžební a ropný průmysl

Indie je třetím největším producentem uhlí na světě, a to po USA a Číně, přičemž ve vládním balíčku na pomoc ekonomice figurují také opatření na podporu rozvoje těžby uhlí a nerostných surovin. Vláda liberalizovala odvětví s tím, že soukromé společnosti těžící uhlí pro vlastní potřebu jej mohou nyní i prodávat. Těžba uhlí se otevírá také zahraničním investorům. Ještě letos má být v aukcích nabídnuto soukromým společností těžební právo k 50–60 důlním blokům. Nadto Ministerstvo uhlí Indie oznámilo, že stát bude v následujících čtyřech letech do těžby investovat přes 13 mld. USD.

Cílem uvedených opatření je snížení objemu dovozu uhlí, které je hlavním zdrojem výroby elektřiny. Pokud jde o těžbu dalších nerostných surovin, oznámila vláda připravované aukce přibližně 500 důlních bloků, z nichž velká část připadá na těžbu železné rudy a bauxitu.

Hlavní příležitosti pro české firmy spočívají v dodávkách strojů, strojních zařízení a vybavení pro těžbu (bagry, nakladače, nákladní vozy, cisterny, sklápěče, drtiče kamene, důlní rypadla), ale také bezdrátových komunikačních systémů a bezpečnostních zařízení pro sledování pohybu osob pod zemí, technologií na alternativní využití metanu, hydrogenační extrakci uhlí, zplynování uhlí a karbonizaci.

Do budoucna lze očekávat komparativní výhodu českých technologií zejména díky rostoucímu podílu hlubinné těžby uhlí v Indii a s tím spojeným zvyšováním nároků na bezpečnost a efektivitu.

► Energetický průmysl

Indická vláda dále v rámci ekonomického balíčku oznámila privatizaci distribučních společností ve všech unijních teritoriích s tím, že následně by tento model měl být aplikován i ve svazových státech. Distribučním společnostem vláda zároveň poskytne finanční pomoc v objemu 12 mld. USD, aby pomohla obnovit tok finančních prostředků v celém energetickém odvětví. Současně vláda oznámila, že připraví pobídky pro výrobu součástek pro fotovoltaické elektrárny a zařízení pro skladování elektřiny.

Podle indického vládního prognostického ústavu Niti Aayog se do roku 2040 zvýší spotřeba energie trojnásobně. Indie musí dovážet ropu a zemní plyn a v posledních letech podporuje rozvoj obnovitelných zdrojů energie a také úsporné technologie. V Indii je vysoká poptávka po fotovoltaických panelech a zařízeních pro solární elektrárny. Příležitosti v Indii mají i firmy dodávající technologie pro distribuci elektrické energie, včetně řešení pro „Smart Grids“. V oblasti distribuce zemního plynu má Indie zájem o chytrá měřidla plynu, software či příslušenství v podobě handsetů pro odečty. Výstavba vodních elektráren v Indii doplácí na zdoluhavý a byrokratický schvalovací proces, nicméně turbíny patří mezi další poptávané produkty. Příležitost představuje v Indii i využívání větrné energie, a to včetně příslušenství větrných elektráren, jako jsou měřicí zařízení. Indie chce nadále využívat také jadernou energetiku a do roku 2030 plánuje zvýšit kapacitu jaderných elektráren na 63 GW. Čtyři jaderné bloky o výkonu 700 MW jsou ve výstavbě a mnoho dalších je v přípravě. Příležitost pro Česko spočívá také ve výzkumu jaderné energie. Některé tepelné elektrárny jsou v Indii zastaralé a často fungují na sovětských systémech. Firmy vyrábějící efektivní turbíny, chladicí věže či technologie na odsíření tak mohou v Indii uspět s dodávkami do tepelných elektráren.

► Obranný průmysl

Indická vláda ve snaze podnítit investiční aktivitu firem a znovu nastartovat hospodářský růst oznámila v rámci ekonomického balíčku také

uvolnění pravidel pro investování do obranného průmyslu. Zahraniční investoři tak mohou nyní vlastnit až 74 % kapitálu firem působících v odvětví výroby zbraní a zbraňových systémů. Indie je největším dovozcem zbraní na světě, ale chce se do budoucna více spoléhat na domácí dodavatele. Možnost zakládání společných podniků v Indii pro dodávky indickým ozbrojeným silám nebyla pro zahraniční investory dříve příliš atraktivní, protože mohli vlastnit kapitálový podíl nejvýše do 49 %.

Ve fiskálním roce 2018–2019 se Indie zařadila do pětice zemí s nejvyššími ročními výdaji na obranu. Meziročně se armádní rozpočet zvýšil v roce 2019–2020 o 6,9 % na 44,8 mld. USD. Příležitost k uplatnění mají špičkové české technologie, které se prosazují celosvětově – například radiolokátory či pomocné energetické jednotky. Stejně tak mají šanci české firmy s nabídkou modernizace techniky ruské provenience. Politické ambice Indie a situace na severních hranicích vytvářejí tlak na posilování bojových schopností a tím i na vyšší výdaje na nákup techniky. Indická vláda zrychlila vydávání povolení na zbrojní výrobu soukromým firmám s cílem umožnit vytváření společných podniků se zahraničními partnery. Nákupní politika upřednostňuje výrobní spolupráci před dovozy a byla upravena v souladu s vládní iniciativou Make in India. Celá řada indických, především soukromých a v mnoha případech kapitálově silných firem vidí v tomto oboru příležitosti a je připravena se zahraničními partnery zakládat společné podniky a spolupracovat na bázi technologické kooperace a možnosti transferu technologií. Pro lepší spolupráci a etablování firem obranného průmyslu indická strana velmi doporučuje klást důraz na hledání lokálních partnerů. Indie také vyjadřuje zájem v oblasti společného výzkumu nových vojenských technologií.

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

V rámci zvyšování kapacit sítě zdravotnických zařízení vláda rozhodla, že podpoří rozvoj zdravotnictví částkou 2 mld. USD, přičemž tato částka představuje 7,5 % z celého vládního balíčku na pomoc ekonomice zasažené krizí v důsledku

pandemie COVID-19. Polovina přidělených finančních prostředků bude použita v aktuálním fiskálním roce a druhá polovina v následujících letech. Nad to zdravotnictví získá z fondu „PM CARES“ 280 mil. dolarů a Světová banka podepsala s indickou vládou dohodu o financování programu rozvoje kapacit zdravotnictví s tím, že poskytne finanční prostředky v objemu 1 mld. USD. Indická zdravotnická zařízení tak budou moci investovat do oddělení pro hospitalizaci pacientů s infekčními nemocemi, do testovacích laboratoří a budou mít možnost lépe vybavit personál ochrannými prostředky a pomůckami. S cílem pomoci farmaceutickému průmyslu, který dodává celosvětově

až 20 % generických léků, vláda rozhodla o ustavení zvláštního fondu na podporu výroby účinných látek do léčiv. Dosud byl indický farmaceutický průmysl do značné míry závislý na dodávkách z Číny. Prostředky v objemu 1,3 mld. USD budou využívány po dobu 8 let na rozvoj výrobní infrastruktury a na pobídky pro indické výrobce účinných látek.

Velvyslanectví ČR v Dillí

e-mail: commerce_delhi@mzv.cz

www.mzv.cz/newdelhi



Indonésie

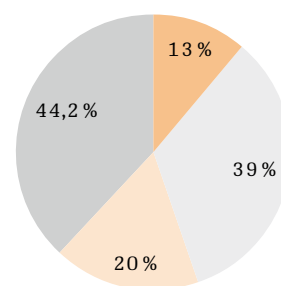
Nákaza COVID-19 byla v Indonésii překvapivě potvrzena o něco později než v řadě okolních zemí. V rámci následné implementace opatření pak země postupovala velmi pragmaticky ve snaze zcela neochromit ekonomiku země, zachovat sociální stabilitu a neohrozit početnou skupinu osob závislých na každodenním výdělků (tzv. neformální pracující). Přestože se zemi zatím daří zvládat pandemií „za pochodu“ bez úplného uzavření a zastavení ekonomiky, je zřejmé, že dopady krize budou citelné. Růst HDP byl již v prvním čtvrtletí 2,97 %, nejnižší za posledních 19 let a pesimistické prognózy pro letošní rok pracují i s recesí. Protiopatření zvyšují výdaje rozpočtu i za cenu skokového růstu zadlužení.

Ukazatel	2018	2019	2020	2021	2022
Růst HDP (%)	5,2	5,0	0,2	5,2	5,1
HDP na obyvatele (tis. USD)	4,0	4,2	4,1	4,4	—
Míra inflace (%)	3,2	2,6	0,2	5,7	2,7
Nezaměstnanost (%)	5,3	5,3	7,7	5,9	5,4
Bilance běžného účtu (mil. USD)	-30,6	-30,4	-17,8	-23,0	-30,5
Populace (mil.)	262,9	265,3	267,5	269,8	—
Konkurenceschopnost	45/140	50/141	—	—	—
Exportní riziko OECD	3/7	3/7	3/7	—	—

Predikce EIU

Zdroj: EIU, WEF, OECD

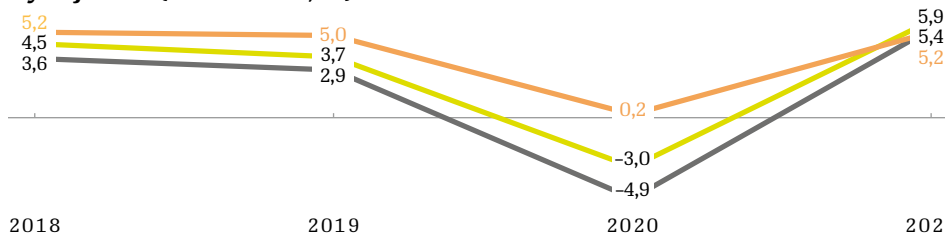
Podíl sektorů na HDP



zemědělství výroba
průmysl služby

Zdroj: WB; 2019

Vývoj HDP (meziročně, %)



Indonésie
svět
rozvojové a vynořující se ekonomiky

Zdroj: EIU, IMF

Vláda počátkem června opětovně navýšila objem balíčku určeného na překonání pandemie, a to na 677,2 bil. IDR (47,6 mld. USD), což představuje skoro 3,9 % HDP. Necelá polovina z těchto prostředků má přitom směřovat do zdravotnictví, a především pak na sociální výdaje, zbývající část je pak určena na podporu ekonomiky. Na podporu mikro, malých a středních podniků bylo vyčleněno 123,46 bil. IDR a na daňové stimuly je pak počítáno s částkou 120,6 bil. IDR. Na podporu ústředních a regionálních útvarů balíček akumuluje částku 97,11 bil. IDR, zatímco pro státní společnosti je určena pobídka ve výši 44,57 bil. IDR. Navýšené výdaje jsou zčásti pokryty půjčkami od mezinárodních institucí – Světová banka, ADB, AIIB, zčásti vydáním dluhopisů, jejichž část nakoupila Centrální banka Indonésie. Deficit rozpočtu, jinak striktně limitovaný na 3 %, stoupne v důsledku mimořádných výdajů na 6,34 % HDP.



Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

Ve střednědobé perspektivě existují v Indonésii pro české exportéry významné příležitosti v oblasti rozvoje infrastruktury (dopravní, energetická), sektoru zdravotnictví a specifické možnosti pak v oblasti obranného průmyslu. S ohledem na tyto obory přináší COVID-19 určité otazníky ohledně možného zpomalení nebo omezení státních investic do relevantních oblastí. To se netýká zdravotnictví, kde naopak současná situace přináší přirozené oživení a zájem o intenzivní rozvoj a zvýšení kvality a kapacit zdravotnické péče. Přes případné přibrzdění státních projektů a akvizic v dalších uvedených oblastech, které se zřejmě minimálně v rámci letošního roku krize nějak dotkne, se i nadále jedná o oblasti, ve kterých se nabízí významné příležitosti. Omezení kontaktů a izolace způsobená pandemií také posílila rozvoj digitálních technologií a e-commerce, které se také nabízí jako krizí posílená oblast příležitostí.

► Dopravní průmysl a infrastruktura

Dopravní infrastruktura země potřebuje rozsáhlou modernizaci prakticky ve všech oblastech – silnice, železnice, letiště, městská doprava. Spolu s růstem ekonomiky a životní úrovně obyvatel se nejen navýšily počty automobilů a motocyklů, ale také jasně ukázala poddimenzovanost infrastruktury. Ve snaze řešit situaci probíhá v zemi řada projektů na celostátní i lokální úrovni. Aktuálně probíhá výstavba železničních a dálničních koridorů napříč hlavním ostrovem Jáva a v plánu jsou další velké projekty, z nichž mnohé jsou nicméně v realizační fázi zpožděny.

V letech 2015–2019 měla proběhnout výstavba tzv. transsumaterského železničního koridoru o délce 2168 km. Aktuálně ožívá zpožděný projekt nové dopravní infrastruktury Yogyakarta. Na programu dne je též plán obnovy železnic a vozového parku státní železniční společnosti PT Kereta Api.

Řešení prakticky krizové situace městské hromadné dopravy je jednou z hlavních priorit současného vedení hlavního města. V metropoli Jakartě byl v roce 2019 otevřen první úsek trasy metra, na který naváže další a dokončuje se i trasa návazné příměstské nadzemní kolejové dopravy. Městská hromadná doprava se bude dále rozvíjet návazně na tyto páteřní linky. Potřebný je rovněž systém na výběr elektronického jízdového a mýtný systém. Velké příležitosti nabízí i sektor civilního letectví, a to jak v oblasti budování letišť, tak i dodávkách letecké techniky.

► Energetický průmysl

Indonésie vyhlásila ambiciózní plán navýšení energetické produkce v letech 2015–2020 o 35 tis. MW. Neméně ambiciózním cílem je podíl 23% z celkového objemu v zemi vyrobené energie z obnovitelných zdrojů v roce 2025. Přestože se aktuálně ukazuje, že čísla o celkové potřebě výrobních kapacit budou podstatně relativizována, jde i nadále o velmi zajímavý segment. O to více, že aktuálně lze zaznamenat určitý trend směřující od klasické „velké“ energetiky opět k menším, ekologickým způsobům výroby energie.

Nemalý podíl by měly tvořit i vodní elektrárny, tedy oblast s tradičně silným know-how českých firem. Uplatnit se mohou i solární a větrné technologie, zejména v kombinaci s ukládáním energie v bateriích. Velkým trendem je v Indonésii i téma „waste to energy“, tedy výroba energie z odpadu. Hlavním zdrojem elektrické energie budou v Indonésii i nadále tepelné elektrárny, protože země disponuje značnými zásobami relativně kvalitního uhlí. Průběžně jsou vypisovány tendry na výstavbu nových elektráren formou EPC stejně tak jako formou IPP. České firmy mohou najít uplatnění v obou těchto modelech.

► Obranný průmysl

Obranný rozpočet země v posledních letech roste v souvislosti s koncepcí současné vlády, usilující o modernizaci armády. Výdaje na modernizaci armády rostou, a přestože v poměru výdajů k HDP

patří Indonésie i nadále v rámci regionu spíše k podprůměru, nominálně jde bezesporu o zajímavý trh. Vláda si je vědoma relativní zaostalosti ve výzbroji indonéské armády v porovnání s nejbližšími sousedy a hodlá tento problém řešit zásadní obnovou a rozšířením armádní výzbroje a výstroje.

Specifikem Indonésie spočívá ve snaze neorientovat se v dané oblasti jedním směrem a vyhnout se tak závislosti. Kombinuje proto z uvedeného důvodu například vojenskou techniku USA a Ruska a ze stejného důvodu preferuje v případě kompatibilní a kompetitivní nabídky k uvedeným silným zbrojařským zemím, ty, které touto optikou nevnímá jako alternativní a nerizikové. Zařízení české (československé) proveniencí má v zemi určité renomé a tradici, na kterou lze navázat. Mezi perspektivní oblasti z pohledu českého obranného průmyslu patří ruční zbraně, munice, pozemní technika včetně vozidel, letecká technika (transportní a výcvikové letouny) či pokročilá elektronika.

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

Na počet obyvatel velmi poddimenzované a relativně zaostalé zdravotnictví prochází v poslední

dekádě značným rozvojem. Zatímco v roce 2004 bylo v Indonésii 1 246 nemocnic, poslední dostupné údaje již hovoří o počtu 2813 nemocnic v zemi, z toho 63 % soukromých a 882 je státních.

Růst počtu nemocnic a zdravotnických zařízení se ještě zintenzivnil po zavedení všeobecné zdravotní péče a souvisí pochopitelně i se stoupající životní úrovní obyvatel země. Poměr nemocničních lůžek k počtu obyvatel je i nadále hluboko pod průměrem v rozvinutých zemích.

Z pohledu obchodních příležitostí je podstatné, že 80 % veškerého zdravotnického a laboratorního zařízení používaného v Indonésii pochází z dovozu. V rámci opatření proti COVID-19 země vybudovala nové nemocniční kapacity v řádech několika tisíců lůžek a intenzivně se zajímá jak o dovoz zdravotnické techniky, tak i o spolupráci při její výrobě.

Velvyslanectví ČR v **Jakartě**

e-mail: jakarta@embassy.mzv.cz

www.mzv.cz/jakarta



Írán

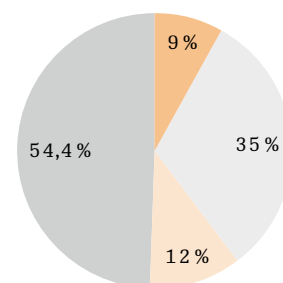
Íránská ekonomika prožívá od roku 2018 strmý pád. Ten souvisí především s vypovězením jaderné dohody (tzv. JCPOA) ze strany USA a stále intenzivnějšími americkými ekonomickými sankcemi vůči většině íránských odvětví. Letos je zřejmé, že restriktce vyplývající z koronavirové pandemie ekonomickou stagnaci, která jde ruku v ruce s vysokou inflací (ta meziročně vzrostla o 40 %), v zemi ještě prohloubí. Ekonomickou situaci dále zhoršuje také propad cen ropy a sankce na její vývoz, což bude mít výrazný dopad na letošní íránský státní rozpočet. Írán v poslední dekádě z ropných vývozů čerpal 30 až 50 % státních příjmů, ale pro fiskální rok 2020/21 íránská vláda raději s žádnými ropnými příjmy oficiálně nepočítá.

Ukazatel	2018	2019	2020	2021	2022
Růst HDP (%)	-4,9	-9,2	-12,0	2,0	1,5
HDP na obyvatele (tis. USD)	5,3	6,2	5,0	5,8	–
Míra inflace (%)	18,0	40,0	25,7	21,3	13,2
Nezaměstnanost (%)	14,5	15,8	20,3	19,7	–
Bilance běžného účtu (mil. USD)	17,0	3,2	-8,2	-2,3	1,1
Populace (mil.)	81,8	82,9	84,0	85,0	–
Konkurenceschopnost	89/140	99/141	–	–	–
Exportní riziko OECD	6/7	6/7	7/7	–	–

Predikce EIU

Zdroj: EIU, WEF, OECD

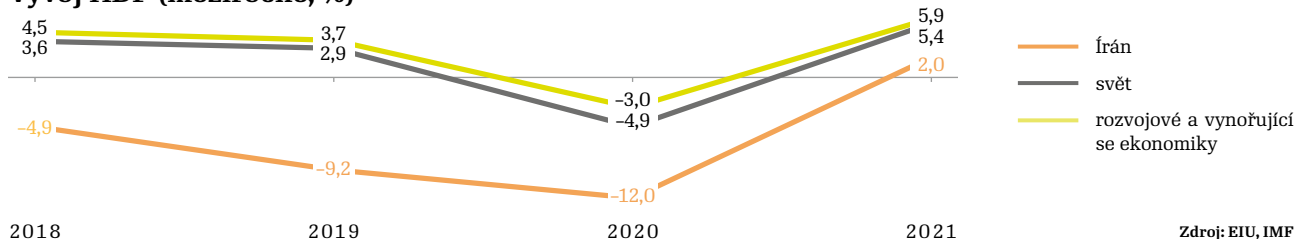
Podíl sektorů na HDP



zemědělství výroba
průmysl služby

Zdroj: WB; 2019

Vývoj HDP (meziročně, %)



Zdroj: EIU, IMF

Írán byl vzhledem k ekonomické krizi, kterou prochází nezávisle na pandemii, nucen koronavirové restriktce zkrátit na minimum času. Vláda již po 4 týdnech od vyhlášení celostátní karantény zahájila revitalizaci ekonomických aktivit. Možnosti, jak za stávajících okolností podpořit postižená odvětví, jsou však omezené a vládní podpora proto dosáhne nanejvýš 2 % HDP (max. 6,25 mld. USD). Co se týká podniků, v drtivé většině navíc jde o podporu formou vládních úvěrů s třiletou lhůtou splatnosti a 12% úročením, resp. byl íránským firmám umožněn tříměsíční odklad odvodů daní a splátek bankovních úvěrů. Odhaduje se, že v přímém důsledku se prudce zvýší nezaměstnanost a o práci přijdou jeden až dva miliony osob (za první dva měsíce od vyhlášení karantény šlo o 820 tis. pracovních míst). Razantnější stimulační balíčky si však země nemůže dovolit, a proto požádala o 5 mld. USD půjčku od MMF. Pro řadu íránských odvětví a přeneseně také pro íránské devízové příjmy je klíčové, aby co nejdříve došlo k plnému obnovení přeshraničního obchodu v rámci regionu. Silně proexportně orientované jsou např. zemědělství anebo petrochemický a ocelářský průmysl.



Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

► Vodohospodářský a odpadní průmysl

Špatná dostupnost pitné vody se v Íránu týká přinejmenším 18 provincií zabírajících plochu asi 60 % země. V jižních provinciích (Sistán-Balúčistán, Hormozgán, Chuzestán a Bušehr) v linii Perského zálivu dochází k masivní výstavbě odsolovacích stanic, které by zde měly pomoci řešit prohlubující se problémy s nedostatkem pitné vody. V zemi momentálně existuje 73 odsolovacích stanic o celkové denní zpracovatelské kapacitě 420 000 m³ slané vody (cca 148 mil. m³/rok). Do roku 2021 je plánována výstavba dalších 56 odsolovacích zařízení o kapacitě cca 76 mil. m³/rok. V zemi rovněž rapidně postupuje výstavba čistíren odpadových vod (do roku 2021 jich má k současným 220 přibýt dalších 32). Ty by mj. měly umožnit další rozvoj jihovýchodní části hlavního města Teheránu, která je v současné době plně závislá na podzemních zdrojích pitné vody, jež se však s postupující urbanizací rychle vyčerpávají.

V hlavním městě s 9 mil. obyvateli (bez aglomerace) se denně vyprodukuje 7 až 8 tis. tun odpadu, z čehož na energetické zpracování odpadu (následnou výrobu elektrické energie) jde jen 200 tun. Celkem je v Íránu aktivních pouze pět elektráren na komunální odpad (města Teherán, Šíráz a Mašhad) s celkovou kapacitou pouhých 11 MW. Přitom Írán má kapacitu na výrobu elektrické energie z biomasy až do výkonu 400 MW v každém z 25 největších měst země. Probíhají jednání ve věci průzkumu a sanace lokalit kontaminovaných odpadem z petrochemického průmyslu, a dodávek zařízení na likvidaci stavebního odpadu. V tomto kontextu stojí za pozornost, že íránské ministerstvo pro energetiku v září 2019 oznámilo, že je připraveno privátním firmám poskytnout nízko-úrokové půjčky ve výši asi 1,46 mld. USD na vodohospodářské projekty a projekty v oblasti čištění odpadových vod.

Tlak na vodu se bude v zemi dále zvyšovat i s ohledem na americké sankce a pandemii COVID-19. Írán je v jejich důsledku stále více

nucen orientovat se na domácí produkci, která je v případě íránského energetického sektoru i zemědělství velmi náročná právě na vodní zdroje. Potenciál pro české dodavatele se naskýtá zejména při dodávkách zařízení na likvidaci a zpracování komunálního či průmyslového odpadu (vodní hospodářství, stavební odpad, kontaminované lokality, nemocniční a toxický odpad, technologie na snižování podílu těžkých kovů v industriálním odpadu), a v oblasti monitoringu aktuální kvality čištěné vody a kvality ovzduší.

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

Zdravotnictví a farmaceutický průmysl jsou jako „humanitární oblasti“ vyjmuty z amerického sankčního seznamu. Írán má přesto s dodávkami v tomto sektoru dlouhodobý problém a průlom nepřineslo ani letošní únorové spuštění tzv. Švýcarského humanitárního obchodního kanálu pro Írán (SHTA), který měl na základě dohody Švýcarska s USA usnadnit dovozy potřebných komodit do země. O to více lze říci, že íránský trh má zvýšenou potřebu dovozu zejména farmaceutických produktů ze zahraničí. Evropské státy se často soustředí na dovozy sofistikovaných farmaceutik pro transplantace orgánů či na léčbu rakoviny. Hlavní příležitosti pro české farmaceutické firmy však představují primárně dovozy surovin pro domácí íránskou farmaceutickou produkci (íránští výrobci pokrývají 96 % spotřeby domácího trhu). Primárně jde o vitaminy E, B, C a jejich deriváty, lidskou krev, žádané jsou nicméně také antiséra, očkovací látky, kontrastní látky využívané při radiologii či referenční standardy jakosti farmaceutických přípravků.

Co se týká zdravotnických prostředků, na které je kladen důraz v souvislosti s koronavirovou pandemií, je naopak třeba upozornit, že íránský trh je v této oblasti již do zásadní míry saturován. Íránští producenti se na základě pobídek

vlády začali hned po vypuknutí nákazy COVID-19 ve velkém měřítku soustředit na domácí výrobu plicních ventilátorů, testovacích a diagnostických prostředků, respirátorů, roušek či dezinfekčních prostředků. Prostor pro české dovozy těchto produktů lze proto aktuálně realisticky hodnotit jako minimální.

► Zemědělský a potravinářský průmysl

Ve státním rozpočtu pro stávající íránský kalendářní rok (březen 2020–březen 2021) vláda operuje se 14 mld. USD, které budou íránským společností přiděleny ve státem zvýhodněném kurzu NIMA na nákup základních komodit v nesankcionovaných odvětvích (potravin, zemědělství, léky a zdravotnictví). Hlavní část této dotační pomoci íránským importérům se týká tzv. esenciálních produktů, mezi něž patří rýže, krupice, kukuřice, jedlé oleje, olejnatá semena či krmivo pro hospodářská zvířata. Pro české dodavatele jsou mezi zahrnutými komoditami perspektivní především segmenty veterinárních přípravků pro hospodářská zvířata, inseminačních dávek býků, segmenty

výživy, krmení a doplňků stravy (80 % výrobních surovin se dováží) pro domácí a hospodářská zvířata, stájové technologie (ustájení, napáječky), dezinfekce k ošetření včelstev a následné zpracování včelích produktů (med, vosk, mateří kašička), či segmenty potravinářských strojů na zpracování obilovin, rybářských technologií a akvakultury.

V zemědělském sektoru se íránské podniky nevyhnutelně budou zaměřovat na zvyšování výnosnosti půdy, a to jak s pomocí kvalitních umělých hnojiv, tak především zaváděním energeticky méně náročných systémů zavlažování, tzv. „pressurized irrigation systems“. V zemi je kolem 8,5 mil. hektarů farem a sadů, které by takovýmto způsobem mohly být zavlažovány. Stejně tak jsou vysoce perspektivní oblasti zpracování masa hospodářských zvířat, konzervace, pasterizace a balení potravin či zpracování mléčných produktů.

Velvyslanectví ČR v Teheránu

e-mail: commerce_teheran@mzv.cz

www.mzv.cz/teheran



Izrael

V návaznosti na šíření koronaviru v Izraeli vláda poskytla pomoc izraelské ekonomice ve formě půjček podnikům a hotovostní injekce do zdravotnického systému. Izrael vstoupil do krize se silnou ekonomikou (HDP/obyv. cca 45 000 USD) a nízkou nezaměstnaností (cca 4%) a programem půjček umožnil zmírnění dopadů pandemie na provoz ekonomiky.

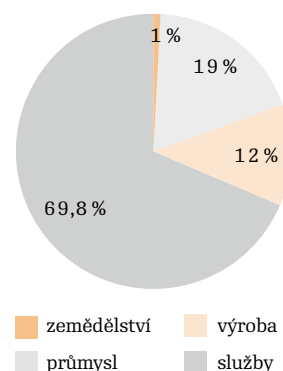
Izraelská ekonomika před koronavirovou pandemií rostla, i když makroekonomické výsledky mírně zaostaly za očekáváním. Růst reálného HDP v roce 2019 dosáhl hodnoty 3,5%. V roce 2020 se očekává zvyšování cen už tak velmi drahých základních potravin i ceny energií (elektřiny a vody). Za posledních 20 let stál Izrael již dvakrát na prahu recese a do krize se dostal z nejlepší možné pozice, s malým nebo neexistujícím deficitem rozpočtu a klesajícím poměrem zadlužení.

Ukazatel	2018	2019	2020	2021	2022
Růst HDP (%)	3,4	3,5	-4,0	2,1	2,7
HDP na obyvatele (tis. USD)	41,6	43,9	41,3	41,7	–
Míra inflace (%)	0,8	0,8	-1,0	0,6	1,8
Nezaměstnanost (%)	4,0	3,8	8,6	7,9	6,9
Bilance běžného účtu (mil. USD)	9,5	14,3	12,2	10,4	12,8
Populace (mil.)	8,9	9,0	9,2	9,3	–
Konkurenceschopnost	20/140	20/141	–	–	–
Exportní riziko OECD	–	–	–	–	–

Predikce EIU

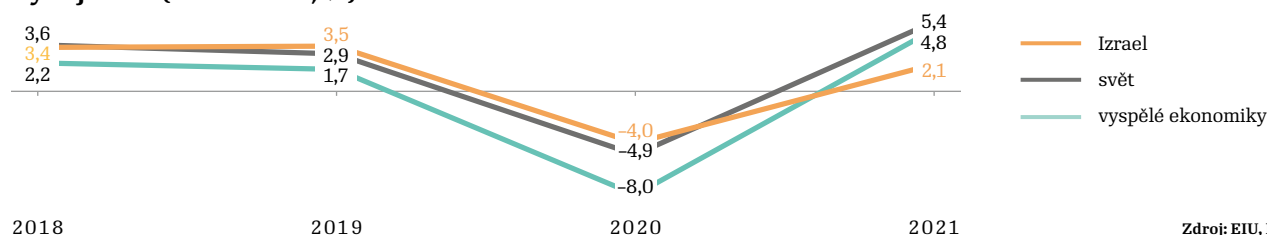
Zdroj: EIU, WEF, OECD

Podíl sektorů na HDP



Zdroj: WB; 2019

Vývoj HDP (meziročně, %)



Zdroj: EIU, IMF

Izraelská vláda poskytla finanční balíček na podporu ekonomiky, jehož obsah byl rozdělen do čtyř hlavních částí v hodnotě 700 mld. Kč. První částí je oblast zdravotnictví (112 mld. Kč) na nákupy materiálu, vybavení, zásoby léků a zlepšení služeb. Druhou částí je záchranná vládní síť asistence nově nezaměstnaným (175 mld. Kč) – grant pro zaměstnance nad 67 let a OSVČ. Třetí částí je podpora likvidity podniků (322 mld. Kč) – podnikové granty, dočasné osvobození od daně, půjčky. Čtvrtou částí je opatření k akceleraci hospodářského růstu po krizi (91 mld. Kč) – strategie pro výstup z krize a urychlení ekonomického růstu. Opatření ke zlepšení efektivity ekonomiky, plánování infrastrukturních projektů a další opatření ke stimulaci ekonomiky.



Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

► Dopravní průmysl a infrastruktura

Vzhledem k neexistenci významných ocelářských provozů v Izraeli je trh výrazně dovozní. Totéž platí pro dodávky dopravních prostředků (kromě osobních automobilů například lokomotivy, vagóny, tramvaje, autobusy) a navazujících komponentů (kolejnic, signalizačního zařízení). Není příliš pravděpodobné, že by české firmy mohly vyhrávat celé tendry, to je spíše doména domácích subjektů, zejména pokud jde o stavební práce. Mohou se však podílet na subdodávkách typu hloubení tunelů (v Izraeli v zásadě není firma, která by větší projekty tohoto typu zvládala), dodávky kolejnic, nových vlaků atd. V roce 2018 jsme se ucházeli o tendr na dodávku tramvají do Jeruzaléma jako dodavatel vozidel pro konsorcium firem spolu s izraelskou, řeckou a americkou společností. Mezitím byla dostavěna první z osmi linek rychlodráhy (light rail) Tel Aviv – Jeruzalém, jež byla uvedena do provozu v roce 2019.

V rámci balíčku na podporu ekonomiky po pandemii COVID-19 plánuje Izrael propagaci a plánování infrastrukturních projektů zejména v odvětví dopravy. Bude se jednat o následující projekty: zřízení 10 integrovaných dopravních center v centrální části země, nová tramvajová linka (Blue line) v Jeruzalémě, propojení Horní Galileje a Jordánského údolí s národní vodovodní sítí, stavba plynovodu ke zvýšení vývozu zemního plynu do Egypta, investice do drenážní infrastruktury s cílem zabránit záplavám, akcelerace projektu elektrifikace železnic apod. Tyto projekty by mohly představovat příležitosti pro české firmy podílet se na pokrízové hospodářské obnově Izraele.

► Energetický průmysl

Odvětví energetiky patří v Izraeli mezi nejrychleji rostoucí. Izrael má nyní více zemního plynu, než dokáže spotřebovat. Kapacita ložiska Tamar, z něhož probíhá těžba od roku 2013, dokáže

z 98 % uspokojit domácí poptávku. Zahájení těžby zemního plynu z ložiska Tamar se promítlo zejména do výroby elektrické energie. Na počátku roku 2020 byla spuštěna těžba z podstatně většího naleziště Leviathan, jehož výstup bude primárně určen na vývoz. Zatímco v roce 2010 zajišťovaly paroplynové elektrárny výrobu 40 % silové elektřiny v Izraeli, v roce 2018 se jednalo již o 70 %. Izraelská vláda předpokládá, že do roku 2030 vzroste podíl zemního plynu na produkci elektrické energie na 80 %. Vládní plán také počítá s navýšením podílu obnovitelných zdrojů v energetickém mixu na 17 %. Postupně dojde k poklesu dominance státem vlastněné elektrárenské společnosti Israel Electric Corporation z pohledu výroby, otevře se tak prostor pro další soukromé výrobce a investory.

Z uvedených důvodů patří energetický sektor z pohledu investičních a obchodních příležitostí mezi nejperspektivnější. Jedná se zejména o výrobní i rozvodné/distribuční části, transformátory, úložiště a záložní systémy, zařízení pro generování elektrické energie (turbíny, kotle, chladicí věže), zařízení a technologie pro těžbu, skladování, zpracování a přepravu zemního plynu, výstavba a dodávky zařízení a komponentů (roury, armatury, kompresory). Investovat se perspektivně bude do rozvodných technologií, zařízení na zpracování plynu (CNG, možná zkapalnění) či jeho uskladňování. Obdobně bude vzhledem k rostoucímu podílu obnovitelných zdrojů (zejm. fotovoltaických) platit i u elektrické distribuční sítě.

► ICT

Izrael se řadí mezi státy s největším podílem investic do oblasti R&D vzhledem k HDP na světě – ročně investuje okolo 4,8 % svého HDP do civilního R&D, přičemž téměř 85 % těchto investic pochází z privátní sféry. Izraeli se přezdívá také „Start-up Nation“, neboť v zemi funguje okolo

6 400 aktivních start-upů v různých stadiích vývoje (Seed, A round, B round, C round), sídlí v ní na 375 vývojových center nadnárodních korporací včetně gigantů jako Intel či PayPal a působí na 490 soukromých Venture Capital fondů. Nejvíce investic proudí do sektoru ICT & Software development, v jehož rámci se zvyšuje podíl investic zejména do start-upů, které se zaměřují na oblast kybernetické bezpečnosti, umělé inteligence, analýzu tzv. big dat, internet věcí (IoT) a fin-tech nástroje. Narůstá počet start-upů v segmentech Průmyslu 4.0, umělé inteligence, virtuální reality a technologií block-chain. Z dalších sektorů se rozvíjí také oblast přírodních věd, zejména v segmentu e-health a analýz velkých objemů zdravotnických dat (mj. také v souvislosti s COVID-19). Rychle narůstá také počet firem v oblasti tzv. smart mobility.

Příležitost pro české firmy existuje také v oblasti aplikovaného výzkumu. Technologická agentura ČR ve spolupráci s Izraelskou inovační autoritou vyhlašuje od roku 2018 každoročně (zpravidla v květnu) veřejnou soutěž pro podávání společných projektů v rámci programu mezinárodní spolupráce DELTA. Program umožňuje českým a izraelským firmám podávat společné projektové žádosti v aplikovaném výzkumu.

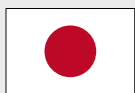
► Obranný průmysl

Izrael je jedním z největších vývozců obranných a bezpečnostních technologií na světě. Pro české výrobce je spolupráce s izraelským zbrojním průmyslem velkou výzvou a zároveň příležitostí, zejména pak u technologií s vysokou přidanou hodnotou. Mimo v současnosti realizovaných subdodávkách je další možností spolupráce na třetích trzích, kde se jedna či druhá strana z různých důvodů obtížněji prosazuje.

Izrael současně patří mezi největší dovozce vojenského materiálu. Izraelské výdaje na obranu představují cca 17 mld. USD ročně, z čehož 3 mld. USD (cca 18 %) představuje přímá podpora Spojených států, využívaná především na strategické nákupy špičkové vojenské techniky z USA. Do budoucna má rozpočet na akvizice vojenské techniky dále růst. Zároveň Izrael každoročně pořizuje další bezpečnostní technologie nevojenského charakteru, tato položka aktuálně představuje cca 550 mil. USD a očekává se rovněž její postupné navyšování. Exportní potenciál pro české výrobce však i bez započtení těchto v zásadě na jednu zemi vázaných dovozů zůstává enormní. Pokud se podaří zrealizovat nasmlouvané dodávky, budou mezi hlavními vývozními položkami vojenského materiálu z ČR do Izraele především nákladní vozidla, zobrazovací průzkumná zařízení, velkorážové, malorážové zbraně a náboje. Perspektivu mají také kybernetické obranné technologie a specializovaný software.

České zbrojařské firmy mají příležitost s izraelskými subjekty také navázat strategická partnerství, jak při vývoji nových komplexních obranných systémů, tak ve výše zmiňovaném přístupu na třetí trhy, na nichž má jedna ze stran silnější postavení. Spolupráce se špičkovými izraelskými firmami nezřídka posouvá české firmy na vyšší technologickou úroveň a tím posiluje jejich mezinárodní konkurenceschopnost. Významný potenciál je do budoucna možné spatřovat také v oblasti transferu know-how v kooperačních projektech na společných trzích.

Velvyslanectví ČR v Tel Avivu
e-mail: commerce_telaviv@mzv.cz
www.mzv.cz/telaviv



Japonsko

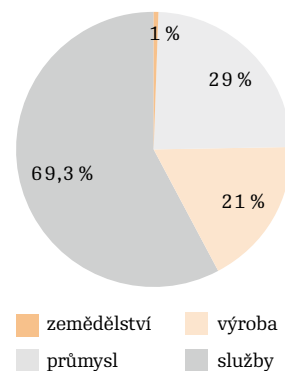
Japonsko se nacházelo na pokraji technické recese již nějakou dobu před nástupem koronavirové pandemie. Japonská vláda totiž v říjnu 2019 uskutečnila dlouho odkládané, nicméně z makroekonomického hlediska nezbytné zvýšení spotřební daně (Sales Tax) z 8 % na 10 %, které vyvolalo mocné předzásobení domácností i privátního sektoru. V součtu s následky několika tajfunů, které Japonsko postihly na podzim 2019, a s poklesem japonského exportu do Číny a USA v důsledku zavedení protekcionistických opatření, byl výsledným efektem ekonomický propad za 4. čtvrtletí 2019 o 7%. Pandemie a s ní související odklad letních olympijských her v Tokiu 2020 na rok 2021 pak způsobila pokles HDP o 3,4 % za první čtvrtletí roku 2020 a očekávaný pokles výkonu třetí největší ekonomiky světa o 21 % ve čtvrtletí druhém.

Ukazatel	2018	2019	2020	2021	2022
Růst HDP (%)	0,3	0,7	-5,2	1,7	1,4
HDP na obyvatele (tis. USD)	38,9	40,0	38,0	38,9	–
Míra inflace (%)	0,3	0,8	-0,3	0,6	0,8
Nezaměstnanost (%)	2,4	2,4	3,2	3,0	2,9
Bilance běžného účtu (mil. USD)	176,0	184,6	141,8	157,5	184,2
Populace (mil.)	127,2	126,9	126,5	126,1	–
Konkurenceschopnost	5/140	6/141	–	–	–
Exportní riziko OECD	–	–	–	–	–

Predikce EIU

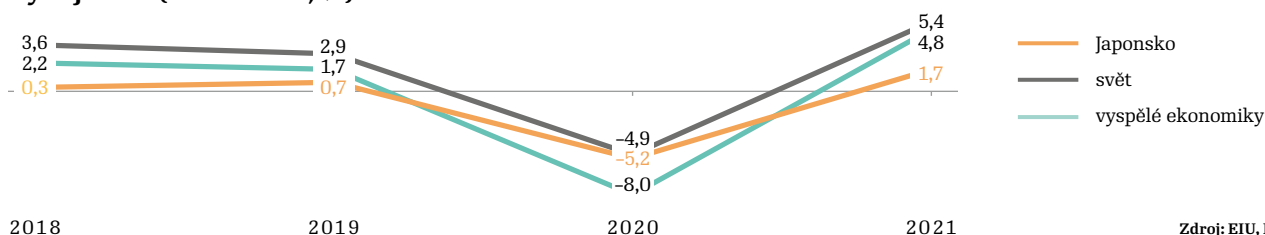
Zdroj: EIU, WEF, OECD

Podíl sektorů na HDP



Zdroj: WB; 2019

Vývoj HDP (meziročně, %)



Zdroj: EIU, IMF

S cílem zmírnění dopadů koronavirové krize na japonskou ekonomiku přijala vláda premiéra Shinza Abeho krizový balíček, zahrnující výdaje v celkové výši cca 1,1 bil. USD, a aktuálně plánuje předložení již druhého rozpočtového dodatku ve výši dalších 950 mld. USD, což v součtu odpovídá téměř 40 % hodnoty japonského HDP. Uvedená částka v sobě sice zahrnuje jak přímou státní podporu, tak opatření přijatá v souladu s vládou na úrovni municipalit, finančních institucí a privátního sektoru, přesto však jde o rekordně objemný stimulační balíček. Podpora je určena jak malým a středním firmám, tak velkým podnikům z klíčových výrobních sektorů, jako jsou automobilový, letecký nebo ocelářský průmysl. Jde například o poskytnutí podřízených půjček prostřednictvím státních institucí, jako je Development Bank of Japan nebo Japan Finance Corporation.

Téměř dvouměsíční nouzový stav, který japonská vláda vyhlásila na počátku dubna 2020, způsobil pokles celkové ekonomické aktivity Japonska až o 20% a řada firem se tak ocitla na pokraji bankrotu. Záchrana pracovních míst a související podpora místních domácností, jejichž tradičně vysoká míra spotřeby patří k základním stavebním kamenům japonského hospodářství, se tak stala jednou z hlavních priorit japonské vlády.

Japonská centrální banka (Bank of Japan) taktéž rozšiřuje své aktivity na podporu ekonomiky a na programy garantovaných půjček a nákupů podnikových dluhopisů a cenných papírů celkově vyčlenila již cca 700 mld. USD. Pokud jde o mezinárodní přesah krize, japonská vláda v rámci krizového balíčku například vyhradila celých 2,5 mld. USD pro podporu přenosu důležitých výrobních operací japonských firem z Číny zpět do Japonska, nebo alespoň do zemí jihovýchodní Asie. Hlavním cílem tohoto opatření je snížení extrémní závislosti na Číně, která se v podmínkách „koronavirového“ omezení výroby ukázala jako velmi nevýhodná, a to zejména u strategických výrob.



Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

K hlavním příležitostem, které se z pohledu příležitostí českých firem ve vztahu k Japonsku aktuálně jeví, lze zařadit příležitosti ve zdravotnickém a farmaceutickém sektoru, v energetice a také v oblasti ICT a zábavního průmyslu.

► Energetický průmysl

Oblast energetiky je pro příležitosti v Japonsku perspektivní dlouhodobě. Japonsko má velmi omezené surovinové zdroje a po odstavení většiny jaderných elektráren následkem havárie ve Fukušimě v roce 2011 výrazně stoupl zájem japonské vlády o podporu rozvoje obnovitelných zdrojů energie. Jednou z dlouhodobě perspektivních možností, na níž se již řadu let aktivně účastní české firmy, je rozvoj vodní energetiky, neboť vzhledem k hornatému terénu a velkému počtu řek a kanálů je Japonsko ideálním místem pro výstavbu malých a středních vodních elektráren. Vláda také investuje nemalé prostředky do výzkumu a praktického uplatnění vodíkových technologií, v nichž Japonsko spatřuje velkou budoucnost.

Vzhledem k odstraňování důsledků výše zmíněné havárie ve Fukušimě, které potrvá několik desítek let, existuje i nadále také velká poptávka po technologiích na odstraňování jaderné kontaminace a technologiích na další zvyšování bezpečnosti elektráren.

► ICT

Jako ve všech ostatních vyspělých ekonomikách, i v případě Japonska platí, že míra využití informačních technologií ve společnosti je velmi vysoká. Vyhlášený stav nouze, který většinu Japonců na téměř dva měsíce roku 2020 přiměl k přechodu na intenzivní on-line provoz, tuto skutečnost pouze podtrhl a zvýšil potřebu kvalitního a spolehlivého zajištění obecných IT technologií, jako je kybernetická bezpečnost, zpracování velkého množství dat, monitoring sítí nebo kvalitní lokalizační a překladatelské programy.

Přechod velkého množství firem na alespoň částečný provoz typu home office pak vyvolal velkou poptávku po digitalizaci dokumentů, rozvoji systému on-line plateb a urychlení příprav na tzv. „digitální jen“, který by měl spočívat v propojení systémů bezhotovostních plateb, nezávisle poskytovaných v současnosti několika různými institucemi (zejm. komerční banky, provozovatelé městské hromadné dopravy a mobilní operátoři).

K dalším perspektivním odvětvím ICT, které vyjdou z aktuální krize posíleny, pak lze zařadit také oblast internetu věcí, umělé inteligence nebo efektivního řízení municipalit a jejich kompletní infrastruktury (tzv. „smart cities“).

► Zábava a volný čas

Herní průmysl byl již před koronavirovou krizí jedním z nejrychleji rostoucích sektorů světové ekonomiky. V Japonsku jsou počítačové hry velmi populární a v období nouzového stavu zaznamenaly další nárůst využití. Japonský trh herního průmyslu o velikosti téměř 15 mld. USD je po USA a Číně třetí největší trh na světě.

Z tohoto segmentu pak nejrychleji roste oblast mobilních her, která v roce 2020 činí již 6,5 mld. USD a s ohledem na postupné zdokonaňování výkonných mobilních telefonů se očekává její další strmý růst. Japonsko navíc dlouhodobě patří k zemím, které udávají trend ve vývoji a budoucím zaměření tohoto odvětví – místní firmy jako Nintendo, SEGA nebo Sony/Playstation patří k ikonám herního průmyslu.

Česká republika má v tomto sektoru dlouhodobě velmi silnou pozici, herní studia jako například Warhorse Studios, Bohemia Interactive, Amanita Design, Beat Games nebo DIVR Labs zaznamenala světový úspěch s mnoha herními tituly a většina z nich již úspěšně vstoupila i na japonský trh.

K příležitostí pro úspěch na japonském trhu pak kromě videoher také patří velmi rozšířený segment edukativních her, simulátorů pro praktický výcvik i pro zábavu nebo her zaměřených na amatérskou uměleckou tvorbu (videa, hudba, design, kresby apod.), které jsou v Japonsku také populární a rozšířené.

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

Stárnoucí populace a pověstná japonská dlouhověkost kladou značné nároky na zdravotní péči a její finanční i personální zajištění. Tradiční příklon Japonska k moderním technologiím a zejména k robotice vytváří potenciál pro české firmy v oblasti specializovaných lékařských přístrojů, digitální technologie nebo diagnostických přístrojů, včetně zařízení schopných pacienta průběžně monitorovat, aniž by byl připoután na lůžko, a v případě potřeby přivolat pomoc, nebo robotických řešení, jež mohou přispět k mobilitě klientů či jakkoliv usnadnit práci pečovatelům a zdravotnickému personálu.

V době nejpřísnějších koronavirových omezení se v léčebných nebo pečovatelských zařízeních pro seniory například velice osvědčili humanoidní roboti, a to nejen v roli „podavačů“ různých léků nebo pomůcek, ale i jako náhradní společníci, kteří pacientům nahrazovali omezený styk s nejbližšími. Využití robotiky se v japonském zdravotnictví bude i na základě podobných zkušeností nadále nepochybně zvyšovat. Pro české firmy a výzkumné instituce přinese postkoronavirová éra nárůst příležitostí v oblasti dodávek nebo společného výzkumu a vývoje v oblasti zdravotnických pomůcek, lékařských a diagnostických přístrojů a vybavení nemocnic, případně při vývoji a testování léků a vakcín.

Samostatnou kapitolou, kde se farmaceutický průmysl organicky mísí s oblastí ICT, je pak plánovaný rozvoj tzv. „Smart laboratories“ pro automatizaci, zintenzivnění a urychlení výzkumu za využití umělé inteligence, IoT a robotiky.

Velvyslanectví ČR v Tokiu

e-mail: commerce_tokyo@mzv.cz

www.mzv.cz/tokyo



Jordánsko

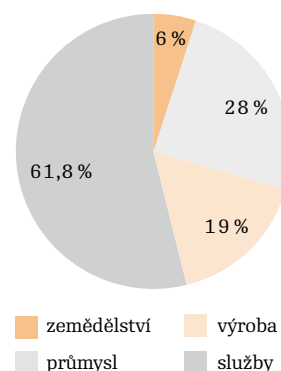
Jordánská vláda od začátku krize COVID-19 zvolila velmi striktní a restriktivní přístup. Byl vyhlášen nouzový stav, silně omezen pohyb osob, včetně absolutních zákazů vycházení o víkendech. Kromě strategických provozů byly zastaveny průmyslové, obchodní a finanční podniky či instituce. Ekonomika poklesla, vláda dotovala ze svých zdrojů řadu nákladů (vizte níže). Tyto mimořádné výdaje silně ovlivní již tak zadluženou ekonomiku, kde státní dluh před krizí představoval 96 % HDP. Určitou výhodou byl pro Jordánsko pokles cen ropy, který snížil náklady na energie v zemi. Vláda též bude čerpat z dohody o půjčce ve výši 1,3 mld. USD na příští čtyři roky, která byla v lednu 2020 podepsaná s MMF se zaměřením na fiskální stabilitu, tvorbu pracovních míst a sociální výdaje. V souvislosti s krizí poskytla v květnu 2020 půjčku také EU, a to ve výši 200 mil. EUR.

Ukazatel	2018	2019	2020	2021	2022
Růst HDP (%)	1,9	2,0	-5,0	2,1	2,4
HDP na obyvatele (tis. USD)	4,1	4,1	3,9	3,9	–
Míra inflace (%)	3,9	0,8	0,1	0,6	3,5
Nezaměstnanost (%)	18,6	19,1	25,0	20,0	–
Bilance běžného účtu (mil. USD)	-3,0	-1,2	-3,2	-2,0	-1,6
Populace (mil.)	10,3	10,6	10,8	11,1	–
Konkurenceschopnost	73/140	70/141	–	–	–
Exportní riziko OECD	5/7	5/7	5/7	–	–

Predikce EIU

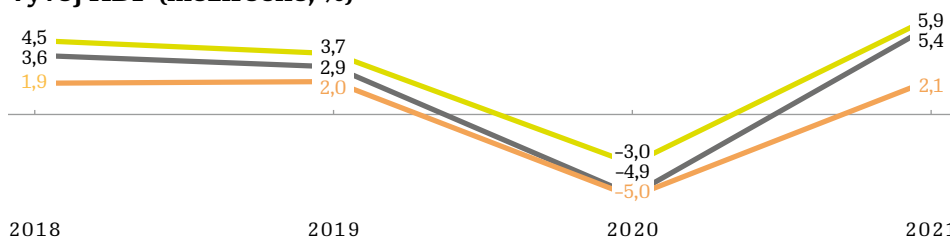
Zdroj: EIU, WEF, OECD

Podíl sektorů na HDP



Zdroj: WB; 2019

Vývoj HDP (meziročně, %)



Zdroj: EIU, IMF

Jordánská vláda přistoupila bez odkladů k sérii opatření proti pandemické krizi v ekonomické oblasti. Ve finanční oblasti vláda snížila sazby půjček, navýšila disponibilní likviditu bank, zavedla přísnější kontrolu. V oblasti přímé podpory firmám vláda dotovala mzdy, snížila placení sociálního pojištění, zavedla dotace na půjčky, nabídla zvýšení likvidity, záruky a odklad splátek dřívějších půjček. Jordánská vláda hradí všechny nové půjčky přijaté soukromým sektorem na výplatu mezd a do zemědělství poskytla půjčky bez úroků. Vláda poskytuje bezúročné půjčky firmám, které splňují strategické požadavky. Zavedla zvýhodněné programy pro MSP, dočasné kontroly cen, opatření k usnadnění exportu. V oblasti podpory jednotlivců a sociálních benefitů zavedla možnost (sebe) zaměstnání, podporu k výplatám důchodů, odklad placení nákladů domácností, rozšířila délku placení nemocenské, navýšila benefity

pro nezaměstnané, zavedla možnost placených veřejných prací, zvýšení příspěvků na zdravotní náklady a přímou finanční podporu 200 tis. nejchudším rodinám. Společnosti, které byly zasaženy krizí a nemohly platit svým zaměstnancům, dostaly od expertů „Social Security Corporation“ návrh řešení, jak řešit ztráty. Dosavadní pomoc vlády postižené ekonomice se pohybuje kolem 2,5–3,0% z HDP. V souvislosti s pandemií došlo však ke krizi ekonomiky, protože většina příjmů pochází z daní a výběr daní během krize dosáhl třetinu obvyklé hodnoty. V důsledku situace nezaměstnanost stoupne minimálně přes 22%. Ministerstvo financí vyčíslilo ztráty ekonomiky přibližně na 115 mil. USD denně. V důsledku celosvětového hospodářského poklesu způsobeného COVID-19 se očekává, že zablokování hospodářských odvětví od poloviny března 2020 spolu s opatřeními daňových úlev, výplatami podpor pro podniky či jednotlivce a ostatními opatřeními přinese pokles výběru vládních příjmů a silně zvýší schodek veřejných financí. Očekává se schodek státního rozpočtu přibližně 3,2 mld. jordánských dinárů (4,5 mld. USD), tj. 10% HDP. Dle odhadu jordánské centrální banky dojde za rok 2020 ke snížení růstu HDP o 3,5%. Organizace „Fitch Ratings Agency“ uvedla rating Jordánska na stupni „BB-“ a revidovala výhled ze stabilního na negativní.



Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

► Energetický průmysl

Významnou oblastí sektoru je solární energetika. Jordánsko má více než 330 slunečných dnů ročně a plánuje zvýšit podíl solární energetiky v energetickém mixu na 10%. Pro daný záměr existuje legislativní a institucionální struktura. Investice se uskutečňují na úrovni státu i v soukromé sféře. Požadavky na dodávky solárních i klasických energetických zařízení jsou trvale aktuální. Webové stránky jordánské Ministerstva pro energetiku a minerální zdroje (www.memr.gov.jo) publikují jednorázové tendry, jakož i projekty dlouhodobé realizace, například projekt výstavby malých vodních elektráren na trase přivaděče vody z Rudého do Mrtvého moře.

MEMR publikovalo „National Energy Efficiency Action Plan 2017–2020 (NEEAP)“. tj. akční plán ke zvýšení energetické účinnosti, zajištění zdrojů energie při nejnižších možných nákladech, zvýšení energetické účinnosti a úspornosti ve spotřebě energie. Těchto cílů se má dosáhnout například nahrazením žárovek úspornými žárovkami LED v rezidenčních oblastech, vybavením střech stávajících budov tepelnou izolací, dodávka-

mi účinné tepelné izolace při výstavbě nových rezidenčních objektů, nahrazením neónových svítidel zářivkami s nízkou spotřebou. Jedná se o exportní příležitosti pro české firmy, které budou aktuální po skončení krize COVID-19.

► ICT

Cílem jordánskému průmyslu a státní administrativy je sledovat moderní trendy v průmyslu informatiky a komunikačních technologií a zavádět je do praxe. Vedle digitalizace výrobních procesů a bankovního sektoru je v přípravě digitalizace státní správy. Tato skutečnost je příležitostí pro české firmy v oboru ICT. Podrobnosti lze najít na webových stránkách Ministerstva pro informační a komunikační technologie (www.modee.gov.jo).

► Stavební průmysl

V Jordánsku existuje řada místních i zahraničních stavebních firem, které po skončení COVID-19 obnoví činnost. Většina firem je registrována v Jordánské komoře stavebních dodavatelů

(www.JCCA.org.jo), která má 2400 členů. Místní stavební firmy projeví zájem o spolupráci, např. o technologie výroby tvárnic, stavebních prvků a zpracování stavebních demoličních hmot. Českým firmám lze doporučit kontaktovat s nabídkami JCCA na e-mail azmizurigat@jcca.com.

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

Jordánsko bude potřebovat vybavení nemocnic, a to zařízení i přístroje operačního i neoperačního charakteru. Zdravotnictví a farmaceutický průmysl představují podíl HDP 8,6%, který dle předpokladu bude nadále udržován spolu se zdravotní turistikou z okolních zemí, kterou Jordánsko svou lékařskou kapacitou a infrastrukturou zabezpečuje. Pro české firmy se nabízejí možnosti dodávat do soukromého i vojenského medicínského sektoru nejen léčiva, ale i zdravotnický materiál a techniku. Je vhodné sledovat tendry vyhlašované na stránkách Ministerstva zdravotnictví (www.moh.gov.jo).

Konkrétní plány ministerstva po COVID-19 zahrnují rozšíření nemocnic nákupem nemocničních lůžek a monitorů pacientů, zejména pro JIP. Budou potřebné infuzní pumpy, injekční pumpy, ventilátory pro JIP, dále dezinfekční tunely pro ministerstva, nákupní střediska, mešity apod. Bude poptávka po dezinfekčních materiálech ve všech odvětvích, včetně nemocnic a škol, protože Jordánsko vyrábí pouze základní materiál.

► Železniční a kolejová doprava

Perspektivní je výhled v železniční a kolejové dopravě. Jordánsko má ambiciózní plány na propojení saúdskoarabské železniční sítě přes své území s železniční infrastrukturou u Středozemního moře, u kterých po epidemii COVID-19 dojde k časovému odkladu, ale budou realizovány. Podrobnosti lze získat na webových stránkách Ministerstva dopravy (www.mot.jo). Existuje poptávka na 500 ks plošinových nákladních vagónů pro železniční společnost v Aqabě (www.arc.gov.jo).



Investice – Jordánská investiční komise

Jordánská instituce JIC (www.jic.gov.jo) po skončení krize COVID-19 nabízí investiční příležitosti v následujících odvětvích: zemědělství, průmysl, zdravotnictví, výroba zdravotnických zařízení, ICT. V důsledku krize JIC zavedla používání on-line technik při propagaci Jordánska a k prezentaci investičních nabídek investorů. Elektronicky lze vyhodnotit aktuální investiční příležitosti a rozpracovat spolupráci s potenciálními místními partnery (on-line semináře s cílenými společnostmi s možností založení společných podniků v Jordánsku). JIC zahájila též digitální marketing, kterým zahraniční společnosti mohou nalézt místního partnera.

Velvyslanectví ČR v Ammánu

e-mail: amman@embassy.mzv.cz

www.mzv.cz/amman



Kambodža

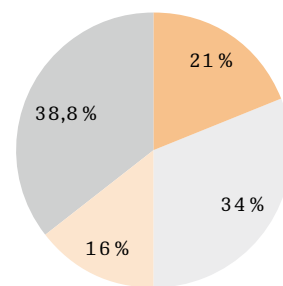
První od 80. let hrozí pokles ekonomiky, která je silně závislá na zahraničním obchodu. Výpadky ve fungování globálních dodavatelských řetězců a celosvětový pokles odbytu proto mají na kambodžskou ekonomiku negativní multiplikační efekt. Nejvíce byly zasaženy klíčové sektory tažené vnější poptávkou – textilní průmysl, stavebnictví a cestovní ruch. Hrozí růst nezaměstnanosti a snížení příjmů do státního rozpočtu. Závislost země na rozvojové spolupráci, úvěrové a grantové pomoci se prohloubí. Pokud by došlo s účinností k srpnu 2020 k částečné suspenzi obchodních preferencí EBA (Everything but Arms) ze strany EU, mohlo by to ekonomickou situaci a předpověď nadále zhoršit.

Ukazatel	2018	2019	2020	2021	2022
Růst HDP (%)	7,5	6,9	0,9	5,9	6,3
HDP na obyvatele (tis. USD)	1,5	1,6	1,6	1,8	–
Míra inflace (%)	1,6	1,9	1,5	2,1	2,3
Nezaměstnanost (%)	–	–	–	–	–
Bilance běžného účtu (mil. USD)	-3,0	-4,2	-5,4	-5,4	-5,1
Populace (mil.)	16,2	16,5	16,7	16,9	–
Konkurenceschopnost	110/140	106/141	–	–	–
Exportní riziko OECD	6/7	6/7	6/7	–	–

Predikce EIU

Zdroj: EIU, WEF, OECD

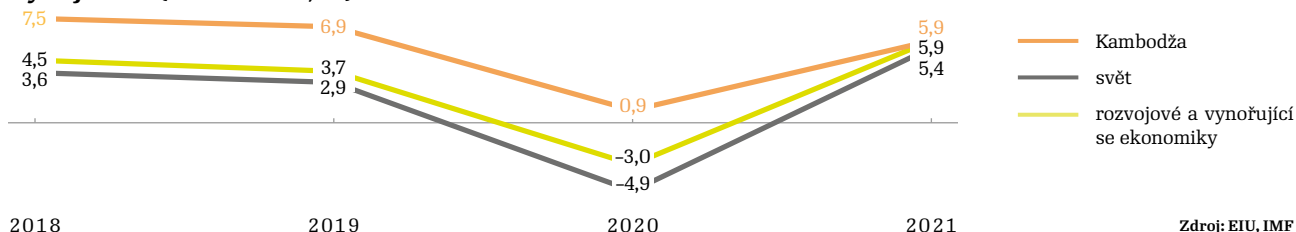
Podíl sektorů na HDP



zemědělství výroba
průmysl služby

Zdroj: WB; 2019

Vývoj HDP (meziročně, %)



Zdroj: EIU, IMF

K řešení pandemie vyčlenila kambodžská vláda ze svých rezerv a po škrtech nezbytných výdajů v letošním rozpočtu 800 mil. USD (3,2 % HDP), nicméně počítá s alokací až 2 mld. USD, pokud by pandemie trvala více než půl roku. Rezervy jsou určeny na financování zdravotnických opatření, sociálně-ekonomické stimuly pro nejvíce zasažené podniky v textilním průmyslu, cestovním ruchu a letecké dopravě (formou daňových úlev) a kurzarbitru. Vláda kromě toho zřídila mimořádný fond 50 mil. USD určený na nízkouročené půjčky pro malé a střední podniky v zemědělském a potravinářském průmyslu. Byla přijata mimořádná opatření usnadňující obchod a logistiku pro firmy ve zvláštních ekonomických zónách a na pozemních hranicích.



Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

Je nutné se připravit na riziko odkládání vládních nákupů, dočasné snížení investičních aktivit ze strany státu i soukromých subjektů a odkládání větších projektů formou dodávek na klíč. Příležitosti lze naopak hledat v menších, samostatně iniciovaných B2B projektech. Na B2G úrovni může pandemie vyvolat zájem na zlepšení fungování zdravotnického systému a vybavení ve veřejném zdravotnictví. České firmy mohou kromě toho využívat nástroje zahraniční rozvojové spolupráce ČR, kde sektory zdravotnictví a vody a sanitační jsou prioritními obory. Zapojovat se též lze do výzev a tendrů mezinárodních organizací. V dlouhodobém horizontu by nepříznivé ekonomické dopady mohly Kambodžu motivovat ke zlepšení regulačního prostředí, podmínek fungování zahraničních investorů a k nezbytné diverzifikaci ekonomiky.

► Energetický průmysl

Kambodža v posledním období obrací svoji pozornost k dříve zcela opomíjené fotovoltaice, která byla identifikována jako perspektivně zajímavé odvětví i pro menší investice. Časté výpadky proudu mohou být předpokladem pro dodávky záložních generátorů (a spojených technologií), které jsou všude v zemi běžně využívány. V rámci energetického mixu nicméně Kambodža nehodlá do budoucna spoléhat pouze na obnovitelné zdroje a soukromí investoři se formou joint-ventures pouštějí do nových projektů výstavby uhelných elektráren. V této souvislosti vláda v březnu 2020 identifikovala čtyři potenciální lokality vhodné pro licence na průzkum a těžbu uhlí v severní části země. Ve všech uvedených případech je nezbytná spolupráce s investory infrastrukturních projektů a případné subdodávky.

► Vodohospodářský a odpadní průmysl

Příležitosti pro uplatnění nabízejí hlavně menší projekty s využitelností inovativních a cenově nenáročných řešení (mobilní úpravní vody, kořenové čističky ad.). Nedostatečný kapitál veřejného sektoru na realizaci projektů lze v některých případech překlenout nástroji zahraniční rozvojové spolupráce ČR. Firmy se mohou uplatnit také jako dodavatelé pro místní neziskový sektor s přístupem k vlastnímu financování. Kromě toho lze identifikovat možnosti cestou subdodávek pro velké projekty typu úpraven

vody financovaných EIB, francouzskou AFD nebo Asijskou rozvojovou bankou.

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

Pandemie potvrdila, že kambodžské zdravotnictví je nadále nedostatečně připraveno čelit rozsáhlým zdravotním rizikům a vyššímu počtu nakažených. Přestože akutní zvýšenou poptávkou po základních zdravotnických a ochranných pomůckách částečně pokryly humanitární dodávky donorů, problémy s nedostatečným technologickým vybavením a nízkými kapacitami pro plošné testování obyvatel zasáhly celý zdravotnický systém. Zdravotní péče kromě toho dlouhodobě postrádá důvěru veřejnosti právě kvůli vybavení veřejných nemocnic a nízké kvalifikaci personálu pro složitější zákroky. Pandemie COVID-19 prokázala nezbytnost investic do vybavení zdravotnických zařízení (přístroje, lůžka, nástroje a další pomůcky pro rutinní i složitější zákroky).

Ve veřejných nemocnicích rovněž chybějí zkušenosti personálu provozovat a pravidelně opravovat nově instalované a technologicky náročné vybavení. V rámci dodávek lze využívat i některé rozvojové nástroje s možností zaměřit se na nemocnice, kde již Česko v této prioritně indikované oblasti bilaterální rozvojové spolupráce působí. Ambicí by mělo být hledat v návaznosti na aktuální potřeby příležitosti i mimo rámec naší zahraniční rozvojové spolupráce.

► Zemědělský a potravinářský průmysl

Podstatnou slabinou kambodžského zemědělství nadále zůstává nízká konkurenceschopnost pěstitelů a přílišná závislost na prvovýrobě s nedostatečně rozvinutým agrobyznysem a zpracovatelským průmyslem. Moderní zemědělské metody a technika chybějí zejména malým a středním podnikům. Na jejich podporu je určen nový fond 50 mil. USD, který v rámci protipandemických opatření vláda svěřila do správy státní Agricultural Rural Development Bank.

Nízkoúročené úvěry jsou určeny na rozšíření podnikání nebo pořízení nových technologií a nabízejí přibližně o 3 procentní body nižší úrok než obdobné produkty komerčních bank. Zatímco tyto půjčky se zaměřují výhradně na domácí podniky, větší iniciativa státu snížit sektorové bariéry může rozhýbat subdodavatelský trh s technologiemi. Uplatnění by tak zde mohli nalézt zejména vývozci nabízející mikro a mini řešení jak pro samotné zemědělství, tak i odvětví zpracování zemědělské produkce a potravinářství.

► Zpracovatelský průmysl

Útlum ekonomických aktivit a obavy nad dalším ekonomickým vývojem oživily debaty o nezbytnosti diverzifikace kambodžského hospodářství. Pandemie zvýraznila charakter nízké odolnosti a udržitelnosti ekonomiky a rovněž poukázala na riziko značné závislosti na dodávkách z Číny a dalších asijských zemí. Klíčové je proto snížení závislosti na vývozu produktů s nízkou přidanou hodnotou a zemědělské prvovýrobě větším rozvojem zpracovatelských odvětví, a to prakticky ve všech sférách kambodžské ekonomiky, kde chybějí moderní zpracovatelské technologie a technologické know-how. Nelze vyloučit úsilí o větší diverzifikaci zahraniční poptávky. Ve středně až dlouhodobém horizontu může být poptávka po výstavbě zpracovatelských kapacit, transferu technologií a expertízách.

Velvyslanectví ČR v Phnompenhu
e-mail: commerce_Phnompenh@mzv.cz
www.mzv.cz/phnompenh



Kazachstán

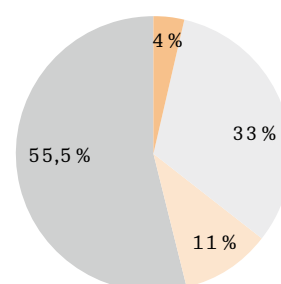
Koronavirová pandemie zasáhla Kazachstán až v polovině března 2020. Předchozí solidní růst ekonomiky vystřídá pokles, ovšem nejsilnějším dopadem je prudké zvýšení deficitu státního rozpočtu, kde se letos odhaduje schodek ve výši 3,5% HDP. Bez započtení převodů z Národního fondu, kde se koncentrují příjmy z těžby ropy, dosáhne schodek 10,8% HDP. Současně dochází k prudkému snížení příjmů z těžby ropy, což vyústí k razantní zmenšení finančních rezerv státu. Devalvace místní měny přispívá k inflačním tlakům, které vedou ke zrychlení inflace, odhaduje se, že ta se přiblíží k 10 %.

Ukazatel	2018	2019	2020	2021	2022
Růst HDP (%)	4,1	4,5	-3,2	2,6	4,6
HDP na obyvatele (tis. USD)	9,5	9,4	8,5	9,2	—
Míra inflace (%)	5,3	5,4	7,6	5,7	5,1
Nezaměstnanost (%)	4,9	4,8	6,1	5,6	4,7
Bilance běžného účtu (mil. USD)	-0,2	-6,5	-10,1	-6,1	-6,4
Populace (mil.)	18,3	18,6	18,8	19,0	—
Konkurenceschopnost	59/140	55/141	—	—	—
Exportní riziko OECD	5/7	5/7	5/7	—	—

Predikce EIU

Zdroj: EIU, WEF, OECD

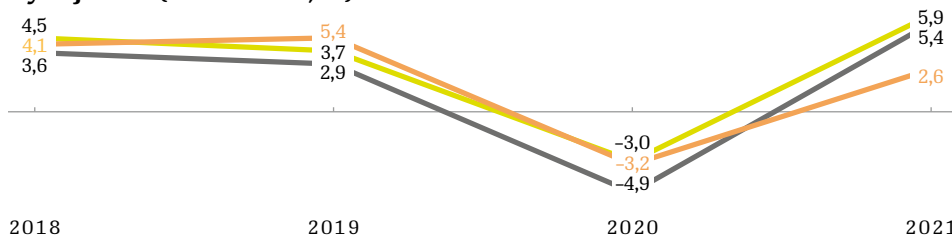
Podíl sektorů na HDP



zemědělství výroba
průmysl služby

Zdroj: WB; 2019

Vývoj HDP (meziročně, %)



Zdroj: EIU, IMF

Na podporu ekonomiky vyčlenil Kazachstán částku v rozsahu zhruba 7,7% HDP. Bylo oznámeno přes 120 různých opatření. Vedle financování infrastrukturních projektů budou tyto zdroje zejména zacíleny na podporu poskytování nízkoúročných půjček pro podnikatele. Byla zavedena řada daňových úlev, a to jak přechodných (včetně dočasného snížení DPH na potraviny, doložení splatnosti daní atd.), tak trvalých, které jsou většinou zacílené na nejvíce postižené sektory. Z hlediska příjmové strany státního rozpočtu byl avizován přechod na progresivní daňovou sazbu u daně z příjmů. MF Kazachstánu avizovalo zahraniční půjčku v rozsahu 2% HDP.



Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

► ICT

V lednu 2020 začala realizace projektu Smart Bridge, která má vytvořit integrovanou platformu pro informační systémy státního i soukromého sektoru. Dosud bylo autorizováno 175 právnických osob, z toho 35 úřadů, 12 komerčních bank, 15 státních podniků a 113 soukromých společností. Nyní dochází k rozšíření tohoto projektu, předseda KZ vlády vydal pokyn k přechodu na on-line formát všech státních služeb obyvatelstvu a podnikatelům do konce roku 2020 a následně efektivně integrovat činnost na ústřední a místní úrovni.

Na místní úrovni se mají využívat centrální elektronické platformy, jako je dokument o zdravotním stavu obyvatele, burza práce, úhrady veřejné dopravy, to vše s využitím standardů zavedených v hlavním městě. Proběhne přeformátování e-governmentu a státního programu „Digitální Kazachstán“, integrace 166 informačních systémů státních orgánů a do konce roku 2020 zvýšení podílu automatizace státních služeb z 80 na 90 %. Plánuje se vytvoření jednotného státního katastru nemovitostí a přechod na elektronický formát u evidence a regulace práv nakládání s pozemky.

Současná krize prokázala také nedostatečnou kapacitu přenosu dat, což zdržovalo on-line výuku KZ žáků a vedlo k řadě výpadků. Převedení části KZ státní správy na home office během výjimečného stavu a následných plošných karanténních opatření vyjevilo urgentní potřebu zvýšení kybernetické bezpečnosti.

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry
Krize prokázala, že stávající výrobní a importní kapacity Kazachstánu v takto vyhrocené situaci nejsou dostatečné. To se týká především základního zdravotnického materiálu, léků a pokročilých lékařských technologií.

Kazašští farmaceutičtí výrobci v současné době produkují až 800 druhů léčiv v hodnotě cca 101,6 mil. USD. Zbytek představuje import ze zahraničí. Za první tři čtvrtletí roku 2019 Kazachstán importoval 19,5 tisíce tun medikamentů v hodnotě 637,3 mil. USD. Dvě třetiny hodnotového objemu léčiv se importují z Evropy (především Německa, Francie a Itálie), kdežto dle fyzických objemů je každý třetí lék dovezen z Ruska. Celkem největší importéři léčiv do Kazachstánu – Německo, Rusko, Indie a Francie – představují 44 % veškerého dovozu. Ze statistických dat plyne, že import kvalitních evropských léčiv je v Kazachstánu populární. České léky též mohou nabídnout dobrou kvalitu za nižší cenu, avšak problémem může být certifikace a, zcela nezanedbatelně, politický nátlak. Že mají české firmy na místním trhu vybudované dobré výchozí pozice dokazuje fakt, že vloni dosáhl vývoz léčiv z ČR do Kazachstánu hodnoty téměř 10 mil. USD.

Sektor lékařských technologií je zřejmě nejhůře zastoupený sektor v kazašské výrobě, který skýtá nejvíce možností pro export českých firem. Příkladem je existence jediného výrobce plicních ventilátorů, který se navíc zaměřuje především na produkci výrobků pro letecký průmysl a vojenské výstroje, doplňkově též vyrábí cca 20 ks přístrojů UPV měsíčně. Nyní na pokyn vedení země zvyšuje výrobu na 50 ks měsíčně a plánuje jít až na 500 ks měsíčně. Z hlediska státní podpory je možné očekávat prioritu u projektů na vývoj a výrobu kvalitních zdravotnických materiálů, pečlivější výběr farmaceutických importérů či zvýšený import a následný tlak na společnou výrobu zdravotnických technologií.

► Zemědělský a potravinářský průmysl

Kazachstán je země se značným potenciálem svého zemědělství. Přesto je však u řady potravin závislý na dovozech. V současnosti zesilují snahy o zvýšení soběstačnosti. S ohledem na významnou

roli státu v místní ekonomice závisí exportní perspektivy do značné míry na výsledné podobě státní politiky podpory, která bude přijata během následujících 2 let.

Aktuální program rozvoje masného skotu a oborový program mléčného skotu do roku 2027 vytvářejí stálou poptávku po dovozu plemenného skotu masného, mléčného a maso-mléčného využití v celkovém počtu jednoho milionu kusů. To vytváří významnou poptávku po českém plemenném skotu, jejíž využití je podmíněno odstraněním současného de facto zákazu dovozu skotu z ČR. K vyřešení problémů plemenné transformace skotu budou vyžadovány pokročilé zkušenosti s umělým oplodněním. Nízká úroveň kvality chovné drůbeže v zemi vytváří poptávku po dovozu inkubačních vajec brojlerů. Rozvoj zahradnictví v Kazachstánu v principu závisí na importu kvalitního sadebního materiálu (sazenice), přičemž podíl dovozu některých plodů ovocných a ořechových kultur dosahuje 90 %.

Zvýšení stavu skotu a drůbeže bude potřebovat rozšíření existujících a výstavbu nových farem. Nové prostory budou vyžadovat nové vybavení a zařízení pro ustájení, napájení a krmení, dojírny atd. Zvýší se potřeba veterinárních léčiv a vakcín, které se dovážejí ve značných objemech, mimo jiné také z ČR. Dalším efektem bude nárůst potřeby krmiva, jak vyráběného na místě, tak i dováženého nosně ve formě premixů a přísad. Zvýšení krmné základny bude přímo záviset na použitých technologiích pro pěstování krmných plodin, množství použitých hnojiv a zemědělské technice. Současný stav zemědělského zařízení v zemi, nedostatek vlastního strojírenství a tlak státu k nárůstu obdělávané půdy v nadcházejících letech bude nutně vyžadovat značné změny ve strojovém parku

určeném ke zpracování půdy a traktorů. V tomto případě je nutné vzít v úvahu specifické předpoklady pro lokalizaci výroby podobného zařízení v Kazachstánu. Vládou plánovaná produkce konečných rostlinných a živočišných produktů pro vývozní účely předpokládá zvýšení kapacit, což bude vyžadovat efektivní zařízení pro průmyslové zpracování potravin, včetně linek pro stáčení a balení.

Sortiment potravinářských výrobků dosud vyvážených z ČR do Kazachstánu se krystalizoval v důsledku specifik a omezení kazašského zemědělství, ať již jde o geografická (pivo, minerální voda), půdně-klimatická (slad, chmel, mák) nebo technologická specifika (škroby, potravinářské příchutě). Perspektivním je vývoz dětské výživy (náhrada mléka, příkrmování, dietní a léčebná výživa), protože ta se v zemi v balené formě nevyrábí, a tudíž postrádá dlouhodobou trvanlivost. Stejně tak existuje potřeba v krmivech pro domácí zvířata, zejména kočky a psy, kde závislost na dovozu dosahuje 99 %. U supermarketů, specializujících se na dovážené výrobky, je možné očekávat zájem na zachování rozmanitého sortimentu s limity danými cenovým srovnáním. Jedná se například o mléčné a masné výrobky, polotovary, konzervy, cukrářské výrobky. Zde však bude nosně záležet na vývoji kurzu kazašské měny Tenge vůči Kč. Export českých vín, zejména růžových a bílých, jakož i ovocných destilátů, má stále nerealizovaný potenciál.

Velvyslanectví ČR v Nur-Sultanu

e-mail: commerce_nur-sultan@mzv.cz

www.mzv.cz/nur-sultan



Korejská republika

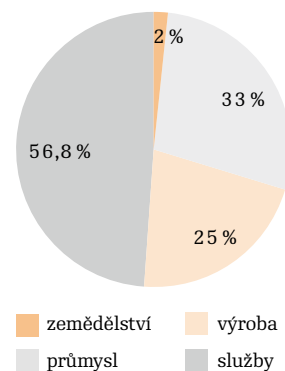
Korejská republika byla jednou z prvních zemí, kde se začala pandemie šířit téměř skokově s denním nárůstem až 300 % (únor 2020). Proto vláda přijala během několika málo dnů okamžitá tvrdá opatření, která mají již v I. čtvrtletí tohoto roku vliv na statistické výsledky korejské ekonomiky. Kvůli přetrvávajícímu boji s COVID-19, který je delší, než se původně předpokládalo, došlo k silnému propadu domácí spotřeby a bezprecedentnímu poklesu korejského exportu. V hospodářské politice dochází ke zvýšené orientaci na soběstačnost země (odklonění od silné závislosti na dovozu základních surovin v klíčových oborech jako IT, elektronika, pohonné hmoty především z Japonska, Číny a USA). V důsledku narušení materiálového zásobování zahraničních poboček korejských firem začaly mnohé z nich uvažovat o přenesení své výroby zpět do vlasti o tzv. „reshoringu“.

Ukazatel	2018	2019	2020	2021	2022
Růst HDP (%)	2,7	2,0	-2,1	3,4	2,7
HDP na obyvatele (tis. USD)	33,7	32,2	31,0	32,8	–
Míra inflace (%)	1,3	0,7	0,4	1,5	1,8
Nezaměstnanost (%)	3,8	3,8	4,6	4,2	4,0
Bilance běžného účtu (mil. USD)	77,5	60,0	40,1	53,5	56,1
Populace (mil.)	51,2	51,2	51,3	51,3	–
Konkurenceschopnost	15/140	13/141	–	–	–
Exportní riziko OECD	–	–	–	–	–

Predikce EIU

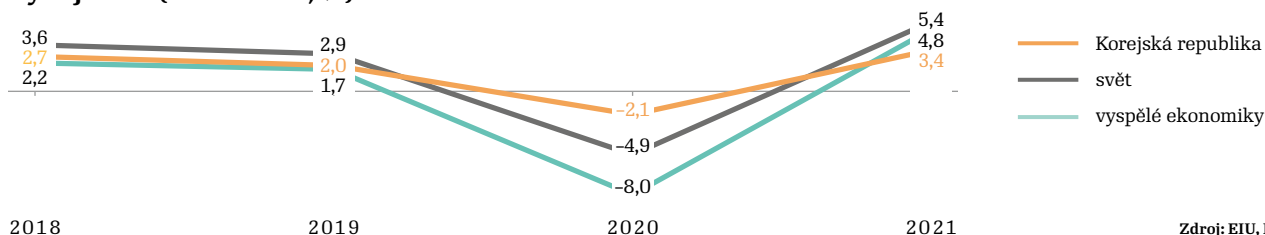
Zdroj: EIU, WEF, OECD

Podíl sektorů na HDP



Zdroj: WB; 2019

Vývoj HDP (meziročně, %)



Zdroj: EIU, IMF

Díky stimulačním opatřením vlády by ve II. pololetí tohoto roku mělo dojít k oživení ekonomiky a k jejímu postupnému narovnání. Objem fiskálních prostředků ke zmírnění očekávaných výpadků korejské ekonomiky (daňové úlevy, odložení splátek daní, poskytování úvěrových záruk apod.) dosáhl 22 177 mld. USD, což činí 1,4 % HDP země.



Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

Uvedení do provozu první 5G bezdrátové sítě na světě ještě před vypuknutím pandemie lze považovat za jeden z hlavních strůjců úspěchu KR v boji s COVID-19. V rámci vnitřních záležitostí byly masivně využívány moderní prostředky k trasování kontaktů (například lokalizační data operátorů, městské kamery, záznamy kreditních karet apod.). Druhou nedílnou součástí úspěchu byl rychlý výzkum a vývoj testovacích souprav, plicních ventilátorů a ochranných pomůcek.

► Automobilový průmysl

Korejská republika patří mezi nejvýznamnější světové výrobce automobilů. V objemu jejich výroby zaujímá 6. místo na světě. Korejský automobilový průmysl ve svém desetiletém plánu (do roku 2030) předpokládá nejen 10% podíl korejských automobilek na světovém trhu s elektromobily a auty s vodíkovým pohonem, ale i zisk 1. místa na světě v úplné implementaci automobilů III. generace – autonomních vozidel. Z toho vyplývá, že podíl těchto vozidel na celkovém korejském vozovém parku by měl do roku 2030 dosáhnout 30% místo současných 2,6%.

Pro svoji finální výrobu vyhledávají korejští výrobci dopravních prostředků dodavatele kvalitních komponentů za konkurenceschopné ceny. Pro české exportéry jsou zakázky korejských výrobců automobilů perspektivní příležitostí, neboť Česká republika má na korejském trhu pověst vyspělé průmyslové země s dlouholetou tradicí, která nabízí kvalitní výrobky za přijatelnou cenu. Nabízí se tak prostor nejen pro subdodávky komponentů a náhradních dílů či hotových celků, ale v neposlední řadě i pro spolupráci v oblasti zavádění vodíku do dopravy, tzv. vodíkové mobility.

► Elektrotechnika

Nejrychleji se rozvíjejícím průmyslovým odvětvím na korejském poloostrově je bezesporu výroba polovodičů s následnou produkcí čipů.

Avšak problém se zpřísněním kontroly japonského vývozu kritických komponentů nezbytných při výrobě polovodičů, čipů a displejů může vést k silnému propadu korejského vývozu spotřební

elektroniky firem Samsung, Hynix a LG, který tvoří až 20% celého exportu. Korejská republika není schopná nahradit výpadek japonských dodávek z vlastních zdrojů a případná eskalace sporu může ohrozit globální ekonomiku i světový obchod.

V kontextu na důraz rozvoje elektromobility je žádoucí účast českých firem a jim poskytnuté státní podpory při možné korejské účasti na výstavbě „Gigafactory“ na lithiové baterie pro elektromobily v severních Čechách. Tím by došlo nejen k vytvoření 5 500 pracovních míst v regionu, ale i ke značnému posílení šancí ČR stát se evropským lídrem nejen ve výrobě baterií, ale i elektromobility celkově.

► Energetický průmysl

Korejská republika, jejíž energetický mix z 39,9% vytváří tepelné elektrárny, z 25,1% elektrárny na zemní plyn a z 22,8% jaderné elektrárny vede s ohledem na životní prostředí boj za snížení emisí z klasických tepelných elektráren (mimo jiné i zavedením vyšších poplatků za spalování bitumenového neboli živičného uhlí a naopak snížením poplatků pro elektrárny spalující LNG), podporuje výstavbu jaderných elektráren s reaktory tzv. III+ generace a úspěšně rozvíjí velkokapacitní systém skladování energie (ESS).

Pro české subdodavatele generátorů, turbín a dalších energetických částí se otevírají možnosti v oblasti subdodávek jak pro klasické tepelné elektrárny, tak i pro jaderné elektrárny (mimo jiné i díky v ČR působící jihokorejské společnosti Doosan Heavy Machinery). Jednou z možných forem spolupráce v jaderné energetice je například

implementace malých modulárních reaktorů typu SMART do energetických sítí.

Velký potenciál má i vědecko-výzkumná spolupráce v oblastech „fundamental research, applied research relating to nuclear and new sources of energy“. A to díky celosvětové fenoménu orientace na „Green energy“.

► ICT

Informační a komunikační technologie patří mezi nejrychleji rostoucí korejské sektory. Internetové pokrytí země činí neuvěřitelných 93%. Od dubna 2019 je v zemi díky firmám KT, SKT, a LG v provozu pátá generace bezdrátových systémů tzv. 5G. Korejská republika má v plánu stát se jedním z nejvýznamnějších světových hráčů „čtvrté průmyslové revoluce“ (Průmysl 4.0), která propojí ICT s korejským průmyslem. Korejský ICT sektor je orientovaný hlavně na export. Nicméně korejské firmy projevují zájem též o dovoz.

České firmy by se mohly v rámci strategie „Building digital infrastructure“ prosadit v sektorech, které se ukázaly klíčové při COVID-19 strategii „social distance“.

- 5G sítě, AI v každém průmyslovém odvětví (intelligent production processes), Non-contact industry, non-contact-air-technology, digitalizace zastaralé infrastruktury, zcela digitální logistické služby, cloud a cyber security network;
- Super počítače (sběr, uložení a následná analýza gigantického objemu dat v reálném čase);

- Telemedicína (non-face-to-face services);
- Cloud system expansion ve veřejném sektoru;
- Digital transformation - DX (robotická či AI náhrada lidské práce)

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

Korejský trh se zdravotnickým materiálem má roční obrát 6,0 mld. USD, přičemž dovoz pokrývá cca 60% spotřeby korejského obyvatelstva. Korejská republika importuje ročně lékařské technologie a zdravotnické vybavení za více než 3,6 mld. USD. Vzhledem k atraktivitě trhu z hlediska počtu obyvatel (téměř 52 mil.) a vysoké kupní síle obyvatelstva je korejský trh velmi perspektivní pro české dodavatele zabývající se vývozem zdravotnického vybavení a speciální zdravotnické techniky. Díky velkému zájmu a péči Korejců o svůj vzhled roste vedle nákupu lékařských přístrojů rovněž import přístrojů a nástrojů pro rehabilitaci a estetickou medicínu.

Korea může pro české firmy sloužit nejen jako vstupní brána na asijský trh, ale i do sousední Číny vzhledem k faktu, že více než 70% korejského exportu jde právě tam.

Velvyslanectví ČR v Soulu

e-mail: commerce_Seoul@mzv.cz

www.mzv.cz/seoul



Kuvajt

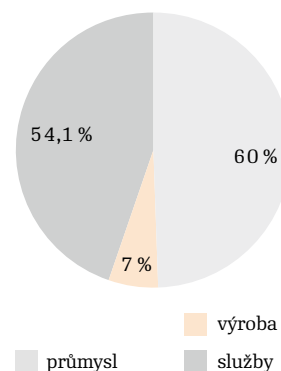
Kuvajt byl pandemií COVID-19 hospodářsky zasažen obdobně jako ostatní země, které jsou příjmově závislé na ropě. HDP země je více než z poloviny tvořen příjmy z exportu ropy a veřejný rozpočet z 80 %. Vzhledem k propadu ceny kuvajtské exportní ropy na méně než polovinu se země nachází v hospodářské recesi. Pokles HDP v roce 2020 se odhaduje na 3–6 %, rozpočtový schodek na 40 % HDP, čímž se Kuvajt řadí mezi nejhůře zasažené země regionu. V této situaci je pro kuvajtskou vládu prioritou stabilizace veřejných financí a udržení příznivého ratingu země, který byl v březnu snížen ze stupně AA na AA- se stabilním výhledem (agentura S&P). Rozpočtový deficit a rostoucí státní dluh bude kryt čerpáním z rezerv suverénních fondů (Kuwait Investment Authority – KIA) a zřejmě i emisí státních dluhopisů.

Ukazatel	2018	2019	2020	2021	2022
Růst HDP (%)	1,2	0,4	-5,0	1,2	2,7
HDP na obyvatele (tis. USD)	34,3	32,1	25,4	28,0	—
Míra inflace (%)	0,4	1,5	2,1	2,6	2,9
Nezaměstnanost (%)	—	—	—	—	—
Bilance běžného účtu (mil. USD)	24,1	13,3	-9,6	-3,8	13,1
Populace (mil.)	4,1	4,2	4,3	4,3	—
Konkurenceschopnost	54/140	46/141	—	—	—
Exportní riziko OECD	2/7	2/7	2/7	—	—

Predikce EIU

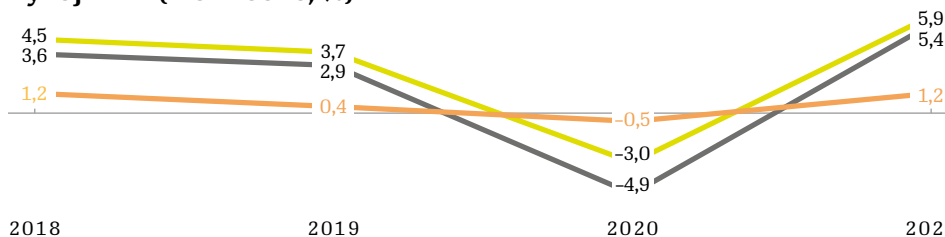
Zdroj: EIU, WEF, OECD

Podíl sektorů na HDP



Zdroj: WB; 2019

Vývoj HDP (meziročně, %)



Zdroj: EIU, IMF

Kuvajtská vláda koncem března 2020 přijala balíček protikrizových hospodářských opatření v hodnotě cca 6,5 mld. USD (cca 6 % HDP 2020). Mezi hlavní komponenty balíčku patří odložení splátek všech typů podnikatelských, investičních a dalších úvěrů kuvajtskými bankami, poskytnutí zvláštních zvýhodněných a bezúročných půjček pro MSP a snížení základní úrokové sazby centrální banky. Ačkoliv má země stále obrovské finanční rezervy, vláda si uvědomuje, že veřejné rozpočty z nich nebude možné sanovat věčně. Současná krize by tak mohla Kuvajt „postrčit“ k přijetí odkládaných klíčových hospodářských reforem. K těm hlavním patří modernizace a zvýšení efektivity státní správy, privatizace velkých státních podniků a posílení role soukromého sektoru v národní ekonomice, a v neposlední řadě zavedení daní – zejména se mluví o DPH, spotřebitelských daních a dani ze zisku korporací. Konečným cílem je emancipace kuvajtské ekonomiky od závislosti na ropě a její diverzifikace do jiných, perspektivních sektorů.



Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

Kuvajtský trh nadále skýtá obchodní příležitosti pro české exportéry, kteří dokážou nabídnout originální, inovativní a vyspělé technologie a systémy v perspektivních sektorech, jako je například zdravotnictví, energetika, ICT, obranné a bezpečnostní technologie, systémy požární bezpečnosti v budovách apod.

► Energetický průmysl

Kuvajt, jakožto přední světový ropný producent, bude i nadále poptávat technologie, služby a materiál pro udržení chodu a rozšíření své těžební, rafinérské, zpracovatelské a distribuční infrastruktury. Kromě toho vzhledem ke stále stoupající spotřebě elektrické energie bude muset modernizovat a stavět nové elektrárny, zejména paroplynové. Čeští dodavatelé by se mohli uplatnit například při dodávkách přenosových kabelů, rozvaděčů či transformátorů, ale i v rámci zvyšování podílu obnovitelných zdrojů energie, zejména solární energie. Ve velkých veřejných či PPP tendrech většinou zvítězí velké nadnárodní korporace původem z USA, Koreji, Japonska, Evropy či Číny, české firmy však mohou získat kontrakty na subdodávky dílů či služeb.

► ICT

S nastupující digitalizací státní správy, obchodu i společnosti v Kuvajtu vzniká velký potenciál pro české IT firmy, vývojáře software a zejména aplikací pro chytré telefony a poskytovatele digitálních služeb. V kuvajtské populaci je dominantně zastoupena mládež, která je navyklá užívání digitálních aplikací chytrých telefonů. Veškeré služby musí být dostupné přes mobilní telefon – ať už se jedná o elektronické bankovníctví, e-government, konzultace s lékařem, objednávka jídla (Talabat), elektronické služby realitních makléřů či pojišťoven. Poptávka po těchto službách a aplikacích do budoucna bude nadále narůstat, i s ohledem na přetrvávající nutnost v dohledné době dodržovat alespoň elementární principy „social distancing“ v zemi. Pandemie koronaviru v Kuvajtu již

teď proměňuje řadu obchodních modelů, jak země hledá řešení vhodná pro novou postkoronavirovou éru. Tyto změny a trendy skýtají velký potenciál a příležitosti pro české IT firmy.

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

Kuvajt pokračuje v masivních investicích do veřejného zdravotnictví s cílem dalšího rozšíření kapacity a zvýšení kvality poskytovaných služeb státních nemocnic i soukromých poskytovatelů. Součástí strategických záměrů vlády (i za pomoci komerčních poskytovatelů) je soběstačnost v některých oblastech medicíny, které byly tradičně pokrývány zahraničními zdravotními pobyty kuvajtských pacientů. Pro české dodavatele představuje kuvajtský zdravotnický sektor značný potenciál – uplatnit se mohou zejména dodavatelé zdravotnické techniky, zdravotnických materiálů a léků, případně kvalitní a originální kosmetiky. Uspěť mohou i poskytovatelé služeb. Důležitá je kvalita – nelze cenově konkurovat podřadnému, avšak levnému zboží z Číny. Současné podmínky v zemi, která je těžce zasažena pandemií COVID-19, nahrávají českým vývozcům příslušných pomůcek a materiálů (kromě například PCR COVID-19 testů i speciální úpravy povrchů antibakteriálními a antivirovými nátěry apod.), či technologií, například plicních ventilátorů apod.

Velvyslanectví ČR v Kuvajtu
e-mail: kuwait@embassy.mzv.cz
www.mzv.cz/kuwait



Libanon

Libanonská ekonomika je dlouhodobě v recesi díky prohlubující se finanční a ekonomické krizi. Nedostatek volně směnitelné cizí měny na trhu, státem omezené výběry a vnitrostátní i zahraniční transfery měly za následek další pokles kupní síly, růst nezaměstnanosti, nekontrolované zvyšování maloobchodních cen zboží a služeb a pro dovozce znemožnění financovat importované nákupy.

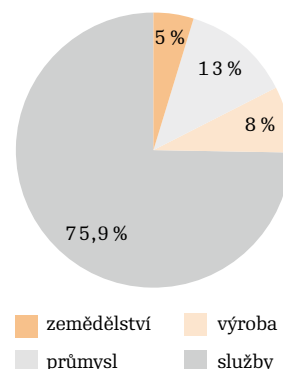
Libanonské hospodářství bylo dlouhodobě závislé na přílivu kapitálu z arabských zemí (prodejců ropy a zemního plynu), ale vzhledem k výraznému poklesu cen energetických komodit na světových trzích se tento příliv zastavil. Chybou libanonské ekonomiky je její silná závislost na dovozu (cca 80 % zboží se dováží) a minimální domácí produkce (zastaralá infrastruktura a chybějící výrobní investice). V souvislosti se zpomalením ekonomického růstu, poklesem exportu, nedostatkem domácí produkce a s poklesem významných finančních transferů libanonské diaspory se již tak jeden z největších státních dluhů ještě zvýšil (dnes 170 % HDP, Libanon je 3. nejzadluženější zemí na světě) a v zemi se nedostává likvidity.

Ukazatel	2018	2019	2020	2021	2022
Růst HDP (%)	0,2	-5,6	-20,7	1,1	2,6
HDP na obyvatele (tis. USD)	8,0	7,7	12,7	9,1	—
Míra inflace (%)	3,9	2,9	198,1,1	98,8	30,7
Nezaměstnanost (%)	—	—	—	—	—
Bilance běžného účtu (mil. USD)	-12,4	-11,4	-3,1	-2,6	-5,0
Populace (mil.)	6,9	6,9	6,8	6,8	—
Konkurenceschopnost	80/140	88/141	—	—	—
Exportní riziko OECD	7/7	7/7	7/7	—	—

Predikce EIU

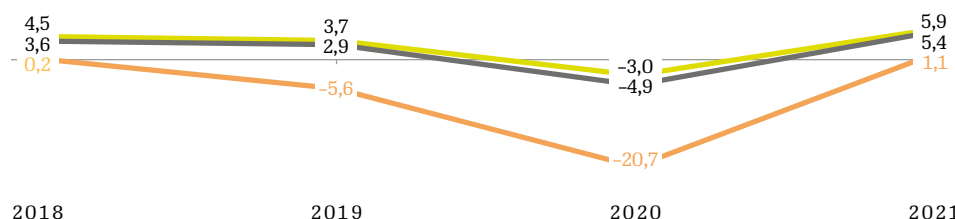
Zdroj: EIU, WEF, OECD

Podíl sektorů na HDP



Zdroj: WB; 2019

Vývoj HDP (meziročně, %)



Zdroj: EIU, IMF

Kolaps libanonské ekonomiky se naplno projevil v březnu 2020 (ještě před vypuknutím pandemie) neschopností splatit státní dluhopisy ve výši cca 38 mld. USD, a následně byl umocněn po devastujícím výbuchu dusičnanu amonného v bejrútském přístavu v srpnu 2020. V současné době se libanonská vláda snaží odvrátit hospodářský kolaps záchranými jednáními s MMF a donory konference CEDRE. Pandemie COVID-19 výše uvedené pouze znásobila, ale nezpůsobila. Velkou ránou pro libanonskou ekonomiku v souvislosti s pandemií je celkové uzavření hranic a tím zastavení turistického ruchu, který byl po dlouhá léta jedním z hlavních motorů libanonské ekonomiky a nosných pilířů pro příjem do státního rozpočtu.



Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

V souvislosti s pandemií COVID-19 se ještě posílí možnosti českého exportu v oblasti zdravotnických zařízení a techniky. Dalším důležitým sektorem, který bude nabývat na významu, je oblast výroby se zaměřením na protipožární ochranu a detekci požárů.

Na významu získává oblast zemědělského strojírenství. Obslužnost tohoto sektoru úzce souvisí s energetickým sektorem, který je v Libanonu nedostačující a potřebuje rehabilitaci. V sektoru vodohospodářství a odpadního průmyslu se plánuje výstavba nových čističek odpadních vod a spaloven komunálního odpadu. V souvislosti s plány moderní dopravní obslužnosti se připravují projekty na obnovu železniční sítě.

V souvislosti s přetrvávající složitou bezpečnostní a vojenskou situací v zemi (platí válečný stav mezi Libanem a Izraelem) existuje nadále velký potenciál pro české exportéry speciální techniky.

► Dopravní průmysl a infrastruktura

Dopravní infrastruktura je nevyhovující pro současnou kapacitu přepravy osob a zboží. V rámci plánu na obnovu Libanonu připravuje Ministerstvo dopravy tendry na rehabilitaci a modernizaci silničních komunikací, rozšíření mezinárodního letiště v Bejrútu a modernizaci přístavů (Bejrút, Tripoli, Saida), resp. kompletní výstavbu a rozšíření přístavu Bejrút, který byl po výbuchu srovnán se zemí.

► Energetický průmysl

Prioritou vlády je rehabilitace a modernizace stávající energetické sítě Libanonu, včetně privatizace nosných státních podniků v čele s Électricité du Liban (obdoba ČEZu). Cílem je zvýšení produkce elektřiny, výstavba obnovitelných zdrojů energie, včetně instalace nových přenosových soustav a plánované výstavby vodních zdrojů elektřiny.

► Obranný průmysl

Nadále trvající válečný stav s Izraelem a celková napjatá bezpečnostní situace v zemi skýtá příležitost pro české výrobce speciální techniky, která má v oblasti velmi dobré renomé. Trvá poptávka po bezpečnostních skenerech, bezpilotních letadlech, detektorech výbušnin a po základním vybavení pro vojenské a policejní složky. V Libanonu se historicky dovážejí i osobní a lovecké zbraně a munice.

► Vodohospodářský a odpadní průmysl

Tento sektor nebyl v Libanonu modernizován od začátku občanské války v roce 1975. Plánuje se výstavba čističek odpadových vod po celém území Libanonu, modernizace a nová výstavba kanalizační sítě a skládek komunálního odpadu podle geografického rozdělení Libanonu (sever, střed a jih).

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

Prioritou libanonské vlády je zlepšovat kvalitu státních zdravotnických zařízení tak, aby se jejich úroveň v maximální možné míře přiblížila úrovni soukromých zdravotnických zařízení. Vláda má program na podporu zabezpečení přístupu ke kvalitní zdravotní péči pro všechny občany a zvýšení kvality poskytovaných služeb ve státních zdravotnických zařízeních, včetně bezplatného poskytování základních léčiv pro akutní a chronické pacienty. Lze předpokládat, že potřeba dovozu kvalitní zdravotnické techniky, zařízení a léků se bude zvyšovat.

► Zemědělský a potravinářský průmysl

V zemědělské oblasti komodit chybí Libanonu velkokapacitní síla a s tím spojená dopravní obslužnost. Důležitým segmentem pro český export je oblast zemědělského strojírenství. Libanonská vláda přijala program na zvýšení soběstačnosti v zemědělské produkci se zaměřením na výstavbu

konzerváren, úpraven a stáčíren minerálních vod, obalovou techniku, výrobu a distribuci nealko nápojů a piva.

Do konce roku 2020 se plánuje vypsání tendru na novou výstavbu velkokapacitních sil na obiloviny, jak v přístavu Bejrút, tak i v Tripoli.

► **Železniční a kolejová doprava**

V souvislosti s plánem Ministerstva průmyslu na vybudování regionálních průmyslových a exportních zón je důležitým úkolem pro současnou vládu

rehabilitace stávající (velmi zastaralé) železniční sítě a vybudování nové za účelem logistického zabezpečení pohybu zboží se zaměřením na domácí i exportní aktivity. Příležitostí pro české firmy v této oblasti je zejména signalizační a komunikační technika.

Velvyslanectví ČR v Bejrútu

e-mail: beirut@embassy.mzv.cz

www.mzv.cz/beirut



Malajsie

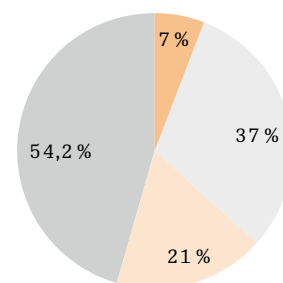
Ekonomika Malajsie v prvním čtvrtletí roku vykázala růst 0,7% (3,6% Q4 2019), což je nejnižší tempo růstu od třetího čtvrtletí roku 2009. Tento růst podpořil především sektor služeb (3,1%), zatímco ostatní sektory zaznamenaly záporný růst. V průběhu čtvrtletí zůstala celková inflace mírná na 0,9%. Pandemie COVID-19 společně s přísnými opatřeními malajsijské vlády výrazně ovlivní v roce 2020 vnější poptávku i domácí růst. Očekává se, že malajsijská ekonomika se ve druhém čtvrtletí dále sníží. Se zmírněním současných omezení včetně omezení pohybu mezi jednotlivými malajsijskými státy se očekává, že hospodářská aktivita v druhém pololetí roku 2020 postupně zlepší.

Ukazatel	2018	2019	2020	2021	2022
Růst HDP (%)	4,8	4,3	-5,1	1,9	4,2
HDP na obyvatele (tis. USD)	11,4	11,4	10,4	10,5	–
Míra inflace (%)	0,2	1,0	-1,5	2,3	3,0
Nezaměstnanost (%)	–	3,3	4,6	4,3	4,1
Bilance běžného účtu (mil. USD)	7,6	11,2	7,1	5,0	5,7
Populace (mil.)	31,5	31,9	32,4	32,8	–
Konkurenceschopnost	25/140	27/141	–	–	–
Exportní riziko OECD	2/7	2/7	2/7	–	–

Predikce EIU

Zdroj: EIU, WEF, OECD

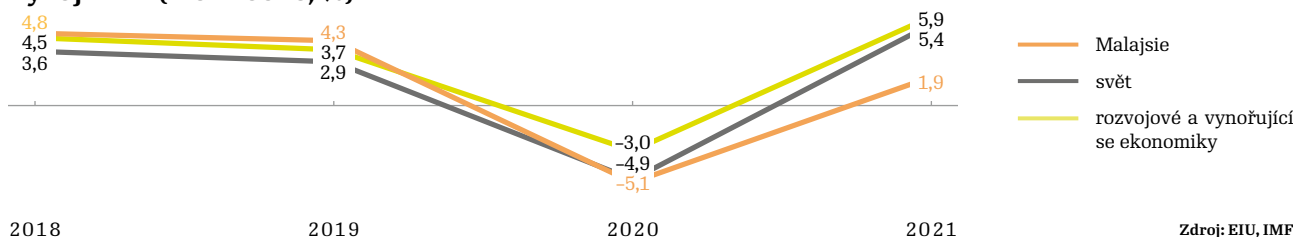
Podíl sektorů na HDP



zemědělství výroba
průmysl služby

Zdroj: WB; 2019

Vývoj HDP (meziročně, %)



Zdroj: EIU, IMF

Malajsijská vláda schválila stimulační balíček na boj s dopady COVID-19 ve výši 250 mld. MYR (62,5 mld. USD). Zahrnuje benefity občanům (128 mld. MYR tj. 30 mld. USD), garance pro firmy včetně malých a středních podniků (100 mld. MYR, tj. 23,5 mld. USD) a posílení ekonomiky (2 mld. MYR, tj. 469 mil. USD). Klíčová je také přímá pomoc ministerstvu zdravotnictví na nákup potřebného vybavení nemocnic (1 mld. MYR, tj. 234 mil. USD). Balíček představuje přibližně jednu pětinu hrubého domácího produktu Malajsie. Ministerstvo financí počítá také s navýšením fiskálního deficitu na 4,9% HDP (v roce 2019 to bylo 3,4% HDP).

Vláda také schválila speciální stimulační balíček v hodnotě 10 mld. MYR (2,3 mld. USD) zaměřený na malé a střední podniky (SMEs). Podle předběžného odhadu se očekává, že se kvalifikuje až na 700 000 SMEs. Benefitem je úvěr do výše 10 000 MYR bez úroku. Za tímto účelem vláda vyčlenila 200 mil. MYR (46,9 mil. USD). V Malajsií SMEs generují dvě třetiny všech pracovních sil. Tento speciální balíček je doplňkem ke stimulačnímu balíčku.



Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

► Civilní letecký průmysl

Malaysian Aerospace Industry Blueprint 2015–2030 mapuje dlouhodobý plán rozvoje leteckého průmyslu, dle kterého by se do roku 2030 měla Malajsie stát regionálním lídrem v oblasti leteckého průmyslu. Letecký průmysl v roce 2019 v Malajsií vygeneroval 16 mld. MYR (3,75 mld. USD). V roce 2018 bylo schváleno 11 projektů s celkovými investicemi 816,3 mil. MYR (191,3 mil. USD), z čehož 41 % byly zahraniční investice. Očekává se, že schválené projekty vytvoří celkem 2 442 pracovních příležitostí.

Do roku 2030 by mělo toto číslo vzrůst na 32,5 mld. MYR (7,6 mld. USD) a do roku 2037 by mělo přibýt dalších 19 tis. pracovních míst. Těžišťe aktivit v leteckém sektoru se v Malajsií nachází v oblasti MRO (údržby, opravy, renovace). Trvalou tendencí je posun ve výrobně-logistickém řetězci k produktům s vyšší přidanou hodnotou. Kromě transferu know-how (například participace na vývoji pokročilých materiálů a designu) by ČR mohla do Malajsie dodávat i tradiční exportní položky v tomto oboru. Zájem je v Malajsií například o sofistikované telekomunikační systémy jak v oblasti obrany, tak k civilnímu využití. Potenciál je také možné spatřovat ve výcviku pracovní síly, a to jak pilotů, tak mechaniků či pracovníků ve výrobě. Dalšími možnostmi jsou dodávky UAV k ochraně hranic i strategické infrastruktury, menších dopravních letounů pro účely lokální přepravy či modernizace menších letišť. Kromě výše uvedených tradičních segmentů se Malajsie nově specializuje na oblast „New Space Economy/Space 4.0“. Malajsie směřuje svůj zájem k vesmírným technologiím a má zájem na mezinárodní spolupráci nejen se zeměmi regionu.

► ICT

Malajsie se snaží zařadit mezi vyspělé ekonomiky a ICT jsou přímo definovány jako jedna z klíčových národních prioritních oblastí 12. ekonomického

transformačního programu Malajsie pro roky 2021–2025. V Malajsií probíhá s přímou podporou vlády digitální transformace a elektronizace jednotlivých sektorů ekonomiky, včetně státní správy, s důrazem na kybernetickou bezpečnost. Zároveň probíhá projekt DESA – modernizace ICT infrastruktury s cílem pokrytí urbanizovaných i periferních oblastí a zabezpečení internetového připojení do roku 2050 pro 95 % malajsijské populace, přičemž většinu z tohoto by mělo tvořit 4G a 5G pokrytí.

Digitální ekonomika se v roce 2019 podílela na vládních příjmech z 18,5 % (267,7 mld. MYR, tj. 62,7 mld. USD), z čehož téměř polovinu tvořil e-commerce (115,5 mld. MYR, tj. 27 mld. USD). V roce 2017 představila malajsijská vláda projekt Digital Free Trade Zone, který má za cíl udělat z Malajsie regionální centrum elektronického obchodu za pomoci odstranění administrativních a jiných netarifních bariér. Malajsie má za cíl zdvojnásobit růst e-commerce v zemi a do roku 2020 zvýšit podíl HDP na zhruba 111 mld. MYR (26 mld. USD).

Příležitosti je možné spatřovat zejména ve vývoji smart city mobilních aplikací (například platba jízdného pro veřejné dopravy, dovážka jídla, hry), e-commerce či vývoje řídicích systémů infrastruktury (křižovatky). Šanci mají uživatelsky přívětivé inovativní produkty. Vedle aplikací jsou potenciálně zajímavými také služby v oblasti ICT, například grafický design či ICT školení a certifikace (AutoCAD a další programy, které ve svých oborech představují standard), velmi dynamicky se rozvíjejícím odvětvím je také herní vývojářský průmysl.

► Vodohospodářský a odpadní průmysl

V oblasti vodohospodářství Malajsie dlouhodobě zaostává především v oblasti sběru použité vody, kanalizační a čisticí systémy ve svém rozvoji zaostaly za rozvojem vodovodní sítě,

a především ostrovní část Malajsie (státy Sarawak, Sabah) bude muset v nadcházejících letech investovat značné prostředky do jejich vybudování. Hlavní hráč v oblasti čištění odpadních vod plánuje standardizaci a modernizaci kanalizační sítě tak, aby se omezily její environmentální vlivy (zápach, znečištění) a zároveň bylo možné zpracování většího množství vody. Vláda do roku 2035 plánuje postavit přes 50 čistíren odpadních vod s celkovou investicí do 2 mld. MYR (469 mil. USD).

Malajsie v souladu s „Shared Prosperity Vision 2030“ a dalšími vládními strategiemi usiluje také o redukci pevného odpadu. Více než 50 % pevného odpadu tvoří odpad organický (zejména nezužitkované potraviny). Další výzvou je vysoká míra skládkování a nízká míra zpracování pevného odpadu – například kogenerací, kompostováním. Cílem vlády je dosáhnout 30% míry recyklace odpadu domácností do roku 2030.

Perspektivními sektory jsou například čištění odpadních vod, dodávky monitorovacích vybavení, pump, provzdušňovačů, filtrů či průmyslových čističek, technologie nakládání s nebezpečným odpadem, recyklace a čištění v oblasti těžby a zpracování ropy a zemního plynu (minimalizace environmentálních dopadů, zvýšení energetické efektivity), průmyslové čištění vzduchu, monitorovací vybavení, a to i pro automobily, ale také environmentální poradenství, audity, hodnocení

dopadu na životní prostředí, zejména v oblasti chemického průmyslu a těžby ropy aj.

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

Existuje potenciál pro další růst exportu v této oblasti, zejména díky růstu sektoru jako celku. V Malajsii existuje jak privátní, tak veřejné zdravotnictví na poměrně vysoké úrovni. Chystají se další investice do rozšiřování sítě nemocnic a specializovaných klinik. Ambicí Malajsie je stát se regionálním a světovým centrem pro zdravotnickou turistiku (zejména stát Penang). Velkou část spotřebního zdravotnického materiálu pokryje domácí výroba (Malajsie je velmoc ve výrobě latexových rukavic) a poptávka po jednodušších levnějších přístrojích je saturována výrobou v regionu. ČR se může podílet dovozem inovativních pokročilých výrobků (nemocniční postele, křesla, pokročilé přístroje) či subdodávkami při stavbě nových zdravotnických zařízení (působí zde rakouská nadnárodní společnost, která ve spolupráci s českými firmami spolupracuje při stavbě nemocnic v dalších zemích regionu).

Velvyslanectví ČR v Kuala Lumpur
 e-mail: commerce_KualaLumpur@mzv.cz
www.mzv.cz/kualalumpur



Mongolsko

Mongolsko po vypuknutí pandemie uzavřelo na konci ledna 2020 hraniční přechody s ČLR, zakázalo vývoz uhlí a dovoz pohonných hmot, zrušilo všechny komerční lety (nařízení platné do 30. 6. 2020) a zavedlo povinné karantény pro cestující ze zahraničí. Vyjma strategických surovin nebyl pohyb zboží omezen. Export uhlí se obnovil dne 4. 3. 2020, objem vývozu však v prvním čtvrtletí trojnásobně klesl.

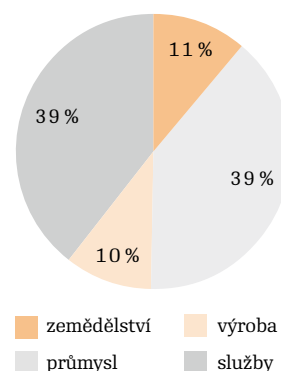
Během pandemie se snížily příjmy státního rozpočtu Mongolska v prvních čtyřech měsících o 14,2 %, zahraniční dluh dvakrát převýšil HDP, dosáhl 30,7 mld. USD, obrat zahraničního obchodu poklesl oproti loňskému roku o 30,8%. Vláda bude potřebovat více půjček, částečně i na financování velkého stimulačního balíčku, což zvyšuje rizika likvidity. Dle odhadu vládní výdaje spojené s pandemií způsobí nárůst rozpočtového schodku v roce 2020 na 8,5% HDP. Devizové rezervy 4,3 mld. USD stačí na zajištění potřebných dovozů po dobu 9 měsíců. K udržení dosažené výše devizových rezerv by dle MMF měla mongolská vláda, resp. centrální banka umožnit pružnější směnný kurz. Mongolsko je velmi závislé na zahraniční pomoci, plní tudíž mezinárodní dohody a neuplatňuje restriktce vůči zahraničním investorům.

Ukazatel	2018	2019	2020	2021	2022
Růst HDP (%)	7,2	5,0	-1,0	8,0	–
HDP na obyvatele (tis. USD)	4,0	4,1	4,0	4,3	–
Míra inflace (%)	6,8	7,3	5,7	6,3	7,0
Nezaměstnanost (%)	10,0	9,0	8,1	7,3	6,6
Bilance běžného účtu (mil. USD)	-2,2	-2,0	-1,8	-1,8	-1,6
Populace (mil.)	3,2	3,2	3,4	3,4	3,5
Konkurenceschopnost	99/140	102/141	–	–	–
Exportní riziko OECD	6/7	6/7	6/7	–	–

Predikce EIU

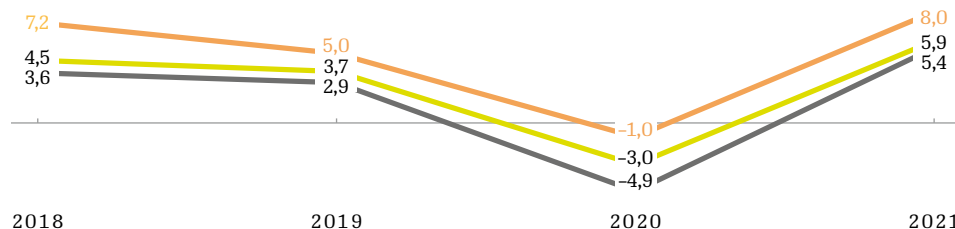
Zdroj: EIU, MMF, WEF, OECD

Podíl sektorů na HDP



Zdroj: WB; 2019

Vývoj HDP (meziročně, %)



Zdroj: EIU, IMF

Vláda v březnu 2020 schválila balíček na podporu ekonomiky ve výši 1,8 mld. USD. Stimulační opatření směřují na podporu malých a středních podniků, jsou platná od 1. 4. 2020 a zahrnují daňové úlevy po dobu 6 měsíců na sociální pojištění, úlevy z příjmu fyzických osob a z příjmu některých právnických osob, měsíční dotace na zaměstnance, úvěr v celkovém objemu 108 mil. USD se zvýhodněným úrokem pro producenty kašmíru, nižší maloobchodní cenu pohonných hmot. Mongolská centrální banka snížila úrokovou sazbu o dva procentní body na 9%.



Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

Mongolsko je vysoce otevřenou ekonomikou, závislou na vývozu komodit a dovozu technologií, spotřebního zboží a PHM. Průmysl je orientován především na těžbu surovin a základní zpracovatelské obory s nižší přidanou hodnotou, zemědělství na extenzivní živočišnou výrobu. Sektor služeb je malý a mimo hlavní město zcela marginální, pandemie tvrdě zasáhla sektor turismu a dopravy. Státní sektor má stále vysoký podíl, především v energetice, infrastruktuře, těžebním průmyslu. Strategickými jsou v Mongolsku kromě těžebního sektoru a vodohospodářství také energetika a do budoucna i letecký průmysl. Pandemie prokázala nezbytnost modernizace zdravotnictví. V zemi je poptávka po potravinářských technologiích, zařízeních na zpracování kůže a čištění vlny.

Mezinárodní organizace implementují v Mongolsku projekty ve vodohospodářství (Millennium Challenge Account – Mongolia), zpracování odpadu (EBRD, EU), zdravotnictví. Do Mongolska mj. na rozvoj zdravotnictví plyne i přímá podpora EU, která do mongolského rozpočtu aktuálně poskytla 50,8 mil. EUR na období 2021–2024. České firmy nacházejí uplatnění při automatizaci uhelných elektráren, staveb čistíren odpadních vod, masokombinátů, dodávek pásové techniky do dolů, měřících zařízení pro energetický sektor, mlékárenských a pekárenských technologií, strojů v lesnictví.

I přes pandemická opatření a omezení kopíruje český export dle zatím dostupných dat ČSÚ loňské úspěšné hodnoty.

► Civilní letecký průmysl

V leteckém průmyslu by se české firmy mohly uplatnit při dodávkách mobilních, modulárních letišť a moderních letištních systémů pro regionální letiště a při dodávkách přistávacích letištních ploch a menších letounů. Současná regionální letiště jsou zastaralá, nevyhovují požadavkům na spojení mezi hlavním městem, vzdálenými regiony, těžařskými centry.

Země není dostatečně propojena silniční a železniční sítí. V Mongolsku není řešena záchranná nebo požární letecká služba, chybí vrtulníky a heliporty. Rozvíjí se i segment malého civilního letectví s cílem komerční dopravy a amatérského létání.

Česká republika poskytla Mongolsku pomoc s rozvojem civilního letectví a s optimalizací infrastruktury a údržby na novém mezinárodním letišti, díky níž se české firmy mohou v tomto segmentu lépe zviditelnit. Pole působnosti pro české firmy je široké od dodávek letounů přes pomoc se změnou účelu mezinárodního letiště na národní letiště a tréninkové centrum po pomoc s komplexním řešením pro síť regionálních letišť.

► Energetický průmysl

Naprostá většina elektrické a tepelné energie v zemi se vyrábí v tepelných elektrárnách. V malé míře jsou využívány vodní, větrné či solární zdroje. Poptávka přesahuje výrobní možnosti země o 30%. S očekávaným růstem těžebního průmyslu je třeba do roku 2030 zdvojnásobit produkci elektrické energie. Oblíbená je vize zapojení Mongolska (formou exportu energie ze solárních elektráren v gobijských oblastech Mongolska do ČLR) do tzv. východoasijského gridu. Díky 300 slunečním dnům v roce a intenzitě slunečního záření má země výrobní potenciál až 11 GW ze slunečního zdroje. Vládní dokument Státní energetická politika z roku 2015 stanovil energetickou politiku země do roku 2030. Zaměřuje se na tři klíčové priority, a to bezpečnost, účinnost a ochranu životního prostředí.

V říjnu 2018 vláda schválila střednědobý energetický program Mongolska (2018–2023) stanovující jako strategickou prioritu zajištění udržitelných dodávek energie a energetické bezpečnosti. Čeští dodavatelé mohou nabízet technologie na využití odpadního tepla pro stavbu elektrárny v Tavan Tolgoi, zauhlování a automatizaci řízení tepelné

elektrárny v Darchanu, měřicí systémy do energetických sítí v hlavním městě i v regionech.

► Vodohospodářský a odpadní průmysl

Nové zdroje pitné vody, jejich ochrana a příslušná infrastruktura pro rychle rostoucí Ulánbátar jako i pro řadu míst v provinciích jsou důležitou prioritou vlády i regionálních správ. Americká Millenium Challenge Corporation v rámci kompaktního programu na snížení chudoby a zajištění růstu pokračuje v Ulánbátaru se dvěma vodohospodářskými projekty, na něž vyčlenila 350 mil. USD. Velvyslanectví českým firmám doporučuje, aby se k získání informací o vypisovaných výběrových řízeních registrovaly v adresáři MCA-Mongolia na PA-Mongolia@charleskendall.com a procurement@mca-mongolia.gov.mn (www.mca-mongolia.gov.mn). Aktuálně jsou vyhlášeny tendry na stavbu čistírny vody (AWPP) a SCADA a na stavbu potrubí, studny, čerpací stanice.

Výstavba čistírny odpadních vod je plánovaná i pro projekt nového průmyslového technologického centra Emmelt a nový komplex koželužen v Darchanu.

Příležitosti jsou i v odpadovém hospodářství (sběr, svoz, třídění a následná utilizace). Týká se tuhých komunálních odpadů, ale i nebezpečných odpadů (např. generovaných těžebním průmyslem), demoličního a stavebního odpadu.

Z rozpočtu EBRD a EU je hrazen projekt výstavby továrny na likvidaci odpadu a jejího vybavení v hlavním městě. Informace o projektu je dostupná na www.businessinfo.cz.

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

Pandemii mongolská vláda úspěšně využila k zesílení poptávky po přímé finanční podpoře od zahraničních donorů. Velkou část grantů a úvěrů hodlá využít na nákupy techniky a přístrojů k modernizaci zdravotnických zařízení. V mongolském zdravotnictví chybí kritická infrastruktura, vybavení JIP, operačních sálů, diagnostické přístroje, sterilizátory.

Prostor je také k realizaci velkých investičních zdravotnických celků, tj. staveb či rekonstrukcí nemocnic spolu s dodávkami zdravotnického materiálu a zařízení. Kromě standardní lékařské techniky a vybavení nemocnic je třeba rozvíjet i služby spojené s využitím moderních technologií pro přenos dat o aktuální zdravotní kondici pacienta. Díky velkým vzdálenostem a malé hustotě osídlení lze nabídnout mobilní řešení zdravotnické péče.

Velvyslanectví ČR v Ulánbátaru

e-mail: commerce_ulaanbaatar@mzv.cz

www.mzv.cz/ulaanbaatar



Myanmar

S průměrným ročním růstem HDP 6,98% v letech 2013–2019 je Myanmar za dané období desátou nejrychleji rostoucí ekonomikou na světě. Koronavirová pandemie růst myanmarského hospodářství zpomalila, avšak neposunula do záporných čísel. Myanmar se řadí mezi země, u nichž se i v roce 2020 predikuje růst HDP.

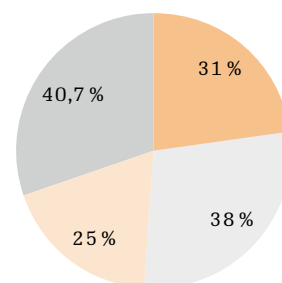
Předpokládá se, že následné oživení ekonomiky bude dynamické a tempo růstu ekonomiky překoná hodnoty z doby před pandemií. Důvodem je zejména množství investičních projektů, u nichž došlo v prvním pololetí 2020 k přerušení prací, a tudíž budou dokončeny až v následujícím roce.

Ukazatel	2018	2019	2020	2021	2022
Růst HDP (%)	6,2	6,6	3,0	6,8	6,5
HDP na obyvatele (tis. USD)	1,4	1,5	1,6	1,8	–
Míra inflace (%)	6,8	9,5	8,6	4,7	9,8
Nezaměstnanost (%)	–	–	–	–	–
Bilance běžného účtu (mil. USD)	-2,1	-2,6	-5,6	-4,1	-4,3
Populace (mil.)	53,7	54,0	54,4	54,8	–
Konkurenceschopnost	–	–	–	–	–
Exportní riziko OECD	6/7	6/7	6/7	–	–

Predikce EIU

Zdroj: EIU, WEF, OECD

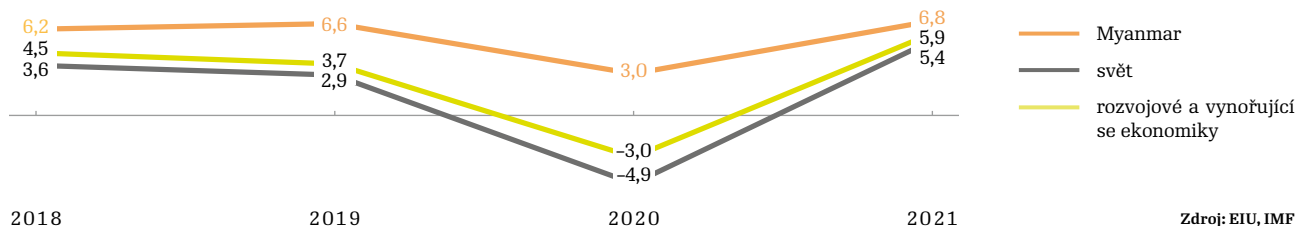
Podíl sektorů na HDP



zemědělství výroba
průmysl služby

Zdroj: WB; 2019

Vývoj HDP (meziročně, %)



Zdroj: EIU, IMF

V souvislosti s pandemií COVID-19 myanmarská vláda přišla s opatřeními v celkové hodnotě 2 mld. USD (tj. 2,6% HDP). Tyto prostředky budou získány částečně úsporami v rozpočtu (všechny resorty musí uvolnit 10% svých rozpočtů na letošní rok) a částečně pomocí úvěrů od mezinárodních finančních institucí (IMF, WB, ADB) a zahraničních vlád (Japonsko, Korea, Spojené království).

Celkovou národní strategii boje s hospodářskými následky pandemie vláda shrnula v Plánu na ekonomickou podporu (CERP). Konkrétní kroky myanmarské vlády na pomoc postiženým firmám spočívají především v daňových úlevách (u většiny daní odložení splatnosti, u některých exportních a sektorových daní také snížení sazby) a v programu zvýhodněných půjček. Do programu výhodných úvěrů bylo alokováno 72 mil. USD a vláda je připravena v případě zájmu ze strany žadatelů navýšit částku až na pětinasobek. Účast v programu má poměrně přísné podmínky. Firmám, které se pro tuto formu pomoci nekvalifikují (například byly v minulých finančních obdobích ve ztrátě), vláda nabízí možnost státní garance pro komerční úvěry.

Některé kroky v rámci CERP směřují k větší efektivitě státní správy a mohou výrazně přispět k růstu ekonomiky po odeznění pandemie. Jedná se zejména o zavádění prvků e-governance do schvalovacích procesů (například při žádostech o povolení k vývozu zboží a při daňovém řízení), což firmám sníží administrativní náklady a povede k rychlejšímu získání patřičných rozhodnutí.

Plán CERP má také sociální rozměr. Velká část opatření směřuje k zachování dosud vysoké míry zaměstnanosti a obsahuje různé další úlevy pro domácnosti a spotřebitele (slevy na energie, snížení úrokové míry u hypoték, snížení důchodového věku apod.).

Exportérů a investorů se sociální rozměr plánu na obnovu týká především s ohledem na nově zdůrazněné pojetí vládních investic jako zdroje pracovních míst. Explicitně se v plánu zmiňuje preference pro projekty náročné na lidskou práci. To může znamenat výzvu pro evropské uchazeče v tendrech, budou-li předkládat spíše pokročilá, technicky náročná řešení.



Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

V době po odeznění pandemie lze očekávat nárůst poptávky zejména ze strany spotřebitelů a firem (B2C, B2B), zatímco vláda bude více preferovat místní dodavatele a dále dodavatele, kteří budou schopni zadávané projekty zcela hradit z vlastních zdrojů či alespoň kofinancovat.

Jako první lze očekávat zvýšení zájmu o prémiové spotřební zboží, což se částečně děje již v době trvající pandemie. V delším časovém horizontu lze očekávat nárůst poptávky po dovozu inteligentních technologií a materiálů, které přinesou uživatelům úspory a větší bezpečnost.

► Energetický průmysl

V energetickém průmyslu existují příležitosti zejména v oblasti obnovitelných zdrojů, zejména solární energie. Až čtvrtina populace žije v odlehlých oblastech, které se v nejbližší době neplánují připojit k rozvodné síti. Zde je poptávka po výstavbě ostrovních systémů pro konkrétní domácnosti a mini-gridů pro vesnice a obce. Částečně lze pro realizaci takových projektů využít existující rozvojové prostředky, například v rámci elektrifikačního programu Světové banky.

Vedle dodávání hotových systémů je možné se uplatnit také jako subdodavatel konkrétního investora a dodat dílčí části (solární panely, záložní baterie a generátory, řídicí systémy apod.). Zájem je také o poskytování technického vzdělání v oblasti výstavby a servisu fotovoltaických systémů.

Země má značný přírodní potenciál také pro malé vodní elektrárny (i pro velké – přehradu),

nicméně tento potenciál je lokalizován především v nejhudších částech země, tudíž v současné době je téměř nemožné podobný projekt realizovat bez vlastního financování (například v rámci rozvojové spolupráce).

► Sklářský a keramický průmysl

České sklo je dnes v Myanmaru zastoupeno zejména ručně vyráběnými dekorativními výrobky, křišťálovými lustry a v poslední době také kvalitním stolním sklem. Poptávka po těchto výrobcích se v posledních měsících výrazně zvýšila, což vytváří prostor pro vstup nových aktérů na trh.

Důvodem zvyšující se poptávky je obecně rostoucí zájem o luxusní zboží v dobách recese, kdy lidé více než jindy upřednostňují výrobky, které dokážou uchovat hodnotu. Dalším faktorem je částečné uzavření hranic. Myanmarští

spotřebitelé si dosud luxusní zboží všeho druhu převážně kupovali v zahraničí, avšak nyní se naučili pořizovat prémiové výrobky také na domácím trhu. Ze zpráv od distributorů lze usuzovat, že tato změna spotřebního chování přetrvá i po otevření hranic, a tudíž myanmarský trh s luxusním zbožím celkově bude růst. Poptávku po stolním a barovém skle dále může navyšovat také značné množství dosud odložených společenských akcí (například svateb), které budou realizovány ve druhé polovině roku po uvolnění restrikcí.

Výše uvedený trend se samozřejmě netýká pouze skla, v současné době je prostor pro vstup na trh také s jinými výrobky obdobné kategorie, např. hodinek, porcelánu či luxusního nábytku.

► Stavební průmysl

Myanmarští developoři stále více hledí na kvalitu a bezpečnost staveb, které vytvářejí a prodávají. V této souvislosti se nabízí možnost dodávat inovativní stavební materiály a technologie, které umožní stavitelům i budoucím uživatelům staveb například uspořit náklady na údržbu či klimatizaci, snížit vlhkost vzduchu, zamezit šíření plísní apod. S velkým úspěchem se mohou setkat technologie, které umožní více užívat místní materiály.

Jako u všech nových technologií je nutné věnovat pozornost jejich prezentaci a zdůraznit veškeré výhody inovativních řešení. Téměř nutností je existence referenčního projektu v obdobném klimatickém pásu a možnost sdílet konkrétní zkušenosti a technická data.

Rozhodujícím faktorem úspěchu je vždy cena, nicméně zejména v případě stavebního průmyslu jsou investoři zvyklí do svých kalkulací promítat vedle pořizovacích nákladů také úspory z provozu.

Materiály a technologie je možné dodávat jak přímo velkým developerům, tak distributorům stavebnin. V obou případech je nezbytné věnovat náležitou péči zaškolení pracovníků, kteří budou s těmito materiály pracovat či je prodávat.

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

Zdravotnictví a zdravotnický průmysl jsou významnými částmi plánu CERP. V příštích letech je plánována modernizace stávající sítě nemocnic a zkvalitnění kapacit na skladování a distribuci léčiv (mnohé regiony dosud nemají vybudován chladicí řetězec). Vláda bude také více podporovat domácí výrobu zdravotnických pomůcek a léčiv. Ministerstvo zdravotnictví a sportu plánuje v letech 2020–2024 vynaložit na modernizaci zdravotnictví až 300 mil. USD.

Z hlediska exportních příležitostí toto znamená očekávanou poptávku po vybavení modernizovaných nemocnic (diagnostické přístroje, operační sály, lůžka, sterilizační jednotky apod.), ale také možnost případně dodávat výrobní stroje a materiály do plánovaných či zčásti již vznikajících závodů na výrobu zdravotnických pomůcek. Záměry o investice – výstavbu výrobního či distribučního centra přímo v zemi – mohou v současné době počítat s vyřízením potřebných povolení ve zrychleném režimu, a také s řadou pobídek pro nové investory, zejména pokud by svůj závod plánovali otevřít v některé ze zvláštních ekonomických zón.

V oblasti zdravotnictví také existuje potenciál pro uplatnění poradenských a IT služeb v oblasti řízení a financování zdravotní péče. ČR v současné době školí pracovníky myanmarského Ministerstva zdravotnictví a sportu právě v oblasti managementu a financování zdravotnických služeb (projekt na sdílení know-how v rámci programu MPO ČR „Aid for Trade“), proto české firmy působící v tomto sektoru mohou být vnímány jako důvěryhodné a jejich řešení mohou být příslušným úředníkům již známá.

Velvyslanectví ČR v Rangúnu
 e-mail: yangon@embassy.mzv.cz
www.mzv.cz/yangon



Pákistán

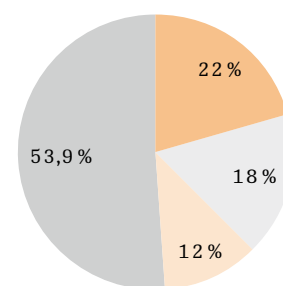
Domácí opatření proti šíření koronavirové nákazy vedla k výpadkům v řadě hospodářských odvětví. Situace v zahraničí mimo jiné způsobila dramatický pokles poptávky po pákistánském zboží a připravila o práci migrující pákistánské pracovníky, jejichž výdělky představují zdroj cizí měny téměř tak velký jako veškerý export. Může zaniknout až 18 mil. pracovních míst, vývoz poklesnout až o 50 % a pod hranici chudoby se dostat až 100 tisíc osob. Výplata mimořádné sociální podpory rodinám v nouzi, zvýšení výdajů na zdravotnictví, podpora malých a středních podniků a pokles daňových příjmů znamenají stěžejní únosnou zátěž pro veřejné finance. Reakcí vlády je snaha zajistit multilaterální i bilaterální finanční pomoc a změnu podmínek splácení úvěrů.

Ukazatel	2018	2019	2020	2021	2022
Růst HDP (%)	5,8	1,0	-3,6	0,8	2,3
HDP na obyvatele (tis. USD)	1,5	1,3	1,2	1,2	—
Míra inflace (%)	5,8	12,4	3,9	6,2	6,3
Nezaměstnanost (%)	9,6	10,3	14,1	12,4	10,3
Bilance běžného účtu (mil. USD)	-18,9	-7,1	-4,1	-2,8	-4,1
Populace (mil.)	212,2	216,6	220,9	225,2	—
Konkurenceschopnost	107/140	110/141	—	—	—
Exportní riziko OECD	7/7	7/7	7/7	—	—

Predikce EIU

Zdroj: EIU, WEF, OECD

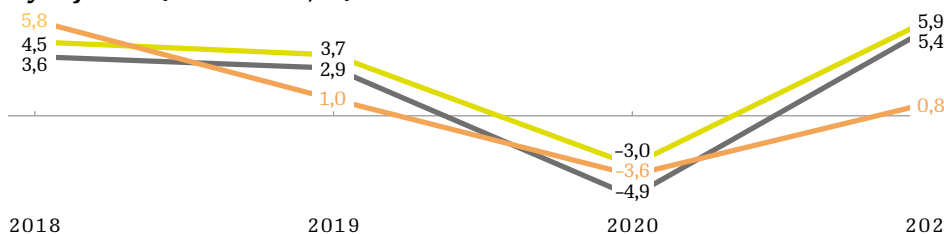
Podíl sektorů na HDP



zemědělství výroba
průmysl služby

Zdroj: WB; 2019

Vývoj HDP (meziročně, %)



Zdroj: EIU, IMF

Pákistánská vláda rozhodla o balíku záchranných opatření v hodnotě 7,3 mld. USD (asi 2,2% HDP); z toho připadla největší část na nákup pšenice, dále na podporu zaměstnavatelů, kteří nepropustili zaměstnance, na hotovostní podporu pro nejzranitelnější rodiny, půjčky s odkladem splátek pro malé a střední podniky a zemědělce, snížení cen ropných produktů pro spotřebitele a podporu vývozců. V další etapě vyhlásila kroky v zájmu oživení stavebnictví: upuštění od povinnosti investorů uvádět zdroje financování, zjednodušení systému zdanění, daňové úlevy a subvence pro projekty sociálního bydlení, osvobození od daní při nákupu většiny stavebních materiálů a osvobození od daně při prodeji nemovitosti.

Státní banka Pákistánu postupně snížila referenční úrokovou sazbu z 13,25 % na 9 %. MMF poskytl okamžitou pomoc ve výši 1,4 mld. USD, další zhruba 2,5 mld. USD Pákistán získal od Světové banky a Asijské rozvojové banky.



Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

► Energetický průmysl

Přes citelné zlepšení v zásobování elektřinou v posledních letech zůstává rozšíření její výroby jednou z priorit hospodářské politiky; cílem je uspokojit rostoucí poptávku a odstranit chronické výpadky.

Přes 70 % energetických potřeb Pákistánu pokrývá ropa a plyn, z toho jen 18 % z domácích zdrojů, výdaje za dovoz energetických surovin stále více zatěžují státní rozpočet; dovoz ropy představuje asi čtvrtinu hodnoty celkového importu. Instalovaná kapacita elektráren výrazně vzrostla, ze zhruba 23 GW v roce 2014 na 34 GW v roce 2019, a výroba elektřiny se zvýšila za rok 2017–2018 o 11 %. Pákistánu nicméně nadále chybí několik GW kapacity zejména mimo letní období, kdy je výroba z vodních elektráren nižší a spotřeba vysoká.

Pákistán má vedle tepelných elektráren významnou hydroenergetiku, jistý podíl výroby z jádra a rostoucí výrobu z obnovitelných zdrojů. Cílem vlády je dosáhnout 45 GW k zajištění nepřerušované dodávky za přijatelnou cenu a zajištění přístupu k elektřině pro 90 % obyvatel oproti současným 67 %.

Vláda vyhlásila ambiciózní plány na zvýšení podílu elektřiny z obnovitelných zdrojů: v roce 2030 má být 30 % elektřiny z větrných, solárních a malých vodních elektráren a biomasy.

Do roku 2025 se má rozšířit kapacita energie z obnovitelných zdrojů až o 7 000 MW a pokrývat čtvrtinu veškeré vyrobené elektřiny. Cílem je také zvýšit podíl velkých vodních elektráren (nad 50 MW), které se dnes podílejí na celkové produkci asi 25 %, do roku 2030 na 30 %. Pákistán chce tedy v roce 2030 vyrábět 60 % elektřiny z obnovitelných zdrojů a velkých vodních elektráren. Předpokládá se proto, že podstatná část nově budovaných kapacit a zdrojů nahrazujících dosluhující elektrárny budou projekty alternativních a obnovitelných zdrojů. To by mělo přinést i snížení průměrné ceny generované elektřiny.

Pákistánská energetika řeší problém „cirkulárního dluhu“: distributoři nejsou schopni vybírat poplatky a omezit ztráty při distribuci elektřiny na požadovanou úroveň, a proto neplatí výrobcům elektřiny, a když ztráty dosáhnou neúnosné výše, uhradí je státní rozpočet. Tato dynamika nemotivuje distributory ke zlepšení výkonnosti a odrazuje výrobce elektřiny od investic do nových kapacit.

Pro české výrobce existuje možnost uplatnit se při projekci a dodávkách malých vodních elektráren, elektráren využívajících biomasu, případně i další alternativní zdroje. Vedle těchto menších, ale široce replikovatelných dodávek připadají v úvahu dodávky pro projektované nebo budované velké hydroelektrárny (Diamer Bhasha, Dasu) a koneckonců i tepelné elektrárny, jež počítají s využitím domácích zdrojů uhlí. Reforma energetického sektoru, která by měla přinést lepší výběr poplatků, bude vyžadovat instalaci a údržbu velkého počtu měřicích zařízení.

► Stavební průmysl

Stavebnictví se podílí 2,5 % na tvorbě HDP, zaměstnává 8 % pracovních sil a ve finančním roce 2019 (tj. do června 2019) vystřídal sektor energetiky na prvním místě v objemu přímých zahraničních investic. Oproti předchozímu období nicméně zaznamenalo propad o 7,57 %, který se přičítá mimo jiné přísným regulacím a omezením. Vláda v dubnu 2020 oznámila balíček opatření k oživení stavebnictví, který tyto regulace uvolňuje, a navíc poskytuje daňové a další výhody. Od podpory stavebnictví si stát slibuje zmírnění dopadů, jež měla koronavirová krize na zaměstnanost, protože se rychleji vrátí do práce pracovníci různých kvalifikací včetně nekvalifikovaných sil bez formálního zaměstnání, ale i rozhýbání předchozí hospodářské stagnace povzbuzením domácích i zahraničních investic.

V zemi chybí 11–12 milionů bytových jednotek, z toho asi třetina ve městech. Bytová výstavba je jedním z klíčových bodů programu současně

vlády: kritizuje své předchůdce za opomíjení sektoru bydlení a pokládá za nutné, aby každoročně přibyl alespoň milion nových bytů, aby se pokryla současná poptávka a alespoň zčásti i každoroční 2,1% přírůstek obyvatel.

Balíček podpory stavebnictví obsahuje zvláštní úlevy a subvence pro projekt sociálního bydlení, který vláda vyhlásila krátce po svém nástupu v roce 2018. Je určen především lidem s nízkými a nižšími středními příjmy a obyvatelům nelegálních prostor, squatů a slumů, což je zhruba pětina městského obyvatelstva. Vedle masivní výstavby levných bytů ve městech i na venkově má podpora stavebnictví pomoci i oživení výstavby obchodních center a kancelářských budov. Oživení stavebních aktivit přinese poptávku po stavebních materiálech všeho druhu, z nichž je pouze část a základní sortiment pokryt domácí výrobou. Trvalá je poptávka po dřevu. V projektech levného bydlení, zejména na venkově, se uplatní jednoduché typizované domy. Pro veškerou výstavbu jsou potřebná úsporná energetická řešení s využitím solární energie.

► Vodohospodářský a odpadní průmysl

Pákistán, hospodařící původně s nadbytkem vodních zdrojů (v roce 1951 připadalo 5 260 m³ na osobu na rok), se dnes řadí mezi země se sníženou dostupností vody a bez rychlých opatření, jež by zabránila dalšímu negativnímu vývoji, se dostane mezi země s nedostatkem vody (s odhadovaným počtem 227 milionů obyvatel v roce 2025 připadne 860 m³ vody na osobu na rok). Zásadní vliv na vodní zdroje Pákistánu má změna klimatu: proměnlivé a nepředvídatelné srážky způsobují náhlé povodně na severu a stále delší suchá období na jihu. Nová rizika představuje rychlý postup v tání horských ledovců, které napájejí pákistánské řeky. Pákistán leží v jedné ze tří nejzranitelnějších oblastí světa, pokud jde o důsledky klimatických změn.

Odpadní vody z domácností a průmyslu se buď přímo vypouštějí do kanalizace, vodního toku nebo do půdy. Většinou se voda nezpracovává a žádné město s výjimkou Islámábádu a Karáčí nemá biologické čistíčky; i ty zpracovávají jen

asi desetinu odpadních vod. Zemědělci používají odpadní vody k zavlažování; bez ohledu na kontaminaci potravin a zdravotní rizika si jich cení kvůli nutričnímu obsahu.

Řešení vodohospodářských problémů se dlouhodobě zaměřuje mj. na zlepšování hospodaření s vodou ve městech prostřednictvím investic k zajištění pitné vody, rozšíření kanalizace a zpracování odpadních vod, dále na rozvoj hydroenergetiky, protipovodňová opatření, opatření proti suchu, zachycování dešťové vody a opatření k dlouhodobé udržitelnosti zavlažovacích systémů.

Doporučení Světové banky pro reformu vodohospodářství v Pákistánu zahrnují mimo jiné rozšíření hydrologického a meteorologického monitoringu a vytvoření vodohospodářských informačních systémů na provinční a celostátní úrovni, modernizaci zavlažovacích systémů včetně nových ovládacích zařízení, automatické ovládání vodohospodářských zařízení s použitím dat získávaných v reálném čase, zlepšení odvodňovací infrastruktury, mohutné zvýšení kapacity a výkonnosti čištění odpadních vod, zvýšení počtu a spolehlivosti vodoměrů, investice do veřejné infrastruktury pro venkovská hygienická zařízení včetně sběru odpadní vody a jejího základního čištění na úrovni vesnic. Všechny tyto oblasti představují možnosti pro dlouhodobé uplatnění českých dodavatelů.

Pákistán produkuje ročně kolem 20 mil. tun pevného odpadu a toto množství roste 2% tempem za rok. Největší města, Karáčí a Láhaur, používají po dvou skládkách, ostatní velká města použitelné skládky teprve budují, obvykle se pevný odpad vyváží za hranice města. Asi 60–70% pevného odpadu ve městech se sbírá, svoz obvykle provádějí ruční vozíky a zvířaty tažené vozy, otevřená nákladní auta a traktory s přívěsem, případně otevřené kontejnery. Tato situace dává příležitost pro využití technologií svozu odpadu, jeho třídění a výroby energie jeho spalováním.

Velvyslanectví ČR v Islámábádu

e-mail: commerce_islamabad@mzv.cz

www.mzv.cz/islamabad



Saúdská Arábie

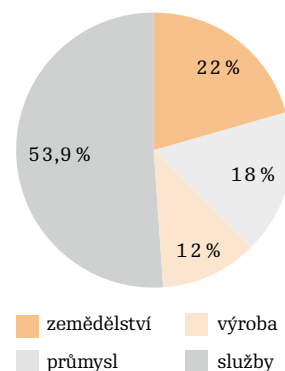
Ekonomické dopady pandemie COVID-19 se v prvním sledu projeví na poklesu poptávky po ropě od největších odběratelů, zejména Číny, počátkem roku 2020. Restriktivní opatření zavedená od konce února 2020 utlumila ekonomický život ve všech odvětvích, s výjimkou těch nejnezbytnějších (prodej a dovážka potravin atp.). Na saúdský rozpočet však měla výrazně větší dopad paralelně probíhající cenová válka na trhu s ropou. Rozpočet, koncipovaný na cenu 55 USD/barel, si pro své naplnění vyžádá skokové zvýšení fiskálního deficitu, úsporná opatření a hledání nových zdrojů příjmu. Probíhající krize přímo ohrožují vládní plány na diverzifikaci ekonomiky a odklon od ropy. Ačkoli vládní rezervy ve výši cca 500 mld. USD pomohou zmírnit její dopady, je tendence z nich příliš nečerpat. Očekává se, že neropná část HDP (40 % celkového HDP) může dosáhnout negativního růstu -6 %. Dalším důsledkem tohoto vývoje bude masové propouštění zahraničních pracovníků a vyšší tlak na zaměstnání saúdských občanů.

Ukazatel	2018	2019	2020	2021	2022
Růst HDP (%)	2,4	0,3	-5,2	2,0	2,4
HDP na obyvatele (tis. USD)	23,5	23,2	19,3	19,9	—
Míra inflace (%)	2,5	-2,1	1,2	1,5	2,3
Nezaměstnanost (%)	—	—	—	—	—
Bilance běžného účtu (mil. USD)	70,6	49,8	-43,2	-34,0	12,5
Populace (mil.)	33,4	34,2	35,1	35,9	—
Konkurenceschopnost	39/140	36/141	—	—	—
Exportní riziko OECD	2/7	2/7	2/7	—	—

Predikce EIU

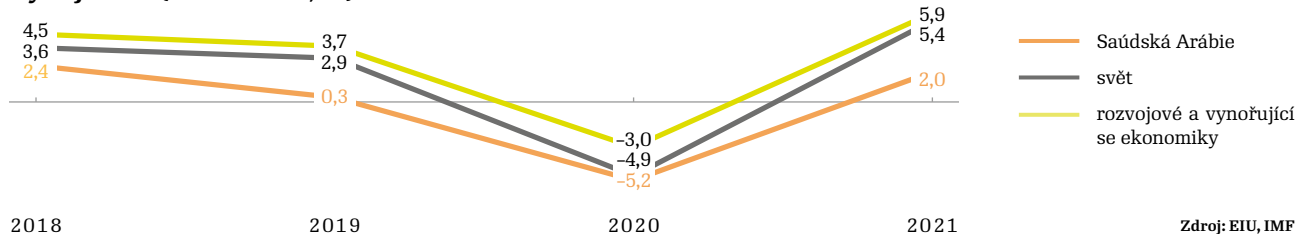
Zdroj: EIU, WEF, OECD

Podíl sektorů na HDP



Zdroj: WB; 2019

Vývoj HDP (meziročně, %)



Zdroj: EIU, IMF

Saúdská Arábie zatím do podpory ekonomiky vložila formou několika stimulačních balíčků vlády a centrální banky SAMA cca 47 mld. USD, tedy okolo 5,8 % HDP. Tím by se plánovaný fiskální deficit pro rok 2020 téměř zdvojnásobil. Vláda se v prvním sledu soustředila na udržení pracovních míst, zejména s ohledem na udržení teprve se rodícího soukromého sektoru nezávislého na zakázkách státních podniků a ropném sektoru. Dále stimulační balíčky zahrnují mimo jiné odklady různých administrativních a městských poplatků, daní, ale také splátek půjček soukromého sektoru. V důsledku přetrvávajících nízkých cen ropy po cenové válce na přelomu prvního a druhého čtvrtletí pak bylo nutné

hledat nové zdroje příjmů, a tak bylo oznámeno ztrojnásobení sazby DPH na 15 % od července a zrušení přídávků na zvýšené životní náklady pro státní zaměstnance (cca 6 000 Kč pro více než 68 % pracovní síly). V neposlední řadě byla zvýšena dovozní cla na řadu položek, včetně potravin, plastů a materiálů důležitých pro stavební, kovozpracovatelský a chemický průmysl. Vláda také převedla na státní investiční fond PIF 40 mld. USD z devizových rezerv (cca 9%) na zajištění pokračování prioritních vládních projektů, zejména v oblasti cestovního ruchu, zábavy a výstavby.



Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

Saúdská Arábie bude pokračovat v nastoupeném směru budování národních výrobních kapacit, proto bude přetrvávat poptávka po spolupráci technologickém transferu a přenosu výroby ve všech odvětvích. Zvýšený tlak na nahrazování zahraničních pracovníků místními občany také vytváří příležitosti v oblastech odborného výcviku a vzdělávání.

► **Důlní, těžební a ropný průmysl**

Saúdská Arábie je země, která je obvykle spojována s těžbou ropy. Země však také oplývá nemalými zásobami dalších nerostných surovin, jejichž těžbu má v této době, a v souladu s vládní strategií Vize 2030, velký zájem rozvíjet. Cílem je, aby do roku 2030 sektor těžby mimo ropy a zemního plynu přispíval k HDP částkou 176 mld. SAR (1,16 bil. Kč). Vytvořeno by mělo být až 200 000 pracovních míst. Celková hodnota minerálního bohatství Saúdské Arábie se odhaduje na 4,8 bil. SAR (31,57 bil. Kč), mezi jinými zeměmi disponuje jedněmi z největších ložisek fosfátů a tantalu na světě, dále má významné zásoby bauxitu, kaolinu, stříbra, zinku, mědi a magnezitu. Regionální prvenství drží Saúdská Arábie také v těžbě zlata.

Saúdská geologická služba dále plánuje rozsáhlý průzkum nerostných rezerv po celé zemi, který by měl sloužit jako podklad pro další investiční příležitosti. Vláda před nedávnem oznámila rozhodnutí alokovat 54 míst na ploše přibližně 4 000 km² pro těžbu. Lokality v regionu Rijádu, Mekky, Medíny, Asiru, Ha'ilu a Nadžránu jsou bohaté mimo jiné na zlato, měď, stříbro, zinek, olovo, železo, křemík, molybden a cín. Je pravděpodobné, že saúdská vláda nabídne

potenciálním investorům zajímavé pobídky. Se shora uvedenými iniciativami je možné očekávat poptávku po technologickém transferu moderních technologií hlubinné i povrchové těžby, ale také řízení logistických řetězců vytěženého materiálu.

► **Kovozpracovatelský průmysl**

V souvislosti se shora uvedenými iniciativami v těžebním průmyslu a v souvislosti s nedávno oznámeným zvýšením cel na dovoz řady kovových výrobků, je zde očividná vládní snaha o povzbuzení vybudování národních kovozpracovatelských kapacit. Saúdská Arábie je třetím největším čistým dovozcem mědi, čtvrtým největším dovozcem hliníkových produktů a pátým největším dovozcem keramických výrobků na světě. Také železo a ocel představují významné dovozní položky. Rozvoj domácího těžebního průmyslu by tak zemi do značné míry vyvázal ze závislosti na těchto dovozech.

Dle vládní investiční agentury SAGIA je na trhu prostor pro moderní technologie lití, kování, tepelné ošetření, a to včetně doplňkových zařízení (turbíny, pumpy), zařízení pro čištění kovů, výrobní prostředky pro produkci přesných odlévacích

forem (synergie s národní keramickou výrobou), ale také zařízení pro zkušebny a inspekční služby.

► Obranný průmysl

Saúdská Arábie v rozpočtu na rok 2020 vyčlenila 48,5 mld. USD (cca 6 % HDP). Země je také druhým největším dovozcem vojenské techniky na světě. V roce 2019 český vývoz zbrojní techniky činil 5,7 mil. USD. Jedná se především o střelivo všeho druhu, výbušniny (v obou případech se jedná o dlouhodobou spolupráci), protichemické vybavení, vozidla (transfer technologie a zavedení výroby) a elektronická zařízení. Vláda Saudské Arábie usiluje o přenos technologií na výrobu zbraní, munice a vojenských dopravních prostředků do Saudské Arábie (výhledově zabezpečení až 40 % všech nákupů). Ačkoli je otázkou, jak dlouho ještě potrvá zahraniční nasazení saúdských ozbrojených sil (Jemen), je nadále možné předpokládat setrvalý růst poptávky po tomto materiálu.

Vedle klasického speciálu je také poptávka po řešeních z oblasti ICT a přidružených služeb, kde mají české firmy dobrou pověst. V souvislosti s rozvojem nekonvenčních asymetrických hrozeb Saúdská Arábie urychleně poptává systémy detekce a neutralizace dronů všech typů, stejně tak dronovou techniku sama nakupuje. Pro rok 2020 se počítá se zprovozněním nového vojenského letiště krále Salmána a postavení nové univerzity obrany, námořní akademie a letecké akademie. Z toho vyplývá potenciální poptávka po spolupráci a dodávce služeb v oblasti výcviku (simulátory, cvičné prostředky).

► Zábava a volný čas

Saúdská Arábie prochází bezprecedentním obdobím uvolňování restrikcí na veřejné aktivity a trávení volného času obecně. V průběhu roku 2018

a 2019 země prožívala období „sezón“ ve svých jedenácti největších městech, které byly spojeny s kulturními akcemi, včetně koncertů prominentních světových umělců a výstavby licencovaných zábavních parků, které byly po festivalech demontovány. Rok 2020 poptávku vychýlil směrem k domácí zábavě, tedy například k videohram a herním zařízením, deskovým hrám, zařízením pro domácí cvičení, atd. Je však možné předpokládat, že od roku 2021 bude restartována příprava festivalů, čili se obnoví poptávka po pořádání kulturních akcí, tématických vzdělávacích výstav (vesmír, dinosauři, apod.), ale také zábavních atrakcí heren s instalovanou skupinovou virtuální realitou, pro kterou české firmy dokážou dodat kvalitní obsah.

Pokračuje také vládní gigaprojekt zábavního parku Qiddiyah, který mimo klasických atrakcí obsahuje také zařízení pro sportovní vyžití, včetně plavání, ale také bude zahrnovat řadu gastronomických konceptů a infrastrukturu pro cestovní ruch, jelikož park je umístěn na turisticky zajímavých skalních útvech. Další vládní gigaprojekt Red Sea Resort, který má pro rok 2020 taktéž zajištěné financování, představuje příležitost pro dodávky zejména v oblasti hotelnictví, kde nové turistické komplexy budou taktéž ve svých projektech zahrnovat prvky zábavy pro hosty.

Vláda také pokračuje v budování domácího zábavního průmyslu, zejména filmového či hudebního. Zde je příležitost ke spolupráci ve školení a předání know-how například v oblasti animace či zvláštních efektů, hudební produkci, event managementu a dalších.

Velvyslanectví ČR v Rijádu

e-mail: commerce_riyadh@mzv.cz

www.mzv.cz/riyadh



Spojené arabské emiráty

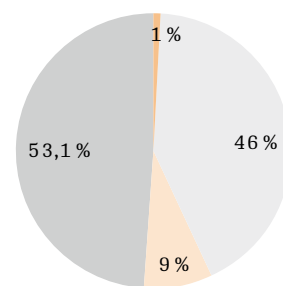
De střednědobého výhledu vlády Spojených arabských emirátů zaznamená ekonomika v roce 2020 v souvislosti s pandemií COVID-19 pokles o 5,3%, v příštím roce se však očekává opětovný růst o 2,3%. I když je ekonomika země relativně slušně diverzifikovaná, stále je do jisté míry závislá na obchodu s ropou. Tahounem dalšího hospodářského růstu má být v nadcházejících letech výhradně neropný sektor, zejména projekty spojené se světovou výstavou EXPO 2020, která byla s ohledem na pandemii COVID-19 odložena na období od 1. října 2021 do 31. března 2022. Organizace světové výstavy poskytne hospodářství nový růstový impulz v souvislosti s očekáváním velkého počtu nových investorů a návštěvníků, což značně podpoří nárůst spotřeby a přinese zvýšenou poptávku například po službách. Strategické plány národního hospodářství Spojených arabských emirátů jsou založeny především na digitální ekonomice a mají přispět k vytváření příležitostí pro přímé zahraniční investice a celkovému ekonomickému rozvoji. Jedním z hlavních dlouhodobých vládních cílů je zvýšit hospodářskou bezpečnost postupnou implementací digitální ekonomiky a blockchainových technologií, zejména ve finančních transakcích a službách.

Ukazatel	2018	2019	2020	2021	2022
Růst HDP (%)	1,2	1,7	-5,3	2,3	3,2
HDP na obyvatele (tis. USD)	44,0	45,1	38,8	41,8	–
Míra inflace (%)	3,1	-1,9	-1,8	1,5	3,1
Nezaměstnanost (%)	–	–	–	–	–
Bilance běžného účtu (mil. USD)	40,5	29,6	-3,9	6,4	20,7
Populace (mil.)	9,6	9,8	9,8	9,8	–
Konkurenceschopnost	27/140	25/141	–	–	–
Exportní riziko OECD	2/7	2/7	2/7	–	–

Predikce EIU

Zdroj: EIU, WEF, OECD

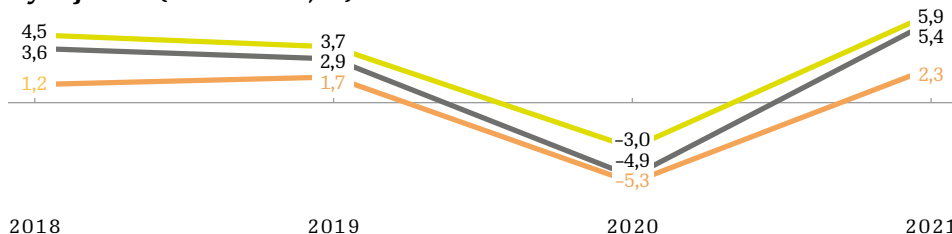
Podíl sektorů na HDP



zemědělství výroba
průmysl služby

Zdroj: WB; 2019

Vývoj HDP (meziročně, %)



Zdroj: EIU, IMF

Od vypuknutí nákazy COVID-19 uvolnila federální vláda země stimulační balíček pro stabilizaci hospodářství v celkové výši 282,5 mld. AED, což odpovídá 1,8% HDP. Převážná většina opatření se týká zajištění dostatečné likvidity pro malé a střední společnosti a snížení, případně úplného zrušení povinných poplatků v souvislosti s podnikáním (obnovení licence k podnikání, udělení pracovního povolení atp.). Země má značné finanční rezervy a stabilní bankovní sektor. Jako nedílnou součást své střednědobé

strategie boje proti současnému celosvětovému poklesu cen ropy v důsledku pandemie COVID-19 vydaly Spojené arabské emiráty mezinárodní tranši dluhopisů ve výši 7 mld. USD, která by měla zajistit dostatek finančních prostředků v rozpočtu v době očekávaného snížení příjmů z prodeje ropy. SAE mají jednu z nejvíce diverzifikovaných ekonomik v celém regionu GCC a z tohoto pohledu nejsou očekávána žádná větší rizika. Pro rok 2020 je s ohledem na aktuální hospodářský útlum a pokles cen ropy predikován deficit státního rozpočtu ve výši 1,6 % HDP.



Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

► ICT

Hospodářská politika země se v souvislosti s pandemií COVID-19 bude výrazně zaměřovat na posilování digitalizace a další rozvoj infrastruktury a komunikace se státní správou. V tomto směru bude využívána nová technologie 5G, kterou Spojené arabské emiráty začínají používat ve všech ekonomických oblastech.

Trh informačních technologií roste průměrným tempem přibližně 4,5 % ročně. Poptávka po IT službách roste rychleji než poptávka po hardwaru a softwaru, a její růst tak mění strukturu trhu s IT, na kterém je očekáváno, že v roce 2021 budou IT služby převládat s podílem 41 %. Zvýšená poptávka po IT službách je způsobena dynamickou vládní strategií e-governmentu, budováním tzv. „smart cities“ a s tím spojenými požadavky na bezpečnost datových sítí a chytrých aplikací. Kybernetická bezpečnost se má do budoucna stát hlavním faktorem růstu poptávky zejména po ICT službách.

► Obranný průmysl

Spojené arabské emiráty se výrazně zapojily do boje proti terorismu, a to jak uvnitř, tak i navenek. To se spolu s napjatými vztahy s Íránem a Katarem promítá do růstu výdajů na obranu a bezpečnost, které mají v příštích 5 letech růst tempem 7 % ročně. Federální vláda hodlá rovněž navyšovat výdaje na vnitřní bezpečnost. Prioritními oblastmi jsou ochrana strategické infrastruktury a personální a kybernetická bezpečnost. Možnosti pro české společnosti jsou v dodávkách zabezpečovací techniky, radarové techniky, komunikační techniky, lehkých zbraní a munice a IT služeb.

Velvyslanectví ČR v Abú Dhabí

e-mail: commerce_abudhabi@mzv.cz

www.mzv.cz/abudhabi



Thajsko

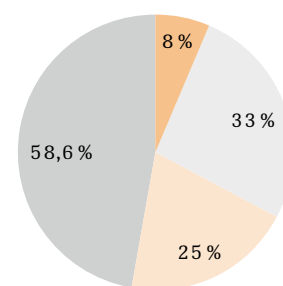
Koronavirová pandemie zasáhla Thajsko hned v polovině ledna. Do konce února se počet nakažených zvyšoval pouze v řádu jednotek denně a zdálo se, že nemoc COVID-19 zemi nijak výrazně nezasáhne. Vývoj se dramaticky změnil v polovině března, kdy se denní nárůst nově infikovaných osob začal rychle zvyšovat. Situaci se ovšem podařilo sadou restriktivních opatření stabilizovat a již od počátku dubna se počet nově nakažených postupně snižoval a od začátku května se pohybuje de facto v jednotkách denně. Thajská vláda přesto zachovává řadu přísných hygienických a bezpečnostních opatření, která postupně uvolňuje. Thajsko jako otevřená proexportní ekonomika s významným odvětvím turistického ruchu je pandemií značně postiženo. Podle předběžných odhadů mohou škody dosáhnout rekordních 1,3 bil. THB (cca 1 bil. CZK), což představuje 7,7 % thajského HDP. Jednalo by se o podobný propad jako po finanční krizi v roce 1997. Opatření spojená s bojem proti pandemii dopadnou kromě cestovního ruchu rovněž na průmysl, včetně exportně orientovaného automobilového a elektrotechnického průmyslu. Veletřhy, výstavy a další veřejné akce jsou zatím odkládány do druhé poloviny roku, většinou od září dále, nebo plánují přesun do virtuální podoby. Mezinárodní finanční instituce i samotné thajské úřady odhadují letošní pokles domácí ekonomiky přibližně o 5–6 %.

Ukazatel	2018	2019	2020	2021	2022
Růst HDP (%)	4,1	2,4	-5,3	3,3	4,3
HDP na obyvatele (tis. USD)	7,3	7,8	7,6	8,1	—
Míra inflace (%)	0,4	0,7	0,2	0,7	1,2
Nezaměstnanost (%)	1,1	1,0	3,1	1,8	1,1
Bilance běžného účtu (mil. USD)	28,5	37,9	17,9	34,1	51,9
Populace (mil.)	69,4	69,6	69,8	70,0	—
Konkurenceschopnost	38/140	40/141	—	—	—
Exportní riziko OECD	3/7	3/7	3/7	—	—

Predikce EIU

Zdroj: EIU, WEF, OECD

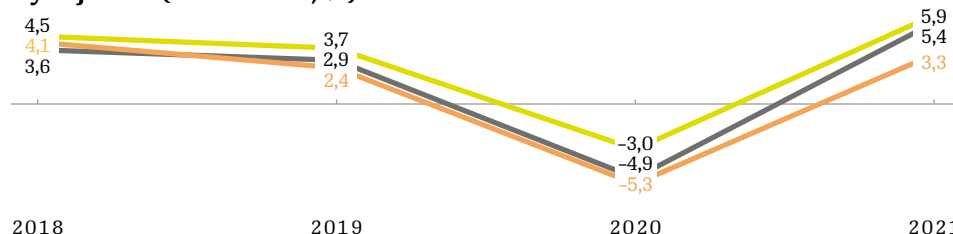
Podíl sektorů na HDP



zemědělství výroba
průmysl služby

Zdroj: WB; 2019

Vývoj HDP (meziročně, %)



Thajsko
svět
rozvojové a vynořující se ekonomiky

Zdroj: EIU, IMF

Thajská vláda se rozhodla ke konci května podpořit domácí ekonomiku několika etapami stimulačních balíčků v celkové výši 1,9 bil. THB (60 mld. USD), což představuje zhruba 10 % HDP. Pro vládní podporu postiženým firmám má Thajsko slušnou výchozí pozici – veřejné finance jsou zatím v relativně dobrém stavu, podíl veřejného dluhu na HDP činí pouze cca 40 % a mezinárodní ratingové agentury dlouhodobě

potvrzují zemi pozitivní/stabilní úvěrový výhled, což může dobře posloužit jako polštář proti ekonomickým a finančním výkyvům. Stejně tak Thajsko může využít zkušenosti z řešení finanční krize v roce 1997 nebo dopadů epidemie SARS. Nicméně vysoká míra zadlužení domácností (80 % thajského HDP) spojená s potenciálním růstem nezaměstnanosti (ohroženo až 10 mil. osob) při praktické neexistenci institucionální záchytné sociální sítě a rovněž zadlužení zejména malých a středních firem představují riziko zvýšené ekonomické zátěže na nižší a nižší střední třídu, zejména zaměstnanou v široce rozšířené neformální ekonomice. Postiženým podnikům vláda přispívá na mzdy, umožnila půlroční odklad splátek daní a velkým, tzv. systémovým podnikům dotuje půjčky na doplnění oběžného kapitálu. Těžce zasažené stavební firmy budou mít také například možnost nechat si prodloužit platnost stavebního povolení až o jeden rok.



Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

► Dopravní průmysl a infrastruktura

Přestože má Thajsko velmi rozvinutý systém silniční a letecké (vnitrostátní i mezinárodní) dopravy, úroveň kolejové osobní i nákladní dopravy je nedostatečná, stejně jako přepravní kapacita systémů městské hromadné dopravy (zejména v hl. městě Bangkoku). Expanze MHD v Bangkoku (metro, nadzemní rychlodráha, tramvaje) i v dalších oblastech (například ostrov Phuket) a též železniční rychlodráha propojující velká mezinárodní letiště, přístavy a ekonomické zóny východně od Bangkoku (tzv. Eastern Economic Corridor, EEC) patří mezi vládní rozvojové priority. V zemi je díky předchozím zahraničním investicím do výroby dostatečná úroveň technických znalostí a dovedností pracovníků. Rozvoj dopravy a zvýšení kapacit budou vládní prioritou i nadále.

► ICT

Další významnou položkou na seznamu thajských vládních rozvojových priorit s vazbou na pandemii je oblast ICT a digitalizace výroby. Značná část výrobních podniků zahraničních investorů v automobilovém a elektrotechnickém průmyslu, postižená nepřítomností zaměstnanců kvůli COVID-19, hodlá v postkoronavirové době výrazným způsobem navýšit podíl automatizovaných

a robotizovaných systémů. Tento vývoj určitě podpoří i místní kapacita produkce vyspělé ICT techniky a zařízení pro domácí využití i export. V zemi současně existuje rozsáhlý „ekosystém“ technologických společností a start-upů, napojených na špičkový systém vědy a výzkumu, vysokých škol, akademické sféry i soukromých firem. Thajské subjekty v této oblasti spolupracují na globální úrovni s nejlepšími světovými pracovišti. Největší potenciál pro české firmy je možné aktuálně najít v zaměření na e-commerce, internet of things/IoT, artificial intelligence/AI, ale i v sektoru obrany a bezpečnosti (cyber security, personal tracking, thermal scanning apod.).

► Obranný průmysl

Obrana a bezpečnost tradičně jsou a zůstanou jednou z prioritních oblastí. Ozbrojené a bezpečnostní složky jsou jedním z pilířů společnosti a významnou společenskou silou. Výdaje na obranu tvoří významnou část státního rozpočtu, přičemž i zde dochází v důsledku pandemie k úpravě alokací. Přesto nadále půjde o jednu z priorit, přičemž stále větší roli budou hrát faktory spojené s obranně-průmyslovou spoluprací, podporou thajského průmyslu, společným vývojem nebo společnou expanzí na třetí trhy. Českým

firmám se v daném kontextu nabízejí bilaterální mechanismy a platformy vzniklé v posledních letech, které mají potenciál být odrazovým můstkem pro dlouhodobou spolupráci v Thajsku a širším regionu. Projednávané možnosti spolupráce mají vazby i na ochranu veřejného zdraví, letecký a automobilový průmysl, VVAI apod.

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

Thajsko se může pochlubit špičkovým systémem zdravotnictví, které je postaveno nejen na technologicky pokročilé úrovni vybavení, ale i na personálních kapacitách (vzdělání a praxe lékařů i sester). Vláda zároveň zařadila zdravotnickou péči (včetně kosmetické nebo využití konopí pro lékařské účely) a produkci zdravotnického vybavení a léčiv mezi prioritní oblasti rozvoje. V plánu je vytvoření z Thajska regionálního centra/hubu pro celou řadu lékařských zákroků (kloubní náhrady, gynekologie, zubní lékařství, kosmetika ad.). Českému exportu a případným investicím nahrává i aktuální snaha země o všeobecné posílení kapacit zdravotnického systému s ohledem na COVID-19. Přínosem pro intenzivní spolupráci může být i místní vyspělá úroveň lékařské vědy a výzkumu, stejně jako vysokého školství. Kladem Thajska je i bonita místních partnerů a jejich přesah do regionu, kde vlastní řadu předních zařízení.

► Zemědělský a potravinářský průmysl

Thajsko má přímo ideální klimatické a přírodní podmínky pro pěstování celé řady exportně orientovaných plodin (rýže, káva, tropické ovoce, kaučukovník), stejně jako kapacity v oblasti živočišné produkce (drůbež, ryby, krevety a další plody moře). V aktuální situaci zvýšené domácí i světové poptávky a v návaznosti na nutnost generovat nová pracovní místa v souvislosti s růstem nezaměstnanosti kvůli COVID-19 je prioritou vlády podpořit farmáře i zpracování zemědělských surovin – základní i pokročilejší s vyšší přidanou hodnotou. Zájem o úspěšnost sektoru je podpořen i určitou formou thajského patriotismu, hrdostí na svoji domácí kuchyni a všeobecnou oblíbeností jídla jako významného prvku sociální interakce.

V zemi dominují domácí potravinářské konglomeráty, ale již zde existuje i řada výrobních závodů nadnárodních společností, které se podílejí na vědě, výzkumu a inovacích, zejména v oblasti biotechnologií a „novel foods“. Thajsko v této prioritní oblasti spolupracuje s řadou výzkumných pracovišť a vysokých škol na globální úrovni.

Velvyslanectví ČR v Bangkoku

e-mail: commerce_bangkok@mzv.cz

www.mzv.cz/bangkok



Turecko

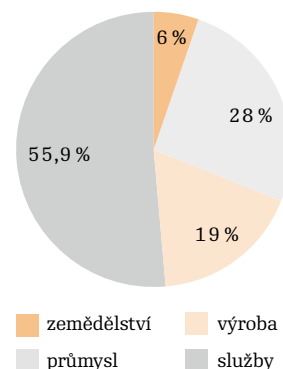
Nástup koronavirové pandemie v Turecku nastal v porovnání s unijními zeměmi později. I z tohoto důvodu země ještě za první čtvrtletí roku 2020, v meziročním srovnání s rokem předešlým, vykázala růst HDP o 4,5%. Nicméně dopad krize v dubnu a květnu byl razantní, a proto se dá ve druhém čtvrtletí 2020 očekávat výraznější propad nejen v porovnání s finanční krizí v roce 2009, ale také s recesí v roce 2001. Země zpřísnila možnost směny valut a dohled nad finančním trhem. COVID-19 dále zapříčinil skokové zhoršení bilance běžného účtu, kterému k lepším číslům nepomůže ani nízká cena ropy a zemního plynu. I vzhledem ke zhoršujícímu se výkonu tureckých exportních společností je proto očekávatelná snaha turecké vlády zavádět protekcionistická opatření s cílem bilanci běžného účtu napomoci.

Ukazatel	2018	2019	2020	2021	2022
Růst HDP (%)	3,0	0,7	-5,4	4,3	3,9
HDP na obyvatele (tis. USD)	9,3	9,0	7,2	7,2	–
Míra inflace (%)	20,2	15,2	11,2	10,8	12,2
Nezaměstnanost (%)	10,9	13,7	18,8	19,4	16,7
Bilance běžného účtu (mil. USD)	-20,7	8,7	-12,8	-18,8	-28,9
Populace (mil.)	82,3	83,4	84,3	85,0	–
Konkurenceschopnost	61/140	61/141	–	–	–
Exportní riziko OECD	5/7	5/7	5/7	–	–

Predikce EIU

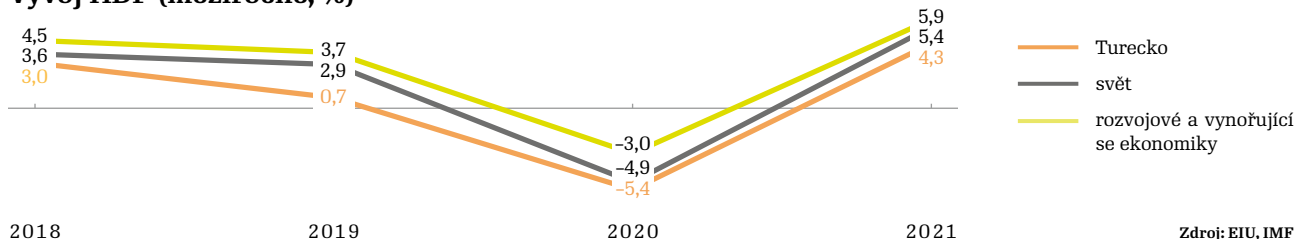
Zdroj: EIU, WEF, OECD

Podíl sektorů na HDP



Zdroj: WB; 2019

Vývoj HDP (meziročně, %)



Zdroj: EIU, IMF

Dle údajů Ministerstva financí dosáhla finanční pomoc alokovaná státem na boj s koronavirem 10–11% tureckého HDP (cca 89 mld. USD). Vládní pomoc měla široké zaměření, od jednorázových výplat v hotovosti pro nejchudší, až po snahu co nejvíce napomoci exportérům, která se projevila v poskytování výhodných úvěrů až do výše v přepočtu cca 7,3 mil. USD přes státní Turk Eximbank. Zásadní otázkou pro Turecko se nyní ovšem stává dostupnost mezinárodního financování. To za situace, kdy jeho pohledávky v zahraniční měně se splatností v příštích 12 měsících dosahují až 24% jeho HDP. Tato skutečnost může být dále komplikována všeobecně očekávaným pozvolným propadem TRY, což dále zkomplikuje přístup k zahraničním měnám. Dohoda s Mezinárodním měnovým fondem, která by situaci mohla zjednodušit, se v tuto chvíli jeví poměrně nepravděpodobná.



Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

► Automobilový průmysl

Důležitou položkou turecké průmyslové výroby jsou automobily a jejich příslušenství. Tento sektor také zůstává největší položkou vzájemného obchodu. Turecký trh je v tomto segmentu 6. největší v Evropě. Zhoršené hospodářské výsledky Turecka i zahraničně politické problémy přispěly k poklesu prodeje automobilů v roce 2019. Pozitivní trend růstu z konce roku 2019 byl zastaven COVID-19, který znamenal nejen utlumení prodeje vozidel, ale především zastavení výroby v celém sektoru automotive na cca 1,5 měsíce, což přináší vysoké ztráty.

Pokračují vládní investiční pobídky, které jsou součástí širší strategie snižování závislosti na importu v důležitých sektorech a současně snahou o vylepšení tradičně záporné obchodní bilance. Systém vládních pobídek již přilákal na místní trh mnoho světových producentů, kteří zde umísťují svou výrobu (Renault, FIAT, Mercedes). Nadále je diskutována zamýšlená německá investice v podobě zahájení výroby vozů Volkswagen, Škoda a Seat koncernu Volkswagen poblíž města Manisa. Přes hospodářské problémy Turecka lze předpokládat další rozvoj tohoto sektoru, jehož trh představuje pro české exportéry příležitosti v subdodavatelské struktuře. Na tureckém subdodavatelském trhu je velká řada firem hlavně v oblasti Bursa, Kocaeli, Manisa, Izmir, Istanbul a Adana.

► ICT

Oblast ICT byla jedním z mála oborů, kde došlo v období COVID-19 k významnému posunu a růstu postaveném na internetovém komerčním prodeji zboží, potravin a služeb. Finanční tržby elektronických firem poskytujících podporu IT vzrostl dle statistik o 170%. Internetový prodej, streamovací služby, internetová televize, internetové služby získaly velmi silnou pozici, a především pozornost i u střední generace, která je doposud využívala méně. Celkově se sektor IT v Turecku dynamicky

rozvíjí, když v roce 2019 dosáhly výdaje na hardware, software, IT a telekomunikační služby 45 mld. USD. Růst životní úrovně, nové infrastrukturní projekty a automatizace v průmyslu tak vytvářejí tlak na zavádění moderních technologií a jejich ochranu. Turecká vláda vyhlásila několik programů, které vytvářejí centra rozvoje ICT, velká pozornost je věnována tematicce e-transformation, zvláštní důraz je pak kladen na tematiku kybernetické bezpečnosti. Turecký trh a průmysl teprve poznávají výhody a výzvy, které vytvářejí využívání ICT. České firmy mají šanci zaujmout svými produkty jak v privátním byznysu, tak ve veřejném sektoru. Na poli budování 5G je třeba počítat se silnou pozicí čínských společností Huawei a ZTE. Vzhledem k bezpečnostním okolnostem je Česká republika vnímána jako velmi vhodný partner pro spolupráci v oblasti citlivých dat a technologií.

Velice aktuální je i česká zkušenost v oblasti „smart cities“, kde Turecko díky svému populačnímu boomeru koncentrovanému do měst pocítuje enormní potřebu v oblasti chytrého řízení dopravy, parkování, sběru odpadu atp. V prosinci 2019 vyhlásilo Ministerstvo přírodních zdrojů a urbanizace strategii pro rozvoj „smart cities“. České aplikace mají potenciál tureckého zákazníka zaujmout a tato strategie jim dává pole k působnosti.

► Obranný průmysl

Podmínky v odvětví určuje politicky a vládou silně podporovaný rozvoj domácí výroby. COVID-19 na vývoj tohoto sektoru doposud zásadně nezapůsobil a vzhledem k mezinárodnímu angažmá Ankarý se velká změna nedá očekávat. Turecko investuje nemalé prostředky do nových projektů „národních zbraní“ a domácí produkce je zvýhodňována před zahraniční. To ovšem neznamená, že zde není prostor pro subdodávky ze zahraničí a společné podnikání s tureckými firmami, což je tureckou vládou značně podporovaná praxe. Největší v Turecku

probíhající projekty je možné rozdělit do sedmi tematických okruhů: pozemní vozidla, námořní technika, avionika a vesmír, R&D, protivzdušná obrana a zbraňové systémy, elektronické válčení a radarové systémy, kybernetická bezpečnost.

Subdodávky do těchto projektů jsou ideální příležitostí pro české výrobce ozbrojené techniky, konkrétně je zřetelný zájem o obráběcí stroje a výrobní technologie těžkého strojírenství, optické zařízení, kabeláž či motory do bezpilotních prostředků a vrtulníků. Turecký trh může být dále z pohledu českých subjektů perspektivní např. v oblasti prostředků protichemické a radiační ochrany a stranou zájmu nemohou zůstat ani výrobky pro záchranné systémy. V souvislosti s možnou výstavbou jaderných elektráren je potřeba vytvořit bezpečnostní a záchranný systém. V něm je možno spatřovat další šanci pro uplatnění českých firem.

► Strojírenský průmysl

Na sektor měl COVID-19 nerovnoměrné dopady. Zatímco v oblasti výroby linek a zařízení pro komerční využití, především bílé zboží, automotive atd. došlo k výraznému snížení až zastavení výroby, oblasti směřované do těžkého a obranného průmyslu pokračovaly bez větších výkyvů. Celkově v této oblasti nadále existuje velmi dobrý potenciál pro export obráběcích strojů do Turecka, který je dán rychlým růstem domácí výroby v oblasti obranného, automobilového a dopravně-strojírenského průmyslu, který má vysoké exportní ambice, a tedy i nároky na kvalitu. V tomto sektoru jde o komplementaritu, kdy české firmy vynikají právě v oblasti obráběcích strojů, kdežto turecké firmy jsou konkurenceschopnější a lepší v lisování, řezání materiálu plazmou či vysekávání plechu.

Turecko a ČR se z hlediska výroby obráběcích a tvářecích strojů více či méně doplňují. ČR je lepší v přesném obrábění, Turecko má kvalitní výrobu lisů. Cena lisovacích a postupových nástrojů je v Turecku vysoká (výrobci musí dovážet více legované oceli a cena nástrojů se značně prodražuje). V tomto segmentu spatřujeme také příležitost pro export vysoce přesných technologií obrábění, soustružení, frézování. Vzhledem k posílení projektů obranného průmyslu (pozemní vojsko a námořnic-

tvo) v Turecku, jejichž financování má vysokou prioritu, se zvýšila v rámci stavby nových továren možnost dodávek pro české strojírenské firmy.

► Zemědělský a potravinářský průmysl

Turecko je potravinářským gigantem a v dodávkách většiny produktů je soběstačné. Celkově je 7. největším světovým producentem potravin. Současně, do počátku pandemie, postupně stoupaly i importy ze zahraničí. Důvodů pro tento stav je mnoho, od těch sociálních až po politické, kdy zvyšování produktivity není věnována dostatečná pozornost. Zemědělství samo o sobě tvoří přes 6% HDP země a celkově zaměstnává okolo 3,5 milionu obyvatel.

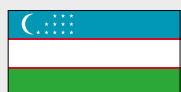
Na potravinářském trhu se mohou nadále úspěšně uplatnit i výrobky pro bezlepkovou dietu (nejsou tak běžně dostupné, jak je tomu v Evropě). Dále je možné očekávat poptávku po tzv. zdravých potravinách, například po cereálních výrobcích. Na významu začínají v poslední době též silit i certifikované halal potraviny. Tento sektor, i z hlediska možného exportu do oblasti Blízkého východu je v Turecku velice perspektivním.

Česká republika stále zůstává největším unijním vývozcem živého skotu do Turecka. Naši producenti se ovšem museli v roce 2019 vypořádat s celou řadou obtíží spojených s klesající kupní silou tureckých zákazníků i špatnými zásahy státu do trhu se skotem. Vlivem kumulace velkého množství masa ve státních skladech, následnou klesající výkupní cenou způsobenou přebytkem poptávky a tlakem domácích producentů Turecko v říjnu 2019 zakázalo veškerý dovoz živého skotu. Jedná se o dočasné řešení a v průběhu léta 2020 je možné očekávat opětovné povolení dovozu. Prostor pro české producenty existuje i v oblasti veterinárních léčiv, vakcinací, krmných směsí a produktů či služeb souvisejících s podporou domácího chovu (insemináčnické dávky a poradenství, technologie pro ustájení dobytka, stroje na přípravu krmiva a vitaminy).

Velvyslanectví ČR v Ankaře

e-mail: commerce_Ankara@mzv.cz

www.mzv.cz/ankara



Uzbekistán

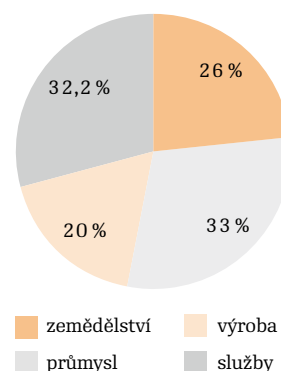
Dle dostupných údajů lze v Uzbekistánu sledovat v poslední dekádě stabilní ekonomický růst, který se pohybuje v rozmezí 5 až 8%. Konkrétně v roce 2019 dosáhl růst HDP hodnoty 5,6%. Míra inflace vykazuje vysokou hodnotu 15,1%. V zemi dle odhadů žije přes 33 mil. obyvatel a HDP na obyvatele přesahuje 1 600 USD. Běžný účet Uzbekistánu je mírně deficitní. Koronavirová pandemie zasáhla Uzbekistán o něco později než evropské země, proto není statistika letošního první čtvrtletí touto krizí téměř ovlivněna. Restriktivní míry se naplno projeví až ve druhé čtvrtině tohoto roku, kdy propad ekonomiky, ztráty z turistického ruchu, návrat statisíců ekonomických migrantů ze zahraničí a tím výrazný pokles objemu zasílaných remitend, jakož i výpadek na příjmové stránce rozpočtu povede ke snížení životní úrovně značné části obyvatel, nárůstu nezaměstnanosti a inflace.

Ukazatel	2018	2019	2020	2021	2022
Růst HDP (%)	5,1	5,6	0,9	6,1	5,5
HDP na obyvatele (tis. USD)	1,6	1,7	1,8	2,0	–
Míra inflace (%)	13,1	15,1	11,9	11,3	12,0
Nezaměstnanost (%)	–	–	–	–	–
Bilance běžného účtu (mil. USD)	-3,6	-3,2	-5,2	-4,3	-4,6
Populace (mil.)	32,5	33,0	33,5	33,9	–
Konkurenceschopnost	–	–	–	–	–
Exportní riziko OECD	5/7	5/7	5/7	–	–

Predikce EIU

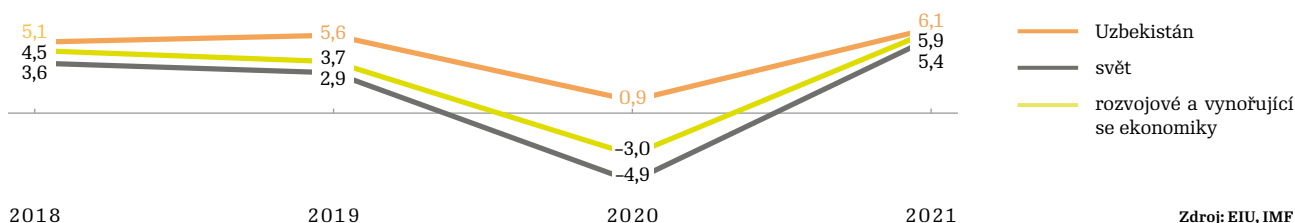
Zdroj: EIU, WEF, OECD

Podíl sektorů na HDP



Zdroj: WB; 2019

Vývoj HDP (meziročně, %)



Zdroj: EIU, IMF

Vláda zatím do podpory ekonomiky vložila 1,7 mld. USD, nominálně 3,3% HDP a další pomoc ještě plánuje. Podpůrné programy jsou zaměřeny na podporu podnikání a zaměstnanosti, včetně provádění infrastrukturních projektů, zajištění udržitelného fungování hospodářských odvětví a rozšíření sociální podpory obyvatelstva. Postiženým podnikům vláda přispívá na mzdy, umožnila půlroční odklad splátek daní a velkým tzv. systémovým podnikům dotuje půjčky na doplnění oběžného kapitálu. Opatření spojená s podporou ekonomiky během pandemie COVID-19 vytvářejí enormní tlak na státní rozpočet a budou prohlubovat zahraniční zadluženost země. Aktuálně Uzbekistán hledá u zahraničních věřitelů 3 mld. USD, a to je probíhající krize v zemi zatím v plném proudu. Po jejím skončení a sečtení všech protikrizových výdajů lze předpokládat nutnost zahraničního zadlužení v dvojnásobné výši.



Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

V souvislosti s COVID-19 definovala uzbecká vláda jako prioritní ekonomická opatření zaměřená jednak na zvýšení soběstačnosti místní ekonomiky formou transferu technologií od zahraničních dodavatelů a lokalizaci výroby v místě, a jednak na zvýšení přidané hodnoty u klíčových položek exportu – nerostných surovin a bavlny. Čtyři z nich – zdravotnictví, energetika, těžba nerostných surovin a textilní průmysl – přitom představují skvělé příležitosti pro české exportéry.

► **Důlní, těžební a ropný průmysl**

Více než 40 % uzbeckého exportu představují nerostné suroviny. Současná průměrná úroveň zpracování těchto komodit při vývozu dosahuje pouhých 30 %. Uzbekistán v současnosti jednak hledá technologie na lokální zpracování místně těžených nerostných surovin za účelem zvýšení jejich přidané hodnoty pro export, a zároveň hledá technologie zintenzivnění geologického průzkumu teritoria země za účelem nalezení nových těžebních lokalit. Za tímto účelem uzbecké autority již vypracovaly Koncepti rozvoje geologického a těžebního průmyslu Uzbekistánu na roky 2020–24. Sektor důlního, těžebního a ropného průmyslu je příležitostí pro česká řešení hlavně v oblasti geologického průzkumu.

► **Energetický průmysl**

Budování nových výrobních kapacit bude vytvářet tlak na energetickou infrastrukturu, která je zatím v zemi velmi nedostatečná. Program modernizace a diverzifikace výroby počítá s realizací více než 30 projektů v celkové hodnotě více než 9 mld. USD.

Plánuje se výstavba nových energetických bloků s paroplynovým cyklem o celkovém výkonu 3 GW a rovněž rekonstrukce a modernizace malých a středních vodních elektráren s cílem zvýšení výrobní kapacity o 14 GW. Probíhá výstavba a modernizace přenosových soustav a distribučních sítí, včetně transformátorových stanic, řídicích center atp., přičemž hlavní roli v tomto sehrávají a budou sehrávat mezinárodní uskupení finančních, inženýringových, dodavatelských a výrobních subjektů. Samostatnou kapitolou

v sektoru energetiky je výstavba jaderné elektrárny, která bude postavená v Uzbekistánu podle ruského modelu. Stavební práce budou prováděny UZ stranou společně s ruskou státní společností Rosatom.

Jaderná elektrárna se bude skládat ze dvou bloků o celkové kapacitě 2,4 gigawattů, stavba bude stát 11 mld. USD. Spuštění prvního bloku je naplánováno na rok 2028. Výstavba elektrárny představuje významnou příležitost pro zapojení českých firem ze segmentu jaderné energetiky do projektu jako subdodavatelů, resp. konzultantů.

► **Textilní a obuvnický průmysl**

Uzbekistán je předním světovým exportérem bavlny. Za předchozího režimu se vypěstovaná bavlna téměř výlučně exportovala v syrovém neopracovaném stavu. Současná exekutiva si za jeden z hlavních ekonomických cílů klade dosažení vyšší přidané hodnoty u exportované bavlny místní provenience.

Cílem k dosažení tohoto stavu jsou investiční pobídky pro zahraniční investory v sektoru textilního průmyslu. Žádané jsou investice do segmentů zpracování syrové bavlny, výroby nití, přízí, látek, jakož i šití hotových oděvů a lůžkovin, textilních výrobků, oděvních doplňků atd. Sektor představuje perspektivní příležitosti pro české textilní a strojírenské firmy.

► **Zdravotnický a farmaceutický průmysl**

Uzbekistán již započal výstavbu inovativního vědeckého a výrobního farmaceutického klastru

v Taškentské oblasti. Další klastry jsou ve stadiu přípravy. Cílem klastrů je realizace výroby inovativních léků, léčivých přípravků a high-tech zdravotnických zařízení. K financování výstavby průmyslové zóny chce uzbecká vláda přilákat zahraniční investory ze zemí s rozvinutým farmaceutickým sektorem, včetně České republiky. Klastry jsou příležitostí pro české farmaceutické firmy získat podíl na uzbeckém farmaceutickém

trhu s výhledem na možnost následného exportu produkce do sousedních zemí Střední Asie s kapacitou 100 mil. obyvatel.

Velvyslanectví ČR v Taškentu

e-mail: commerce_tashkent@mzv.cz

www.mzv.cz/tashkent



Vietnam

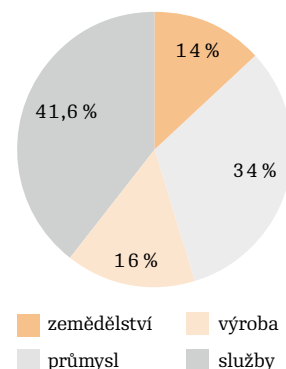
Vietnam zažíval až do ledna 2020 nejvyšší ekonomický růst za posledních sedm let s tempy růstu HDP přesahujícími 7%. S nástupem pandemie COVID-19 v únoru 2020 se vše dramaticky změnilo a vietnamská ekonomika už v prvním čtvrtletí zpomalila na 3,8%. Pandemie zasáhla vietnamskou ekonomiku zejména v několika klíčových sektorech (zemědělství, dopravě, cestovním ruchu a dalších službách souvisejících s turismem). Celkově je však vietnamská ekonomika stále poměrně silná a stabilní a má dostatečné vnitřní zdroje na obnovu růstu. Vietnamské vládě se také s pomocí včasných protiepidemických opatření a rozsáhlých podpůrných ekonomických balíčků podařilo udržet vysokou důvěru obyvatel v ekonomické oživení. Po odeznění pandemie by se tak růst vietnamské ekonomiky mohl v příštím roce vrátit opět k sedmi procentům.

Ukazatel	2018	2019	2020	2021	2022
Růst HDP (%)	7,1	7,0	3,3	6,3	6,6
HDP na obyvatele (tis. USD)	3,2	3,5	3,7	4,0	–
Míra inflace (%)	3,0	5,2	0,9	4,5	1,3
Nezaměstnanost (%)	3,1	3,4	4,6	4,2	–
Bilance běžného účtu (mil. USD)	5,9	13,3	12,8	9,5	5,5
Populace (mil.)	95,5	96,5	97,3	98,2	–
Konkurenceschopnost	77/140	67/141	–	–	–
Exportní riziko OECD	5/7	4/7	4/7	–	–

Predikce EIU

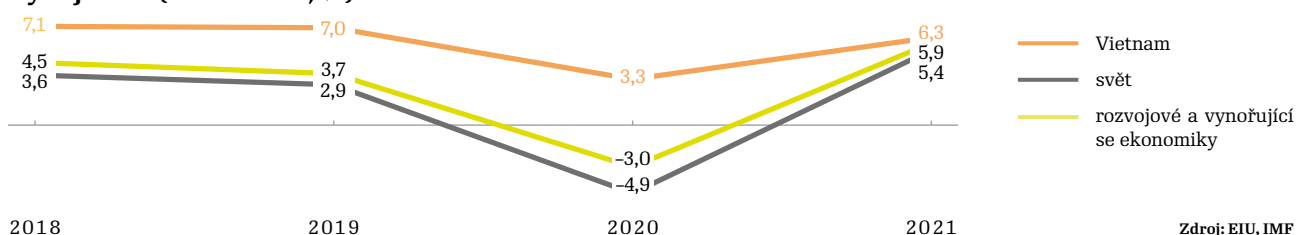
Zdroj: EIU, WEF, OECD

Podíl sektorů na HDP



Zdroj: WB; 2019

Vývoj HDP (meziročně, %)



Zdroj: EIU, IMF

Tři vládní podpůrné balíčky v celkové výši 29,5 mld. USD (cca 11 % vietnamského HDP) by měly pomoci udržet růst vietnamského HDP v tomto roce kolem 3%. Fiskální balíček ve výši 7,8 mld. USD zahrnuje sadu daňových opatření, ze kterých bude moci profitovat většina vietnamských podniků. Monetární balíček ve výši 13 mld. USD zahrnuje nabídku zvýhodněných úvěrů pro nejvíce postižené podniky a celkové rozvolnění monetární politiky. Vietnamská centrální banka v rámci tohoto podpůrného balíčku v prvním pololetí několikrát snížila základní úrokovou sazbu. Třetí „sociální“ balíček je určen na pomoc nejohroženějším skupinám obyvatel-zaměstnancům, kteří v souvislosti s uzavíráním podniků přišli o práci, malým soukromým zemědělcům a dlouhodobě nezaměstnaným.



Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

► Energetický průmysl

Vietnam plánuje celé spektrum nových energetických celků – tepelné elektrárny i elektrárny využívající obnovitelné zdroje (voda, vítr, biomasa). Národní energetická strategie počítá s nárůstem celkové instalované kapacity ze současných 50 GW (2019) na 96 GW v roce 2025 a 130 GW v roce 2030, což bude vyžadovat investice do výroby a rozvodu elektřiny v celkové hodnotě 148 mld. USD.

V energetickém mixu dojde ke zvýraznění podílu tepelných elektráren (zejména uhelných). Podíl uhelných elektráren v energetickém mixu vzroste ze současných 37 % na 55 % v roce 2030 a podíl plynových elektráren na 17 %. Plánovaná výstavba dvou jaderných elektráren byla v roce 2017 zastavena. Do roku 2030 se postaví 13 300 km linek vysokého napětí 500 kV a 26 500 km linek 220 kV.

Strategie rozvoje obnovitelných zdrojů energie do roku 2030 počítá s dynamickým růstem produkce elektřiny z obnovitelných zdrojů. Celková výroba elektřiny z obnovitelných zdrojů by se měla do roku 2030 více než ztrojnásobit. Vzhledem k téměř vyčerpanému hydropotenciálu pro výstavbu velkých vodních elektráren je v následujících letech plánována zejména výstavba malých vodních, solárních a větrných elektráren.

České firmy mají značný potenciál v tomto odvětví, například ve výrobě a exportu malých vodních elektráren, dále mají know-how na produkci kogeneračních jednotek využívajících jako palivo biomasu nebo odpad, úspěšně vyváží větrné elektrárny a mohou zúročit své zkušenosti, získané díky nedávnému boomu solárních systémů na českém trhu.

Příležitosti pro zapojení českých firem nabízí také ropný a plynárenský sektor. Vietnam plánuje výstavbu své třetí rafinerie s kapacitou 8 mil. tun ropy ročně a výstavbu tří nových plynovodů v celkové délce 880 km.

► ICT

Sektor informačních technologií je ve Vietnamu prudce rostoucím odvětvím a stává se odvětvím klíčovým. Jeho rozvoj je vládní prioritou. Systém vládních politik a strategií pokrývá všechny sektory ICT. Pandemie COVID-19 přinesla nové příležitosti pro uplatnění českých firem zejména v oblasti e-governmentu, e-commerce a kybernetické bezpečnosti.

E-government – rozhodnutí vietnamské vlády o urychlení digitalizace státní správy z dubna 2020 zásadním způsobem mění přístup vietnamské státní správy k elektronizaci a digitalizaci. Rozhodnutí ukládá povinnost všem složkám státní správy na centrální i provinční úrovni digitalizovat všechny agendy, u kterých lze elektronizaci procesu provést. Bude rozšířen rozsah elektronických agend na nově zřízeném Národním portálu státní správy (<http://dichvucong.gov.vn>), například o vydávání řidičských průkazů, vydávání karet zdravotního pojištění, placení účtu za elektřinu atd. Dále budou zřízeny nové portály státní správy na provinční úrovni.

E-commerce – vládní epidemická opatření zvýraznila význam e-commerce pro vietnamskou ekonomiku. V květnu 2020 proto vietnamská vláda vydala novou strategii rozvoje e-commerce na léta 2021–2025, která má za úkol rozšířit počet uživatelů on-line obchodů do roku 2025 na 55 % vietnamské populace s průměrným ročním nákupem ve výši 600 USD. Celkový tržní potenciál on-line nákupů ve Vietnamu tak vzroste na 33 mld. USD.

Kybernetická bezpečnost – nárůst digitálních operací v průběhu pandemie vyvolal poptávku po kvalitnějších systémech kybernetické bezpečnosti a vietnamská vláda ohlásila záměr posílit podstatným způsobem investice do této oblasti.

► Obranný průmysl

Pandemie COVID-19 přinesla nové bezpečnostní hrozby pro Vietnam a vedla mimo jiné

k podstatnému zhoršení bezpečnostní situace v Jihočínském moři, které dnes pro Vietnam představuje hlavní potenciální zdroj ozbrojeného konfliktu. Vietnam na tyto hrozby bude muset reagovat a dále modernizovat své ozbrojené složky. Všeobecně se proto očekává nárůst poptávky po nových moderních obranných technologiích. Vývoz speciálu (radary, palné zbraně, munice) tvoří už dnes velmi významnou část českého exportu do Vietnamu. Kromě uvedených komodit má Vietnam zájem o české trenažéry pro pěchotu a letecké simulátory. České firmy budou mít možnost se zúčastnit i generálních oprav letadel L-39 používaných vietnamským letectvem. Vietnam současně potřebuje modernizovat starou ruskou techniku (vrtulníky, tanky, radary apod.). Vedení vietnamské armády se snaží diverzifikovat dodavatele obranné techniky, což dává příležitost i českým firmám. Výhodou je i řada vysoce postavených vojenských odborníků, kteří v minulosti studovali v ČR.

► Vodohospodářský a odpadní průmysl

Podle statistik OSN je Vietnam ve skupině zemí, které mají nedostatek čisté vody a mají řadu zdrojů znečištění ŽP. V zemi chybí efektivní odpadové hospodářství, je čištěno jen 10 % odpadní vody (v průmyslu jen 4 %), 40–70 % populace nemá kanalizaci, jejíž dobudování si vyžádá do roku 2025 zhruba 8,3 mld. USD. Vietnamský průmysl denně vyprodukuje 7 mil. tun tuhého odpadu a domácnosti dokonce 23 mil. tun. Sběr odpadu ve městě dosahuje 82 % a na venkově jen 50 %. Jen 53 % nemocnic zpracovává nebezpečný odpad bezpečným způsobem. Téměř veškerý komunální odpad je ukládán na skládky. V současné době existuje v zemi 458 skládek odpadu, ale 337 z nich nemá potřebnou pozemní separaci ani přiměřené vrchní zakrytí a nesplňuje tak hygienické normy. Pouze ve velkých městech, jako je HCMC a Hanoj, jsou stávající skládky s využitím zahraniční pomoci postupně modernizovány a vybavovány nejnovějšími technologiemi, nicméně stále existuje naléhavá potřeba výstavby dalších čističek zejména komunálních odpadních vod a zařízení na likvidaci tuhého komunálního odpadu.

Vodohospodářská zařízení jako úpravní pitné vody, čističky odpadních vod, zařízení na odsolování a další úpravu vody atp. jsou velmi perspektivní komodity vývozu do Vietnamu. Vietnam nedosahuje mezinárodních standardů v oblasti ŽP, vláda přijala koncepční materiály, ale chybí finanční prostředky. Každoroční záplavy zapříčiňují ohromné škody nejen na majetku. Protipovodňové zařízení, zátarasny jsou žádanou položkou ve Vietnamu. Potenciální exportní komoditou jsou i spalovny městského odpadu.

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

Vietnam je trh s obrovským potenciálem pro odbyt zdravotnické techniky a farmaceutických výrobků. Výdaje na zdravotnictví trvale rostou. Zatímco v roce 2002 činily jen 4,4 % HDP, v roce 2019 dosáhly již 8 % HDP.

Pandemie COVID-19 zdůraznila naléhavost rozšíření omezených kapacit vietnamského zdravotnictví. Vietnamská vláda vydala již v únoru 2020 rozhodnutí o urychlení výstavby nových nemocničních zařízení a výstavbě nových karanténních zařízení a polních nemocnic v případě významnějšího rozšíření nákazy. Ve Vietnamu je dnes k dispozici celkem 1 671 nemocnic (z toho 13 % soukromých). S ohledem na velkou populaci Vietnamu (96 mil.) se však jedná stále o nedostatečné počty, obsazenost lůžek přesahuje 200 %. Lze proto očekávat další masivní investice do výstavby nových nemocnic.

Výroba zdravotnických zařízení a high-tech medicínských řešení není ve Vietnamu příliš rozvinuta. Celková velikost trhu zdravotnických zařízení je odhadována na 1 mld. USD, z toho 90 % pochází z dovozu. Pandemie se v této oblasti promítla do zvýšené poptávky po dovozu zdravotnické techniky a zvýšila příležitosti pro české dodavatele laboratorních zařízení, zejména elektronových mikroskopů a zařízení potřebných pro testování.

V zemi existuje také nenasycená poptávka u léků (v místě se vyrábí jen 50 % spotřeby). V roce 2019 dosáhl trh s farmaceutickými výrobky objemu 6,7 mld. USD s průměrným ročním přírůstkem okolo 14 %. Ve stejném roce byly dovezeny farmaceutické výrobky a materiál za 3,3 mld. USD.

Významné obchodní příležitosti pro české firmy představují i dodávky zdravotnických informačních systémů, transfer technologií nebo vzdělávací a školicí programy pro různé úrovně vietnamského zdravotnictví.

Pro ČR může být Vietnam zajímavý také jako zdrojová země ochranných pomůcek a cenově velmi konkurenceschopných plicních ventilátorů. V průběhu pandemie COVID-19 se Vietnam proměnil v jednoho z největších vývozců roušek

a ochranného materiálu a v květnu 2020 zahájil export vlastních plicních ventilátorů vyráběných vietnamskou automobilkou Vinfast v licenci americké firmy Medtronic.

Velvyslanectví ČR v Hanoji

e-mail: commerce_hanoi@mzv.cz

www.mzv.cz/hanoi

Přehled
strategických
příležitostí

AUSTRÁLIE A OCEÁNIE





Austrálie

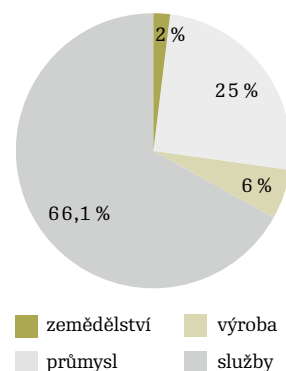
Dopady vnitrostátních opatření k ochraně života a zdraví povedou ke snížení ekonomického růstu až o 6,7% a očekává se schodek státního rozpočtu na roky 2019–2020 ve výši 143,1 mld. AUD (v prosinci 2019 vláda počítala s přebytkem 5 mld. AUD). Centrální banka snížila úrokovou sazbu na 0,25%, nezaměstnanost dosáhla 6,2%. Postiženy byly zejména aerolinky, ubytovací služby, stravování, turistický ruch, maloobchod, umění, prodej nemovitostí. Dlouhodobým problémem Austrálie je převažující obchodní orientace na asijské trhy a geografická vzdálenost od obchodních partnerů. Austrálie čelí narušení zaběhnutých dodavatelských řetězců, výzvu představuje zabezpečení vývozu služeb (vysokoškolské vzdělávání a turistický ruch), vývoz potravinářské produkce a zajištění dovozu zdravotnických potřeb a zboží vůbec. Austrálie má zájem na další diverzifikaci zahraničního obchodu – výhledově prospěšné pro české firmy i s ohledem na dojednanou Dohodu o volném obchodu EU–Austrálie.

Ukazatel	2018	2019	2020	2021	2022
Růst HDP (%)	2,8	1,8	-4,1	1,8	2,3
HDP na obyvatele (tis. USD)	57,0	55,4	49,5	51,2	–
Míra inflace (%)	1,8	1,8	1,2	2,3	1,8
Nezaměstnanost (%)	5,3	5,1	11,2	9,7	8,1
Bilance běžného účtu (mil. USD)	-29,2	7,1	-24,4	-22,9	-27,3
Populace (mil.)	24,9	25,2	25,5	25,8	–
Konkurenceschopnost	14/140	16/141	–	–	–
Exportní riziko OECD	–	–	–	–	–

Predikce EIU

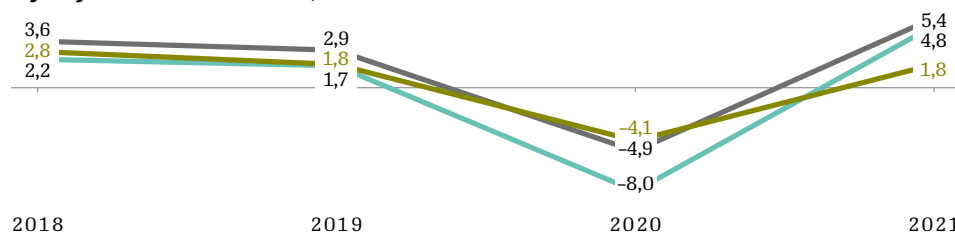
Zdroj: EIU, WF, OECD

Podíl sektorů na HDP



Zdroj: WB; 2019

Vývoj HDP (meziročně, %)



Zdroj: EIU, IMF

Australská vláda představila tři balíčky k překonání hospodářských potíží způsobených pandemií. Záchrané balíčky poskytnou australské ekonomice – po dlouhodobém suchu následovaném katastrofálními požáry a nyní pandemií koronaviru – celkem 320 mld. AUD, což představuje 16,4% ročního HDP. Značná část podpory jde na úhradu platů a další formou přímé pomoci zejména malým a středním firmám. Pomoc neposkytuje jen federální vláda, ale i jednotlivé státy a teritoria či přímo municipality. Australská vláda jako další kroky k oživení ekonomiky oznámila daňovou reformu, vyšší míru deregulace a infrastrukturní projekty. Austrálie nadále zůstane významným vývozcem nerostných surovin, zemědělských produktů a potravin.



Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

► ICT

Omezení osobního kontaktu urychlilo vstup digitálních řešení do ostatních sektorů včetně zdravotnictví a zejména vzdělávacích služeb. Australské univerzity jsou závislé na zahraničních studentech, jedním z nejpostiženějších odvětví je vysokoškolské vzdělávání – očekávaná ztráta dosáhne 10–19 mld. AUD v letech 2020–2023. Lze očekávat pokračující boom e-learningových řešení a jejich implementaci do systému vysokoškolského vzdělávání. Restrikce přispěly ke zvýšenému zájmu a využití prostředků e-commerce, řešení pro vzdálený přístup a spolupráci (práce z domova, komunikační a sdílené platformy), on-line entertainment, nová řešení ve zdravotnictví. Z důvodu zahraničních kybernetických útoků má Austrálie zájem na dalším posilování kybernetické bezpečnosti a digitální infrastruktury vůbec. Neustává zájem o smart řešení aplikovatelná do všech výrobních odvětví.

► Vodohospodářský a odpadní průmysl

Austrálie má i přes obecný nedostatek vodních zdrojů v některých částech země rozvinutou vodohospodářskou strukturu a pokračuje v budování zavlažovacích systémů, přehrad, desalinačních zařízení. Hlavními výzvami pro australské vodohospodáře zůstanou rostoucí poptávka, populační růst a klimatické změny. Období dlouholetého sucha vyvrcholilo devastujícími požáry na východním pobřeží Austrálie na přelomu let 2019/2020. Žádané budou nadále technologie a inovace napomáhající rozšíření infrastruktury a zajištění bezpečných zdrojů pitné vody. Odpadní a recyklační průmysl zůstává sektorem vyžadujícím dlouhodobý koncepční přístup, jeho rozvoj je v počátcích a nabízí příležitosti pro řešení českých firem.

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

Austrálie je 12. největším trhem se zdravotní péčí. Z demografického hlediska má Austrálie stárnoucí

populaci, což klade zvýšené nároky na výdaje do zdravotnictví. Za poslední dekádu se rozpočet do zdravotnictví a starobní péče v Austrálii více než zdvojnásobil. Trh zdravotnických technologií v Austrálii je závislý na dovozu, přestože se na trhu vyskytují místní výrobci a dodavatelé.

Během pandemie COVID-19 se zřetelně ukázala závislost Austrálie na zahraničních dodavatelích zdravotnického materiálu. Australská vláda se situaci snažila čelit jednak nalezením nových dodavatelských řetězců, jednak snahou o pokrytí poptávky z domácích zdrojů prostřednictvím výzvy k tzv. re-tooling – převedení stávajících výrobních kapacit na výrobu zdravotnického materiálu.

Ve zdravotnictví dochází k úspěšné aplikaci digitálních technologií (například představena byla služba „Telehealth“, konzultace s praktickým lékařem prostřednictvím mobilního telefonu), tento trend bude pokračovat. Australská vláda bude podporovat medicínský výzkum včetně vývoje například biotechnologií.

► Zemědělský a potravinářský průmysl

Austrálie i nadále zůstává významným vývozcem zemědělských produktů a potravin. Australské zemědělství je velmi rozvinuté, zemědělská produkce i potraviny jsou velmi kvalitní, dvě třetiny produkce jdou na vývoz – zejména do Asie, ale i USA a EU. Nejvíce se vyváží obilí, vlna, víno, maso, mléko a mléčné výrobky, mořské plody. Importují se zejména nealkoholické nápoje a sirupy, alkoholické nápoje, cukrovinky a tuky a oleje. Nadále bude existovat potenciál pro dovoz zemědělských strojů a strojů pro zpracovatelský průmysl – balicí, zátkovací, etiketovací linky.

Velvyslanectví ČR v Canbeře

e-mail: canberra@embassy.mzv.cz

www.mzv.cz/canberra

Přehled
strategických
příležitostí

EVROPA





Albánie

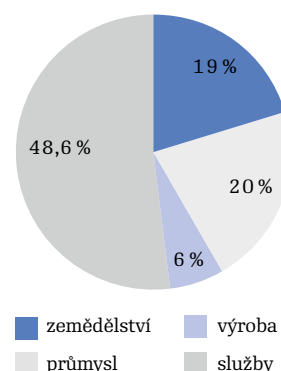
S opatřeními proti koronavirové pandemii začala Albánie poměrně brzy v březnu 2020 kvůli obavám z rozšíření nákazy z Itálie, kde pracuje hodně jejich občanů. Již ničivé zemětřesení v listopadu 2019 způsobilo pokles HDP ve IV. čtvrtletí 2019 a pokles HDP se předpokládá i v I. čtvrtletí 2020. Odhady poklesu HDP za celý rok 2020 se nyní pohybují mezi -5 % (MMF) až -9 % (EBRD). Albánský státní rozpočet utrpí podle odhadů vlády v období mezi březnem a červnem 2020 ztráty z výpadku ekonomické činnosti v zemi ve výši více než 500 mil. EUR. Albánský rozpočet se za 1. čtvrtletí 2020 dostal do deficitu 17,4 mil. EUR ve srovnání s profitem 28,5 mil. EUR ve stejném období roku 2019 a má za rok 2020 dosáhnout výše 3,9 % HDP oproti původnímu předpokladu 1,6 % HDP. Příjmy rozpočtu v 1. čtvrtletí 2020 poklesly meziročně o 3,9 %. Negativně se projev i pokles exportních cen ropy. Za 1. čtvrtletí 2020 obchodní výměna Albánie poklesla oproti srovnatelnému období roku 2019 o 8,6 % a tento propad bude ještě mnohem hlubší v 2. čtvrtletí.

Ukazatel	2018	2019	2020	2021	2022
Růst HDP (%)	4,1	2,2	-5,3	8,0	6,7
HDP na obyvatele (tis. USD)	5,2	5,3	5,1	5,7	—
Míra inflace (%)	—	1,1	3,9	3,0	3,0
Nezaměstnanost (%)	6,3	5,9	7,8	6,7	—
Bilance běžného účtu (mil. USD)	-1,0	-1,2	-1,7	-1,3	-1,5
Populace (mil.)	2,9	2,9	2,9	2,9	—
Konkurenceschopnost	76/140	81/141	—	—	—
Exportní riziko OECD	5/7	5/7	5/7	—	—

Predikce EIU

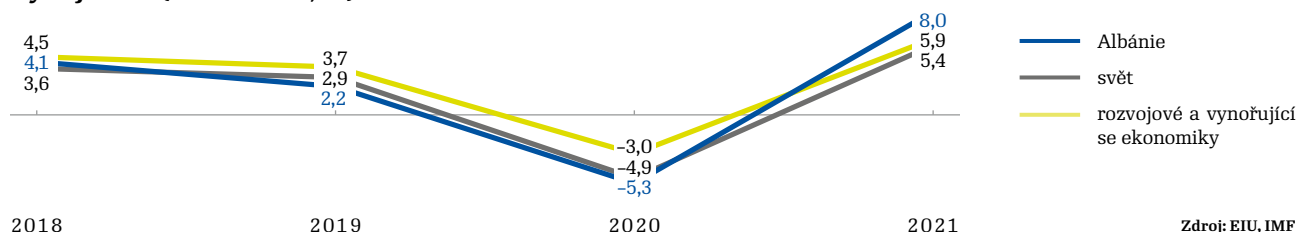
Zdroj: EIU, WEF, OECD

Podíl sektorů na HDP



Zdroj: WB; 2019

Vývoj HDP (meziročně, %)



Zdroj: EIU, IMF

Vláda podpořila ekonomiku země ve dvou balíčcích představujících asi 2,8 % HDP. Podpora je určena jak obyvatelům, tak soukromému sektoru postiženému pandemií. Zahrnuje zvýšené výdaje státního rozpočtu, svrchované záruky a odložení daňové povinnosti. Prostřednictvím instrumentu svrchované záruky ve výši 100 mil. USD podpoří platby mezd zaměstnanců postižených firem a firemní likviditu. Částkou ve výši 0,9 % HDP podpoří firmy turistického sektoru a exportéry placením úroků z úvěrů. Vláda odložila placení daní pro firmy, které musely zastavit výrobu kvůli pandemii, až na dobu po září 2020. Malé firmy s obrátem do 125 tis. USD mohou zaplatit daň ze zisku až příští rok. GŘ silniční dopravy zaplatí daň

za rok 2020 za 7 204 dopravních vozidel, jako například autobusy. Albánie spoléhá rovněž na mezinárodní podporu. Kromě bezprostřední jednorázové pomoci do sektoru zdravotnictví a sociální a ekonomické obnovy získá Albánie 180 mil. EUR z balíčku makrofinanční pomoci (MFA) schváleného Evropskou komisí. Mezinárodní měnový fond schválil finanční podporu pro Albánii ve výši 190,5 mil. USD.



Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

Za klíčové sektory pro obnovení růstu albánského hospodářství po epidemii vláda považuje sektor zábava a volný čas a energetický průmysl. V sektoru energetiky se albánská vláda i mezinárodní instituce (například EBRD) soustředí a budou soustředit zejména na podporu solární energetiky s cílem přilákat zájem zahraničních investorů, diverzifikovat zdroje elektrické energie a zvýšit export „zelené“ energie. V tom mají podporu i mezinárodních finančních institucí, jako je EBRD.

Sektorem s velkým významem a potenciálem je albánský zemědělský a potravinářský průmysl, který však potřebuje kromě investic i zahraniční technologické a organizační know-how pro zvýšení efektivity a tím konkurenceschopnosti (větší farmy, technologie, certifikace výrobků).

► Energetický průmysl

Současný energetický systém Albánie využívá na generování elektrické energie výhradně vodní zdroje. Ačkoliv země má rozlohu jen 28 748 km², její hydrografická distribuce je až 44 tis. km² s potenciálem 16 až 18 TWh elektřiny, ze kterého v současné době využívá zhruba třetinu. Tato jednostranná závislost výroby elektrické energie na vodních zdrojích však nutí vládu výrobu elektrické energie diverzifikovat. Příležitost se zde tak nabízí v novém zákonu „O podpoře využití energie z obnovitelných zdrojů“. Malé projekty v oblasti obnovitelných zdrojů energie (pod 500 kW výkonu) budou podle zákona autorizovány zjednodušenou procedurou přímo albánským ministerstvem energetiky. Potenciální investoři soutěží se svými projekty v rámci aukcí obnovitelných zdrojů. Albánie je vystavena slunečnímu záření kolem 1 500 kWh/m²/rok. Při rozvoji solární energetiky má Albánie potenciál získat výkon až 1 000 GW tepla nebo 125 MW elektřiny.

Podobnou podporu má i výstavba větrných zdrojů pro generování elektrické energie. Nejlepší podmínky na jejich výstavbu mají pobřežní části Jadranu a horské masivy táhnoucí se ze severu na jih při pobřeží. Albánie s jejich

výstavbou počítá a odhaduje se, že kolem roku 2025 budou až 4 % elektřiny (400 GWh/rok) vyrobeny pomocí větru.

► Zábava a volný čas

Podpora rozvoje turismu a zařízení pro rekreaci je jednou z priorit albánské vlády, která si je vědoma jistých rezerv v kvalitě infrastruktury a ubytovacích kapacit potřebné úrovně, což považuje za velkou výzvu v turistickém sektoru Albánie. Stejně úsilí vláda věnuje i rozvoji nového odvětví turistiky v zemi – agroturistice. Albánská vláda chce zároveň podpořit přechod z dosud převažujícího nízkopříjmového krátkodobého masového plážového turismu na celoroční turistiku. To spočívá v prodloužení sezony na mořském pobřeží na duben až listopad (nyní květen až polovina září) a v jarních a podzimních termínech podpořit rozvoj zdravotní turistiky (placené zdravotními pojišťovkami). Ve spolupráci s EU a zahraničními institucemi chce Albánie zlepšit oblast ochrany přírodního a kulturního dědictví a zpřístupnit je celoročně turistům. České firmy mohou nabídnout své zkušenosti jak v oblasti zdravotních pobytů,

tak v oblasti zlepšení infrastruktury a obnovy míst kulturního a přírodního dědictví Albánie.

V rámci podpory „elitní turistiky“ albánská vláda poskytuje zvýhodněné podmínky investorům do čtyř- a pětihvězdičkových hotelů, daňová zvýhodnění, mj. při odvádění daně ze zisku a z nemovitostí, a to na deset let. Ze současných 20 % na 6 % snížila vláda i daň z přidané hodnoty na všechny služby ve špičkových hotelech a resortech. Vláda rovněž spolupracuje s mezinárodními finančními institucemi, jako jsou Světová banka a Evropská banka pro obnovu a rozvoj, na implementaci projektů rozvoje turismu v zemi. Formou úvěrů a grantů má být do turistického sektoru v Albánii za pomoci těchto institucí investováno v nejbližších letech kolem 250 mil. EUR. Na albánský trh aktuálně v loňském roce vstoupili a z pobídek pro špičkové hotely budou těžit i hoteloví giganti Marriott a Hyatt. Albánská vláda chce naopak ukončit éru budování tzv. turistických vesniček na zelené louce, či spíše plážích, které jen málo přispívají k rozvoji turistického průmyslu v zemi.

Albánské vládě jde rovněž o rozvoj celoroční turistiky i v jiných než pobřežních letoviscích u Jaderského a Jónského moře. Její program „100 vesnic“ je zaměřen na budování turistické infrastruktury v tradičních osídleních v přítažlivých horských lokalitách. Zejména čeští turisté jsou v Albánii populární pro vyznávání horské turistiky. Někteří již dnes působí jako dobrovolníci při budování turistické infrastruktury v horských oblastech. Přispívají tak k rozvoji rodící se agroturistiky v zemi a know-how při tom získané lze proměnit v komerční projekty. Při podpoře rozvoje agroturistiky chce albánská vláda využít italský a řecký model podpory, zejména daňové úlevy. Rozvíjející se „elitní“ turistika i agroturistika a potenciálně také zcela nová, dosud neaktivovaná oblast zdravotní turistiky jsou v Albánii příležitostí jak pro velké zahraniční investory, tedy i české, tak i pro menší investory a firmy

podnikající v těchto oblastech sektoru zábavy a volného času.

► **Zemědělský a potravinářský průmysl**

Prioritou albánské vlády je mimo jiné i zemědělství, a to především z důvodů vysokého počtu praceschopného obyvatelstva působícího v tomto oboru (kolem 40 %). V Albánii jsou přítomné převážně malé rodinné farmy, kterých je na 350 tis. Země má předpoklady pro rozsáhlou produkci biopotravin převážně v ovocnářském a zelinářském sektoru. V hornatých oblastech Albánie, kterých je více než 75 %, je významná i živočišná výroba. Charakter zemědělské výroby v Albánii bude upřednostňovat spíše malou zemědělskou techniku (traktory menší výkonové řady, malé zemědělské stroje). Do začátku 90. let minulého století bylo bývalé Československo jedním z největších dodavatelů zemědělských strojů do Albánie, další rozvoj zemědělství tak dává opětovnou šanci dodávkám české techniky.

V březnu EU rozhodla o zahájení přístupových rozhovorů s Albánií. Albánie tak mimo jiné bude muset přizpůsobit svou dotační politiku v tomto odvětví zemědělské politiky EU, a to i navzdory svým omezeným finančním zdrojům. Dohoda albánské vlády, Evropské banky pro obnovu a rozvoj a komerčních bank o Albánském garančním fondu pro podporu agrárního sektoru a rozvoj venkova odblokovala úvěrování investic do zemědělského podnikání. Úvěry jsou určeny nejen větším agropodnikům (skleníky, sběrná místa zemědělské produkce, vodní hospodářství, zpracovatelské linky), ale i drobným farmářům, kterým mají být bankami poskytovány zvýhodněné mikroúvěry.

Velvyslanectví ČR v Tiraně

e-mail: tirana@embassy.mzv.cz

www.mzv.cz/tirana



Belgie

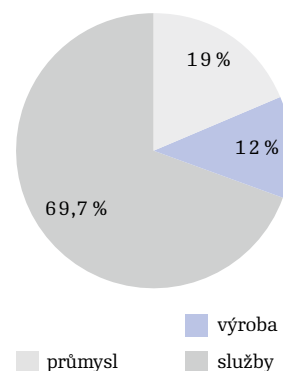
Belgická ekonomika byla koronavirovou krizí poměrně silně zasažena. V Belgii může letos dojít k poklesu HDP až o 7,9% či více. Návrat k předkrizovému stavu můžeme pravděpodobně očekávat až v roce 2022 či 2023, a to pouze za předpokladu, že akutní fáze krize – soustředěná v prvních šesti měsících roku 2020 – nepřinesla trvalé poškození produkčního potenciálu belgického hospodářství a nebude se opakovat s koncem roku 2020. Opatření přijatá k ochraně disponibilního příjmu domácností by měla položit základ pro rychlé oživení spotřeby od třetího čtvrtletí letošního roku. Kromě dopadů koronavirové krize na ekonomiku se bude muset Belgie vyrovnat také s růstem nezaměstnanosti.

Ukazatel	2018	2019	2020	2021	2022
Růst HDP (%)	1,5	1,4	-7,9	5,8	1,4
HDP na obyvatele (tis. USD)	47,2	46,1	43,4	45,9	–
Míra inflace (%)	2,3	1,3	0,5	1,0	1,7
Nezaměstnanost (%)	6,0	5,4	7,5	6,9	6,1
Bilance běžného účtu (mil. USD)	-7,4	-6,5	-7,5	-2,6	1,1
Populace (mil.)	11,5	11,5	11,6	11,6	–
Konkurenceschopnost	21/140	22/141	–	–	–
Exportní riziko OECD	–	–	–	–	–

Predikce EIU

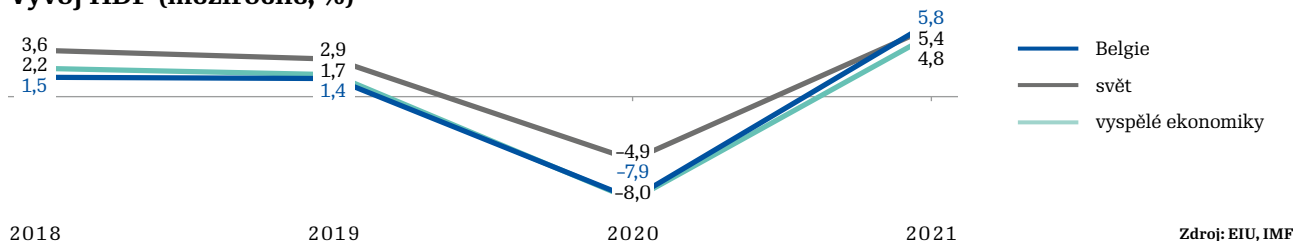
Zdroj: EIU, WEF, OECD

Podíl sektorů na HDP



Zdroj: WB; 2019

Vývoj HDP (meziročně, %)



Zdroj: EIU, IMF

Náklady na podporu ekonomiky v Belgii v roce 2020 jsou vládou odhadovány na 10,2 mld. EUR, tedy 2,3% belgického HDP. Z této částky činí rozpočtové náklady na opatření federální vlády 6,4 mld. EUR, z čehož 3,6 mld. EUR bude utraceno za zavedení systému dočasné nezaměstnanosti v důsledku pandemie. Belgická federální vláda a regionální vlády vydávají množství ekonomických opatření s cílem pomoci podnikům, OSVČ, dočasně nezaměstnaným osobám a všem občanům k překonání krize, která byla způsobena pandemií COVID-19. Postiženým podnikům vlády přispívají formou jednorázových premií, byla zavedena možnost odkladu hypoték a také prodlouženy splatnosti některých daní a příspěvků na sociální zabezpečení. Zaměstnavatelé mohou využívat formu dočasné nezaměstnanosti pro své zaměstnance, podniky jsou nyní chráněny před výkonným zabavením majetku, před bankrotem a soudní likvidací a OSVČ mohou využívat tzv. překlenovací právo. Společnostem, které potřebují hotovost k překonání tohoto milníku, jsou některými vládami poskytovány také finanční půjčky.



Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

Vzhledem k důsledkům koronavirové krize se poptávka na belgickém trhu zčásti proměnila. Původní příležitosti českého exportu do Belgie, jako například v dopravním, zemědělském či chemickém průmyslu, nevyzly, objevily se však nové sektorové příležitosti. Ty se týkají především sektoru ICT, zdravotnického, farmaceutického a strojírenského sektoru. Energetický sektor zůstává dlouhodobou příležitostí kvůli plánovaným strukturálním změnám.

► Energetický průmysl

Vzhledem k problémům s technickým stavem jaderných elektráren a závazku vlády opustit jadernou energii do roku 2025 dochází v energetice k postupné konverzi směrem k obnovitelným zdrojům, především k vyššímu využití větrných elektráren. Dokončuje se výstavba čtvrtého offshore větrného parku v hodnotě několika set mil. EUR, která byla zahájena v roce 2016, a plánuje se vypsání výzvy na další výstavbu. Zároveň se počítá s výrazným navýšením kapacit skladování LNG v přístavu Zeebrugge, který by se měl stát jedním z klíčových zásobníků LNG dováženého z Jamalu pro západní Evropu.

Celková konverze energetiky znamená příležitosti pro dodávky zařízení pro větrné a plynové elektrárny, návazné infrastruktury i pro budoucí ekonomiku odstavení jaderných elektráren. Zároveň Belgie investuje do udržitelných a inovativních projektů v oblasti energetiky, což by mohlo být rovněž příležitostí pro české firmy a výzkumná pracoviště.

► ICT

Pandemie COVID-19 výrazně změnila pohled Belgie na sektor ICT a jeho využití v mnoha oblastech. Valonsko již představilo vlastní plán obnovy po koronavirové krizi s názvem „Get up Wallonia“ a stanovilo si čtyři nejdůležitější cíle, mezi které v neposlední řadě zahrnuje také změny v praxi – zejména potřebu stimulovat masivní využívání digitálních technologií ve státní správě a školství, především on-line výuku. Taktéž Vlámsko chce podstoupit digitální transformaci. V kontextu pandemie identifikovalo potřebu zavést digitální

plánování dodavatelského řetězce, tedy využít technologie umělé inteligence a velkých dat k analýze poptávky v obchodním sektoru.

► Strojírenský průmysl

V oblasti strojírenského průmyslu se pro Belgie v postkoronavirové době stalo velmi významnou oblastí dopravní strojírenství, a to především výroba jízdních kol a elektrokol. Strach občanů z nákazy a důraz belgické vlády na využívání veřejné hromadné dopravy v co nejmenší míře dovedl Belgičany k hromadnému nakupování osobních jízdních kol. Tento trend odpovídá snaze mít možnost bezpečnější přepravy do školy či do práce v případě nebezpečí nákazy, ale i touze po lokálním turismu a využívání kola během volna a rodinných aktivit. Používání kol ve veřejných prostorách podpořila v Belgii i řada měst uzavřením parků pro automobilovou dopravu a upřednostněním cyklistické dopravy v městských částech při značení cest a dopravních pruhů. Některé obce dokonce přistoupily k podpoře elektrokol prostřednictvím dotací občanům na jejich nákup (např. Uccle v regionu Brusel). Kromě klasických kol jsou zde populární i speciálně upravená kola, jako například na přepravu jednoho až dvou dětí ve vozíku před cyklistou či na přepravu většího nákladu. Belgickou realitou jsou poměrně vysoké ceny kol, což může skýtat pro český export značnou konkurenční výhodu.

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

Belgická vláda investuje do rozvoje tohoto sektoru poměrně masivně. Vynakládá veškeré úsilí

na podporu inovací, výzkumu a vývoje. V době koronavirové krize se však projevilo nedostatečné zásobení belgickými ochrannými prostředky, jako jsou ochranné masky všeho druhu, ochranné brýle, obleky, dezinfekční prostředky apod. A i přesto, že některé belgické firmy letos přeměnily svou původní výrobu právě na výrobu ochranných prostředků, zdá se, že příležitost pro české firmy v oblasti zdravotnického materiálu všeho druhu zůstává stále otevřena. Dle vyjádření některých vládních představitelů by

mohla být snaha přesunout výrobu některých strategických zdravotnických materiálů a prostředků zpět do Evropy, což by mohlo podpořit investice v regionu střední a východní Evropy.

Velvyslanectví ČR v Bruselu
e-mail: commerce_brussels@mzv.cz
www.mzv.cz/brussels



Bělorusko

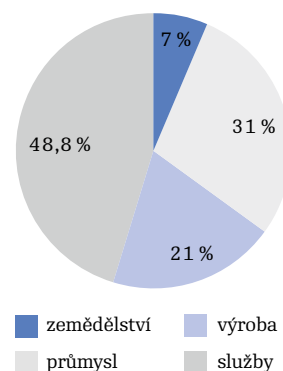
Bělorusko v reakci na pandemii onemocnění COVID-19 nezavedlo plošnou karanténu a nepřijalo ani žádná další omezení, která by měla vliv na výrobu a obchod. Důvodem byl nejen zcela odmítavý přístup prezidenta Lukašenka k pandemii, ale i současná ekonomická situace země, která neumožnila zastavení výroby ani na několik týdnů. Současný růst HDP je dalece vzdálen oficiální prognóze běloruské vlády, navíc k poklesu dochází na pozadí nízké srovnávací základny, která indikuje výrazné oslabení ekonomiky. Další vývoj situace bude v mnohém záviset na nových podmínkách dodávek ruské ropy (částečná náhrada ruské ropy dražší alternativou nevyhnutelně povede k růstu ceny paliv na domácím trhu, což znamená, že se bude vyvíjet negativní tlak na inflační procesy) a celkové spolupráci s Ruskem (přístup běloruské produkce na ruský trh a současně ruský tlak na přístup k běloruským aktivům) a na případném dalším zlepšení vztahů s EU a USA.

Ukazatel	2018	2019	2020	2021	2022
Růst HDP (%)	3,2	1,4	-4,5	2,8	—
HDP na obyvatele (tis. USD)	6,3	6,6	5,7	5,7	—
Míra inflace (%)	4,9	5,6	5,2	4,8	—
Nezaměstnanost (%)	—	—	—	—	—
Bilance běžného účtu (mil. USD)	0,2	-1,2	-2,1	-1,3	—
Populace (mil.)	9,5	9,5	9,4	9,4	—
Konkurenceschopnost	—	—	—	—	—
Exportní riziko OECD	6/7	6/7	6/7	—	—

Predikce EIU

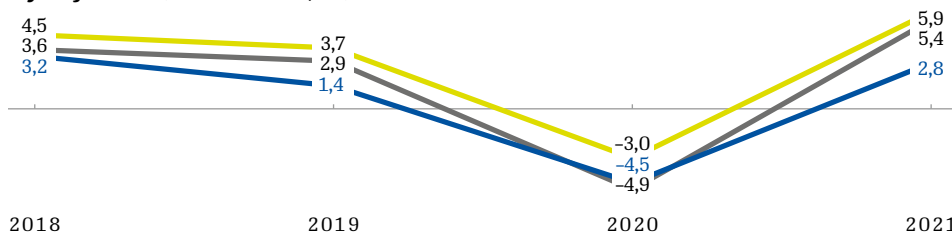
Zdroj: EIU, WEF, OECD

Podíl sektorů na HDP



Zdroj: WB; 2019

Vývoj HDP (meziročně, %)



Zdroj: EIU, IMF

Bělorusko je zemí, v níž nejenže nebyla zavedena plošná karanténa, ale nebyla přijata ani další přísnější omezení, která by měla vliv na výrobu a obchod. Pozitivní roli by přitom mohla hrát přísná centralizace řízení běloruského hospodářství v krizi. Schopnost rychle mobilizovat zdroje a přerozdělit je v rámci jasně definovaného vertikálního řízení – to vše by mohlo výrazně přispět k omezení dopadu negativních faktorů krize na běloruskou ekonomiku. Plošné investice ze státní pokladny si běloruská vláda nemohla dovolit ani v letech, kdy měla proficitní rozpočet, HDP rostl a neměla žádné problémy s ropou. V souvislosti s pandemií bylo proto přijato pouze jediné nařízení prezidenta na podporu ekonomiky, kterou vláda kvantifikovala částkou cca 2,5 mld. USD, tedy 3,9 % HDP. Opatření

však nepřináší žádný průlomový efekt. Z původních požadavků podnikatelské sféry na odložení plateb do Fondu sociálního zabezpečení, na poskytnutí malým a středním podnikatelům přístupu k likviditě, na omezení inspekcí, na ukončení praxe upřednostňování agroprůmyslového komplexu na úkor dalších oblastí podnikání a na odročení platby nájemného bylo vyhověno pouze poslednímu požadavku. Pro záchranu soukromého sektoru to rozhodně stačit nebude. Běloruský stát bude nadále podporovat zejména státem vlastněné subjekty činné v hlavních sektorech, které jsou garantem zaměstnanosti.



Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

V Bělorusku sice dochází k postupným změnám, stále se však jedná o centrálně řízenou ekonomiku, ve které mají rozhodující podíl státní podniky spravované jednotlivými ministerstvy. Je nepravděpodobné, že se situace ve střednědobém horizontu změní. Příležitosti pro česká řešení na běloruském trhu mají proto směřovat ke státním podnikům s dominující pozicí na trhu. Jedná se zejména o následující sektory, které budou generovat běloruské ekonomice významné valutové příjmy, a u kterých stabilně roste poptávka:

► Energetický průmysl

Růst energetické nezávislosti a diverzifikace dodavatelů je strategickým cílem pro běloruskou vládu, která bude dál snižovat podíl Ruska ve svých dovozech energie. Plánované dokončení výstavby jaderné elektrárny Astravec (první blok bude spuštěn už tento rok, zprovoznění druhého bloku se předpokládá v roce 2021) a její následná integrace do přenosové soustavy Běloruska přináší exportní příležitosti především u dodávek zařízení pro výstavbu záložních zdrojů tepelných elektráren a v rámci modernizace transformátorových stanic.

Rozvoji energetického potenciálu země má napomoci i snaha více využívat domácích zdrojů energie. Zvyšuje se poptávka po energeticky efektivních a úsporných technologiích, zejména v komunálním sektoru, kde se očekává postupný růst cen za služby (v souvislosti s vysokými cenami plynu, potenciál u modernizace tepelných soustav v bytových domech včetně instalace automatických regulačních systémů a u dodávek malých kotelen na místní suroviny – biomasa, rašelina).

► Vodohospodářský a odpadní průmysl

Ve 2. pololetí 2020 se očekává nařízení Rady ministrů v oblasti odpadového hospodářství, které stanoví cíle pro nakládání s komunálním odpadem a opatření pro jejich dosažení. Zájem o opětovné použití a recyklaci alespoň u odpadů z materiálů, jako je papír, plast, kov, sklo, pocházejících z domácností, a případně odpady jiného původu představuje potenciál u projektů na stavbu recyklačních a regranulačních závodů. Spalovna odpadu pro hlavní město, které produkuje téměř čtvrtinu veškerého odpadu v zemi, je další zajímavou šancí pro české firmy. Současná kapacita skládek bude naplněna do konce roku 2022. Pro Minsk je proto nyní velice aktuální otázka výstavby moderní spalovny, ve které by se komunální odpad (550 tis. tun ročně) likvidoval. V roce 2025 má být rovněž završen program rozvoje kvality pitné vody v Bělorusku. V rámci programu vláda avizovala modernizaci čistíren odpadních vod v několika běloruských městech. Největším projektem bude vládou odsouhlasená investice EBRD a EIB za 168 mil. EUR do vodohospodářských staveb a zařízení čistíren odpadních vod

vodárenského podniku města Minsk. Příležitosti se tak otevírají zejména pro účast technických konzultantů, stavebních firem a dodavatelů v očekávaných výběrových řízeních.

► **Zemědělský a potravinářský průmysl**

Významnou prioritou běloruské vlády je podpora zemědělství a potravinářského průmyslu. V agrárním sektoru se jedná o zaměření na výstavbu, resp. rekonstrukci farem, vepřinů a modernizaci zpracovatelského průmyslu. V kontextu pokračujícího rozmachu běloruské mlékárenské výroby a probíhající expanze na asijské trhy (zejména do Číny, kam v loňském roce vyvezli produkci za více než 100 mil. USD, dále pak do Japonska, Singapuru a Vietnamu) se otevírají nové příležitosti v oblasti modernizace běloruských mlékáren a možného zapojení českých technologií do tohoto procesu. Chov zvířat (farmy, vepřiny) a následná produkce vepřového masa patří mezi priority vládní politiky v souvislosti s nenaplněností ruského trhu po zavedení sankcí, kam směřuje více než 97% běloruského vývozu masa a masné produkce. Dlouhodobý zájem je také o kvalitní modrý mák

a chmel, který se pěstuje v ČR. Živočišná výroba a na ni navazující zpracovatelský průmysl patří ke stěžejním perspektivním oborům, které jsou běloruským státem finančně podporovány.

► **Železniční a kolejová doprava**

V dopravní infrastruktuře, která souvisí i s běloruským vládním Programem rozvoje logistického systému země, je příležitost v nabídce kolejové techniky a optimalizace dodavatelských řetězců prostřednictvím zvýšení efektivity stávajících globálních dopravních řešení (zejména s ohledem na nárůst objemu přepravovaných nákladů z Číny po železnici, který bude pokračovat i v následujících letech). Trvalá poptávka po signalizačních, zabezpečovacích a elektronických systémech v železniční dopravní infrastruktuře rovněž nabízí prostor pro české exportéry.

Velvyslanectví ČR v Minsku

e-mail: commerce_minsk@mzv.cz

www.mzv.cz/minsk



Bosna a Hercegovina

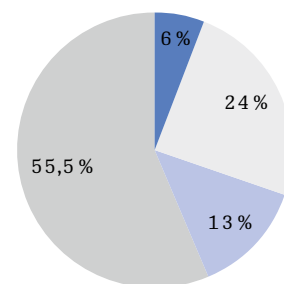
V době nástupu pandemie COVID-19 se Bosna a Hercegovina již potýkala s projevy ekonomického ochlazení souvisejícího s globálním hospodářským vývojem. Jako malá otevřená ekonomika byla citelně zasažena poklesem poptávky v EU i omezeními v mezinárodní dopravě. Přestože rozpočtové možnosti země nejsou velké, výhodu při řešení dopadů pandemie představují konsolidované veřejné finance a stabilní bankovní sektor. Slabinou je naopak dlouhodobě vysoká nezaměstnanost a omezená schopnost trhu práce vypořádat se s výkyvy. Přestože patří Bosna a Hercegovina v rámci regionu mezi slabší ekonomiky, intenzita ekonomických dopadů bude podobná, či dokonce menší než u zemí v sousedství. Výhodou pro Bosnu a Hercegovinu je v této situaci menší závislost na cestovním ruchu.

Ukazatel	2018	2019	2020	2021	2022
Růst HDP (%)	3,3	2,6	-5,1	3,2	3,2
HDP na obyvatele (tis. USD)	6,2	6,2	5,8	6,0	—
Míra inflace (%)	1,4	0,5	-0,5	1,1	1,4
Nezaměstnanost (%)	—	—	—	—	—
Bilance běžného účtu (mil. USD)	-0,8	-0,7	-1,1	-1,0	-1,0
Populace (mil.)	3,3	3,3	3,3	3,3	—
Konkurenceschopnost	91/140	92/141	—	—	—
Exportní riziko OECD	7/7	7/7	7/7	—	—

Predikce EIU

Zdroj: EIU, WEF, OECD

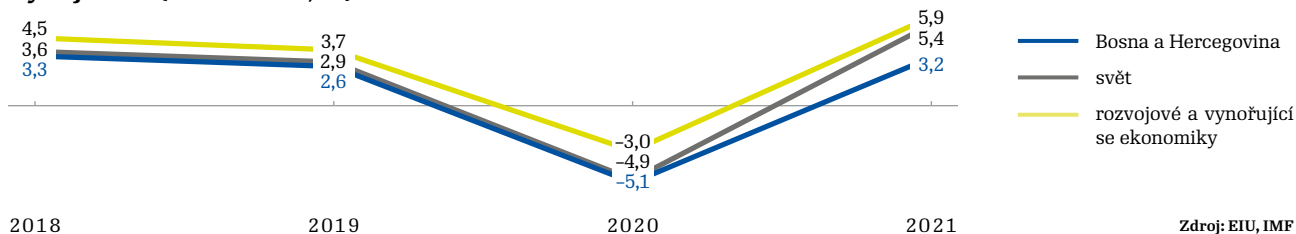
Podíl sektorů na HDP



zemědělství výroba
průmysl služby

Zdroj: WB; 2019

Vývoj HDP (meziročně, %)



Zdroj: EIU, IMF

Stimulační hospodářská opatření přijatá v Bosně a Hercegovině v reakci na COVID-19 dosáhla 2,3% HDP (Světová banka). Bosna a Hercegovina tak, co se týče objemu pomoci, nezůstala pozadu za ostatními zeměmi regionu, problémem je spíše pomalejší implementace přijatých opatření. Specifikem Bosny a Hercegoviny je také decentralizovaný přístup, kdy některá opatření jsou přijímána na regionální, či dokonce obecní úrovni. Jedním z opatření na celostátní úrovni je obnovení preferenčního zacházení pro domácí firmy ve veřejných zakázkách, které by se mohlo negativně dotknout i českých firem. Do června 2021 budou cenové nabídky místních firem zvýhodněny o 30%. Přestože místní úřady byly při řešení ekonomických dopadů pandemie poměrně aktivní, úvahy, že by se situace mohla stát příležitostí pro hlubší ekonomické reformy zaměřené například na zvýšení efektivity vlivných státních podniků, se nenaplnily.



Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

Zatímco některé rozvíjející se proexportně orientované sektory hospodářství Bosny a Hercegoviny mohou být dopady pandemie dočasně oslabeny, i v budoucnu zde bude řada příležitostí pro české firmy v oborech, kam směřuje financování od mezinárodních bankovních institucí, jako je zelená energetika a doprava. Pandemie koronaviru přinesla také novou vlnu zájmu o témata domácí produkce potravin a digitalizace.

► **Důlní, těžební a ropný průmysl**

Těžební průmysl v Bosně a Hercegovině zůstává jedním z perspektivních oborů pro české exportéry. Těžba hnědého a černého uhlí je pro Bosnu a Hercegovinu strategickým odvětvím. Odbyt uhlí je zajištěn v tepelných elektrárnách, které jsou stejně jako doly ve vlastnictví státních firem. Vybavení dolů je z velké části zastaralé a nevyhovující. Důlní provozy nutně potřebují nové těžební stroje, dopravní zařízení a moderní systémy řízení. Investice jsou však zatím jen velice omezené a brání jim nedostatek finančních prostředků a neefektivní fungování celého odvětví. Prostředky na investice do perspektivních důlních provozů by v budoucnu mohla uvolnit restrukturalizace těžebního průmyslu, její brzká realizace však není pravděpodobná.

Novým významným odvětvím by se v Bosně a Hercegovině v budoucnu mohla stát těžba ropy a zemního plynu. Od roku 2021 by měl být o několik nových lokalit rozšířen průzkum potenciálních nalezišť. V souvislosti s epidemií koronaviru může dojít k několikaměsíčnímu zpoždění oproti původnímu plánu, v realizaci tendru na udělení koncesí se ale pokračuje. Bosna a Hercegovina v současné době disponuje pouze omezenou infrastrukturou pro dopravu, zpracování a skladování ropy. V případě zahájení komerční těžby je tedy možné očekávat rozvoj tohoto odvětví.

► **Energetický průmysl**

Mezinárodní rozvojové banky jako EBRD a EIB investují v Bosně a Hercegovině rozsáhle do projektů zaměřených na posilování energetické

účinnosti a rozvoj obnovitelných zdrojů energie. V souvislosti s epidemií koronaviru se očekává další navýšení aktivit mezinárodních finančních institucí. České firmy mohou uplatnit své know-how v projektech centrálního dálkového vytápění, kogenerační výroby elektřiny či využití biomasy. Cílem Bosny a Hercegoviny je dosáhnout 40% podílu obnovitelných zdrojů na energetickém mixu. Vedle velkého potenciálu vodní, větrné a solární energie disponuje Bosna a Hercegovina zatím nevyužitým potenciálem biomasy pro výrobu tepla a elektřiny, která by mohla spotřebovávat odpadní biomasu z dřevozpracujícího průmyslu a zemědělství.

Rovněž výroba energie z konvenčních zdrojů zůstává pro české exportéry atraktivním sektorem. Bosna a Hercegovina je největším vývozcem elektřiny na západním Balkáně a 60% produkce elektrické energie se vyrábí v tepelných elektrárnách. Je plánována stavba rozsáhlých nových kapacit. V počáteční fázi je stavba nového bloku elektrárny v Tuzle. Další bloky jsou plánovány v Ugljeviku, Gacku a Bánovići, příprava projektů se ale protahuje. Na financování a realizaci většiny nových elektráren se mají podílet čínské firmy. Pro stávající bloky Tuzla 6 a Kakanj 7 probíhá příprava projektu jejich odsíření.

► **ICT**

Pandemie koronaviru přitáhla pozornost k tématu digitalizace. Mohla by se stát impulzem pro rozvoj e-commerce. Nakupování přes internet zatím nebylo příliš rozšířené, přestože technické podmínky v podobě dostupnosti internetu a rozšířenosti digitální techniky jsou v Bosně a Hercegovině příznivé. Omezení v době

pandemie ovšem přiměla obchodníky hledat nové formy prodeje. Důležitým tématem je také digitalizace malých a středních výrobních podniků v exportních odvětvích. Digitalizace výroby a interních procesů je podmínkou pro to, aby tyto firmy obstály v konkurenci na trhu EU.

Je pravděpodobné, že se v důsledku pandemie koronaviru ještě zvýší pozornost, kterou v Bosně a Hercegovině digitalizaci věnují mezinárodní donoři. Digitalizace státní správy je stále na nízké úrovni. S podporou Světové banky a dalších donorů byly připraveny strategie jejího rozvoje, pokrok je však zatím pomalý. Narůstá také zájem o téma chytrých měst a inteligentního řízení dopravy. Rozvoj v této oblasti silně podporuje Rozvojový program OSN (UNDP), projekty jsou financovány ale i z dalších zdrojů. Slibně se rozvíjí rovněž domácí sektor IT služeb. Přibývá místních startupů i zahraničních investorů, kteří v Bosně a Hercegovině zakládají centra pro poskytování IT a dalších sdílených podnikových služeb.

► Nábytkářský průmysl

Dřevozpracující průmysl a výroba nábytku patří mezi dynamicky se rozvíjející odvětví hospodářství Bosny a Hercegoviny. Zároveň je ale také jedním z odvětví nejvíce zasažených důsledky pandemie koronaviru. Výroba je orientovaná primárně na zahraniční trhy a musela se vypořádat s významným poklesem poptávky a narušením odběratelsko-dodavatelských řetězců. Tyto těžkosti se přechodně pravděpodobně projeví na likviditě místních firem, z dlouhodobějšího hlediska patří ale dřevozpracující průmysl mezi obory se silným potenciálem dalšího růstu.

V roce 2019 představovaly výrobky dřevozpracujícího a nábytkářského průmyslu 13 % celkového exportu Bosny a Hercegoviny. Místní nábytkářství se může opřít o tradici výroby nábytku i domácí zdroje dřeva – lesy pokrývají 60 % území. Místní výrobci realizují své prodeje v různých cenových segmentech, od produkce pro nadnárodní prodejní řetězce až po zakázkovou výrobu pro luxusní designové prodejny na trzích s vysokou kupní silou. Rostoucí poptávka po místní produkci vyžaduje rozšiřování či modernizaci

výrobních kapacit prostřednictvím nákupu strojů a technického vybavení pro primární i sekundární zpracování dřeva. Rovněž při těžbě dřeva, která probíhá v náročných terénních podmínkách, je prostor pro mechanizaci a mohou zde nalézt uplatnění moderní manipulační a dopravní zařízení.

► Zemědělský a potravinářský průmysl

Výroba potravin byla jedním z odvětví, která během pandemie koronaviru zaznamenala nárůst odbytu na domácím i zahraničních trzích. Bosna a Hercegovina se dlouhodobě potýká se závislostí na dovozu potravin, dováží se asi 90 % spotřeby. Omezení v mezinárodní dopravě v době pandemie vyvolala zájem politické reprezentace i veřejného mínění o posílení soběstačnosti v produkci potravin. K dalšímu rozvoji tohoto odvětví by mohlo přispět také to, že po uvolnění dovozu mléka otevřela EU v uplynulém roce svůj trh také pro drůbeží maso a vaječné výrobky z Bosny a Hercegoviny.

Bosna a Hercegovina má značný potenciál rozvoje především v živočišné výrobě, která se podílí na celkové zemědělské produkci více než třemi čtvrtinami. K navýšení efektivity produkce budou potřebné investice do moderního vybavení a automatizovaných řešení pro kravíny. Důležitým předpokladem v tomto ohledu jsou změny existujícího modelu chovu, založeného převážně na malých rodinných hospodářstvích, a koncentrace zemědělské výroby do větších celků. České firmy jsou v Bosně a Hercegovině úspěšné v oblasti prodeje plemenného skotu. Rovněž mlékárny a masokombináty potřebují investovat do automatizace výroby a řešení nakládání s odpady. Zatím omezená je výroba mléčných výrobků s vyšší přídavnou hodnotou. Přestože produkce mléka narůstá, sýry a v menší míře jogurty a máslo se dováží ze zahraničí.

Velvyslanectví ČR v Sarajevu
 e-mail: sarajevo@embassy.mzv.cz
www.mzv.cz/sarajevo



Bulharsko

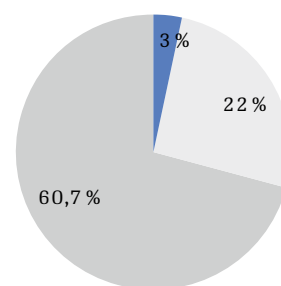
Bulharsko zasáhla koronavirová krize poměrně výrazně i kvůli přísným opatřením, což by se mělo projevit ve výsledcích za druhé čtvrtletí letošního roku. Na konci roku předpovídají analytici EIU propad HDP o 4%, EK hovoří dokonce o více než 7%. Největší propad pocítil sektor cestovního ruchu a služeb, který pandemie zasáhla rozsáhlým omezením činnosti a posunutím i celkovým oslabením každoroční letní turistické sezóny. Dopady pocítily také sektory obchodu, dopravy, dále zábavní průmysl, přičemž se očekává, že negativní efekt se přelije i do dalších oblastí ekonomiky. Na druhé straně relativně dobrá kondice hospodářství, pozitivní vnější i fiskální bilance před vypuknutím krize COVID-19 by mohly napomoci rychlejšímu zotavení z krize ve druhém pololetí letošního roku a v průběhu roku 2021. Odhady EK hovoří o posílení domácí poptávky již ve třetím čtvrtletí roku 2020. To by mohlo přispět k obnovení růstu HDP kolem 6%, oživení zahraničního obchodu i zlepšení situace na trhu práce. Pomalejší obnovení tempa lze očekávat u investic, cca v řádu 1%.

Ukazatel	2018	2019	2020	2021	2022
Růst HDP (%)	3,2	3,4	-4,0	4,2	3,0
HDP na obyvatele (tis. USD)	9,5	9,7	9,5	10,3	–
Míra inflace (%)	2,7	3,8	1,1	2,3	2,7
Nezaměstnanost (%)	6,3	5,6	8,2	7,0	6,3
Bilance běžného účtu (mil. USD)	0,9	2,7	2,2	2,7	2,7
Populace (mil.)	7,0	7,0	6,9	6,9	–
Konkurenceschopnost	51/140	59/141	–	–	–
Exportní riziko OECD	3/7	3/7	3/7	–	–

Predikce EIU

Zdroj: EIU, WEF, OECD

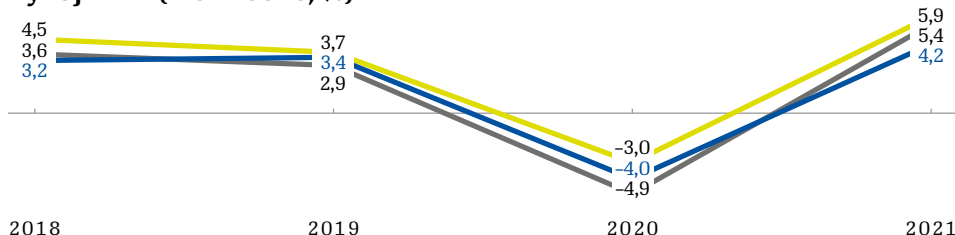
Podíl sektorů na HDP



zemědělství
průmysl
služby

Zdroj: WB; 2019

Vývoj HDP (meziročně, %)



Bulharsko
svět
rozvojové a vynořující se ekonomiky

Zdroj: EIU, IMF

Bulharsko se ocitlo tváří v tvář pandemii v poměrně silné fiskální pozici, když v roce 2019 dosáhl přebytek státního rozpočtu 2,1% HDP. V rámci balíčku opatření proti ekonomické krizi způsobené koronavirem oznámila vláda vyšší podíl výdajů na zdravotnictví, zlepšení platového ohodnocení pracovníků v nemocnicích a dalších zdravotnických zařízeních, jakož i u bezpečnostních složek. Zároveň zahájila dotování v ekonomické sféře i sociální oblasti, odsouhlasila odložení daní, spustila záruční program pro malé a střední podniky, zahájila přesun prostředků z fondů a rozpočtových kapitol do výdajových položek, kde bylo zapotřebí pomoci ekonomice. Očekává se zvýšení sociálních výdajů, na druhé straně

pak pokles daňových příjmů. Celkem by tato opatření měla vyjít na necelých 5 % HDP z úrovně loňského roku a přebytek státního rozpočtu by se poprvé po 4 letech měl dostat do deficitu kolem 2,7 % HDP. V roce 2021 by mohl deficit rozpočtu klesnout na 1,7 %, pokud nedojde ke změně politiky. Státní dluh pravděpodobně překročí hranici 25 % HDP.



Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

► Energetický průmysl

Bulharská energetika má před sebou nelehké období, kdy bude muset dohánět promarněný čas při restrukturalizaci zastaralého energetického mixu, a výzvy v podobě energetické strategie EU Green Deal. Vláda oživila projekt výstavby jaderné elektrárny Belene, vyhlásila výběrové řízení na investora a dodavatele, do konce roku 2020 by měla vybírat z užšího seznamu investorů (Rusko, Čína, Jižní Korea) a dodavatelů (USA, Francie). Pokračuje likvidace reaktorů v jaderné elektrárně v Kozloduji, jež vyžaduje značné investice včetně financování z fondů EU, samotná elektrárna podstupuje také modernizační proces (například v oblasti systému řízení a kontroly). Výstavba nových konvenčních zdrojů se nepředpokládá, přitom Bulharsko musí řešit otázku uzavření nevyhovujících tepelných elektráren a dalších zdrojů ve vazbě na cíle EU. Nejvýznamnější podíl v energetickém mixu představují tepelné elektrárny a jaderná elektrárna Kozloduj. Energetika si vyžádá v následujících letech značné investice do obnovy výrobních zařízení, přenosové i rozvodné sítě, jakož i posílení energetické efektivity. Ačkoli země již nyní plní cíl 20 % podílu obnovitelných zdrojů energie, existuje zde zajímavý nevyužitý potenciál pro budování nových kapacit (zejména solární zdroje).

Bulharsko také investuje do infrastruktury pro přenos zemního plynu s cílem diverzifikovat zdroje a zajistit bezpečnost dodávek. V současné době běží projekt výstavby propojení přes území země mezi Tureckem a Srbskem (napojení na plynovod TurkStream) pod názvem Balkan Stream a zároveň i propojení s Řeckem (Gas

Interconnector Greece-Bulgaria, IGB Project), do budoucna se počítá i s rozšířením a zvětšením kapacity podzemního zásobníku pro skladování zemního plynu.

► Obranný průmysl

V příštích letech plánuje armáda velké projekty modernizace výzbroje a vybavení v hodnotě téměř 2 mld. EUR. Probíhají výběrová řízení na nákup obrněných vozidel pěchoty (pro pozemní i speciální síly) a vojenských hlídkových lodí. Zvažuje se i modernizace tanků T-72 a čím dál naléhavější je modernizace radiolokátorů pro protivzdušnou obranu (zde se například hovoří o zakázce na 3D radary v hodnotě cca 400 mil. BGN, kde existuje potenciál propojení s pasivními technologiemi). Poptávka se v souladu s těmito plány zřejmě zaměří zejména na leteckou techniku, obrněná vozidla, kybernetickou bezpečnost, komunikační, informační a navigační systémy, optoelektroniku, ochranu bezpečnostní infrastruktury.

► Vodohospodářský a odpadní průmysl

Vodohospodářský sektor země je ve velmi špatném stavu, nebylo zde dlouhá léta dostatečně investováno do obnovy rozvodných sítí. Výraznější zlepšení nepřinesl ani vstup do EU, ztráty při dodávkách pitné vody se za toto období snížily pouze o necelé 1 % a dosahují nejvyšší hodnoty v EU – 61,5 %. Studie Světové banky odhaduje, že v nejbližších 10 letech by se v sektoru mělo investovat více než 6 mld. EUR, z čehož fondy EU

by měly pokrýt 30–40 % této částky. V současném programovém období je pro sektor vyčleněno 1,2 mld. EUR.

Z konkrétních akcí můžeme připomenout, že bulharská vláda rozhodla o vyčlenění rekordní sumy 460 mil. BGN (235 mil. EUR) v podobě investic do vodní infrastruktury v centru jižního pobřeží Černého moře Burgasu a dalších přímořských středisek. Více než dvě třetiny uvedených prostředků půjdou z fondů EU, zatímco zbytek musí zajistit místní podnik vodovodů a kanalizací. Projekt by měl být realizován do konce roku 2023. Větší část financí bude určena na výměnu stávající a výstavbu nové sítě vodovodů a kanalizací. Počítá se s rekonstrukcí 158 km vodovodů a 22 km kanalizací, jakož i s vybudováním 7 km nových vodovodů a 73 km kanalizačního vedení. Bude také postavena jedna nová čistíčka odpadních vod, tři další projdou rekonstrukcí a společně s nimi i dvě úpravny pitné vody.

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

Výdaje na zdravotnictví v roce 2019 dosáhly 8 % HDP (16. místo v EU), veřejné výdaje však dosáhly pouze 4,5 % (52 %), přibližně stejnou část dopláceli občané z vlastní kapsy (48 %). V zemi je mimořádně vysoký podíl plateb pacientů na celkových výdajích ve zdravotnictví, který činí až 46,5 %, veřejné zdravotní pojištění pokrývá 48,5 % a soukromé pojišťovny 5 %. Rychle roste soukromý sektor, který má 31 % podíl na trhu se zdravotnickými službami. Bulharsko nabízí dobré příležitosti pro modernizaci vybavení nemocnic ve veřejném i soukromém sektoru. V letošním roce se očekává dořešení otázek kolem projektu výstavby nové pediatrické nemocnice v Sofii a vyhlášení tendru jak na stavbu, tak i vybavení a zařízení. Odhadované náklady pouze na výstavbu se nyní pohybují kolem 50 mil. EUR.

V souvislosti s pandemií COVID-19 se ukázala slabá místa v systému zdravotnické péče, jež by měla v nadcházejícím období vláda akutně řešit

vzhledem k možné druhé vlně pandemie během podzimních měsíců. Kromě nákupu nových sanitních vozů, který financovala EU prostřednictvím fondů, lze očekávat investice do vybavení infekčních oddělení, budování mobilních zařízení, JIP, posílení zásob ochranných prostředků, ale také do vývoje vakcín a léků nejen proti koronaviru, ale i dalším infekčním chorobám. Vláda již oznámila vyčlenění prostředků ve výši 24 mil. BGN pro státní podnik Bul Bio.

► Železniční a kolejová doprava

Rekonstrukce železničních tratí v zemi je prioritou v rámci financování z fondů EU v současném finančním období. Kompletní rekonstrukci prochází zejména hlavní trať spojující Evropu s Tureckem. Osobní železniční doprava je monopolem státního přepravce BDŽ, v nákladní dopravě se naopak otevírají možnosti i pro soukromé přepravce. Vozový park si žádá investice do obnovy, proto BDŽ od roku 2019 postupně vyhlašují jak výběrová řízení na údržbu a opravy (137 mil. BGN v průběhu 5 let), tak i na nákup nových lokomotiv (16 souprav za 247 mil. BGN). Posiluje také sektor nákladní dopravy včetně soukromého sektoru (například multimodální terminály a kombinovaná přeprava vlak-kamión), což opět znamená potřebu investic do lokomotiv a vagonů.

Další oblastí kolejové dopravy, kde existuje potenciál pro uplatnění (např. soupravy), je rozvoj městské hromadné dopravy v hlavním městě Sofii, tj. metra, kde tvoří cca dvě třetiny z celkové částky 500 mil. EUR investované do výstavby linky č. 3 (etapy 1 a 2) prostředky z fondů EU. Podnik Metroliten EAD plánuje i další rozšíření uvedené linky č. 3 v dalším programovacím období.

Velvyslanectví ČR v Sofii

e-mail: commerce_Sofia@mzv.cz

www.mzv.cz/sofia



Černá Hora

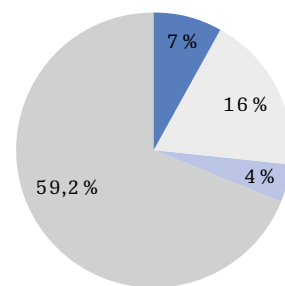
Černá Hora byla poslední evropskou zemí, která byla zasažena pandemií COVID-19. První případy onemocnění byly zaznamenány až v polovině března, ze statistických údajů za první čtvrtletí 2020 tak není zřejmý očekávaný negativní dopad pandemie na ekonomiku země. Podle posledních odhadů Světové banky čeká v důsledku pandemie COVID-19 ekonomiku Černé Hory v roce 2020 propad o 5,6–8,9% HDP a schodek běžného účtu Černé Hory pak MMF odhaduje na 18% HDP. Pilířem černohorské ekonomiky je turismus, ze kterého příjmy tvoří v případě Černé Hory 24% HDP. Pandemická opatření včetně uzavření hranic měla negativní vliv především na sektor turismu. Černé Hoře tak podle řady odborníků hrozí drastický ekonomický propad.

Ukazatel	2018	2019	2020	2021	2022
Růst HDP (%)	5,1	3,4	-7,5	4,5	–
HDP na obyvatele (tis. USD)	9,2	9,0	8,3	8,7	–
Míra inflace (%)	2,6	0,4	0,9	1,6	–
Nezaměstnanost (%)	16,1	15,9	–	–	–
Bilance běžného účtu (mil. USD)	-0,9	-0,8	-0,9	-0,8	–
Populace (mil.)	0,6	0,6	–	–	–
Konkurenceschopnost	71/140	73/141	–	–	–
Exportní riziko OECD	7/7	7/7	7/7	–	–

Predikce EIU

Zdroj: EIU, WEF, OECD

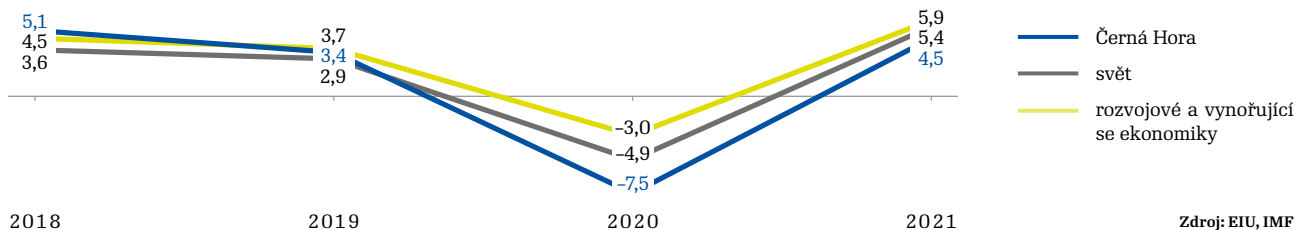
Podíl sektorů na HDP



zemědělství výroba
průmysl služby

Zdroj: WB; 2019

Vývoj HDP (meziročně, %)



Zdroj: EIU, IMF

Vláda Černé Hory doposud představila dva „balíčky“ na podporu ekonomiky a chystá třetí. V rámci prvního a druhého balíčku pomoci investovala Černá Hora do záchrany ekonomiky celkem 175 mil. EUR, což je asi 3,5% HDP. Byly poskytnuty subvence firmám a podnikům, které musely z důvodu koronavirové krize přerušit provoz, vláda přispěla na mzdy zaměstnanců, byla odložena povinnost platby daní, další úlevy přišly ve zvýhodnění plateb pronájmů, zrušení fixní základní částky za elektrický proud apod. Vláda spoléhá na klíčovou roli finančního sektoru. Podle černohorské administrativy mají nyní banky jedinečnou příležitost investovat do reálné ekonomiky a do výroby. Černá Hora zároveň vyjednává o půjčce cca 450 mil. EUR od zahraničních finančních institucí.



Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

► Důlní, těžební a ropný průmysl

Vláda Černé Hory by v následujících letech chtěla výrazně zvýšit využití dostupných nerostných zdrojů revitalizací či rozšiřováním stávajících a otevřením nových dolů (například lokalita Maoče). V roce 2019 proběhl geologický průzkum černohorského mořského dna za účelem ověření výskytu nerostných surovin (plyn, ropa). Podle informací Ministerstva ekonomiky Černé Hory by měla být první zkušební naftová studna vybudována na jaře 2020 cca 26 km od břehu mezi přímořskými městy Bar a Ulcinj. Do konce roku 2020 by pak mělo být zřejmé, zda se v podzemí pod černohorskými vodami skrývá předpokládaných 51 mld. m³ plynu a 438 mil. barelů nafty. (Tyto odhady se zakládají na 3D snímcích provedených v rámci společného projektu italsko-ruského konsorcia ENI-Novatek a řeckého Energean.) Společnost Luka Bar AD (přístav Bar) zahrnuje do svého aktuálního plánu rozvoje návrh na vybudování terminálu pro kapalný plyn LNG. Kapacita zásobníku má být 20 000 m³. Již několik let se rovněž rozhoduje o privatizaci této společnosti, která je ve většinovém vlastnictví státu.

► Energetický průmysl

Nejvýznamnějším zdrojem elektrické energie je dosluhující 1. blok tepelné elektrárny Pljevlja. V roce 2018 vláda rozhodla o jeho ekologické rekonstrukci v hodnotě přesahující 100 mil. EUR. V listopadu 2019 výběrová komise EPCG (Elektroprivreda Crne Gore, Energetické závody Černé Hory) zvolila jako vítězný projekt pro rekonstrukci tepelné elektrárny Pljevlja I nabídku konsorcia firem DEC International, Bemax, BB Solar a Permonte. Součástí projektu je i teplofikace města Pljevlja, revitalizace skládky Maljevac a vybudování čistírný odpadních vod. Vláda po několika letech zvažování výstavby 2. bloku tepelné elektrárny Pljevlja od tohoto projektu upustila s tím, že využití zásob uhlí nechá dalším generacím, které budou mít

k dispozici ekologičtější technologie. Nejen kvůli přísným ekologickým limitům se však zatím Černé Hoře nepodařilo zajistit financování projektu. Černá Hora buduje rovněž větrné, solární a malé vodní elektrárny. Podíl obnovitelných zdrojů energie dosahuje kolem 33%, proto je finanční podpora vlády minimální. Černá Hora se chce stát vývozcem elektrické energie. Za tím účelem byl položen podmořský kabel spojující Černou Horu s Itálií. Započetí prací na plynofikaci země bude záviset na realizaci výstavby jadransko-jónského plynovodu, případně na výsledcích průzkumu mořského dna (viz část Důlní, těžební a ropný průmysl).

► ICT

Dosavadní závislost Černé Hory na turismu vedla vládní představitele k rozhodnutí, že musí dojít ke změně směřování ekonomiky. Dopad koronavirové krize správnost tohoto rozhodnutí potvrdil. V posledních dvou letech vláda Černé Hory začala vyvíjet zvýšené úsilí v oblasti podpory rozvoje moderních technologií. V opštinách (krajích) začínají budovat tzv. technologické inkubátory, které mají podpořit inovativní firmy, v závěru roku 2019 byl vyhlášen tender na vybudování nového Národního vědecko-technologického parku v Podgorici apod. Je zřejmé, že změny v nasměrování černohorské ekonomiky nelze dosáhnout ihned a není to možné ani bez pomoci partnerů ze zahraničí a spolupráce s nimi. Černá Hora je otevřena spolupráci jak v rámci regionu západního Balkánu, tak i se státy Evropské unie. Nabízí se tak potenciál pro uplatnění i českých firem.

► Vodohospodářský a odpadní průmysl

Do roku 2035 plánuje Černá Hora investice do ochrany životního prostředí za více než 1,4 mld. EUR. Finanční zdroje státu i municipalit jsou velmi limitované. Černá Hora má značné zásoby

kvalitní vody, které však nedokáže sama efektivně využít (velké množství balené vody dováží ze Srbska nebo z Itálie). Tyto vodní zdroje jsou vhodné rovněž pro umělý chov ryb. Na řadě míst Černé Hory přetrvávají problémy s čištěním a regulací odpadních a splaškových vod. Hlavní město Podgorica bude v příštích letech investovat do systému čištění odpadních vod přibližně 55 mil. EUR, přičemž financování tohoto projektu bylo již schváleno. Řada opštín (krajů) bude nucena připravit plány výstavby čističek odpadních vod, vodovodních sítí, spaloven odpadu a deponií. Samostatnou kapitolu činí revitalizace a odstraňování četných divokých skládek nebo rekultivace odkaliště poblíž továrny na výrobu hliníku (KAP) v Podgorici.

► **Železniční a kolejová doprava**

Železniční infrastruktura je zastaralá, proto vláda podporuje její postupnou modernizaci. Modernizací v současné době prochází páteřní trať Bar-Podgorica-Bělehrad, kde se kromě zabezpečovacích prvků rekonstruují tunely, mosty a koleje. Celou železniční síť Černé Hory bude čekat výměna stávajících pražců za betonové. Ve fázi přípravy plánování je rozšíření železniční sítě ve směrech Bijelo Polje - Maoče a Bijelo Polje - Kosovo.

Zastaralý je rovněž železniční vozový park. Již v roce 2020 plánuje železnice koupit tři vlakových souprav pro meziměstskou dopravu. Hodnota kontraktu je 15 mil. EUR, přičemž financování má zajistit EBRD a vláda má poskytnout státní garanci za úvěr. Kromě dodání nových vozů lze příležitost pro české firmy spatřovat i v opravách a revitalizaci použitých lokomotiv a vagonů.

V národním střednědobém plánu jsou pro následující tři roky za jednu z priorit v oblasti dopravy označeny projekty rekonstrukce železniční infrastruktury. Ze státního rozpočtu a z přislíbené finanční podpory mezinárodních institucí (IPA, WBIF, EIB, EBRD) má být vyčleněno minimálně 16,7 mil. EUR na rekonstrukci železniční napájecí soustavy části tratě v severní oblasti země (směrem k hranicím se Srbskem), rekonstrukci a modernizaci železniční stanice Bijelo Polje, výměny signalizačně-bezpečnostního systému na trati Bijelo Polje - Podgorica a Podgorica-Bar, sanaci tunelů a mostů atd.

Velvyslanectví ČR v Podgorici

e-mail: podgorica@embassy.mzv.cz

www.mzv.cz/podgorica



Dánsko

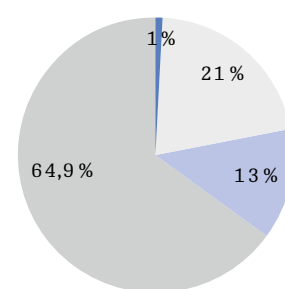
Koronakrizе zasáhne dánskou ekonomiku tvrději, než se ještě na počátku dubna očekávalo. Zpráva dánského ministerstva financí z konce května předpokládá pokles HDP o 5,3%, přičemž výrazné zpomalení se projeví zejména ve 2. čtvrtletí. V příštím roce by pak mělo dojít k opětovnému oživení ekonomiky a růst by měl dosáhnout 4%, nicméně i tak v součtu dojde v průběhu dvou let k poklesu ekonomiky o 1,5%. Tempo obnovy dánské ekonomiky bude záviset na dalším průběhu pandemie a na vývoji především soukromé spotřeby a investic. Důležitým faktorem je také vývoj v zahraničí, jelikož malá, otevřená ekonomika jako Dánsko je do značné míry závislá na exportu. Pomalé zotavení na tradičních dánských exportních trzích tak bude mít dopad i na dánskou ekonomiku.

Ukazatel	2018	2019	2020	2021	2022
Růst HDP (%)	2,4	2,4	-4,0	4,1	2,9
HDP na obyvatele (tis. USD)	61,3	60,0	57,2	61,9	—
Míra inflace (%)	0,8	0,8	0,4	0,8	1,2
Nezaměstnanost (%)	3,8	3,7	5,2	4,4	3,8
Bilance běžného účtu (mil. USD)	24,8	27,6	16,7	22,3	22,6
Populace (mil.)	5,8	5,8	5,8	5,8	—
Konkurenceschopnost	10/140	10/141	—	—	—
Exportní riziko OECD	—	—	—	—	—

Predikce EIU

Zdroj: EIU, WEF, OECD

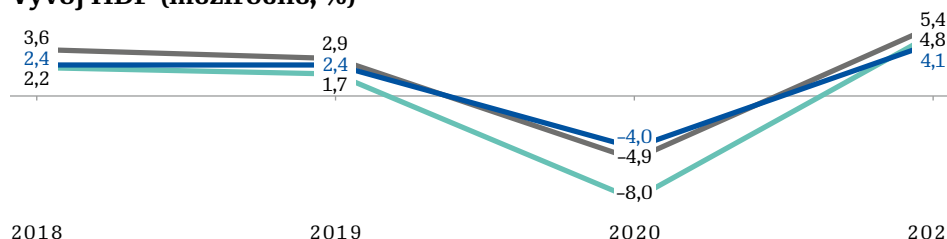
Podíl sektorů na HDP



zemědělství výroba
průmysl služby

Zdroj: WB; 2019

Vývoj HDP (meziročně, %)



Zdroj: EIU, IMF

Dánská vláda v reakci na krizi schválila celou řadu opatření, jež mají zmírnit dopad pandemie koronaviru na stav dánské ekonomiky, velkých firem i malých a středních podniků a na míru nezaměstnanosti v zemi. Opatření jsou zaměřena na daňové úlevy, kompenzaci ekonomických ztrát, prevenci propouštění zaměstnanců či na přímou podporu malým a středním podnikům a živnostníkům. Patří mezi ně především odložení platby DPH a daně z příjmu, kurzarbeit, kompenzace fixních nákladů, náhrada ušlých příjmů, usnadnění přístupu k exportním úvěrům či kompenzace pořadatelům za zrušené akce. Vláda na uvedená opatření postupně vyčlenila balík finančních zdrojů, jež aktuálně dosahuje výše 387 mld. DKK, tj. 15,87% dánského HDP.



Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

Dánsko hodlá koronavirové krizi a s ní související nutnosti znovunastartování ekonomiky využít k akceleraci přechodu země k udržitelné „zelené“ ekonomice. Mezi strategické a současně perspektivní obory s exportním potenciálem pro české firmy tak lze řadit především energetický sektor (obnovitelné zdroje energie, kapacity pro uchovávání energie) a automobilový průmysl (elektromobily, elektrobuses). Ve vztahu k systému zdravotní péče dánská vláda přijala rozhodnutí, že má zefektivnit systém domácí strategické výroby ochranných pomůcek a iniciovat tvorbu jejich strategických zásob. Jako perspektivní oblasti pro český export se v tomto ohledu jeví jak segment ochranných pomůcek jako hotových produktů, tak i inovativní technologie a materiály pro jejich výrobu.

► Automobilový průmysl

Přímou souvislost s důrazem Dánska na snižování objemu emisí CO₂ má strmě rostoucí zájem o pořizování elektromobilů na úkor automobilů se spalovacími motory či hybridních automobilů. Počty prodaných elektromobilů meziročně rostou násobně až řádově, na čemž má podíl nejen individuální poptávka občanů, ale též korporátní sféra (zejména taxislužby, ale též firemní vozový park). Je jen otázkou času, kdy se k tomuto trendu masivně přidají úřady státní správy (vozový park ministerstev a úřadů, ale též policie) a místní samosprávy, přičemž tyto budou bezpochyby dávat přednost levnějším elektromobilům. Podobný rostoucí trend očekáváme také ve vztahu k autobusové dopravě, kde již započalo postupné nahrazování klasických autobusů elektrobuses. V návaznosti na zvyšující se zájem o elektromobily vzroste také poptávka po dobíjecích stanicích, jejichž síť se v Dánsku sice stále rozšiřuje, ale zdaleka nepokrývá předpokládané budoucí potřeby.

► Energetický průmysl

Dánsko je jedním z evropských i světových lídrů ve využívání obnovitelných zdrojů energie a trend zrychlování přechodu od fosilních paliv k obnovitelným zdrojům s cílem snižovat emise CO₂ bude v postkoronavirovém období ještě více akcentován. Jakkoliv je Dánsko také předním výrobcem komponent pro větrné elektrárny, domácí výrobní kapacity v žádném případě nepokryjí rostoucí

poptávku po bezemisních technologiích. Výrazně vyšší důraz bude kladen také na budování nezbytných kapacit pro ukládání energie produkované solárními a větrnými farmami, přičemž ani zde domácí produkce nedokáže uspokojit rostoucí poptávku. V této oblasti je navíc značný prostor pro originální inovativní řešení a nové technologie.

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

Součástí vládní strategie k zajištění domácí strategické výroby zdravotnických ochranných prostředků a pomůcek, jejímž cílem je mimo jiné snížit závislost Dánska na dovozech zejména z Číny, je mobilizace vlastních výrobních kapacit v privátním sektoru. Dánští producenti jsou nakloněni inovativním a progresivním řešením, novým technologicky vyspělým materiálům i výrobním technologiím (nanovlákná a tkaniny z nich vyrobené, 3D tisk a komponenty pro něj). Vládní strategie mimoto směřuje k vytvoření strategických zásob zdravotnických ochranných prostředků (obdoba Státní správy hmotných rezerv), v nichž by měly být zastoupeny všechny jejich kategorie, tj. od nejnižšího stupně ochrany (roušky) až po respirátory a ochranné oděvy pro specializovaný zdravotnický personál.

Velvyslanectví ČR v Kodani

e-mail: commerce_copenhagen@mzv.cz

www.mzv.cz/copenhagen



Estonsko

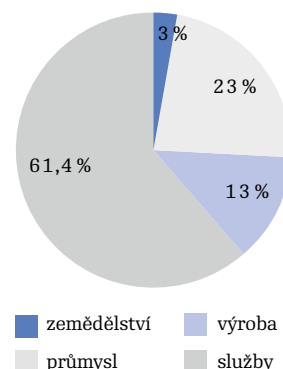
Výhled pro rok 2020 počítal se schodkem ve výši 0,7% HDP na cestě k vyrovnanému státnímu rozpočtu s pokračujícím růstem ekonomiky. Malá exportní země založená na digitalizaci plánovala navýšit finanční podporu pro výzkum a vývoj a zemědělský sektor k posílení jeho konkurenceschopnosti. Koronavirová pandemie a uzavření hranic v březnu 2020 ukázaly zranitelnost turistického odvětví, které vytvářelo 8% HDP a přímo zaměstnávalo přes 22 000 osob. Posílil naopak chemický a farmaceutický průmysl s novým výrobním zaměřením na zdravotnické pomůcky a léčiva. Od března do června 2020 každý měsíc klesal maloobchod o 14% kvůli zavřeným nákupním centrům, o 15% veškerá průmyslová výroba včetně elektřiny a těžby ropných břidlic, o 25% prodej pohonných hmot. Nezaměstnanost měsíčně rostla o 4 000 osob. Pro zastavení celkového poklesu estonské ekonomiky během nouzového stavu o 0,5% HDP týdně vláda vypracovala doplňkový státní rozpočet pro rok 2020 s nominálním deficitem státního rozpočtu ve výši 10,1% HDP.

Ukazatel	2018	2019	2020	2021	2022
Růst HDP (%)	4,8	4,3	-10,3	9,3	3,3
HDP na obyvatele (tis. USD)	23,7	24,2	21,5	24,6	—
Míra inflace (%)	3,4	2,3	0,6	3,1	2,2
Nezaměstnanost (%)	5,4	4,5	8,6	6,7	—
Bilance běžného účtu (mil. USD)	0,6	0,7	0,5	0,5	0,6
Populace (mil.)	1,3	1,3	1,3	1,3	—
Konkurenceschopnost	32/140	31/141	—	—	—
Exportní riziko OECD	—	—	—	—	—

Predikce EIU

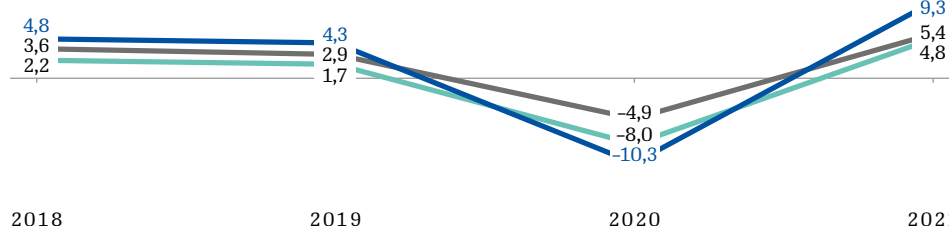
Zdroj: EIU, WEF, OECD

Podíl sektorů na HDP



Zdroj: WB; 2019

Vývoj HDP (meziročně, %)



Zdroj: EIU, IMF

Kromě úpravy státního rozpočtu pro rok 2020 vláda již týden po vyhlášení nouzového stavu přijala od 20. března první finanční balíček ve výši 2 mld. EUR, tedy 7% HDP, jako plošnou pomoc celé ekonomice. Například pro odvětví cestovního ruchu vyhradila 25 mil. EUR, pro mikropodniky a malé podniky 10 mil. EUR; podporu obdrží železniční i letecký národní dopravce a 70 mil. EUR místní samosprávy na udržení plánovaných investic. Hlavním úkolem vlády je zastavit nárůst nezaměstnanosti, která se v květnu 2020 dostala na 7,4% práceschopného obyvatelstva. Kromě přímých podpor zaměstnavatelům stát podnikatelům ručí až do 500 mil. EUR za půjčky, půjčky na likviditu nebo investiční půjčky.



Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

Dobrá výchozí ekonomická situace Estonska s digitalizací, nízkou nezaměstnaností a blížící se vyrovnanému státnímu rozpočtu umožnila poměrně hladké zvládnutí zdravotních výzev koronavirové pandemie – na jejím vrcholu bylo obsazeno pouze 60 % nemocničních lůžek a u intenzivní péče pouze 17 %. V ekonomice však byly nejvíce zasaženy sektory turistiky s ubytováním a gastronomií, kultury, obchodu, služeb a logistiky, dopravy a těžby ropných břidlic. Snaha estonské vlády o revitalizaci hospodářství bude dlouhodobě zacílena na infrastrukturu, energetiku, chemii a stavebnictví.

► Dopravní průmysl a infrastruktura

Státní balíček pomoci se 70 mil. EUR obdrží místní samosprávy na udržení plánovaných investic při opravách a výstavbě budov a 30 mil. EUR na modernizaci regionálních silnic. Podle dlouhodobého plánu do roku 2030 pokračuje rozšiřování dálnic z dvouproudých na čtyřproudé z Tallinnu do Tartu a z Tallinnu do Pärnu. Nadále pokračují úvahy o výstavbě nového tramvajového depa v Tallinnu s prodloužením tramvajové linky.

► Energetický průmysl

Pro Estonsko je strategickým úkolem zajištění energetické nezávislosti na Rusku a efektivní propojení s evropským energetickým trhem například modernizací vysokonapěťových sítí z ruských na evropské standardy. České firmy zde mohou využít komparativní výhodu oproti domácím firmám ve znalostech a zkušenostech s evropskými předpisy a stavbami.

► Chemický průmysl

Během koronavirové pandemie mnohé estonské firmy přizpůsobily své výrobní programy požadavkům na výrobu dezinfekce, zdravotnických pomůcek a léčiv. Stále však zůstává nevyřešený úkol zásadně restrukturalizovat odvětví se silně neekologickým zpracováním ropné břidlice při

poptávce po výrobcích chemického průmyslu, což může nabídnout možnosti k uplatnění českých firem.

► Stavební průmysl

Pandemie COVID-19 pozastavila dlouhodobě rostoucí poptávku po průmyslových a skladových prostorách a hlavně nových bytech. Nabízí se příležitosti pro firmy se zajištěnými pracovníky, příjezd zahraničních pracovníků byl totiž silně omezen.

► Železniční a kolejová doprava

Hlavním perspektivním investičním projektem zůstává výstavba železnice Rail Baltica, i když se kvůli zatím nevyjasněnému podílu unijního financování dostala do zpoždění. Do roku 2024 musí být ukončena elektrifikace tratě z Tallinnu do Tartu. Současně se postupně nahrazují dosluhující železniční vagóny pro stávající širokorozchodné tratě; poslední veřejná zakázka se týkala šesti elektrických souprav s duálním systémem.

Velvyslanectví ČR v Tallinnu

e-mail: commerce_tallinn@mzv.cz

www.mzv.cz/tallinn



Finsko

I když byl začátek roku 2020 ve Finsku slibný – rostla zaměstnanost, záporné saldo státního rozpočtu se přibližovalo k nule a HDP na obyvatele se zvyšovalo – vlivy pandemie koronaviru se stihly projevit již v tomto období, a to v podobě poklesu objemu a hodnoty vývozu. Následně zavedená koronavirová omezení vyústila v bezprostřední nárůst nezaměstnanosti a prohloubení veřejného dluhu (zejména pro účel záchrany domácích podniků a pomoci nezaměstnaným). Současně došlo k problémům s dostupností dovážených vstupů do výroby. Pokles finské ekonomiky je nyní odhadován v rozmezí 6–13% HDP v závislosti na scénáři vývoje pandemie.

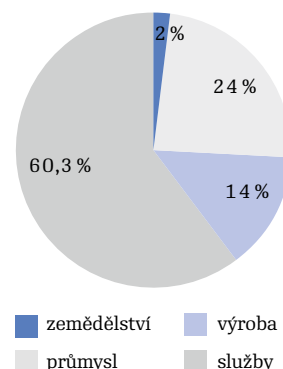
Zadluženost za hranicí maastrichtských kritérií spolu s možným prohlubováním vnější nerovnováhy a narušení spolehlivosti důležitých dodavatelských řetězců tudíž znamenají pro Finsko riziko. Donedávna nemyslitelný přesun části výroby zpět na domácí teritorium, případně do vhodných regionů v rámci EU, se proto prakticky přes noc stal aktuálním tématem.

Ukazatel	2018	2019	2020	2021	2022
Růst HDP (%)	1,6	1,0	-6,5	4,9	2,8
HDP na obyvatele (tis. USD)	50,2	48,9	45,5	49,1	–
Míra inflace (%)	1,3	1,2	0,4	1,3	1,4
Nezaměstnanost (%)	7,4	6,7	9,0	7,0	6,7
Bilance běžného účtu (mil. USD)	-3,9	-1,4	-3,7	-1,1	-0,8
Populace (mil.)	5,5	5,5	5,5	5,5	–
Konkurenceschopnost	11/140	11/141	–	–	–
Exportní riziko OECD	–	–	–	–	–

Predikce EIU

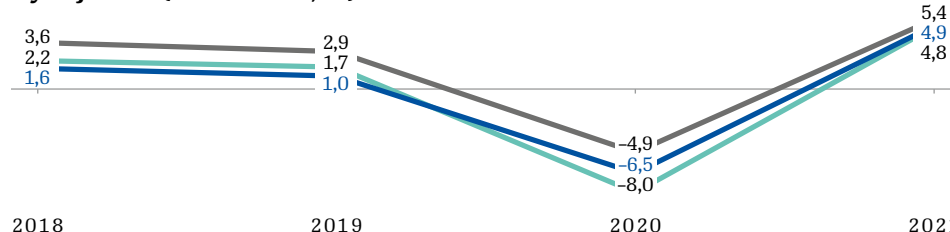
Zdroj: EIU, WEF, OECD

Podíl sektorů na HDP



Zdroj: WB; 2019

Vývoj HDP (meziročně, %)



Zdroj: EIU, IMF

Na podporu ekonomiky vláda doposud vyhradila okolo 7% HDP (pro srovnání, v době finanční krize 2009 finská vláda vyhradila na podporu ekonomiky necelé 3% HDP prostřednictvím několika podpůrných programů). Mezi hlavní patří přímé financování na rozvoj podniků skrze agenturu Business Finland a Centra pro hospodářský rozvoj, dopravu a životní prostředí (ELY-keskus), přímá podpora pro OSVČ a podniky v odvětví pohostinství, garance půjček podnikům státní finanční agenturou Finnvera, odklady splátek daní, dočasné snížení odvodů do penzijního připojištění pro podnikatele, možnost čerpání podpory v nezaměstnanosti i přes pokračování v podnikových aktivitách a další. Pokud je k částce

na podporu ekonomiky dále přičtena hodnota nepřímých finančních opatření (například již zmíněné snížení odvodů do penzijního připojištění), jednalo by se o finanční podporu v ekvivalentu cca 22% HDP.



Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

► Energetický průmysl

Jedním z programů finské vlády na oživení ekonomiky po pandemii COVID-19 jsou investice do „zelené“ infrastruktury, technologií a průmyslových řešení. Finsko je jedna z mála zemí, která i přes současnou pandemickou krizi neupouští od svých ambiciózních cílů dosáhnout uhlíkově neutrální ekonomiky do roku 2035. V plánu je mimo jiné investice do výstavby větrných elektráren, biospaloven a bioplynových stanic, dobíjecích stanic pro elektrické automobily, do energetických úprav budov či ekologických obalových materiálů.

Země navíc dlouhodobě čelí energetickému deficitu, jenž je výkonově odhadován až na 5 GW, což odpovídá pěti jaderným blokům elektrárny Temelín – investice do jedné energetiky jsou i přes současná zpoždění stávajících projektů stále aktuálním řešením. Současně chce země nahradit spotřebu energetických surovin jako uhlí či rašelina obnovitelnými zdroji.

► ICT

V oblasti ICT jsou v rámci dlouhodobě silné orientace Finska na digitalizaci poptávána softwarová řešení aplikovatelná v širokém spektru odvětví, zejména pro zdravotnictví, sociální péči, vzdělávání/školení, systémy veřejné správy, podnikové procesy, logistiku a optimalizaci dodavatelských řetězců.

Vznikající trh technologií využívajících zpracování „velkých dat“ a aplikaci umělé inteligence nabízí nové příležitosti v oblasti dopravního plánování či lékařské diagnostiky a kybernetické bezpečnosti, do níž spadá i ochrana dat jednotlivců,

kteřá je nutným předpokladem pro efektivní a bezpečné fungování již zmíněného.

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

Zdravotnický a farmaceutický průmysl se ve Finsku zaměřuje na využití nejmodernějších technologií při léčbě a péči o pacienty. S ohledem na tento trend mají v oboru potenciál nanotechnologie, 3D tisk a biotechnologické inženýrství (například monitorovací přístroje).

V době koronavirových omezení se osvědčila diagnostika na dálku, například prostřednictvím on-line dotazníků k vyhodnocení zdravotního stavu pacienta. Vzhledem k řídkému osídlení většiny finských regionů a dlouhým dojezdovým vzdálenostem do zdravotních středisek má tento způsob diagnostiky velký potenciál i do budoucna.

Zapojení umělé inteligence do diagnostického procesu by navíc mohlo zlepšit přesnost stanovené diagnózy. Investičně náročná a s ohledem na rozlohu země a demografickou strukturu obyvatelstva nutná modernizace regionálních spádových nemocnic spolu s přesouváním části péče o pacienty a stárnoucí populaci (jedna z nejstarších v Evropě) do domácího prostředí znamená příležitost pro dodavatele inteligentních systémů umožňujících klientům větší autonomii, lepší a dostupnou péči a komunikaci.

► Železniční a kolejová doprava

Investice do „zelených řešení“, včetně výstavby nízkoemisní dopravní infrastruktury, je jednou ze strategií vlády k oživení ekonomiky v postkoronavirovém

období. Finská vláda tak v této souvislosti plánuje zintenzivnit výstavbu nových železničních a tramvajových tratí. Vedle právě probíhajících projektů tramvajových tratí v Turku a v Tampere vláda odsouhlasila plán na výstavbu dvou vysokorychlostních železničních tratí – mezi Helsinkami a Tampere, resp. Helsinkami a Turku (náklady na výstavbu těchto tratí včetně projekčních prací jsou odhadovány na necelých 9 mld. EUR). Dále je v plánu například výstavba železniční tratě Pasila–Riihimäki

a v delším časovém horizontu takzvaná arktická železnice. Modernizace stávajících tratí a výstavba nových koridorů tak vytváří významné příležitosti i pro české společnosti.

Velvyslanectví ČR v Helsinkách
e-mail: helsinki@embassy.mzv.cz
www.mzv.cz/helsinki



Francie

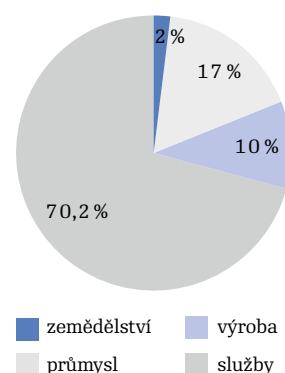
Pandemie COVID-19 bude mít dalekosáhlé důsledky na ekonomický a sociální vývoj Francie, která po třech měsících režimu výjimečného sanitárního stavu zaznamenala téměř 30 tis. obětí koronaviru. V červenci podala vláda demisi, novým premiérem byl jmenován Jean Castex. Vládní podpůrné programy proti koronavirové krizi zvýší deficit veřejných financí na několik následujících let. Francii očekává v tomto roce propad HDP až o 10 % a zvýšení poměru veřejného dluhu k ročnímu HDP na cca 115 %.

Ukazatel	2018	2019	2020	2021	2022
Růst HDP (%)	1,7	1,5	-10,4	7,1	4,1
HDP na obyvatele (tis. USD)	36,3	37,3	34,0	36,5	–
Míra inflace (%)	2,1	1,3	0,4	1,2	1,6
Nezaměstnanost (%)	8,7	8,2	10,2	10,0	9,3
Bilance běžného účtu (mil. USD)	-19,0	-18,5	-27,1	-20,0	-20,2
Populace (mil.)	65,0	65,1	65,3	65,4	–
Konkurenceschopnost	17/140	15/141	–	–	–
Exportní riziko OECD	–	–	–	–	–

Predikce EIU

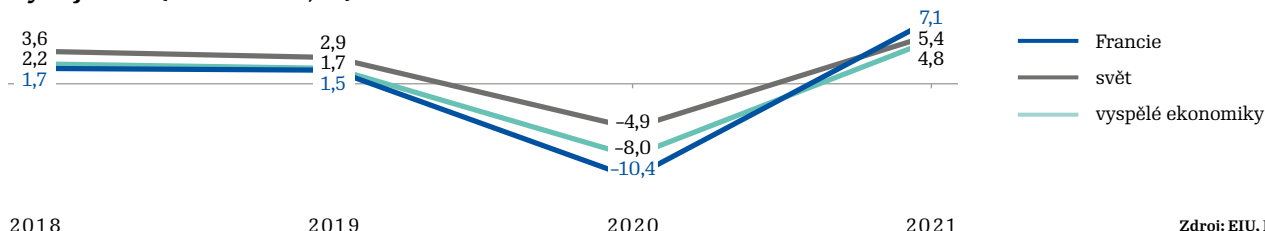
Zdroj: EIU, WEF, OECD

Podíl sektorů na HDP



Zdroj: WB; 2019

Vývoj HDP (meziročně, %)



Zdroj: EIU, IMF

Vláda připravuje plán ekonomické podpory ve výši 100 mld. EUR na dva následující roky 2021 a 2022. Z toho 40 mld. EUR rozpočtu bude použito na obnovu průmyslu s cílem zlepšit konkurenceschopnost francouzského sektoru výroby, 20 mld. EUR na ekologickou transformaci hospodářství, 20 mld. EUR na podporu zaměstnanosti a školení mladých a 20 mld. EUR na opatření v oblasti solidarity (6 mld. EUR na investice do veřejných nemocnic). Definitivní znění plánu obnovy bude vyhlášeno dne 24. srpna 2020. Připravovaný návrh zákona o opravném finančním rozpočtu na řešení krize způsobené pandemií COVID-19 počítá s dodatečnými finančními prostředky kolem 45 mld. EUR pro sektory nejvíce zasažené pandemií, jako je cestovní ruch a letecký a automobilový průmysl.



Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

Příležitosti pro české exportéry po koronavirové krizi lze odhadovat v pokračujícím trendu dosavadního francouzského kurzu k ekologizaci ekonomiky, jehož vnímání zmíněná krize ještě posílila. Nově také ve více zdůrazňovaném zájmu na udržení a modernizaci výroby ve Francii místo její delokalizace do vzdálené levnější ciziny, aby se snížilo riziko narušení dodávek při podobných krizích v budoucnu. Dále rovněž v zavádění pracovních postupů s větším využitím zařízení a programů pro automatizaci procesů a pracovní komunikaci na dálku.

► Automobilový průmysl

V plánu pokoronavirové podpory automobilového průmyslu byly do konce roku 2020 pro oživení poptávky zavedeny nebo zvýšeny bonusy u nákupu nových aut, z toho nejvíce na elektromobily, s maximem 7 tis. EUR při ceně vozidla do 45 tis. EUR. Zároveň bylo naplánováno dosáhnout ve Francii do konce roku 2021 instalace 100 tis. nabíjecích stanic a do roku 2025 roční výroby 1 mil. automobilů s elektrickým nebo hybridním pohonem. To bude představovat růst poptávky po nových elektrických komponentech a zařízeních jak pro výrobu aut, tak s tím spojenou dobíjecí infrastrukturu.

► ICT

Koronavirová krize posílila úvahy o potřebě snížení rizika přerušení subdodávek výrobních dílů ze vzdálených zemí, což je příležitost pro nabídky zařízení a návodů pro flexibilní místní výrobu některých dílů tiskem 3D. Další růst poptávky lze odhadovat také po produktech softwarového inženýrství pro automatizované řízení výrobních a logistických procesů na dálku a po technologiích pro hygienickou bezkontaktní identifikaci osob u kontrolovaných vstupů.

► Zábava a volný čas

Omezení nebo obavy z cestování do zemí mimo Evropu představují potenciál pro růst zájmu o evropské destinace a tím i příležitost pro české cestovní kanceláře a turistická místa k propagaci svých nabídek, s možností využít podporu pařížské kanceláře agentury CzechTourism a zúčastňovat se akcí, které pořádá.

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

Během krize avizovala francouzská vláda záměr výhledově významně zvýšit investice do zdravotnictví. To by znamenalo vyšší objem veřejných zakázek na nejrůznější vybavení nemocnic a pohotovostní zásoby zdravotnického materiálu, a tím i více příležitostí pro nabídky českých dodávek. Zároveň lze očekávat nové příležitosti pro nabídky zdravotnického využití nanomateriálů a výzkumných služeb při vývoji biotechnologických postupů výroby léčiv.

Velvyslanectví ČR v Paříži

e-mail: commerce_paris@mzv.cz

www.mzv.cz/paris



Chorvatsko

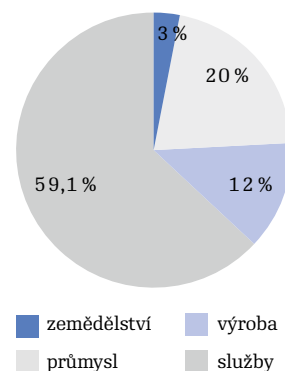
Celkem příznivý ekonomický vývoj na začátku roku 2020 skončil v souvislosti se zavedením nouzového režimu proti šíření COVID-19, který byl jeden z nejpřísnějších v Evropě a který na více než dva měsíce výrazně zpomalil ekonomický chod země. Vláda vyzvala státní instituce i orgány regionální a místní samosprávy, aby pokud možno odložily veřejné zakázky. Chorvatsko se letos bude snažit zachránit zejména turistický sektor, který generuje přes 20 % HDP. Snížení příjmů z turistiky o střízlivě odhadovaných 50 %, pokles HDP až o 10 %, růst nezaměstnanosti k hodnotě 10 % a celkem velkorysá státní pomoc podnikům a zaměstnancům mohou zvýšit státní dluh z předkrizových 73,2 % až na úroveň 90 % HDP. Bude to mít nepochybně negativní dopad i na rating země, který se vloni po dlouhé době poprvé dostal do investičního pásma, a tím i na vyšší úrok, za který si Chorvatsko bude půjčovat peníze. Odloží se zřejmě i vstup země do systému směnných kurzů ERM II, který se plánoval na letošní rok kvůli zavedení eura.

Ukazatel	2018	2019	2020	2021	2022
Růst HDP (%)	2,7	2,9	-8,6	4,7	2,6
HDP na obyvatele (tis. USD)	14,5	14,6	13,2	14,1	–
Míra inflace (%)	0,9	1,4	0,5	1,1	1,5
Nezaměstnanost (%)	9,8	7,7	10,9	9,2	8,4
Bilance běžného účtu (mil. USD)	1,1	1,7	-1,7	-1,6	-1,3
Populace (mil.)	4,2	4,1	4,1	4,1	–
Konkurenceschopnost	68/140	63/141	–	–	–
Exportní riziko OECD	5/7	4/7	4/7	–	–

Predikce EIU

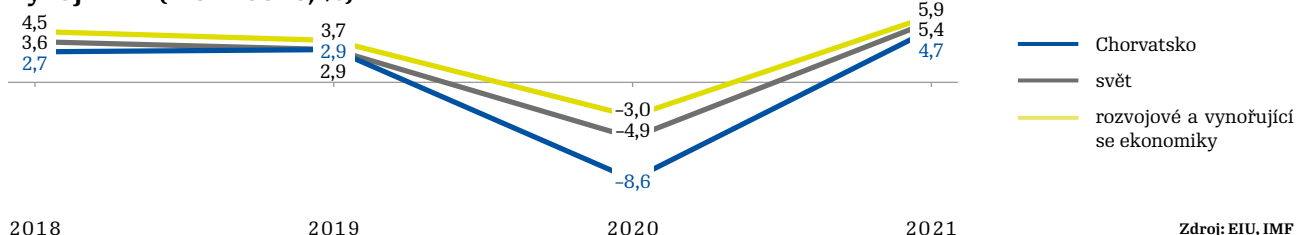
Zdroj: EIU, WEF, OECD

Podíl sektorů na HDP



Zdroj: WB; 2019

Vývoj HDP (meziročně, %)



Zdroj: EIU, IMF

Chorvatská vláda přijala opatření na podporu ekonomiky v hodnotě 3,9 mld. EUR, což představuje 7,2 % HDP. Podpořila zejména malé a střední podniky (příjmy do 1 mil. EUR, jedná se o 93 % všech firem) odložením plateb DPH, dočasným prominutím daně z příjmu, poskytnutím příspěvku ve výši minimální mzdy na zaměstnance (480 EUR měsíčně), platbou sociálního a zdravotního pojištění těchto zaměstnanců (200 EUR měsíčně) atd. Opatření byla zacílena zejména na udržení zaměstnanosti a pomoc nejzranitelnějším firmám. Připravují se další opatření zejména v oblasti cestovního ruchu.



Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

► Energetický průmysl

Chorvatská vláda na konci roku 2019 schválila novou energetickou strategii s výhledem do roku 2030, která velký důraz klade na využití obnovitelných zdrojů energie, zvláště větru a slunce. Státní energetická společnost HEP (Hrvatska elektroprivreda) plánuje postavit čtyři solární elektrárny (Kaštelir, Cres, Vis a Vrljika Jug) o celkové kapacitě 11,6 MW a hodnotě 10 mil. EUR jako první projekty velkého solárního investičního cyklu, během kterého chce HEP proinvestovat 100 mil. EUR do roku 2023.

V dlouhodobém výhledu do roku 2050 by mělo být z obnovitelných zdrojů generováno více než 80 % elektrické energie. To představuje v počáteční fázi do roku 2030 investice v objemu až 8,7 mld. EUR, které by zajistily výrobu 36,4 % elektrické energie z obnovitelných zdrojů, což je cíl nové strategie (tento cíle je o 4,4 procentní body ambicióznější, než je cíl EU). Vzhledem k nedostatečným domácím investičním i stavebním kapacitám je Chorvatsko ve velké míře závislé na účasti zahraničních, tedy i českých, investorů a dodavatelů.

Z obnovitelných zdrojů energie získává v současné době přibližně 29 % energie. K rozvoji tohoto segmentu může využít část z více než 4 mld. EUR, které má k dispozici z Evropského fondu pro regionální rozvoj. V Chorvatsku jsou v současné době, díky tarifní politice státu, zvýhodněny zdroje na spalování biomasy a energie z malých vodních elektráren. Možnosti dodávek pro české firmy jsou také v plynařském sektoru. Probíhá rozšiřování a modernizace stávající sítě produktovodů a lokálních (městských) sítí. Rovněž se realizuje napojení stávajícího plynovodu na TAP (Trans Adriatic Pipeline). Další obchodní smlouvy by bylo možné získat při rekonstrukcích a modernizacích městských a regionálních tepláren, průmyslových elektráren, plynojemů a lokálních zásobníků paliv.

► Vodohospodářský a odpadní průmysl

Chorvatsko se od vstupu do EU a přístupu k jejím fondům stalo zajímavou destinací zejména v oblasti vodního a odpadového hospodářství. Financování těchto projektů je realizováno ze strukturálních fondů EU. K dispozici je do roku 2023 cca 1 mld. EUR a tato částka je ještě navýšena spolufinancováním ze státního rozpočtu, rozpočtu měst a obcí aj. Tato oblast nabízí českým firmám velké možnosti zapojit se do projektování a realizace výstavby úpraven a čističek odpadních vod, kanalizací, vodovodních řadů, přečerpávacích stanic apod. Velkým tématem je ochrana pobřeží, a tím pádem možnost účasti na ekologických projektech. Dodnes je napojena na kanalizaci jen necelá polovina obyvatel země a ztráty pitné vody ve vodovodních řadech dosahují více než 50 %.

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

Chorvatsko se nově začíná profilovat jako země s rozvinutou zdravotnickou a wellness turistickou. Propaguje vznik nových zdravotně-rekreačních center a rehabilitačních pracovišť přímo v hotelech. Souvisí to se snahou vlády prodloužit turistickou sezónu z několika letních měsíců na celý rok. To představuje pro české firmy zajímavou obchodní příležitost v segmentu zdravotnické techniky, zdravotnických a rehabilitačních nástrojů a zařízení. Většina chorvatských zdravotnických center vyžaduje modernizaci, což se projevuje ve zvýšené poptávce po zdravotnickém materiálu. Z konkrétních projektů bychom zmínili probíhající výstavbu nových nemocnic ve městě Rijeka a Bjelovaru, plán na výstavbu nové nemocnice v Osijeku nebo modernizaci a rozšíření stávajících nemocnic v Záhřebu, ve Splitu a v dalších městech. Exportní potenciál přinášejí i možnosti dodávek zařízení pro specializovaná pracoviště, jako jsou oční kliniky,

gynekologicko-porodnické, zubní, kosmetické a chirurgické laboratoře. Mnohé projekty jsou podpořeny spolufinancováním z fondů koheze a konkurenceschopnosti EU.

Pandemie COVID-19 ukázala, že většina chorvatských zdravotnických zařízení není na podobné krizové události dostatečně připravená. Ve výbavě nemocnic chybějí ochranné oděvy, transportní a izolační prostředky (bioboxy, biovaky), systémy dekontaminace (sprchy, stany), dezinfekční prostředky, roušky, respirátory apod. Většina nemocnic není vybavena komplexním systémem biologické ochrany včetně prostředků urgentní medicíny.

Léčiva patří dlouhodobě mezi nejvýznamnější exportní komoditu. Se stárnutím populace očekáváme, že poptávka po léčivách bude narůstat. Kromě vývozu klasických a speciálních léků je perspektivní i spolupráce na vývoji a testování léků. Farmaceutický průmysl se nachází v růstové fázi investičního cyklu, proto lze i do budoucna očekávat zvýšenou výrobu a tím i poptávku po polotovarech či komoditách potřebných k výrobě léčiv. Zaznamenáváme také výrazný zájem v oblasti rozvoje balneologických zařízení a zájem o spolupráci v oblasti lázeňství všeobecně.

► **Železniční a kolejová doprava**

Již několik desítek let je oblast železniční a kolejové dopravy v Chorvatsku podfinancovaná a zanedbávaná. Stav železniční sítě je proto výrazně pod úrovní ostatních členských států EU. Jen nutné investice do údržby železničních tratí během příštích dvaceti let jsou Ministerstvem moře, dopravy a infrastruktury Chorvatska odhadovány na 6,7 mld. EUR.

Čtvrtý železniční balíček, schválený Evropským parlamentem v roce 2016, otevřel dveře novým investicím a novým příležitostem pro obnovu zastaralé železniční infrastruktury. Ministerstvo chce přiblížit podíl železniční nákladní dopravy ze současných 17 % k průměru EU, který je 28 %.

V letech 2020–2022 připravuje Chorvatsko šest významných tendrů na modernizaci stávajících a na projektování a výstavbu nových železničních tratí. Jedná se o následující úseky: Škrljevo–Rijeka–Jurdani (projektování trasy – 135 mil. CZK, výstavba – 6,75 mld. CZK, délka trati 27,5 km), Karlovac–Oštarije (projektování trasy – 24 mil. CZK, délka trati 40 km), Oštarije–Škrljevo (projektování trasy – 175 mil. CZK, délka trati 114 km), Hrvatski Leskovac – Karlovac (projektování trasy – 177 mil. CZK, výstavba – 7,9 mld. CZK, délka trati 44 km), Okučani–Vinkovci (projektování trasy – 280 mil. CZK, délka trati 131 km) a Dugo Selo – Novska (projektování trasy – 420 mil. CZK, výstavba – 14,3 mld. CZK, délka trati 82 km). Tendry jsou z 85 procent financovány ze strany EU. Některé projekty již byly ze strany EU schváleny, další by měly být schváleny během roku 2020 a 2021.

Je možné navazovat na dobré jméno českých firem a reference z již realizovaných zakázek výstavby přejezdů, železničních tratí, tunelů a mostů. V návaznosti na výstavbu železničních koridorů se přistupuje k modernizaci zastávek, nádraží a přístavních dopravních uzlů.

Velvyslanectví ČR v Záhřebu

e-mail: commerce_zagreb@mzv.cz

www.mzv.cz/zagreb



Irsko

Koronavirová pandemie zasáhla Irsko začátkem března a výrazně ovlivnila do té doby jednu z nejlépe prosperujících ekonomik EU. Míra nezaměstnanosti byla na historických minimech, mezinárodní obchod rostl a klíčové domácí sektory jako zemědělství, farmaceutický průmysl a IT dlouhodobě posilovaly.

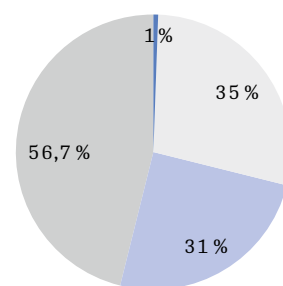
Podle posledních odhadů v roce 2020 dojde k poklesu HDP až o 10% a nezaměstnanost by mohla dosáhnout 18%. Panují obavy, že se část zahraničních společností, od kterých pochází většina produkce (kromě zemědělství) a cca 75% firemních daňových příjmů státu, může přesunout do domovských zemí. Irská ekonomika bude navíc negativně ovlivněna i brexitem.

Ukazatel	2018	2019	2020	2021	2022
Růst HDP (%)	8,3	5,5	-8,6	6,1	3,2
HDP na obyvatele (tis. USD)	79,8	79,3	71,5	76,2	—
Míra inflace (%)	0,7	0,9	0,0	0,5	0,8
Nezaměstnanost (%)	5,8	5,0	13,3	8,7	6,0
Bilance běžného účtu (mil. USD)	40,9	-36,4	4,3	14,6	15,9
Populace (mil.)	4,8	4,9	4,9	5,0	—
Konkurenceschopnost	23/140	23/141	24/141	—	—
Exportní riziko OECD	5/7	5/7	5/7	—	—

Predikce EIU

Zdroj: EIU

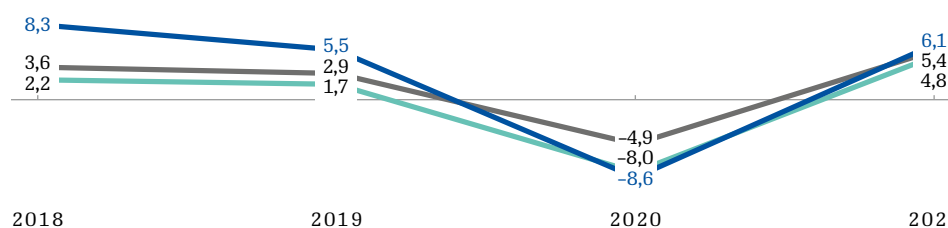
Podíl sektorů na HDP



zemědělství výroba
průmysl služby

Zdroj: WB; 2019

Vývoj HDP (meziročně, %)



Zdroj: EIU, IMF

Vláda přijala řadu opatření na omezení dopadu koronavirové krize na obyvatelstvo a hospodářství, která výrazně zatíží irský rozpočet. Vláda očekává deficit ve výši 27 mld. EUR, což je více než 9% HDP. V případě druhé vlny šíření viru v tomto roce by deficit mohl vzrůst o dalších 10 mld. EUR. Vláda zavedla systém podpor pro podniky a firmy, na základě kterého financuje 85% mezd zaměstnanců, což využívá více než 56 tis. zaměstnavatelů. Mezi další opatření patří granty a půjčky s nízkým úrokem, především pro podnikatele, malé a střední podniky. Tato opatření budou uplatňována dlouhodobě. Na pokrytí nákladů počítá s půjčkami na finančních trzích a z podpůrných grantů a půjček od EU. I přes výrazný negativní ekonomický dopad pandemie a brexitu na ekonomiku si nová irská koaliční vláda stanovila ambiciózní cíle v oblasti zdravotnictví, bytové výstavby, ochrany životního prostředí a boje s klimatickými změnami, včetně například závazku každoročního snižování emisí skleníkových plynů o 7%.



Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

► Energetický průmysl

Energetický průmysl a průmysl životního prostředí jsou důležitými sektory irské ekonomiky a je jim věnována stále větší pozornost. Irsko postupně zvyšuje energetickou nezávislost, v současné době již 66 % energetických potřeb pokrývá z vlastních zdrojů. Prostřednictvím různých plánů rozvoje životního prostředí a energie bude vyčleněno 20 mld. EUR na rozvoj irského energetického sektoru. Hlavními oblastmi jsou rozvoj obnovitelných zdrojů energie a elektromobilita, kterou hodlá vláda výrazněji dotovat.

Irsko má velmi dobré podmínky pro offshorové větrné elektrárny, jejichž podíl na výrobě elektřiny stále roste. Každoročně o cca 20 % roste i zpracování biomasy. Z tohoto důvodu lze očekávat další poptávku po komoditách spojených s obnovitelnými zdroji energie, stejně jako po zařízeních na zpracování biomasy.

► ICT

Nová irská vláda klade silný důraz na digitalizaci, včetně budování digitální infrastruktury. Projekty budou zaměřeny na segmenty e-health, e-government a e-learning, ale také na cestovní ruch a digitalizaci malých a středních podniků.

Vláda vyčlenila 3 mld. EUR na vybudování vysokorychlostního širokopásmového internetového připojení pro 1,1 mil. občanů, zejména ve venkovských oblastech. Z důvodu dodatečného zatížení internetové sítě souvisejícího s vyšším počtem lidí pracujících z domova vláda alokovala dalších 150 mil. EUR na urychlení výstavby internetového připojení. V oblasti ICT lze do budoucna očekávat zájem o řešení problematiky bezpečnosti dat, virtuální reality a zejména umělé inteligence (AI).

► Stavební průmysl

Po dlouholeté stagnaci došlo v posledních letech ke každoročnímu růstu tohoto sektoru o více

než 8 %. V oblasti bydlení a infrastruktury irská vláda navýšila investiční plán „Infrastructure and Capital Investment Plan 2021“ o 5,1 mld. EUR na celkových 27 mld. EUR. Vláda plánuje, že investice do bydlení budou do roku 2021 činit 30 % z celkových investičních výdajů.

Irsko deklaruje, že splní cíle Pařížské dohody o klimatu. V této souvislosti vláda například navyšuje granty a další formy pomoci při financování vysoce energeticky efektivních budov (uhlíkově neutrální budovy) a připravuje modernizovat cca 500 tis. bytových a kancelářských jednotek (izolace, automatizace, vzduchotechnika, okna, osvětlení, topení a chlazení). Výrazně budou zvýšeny investice do výstavby chodníků pro pěší a cyklostezek ve městech. Vláda navíc rozhodla o finanční podpoře místních úřadů s cílem přestavby silnic a chodníků pro pěší tak, aby byl umožněn odstup osob minimálně 1 m.

► Vodohospodářský a odpadní průmysl

Vodohospodářský sektor v Irsku vykazuje deficit infrastruktury, která je navíc velmi opotřebovaná a dochází k velkým ztrátám vody (v některých případech až 40 %). Značné finanční zdroje si vyžadují nutné opravy a vylepšení infrastruktury, především vodovodní sítě. Nová vláda si proto stanovila cíl v průběhu příštích měsíců vypracovat dodatečný investiční plán pro rozšíření a zkvalitnění vodní infrastruktury.

Vláda je rovněž pod tlakem EK, která ji dlouhodobě viní z neplnění směrnice 91/271/EHS a nezajištění čištění odpadních vod v mnohých aglomeracích v Irsku, čímž dochází k ohrožení zdraví obyvatelstva a znečištění životního prostředí.

České firmy mohou uspět se svými výrobky a technologiemi přímo nebo v případných konsorciích s místními firmami. Infrastrukturní projekty ve vodohospodářství vyžadují komplexní dodávky celé řady výrobků a navazujících služeb. Zájem je

především o čističky odpadních vod, správu vodních sítí a potrubí a protipovodňové zábrany.

► **Zdravotnický a farmaceutický průmysl**

Irské zdravotnictví bylo v dlouhodobé krizi již před pandemií. Na rok 2020 bylo na zdravotnictví vyčleněno více než 17 mld. EUR ve snaze vyřešit některé z problémů. Nynější vláda se zavázala k dalším výdajům, především na zvyšování lůžkových kapacit státních nemocnic, zásadní modernizaci všech zdravotnických zařízení, včetně jednotek intenzivní péče, a zefektivnění

administrativních systémů. V souvislosti s pandemií vláda rozhodla o dodatečných investicích do zdravotnického a farmaceutického průmyslu s cílem snížit závislost země na dovozech. Zájem tak vzroste o import příslušných výrobních zařízení, ale i navázání spolupráce v této oblasti průmyslu.

Velvyslanectví ČR v Dublinu

e-mail: commerce_dublin@mzv.cz

www.mzv.cz/dublin



Itálie

Itálie se v únoru 2020 ocitla v první evropské linii boje s koronavirem. Stalo se tak v době, která byla příslibem dlouho očekávaného hospodářského oživení a kdy rok 2019 skončil s překvapivě nízkým schodem rozpočtu -1,6% HDP (-2,2% v roce 2018). Vláda chystala projekty hospodářských a administrativních reforem, které mohly pomoci překonat dlouhodobé strukturální problémy země.

S nástupem koronaviru, který nejvíce postihl průmyslové oblasti severní Itálie, však namísto hospodářských a administrativních reforem přišlo 55 dní přísné karantény a zastavení zbytné výroby. Za první čtvrtletí 2020 klesl HDP oproti předcházejícímu čtvrtletí o 4,7% a index průmyslové výroby se snížil o 8,4%, z čehož jen za březen o 29,3%. Největší propad zaznamenal turismus, který představuje 13% HDP Itálie, zaměstnává 4,2 mil. lidí a kde se ztráty odhadují na 120 mld. EUR. Zásadně se však snížila i logistika, automobilový sektor, strojírenství a hutnictví.

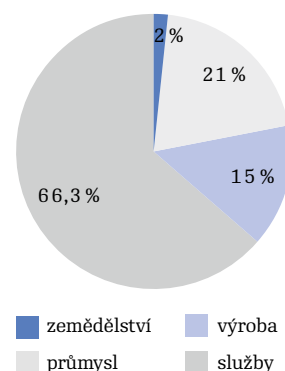
Pokles HDP v roce 2020 je odhadován na 16,8% a v roce 2021 pak růst 6,8%. Optimistická varianta prognózy je propad HDP o 9%, hospodářství by následně dohnalo polovinu ztrát v průběhu roku 2021.

Ukazatel	2018	2019	2020	2021	2022
Růst HDP (%)	0,7	0,3	-16,8	6,8	2,2
HDP na obyvatele (tis. USD)	34,4	33,0	29,2	32,1	–
Míra inflace (%)	1,3	0,6	-0,2	0,9	1,2
Nezaměstnanost (%)	10,6	9,9	10,1	11,6	11,2
Bilance běžného účtu (mil. USD)	51,5	58,9	35,9	46,2	44,3
Populace (mil.)	60,6	60,6	60,5	60,4	–
Konkurenceschopnost	31/140	30/141	–	–	–
Exportní riziko OECD	–	–	–	–	–

Predikce EIU

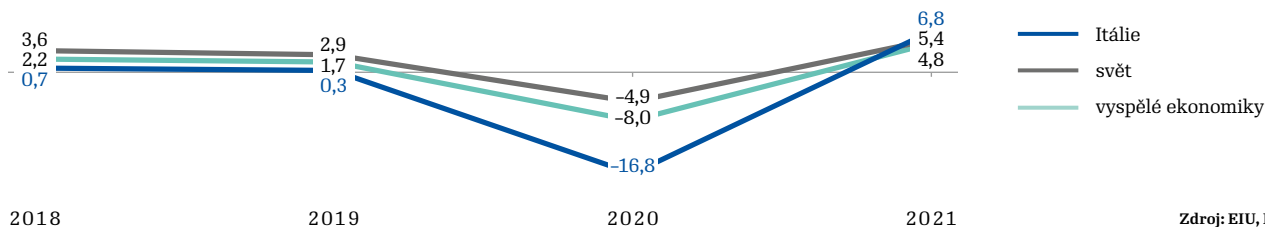
Zdroj: EIU, WEF, OECD

Podíl sektorů na HDP



Zdroj: WB; 2019

Vývoj HDP (meziročně, %)



Zdroj: EIU, IMF

Itálie během pandemie přijímala rozsáhlá legislativní opatření na ochranu hospodářství, zaměstnanců a rodin. Zatím posledním balíčkem je v květnu představený dekret „Restart“ na podporu oživení italské ekonomiky v objemu 55 mld. EUR (3,3% HDP). Zároveň byl parlamentem schválen deficit ve výši 10,4% HDP pro rok 2020 a 5,7% HDP pro rok 2021. Dekret má za cíl posílit zdravotnický systém, infrastrukturu, pořádkové složky, civilní obranu, podnikatelský sektor, rodiny, zaměstnance a firmy. Pro soukromé i veřejné subjekty má vytvořit stabilní prostředí a umožnit restart ekonomiky s ohledem

na nové požadavky na ochranu zdraví. Ve výrobní oblasti je kladen důraz na bezpečnost práce a ochranu sociálních jistot. Vláda zaručuje, že v roce 2021 nedojde ke zvýšení DPH ani spotřebních daní, a umožní tak firmám připravit investiční plán na příští rok.

Konkrétně dekret vyhrazuje prostředky na zachování pracovních míst ve výši 25,6 mld. EUR, na přímou podporu firem je připraveno 15 mld. EUR. Firmám s obratem do 250 mil. EUR bude odpuštěna územní obchodní daň v objemu 4 mld. EUR. Pro hotely, přímořská, turistická a horská zařízení zrušila vláda první splátku z nemovitosti v roce 2020 (celkem dvouroční splátky). Nezaměstnaní a rodiny s nízkými příjmy získají finanční podporu. Do zdravotnictví půjde 3,25 mld. EUR. Pro školy, univerzity a výzkum je vyčleněno 1,4 mld. EUR a do zemědělství a potravinářství půjde 1,2 mld. EUR. Je připravena podpora 4 mld. EUR do turistického průmyslu. Místní úřady obdrží 3,5 mld. EUR na zabezpečení základních služeb. Vláda vyhlásila možnost státem krytých půjček firmám s nízkými úroky a dlouhou dobou splatnosti (až 30 let), snaží se zrychlit administrativní postupy pro jejich poskytování. Vláda se také zavazuje k rychlejší úhradě pohledávek firem a místních úřadů. Dekret obsahuje prodloužení pronájmů státních budov či jejich prodej (například objekty ministerstva obrany). Přináší také ekobonusy, pobídky k pořízení individuálních alternativních prostředků dopravy a zřízení fondu na rozvoj jihu. Dekret rovněž zahrnuje legalizaci migrantů pracujících v zemědělství a v domácnostech. Nově zavedené daně z cukru a plastů se posouvají na rok 2021.



Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

► Automobilový průmysl

Automobilový průmysl je jedním z páteřních odvětví italského hospodářství a rovněž byl citelně zasažen během pandemie, kdy došlo k výpadku výroby až 900 tis. vozů. Italská vláda dle dekretu na restartování italské ekonomiky potvrdila podporu automobilového průmyslu, který považuje za prioritní jak z pohledu exportu, tak ze strany investiční přitažlivosti. Investicí bude využito k podpoře nových technologií, zeleného programu, inovací a rozsáhlejší implementace výroby elektrických vozů.

V návaznosti na nový směr se objevují zahraniční investoři, jako například firma Faw v regionu Emilia Romagna, která investuje 1 mld. EUR do výroby elektrických automobilů. K elektromobilitě směřuje rovněž automobilka Fca (Fiat), která fúzuje s PSA Group (proces by měl být dokončen začátkem roku 2021) a na trhu tak vzniká čtvrtý největší výrobce automobilů. Vzhledem k plánovaným investicím do infrastruktury by mohl začít růst i dosud stagující sektor výroby autobusů.

► ICT

Itálie je jednou z předních zemí, která implementuje roboty do výrobních procesů. V roce 2019 obsadila šesté místo ve světovém měřítku v zapojení robotů do průmyslové výroby od strojírenství až po kosmický průmysl. Na šestém místě se umístila i ve výzkumu a vývoji. Právě robotika si udržela vysokou úroveň poptávky i v období pandemie a v této souvislosti má velkou budoucnost. Jedná se například o její zapojení do zdravotnických zařízení na bezpečnou a spolehlivou sterilizaci prostor, ve kterých se nacházejí pacienti nakažení virem COVID-19, ale roboti mohou také působit v rámci ochrany a prevence na místech se zvýšeným rizikem přenosu koronavirů.

Vyšší investice se očekávají do telemedicíny, monitoringu infekcí a sledování rizikových pacientů. Italské ministerstvo pro inovace ohlásilo již během pandemie nezbytnost technologických řešení určených pro telemedicínu, například

software a aplikace pro léčbu na dálku, monitoring rizika nakažení a pacientů. Obor, který velmi intenzivně nabírá na obrátkách, je dezinfekce a čištění pracovních a ostatních prostor, hromadných dopravních prostředků apod. V této souvislosti připravuje Itálie Národní program pro robotiku, který bude napojen na evropský fond na vývoj a výzkum. Bude se zaměřovat především na využití robotiky v průmyslu 4.0, při inspekcích a údržbách dopravní infrastruktury a v potravinářství a zdravotnictví.

► Obranný průmysl

Itálie patří k významným hráčům evropského obranného průmyslu a podporuje konsolidaci evropské politiky vyzbrojování. Aktivně podporuje mezinárodní obranně-průmyslovou spolupráci, zejména v high-tech sektorech, ale také v oblasti letectví, systémů řízení a velení, komunikačních a elektronických systémů a softwaru či avioniky. V souvislosti s linií italské vlády ohledně „Nového zeleného údělu“ se zvažuje propojení zemědělského a kosmického průmyslu. Satelity by mohly pomoci zvýšit účinnost a kvalitu zemědělské výroby a pomoci k nižší spotřebě zdrojů a vyšší ochraně životního prostředí.

► Stavební průmysl

Vzhledem k pokračujícím problémům v italské infrastruktuře (podfinancování, zastarávání, pády mostů) a v návaznosti na plánované investice k posílení italského hospodářství po ukončení pandemie přistupuje Itálie k velkým infrastrukturním dílům. Vláda usiluje o zjednodušení administrativních postupů a urychlení rozjezdu projektů. Státní železnice (FS) žádají vládu o schválení kontraktu mezi RFI (Italská železniční síť – jejím 100% vlastníkem jsou FS) a ANAS (Státní správa silnic patří do skupiny FS) ohledně investic do infrastrukturních projektů v objemu 29 mld. EUR.

Italské železnice se kromě průběžné obměny vozového parku soustředí na posílení železničního spojení mezi Apeninským poloostrovem a ostatními částmi Evropy, a to jak v osobní, tak

nákladní dopravě. Výstavba či rozšíření nových koridorů mezi italskými přístavy a zeměmi na sever od Alp má za cíl zvětšit objem přepravovaného zboží a zkrátit přepravní vzdálenosti mezi asijskými přístavy a evropskými destinacemi. V případě osobní dopravy bude realizována výstavba rychlostního železničního spojení mezi severoitalským Turínem a francouzským Lyonem. Železniční spojení se podle italské vlády má posílit rovněž na vnitrozemských trasách, zejména propojení mezi severem a jihem Itálie a vysokorychlostní železniční spojení po Sicílii.

Vzhledem k tomu, že se během karantény osvědčil intermodální způsob přepravy zboží (kombinace silniční a železniční přepravy), GTS Rail, soukromá železniční společnost na přepravu zboží, oznámila investice ve výši 13 mil. EUR na nákup lokomotiv a vagonů.

Očekává se vypisování veřejných zakázek a tendrů v železniční dopravě a infrastruktuře. Českým dodavatelům se v sektoru nabízí široká škála příležitostí od projekčních prací po subdodávky materiálů či služeb.

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

Pandemie rozpoutala debatu o posilování zdravotnického systému po letech škrtů. Jedná se o personálu, dostupnosti a finančním zajištění. Zkušenost s koronavirem může vést k návratu výroby některých produktů zpět do Itálie či zemí EU. Jednalo by se o ochranné pomůcky, některé léky a zdravotní materiál.

Odhaduje se, že v souvislosti s novými opatřeními dnes Itálie potřebuje kolem 950 mil. ochranných masek a roušek měsíčně. Vyjma masek potřebuje Itálie zhruba půl miliardy ochranných rukavic měsíčně a 2 mil. přístrojů na měření teploty. Významnou příležitostí v souvislosti s pandemií se jeví vývoj vakcín a léků.

Dlouhodobě jsou zajímavou položkou potravinové a vitamínové doplňky, jejichž poptávka na italském trhu neustále stoupá. V období 2009–2019 se navýšila o 126 %, zhruba 32 mil. Italů konzumuje vitamínové doplňky, z nichž 17 mil. osob je zařadilo do denního režimu (například během pandemie byl zaznamenán prudký nárůst spotřeby vitamínu C).



Nový zelený úděl

Ač byla tato vládní priorita pozastavena během kritických měsíců boje s pandemií, jako cíl pro italské hospodářství stále trvá. Vláda vyhradila prostředky ve výši 50 mld. EUR na příštích patnáct let, z čehož 4,24 mld. EUR bude vynaloženo na energetické projekty a projekty zlepšující životní prostředí v příštích třech letech. V rámci této vlny investovalo v roce 2019 (dle italské vlády) 207 000 italských firem do udržitelného rozvoje a inovačních projektů. Pro české firmy je zde řada příležitostí v širokém spektru projektů od životního prostředí po energetiku.

Velvyslanectví ČR v Římě

e-mail: commerce_rome@mzv.cz

www.mzv.cz/rom



Kosovo

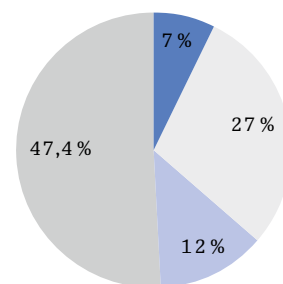
Pandemie COVID-19 zasáhla Kosovo v době, kdy v některých evropských zemích byla na vrcholu. Kosovo tak mohlo využít zkušenosti dříve zasažených zemí a v rámci možností se na pandemii připravit. Opatření na ochranu obyvatelstva přijatá vládou vedla k dočasnému omezení hospodářské činnosti. Pandemie tak připravila řadu firem o zakázky, což vedlo k propouštění nebo ukončení jejich činnosti. Z celkového počtu 2 311 firemních subjektů jich v 1. čtvrtletí letošního roku zaniklo 9,94%. Deficitní státní rozpočet na rok 2020 počítá s příjmy ve výši 2 020,4 mil. EUR a s výdaji 2 357,1 mil. EUR. Významným příspěvkem k národnímu důchodu Kosova jsou remitence členů diaspor, které představují 10% HDP země. Kosovo je rovněž výrazně závislé na zahraniční rozvojové pomoci, která činí cca 9% HDP. Podle aktuálních ekonomických prognóz se očekává, že vlivem pandemie dojde v letošním roce k poklesu HDP o 5%, nicméně v roce 2022 by mělo dojít k oživení ekonomiky a je předpoklad, že HDP se zvýší na 7,5%.

Ukazatel	2018	2019	2020	2021	2022
Růst HDP (%)	3,8	4,0	-5,0	7,5	–
HDP na obyvatele (tis. USD)	4,4	4,4	4,2	4,5	–
Míra inflace (%)	1,0	2,7	1,3	1,5	–
Nezaměstnanost (%)	29,6	25,7	–	–	–
Bilance běžného účtu (mil. USD)	-0,6	-0,5	-0,6	-0,6	–
Populace (mil.)	1,8	1,8	1,8	1,8	–
Konkurenceschopnost	–	–	–	–	–
Exportní riziko OECD	7/7	7/7	6/7	–	–

Predikce EIU

Zdroj: EIU, MMF, WEF, OECD, KAS

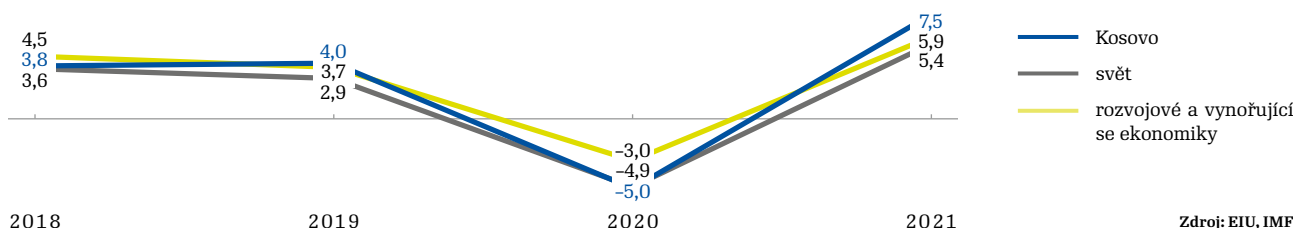
Podíl sektorů na HDP



zemědělství výroba
průmysl služby

Zdroj: WB; 2019

Vývoj HDP (meziročně, %)



Zdroj: EIU, IMF

Kosovská vláda připravila řadu podpůrných opatření (bezúročné vládní půjčky, granty pro zemědělce, finanční podpora exportérů, odklad splátek půjček a DPH aj.), která v nadcházejících letech povedou ke zvýšení schodku běžného účtu i veřejného dluhu. Program státního dluhu předpokládá, že celková úroveň zadlužení stoupne v roce 2021 na přijatelných 26% HDP a v roce 2022 na 27% HDP. Inflace v letošním roce by měla dosáhnout výše 1,7%, přičemž v roce 2021 dojde pravděpodobně k jejímu mírnému zvýšení na 1,9%.



Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

► **Důlní, těžební a ropný průmysl**

Na území Kosova se nacházejí významná ložiska rud obecných kovů a lignitu. Těžba nerostných surovin je prováděna především státními společnostmi. V případě těžby uhlí se jedná o státní společnost KEK, která zásobuje a v zásadě i ovládá též kosovský energetický průmysl. Kosovský důlní a těžební průmysl je zastaralý a nevyhovující nejen z hlediska produktivity, ale i bezpečnosti práce. Doly potřebují nové těžební stroje, nákladní automobily, nakladače, přepravní pásy, zařízení na třídění materiálu, moderní systémy řízení, bezdrátové komunikační systémy pro horníky, technologie na alternativní spalování metanu, bezpečnostní systémy pro sledování pohybu osob pod zemí, průmyslové výbušniny apod. České firmy by se mohly uplatnit i v oblasti průzkumu nových nalezišť včetně studií proveditelnosti.

► **Energetický průmysl**

Současná elektrická soustava Kosovské republiky je zastaralá, neadekvátní a nespolehlivá. V této souvislosti dala kosovská vláda prioritu modernizaci a zlepšení energetického sektoru země a požádala o podporu a pomoc své rozvojové partnery, včetně Světové banky a Evropské komise. Hlavním cílem je zvýšit energetickou účinnost, rozvoj obnovitelných zdrojů energie, integraci na regionální energetické trhy a podporu spolehlivé, udržitelné a cenově dostupné výroby energie. Převážnou většinu výroby elektrické energie zajišťují tepelné elektrárny, které z technických důvodů nemohou pracovat na plný výkon. Pro další vývoj kosovského energetického sektoru bude nezbytná výstavba nových kapacit a modernizace stávajících a dále širší zavádění obnovitelných zdrojů energie. České firmy by se mohly uplatnit především v oblasti subdodávek generátorů, turbín, filtrů a odsiřovacích zařízení, řídicích systémů a dalších částí pro výstavbu,

modernizaci a zvýšení efektivnosti tepelných elektráren. Další možností účasti českých firem v plánované modernizaci kosovského energetického sektoru je účast při výstavbě větrné elektrárny Bajgora (105 MW) na severu země. České firmy by se mohly do projektu zapojit například dodávkami řídicích systémů, generátorů, ložisek, ventilátorů, případně i celých věží (tubusů) pro větrné elektrárny.

► **Vodohospodářský a odpadní průmysl**

Nedostatek moderních čističek odpadních vod v Kosovu způsobuje znečištění většiny povrchových zdrojů pitné vody. Výsledkem je nevhodná kvalita vody dodávané do veřejné vodovodní sítě. Zcela nevyhovující je též stav vodovodních rozvodů, které bude třeba modernizovat. Rovněž odpadní průmysl potřebuje obnovu, jež si vyžádá rozsáhlé investice do moderních technologií. Proto kosovská vláda začleňuje projekty na zlepšení životního prostředí do programových priorit. Také ze strany municipalit je patrný zvýšený zájem o komplexní řešení odpadového hospodářství. Kosovská republika skýtá v oblasti vodohospodářství a odpadního průmyslu velký potenciál. České firmy by se mohly uplatnit dodávkami čistíren odpadních vod, zařízeními a projekty na zamezení ztrát vody, technologiemi na snížení spotřeby vody v průmyslových odvětvích a dodávkami měřicích zařízení pro vodohospodářský a odpadní průmysl.

► **Zdravotnický a farmaceutický průmysl**

Pandemie odhalila hluboké podfinancování a nedostatky kosovského zdravotnictví, které bude třeba od základů zmodernizovat. Existuje tak reálný potenciál pro český export v této oblasti. Kromě kompletní výstavby a renovace nemocnic bude kosovské zdravotnictví potřebovat moderní vybavení, jako například lékařské

nástroje, zdravotnická lůžka, operační techniku, diagnostická zařízení a rehabilitační přístroje. Prostor ke spolupráci je i v oblasti dodávek léků a zdravotnického materiálu, který je převážně z dovozu. Mezinárodní společenství přislíbilo Kosovu finanční pomoc ve formě výhodných půjček – Evropská rozvojová banka (35 mil. EUR na zdravotnictví), Evropská unie (100 mil. EUR – zdravotnictví, hospodářství) a Světová banka (46 mil. EUR – zdravotnictví). České firmy by mohly nové finanční zdroje využít a zapojit se do modernizace kosovského zdravotnictví.

► **Železniční a kolejová doprava**

Rekonstrukce stávajících a stavba nových železničních tratí je součástí plánů na rozvoj konektivity zemí západního Balkánu. Prioritním projektem v Kosovu je celková rekonstrukce severojižní

železniční trasy, takzvané Raute 10, mezi hranicí se Srbskem a Severní Makedonií (Leshak – Kosovo Polje – Elez Han) v délce cca 150 km. Uvedený projekt byl zařazen mezi prioritní a získal finanční podporu EBRD. Rekonstrukční práce na jižním úseku trasy byly zahájeny v roce 2017. S modernizací železniční dopravní infrastruktury souvisí modernizace technického zázemí a vozového parku dopravců, kde by se mohly uplatnit české firmy, které by mohly dodávat například řídicí systémy, komponenty na kolejová vozidla, případně provádět generální opravy lokomotiv a vagonů apod.

Velvyslanectví ČR v Prištině
e-mail: pristina@embassy.mzv.cz
www.mzv.cz/pristina



Kypr

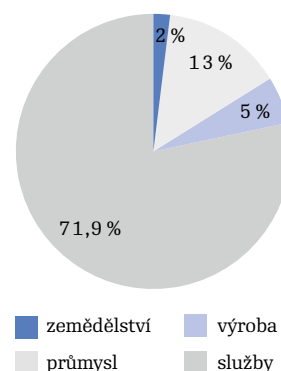
Kyperská ekonomika je velmi otevřená, silně závislá na turistice, mezinárodních finančních službách, komerčním vysokém školství a některých dalších službách, jejichž vnější poptávku Kypr nedokáže ovlivnit. Sektory tvořící tradičně základ hospodářského růstu se budou zotavovat pomalu a budou dlouhodobě utlumeny krizí zahraniční poptávky. Pandemie COVID-19 zasáhla navíc Kypr ve fázi očekávaného ochlazení ekonomiky, její dopady budou hluboké a projeví se napříč všemi hlavními produktivními sektory. Rychlost restartování růstu bude záviset vedle zahraniční poptávky také na rozsahu fiskálních stimulů a obnovení spotřeby domácností, které ovšem brzdí vysoké veřejné (100 % HDP) i soukromé (160 % HDP) zadlužení, obě spíše s perspektivou dalšího prohlubování.

Ukazatel	2018	2019	2020	2021	2022
Růst HDP (%)	3,9	3,1	-7,4	6,1	2,6
HDP na obyvatele (tis. USD)	28,3	27,7	25,7	27,2	27,2
Míra inflace (%)	0,8	0,7	-0,2	1,0	—
Nezaměstnanost (%)	8,4	7,0	8,6	7,5	—
Bilance běžného účtu (mil. USD)	-1,7	-1,9	-2,1	-2,3	—
Populace (mil.)	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9
Konkurenceschopnost	44/140	44/141	—	—	—
Exportní riziko OECD	—	—	—	—	—

Predikce EIU

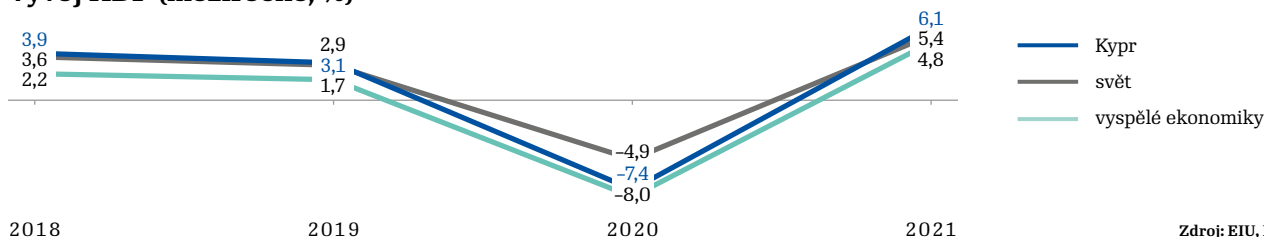
Zdroj: MME, WEF, OECD

Podíl sektorů na HDP



Zdroj: WB; 2019

Vývoj HDP (meziročně, %)



Zdroj: EIU, IMF

Implementovaná a zatím schválená opatření na zmírnění dopadů pandemie COVID-19 tvoří 2,5 mld. EUR (12 % HDP), z nichž zhruba polovinu představují sociální transfery a přímá podpora firem s pozastavenou činností a také kompenzace 60 % mzdy jejich pracovníků. Druhou polovinu tvoří několik programů na podporu malých a středních podniků a strategických podniků schválených v červnu 2020 se střednědobým výhledem. Dominantně se bude jednat o státní garance komerčním úvěrům poskytovaným ze strany společných fondů vytvořených vládou ve spolupráci s EIB a dalšími mezinárodními institucemi, v menší míře pak o snížení DPH a další úlevy na daních a odvodech. Podpůrné programy pro firmy jsou financované kyperskou vládou cca z poloviny, bezprostřední dopady na veřejné rozpočty proto tvoří přibližně 9 % HDP.



Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

► ICT

Stav digitalizace státní správy a možnosti komunikace občanů i firem s orgány státní správy neodpovídají aspiracím Kypru stát se regionálním centrem obchodu v regionu, zejména v postkoro-navirové době. Modernizace služeb se stala jednou z priorit vlády již v roce 2019, během pandemie ale získala zcela nový rozměr a prostředky. Vláda vytvořila nové ministerstvo pro inovace vybavené velkorysým rozpočtem, do jehož čela byl jmenován zkušený manažer z mezinárodního IT podniku. České firmy a jejich řešení můžou nalézt uplatnění především v oblastech automatického zpracování dat, SW síťové infrastruktury a databázových systémů, autentifikace či kybernetické ochrany IT systémů. Vedle státní správy se nabízejí také příležitosti v oblasti finančních technologií, kde poroste poptávka ze stran bank a pojišťoven, kterým se v důsledku pandemie COVID-19 daří měnit dlouhodobě zakořeněné rigidní návyky klientů.

► Vodohospodářský a odpadní průmysl

Kypr dlouhodobě výrazně zaostává za přijatými cíli EU v oblasti zpracování odpadů, recykluje méně než čtvrtinu pevného komunálního odpadu a většina je ho naopak skládkována. Od roku 2020 bude muset vláda začít plnit přísné limity pro podíl skládkování a současně navýšit procento ekologicky recyklovaného odpadu. Pokud nepřijde s jasnou koncepcí nové odpadové politiky, hrozí zemi vysoké pokuty ze strany Evropské komise, priority té současné tlak ještě zesílí. Plánuje se

proto výstavba nových zařízení na energetické využití odpadu a na to navázané infrastruktury, zejména třídíren komunálního odpadu a provozů na zpracování recyklovatelného materiálu. Domácí dodavatelé neexistují, nabízí se tak příležitost pro zahraniční firmy.

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

Kyperská vláda dokončila navzdory epidemii COVID-19 systém všeobecného zdravotního pojištění (GESY), jehož plná implementace byla zahájena v červnu 2020. GESY zahrnuje státní i soukromé nemocnice a z pohledu klientů zavádí plně konkurenční prostředí. Státní nemocnice budou muset zásadně investovat do infrastruktury a vybavení, do budoucna by navíc měly získat autonomní hospodaření a pravomoc samostatně nakupovat lékařskou techniku napřímo, což nabízí významné příležitosti pro české exportéry. Česká zdravotnická technika a rehabilitační pomůcky mají na Kypru velmi dobré jméno a úspěšné referenční projekty. Tento sektor představuje jednu z hlavních oblastí pro přímý dovoz průmyslové produkce, jako přirozená lobby působí mj. také stovky kyperských lékařů vystudovaných v ČR.

Velvyslanectví ČR v Nikósii

e-mail: nicosia@embassy.mzv.cz

www.mzv.cz/nicosia



Litva

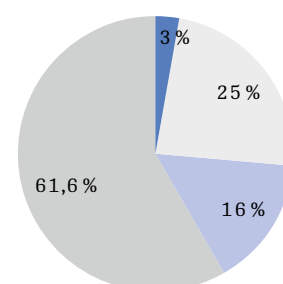
Litva byla jednou z prvních zemí v Evropě, která pouze se šesti případy onemocnění COVID-19 zavedla celostátní karanténní režim, přičemž zavedená opatření byla o něco přísnější než v ostatních pobaltských státech. Pandemie výrazně ovlivnila spotřebitelské výdaje, průmyslovou výrobu, investice, obchod, kapitálové toky a způsobila meziroční pokles příjmů do státního rozpočtu za leden–duben 2020 o 3,2% (106,3 mil. EUR). Ve srovnání s globální finanční krizí, kdy litevský HDP klesl o 17,6%, byla však Litva tentokrát připravená mnohem lépe – stát má značné finanční rezervy a finanční závazky země patří mezi nejnižší v EU, proto by recese v Litvě neměla výrazně odstupovat od průměru eurozóny.

Ukazatel	2018	2019	2020	2021	2022
Růst HDP (%)	3,6	3,9	-7,5	5,9	3,1
HDP na obyvatele (tis. USD)	19,1	19,3	18,7	20,8	–
Míra inflace (%)	2,5	2,2	0,9	1,5	2,0
Nezaměstnanost (%)	6,2	6,3	10,1	7,8	7,1
Bilance běžného účtu (mil. USD)	0,8	2,3	1,2	2,1	2,3
Populace (mil.)	2,8	2,8	2,7	2,7	–
Konkurenceschopnost	12/140	14/141	–	–	–
Exportní riziko OECD	–	–	–	–	–

Predikce EIU

Zdroj: EIU, WEF, OECD

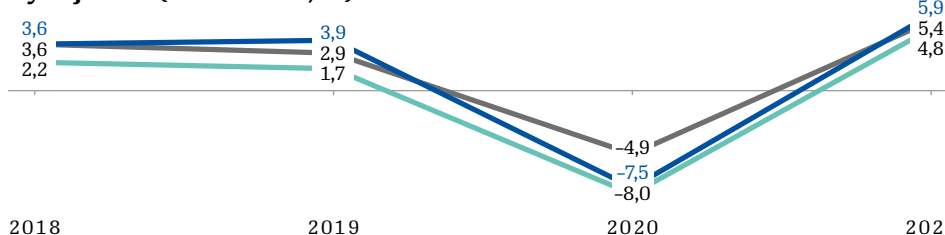
Podíl sektorů na HDP



zemědělství výroba
průmysl služby

Zdroj: WB; 2019

Vývoj HDP (meziročně, %)



Zdroj: EIU, IMF

Den po vyhlášení karantény vláda schválila plán krátkodobé ekonomické stimulace ve výši 5 mld. EUR (10% HDP země) s možností dalších půjček ve výši 5 mld. EUR od mezinárodních finančních institucí. Z toho bylo alokováno 1,136 mld. EUR na balíček pro podnikatele (celkem 35 tisíc firem, které pokrývají více než 200 různých ekonomických činností). Postiženým firmám bylo navrženo odložení splátek úroků, státní záruka za půjčky a leasingy, úhrada části nákladů za pronájem, příspěvek na mzdy atd. Byl také schválen návrh centrální banky na zřízení zvláštního fondu, který by poskytoval rychlou dočasnou finanční pomoc velkým a sociálně důležitým firmám potýkajícím se s problémy způsobenými koronavirovou krizí. Fondu bylo přiděleno 100 mil. EUR ze státního rozpočtu.



Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

19. 5. 2020 připravilo ministerstvo financí za účelem oživení národního hospodářství dlouhodobý investiční plán umožňující kvalitativní transformaci litevské ekonomiky. Deklarovanými prioritami jsou lidský kapitál, digitální ekonomika a podnikání, inovace a výzkum, hospodářská infrastruktura, změna klimatu a energetika. Pro tyto dlouhodobé investice je plánováno celkem 6,3 mld. EUR, z toho téměř 1,8 mld. EUR je nová investice, zbytek jsou urychlené již plánované investice. Strategickými sektory pro česká řešení zůstanou i po odeznění koronavirové pandemie energetický průmysl, železniční a kolejová doprava a dopravní průmysl a infrastruktura, kde se příležitosti pro české firmy odvíjejí od dlouhodobých vládních strategií.

► **Civilní letecký průmysl**

Litevská vláda spatřuje v rozvoji letecké dopravy a s tím spojených podpůrných činností jeden ze zásadních rozvojových směrů. Významné investice směřují do letecké infrastruktury – do roku 2022 je plánována rekonstrukce vilniuského letiště za 130 mil. EUR zahrnující přestavbu terminálů, odbavovacích ploch a výstavbu vícepodlažního parkoviště. Rozšíření letištního terminálu je do roku 2022 plánováno rovněž v Kaunasu. Vláda odhaduje investice do rozšíření litevských mezinárodních letišť ve Vilniusu, Kaunasu a Palanze do roku 2028 na cca 700 mil. EUR. Ministerstvo dopravy rovněž zvažuje výstavbu nového letiště mezi Vilniusem a Kaunasem. Finální rozhodnutí má být přijato do roku 2022. Tyto projekty mohou přinést zajímavé příležitosti pro české firmy se zkušenostmi ze spolupráce s letištěm v Praze i dalším subjektům.

► **Dopravní průmysl a infrastruktura**

Litva doposud nedisponuje kvalitní a hustou silniční sítí – statistika místního ministerstva dopravy uvádí 309 km dálnic a 1 639 km silnic I. třídy. Na druhé straně se hustota litevských silnic nižších tříd (19 592 km) přiblížila průměru EU. Přes území Litvy prochází celkem šest evropských silničních koridorů. Litevská vláda věnuje zlepšování kvality silniční sítě a výstavbě dálnic či městských obchvatů zvýšenou pozornost včetně využívání fondů EU. Ze strukturálních fondů bylo pro dopravní projekty v období let 2014–2020 vyčleněno 6,71 mld. EUR. Zajímavými projekty jsou

zvláště dostavba silničního obchvatu hlavního města, renovace úseku dálnice A1 poblíž Kaunasu spolu s výstavbou nového mostu, modernizace silnice Vilnius–Utena (s financováním EIB), dálnice Via Baltica z Kaunasu na hranice s Polskem, silnice z Kaunasu na hranice s Lotyšskem a rozvoj elektromobility.

► **Energetický průmysl**

V červnu 2018 Litva schválila novou národní strategii energetické nezávislosti. Hlavní vizí dokumentu je zajistit úplnou nezávislost země v oblasti energetiky, čehož chce Litva docílit posílením propojení s kontinentální Evropou, odpojením od dosavadního systému rozvodné sítě BRELL (Rusko, Bělorusko a Pobaltí), diverzifikací dodávek energetických surovin, posílením domácí výroby elektrické energie a dosažením úplné nezávislosti na fosilních palivech do roku 2050. Dle nového plánu hospodářské obnovy ministerstvo financí hodlá poskytnout pro zvýšení využívání obnovitelných zdrojů energie, zvýšení energetické účinnosti a konkurenceschopnosti energetického sektoru 311 mil. EUR. Ministerstvo životního prostředí poskytlo z programu pro změnu klimatu dotaci 10 mil. EUR na využívání energie z obnovitelných zdrojů ve veřejných a obytných budovách. To představuje konkrétní příležitosti pro české firmy v podobě podporovaného rozvoje obnovitelných zdrojů energie (30 % v roce 2020, do roku 2030 bude podle plánu podíl 45 % a v roce 2050 až 80 %), zejména větrné a solární energie.

Chystá se obnova a modernizace přečerpávací vodní elektrárny Kruonis, zlepšit se má situace v oblasti energetické efektivity, snižování spotřeby a ztrát při výrobě, přenosu a spotřebě, využívání moderních technologií (Smart Grids). Litva a Polsko mají v roce 2020 podepsat dohodu o projektu výstavby podmořského vysokonapěťového kabelu Harmony Link mezi oběma státy, přičemž se očekává, že EU poskytne tomuto projektu podporu ve výši 510 mil. EUR.

► **Železniční a kolejová doprava**

Železniční síť v Litvě dosahuje méně než poloviny průměru EU (27 km/1 000 km²) s celkovou délkou tratí 1 869 km, z čehož je 305 km neelektrifikovaných a 147 km elektrifikovaných dvoukolejných tratí. Odhaduje se, že cca 850 km kolejí potřebuje opravu a modernizaci. Objem železniční nákladní dopravy vykazoval v posledních letech meziročně pozitivní růst 6-8%, osobní doprava 4-6%. Pokračují mohutné investice ze státního rozpočtu

a především z fondů EU na projekt Rail Baltica (propojení pobaltských států s EU a sjednocení rozchodu kolejí). Celkový objem projektových nákladů je odhadován na 5,8 mld. EUR a 13 tisíc pracovních míst, plánované dokončení a zprovoznění je v roce 2026. Kromě tohoto projektu investují Litevské železnice do obnovy vozového parku (většina lokomotiv i vagónů je zastaralá a vyžaduje modernizaci či výměnu), elektrifikace (pouze 7% tratí je elektrifikováno) a modernizace signalizačního a zabezpečovacího zařízení. Nejzajímavější příležitosti pro české firmy představují projekty Rail Baltica, elektrifikace tratě Vilnius-Klajpeda, vilniuský intermodální terminál, modernizace 14 prioritních přejezdů a modernizace lokomotiv a vagónů.

Velvyslanectví ČR ve Vilniusu
e-mail: commerce_vilnius@mzv.cz
www.mzv.cz/vilnius



Lotyšsko

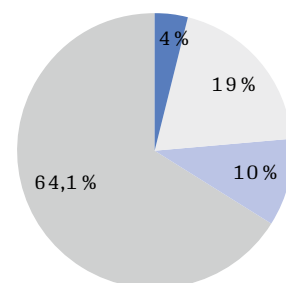
Lotyšsko vstoupilo do roku 2020 s výhledem růstu, přestože konec roku 2019 přinesl lotyšské ekonomice mírné zpomalení. Pro rok 2020 Lotyšsko počítalo s růstem HDP o 2,6 % a s mírou inflace kolem 2,2 %, úroveň nezaměstnanosti se ustálila na 6,5 %. První dva měsíce roku 2020 tedy začaly slibně a naplňovaly predikce. Nicméně s nástupem pandemie COVID-19 ekonomika výrazně zpomalila a současné odhady poklesu HDP v roce 2020 se pohybují až kolem -10 % oproti nastavenému trendu (tj. negativní růst -6,5 %), inflace se očekává 0,9 % a nezaměstnanost by mohla dosáhnout maxima až kolem 10 %.

Ukazatel	2018	2019	2020	2021	2022
Růst HDP (%)	4,5	2,2	-10,5	9,4	3,5
HDP na obyvatele (tis. USD)	18,1	18,0	16,1	18,2	–
Míra inflace (%)	2,5	2,3	0,9	1,1	1,5
Nezaměstnanost (%)	7,4	6,3	10,0	8,6	7,8
Bilance běžného účtu (mil. USD)	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2	0,0
Populace (mil.)	1,9	1,9	1,9	1,9	–
Konkurenceschopnost	42/140	41/141	–	–	–
Exportní riziko OECD	–	–	–	–	–

Predikce EIU

Zdroj: EIU, WEF, OECD

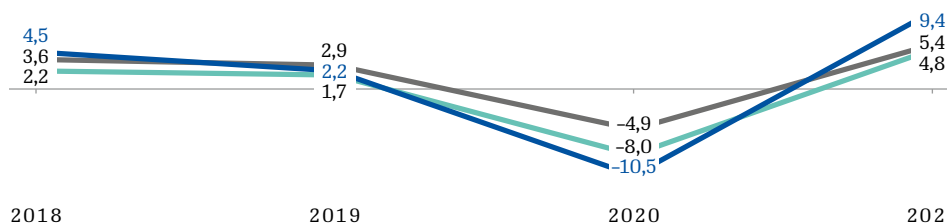
Podíl sektorů na HDP



zemědělství výroba
průmysl služby

Zdroj: WB; 2019

Vývoj HDP (meziročně, %)



Lotyšsko
svět
vyspělé ekonomiky

Zdroj: EIU, IMF

Vláda Lotyšské republiky na pokrytí výdajů spojených s COVID-19 a nastartování ekonomiky vyčlenila 4 mld. EUR, což představuje 8,7 % HDP země. Podnikům a firmám, jejichž příjmy se po nástupu krize snížily o 30 %, stát přiznává podporu ve formě příspěvků na provoz, mzdy apod. Dalším bonusem je možnost požádat o prodloužení lhůty pro zaplacení daní, přičemž tento odklad může být udělen na období 6 měsíců až tři roky. Jedním z klíčových sektorů pro fungování lotyšské ekonomiky je oblast zemědělství a na něj navázaný potravinářský průmysl, které vláda dotuje prioritně, zejména prostředky z fondu na nepředvídané události. Lotyšsko též vyčlenilo část krizového rozpočtu na podporu municipalit a jejich investiční projekty. V neposlední řadě vláda Lotyšska rozhodla o další státní investici do národního leteckého dopravce airBaltic v květnu 2020 ve výši 250 mil. EUR, čímž se stala vlastníkem bezmála 91 % společnosti.



Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

► Dopravní průmysl a infrastruktura

Lotyšsko sice disponuje dostatečnou sítí silnic a železnic, ale v obou případech je nutná rekonstrukce a obnova. Vláda v rámci koronavirové krize přehodnotila své finanční vklady do dopravní infrastruktury a vyčlenila další prostředky na její obnovu. S dalšími financemi počítá z příspěvků z fondů EU. Silniční síť je až na výjimky ve velmi špatném stavu. Železniční síť pochází ještě ze sovětských dob, takže je mnohde nevyhovující, co se týče vybavení a techniky. Největším projektem je v současnosti výstavba Rail Baltica, tj. vysokorychlostní železnice a návazné infrastruktury. V rámci projektu jsou i v postkoronavirové době průběžně vypisovány tendry na jednotlivé části.

► Elektrotechnika

S nástupem digitalizace, která se v Lotyšsku velmi osvědčila v komunikaci i dalších oblastech, lze očekávat nárůst poptávky po moderních přístrojích i elektrotechnických součástkách. V době mimořádného stavu, který v Lotyšsku trval tři měsíce, přešla na elektronickou formu komunikace řada institucí, firem i školských/vzdělávacích zařízení. V blízké budoucnosti se očekává zvýšená poptávka po softwarových a mobilních aplikacích, které budou usnadňovat komunikační procesy. Dlouhodobě jednou z nejsilnějších položek českého exportu do Lotyšska jsou přístroje k záznamu a reprodukci zvuku a komponenty televizních přístrojů. Lotyšský trh v tomto ohledu není ještě zdaleka nasycen.

► Obranný průmysl

Lotyšsko jako členská země NATO přijala od roku 2018 závazek dosáhnout stavu, kdy na rozpočet na obranu budou věnována 2 % HDP. Vzhledem ke své geografické poloze i závazkům v rámci NATO bude sektor obranného průmyslu i nadále klíčový pro fungování státu. Součástí

strategického rozvoje armády je modernizace komunikačních a informačních systémů řízení boje. České zbrojařské firmy již v minulosti uspěly ve výběrových řízeních na dodávky pro lotyšské ozbrojené síly i NATO a lze předpokládat, že by na ně mohly navázat další. Ke konci roku 2019 byl vypsán tendr na modernizaci vozového parku hasičské stanice na mezinárodním letišti v Rize a lze očekávat další poptávku po těžké technice ze strany armády i HZS.

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

Farmaceutický průmysl má v Lotyšsku velký potenciál růstu, přestože na místním trhu působí řada mezinárodních firem. Existuje stále poptávka po speciálních zdravotnických prostředcích a ve velkých státních nemocnicích i soukromých zdravotnických zařízeních je poptávka po novém vybavení, například speciálních lůžkách apod. Koronavirová krize odhalila ve zdravotnictví obecně velké trhliny, na které bude vláda nucena v nejbližší době reagovat.

► Železniční a kolejová doprava

Tento sektor je v Lotyšsku velmi perspektivní zejména díky „projektu století“ Rail Baltica, výstavbě nové vysokorychlostní železniční trati propojující Estonsko, Lotyšsko, Litvu a Polsko za velké podpory financování z fondů EU. Stavební práce budou provedeny v několika fázích. Projekt Rail Baltica má přesně daný scénář, takže musí pokračovat bez ohledu na koronavirovou krizi. Podle ujištění managementu práce probíhají podle harmonogramu a ve druhé polovině roku 2020 bude vypsána většina z plánovaných tendrů. V roce 2019 byl úspěšně uzavřen tendr na dodání příměstských vlaků, které bude dodávat česká firma. S modernizací železniční infrastruktury budou i nadále souviset další projekty, které jsou v plánu Ministerstva dopravy. Dopravní podnik

hlavního města Rigy rovněž plánuje modernizovat infrastrukturu veřejné dopravy a nadále rozšiřovat stávající počet nízkopodlažních tramvají a trolejbusů dodaných z České republiky.

Velvyslanectví ČR v Rize
e-mail: commerce_Riga@mzv.cz
www.mzv.cz/riga



Maďarsko

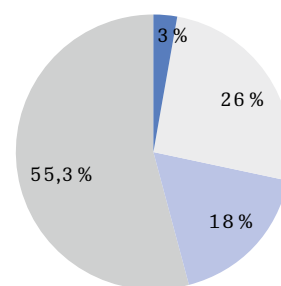
Maďarsko mělo před nástupem pandemie vysoký růst HDP, nízkou nezaměstnanost i vysoký příliv zahraničních investic zejména v oblasti automobilového průmyslu. Maďarsko přistoupilo v rámci krize k řadě restriktivních opatření, přičemž celkově byla omezení nepatrně mírnější než v ČR (obchody a služby mohly například během krize zůstat otevřené do 15.00 hodin). Na určitou dobu se přerušila výroba v hlavních automobilových závodech, krize citelně zasáhla i oblast turistiky, naopak výrazného nárůstu tržeb zaznamenala oblast e-commerce. Vývoj ekonomiky je zatím těžké předvídat, makroekonomické predikce jednotlivých institucí se značně liší. Do velké míry bude vývoj maďarské ekonomiky záviset mj. na vývoji globálního automobilového trhu.

Ukazatel	2018	2019	2020	2021	2022
Růst HDP (%)	5,1	4,9	-5,7	3,8	3,3
HDP na obyvatele (tis. USD)	16,2	16,6	15,0	16,3	—
Míra inflace (%)	2,8	3,3	2,5	2,6	3,6
Nezaměstnanost (%)	3,7	3,4	5,9	5,4	5,3
Bilance běžného účtu (mil. USD)	0,1	-1,2	-2,1	-2,1	-2,0
Populace (mil.)	9,7	9,7	9,7	9,6	—
Konkurenceschopnost	48/140	47/141	—	—	—
Exportní riziko OECD	—	—	—	—	—

Predikce EIU

Zdroj: EIU, WEF, OECD

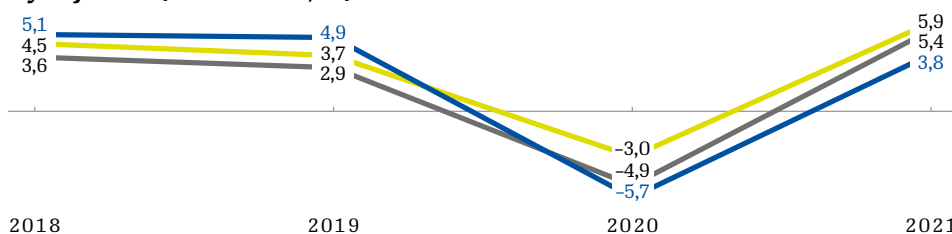
Podíl sektorů na HDP



zemědělství výroba
průmysl služby

Zdroj: WB; 2019

Vývoj HDP (meziročně, %)



Zdroj: EIU, IMF

Maďarské ministerstvo financí se snaží ve spolupráci s Maďarskou národní bankou ekonomice pomoci mj. snížením daňové zátěže a odvodů, moratoriem na splátky již uzavřených půjček a zastropováním úroků na půjčky nové, poskytnutím výhodných úvěrů a garancí či nevratnou hotovostní podporou. Celková pomoc ekonomice by měla dosáhnout až 20% HDP. Finanční prostředky na podporu ekonomiky chce vláda získat kromě zvýšení rozpočtového deficitu i v rámci domácích zdrojů – například zavedením nové maloobchodní daně, jednorázovou platbou zálohy daně pro bankovní instituce. Předseda vlády Viktor Orbán sdělil, že v Maďarsku nikdo během koronavirové krize nepřijde o práci a vláda vytvoří tolik míst, kolik jich bude během krize zrušeno. Vláda se snaží podpořit udržení pracovních míst skrze podporu zkrácených pracovních úvazků a povzbudit vytváření nových pracovních míst podporou nových investic, nezaměstnaní mohou být zapojeni i do služeb armády či systému tzv. veřejných prací.



Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

► Dopravní průmysl a infrastruktura

V rámci Maďarska se počítá s obnovou parku veřejné dopravy, včetně například nejstarší linky budapeštského metra. Velkou proměnou by měla projít zejména oblast autobusové dopravy, neboť od 1. ledna 2022 budou moci maďarská města s počtem obyvatel nad 25 000 kupovat pouze autobusy na elektrický pohon. Spolu s tím se plánuje i realizace velkých infrastrukturních projektů, jako je vysokorychlostní železnice „Budapešť–Bělehrad“, modernizace balatonského letiště či železniční tunel pod řekou Dunaj v hlavním městě Budapešti.

► Energetický průmysl

Maďarsko rozhodlo o výstavbě dvou nových bloků jaderné elektrárny Paks (tzv. projekt Paks II). Výstavbu obou bloků po 1 200 MW bude na základě maďarsko-ruské mezistátní dohody realizovat ruský Rosatom. Plánované investice jsou ve výši 12,5 mld. EUR. Poptávána by měla být celá řada jaderných i nejaderných komponent a služeb. České firmy se podílely na výstavbě i na následné modernizaci již existujících bloků (tzv. Paks I). V současné době se uvažuje i o možné modernizaci hnědouhelné elektrárny v Mátře, která je druhou největší elektrárnou v zemi. Maďarsko plánuje modernizaci přepravní plynovodní soustavy, resp. posílení plynovodního propojení se svými sousedy. Jedná se o příležitost pro české firmy schopné pracovat s vysokotlakými technologiemi. Maďarsko rovněž přijalo zákon o uhlíkové neutralitě, které by mělo být dosaženo mj. velkým rozvojem solární energetiky.

► Obranný průmysl

V Maďarsku probíhá ambiciózní program modernizace armády s názvem „Zrínyi 2026“, v rámci něhož maďarské ozbrojené síly intenzivně nakupují. Doposud již proběhly například nákupy

44 tanků Leopard 2A7+, 24 samohybných houfnic PzH 2000, 16 helikoptér Airbus H225M a 20 helikoptér Airbus H145M. Maďarský zbrojní program tak představuje příležitost i pro české firmy v obranném průmyslu, přičemž některé z nich již v Maďarsku uspěly. Pandemie se zatím na zbrojních výdajích neprojevuje, návrh rozpočtu pro rok 2021 naopak počítá s navýšením výdajů na obranu.

► Stavební průmysl

V Maďarsku roste zájem o tzv. technologie chytrých měst (smart cities). Města postupně vypracovávají strategie či již realizují investice, které se zaměřují jak na IT služby, například chytrý systém prodeje a kontroly jízdenek na MHD, systém chytrého parkování, tak i na dodávky komponent, jako jsou například chytré MHD zastávky, chytré přechody či chytrá osvětlení. Maďarská města jsou aktivní i v mezinárodních projektech, v rámci nichž modernizují svoji infrastrukturu, například město Veszprém bude Evropským hlavním městem kultury pro rok 2023 (modernizace kulturní infrastruktury) či město Pétikosteli (Pécs) kandiduje na Evropské zelené město pro rok 2022 (poptávka po environmentálních technologiích).

Jak v metropoli Budapešti, tak i v celém Maďarsku je velké množství historických budov, které nyní procházejí procesem renovace. Příležitosti jsou mimo jiné také v oblasti rezidenčního bydlení, a to v dodávkách služeb a komponent jak pro exteriéry, tak i pro interiéry (například dodávky koupelnového vybavení apod.).

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

Maďarská vláda plánovala modernizaci maďarských nemocničních zařízení již před koronavirovou pandemií a nedávná krize učinila téma modernizace zdravotnictví ještě více

aktuálním. Jen v samotné Budapešti a přilehlé Peštské župě (tedy v oblastech, kde bylo nejvíce pacientů zasažených koronavirem) plánuje maďarská vláda podpořit modernizace nemocnic a klinik částkou v hodnotě 700 mld. HUF (cca 2 mld. EUR). V reakci na současnou krizi byly například uvolněny prostředky na nákup nemocničních přístrojů, včetně IT techniky.

Ochranné zdravotnické prostředky však byly ve velkém množství již dovezeny z Číny.

Velvyslanectví ČR v Budapešti
e-mail: budapest@embassy.mzv.cz
www.mzv.cz/budapest



Moldavsko

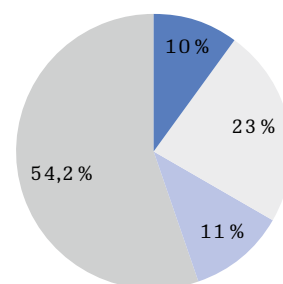
Moldavsko bylo pandemií koronaviru zasaženo poměrně silně a má jeden z nejvyšších počtů nakažených na milion obyvatel v Evropě. Do koronavirové pandemie vykazovalo Moldavsko zlepšování většiny makroekonomických ukazatelů, kdy v roce 2019 dosáhl růst HDP 3,6% (jednalo se sice o vysoký růst, ale stále nedostatečný na překonání dlouhodobého zaostávání země). Nyní se makroekonomický výhled Moldavska prudce zhoršil, očekává se pokles HDP až o 3–6%. K poklesu by měl kromě omezení některých segmentů ekonomiky přispět i očekávaný pokles remitencí – finančních transferů z ciziny, které tvořily přibližně 15% HDP Moldavska. V důsledku návratu zahraničních pracovníků a dopadu ekonomických restrikcí lze očekávat značný nárůst nezaměstnanosti. Pod výrazným tlakem jsou veřejné finance, především kvůli klesajícím daňovým příjmům a nouzovým výdajům do zdravotnictví a sociální oblasti. Očekává se rozpočtový schodek ve výši 7,52% HDP. Ekonomické náklady pro zemi budou vysoké, což v kontextu silné politické rivality před prezidentskými volbami na podzim 2020 pravděpodobně povede k prodlouženému období nestability.

Ukazatel	2018	2019	2020	2021	2022
Růst HDP (%)	3,4	3,6	-1,6	3,8	2,4
HDP na obyvatele (tis. USD)	3,3	3,4	3,6	3,9	–
Míra inflace (%)	0,9	7,5	5,2	5,8	6,6
Nezaměstnanost (%)	3,0	5,1	6,2	5,8	–
Bilance běžného účtu (mil. USD)	-1,2	-1,2	-1,7	-1,4	-1,4
Populace (mil.)	2,7	2,7	2,7	2,7	–
Konkurenceschopnost	88/140	86/141	–	–	–
Exportní riziko OECD	7/7	7/7	7/7	–	–

Predikce EIU

Zdroj: EIU, WEF, OECD

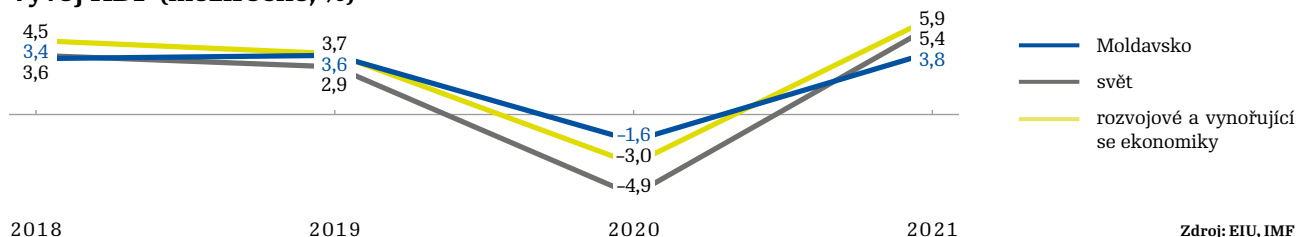
Podíl sektorů na HDP



zemědělství výroba
průmysl služby

Zdroj: WB; 2019

Vývoj HDP (meziročně, %)



Zdroj: EIU, IMF

Moldavská vláda přijala řadu opatření na zmírnění dopadů restrikcí a podporu ekonomiky. Vláda zvýšila výdaje státního rozpočtu o 1,6% ve srovnání s původně schváleným rozpočtem, tyto výdaje budou určeny na pokrytí potřeb ve zdravotnictví, sociální ochranu a na podporu ekonomiky. Omezené rozpočtové zdroje doplňuje významná podpora externích partnerů, a to ve výši stovek milionů EUR. Jedná se především o finance EU, MMF, Světové banky, EIB a EBRD, které v reakci na pandemii navýšily svoji finanční pomoc. V rámci ekonomického oživení budou poskytovány dotace hospodářským subjektům, které

během krize vyplácely mzdy, byl zaveden úrokový dotační program pro půjčky sjednané hospodářskými subjekty, program refundace DPH, snížení sazby DPH z 20 % na 15 % pro odvětví HORECA a počítá se také s pokrytím ušlých příjmů místních samospráv.



Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

Problémem Moldavska byly v posledních letech mezery v dovednostech v oblasti lidského kapitálu, které brání inovacím a absorpci technologií, ve velké míře nebyly používány ani digitální technologie. V reakci na pandemii koronaviru připravuje Ministerstvo hospodářství a infrastruktury Moldavska rozsáhlý program digitalizace všech ekonomických procesů. Program e-ekonomika bude zahrnovat prováděcí opatření týkající se interakce a obchodování na dálku. Dále se připravuje projekt e-commerce, první digitalizační program pro malé a střední podniky, který bude podporovat společnosti při vytváření webových stránek a on-line obchodů a bude poskytovat granty na pořízení digitálních technologií a řešení.

► Dopravní průmysl a infrastruktura

Deklarovanou prioritou nové vlády pro rok 2020 jsou vnitřní i mezinárodní investice do infrastruktury, prioritně do rekonstrukce a stavby nových silnic. To se nezměnilo ani pandemií koronaviru a vláda hodlá i nadále do rozvoje silnic investovat, v květnu bylo ze státního rozpočtu na program obnovy silnic vyčleněno 70 mil. EUR. Moldavsko má podepsány smlouvy na 300 mil. EUR na opravy silnic s EBRD a EIB. Dotace a půjčky na výstavbu silnic poskytuje Moldavsku také Evropská unie, USA a Světová banka. Na jejich realizaci se vypisuje množství tendrů. Plánována je také pokračující modernizace vozového parku v Kišiněvě.

Začínají se rýsovat i příležitosti v oblasti inteligentních dopravních systémů, moldavská města se zapojila do několika mezinárodních projektů a začínají se o tuto oblast zajímat, financování větších projektů je však podmíněno zájmem mezinárodních institucí.

► Energetický průmysl

Dlouhodobě je registrován zájem o plynové kotle na vytápění, o technologie na využití biomasy a o zařízení na zpracování bioplynu, zejména

z odpadů produkovaných na farmách v živočišné výrobě. Soustředit pozornost na tento sektor má význam především kvůli zájmu moldavské strany zvyšovat energetickou efektivitu a nezávislost, kde příslušné státní agentury využívají finanční podporu EBRD, EIB a EU.

V minulosti bylo vyhlášeno několik tendrů na modernizaci stávajícího systému tepláren a elektráren. Realizovány jsou dva významné projekty – propojení energetických sítí mezi Moldavskem a Rumunskem/EU a výstavba plynovodu Kišiněv–Ungheni, který je prodloužením plynovodu Ungheni–Iasii (bude dokončen na podzim 2020). Na financování projektů se významně podílí EBRD a EIB, část prostředků poskytne i EU. Světová banka vyčlenila v květnu 2020 92 mil. EUR na zlepšení efektivity systému ústředního vytápění. Uvažuje se také o stavbě elektrárny na zemní plyn na jihu Moldavska.

Za finanční účasti EIB a EBRD je realizován projekt „Zelené město: budovy v Kišiněvě“, který by měl být v budoucnu rozšířen i na další moldavská města. Cílem projektu je zvýšit energetickou efektivitu budov, jež jsou majetkem města, a demonstrovat komerční životaschopnost projektů v oblasti zvýšení energetické efektivity.

► Vodohospodářský a odpadní průmysl

Strategie zásobování vodou a hygieny na období 2011–2028 jako hlavní priority Moldavska definuje nutnost změn politického, institucionálního a právního rámce a kritický stav technické infrastruktury, tzn. neuspokojivý technický stav systému čističek odpadních vod, kanalizace a rozvodů vody. Příležitost pro české firmy je v přetrvávajících potřebách zlepšení dodávek vody a systémů čističek odpadních vod. To se bude v postkonavirové době týkat i nutných investic do vodohospodářských systémů nemocnic.

V říjnu 2019 byla podepsána smlouva o půjčce mezi EIB a Ministerstvem financí Moldavska, která je určena na realizaci projektu „Solid Waste Moldova“, do financování projektu se zapojí i EBRD. V průběhu roku 2020 by měly být dokončeny studie proveditelnosti pro všechny regiony a v následujících letech budou vyhlašovány tendry na řešení situace pevných odpadů.

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

Pandemie koronaviru odkryla všechny slabiny moldavského zdravotnictví, vládní představitelé se otevřeně vyjadřují o katastrofální situaci

v nemocnicích, kde je k dispozici často pouze zastaralé vybavení z dob Sovětského svazu. Sílí hlasy pro modernizaci zdravotnického systému, krize by měla být katalyzátorem investic.

► Zemědělský a potravinářský průmysl

Zemědělský sektor zaujímá v moldavském hospodářství stále velmi důležité místo, a to jak z hlediska podílu na tvorbě HDP (cca 10 %), tak i z hlediska podílu ekonomicky aktivního obyvatelstva působícího v sektoru (necelých 33 %). V oblasti rostlinné výroby je zapotřebí rozvoj irigační infrastruktury, rozšíření rozlohy skleníků a rozvoj posklizňové infrastruktury. V oblasti živočišné výroby je velká potřeba investic s cílem dosáhnout standardů vyplývajících z DCFTA a získat tak souhlas s vývozem živočišné produkce do zemí EU. Roste počet firem, které jsou schopny zajistit si financování pro tento technologický rozvoj.

Velvyslanectví ČR v Kišiněvě
e-mail: chisinau@embassy.mzv.cz
www.mzv.cz/chisinau



Německo

Koronavirová pandemie zasáhla Německo naplno v březnu 2020. Německý HDP v tomto období oproti 4. čtvrtletí 2019 poklesl o 2,2%, vývozy o 3,1%, soukromá spotřeba o 3,2%, investice do strojního vybavení o -6,9%. Potvrdila se tak jarní prognóza spolkového ministerstva hospodářství, která pro rok 2020 předpovídala těžkou recesi, pokles HDP ve výši 6,3%, pokles soukromé spotřeby o 7,4% a exportů o 11,6%. Nejsilnější propad ekonomické produkce se očekává v průběhu 2. čtvrtletí letošního roku. Na konci roku 2020 by mělo začít oživení a v roce 2021 se očekává růst HDP o 5,8%. Do stavu před koronakrizí by se německé hospodářství mělo dostat až v roce 2022. Podnikatelské svazy ovšem předpokládají ještě pesimističtější vývoj, například hospodářská komora DIHK počítá s poklesem HDP v letošním roce minimálně o 10%.

Důsledkem pandemie i v Německu bude regionalizace, resp. deglobalizace a reshoring. Firmy se budou stahovat z nejistých globálních dodavatelských řetězců a offshoringových projektů a budou posilovat svou přítomnost v Německu a okolních zemích, což je velká příležitost i pro ČR. Nejvíce globalizované obory jsou přitom automobilový, strojírenský, IT a elektroprůmysl, které zároveň tvoří i největší část česko-německého obchodu.

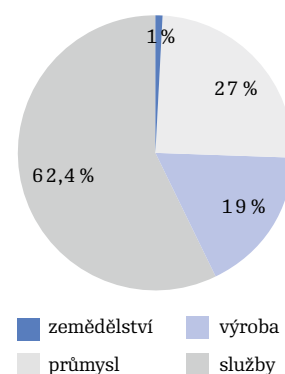
Zvětšuje se role státu v ekonomice v souvislosti se sanačními a prokonjunkturálními balíčky v celkovém objemu přes 1,25 bil. EUR, a to jen na spolkové úrovni (dotace, půjčky, záruky). Stávající objem pomoci odpovídá přibližně 35% celkového ročního HDP Německa v roce 2019.

Ukazatel	2018	2019	2020	2021	2022
Růst HDP (%)	1,5	0,6	-5,8	4,5	2,0
HDP na obyvatele (tis. USD)	47,8	46,5	43,8	46,8	–
Míra inflace (%)	1,8	1,5	0,7	1,6	1,8
Nezaměstnanost (%)	3,4	3,2	4,1	3,8	3,3
Bilance běžného účtu (mil. USD)	293,0	274,8	193,9	252,4	275,0
Populace (mil.)	82,8	82,8	82,8	82,9	–
Konkurenceschopnost	3/140	7/141	–	–	–
Exportní riziko OECD	–	–	–	–	–

Predikce EIU

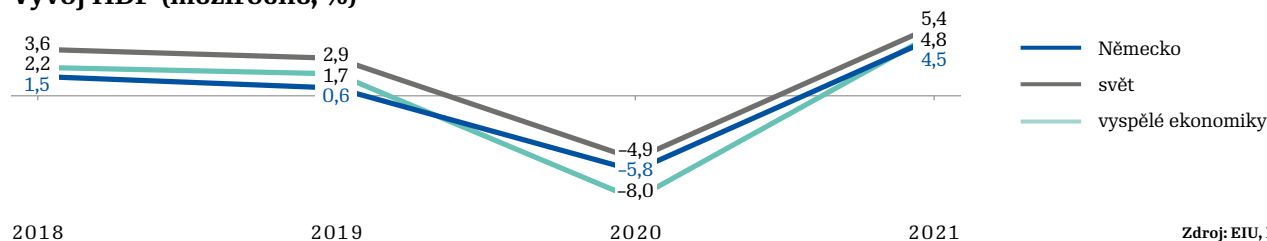
Zdroj: EIU, WEF, OECD

Podíl sektorů na HDP



Zdroj: WB; 2019

Vývoj HDP (meziročně, %)



Zdroj: EIU, IMF

Počátkem června 2020 byl přijat balíček opatření na podporu ekonomiky zasažené pandemií koronaviru v hodnotě 130 mld. EUR, který zahrnuje celkem 57 opatření, jež budou realizována ve druhé polovině

letošního roku a v roce 2021. Mezi hlavní body patří dočasné snížení daně z přidané hodnoty z 19 % na 16 %, respektive ze 7 % na 5 % u snížené sazby DPH, program překlenovací pomoci pro zmírnění hospodářských a sociálních problémů malých a středních podniků v hodnotě 25 mld. EUR, zdvojnásobení státní pobídky pro koupi nových automobilů na elektrický pohon na 6 tis. EUR, která se ale nebude vztahovat na automobily se spalovacím motorem. Dále balíček zahrnuje například podpory pro obce a města, snížení cen elektřiny či jednorázový příspěvek na dítě („Kinderbonus“) ve výši 300 EUR.

Pod silným tlakem je rovněž trh práce, v květnu 2020 míra nezaměstnanosti v Německu vzrostla na 6,1%. Dalším nárůstu nezaměstnanosti zabraňuje velmi úspěšný koncept tzv. kurzarbeit, který zároveň firmám umožňuje zachování kvalifikované pracovní síly v době krize. V současnosti kurzarbeit využívá přes 7,3 milionu zaměstnanců a podpora činí 70–87% předchozího platu.

Díky již zmíněným opatřením je německé hospodářství v rámci možností připraveno na úspěšný restart ve druhé polovině roku.



Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

► Automobilový průmysl

Automobilový průmysl je v Německu nejdůležitějším průmyslovým odvětvím, které se podílí více než 40 % na celkovém exportu i na soukromých výdajích na vědu a výzkum. Osobní automobily a díly pro motorová vozidla jsou nejdůležitějšími českými vývozními položkami do Německa s rostoucí tendencí. Už v době před pandemií procházel automobilový průmysl celkovou restrukturalizací, což nyní ve spojitosti s nízkou poptávkou po novém zboží postup restrukturalizace zpomalilo. Chystané snížení DPH z 19 % na 16 % během druhé poloviny roku 2020 a zdvojnásobení státní pobídky pro koupi nových automobilů na elektrický pohon by mělo zvýšit poptávku u zákazníků.

Dalším perspektivním odvětvím v automobilovém průmyslu pro české firmy je spolupráce na inovacích (alternativní vodíkový pohon, elektromobilita a autonomní řízení). Mezi nové technologie, které by mohly být perspektivní pro české firmy, patří: kombinace elektrické a vodíkové technologie, CO₂ neutrální paliva, autonomní a síťově propojené řízení aut, výroba bateriových článků a vývoj softwaru pro nabíjecí stanice a jejich následnou výstavbu.

Německá města realizují nákupy bezemisních vozidel, zejména elektrobuses, stejně tak německé automobilky přijaly strategie na elektrifikaci vozových parků a úpravu výroby, mj. vlastní produkci bateriových systémů. V zemi probíhá plošná výstavba dobíjecí infrastruktury pro automobily na elektrický i vodíkový pohon.

► Energetický průmysl

Německo naplňuje novou energetickou koncepci, která vyžaduje mj. masivní výstavbu přenosové (zhruba 3 600 km) a distribuční (asi 193 tis. km) sítě. Odhady celkových nákladů na rozvoj elektrických sítí zhruba do roku 2022 se pohybují okolo 45 mld. EUR. V rámci své energetické koncepce se země zaměřuje na obnovitelné zdroje energie, z tohoto důvodu existuje potenciál pro dodávky dílů pro větrné, solární, vodní a další nekonvenční elektrárny. V Německu tak roste poptávka především po inovativních energetických řešeních.

Další potenciál nabízí vyřazování z provozu jaderných elektráren v rámci politiky ústupu od využívání jaderné energetiky (Atomausstieg).

V rámci ukončení využívání hnědého uhlí v energetice nejpозději do roku 2038 (Kohleausstieg)

budou realizovány finanční transfery do transformace regionů a energetického výzkumu v dotčených oblastech (Lužice a Střední Německo, kde hnědouhelná aktiva vlastní konsorcium EPH-PPF, resp. EPH) a v Severním Porýní-Vestfálsku).

► ICT

Pandemie koronaviru zdůraznila potenciál digitalizace. Práce s využitím digitálních nástrojů se osvědčila, proto se očekává, že její použití se bude dále rozšiřovat a rozvíjet i po skončení pandemie. Především roste zájem o technologická řešení pro home office či pro státní správu (e-government) a digitalizaci všech škol. Německo má v plánu vytvořit podpůrný program pro rozvoj digitálních dovedností pro zaměstnance kvůli nedostatku kvalifikovaných osob, což by mohlo představovat příležitosti pro české firmy ve formě poskytování těchto digitálních služeb. Pro plynulé zavedení digitalizace plánuje Německo do roku 2025 výstavbu 5G sítě s cílem poskytnout ultrarychlou mobilní komunikaci.

Aktuální studie odhadují úspory v souvislosti s digitalizací (v důsledku zvyšování produktivity) ve vybraných sektorech (chemický, strojírenský, elektrotechnický, automobilový průmysl, zemědělství, IT) do roku 2025 na 78,7 mld. EUR. Obrat v ICT v Německu roste v posledních letech mezi 2–4%.

Potenciál pro české firmy (včetně start-upů) lze nalézt nejen v dodávkách elektronických zařízení, ale především v aplikacích využívaných ve zmíněných oborech a aplikovaném výzkumu.

Německá inovační politika s heslem „od nápadu k úspěchu na trhu“ vytvořila několik programů na podporu vývoje a výzkumu nových technologií. Na základě zákona o daňové podpoře výzkumu a vývoje, který vstoupil v platnost 1. ledna 2020, se odhaduje, že v příštích 5 letech získají firmy výzkumné granty ve výši zhruba 5,6 mld. EUR. Před pandemií investovaly firmy kolem 72,1 mld. EUR do vlastního vývoje. Z německého HDP jde celkově 3,13% na výzkum a vývoj.

Mezi inovace, které představují příležitost pro české firmy, je na prvním místě využití umělé inteligence, která nalézá uplatnění prakticky ve všech průmyslových odvětvích. Silný rozvoj lze očekávat

i v dalších oblastech informačních technologií, jako jsou internet věcí, smart řešení pro správu obcí a měst nebo big data.

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

Německo usiluje o soběstačnost v oblasti tzv. kritické infrastruktury, lze očekávat státní podpory v oblasti medicínské a farmaceutické produkce. Výroba farmaceutických přípravků má být většinou přesunuta do Německa, aby nedocházelo k nedostatku léků či zdravotnického materiálu, jako tomu bylo během pandemie. Německo bude usilovat o posílení přítomnosti farmaceutických firem na svém území nebo v sousedních státech. To představuje velkou příležitost pro ČR. Německo se bude také snažit o vytvoření farmaceutické strategie na evropské úrovni. Jejím ústředním požadavkem zřejmě bude, aby evropské farmaceutické firmy byly povinny část svých produktů vyrábět v Evropě.

Dalším velkým tématem je stárnutí německé populace a s tím spojený plán budovat další pečovatelské ústavy, modernizovat nemocnice nebo poskytovat více sociálních a lázeňských služeb. V Německu lze očekávat restrukturalizaci nemocniční péče a optimalizaci vytíženosti jednotlivých lůžek. S tím souvisí velké investice do modernizace a rozšiřování starobních a pečovatelských ústavů, nemocnic a dalších poskytovatelů sociálních a lázeňských služeb. Prognózy počítají s nárůstem výdajů na zdravotnictví z 8% HDP (2010) na 8,6% HDP v roce 2020, resp. 9,1% HDP v roce 2030.

Demografický vývoj v Německu v nadcházejících 10 letech s sebou přinese i změny, které se dotknou cestovního ruchu. Cílová skupina turistů ve věku 60+ vzroste o 6,6% a lehce ubude mladší cílové skupiny. Následkem tohoto vývoje poklesne podíl výjezdového cestovního ruchu o 2,5 mil. osob a vzroste podíl cestování po Německu o 1,5 mil. osob. V podílech zastoupení německých turistů v Česku se však žádné zásadní změny neočekávají, dlouhodobě tvoří nejvýznamnější skupinu, která přijíždí do České republiky. V roce 2019 se v českých sledovaných ubytovacích zařízeních ubytovalo přes 2 mil. německých turistů

(přes 20 % celkového počtu). Německo je též současně nejdůležitějším zahraničním zdrojovým trhem českých a moravských lázní.

Německo se ve zdravotnictví zaměřuje na paliativní péči. Novum je tzv. telemedicína (zvláště u seniorů). ČR může profitovat ze zdravotnických přeshraničních projektů zaměřených právě na oblast „telemedicíny“.

► **Železniční a kolejová doprava**

Ve východním Německu po znovusjednocení a v některých částech západního Německa byla zanedbána výstavba, resp. dlouhodobá údržba a rekonstrukce silniční a železniční infrastruktury. Rozvoj železnice má mj. z ekologických důvodů v Německu nejvyšší prioritu a podporu všech politických stran. V rámci koaliční smlouvy CDU/CSU a SPD z března 2018 si koaliční strany kladou za cíl získat do roku 2030 na železnici dvakrát více zákazníků a převést na ni více nákladní dopravy. V příštích letech lze proto očekávat modernizaci železnice, rekonstrukci, rozšiřování a údržbu (rekonstrukce železničních mostů ve městech, za jejichž rekonstrukci

jsou odpovědné obce nebo spolkové země, které v rámci reformy od Deutsche Bahn získaly danou infrastrukturu do vlastnictví a budou do budoucna konfrontovány s většími náklady; rekonstrukce silničních a dálničních mostů; obnova vozového parku, rozšiřování dálniční sítě aj.). Spolkový plán dopravních cest do roku 2030 předpokládá investice do 1 000 infrastrukturních projektů ve výši 296 mld. EUR (železniční projekty: 123 mld. EUR, silniční projekty: 146 mld. EUR, vodní doprava: 27 mld. EUR). V lednu 2020 byl schválen modernizační program, který do roku 2030 počítá s investicemi ve výši 86 mld. EUR do údržby a modernizace stávající železniční sítě.

Německo je perspektivním trhem pro české výrobce železniční a kolejové techniky. Dopravní podniky německých měst v rámci obnovy dopravního parku a snižování emisí v ovzduší vypisují výběrová řízení na dodávky kolejové techniky.

Velvyslanectví ČR v Berlíně

e-mail: berlin@mzv.cz

www.mzv.cz/berlin



Nizozemsko

Nizozemsko bylo epidemií koronaviru zasaženo méně než nejhůře postižené země, ale více než ČR nebo například Norsko. Ke konci května zde bylo evidováno 46 tisíc nakažených a 6 tisíc úmrtí, což představuje 270 úmrtí na 100 tisíc obyvatel (tento ukazatel je v případě bezprostředně sousedních zemí 520 pro Belgii a 220 pro Německo). Nizozemsko již v polovině března přistoupilo k poměrně striktním opatřením (zrušení veřejných akcí, uzavření škol, restaurací apod.) a doporučilo práci z domova. Na druhé straně Nizozemsko uzavřelo své hranice pouze pro příslušníky třetích zemí mimo EU a svým občanům jen vydalo doporučení zvážit nutnost případných cest do zahraničí (společnost KLM například provozovala lety do Prahy až do konce března a po přerušení lety obnovila již počátkem května).

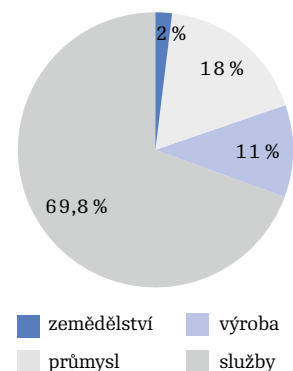
Nizozemská vláda se ihned po zavedení omezujících opatření snažila v maximální možné míře omezit jejich negativní dopad na ekonomiku. Nizozemsko bylo v tomto ohledu v dobré výchozí pozici – státní dluh byl pod úrovní 50 % HDP a do stanoveného limitu 60 % tak byla k dispozici částka 90 mld. EUR. Ministr financí ujistil, že v případě potřeby budou vynaloženy prostředky i nad rámec tohoto limitu. Za 1. čtvrtletí 2020 došlo k poklesu HDP o 2,2%, což je výrazně méně než v případě eurozóny (3,8 %). Odhad ministerstva financí koncem května pro celý rok pak byl pokles ekonomiky ve výši 7,5 % (stejnou predikci vyslovil také MMF) a deficit národního rozpočtu na úrovni 12 % HDP. Deficit tak bude výrazně vyšší než během finanční krize roku 2008, kdy dosáhl 5,2%.

Ukazatel	2018	2019	2020	2021	2022
Růst HDP (%)	2,5	1,8	-6,0	4,1	2,5
HDP na obyvatele (tis. USD)	53,2	52,5	49,6	53,2	–
Míra inflace (%)	1,6	2,7	0,9	1,2	1,3
Nezaměstnanost (%)	3,8	3,4	6,0	5,5	4,7
Bilance běžného účtu (mil. USD)	99,1	92,8	34,6	43,1	51,8
Populace (mil.)	17,2	17,3	17,3	17,4	–
Konkurenceschopnost	6/140	4/141	–	–	–
Exportní riziko OECD	–	–	–	–	–

Predikce EIU

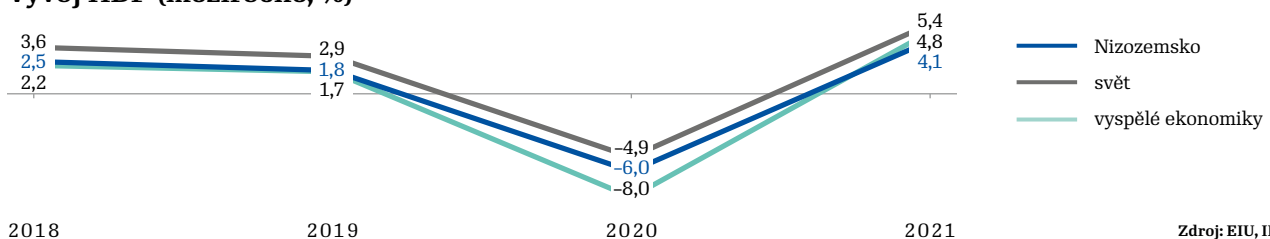
Zdroj: EIU, WEF, OECD

Podíl sektorů na HDP



Zdroj: WB; 2019

Vývoj HDP (meziročně, %)



Zdroj: EIU, IMF

Hlavními vládními opatřeními byly dočasná úhrada mzdových nákladů, podpora pro nezávislé podnikatele, odklad plateb daní, rozšíření záruk na financování podnikání a sleva na úrocích pro drobné podnikatele.

Rovněž hlavní nizozemské banky přistoupily k odkladu splátek stávajících úvěrů. S postupem doby pak přibývaly snahy poskytovat podporu na míru jednotlivým skupinám, zároveň došlo na stanovení omezujících podmínek (podniky např. nebudou moci vyplácet dividendy, nakupovat zpětně akcie ani vyplácet odměny členům vedení a představenstva). Platnost podpory byla koncem května prodloužena o další tři měsíce. Během března až května bylo na podporu ekonomiky vynaloženo více než 10 mld. EUR; objem prostředků vyčleněný na období červen až srpen představuje dalších 13 mld. EUR; z toho hlavní část ve výši deseti miliard na přímou podporu mezd. Dále byla vyčleněna 1 mld. EUR na podporu malých a středních podniků, které ztratily více než 30% obratu; další prostředky mířily na programy rekvalifikace pracovníků.



Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

► Automobilový průmysl

Automobilový průmysl Nizozemska představuje kompletní hodnotový řetězec počínaje dodávkami surovin až po dodávky automobilových komponentů. Zahrnuje rovněž široký okruh poskytovatelů služeb ve výzkumu. Sektor se skládá z 300 společností, výzkumných i vzdělávacích institucí. Roční obrat je 17 mld. EUR; hlavní zahraniční odběratel je jako v případě ČR Německo. V Nizozemsku působí jediní dva finální výrobci – společnosti DAF a VDL NedCar. V posledních letech dochází k významnému růstu počtu osobních automobilů, existují obchodní příležitosti pro subdodávky výrobního zařízení. Klíčovými technologiemi vozidel budoucnosti jsou ICT a software, dochází k integraci do složitějších systémů. Zásadním rysem je nástup elektromobilů (v roce 2019 byl podíl modelu Tesla 3 na nizozemském trhu již plných 7 %). Dané trendy mají úzkou souvislost se zelenou mobilitou (energie z obnovitelných zdrojů, nulové emise) a smart mobilitou (konektivita, automatizace a pokročilé asistenční systémy). V souvislosti s nástupem elektromobilů se nabízejí příležitosti zejména v oblasti dodávek systémů nabíjecích stanic.

► Energetický průmysl

Nizozemská vláda důsledně uplatňuje přechod k obnovitelným zdrojům energie, postupně dochází k uzavření všech uhelných elektráren, do roku 2026

se počítá i s ukončením těžby plynu v Groningenu. Nejdůležitějším trendem je decentralizace energetických zdrojů, tj. více menších zdrojů na více místech. Investice směřují do dodávek pro větrné elektrárny (onshore i offshore), podmořské kabely, rozvodné sítě, kotle na biomasu a kogenerační jednotky. Potenciál se nabízí pro ty české firmy, které jsou schopny podílet se na probíhajících změnách na nizozemském energetickém trhu: ekologická likvidace uhelných elektráren; snižování závislosti na zemním plynu (například budováním energeticky neutrálních domů a budov); budování nových obnovitelných zdrojů energie – větrných a slunečních elektráren a zdrojů využívajících biomasu; zvyšování počtu elektromobilů a rozšiřování sítí podporujících jejich provoz. Podíl obnovitelných zdrojů na spotřebě elektrické energie dosáhl v roce 2018 úroveň 17 %, podíl obnovitelných zdrojů na celkové spotřebě energie pak byl 7,3 %. Toto stále velmi nízké číslo naznačuje, že v nedaleké budoucnosti dojde vzhledem k závazkům Nizozemska v oblasti energetiky ve vztahu k obnovitelným zdrojům k významným změnám. Vládní cíl z roku 2019 je zvýšit do roku 2023 tento podíl na 16 %.

► Chemický průmysl

Nizozemsko je celosvětově šestým největším dodavatelem chemických produktů, v zemi je 400 společností zahrnujících celý dodavatelský řetězec;

z celkem 25 vedoucích světových společností chemického sektoru jich 19 působí v Nizozemsku (BASF, AkzoNobel, DSM, Shell). Země je sídlem prvotřídních institucí rozvoje a výzkumu. Úspěch sektoru spočívá v integrovaném přístupu partnerství veřejné a soukromé sféry a otevřených inovací. Nizozemsko je pátým největším výrobcem chemikálií v Evropě (a desátým celosvětově – obrat odvětví v roce 2018 byl 50 mld. EUR). Sektor se skládá z firemních klastrů, které jsou vzájemně propojeny. Dochází tak ke spojení velkých společností s malými a středními podniky, ale i s nově založenými firmami čerstvých absolventů univerzit. V Nizozemsku je celkem šest chemických klastrů: Delfzijl, Chemelot, Zeeland, Rotterdam, Amsterdam a Emmen.

► ICT

Nizozemsko je považováno za jeden z nejvyspělejších trhů z hlediska používání internetu, jedná se o nejvíce propojenou zemi v Evropě a má rovněž nejvyšší rychlost připojení. Operuje zde 60 % klíčových společností ICT oboru (Microsoft, Cisco, Interxion, Infosys, Huawei, Oracle, Intel, IBM, Verizon). Stejně tak je centrem pro segment počítačových her (Guerrilla Games, Perfect World, Kixeye, Activision Blizzard). Amsterdam je sídlem AMS-IX (Amsterdam Internet Exchange), celosvětově druhého peeringového centra; v Eindhovenu je nejvyšší koncentrace IT vůbec (nejinteligentnější čtvereční kilometr) a v Enschede je v rámci univerzity Twente největší IT institut. Nizozemsko je leaderem v oblasti kybernetické bezpečnosti – The Hague Security Delta je největší bezpečnostní cluster v Evropě, zahrnující více než 300 veřejných i soukromých organizací. Možnost uplatnění je i v oblasti ICT služeb (antivirová ochrana, integrace informačních systémů a sítí, bezpečnostní systémy).

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

Nizozemsko urgentně přistoupilo k výrobě vlastních ochranných zdravotnických pomůcek až v souvislosti s pandemií, naopak virologie

je tradičně na vysoké úrovni. Vzhledem k silnému místnímu zdravotnickému a farmaceutickému průmyslu jsou ovšem možnosti spolupráce i v ostatních oblastech, lze například zmínit translační a regenerační medicínu, genomiku, onkologii, nanotechnologie, zobrazovací a monitorovací technologie. Počet místních firem a výzkumných organizací v oboru zdravotnictví a věd o živé přírodě dosahuje 2 500, včetně hlavních nadnárodních společností jako Philips (jedna z celosvětově nejvýznamnějších firem v oboru, zaměstnává cca 74 tisíc lidí ve sto zemích), dále MSD, Amgen, Genmab, Astellas, GlaxoSmithKline a Medtronic. Sektor pokrývá všechny aspekty, vydaje na zdravotnictví představují 11 % HDP. Jedná se o jeden z podporovaných top sektorů. Ve výzkumu je hojně rozšířen model partnerství veřejného a soukromého sektoru. Nizozemsko je celosvětově jedním z nejkonzentrovanejších regionů věd o živé přírodě, Amsterdam se díky brexitu stal novým sídlem Evropské agentury pro léčivé přípravky.

► Zemědělský a potravinářský průmysl

Nizozemsko je druhým největším vývozcem zemědělské produkce, v oboru zde působí více než 4 000 společností včetně celosvětově nejvýznamnějších (Cargill, Heinz, Monsanto, Unilever, Mead Johnson, ConAgra, Mars apod.). Země vyvážá ovoce, zeleninu (největší vývozce sadbových brambor), stejně jako vyhlášené mléčné produkty. Existuje zde významná základna výzkumu a vývoje – výzkumné instituty, zdravotnické univerzity a partnerství veřejného a soukromého sektoru, nachází se zde nejvýše hodnocená globální zemědělská univerzita Wageningen. V neposlední řadě je důležité zahradnictví, které pro svou produkci využívá nejmodernější technologie (energeticky neutrální skleníky).

Velvyslanectví ČR v Haagu

e-mail: commerce_hague@mzv.cz

www.mzv.cz/hague



Norsko

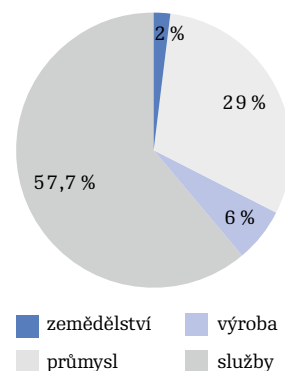
Pandemie COVID-19 v kombinaci s nízkou cenou ropy a nestabilitou na mezinárodních trzích se letos projeví výrazným propadem výkonnosti norského hospodářství. Snížení hospodářské aktivity je patrné napříč všemi klíčovými sektory, byť v různé míře. Nejvíce jsou postiženy turistický průmysl, mezinárodní přeprava osob (zejména aerolinie), stavebnictví, zemědělství a některé segmenty petrolejářského průmyslu. Negativní dopady pandemie na norské hospodářství a státní rozpočet se vláda snaží omezovat pomocí masivnějšího využívání finančních prostředků z tzv. ropného fondu (GPF). Díky fondu je norská ekonomika dostatečně fiskálně vybavena k překonání stávající krize. Centrální banka s cílem napomoci zvýšení objemu investic do klíčových odvětví národního hospodářství snížila v květnu základní úrokovou sazbu na 0%. Státní investice budou po zbytek roku soustředěny především na projekty zaměřené na snížení ekologické zátěže domácí produkce a zvýšení kapacity zdravotních zařízení. Vládní daňová opatření a státem garantované půjčky by měly napomoci především malým a středním podnikům, leteckým přepravcům a společnostem v petrolejářském průmyslu. Historicky nízká hodnota norské koruny v nadcházejícím období sníží konkurenceschopnost zahraničního zboží na norském trhu a nejspíše i mírně zvýší inflaci.

Ukazatel	2018	2019	2020	2021	2022
Růst HDP (%)	1,6	1,2	-5,5	2,9	2,4
HDP na obyvatele (tis. USD)	82,2	74,9	59,5	63,4	—
Míra inflace (%)	2,8	2,2	0,2	0,7	1,1
Nezaměstnanost (%)	3,9	3,7	6,4	5,4	4,4
Bilance běžného účtu (mil. USD)	31,1	16,1	5,1	7,5	17,2
Populace (mil.)	5,3	5,4	5,4	5,4	—
Konkurenceschopnost	16/140	17/141	—	—	—
Exportní riziko OECD	—	—	—	—	—

Predikce EIU

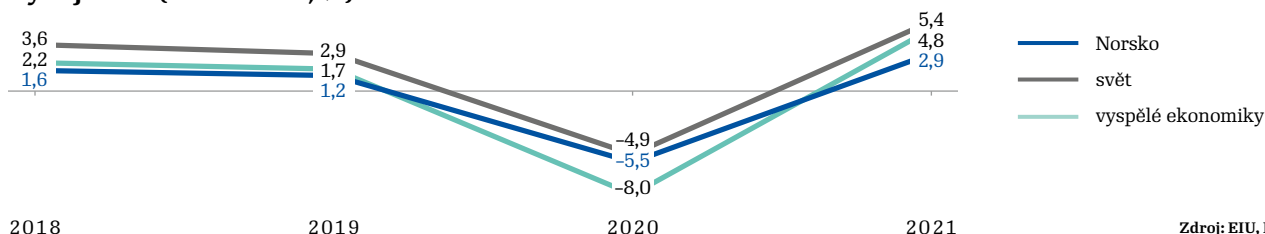
Zdroj: EIU, WEF, OECD

Podíl sektorů na HDP



Zdroj: WB; 2019

Vývoj HDP (meziročně, %)



Zdroj: EIU, IMF

Ke konci května fiskální opatření vlády v reakci na pandemii COVID-19 dosáhla 24 mld. USD, což odpovídá zhruba 8% pevninského HDP v roce 2019. Jedná se především o finanční asistenci norským podnikům na pokrytí mandatorních výdajů během přerušeno provozu, krytí velké části mzdových nákladů dočasně propuštěných zaměstnanců, dočasné úpravy daňového zatížení a odložení splatnosti některých

typů daní, posílení finančního rámce pro výplatu dávek v nezaměstnanosti či kompenzace OSVČ. Dále vláda vyčlenila 13 mld. USD na státem garantované či jinak zvýhodněné úvěry pro norské firmy. Vláda letos počítá s kontrakcí HDP ve výši 2 %, poklesem spotřeby domácností o 8,5 %, nezaměstnaností na úrovni 5,9 %, meziročním růstem mezd o 1,5 %, inflací ve výši 1 % a cenou ropy kolem 33 USD za barel. S ohledem na výrazně exportní charakter norského hospodářství budou v nadcházejících měsících pro Norsko určující, jak rychle se podaří obnovit dodavatelské řetězce přerušené v důsledku pandemie koronaviru, směr dalšího vývoje světové obchodní politiky a zejména budoucí role WTO, úspěšnost Norska při sjednávání nových obchodních dohod s Čínou a Velkou Británií a také vývoj na mezinárodních akciových trzích a trhu s ropou.



Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

V nadcházejících měsících budou nejdynamičtěji se rozvíjejícími sektory v Norsku akvakultura, energetika s důrazem na obnovitelné zdroje a nízkoemisní řešení, technologické inovace, výzkum v oblasti digitalizace a mořské ekonomiky, dopravní infrastruktura a obrana. Příležitosti pro navázání spolupráce mezi českými a norskými firmami existují i v rámci fondů EHP/Norska. Ve zbytku roku 2020 se očekává vyhlášení projektových výzev například v programech zdraví či životní prostředí a opětovně také v rámci Fondu pro bilaterální spolupráci.

► Automobilový průmysl

V sektoru prodeje osobních automobilů se na norském trhu potvrzuje trend masivní elektrifikace norského vozového parku, kdy během roku 2019 bylo 42 % nově prodaných vozů vybaveno elektromotorem a 25 % byla hybridní vozidla. Během jara 2020 tvořily elektrické vozy již 10 % všech osobních vozidel v Norsku. Cílem vlády je dosáhnout 50% elektrifikace vozového parku do roku 2030. V případě dálkových autobusů a nákladních vozidel by velkou roli měl vedle elektrifikace sehrát i vodík. Od roku 2025 se počítá se zákazem registrace nových vozidel do 3,5 t s klasickým pohonem, poté bude možné přihlásit výhradně bezemisní automobily. Totéž bude platit pro městské autobusy a lehká užitková vozidla. Politickým cílem Norska je snížit objem emisí skleníkových plynů v dopravě o 50 % do roku 2030 a do roku 2050 se stát zcela bezemisní.

Norové poptávají kvalitní a v náročných klimatických podmínkách odolné vozy s příznivým poměrem vybavení a ceny – typicky rodinné

automobily pro sportovně orientované klienty. Velikost vozového parku v Norsku, která více než počet obyvatel odráží rozlehlost jeho území, obnáší trvalou poptávku po kvalitním provozním vybavení (pneumatiky a náhradní díly). Součástí environmentální koncepce v dopravě je zvýšení podílu pravidelné cyklistiky v mixu dopravních prostředků na úroveň 20 % ve velkých městech. V norských aglomeracích s příznivým terénním profilem se propaguje používání elektrokol, v některých případech i se subvencemi městských rad. Lidé jsou k cyklistice a častějšímu používání veřejné dopravy motivováni zpoplatněním vjezdu automobilů do měst a stále se snižujícími rychlostními limity pro průjezd městskou zástavbou.

► Energetický průmysl

Na počátku května dále norské ministerstvo pro ropu a energetiku oznámilo, že od počátku června 2020 dojde poprvé od roku 2002 ke snížení těžby ropy na norském kontinentálním

šelfu. S cílem zvýšit likviditu petrolejářských firem, udržet pracovní místa a navýšit investice do rozvoje sektoru vláda nabídla petrolejářským společnostem štědré daňové úlevy. Jádrem vládního balíčku je možnost odpisu prokazatelných investic z daní na léta 2020 a 2021 (dosud bylo možné investice odepisovat pouze v šestiletých časových obdobích). S ohledem na význam petrolejářského průmyslu pro norské hospodářství bude vláda i nadále aktivně podnikat kroky za účelem rychlého oživení investiční aktivity ve všech oblastech energetického průmyslu. I nadále by proto české společnosti mohly vyhledávat příležitosti v oblasti kovozpracovatelského průmyslu. Výrobky tohoto odvětví mohou najít uplatnění při výstavbě nových těžebních zařízení a ropné a plynové infrastruktury.

V souvislosti s naplňováním klimatických závazků Norsko čím dál tím více klade důraz na domácí spotřebu čisté elektrické energie. Poptávka po ní bude v nadcházejících letech růst a s ní i zájem norských energetických společností o investice do malých vodních elektráren, větrných turbín, transformátorů, úložišť elektrické energie a solárních panelů. Vláda dále významně podporuje rozvoj technologie zachytávání a skladování CO₂ (CCS). V roce 2020 uvolní ministerstvo ropy a energetiky na rozvoj CCS v Norsku celkem 21 mil. USD.

V současné době se na projektu rozvoje technologie CCS v Norsku podílí několik významných mezinárodních aktérů, mezi něž patří například finská společnost Fortum, německý Heidelberg, francouzský Total a britsko-holandský Shell. Na norské straně jsou nejvýznamnějšími partnery státní energetická společnost Equinor a firma Aker Solutions. Během prvního pololetí roku 2020 by vláda měla Stortingu k projednání předložit návrh dalšího postupu, který by měl vyvrcholit přijetím investičního rozhodnutí na přelomu let 2020/2021. Vzhledem k tomu, že hodnotový řetězec CCS je velmi komplexní a v norském pojetí je velmi úzce propojen s již existující ropnou a plynovou infrastrukturou v Severním moři, existuje v tomto nově vznikajícím průmyslovém odvětví mnoho příležitostí pro firmy z oblastí těžkého průmyslu, logistiky a dopravy či ICT.

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

Více než 20 % norské práce schopné populace je zaměstnáno ve zdravotním sektoru či v odvětvích s ním úzce souvisejících. Na počátku 60. let minulého století ve zdravotnictví pracovalo kolem 65 000 osob, zatímco v roce 2017 to bylo již 582 000. V důsledku zvyšujícího se počtu seniorů, rozšiřování sítě zdravotních a nemocničních zařízení a celkové modernizace sektoru v posledních letech stát a obce vyčleňují stále větší množství finančních prostředků na zdravotní péči a s ní související investice. Během roku 2019 došlo k nárůstu výdajů ve zdravotnictví o 400 mil. USD. Poptávka byla zejména po ortopedických pomůčkách, chirurgických nástrojích, inkubátorech a zdravotnických vozících. V důsledku pandemie COVID-19 plánuje vláda v roce 2020 dále navyšovat výdaje na nákup nového vybavení a ochranného zdravotního materiálu pro nemocnice a menší zdravotní zařízení. Pro účely nákupu zdravotnického zařízení a materiálu založily regionální úřady společnost Sykehusinnkjøp, která v současné době zodpovídá za většinu akvizic norských zdravotních zařízení a nemocnic.

► Železniční a kolejová doprava

Koncepce železniční reformy staví na demonopolizaci železnic. Stávající dominance přepravce VY (býv. NSB) končí a provozování osobní i nákladní železniční dopravy v Norsku se otevírá konkurenci na základě licencí k provozu na jednotlivých tratích. Vláda nabídku tratí rozděluje do geografických balíčků. V první fázi přidělí koncese k dopravě v regionu jižní Norsko a v okolí města Stavanger. Nejprodělečnější trasy bude stát privatizovat až jako poslední; jako dosud bude na ztrátových tratích novým dopravcům finančně kompenzovat provozování osobních vlaků, které v rámci základní obslužnosti objedná. Dle dopravní koncepce do roku 2029 dojde zejména v jihovýchodním Norsku ke zvýšení kapacity tratí (zdvoukolejnění, elektrifikace, nové zabezpečovací systémy), které dovolí zavedení třicetiminutového taktového provozu v regionální dopravě a desetiminutového taktu v příměstské dopravě v Oslo. Plán mimo jiné dále počítá s výstavbou

nové tramvajové trati v Bergenu a nové trasy metra v Oslo (Fornebubanen).

Diskutuje se také o výstavbě zcela nové vlakové tratě od města Bodø (poblíž Lofotských ostrovů) směrem na sever do Narviku a dále do Tromsø a Švédska. Výstavba této trati za severním polárním kruhem je i v souladu se strategií vlády o rozvoji Arktidy z roku 2017. Zvýšení kapacity drah v Norsku vyvolá potřebu nových hnacích vozidel i vagónů pro veřejnou dopravu. Do souměří na provozování osobní a nákladní dopravy na jednotlivých tratích a na dodávky kolejových vozidel se mohou hlásit též firmy z ČR. Norská vláda prostřednictvím státní společnosti Norske tog AS plánuje také akvizice nových vlakových souprav. V lednu 2020 byl například vypsán tendr

na dodání 30 nových vlakových souprav pro příměstské spoje na trati Østfold Line mezi městy Oslo a Ski (cca 24 km) s možností pozdějšího navýšení až na 170 souprav. S ohledem na rychle rostoucí poptávku po vlakové přepravě osob v Norsku je záměrem Norske tog AS vybírat si dlouhodobé partnery, kteří budou schopni uspokojit i potenciální budoucí zakázky většího rozsahu a flexibilně reagovat na poptávku i po soupravách pro příměstské spoje s jinými parametry.

Velvyslanectví ČR v Oslo
e-mail: commerce_oslo@mzv.cz
www.mzv.cz/oslo



Polsko

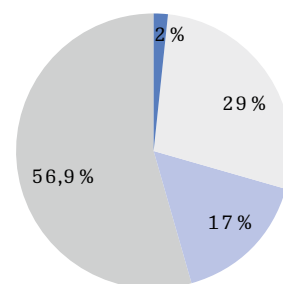
Polská ekonomika by podle odhadu Evropské komise (z května 2020) měla být jednou z nejméně postižených koronavirovou krizí v rámci celé EU. V letošním roce sice zaznamená pokles o 4,0% (původně se očekával růst 3,3%) a nezaměstnanost vzroste z 3,3% na 6,5%, ale již v příštím roce se předpokládá růst polského hospodářství o 3,9%. Pro srovnání – HDP v celé EU by se v roce 2020 měl průměrně snížit o 7,5%.

Ukazatel	2018	2019	2020	2021	2022
Růst HDP (%)	5,3	4,1	-4,0	3,9	3,2
HDP na obyvatele (tis. USD)	15,5	15,6	14,7	15,7	–
Míra inflace (%)	1,7	2,3	2,9	2,4	3,8
Nezaměstnanost (%)	6,1	5,4	6,5	5,9	5,6
Bilance běžného účtu (mil. USD)	-5,8	2,8	-3,4	-2,4	-1,1
Populace (mil.)	37,9	37,9	37,8	37,8	–
Konkurenceschopnost	37/140	37/141	–	–	–
Exportní riziko OECD	–	–	–	–	–

Predikce EIU

Zdroj: EIU, WEF, OECD

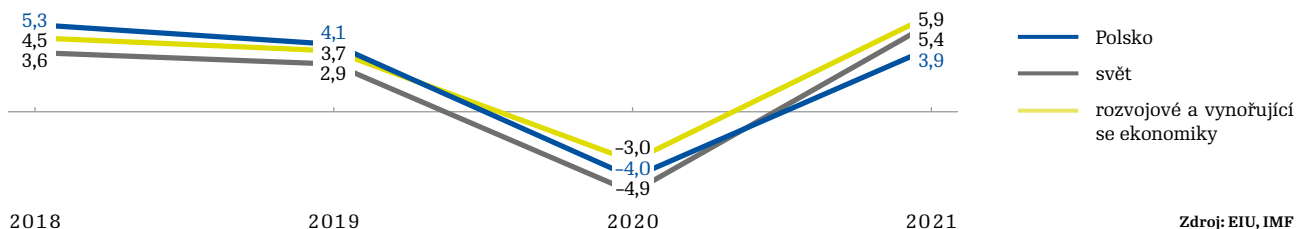
Podíl sektorů na HDP



zemědělství výroba
průmysl služby

Zdroj: WB; 2019

Vývoj HDP (meziročně, %)



Zdroj: EIU, IMF

Vláda dosud zpracovala čtyři protikrizové balíčky, jejichž hodnotu odhaduje Polská obchodní komora na 370 mld. PLN (2 220 mld. CZK). Vzhledem k polskému HDP v roční výši 2 275 mld. PLN se tak jedná o cca 16 % HDP. Polské veřejné zadlužení bylo na konci roku 2019 pouze na úrovni 43,8 % HDP, takže vláda má dostatečný manévrovací prostor. Přesto bylo rozhodnuto, že protikrizové balíčky budou financovány prostřednictvím Polského rozvojového fondu (PFR) a Národní banky Polska (NBP), což umožní formálně nezvyšovat veřejný dluh. PFR by měl vydávat obligace s dvou- až čtyřletou splatností, které odkoupí NBP. Získané prostředky se mají využívat na půjčky podnikatelům a firmám.

Stimulační opatření byla orientována na podporu živnostníků i malých, středních a velkých firem – viz osvobození od plateb sociálního pojištění, příspěvky za výpadek práce, spolufinancování zaměstnanosti, podpora refinancování leasingových smluv v oblasti dopravy, dotace na úroky z úvěrů apod. Z této podpory jsou vyloučeny firmy registrované v daňových rájích – příjemce musí být daňovým rezidentem na území Polska a poslední dva roky platit v Polsku daně. Výjimku je možné udělit pouze tehdy, pokud se beneficiant podpory rozhodne do 9 měsíců převést daňový domicil do Polska.



Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

V Polsku pokračují rozsáhlé veřejné zakázky, především výstavba silnic a dálnic a modernizace železniční infrastruktury. Zvláštní podporu má získat výstavba nájemních bytů. Klíčové projekty, které hodlá vláda v příštích letech realizovat bez ohledu na potíže vyvolané koronavirem, jsou následující: 1. Via Baltica / Rail Baltica (silniční a železniční propojení Pobaltí s Polskem), 2. průplav přes Viselskou kosu (vodní kanál / propojení přístavu Elblag s Baltským mořem), 3. Centrální dopravní uzel CPK (mezinárodní letiště a vysokorychlostní železnice) a 4. tunel Svinoústí (pozemní propojení Štětína a Svinoústí).

► Dopravní průmysl a infrastruktura

Polská vláda přijala usnesení, kterým mění Národní program výstavby silnic na období 2014–2023 s výhledem až do roku 2025. Výdaje na investice do národní silniční sítě realizované z Národního silničního fondu se zvýší o 7 mld. PLN (42 mld. CZK). V důsledku přijatých změn se finanční objem investic v rámci Národního programu výstavby silnic zvýšil celkově na 142,2 mld. PLN (853,20 mld. CZK).

Dodatečné prostředky budou přiděleny na výstavbu nové silnice S12 z Lublinu do Dorohusku na hranici s Ukrajinou, zahájení výstavby nové silnice S8 v úseku Wrocław (Magnice) – Kłodzko, zahájení výstavby nové silnice S5 v úseku Sobótka (S8) – Bolków (S3) a výdaje vyplývající z aktualizace finančních nákladů na dříve plánované investice.

Polská vláda dále přijala změnu nařízení o síti rychlostních silnic a dálnic v Polsku. Rozsah změn zahrnuje mj. výstavbu rychlostních silnic v Dolním Slezsku: S5 v úseku Sobótka (S8) – Bolków (S3) a S8 v úseku Wrocław (Magnice) – Kłodzko a zřízení nové síťové trasy dálnic a rychlostních silnic v souvislosti s implementací Centrálního dopravního uzlu, včetně nového Velkého obchvatu Varšavy. Tento obchvat se bude skládat z dálnice S50 na severu a dálnice A50 na jihu Varšavy.

Polská vláda rovněž vyhlásila program „Mosty pro regiony“, v rámci kterého bude postaveno 21 nových mostů přes největší polské řeky. Na plnění úkolů programu byly vyčleněny prostředky ze státního rozpočtu ve výši 2,3 mld. PLN (13,8 mld. CZK).

Polské Generální ředitelství silnic a dálnic (GDDKiA) plánuje ještě v tomto roce vyhlásit výběrová řízení pro realizaci 353 km nových silnic. Odhadovaná hodnota jejich implementace je cca 12,2 mld. PLN (73,2 mld. CZK). Kromě toho Ministerstvo infrastruktury vypracovalo program budování 100 obchvatů v celém Polsku na období let 2020–2030, který doplní činnosti GDDKiA související s Národním programem výstavby silnic na období let 2014–2023. Náklady na zavedení programu byly odhadnuty na téměř 28 mld. PLN (168 mld. CZK). Vyhlášení výběrového řízení na několik obchvatů je plánováno do konce roku 2020.

► Energetický průmysl

Polsko vyrábí 80 % elektrické energie v tepelných elektrárnách na černé a hnědé uhlí, přičemž více než polovina těchto zařízení je starších 30 let. Z důvodu přísnějších pravidel EU na ochranu životního prostředí bude Polsko nuceno odstavit do roku 2030 z provozu téměř všechny staré technologie. Polská vláda poněkud ustupuje od podpory obnovitelných zdrojů energie a v rámci udržení polského těžebního průmyslu chce podporovat spíše konvenční uhelné elektrárny, takže se plánují jejich modernizace a obnovuje se státní podpora pro pozastavené projekty na výstavbu nových uhelných elektráren. Ačkoliv poslední velkou uhelnou investicí v Polsku bude pravděpodobně výstavba posledního bloku v elektrárně v Ostrolece v hodnotě cca 8 mld. PLN (48 mld. CZK), bude dominance uhlí v polském energetickém

mixu ještě mnoho let generovat poptávku po službách s tím souvisejících. Teplárenství je v Polsku technologicky zaostávajícím odvětvím energetiky, a proto má velký rozvojový potenciál. Velké investice půjdou směrem k ekologizaci obecních a centrálních tepláren a také k růstu podílu kogenerace na celkové výrobě energií.

Polsko plánuje rovněž výrazně investovat do výstavby a modernizace přenosových a distribučních sítí elektrické energie. Do roku 2030 plánuje vláda vyčlenit na investice do přenosové a distribuční sítě celkem přes 14 mld. PLN (84 mld. CZK).

► Služby

S ohledem na polské priority budou s největší pravděpodobností plánované polské investice směřovány do zkvalitnění a rozšíření dopravní infrastruktury. Polsko začalo prosazovat zařazení inovací a jejich podporu mezi významné prvky přispívající ke konkurenceschopnosti země v současném globalizovaném vysoce tržním prostředí (například „čisté spalování uhlí pomocí nástrojů R&D“). Na úrovni státní správy se Polsko snaží o podporu podniků s inovačním potenciálem se zvláštním důrazem na start-upy, např. program Start in Poland v hodnotě 3 mld. PLN (18 mld. CZK), prostřednictvím dotačních programů z národních, a hlavně z unijních zdrojů. Pro podporu z unijních zdrojů zpravidla potřebují polské firmy další zahraniční partnery. Do této kategorie řadíme i možnosti pro české start-upy, ať již by šlo o získání investora, kontaktů, nebo zákazníků.

Zákaz obchodování v neděli skýtá příležitost pro posílení segmentu e-commerce. Podle nejnovějších údajů zprávy „Statista Digital Market Outlook“ se Polsko řadí na 13. místo v žebříčku nejrychleji rostoucích trhů elektronického obchodu na světě. Největším segmentem trhu bude móda, zatímco on-line prodej potravin je nejrychleji rostoucím, i když stále velmi malým segmentem na trhu elektronického obchodování. Očekává se, že objem tohoto segmentu dosáhne v roce 2020 hodnoty 670 mil. USD, zatímco v roce 2017 to bylo 120 mil. USD.

Polský trh e-obchodování neustále získává na objemu, zejména pokud jde o elektronický

obchod B2B, jehož hodnota se v roce 2020 odhaduje na 450 mld. PLN (2700 mld. CZK). Více než 60 % Poláků využívajících internet již nakupuje on-line a téměř 50 % společností B2B očekává, že do tří let zvýší nákupy na tržních platformách „Marketplace“. V souvislosti s COVID-19 roste také popularita streamování, videovysílání a telekonferenčních služeb.

V Polsku roste poptávka po centrech sdílených služeb (Shared Service Center – SSC). Největší poptávka na trhu center sdílených služeb a outsourcingových služeb pro podniky (Business Process Outsourcing – BPO) se bude v následujících letech vyskytovat v oblasti výzkumu a vývoje a IT, v oblasti právních služeb, inženýrských služeb a vývoje a údržby aplikací.

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

Ministerstvo zdravotnictví vyčlenilo na rok 2020 pro polské zdravotnictví finanční prostředky v celkové výši 107,5 mld. PLN (645 mld. CZK). Jednou z klíčových oblastí je léková politika státu. V následujících 15–20 letech bude v Polsku narůstat výskyt onkologického onemocnění. Ministerstvo zdravotnictví vyčlenilo celkem 900 mil. PLN (5,4 mld. CZK) na revitalizaci Národního onkologického ústavu a také upozornilo na potřebu implementace moderních metod léčby rakoviny, včetně terapie pomocí CAR-T do polského zdravotnictví.

V průběhu následujících několika let bude v Polsku modernizováno více než 30 nemocnic a jiných zdravotnických zařízení. Jedná se především o nákup vybavení nebo výstavbu nových nemocničních budov. Ministerstvo zdravotnictví rovněž poukázalo na potřebu podpory seniorské politiky prostřednictvím rozvoje domovů denní péče, zařízení pro péči a ošetření (ZOL) a středisek 75+. Jedním z největších problémů polského zdravotnictví je také rostoucí nedostatek zdravotnického personálu, hlavně zdravotních sester a kvalifikovaných zdravotnických pracovníků. Polský zdravotní systém bude v tomto období také čelit dalšímu velkému tématu – digitalizaci. Očekává se, že elektronická lékařská doporučení a elektronické lékařské záznamy budou zavedeny do konce roku 2021.

Polskými výzkumnými a vývojovými prioritami v oblasti zdravotnictví jsou aplikace umělé inteligence v diagnostickém a terapeutickém procesu v onkologii, řešení v oblasti digitální medicíny, vzdálené poskytování zdravotnických služeb a konzultační činnost na dálku – tzv. telemedicína. Velmi perspektivní je trh nekomerčního klinického testování, který má nyní hodnotu přibližně 2 mld. PLN (12 mld. CZK) a kde se předpokládá trojnásobný růst. Velkým potenciálem v polském zdravotnictví jsou rovněž řešení založená na nanotechnologiích a biomateriálech. Agentura pro lékařský výzkum plánuje také uvolnit prostředky na vývoj vakcín, terapií a technik rychlé diagnostiky v souvislosti s COVID-19.

► **Železniční a kolejová doprava**

Jedná se o velmi perspektivní obor, ve kterém se již úspěšně etablovalo několik českých firem. Na jedné straně zde jsou investice do polských železnic a také mezinárodně úspěšní polští exportéři, jako jsou PESA, Newag aj., na druhé straně existuje silná nabídka na české straně. V rámci programu železničních investic (KPK – Krajowy Program Kolejowy) vyčlenilo Polsko do roku 2023 částku téměř 76 mld. PLN (456 mld. CZK).

Novou iniciativou je Investiční program, který má za cíl výstavbu a modernizaci železničních stanic

v celé zemi. Program má být realizován do roku 2023 a zahrnuje celkem 186 objektů v hodnotě 1 mld. PLN (6 mld. CZK). Státní železniční společnost PKP Intercity oznámila novou strategii pro kolejovou vozidla, která předpokládá, že do roku 2023 bude na modernizaci a nákup kolejových vozidel vynaloženo více než 7 mld. PLN (42 mld. CZK). Program zahrnuje modernizaci a nákup nových železničních vozů, lokomotiv a elektrických jednotek.

Dodatečným rozvojovým impulsem modernizace železnic se má stát výstavba ambiciózního dopravního uzlu CPK. Dopravní uzel by měl být osou matrice pro celostátní železniční síť, která předpokládá 10 tras a vybudování 17 nových úseků v délce 1 300 km s projektovanou rychlostí 150 km/h a možností přestavby na vysokorychlostní železnici. Jako první vznikne vysokorychlostní trať Varšava-CPK-Lodž, která je již nyní zařazena mezi projekty tzv. Nástroje pro propojení Evropy (Connecting Europe Facility – CEF).

Polská vláda přijala rovněž usnesení o zavedení Programu doplňování lokální a regionální železniční infrastruktury do roku 2028 (Program Kolej+). Jedná se o odstranění dopravního vyloučení zejména měst s více než 10 tis. obyvatel, která v současné době nemají přístup k osobní nebo nákladní železniční dopravě. Na jeho realizaci bude v letech 2019–2028 přiděleno téměř 6,6 mld. PLN (39,6 mld. CZK).



5G

Přípravy na spuštění sítě 5G v Polsku probíhají již několik let. Uvedení do komerčního provozu 5G sítě by mělo proběhnout ještě v průběhu letošního roku. Nicméně z důvodu COVID-19 Polsko zrušilo dražbu na frekvenci 5G (v pásmu 3,6 GHz). Podle vyjádření polského ministerstva digitalizace tak letos pravděpodobně nebude možné dokončit řízení o distribuci pásma 3,6 GHz.

Velvyslanectví ČR ve Varšavě

e-mail: commerce_warsaw@mzv.cz

www.mzv.cz/warsaw



Portugalsko

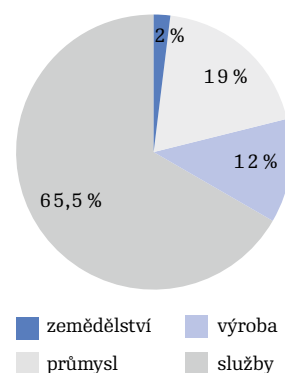
Pandemie zastihla Portugalsko v období ekonomické stability a dobrých vyhlídek do budoucna. Růst HDP v roce 2019 dokonce předčil očekávání vlády, podobně i veřejné finance uzavřely rok mírným přebytkem, což se stalo poprvé od roku 1973. Přebytkový rozpočet tak byl vládou vůbec poprvé plánován i pro rok 2020. Koronavirová krize ale přinesla zásadní zvrát a země byla nucena revidovat odhady na pokles ekonomiky mezi 8 a 10 procenty a rozpočtový deficit okolo 7%. Závažným problémem je výpadek příjmů z cestovního ruchu, který sám o sobě vytváří 15% HDP a s navazujícími odvětvími dokonce 19% HDP, čímž z hlediska platební bilance efektivně kompenzuje obchod se zbožím, jenž je dlouhodobě schodkový.

Ukazatel	2018	2019	2020	2021	2022
Růst HDP (%)	2,6	2,2	-8,0	4,0	3,1
HDP na obyvatele (tis. USD)	23,4	23,1	21,0	22,4	—
Míra inflace (%)	1,2	0,3	-0,2	0,5	1,1
Nezaměstnanost (%)	7,0	6,5	11,0	9,3	6,8
Bilance běžného účtu (mil. USD)	0,9	-0,2	-1,7	0,6	0,3
Populace (mil.)	10,3	10,3	10,2	10,2	—
Konkurenceschopnost	42/137	34/141	—	—	—
Exportní riziko OECD	—	—	—	—	—

Predikce EIU

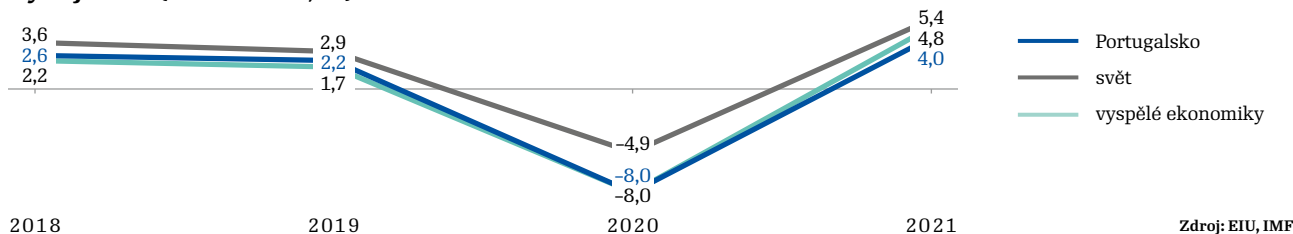
Zdroj: EIU, WEF, OECD

Podíl sektorů na HDP



Zdroj: WB; 2019

Vývoj HDP (meziročně, %)



Zdroj: EIU, IMF

V prvních dvou měsících po vypuknutí pandemie vláda schválila opatření na podporu ekonomiky v hodnotě 12,7% HDP. Hodnota opatření s dopadem na státní rozpočet, jejichž cílem je ochrana pracovních míst a podpora udržení okamžité likvidity firem, byla vyčíslena na 2 mld. EUR (0,9% HDP) měsíčně. Soubor dalších opatření bez přímého dopadu na rozpočet dosahuje 25,1 mld. EUR (11,8% HDP) a zahrnuje poskytování pobídek, odklad plateb daní a odvodů a splátek úvěrů a nájemného. Zvláštní pozornost věnuje vláda podpoře malým podnikům působícím v odvětví cestovního ruchu, které byly silně zasaženy okamžitě po vypuknutí krize, přičemž se dlouhodobě jedná o páteř z hlediska ekonomiky strategického sektoru, jehož znovunastartování je klíčovou prioritou. S tím souvisí také intervence do národního leteckého dopravce TAP Air Portugal, jež pravděpodobně vyústí v další posílení státního podílu ve společnosti, který před pandemií činil 50%.



Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

► Civilní letecký průmysl

Letecký průmysl se v Portugalsku úspěšně rozvíjí díky brazilskému výrobcí letadel Embraer, který zde provozuje dvě továrny a je většinovým vlastníkem tradičního výrobního a opravárenského podniku OGMA. V současné době je plánována výstavba třetí továrny a rozšiřování výroby. České společnosti z oblasti leteckého průmyslu již s Embraerem úspěšně spolupracují. Současně je vzhledem k zvyšujícímu se leteckému provozu nutno posílit pozemní infrastrukturu. Ve stádiu přípravy je výstavba druhého civilního letiště v Lisabonu, které bude určeno především pro nízkonákladové lety a mělo by vyrůst na místě stávajícího vojenského letiště na levém břehu ústí řeky Tajo.

► Energetický průmysl

Rozvoj zelené ekonomiky včetně obnovitelných zdrojů energie je jednou z priorit portugalské vlády, která se hlásí k potřebě urychlení přechodu k cirkulární, resp. uhlíkově neutrální ekonomice. Země nově čerpá 320 mil. EUR ze zvláštního programu schváleného Evropskou komisí, v jehož rámci budou během příštích 15 let alokovány portugalské národní prostředky ve výši 320 mil. do dotací na výstavbu a provoz kogeneračních jednotek spalujících biomasu. Jedná se o preventivní opatření, s jehož pomocí má být likvidován odpad z lesů v rámci boje proti každoročně se opakujícím ničivým požárům. Zařízení pro výrobu energie z vodních i větrných zdrojů jsou v Portugalsku částečně vyráběna, ale rovněž z výrazné části dovážena, v čemž lze spatřovat příležitosti pro české firmy. Další příležitostí je nutné posilování rozvodné elektrické sítě, ke kterému Portugalsko nutí vyvažování výkyvů ekologických zdrojů, a budování propojení Portugalska se španělským a dále celoevropským energetickým trhem.

► Obranný průmysl

Na základě zákona o vojenském plánování probíhá v letech 2019 až 2030 obnova vybavení ozbrojených sil. Zákon počítá s investicemi o celkové výši 4,74 mld. EUR, což je o 1,58 mld. EUR více, než kolik obsahovala jeho předchozí verze z roku 2015 pro plánovací období 2015 až 2026. Plánována je obnova lehkých obrněných vozidel (4×4) a modernizace v oblasti satelitních komunikací, kybernetické obrany, vojenských informací a polních nemocnic. V souvislosti s opakujícími se tragickými lesními požáry je plánován i nákup či pronájem leteckých prostředků pro boj s ohněm. Zde jsou zajímavé příležitosti i pro dodavatele statických monitorovacích zařízení a dronů.

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

Pandemie COVID-19 naplno odhalila nepřipravenost zejména veřejného zdravotnického sektoru, který dlouhodobě trpí nedostatkem investic spojeným s poklesem kvality a dostupnosti lékařské péče. Zvýšení objemu investic do zdravotnictví zemi doporučuje i EU. V této souvislosti lze očekávat nové příležitosti při rekonstrukci nemocnic a obnově jejich vybavení. Připravována je výstavba pěti velkých nemocnic po celé zemi a na Madeiře. Zhoršování státem poskytované zdravotní péče a její dostupnosti a rozvoj zdravotní turistiky vede také k investicím do soukromých zdravotnických zařízení. Stejně jako v ostatních evropských zemích je i zde klíčovým faktorem stárnoucí populace. V této oblasti existuje možná návaznost i na trhy dalších lusofonních zemí.

► Železniční a kolejová doprava

Portugalsko zahájilo výrazné investice do své železniční sítě. Do roku 2023 hodlá investovat celkem cca 2,3 mld. EUR. Plánována je dostavba

několika páteřních tratí, které by měly zlepšit napojení na evropskou železniční síť. Nejvíce aktuální je dokončení koridoru Sines–Badajoz, které mimo jiné zahrnuje výstavbu úseku Evora–Elvas o délce 79 km. Hodnota investice by měla dosáhnout 900 mil. EUR. Kromě výstavby nových tratí je plánována elektrifikace a modernizace stávajících a také obnova zastaralého vozového parku. Příležitostí pro české firmy může být i plánované

posílení městské hromadné dopravy v největších městech Lisabonu a Portu, zejména co se týče příměstských železnic a tramvají.

Velvyslanectví ČR v Lisabonu

e-mail: commerce_lisbon@mzv.cz

www.mzv.cz/lisbon



Rakousko

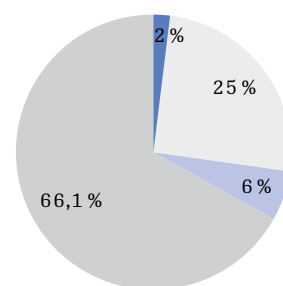
Dopady koronavirové pandemie na rakouské hospodářství zatím nelze spolehlivě odhadnout a vyčíslit. HDP se za 1. čtvrtletí meziročně propadl o 2,9%, odhady poklesu HDP v roce 2020 se pohybují mezi 5,5–7,5 %. V rámci zprávy vydané Evropskou komisí patřilo Rakousko k zemím, u kterých byl očekávaný ekonomický dopad krize jeden z nejnižších v EU. Průmyslová produkce v zemi byla však již během roku 2019 zpomalena v důsledku obchodních konfliktů mezi USA a Čínou a situace na mezinárodních trzích. Hospodářský růst tak podporovala především domácí poptávka v oblasti stavebnictví a služeb. Tyto dva sektory byly následně zasaženy preventivními opatřeními vlády v souvislosti s COVID-19 a následkem toho nárůstem nezaměstnanosti. Do února 2020 nezaměstnanost v zemi klesala, od poloviny března zaznamenala v návaznosti na restriktivní opatření vlády výrazný nárůst, který vrcholil v polovině dubna (meziročně + 231 tis. nezaměstnaných). Následně začala nezaměstnanost opět pozvolna klesat. Zmírnit dopady krize na pracovní trh výrazně pomohl upravený vládní model pro kurzarbeit, který firmy využily pro více než 1,3 mil. zaměstnanců. Míru hospodářských dopadů krize ovlivní situace v Itálii a USA, které jsou po Německu pro Rakousko nejvýznamnějšími obchodními partnery. Vliv bude mít také vývoj v oblasti turismu.

Ukazatel	2018	2019	2020	2021	2022
Růst HDP (%)	2,3	1,5	-6,0	3,4	2,4
HDP na obyvatele (tis. USD)	53,0	51,3	48,8	51,6	—
Míra inflace (%)	2,1	1,5	0,7	0,7	1,2
Nezaměstnanost (%)	4,9	4,5	8,5	6,7	6,0
Bilance běžného účtu (mil. USD)	10,8	11,7	0,4	0,3	0,2
Populace (mil.)	8,6	8,7	8,7	8,7	—
Konkurenceschopnost	22/140	21/141	—	—	—
Exportní riziko OECD	—	—	—	—	—

Predikce EIU

Zdroj: EIU, WEF, OECD

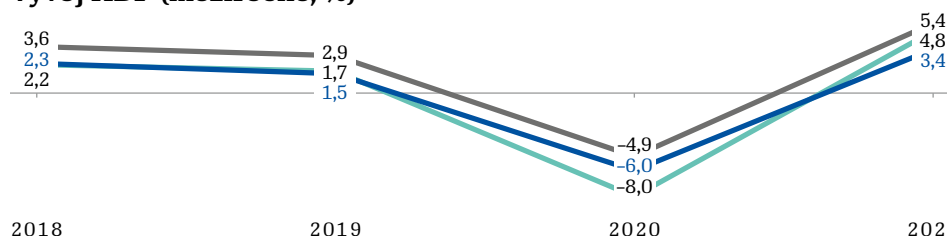
Podíl sektorů na HDP



zemědělství výroba
průmysl služby

Zdroj: WB; 2019

Vývoj HDP (meziročně, %)



Zdroj: EIU, IMF

Rakouská vláda na podporu ekonomiky vyčlenila 50 mld. EUR, což odpovídá přibližně 12,5 % HDP. Částka se skládá z 12 mld. EUR na investice a daňové úlevy, zbývajících 38 mld. EUR připadá na záchraný balík na zmírnění dopadů pandemie. Balík nezahrnuje pouze výdajová opatření, ale tvoří jej také odklady plateb daní nebo až 100% státní záruky na úvěry. Podniky výrazně zasažené poklesem obrátu mohou

požádat o částečnou kompenzaci fixních nákladů. Pro OSVČ a drobné podniky byl zřízen krizový fond s nevratnými příspěvky. Vytvořen byl také balíček na podporu pro start-upy (150 mil. EUR). Umožněno bude zpětné uplatnění daňové ztráty.

Očekává se, že v důsledku výpadku příjmů z daní a výdajových opatření státní rozpočet po loňském přebytku skončí v roce 2020 deficitem více než 10% HDP. Rakousko však patří mezi země, které se mohou zadlužit za výhodných podmínek. Restart ekonomiky vláda plánuje uskutečnit prostřednictvím snižování daňové zátěže u zaměstnanců, úlev firmám za účelem vytvoření pracovních míst a investic do ochrany životního prostředí, digitalizace a regionů. Na období 1. 9. 2020 – 28. 2. 2021 byla vyhlášena 7% investiční prémie, která bude obnášet 14% u investic do digitalizace, ekologizace a zdravotnictví.



Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

► Dopravní průmysl a infrastruktura

V rámci investic do ekologizace a trendu regionalizace oznámila rakouská vláda investice do rozvoje veřejné dopravy ve výši 300 mil. EUR nad rámec stávajícího rozpočtu na dopravu. Z třístamilionové částky je polovina určena na rozvoj infrastruktury, zejména výstavbu a modernizaci (například elektrifikaci, ochranu proti hluku) regionálních tratí, 150 mil. EUR je vyhrazeno na rozšíření nabídky veřejné dopravy – posílení spojů a intenzivnější napojení regionů i turistických oblastí. Do roku 2023 jsou plánovány investice do rozvoje veřejné dopravy za 4,5 mld. EUR. Během příštích dvou let vláda dále hodlá poskytnout prostředky na výstavbu a modernizaci železničních nádraží ve výši 250 mil. EUR. Cílem modernizace je vytvořit modální uzly propojující různé typy mobility s důrazem na snižování emisí. Součástí modernizací nádraží tak bude výstavba dobíjecích stanic pro e-mobilitu a posílení modelů bike and ride a park and ride. Projekty železniční a kolejové dopravy Rakouských drah (ÖBB) tvoří podstatnou část veřejných zakázek v Rakousku, které mohou být na základě kritéria „principu nejlepší nabídky“ zajímavé pro české exportéry.

V rámci svého plánu výstavby investují ÖBB v roce 2020 do kolejové infrastruktury ve východní části Rakouska 670 mil. EUR. Mimo jiné bude do roku 2023 převedena na vysoce výkonnou

drahu Pottendorfská linka mezi Vídní a Vídeňským Novým Městem (Wiener Neustadt). Dále začaly již letos plánovací práce na výstavbu úseku 66 km severní trasy z Vídně do Bernhardsthalu na rakousko-české hranici. ÖBB také ve spolupráci s městem Vídní prezentovaly balíček 6 projektů s investicemi 2 mld. EUR do výstavby S-Bahn (příměstského vlaku) v městské části Vídně a okolí.

► Energetický průmysl

V souladu se strategií pro plnění klimatických cílů rakouská vláda plánuje v příštích dvou letech podpořit 750 mil. EUR zateplování a snižování energetické náročnosti bytových domů i nebytových prostor a ekologizaci topných zařízení. Z programu bude značná část prostředků vyhrazena na výměny olejových kotlů a vytápění. Do sektoru opatření k ochraně klimatu a boji s klimatickou změnou patří také investice do zlepšení ekologického stavu vod a kvality vody, na které vláda nově vyčlenila 200 mil. EUR a očekává celkový investiční efekt ve výši 540 mil. EUR. Prostřednictvím dotací bude v příštích třech letech podpořena také instalace fotovoltaických panelů do 500 kWp a budování úložišť energie. Šance pro firmy se vyskytují v souvislosti se zvýšením interoperability a s digitální integrací energetických sítí (Smart Grid). Nedílnou součástí veřejných zakázek jsou projekce, výstavba,

monitoring a sanace energetické infrastruktury včetně potrubních systémů a odpovídajícího použití měřicí a regulační techniky. Vláda má také plány investovat do obnovitelných zdrojů energie (OZE), výstavby fotovoltaiky v rozsahu dalších 11 TWh do roku 2030 („program jednoho milionu střech“). V roce 2021 má vstoupit v platnost zákon o výstavbě obnovitelných zdrojů, který má vytvořit podmínky pro naplnění cíle pokrýt do roku 2030 a pokrýt 100 % spotřeby elektřiny z obnovitelných zdrojů.

► ICT

Výsledkem vládních opatření proti COVID-19 je rozšíření povědomí o digitálních řešeních a možnostech vzdáleného přístupu, což Rakousko posunulo o krok dále k digitální společnosti. Z intenzivnější organizace práce a výuky v digitálním prostředí vyplývá obchodní potenciál pro široké portfolio softwarových výrobků a služeb IT, zejména pokud jde o praktické aplikace digitální komunikace, Cloud Computing a učení se na dálku, kybernetickou bezpečnost a řešení e-commerce. Nedávná studie Institutu vyšších studií (IHS) ukázala, že rakouské malé a střední podniky mají ve srovnání zemí EU rezervy především v oblastech e-commerce, marketingu na sociálních sítích a využívání cloudových služeb. Příležitosti pro subdodavatele mobilních operátorů se vyskytují v oblasti plošné výstavby sítí 5G, kterou má Vídeň do roku 2022 podpořit částkou 20 mil. EUR. Plánovány jsou také další investice do výstavby širokopásmového připojení. Do digitalizace v oblasti vzdělávání by v příštích letech mělo být investováno 440 mil. EUR.

Nezávisle na COVID-19 jsou perspektivní oblasti sběru, zpracování a analýzy velkých dat (big data), aplikace umělé inteligence (AI) a Machine Learning, které umožňují predikci zákaznického chování a jsou používány téměř ve všech průmyslových odvětvích. Existuje poptávka po řešeních Cloud-SaaS (Software as a Service), Augmented a Mixed Reality (AR/MR), například pro předávání znalostí, nebo po aplikacích vzdálené údržby (Remote Support). Předmětem veřejných zakázek jsou často digitální přístupové systémy, systémy registrace návštěvníků a správy parkovacích zařízení.

► Stavební průmysl

Města a obce získají v rámci opatření na obnovu ekonomiky od spolkové vlády podporu na investice do výstavby a modernizace škol a školek, zařízení pro seniory a hendikepované, muzeí, kostelů, sportovních zařízení apod. U oprav a modernizací budov bude kladen důraz na snižování jejich energetické náročnosti. S ohledem na zmiňovaný důraz na regionalizaci jsou investice příležitostí především pro české firmy v pohraničních regionech. Finanční prostředky budou poskytnuty na již probíhající i nové projekty do konce roku 2021. Nad rámec této podpory investuje vláda v příštích deseti letech dalších 2,4 mld. EUR do výstavby a modernizace škol. Vláda též ohlásila výstavbu 25 tis. bytů pro cenově dostupné bydlení a investice do infrastruktury stávajících státních budov a rozvoje nových moderních budov šetrných vůči životnímu prostředí.

V oblasti soukromého sektoru jsou v současnosti trendem hybridní formy využití nemovitostí (sdílené kanceláře, společně využívané prostory) a tzv. microliving, to znamená koncept prostorově efektivního a kompletně zařízeného bydlení v podobě minibytu, který bude expandovat v rakouských městech.

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

Součástí programu rakouské vlády na období let 2020–2024 je výstavba jednotek primární péče, tj. ordinací lékařů a nemocničních zařízení, posílení preventivních opatření, například prohlídek, screeningů a vakcinačních aktivit v rámci příslušných programů. Zvýšenou potřebu v oblasti primární péče reflektuje i pandemický plán Rakouska, který byl aktualizován v únoru 2020.

Rakousko disponuje poměrně vysokou hustotou nabídky lůžek pro intenzivní péči v nemocnicích. Ohledně obvyklých zdravotnických potřeb (roušek, OP masek, rukavic a dalších výrobků na jedno použití) se ale během krize ukázala výrazná závislost na dodavatelích z třetích zemí. Proto se Rakousko v současné době snaží preventivně posílit domácí výrobu těchto produktů včetně polomasek třídy FFP2 a FFP3. Nové příležitosti se však i po odeznění krize vyskytují

u dodávek přístrojů pro testování, diagnózu a sledování pacientů v lékařských zařízeních, zejména co se týče vybavení s vyšším technologickým stupněm a pro specializované použití v pohotovostní a intenzivní medicíně, například vybavení sanitek, poskytnutí příslušenství pro dýchání včetně respiračních přístrojů, ovladačů a čerpadel pro lékařské respirátory a diagnostických přístrojů a senzorů. Na vzestupu jsou softwarové výrobky pro lékařství, telemedicínu a aplikace pro zdravotnictví.

Dále je prostor pro spolupráci v oblasti inovativních hygienických výrobků pro lékařské použití, hygienických obalů a dezinfekčních výrobků a služeb, zejména pokud se opírají o senzorovou techniku, chytré dávkovače atd. V rámci nových

opatření pro péči, jejichž nutnost uvádí ministerstvo sociálních věcí (BMAŠK) ve své prognóze pro sektor péče – mluví se o cca 75 000 dodatečně potřebných pracovních silách v tomto sektoru do roku 2030 – se zvyšuje také poptávka po inovativních řešeních a ošetrovatelských pomůckách pro vykonávání pečovatelských služeb.

V oblasti farmacie Rakousko v návaznosti na koronavirovou krizi zdůrazňuje nutnost zachování a návratu výroby léků v rámci Evropy s cílem ukončit závislost na dovozu léků z třetích zemí.

Velvyslanectví ČR ve Vídni

e-mail: commerce_Vienna@mzv.cz

www.mzv.cz/vienna



Rumunsko

Hlavním zdrojem nákazy COVID-19 se ukázala migrace rumunských pracovních sil. Rumunsko je co do počtu úmrtí nejpostiženější zemí střední a východní Evropy. Nezaměstnanost v roce 2019 oscilovala kolem 4%, nyní se pohybuje kolem 7,8%, vyjádřeno nominálně nezaměstnaných může být v roce 2020 až 1 milion lidí. Pandemií COVID-19 bude ovlivněno více než 30% rumunské ekonomiky. Příjmy do státního rozpočtu se ve srovnání s původním rozpočtem na rok 2020 sníží o 23,2 mld. RON (4,78 mld. EUR).

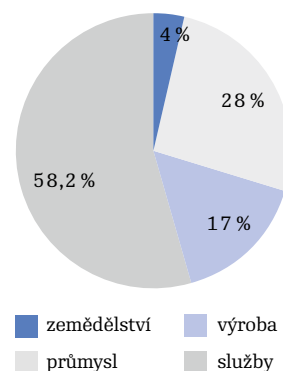
Očekává se, že schodek rozpočtu Rumunska se v letošním roce zvýší na 9,2% HDP (ve srovnání s cílem vlády ve výši 6,7% HDP). V roce 2021 se schodek ještě zvětší a dosáhne 11,4% HDP. Projekce zahrnují scénář 40% zvýšení penzí v září tohoto roku. Předpokládá se, že poměr veřejného dluhu k HDP vzroste z 35,2% v roce 2019 na téměř 55% v roce 2021. Běžný účet je dlouhodobě v deficitu.

Ukazatel	2018	2019	2020	2021	2022
Růst HDP (%)	4,4	4,1	-6,0	4,2	4,6
HDP na obyvatele (tis. USD)	12,4	12,9	11,9	13,3	–
Míra inflace (%)	4,6	3,8	2,5	2,2	2,5
Nezaměstnanost (%)	4,2	3,9	7,1	5,5	4,9
Bilance běžného účtu (mil. USD)	-10,5	-11,4	-13,3	-11,2	-11,9
Populace (mil.)	19,5	19,4	19,2	19,1	–
Konkurenceschopnost	52/140	51/141	–	–	–
Exportní riziko OECD	3/7	3/7	3/7	–	–

Predikce EIU

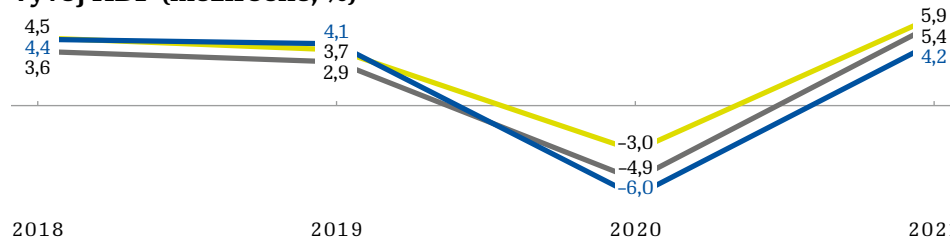
Zdroj: EIU, WEF, OECD

Podíl sektorů na HDP



Zdroj: WB; 2019

Vývoj HDP (meziročně, %)



Zdroj: EIU, IMF

Výdaje vlády se ve srovnání s původním rozpočtem zvýší o 12,5 mld. RON (2,58 mld. EUR). Vláda podporuje z rozpočtových zdrojů nejzasazenější sektor HORECA (restaurace, hotely, turistické agentury, doprava). Kapitálově vláda podporuje společnosti, které mohou měnit profil výroby. Zvýší se limity ručení státu za úvěry pro malé a střední podniky. Stát bude dotovat úhrady úvěrů společnostem, resp. se bude vracet DPH až do maximální výše 9 mld. RON, aby bylo zachováno jejich cash flow. V letošním roce vláda neplánuje žádný nárůst daní, který by kompenzoval rostoucí výdaje.



Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

Vládní plány hospodářské obnovy zahrnují masivní veřejné investice do dopravní, energetické, zdravotní, komunikační a vzdělávací infrastruktury. Vláda bude také klást důraz na potravinovou soběstačnost a obrannou infrastrukturu.

► Dopravní průmysl a infrastruktura

Pro české firmy v tomto sektoru mohou být perspektivní například: dodávky obalů a obalové techniky, výrobních linek, strojů a zařízení nebo export konkrétních komponentů pro výrobce vozidel, elektrovozidel nebo jejich subdodavatele, participace na rozvoji dopravní infrastruktury, konkrétně dodávkami a subdodávkami stavebních materiálů a technologií, strojů a zařízení a případně i formou dodávek stavebních prací nebo stavební supervize dle požadavku investora.

► Energetický průmysl

Pro české firmy může být perspektivní například: aktuální dostavba 3. a 4. bloku v jaderné elektrárně Cernavoda. (Pozn.: V roce 2015 podepsala rumunská Nuclearelectrica memorandum o dostavbě 3. a 4. bloku se společností CGN – China General Nuclear Power. V lednu 2020 premiér Orban prohlásil, že vláda bude chtít od memoranda odstoupit. Jako důvod uvedl European Green New Deal.) Výstavba nových elektráren, rekonstrukce a modernizace stávajících energeticky neefektivních elektráren nebo dobíhající projekty větrných elektráren. A dále jsou to projekty na zvyšování energetické účinnosti, v oblasti kogeneračních jednotek, obnovitelných zdrojů energie, malých vodních elektráren a rozvodných energetických páteřních sítí atd.

► ICT

Pro české firmy mohou být perspektivní například: možnosti dodávek technologií, specializovaného SW pro řízení průmyslových provozů a call center, dodávky SW řešení pro ochranu firemních dat, participace na projektech programu digitální agendy pro nové programovací období 2014–2020

za 2,4 mld. EUR. Pro české firmy může být perspektivní například narůstající trend v oblasti smart technologií.

► Obranný průmysl

Pro české firmy mohou být perspektivní například: participace na přezbrojování, vybavení letišť, speciální materiál, zdravotní potřeby.

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

Pro české firmy existují předpoklady pro export: lékařských přístrojů a zařízení, zdravotnického materiálu, pomůcek a vybavení zdravotnických pracovišť včetně specifických dodávek například ochranných prostředků v rámci situace vyvolané pandemií COVID-19 a řešení následků. Na trhu jsou všeobecně žádána moderní parafarmaceutika, volně prodejné doplňky stravy a spotřební materiál.

► Zemědělský a potravinářský průmysl

Pro české firmy může být perspektivní například: export potravinových výrobků a strojního vybavení do potravinářských výrobních a zpracovatelských závodů. V zemědělství mají perspektivu dodávky zemědělské techniky a technologií, zemědělských strojů, zařízení a zemědělských hnojiv. Konkrétně se do Rumunska dováží traktory, zemědělské nástavby. Výběrová řízení se objevují v oblasti vybavení vepřinů, drůbežáren a zavlažovacích technologií atd.

Velvyslanectví ČR v Bukurešti

e-mail: commerce_bucharest@mzv.cz

www.mzv.cz/bucharest



Rusko

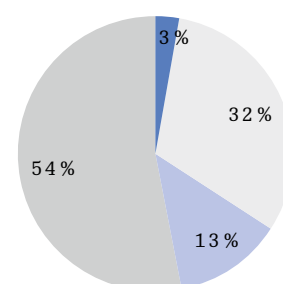
Koronavirová pandemie zasáhla Rusko o něco později než evropské země, proto není statistika letošního prvního čtvrtletí touto krizí téměř ovlivněna. Restriktivní míry se naplno projeví až ve druhé čtvrtině tohoto roku. Ekonomiku, která se do té doby opírala o přebytkový státní rozpočet, kladnou obchodní bilanci, nízkou nezaměstnanost, vysoké rezervy zlata a klesající inflaci, podle všeho čeká za toto roční období v meziročním srovnání pokles až o osm procent. Kromě dopadu pandemie na ekonomiku se Rusko bude muset také vyrovnat s propadem cen ropy. Státní rozpočet na cenu 42 USD/barel a pokles cen povede k rozpočtovému deficitu, který může letos dosáhnout až 5 % HDP.

Ukazatel	2018	2019	2020	2021	2022
Růst HDP (%)	2,5	1,3	-5,2	1,6	1,8
HDP na obyvatele (tis. USD)	11,2	11,4	9,8	10,2	–
Míra inflace (%)	2,9	4,5	4,2	4,8	5,2
Nezaměstnanost (%)	4,8	4,6	6,6	5,2	4,8
Bilance běžného účtu (mil. USD)	113,7	64,6	2,7	21,9	65,7
Populace (mil.)	148,8	148,9	149,0	148,9	–
Konkurenceschopnost	43/140	43/141	–	–	–
Exportní riziko OECD	4/7	4/7	–	–	–

Predikce EIU

Zdroj: EIU, WEF, OECD

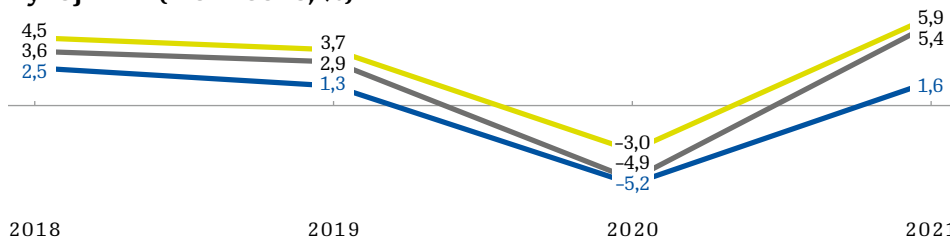
Podíl sektorů na HDP



zemědělství výroba
průmysl služby

Zdroj: WB; 2019

Vývoj HDP (meziročně, %)



Rusko
svět
rozvojové a vynořující se ekonomiky

Zdroj: EIU, IMF

Vláda zatím do podpory ekonomiky vložila asi 2,7% HDP a další pomoc ještě plánuje. Postiženým podnikům přispívá na mzdy, umožnila půlroční odklad splátek daní a velkým tzv. systémovým podnikům dotuje půjčky na doplnění oběžného kapitálu. Těžce zasažené stavební firmy budou mít možnost nechat si prodloužit platnost stavebního povolení, která vyprší na konci roku 2020 o jeden rok. Díky nízkému vládnímu dluhu by také Rusko nemělo mít problém si na řešení dopadů krize půjčit peníze na finančních trzích, i když za půjčky musí platit vyšší úroky než vyspělé země. Vláda si zatím ale půjčovat nehodlá, stejně tak slibuje, že nebude zvyšovat daně. V první fázi hodlá využít peníze z Fondu národního bohatství, ve kterém se shromažďují přebytky z prodejů ropy při ceně nad 42 USD za barel a kde se do začátku krize nastřádalo přes sedm procent HDP.



Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

► Dopravní průmysl a infrastruktura

Velké množství tramvají v ruských městech je československé výroby a potřebují, stejně jako trolejbusy a další prostředky městské hromadné dopravy včetně potřebné infrastruktury, generální opravy nebo úplnou výměnu. Deset největších ruských měst kromě Moskvy a Petrohradu má projít kompletní obnovou tramvajového a trolejbusového parku, plánuje se nakoupit přes 6 tis. tramvají a 5 tis. trolejbusů. Do programu se mohou zapojit i velcí investoři, kteří by převzali dlouhodobé provozování veřejné dopravy v těchto městech.

Od roku 2021 by všechny železniční nákladní vozy, které budou procházet generální opravou, měly být vybaveny kazetovými ložisky namísto stávajících kuličkových. V zemi existující výrobci budou mít kapacitní problém uspokojit vládou vyžadovanou změnu, protože nový druh ložisek má dosud jen necelých deset procent z více než 1,15 mil. železničních vagonů v Rusku. V Rusku není ani dostatek servisních center, která by dokázala tyto výměny, jež podle odhadů mohou představovat investiční náklady kolem 100 mld. Kč, provádět. Příležitost může být také pro výrobce oceli, protože v Rusku vyráběná ocel zatím nesplňuje všechny parametry na nový druh ložisek.

► Vodohospodářský a odpadní průmysl

V Rusku probíhá klimatická změna 2,5× rychleji, než je světový průměr, z cílových 87 má jen 80 % obyvatel přístup ke kvalitní pitné vodě a 89 % použité vody se bez očištění pouští do řek. V situaci, kdy navíc lidé a firmy vytváří 55-60 mil. tun tvrdého odpadu bez třídění ročně, jsou celostátní projekty „Čistá voda“ a „Nakládání s pevnými odpady“ příležitostmi, jak využít ruské potřeby v těchto oblastech. Regiony dostaly právo plánovat stavby vlastních spaloven tuhého odpadu, podle odhadů by se jich v Rusku mohlo postavit 25-30. Vláda chce, aby firmy i obyvatelé

začali recyklovat odpady, cílem je recyklovat 36 % veškerého pevného odpadu. V Rusku je jen několik firem schopných vyprojektovat a postavit třídírnou odpadu, šance mají ty české firmy, které dokážou tyto služby zrealizovat. Plánuje se spuštění programu „Rozšířená zodpovědnost výrobce“, který přenese zodpovědnost za druhotné využití výrobku a jeho obalu na výrobce. Naprostá většina průmyslových firem nemá v této oblasti zkušenosti a při spouštění vlastních kapacit na nakládání s odpady může poptávat konzultační a asistenční služby. Vláda chce stimulovat třídění domácího odpadu, k čemuž budou potřeba velké nádoby na sběr plastů a barevného skla.

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

Ještě před pandemií COVID-19 spustilo Rusko dva národní programy, Zdravotnictví a Demografie, které jsou mezi třinácti prioritami ruské vlády do roku 2024. Jejich cílem je zlepšit úroveň zdravotnictví a významně prodloužit věk dožití v Rusku. Prezident na konci loňského roku do programu Zdravotnictví nechal přidat cca 9 mld. USD nad rámec plánovaných výdajů, především na obnovu tzv. první linie, tedy sítě poliklinik, první pomoci a regionálních lékařských center, které jsou ve špatném stavu a kam se pacienti obracejí s prvními příznaky zdravotních problémů. Kromě lékařského, především diagnostického, vybavení těchto objektů budou potřeba stavební a instalační práce, doplněné následnou údržbou instalovaných přístrojů neoperačního charakteru, a školení zdravotnického personálu. Ruské nemocnice poptávají kyslíkové přístroje a uzavírací ventily k lahvím pro zdravotní plyny.

Roste poptávka po vitamínech a potravinových doplncích. Ruské zdravotnictví poskytuje jen málo státem hrazených výkonů, a lidé proto investují do léků bez předpisu a vitamínů, aby posílili svou imunitu. Rusko také patří mezi státy, které nejvíce tlačí na zahraniční výrobce, aby svoje patentované

léky poskytovali za nízké ceny. Mnoho z nich proto raději z ruského trhu odešlo. I to je důvod, proč je v Rusku výhodnější dodávat léky bez předpisu než dodávat patentované léky na předpis.

Velvyslanectví ČR v Moskvě

e-mail: commerce_moscow@mzv.cz

www.mzv.cz/moscow



Řecko

Řecko prošlo v letech 2011–2018 hlubokou fiskální a následně hospodářskou krizí, v jejímž průběhu ztratilo čtvrtinu domácího produktu. Rok 2018 naznačil možnost návratu k růstu a rok 2019 to potvrdil. Tahounem ekonomiky však pohříchu zůstává jen cestovní ruch, který se na tvorbě HDP podílí přímo z 10 % a nepřímo z 25 %. V roce 2019 navštívilo Řecko 33 mil. turistů a tržby z cestovního ruchu ve výši 19 mld. EUR vyrovnaly tradičně hluboký deficit obchodní bilance. V roce 2020 se počítalo s dalším nárůstem, ale mimo to i s posílením investic do odvětví jako energetika, ekologie, inovace, infrastruktura, stavebnictví.

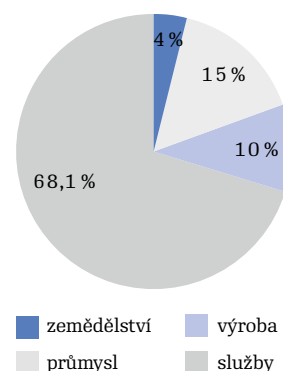
Vládní opatření proti důsledkům koronavirové pandemie zmrazila ekonomiku ve prospěch ochrany zdraví obyvatel. Krizí oslabené veřejné zdravotnictví by případné rozšíření pandemie nedokázalo zvládnout. Na podporu hibernované ekonomiky a její restart vyčlenila vláda 24 mld. EUR. Přesto se očekává hluboká recese. Oficiální prognóza Ministerstva financí pracuje s bazickým (-4,7 % HDP) a negativním (-7,9 % HDP) scénářem. Evropská komise v jarních predikcích 2020 označuje řeckou ekonomiku vzhledem k její struktuře (vysoká závislost na službách v cestovním ruchu, dopravě a obchodě) za nejzranitelnější v EU a hloubku propadu odhaduje na -9,7 % HDP. Nezaměstnanost má vzrůst na 20 %, což se negativně projeví na soukromé spotřebě. Ministerstvo financí a Evropská komise se shodují, že země má potenciál v roce 2021 ztráty do značné míry vyrovnat.

Ukazatel	2018	2019	2020	2021	2022
Růst HDP (%)	1,9	1,9	-7,0	2,8	2,2
HDP na obyvatele (tis. USD)	20,7	19,9	18,5	19,3	–
Míra inflace (%)	0,8	0,5	-0,4	0,9	1,6
Nezaměstnanost (%)	19,4	17,3	21,2	21,6	20,2
Bilance běžného účtu (mil. USD)	-6,2	-2,9	-5,7	-6,1	-8,0
Populace (mil.)	10,5	10,5	10,4	10,4	–
Konkurenceschopnost	57/140	59/141	–	–	–
Exportní riziko OECD	–	–	–	–	–

Predikce EIU

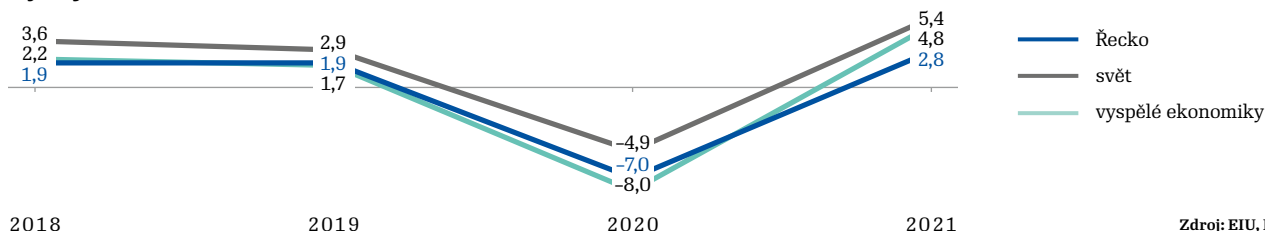
Zdroj: EIU, WEF, OECD

Podíl sektorů na HDP



Zdroj: WB; 2019

Vývoj HDP (meziročně, %)



Zdroj: EIU, IMF

Výraznou pomocí pro Řecko by se mohl stát balíček obnovy Evropské komise, odkud má Řecko šanci získat až 31,9 mld. EUR (22,5 mld. formou dotací a 9,4 mld. formou půjčky), které by umožnily návrat k původnímu programu, tzn. k podpoře podnikání, snižování daňové zátěže fyzických i právnických osob

a zvyšování investic. Jejich objem dle odhadů Evropské komise v důsledku pandemické krize klesne v letech 2020–2021 o 15 mld. EUR. Vláda hodlá prostředky použít jak na podporu firem a pracujících postižených důsledky pandemie, tak na posílení zdravotnického systému země a na podporu hospodářského růstu. V říjnu 2020 se očekává předložení návrhu „Tříletého plánu transformace rozvojového modelu země“.



Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

Vzhledem k nedostatku finančních prostředků bude postkoronavirové období příležitostí hlavně pro vývozy s investičním podílem. Standardní prodej zboží se může dostat do útlumu.

► Automobilový průmysl

Zhruba polovinu exportu do Řecka představují tradičně stroje a dopravní prostředky. S ohledem na potřebu obnovit firemní i soukromý vozový park, který během krize zastaral, a vzhledem k rostoucím potřebám turistických půjčoven stále existuje prostor pro další růst. Koronavirová krize může ale nákupy odsunout na pozdější období, jak se ukázalo v případě výměny městských autobusů v Athénách a Soluni.

► Energetický průmysl

Vzhledem k deklarovanému záměru snížit závislost země na lignitu se vrací na scénu zájem o posílení výroby energie z obnovitelných zdrojů, oživení prožívají malé vodní elektrárny. Plán úplné dekarbonizace s horizontem v roce 2028 přinese kromě změny energetického mixu také projekty do rekultivace lignitových oblastí (zejména v regionu Západní Makedonie).

V klasické výrobě elektřiny lze očekávat nové příležitosti v souvislosti s probíhající plnou liberalizací trhu. Probíhá výstavba nových, zejména plynových elektráren, modernizuje se rozvodná síť a pokračuje výstavba podmořského propojení pevninské rozvodné sítě s ostrovy. Dlouhodobě perspektivní se jeví sektor LNG infrastruktury. Průzkum nalezišť ropy a zemního plynu naopak zřejmě ustoupí do pozadí vzhledem k palivové krizi.

► ICT

Významné postavení v českém exportu získává vybavení pro telekomunikace a informatiku. Vývoz strojů pro automatické zpracování dat, monitorů, paměťových zařízení, optických vláken apod. roste. Pandemie zdůraznila význam digitalizace, IT a telekomunikací a vytvořila prostor pro růst vývozu těchto komodit.

► Služby

Rozvoj cestovního ruchu dlouhodobě skrývá potenciál pro všechny komodity sektoru HORECA. Sklo, skleněné výrobky a porcelán si na řeckém trhu udržují dobré jméno. Propad cestovního ruchu v roce 2020 však zbytné investice oddálí.

Ve střednědobém horizontu ale může export, při vhodné cenové politice a moderní designové nabídce, výhledově posílit.

Trvá záměr vlády privatizovat některé lázeňské lokality a o oživení mají zájem i sama lázeňská místa. Inspirací je i český model využití léčebných pramenů a technologií. Překážkou zůstává nedostatečná legislativa, minulostní zátěže či nedořešené vlastnické vztahy.

Perspektivy jsou v kombinované dopravě a dopravní infrastrukturu. Čínská COSCO International Ltd. má v rukou správu pirejského přístavu a navyšuje jeho kapacity. Modernizován bude i přístav v Soluni, který má v dlouhodobém pronájmu mezinárodní konsorcium SEGT. Počítá se s výstavbou

překladišť a center kombinované dopravy a realizuje se program modernizace a rozšiřování železniční sítě.

► **Vodohospodářský a odpadní průmysl**

Nedostatečná kapacita skládek a sankce Evropské komise dlouhodobě volají po investicích do zpracování pevného odpadu (městského i průmyslového). Vedou se diskuse jak o formě řešení (na úrovni regionu či města), tak o mixu technologií, který bude použit (na recyklaci a kompostování, spory o spalování), ale i o umístění jednotlivých závodů, proti kterým však řada komunit protestuje. Potenciál mají technologie na zpracování recyklovaného materiálu, rekultivace starých a výstavba nových skládek. Vláda podporuje moderní ekologická řešení a cyklický model řešení odpadů.

Očekává se posílení projektů orientovaných na zlepšení hospodaření s vodami (biologické čističky, hospodaření s podzemními vodami,

odsolování atd.), které však často brzdí lokální zájmy. Strategické projekty budou realizovány formou partnerství veřejného a soukromého sektoru (PPP). Od července 2021 hodlá vláda zakázat veškeré jednorázové plasty zejména ve veřejném stravování, což vytváří prostor pro dovoz ekologických náhražek.

► **Zdravotnický a farmaceutický průmysl**

Nutnost po úsporných letech krize obnovit vybavení státních i soukromých zdravotnických zařízení, kterou potvrdila pandemie, vytváří příležitosti pro vývoz zdravotnické techniky, vybavení, materiálu a rehabilitačních pomůcek.

Velvyslanectví ČR v Athénách

e-mail: commerce_athens@mzv.cz

www.mzv.cz/athens



Severní Makedonie

Pandemie COVID-19 bude pravděpodobně největší výzvou pro makedonskou ekonomiku od nezávislosti země v roce 1991. Nejpesimističtější scénáře předpovídají pokles HDP o 4%. Pro srovnání, během hospodářské krize v roce 2009 HDP klesl pouze o 0,4%. Prognóza na rok 2021 je naopak optimistická +7%, s výhradou globálního ekonomického zotavení po pandemii.

Pandemie má logický dopad i na růst nezaměstnanosti. MMF odhaduje její nárůst až na 20,4% v roce 2020 a následný mírný pokles na 19% v roce 2021.

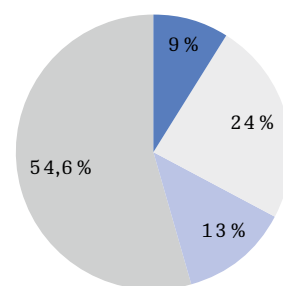
Severní Makedonie aktuálně čelí poklesu příjmů o 40% až 65% ve srovnání s rokem 2019. Opatření, která mají zabránit šíření COVID-19, výrazně zpomalila hospodářskou aktivitu v zemi. Byl zaznamenán prudký pokles daňových příjmů přibližně o 25% za den. To se promítlo do úpadku celkových daňových příjmů, což znamená pokles o 17% příjmů z DPH, 11% v příjmech ze spotřebních daní a 11% v příjmech z daní ze zisku. Měna „MKD“ postupně znehodnocuje kolem 3%.

Ukazatel	2018	2019	2020	2021	2022
Růst HDP (%)	2,7	3,5	-4,0	7,0	—
HDP na obyvatele (tis. USD)	6,1	6,1	5,9	6,3	—
Míra inflace (%)	1,5	0,8	-0,9	0,8	—
Nezaměstnanost (%)	20,7	17,3	20,4	19,0	—
Bilance běžného účtu (mil. USD)	0,0	-0,1	-0,2	-0,2	-0,3
Populace (mil.)	2,1	2,1	2,1	2,1	2,1
Konkurenceschopnost	84/140	82/141	—	—	—
Exportní riziko OECD	5/7	5/7	5/7	—	—

Predikce EIU

Zdroj: MMF, WEF, OECD

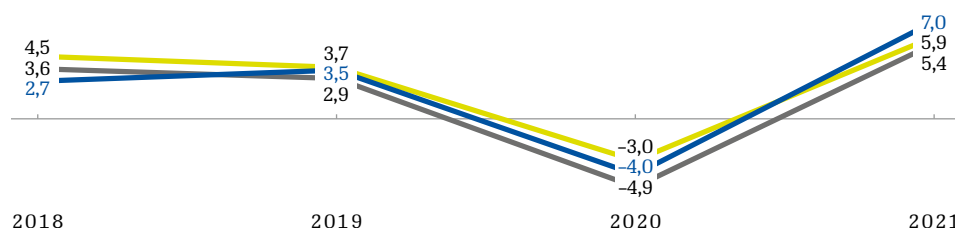
Podíl sektorů na HDP



zemědělství výroba
průmysl služby

Zdroj: WB; 2019

Vývoj HDP (meziročně, %)



Zdroj: EIU, IMF

Ve snaze zmírnit dopad na ekonomiku vláda realizovala protikrizová opatření ve třech samostatných fázích. Jedná se o tříměsíční fiskální balíček, který má pomoci řešit problémy podniků s likviditou a chránit pracovní místa se zaměřením na postižená odvětví, jako je doprava, ubytovací zařízení a restaurace. V souhrnu se jedná o 200 mil. EUR. Třetí soubor opatření byl předložen v květnu 2020 a týká se revitalizace, hospodářského oživení a stimulace spotřeby a průmyslu. Celková ekonomická pomoc ze všech opatření přijatých vládou se odhaduje na 550 mil. EUR, respektive 5,5% HDP Severní Makedonie.

Národní banka Severní Makedonie snížila úrokovou sazbu o 0,25 % na 1,75 %. Rovněž revidovala svou regulaci úvěrového rizika s cílem podpořit banky, aby dočasně restrukturalizovaly úvěry, a uvolnila standardy klasifikace úvěrů. Kromě toho snížila základnu pro povinné minimální rezervy o množství nových půjček podnikům v dotčených odvětvích.

Vláda současně upravila vyhlášku, která bankám snadno a jednoduše umožňuje odložit půjčky svým zákazníkům bez nutnosti podepsání příloh či fyzické přítomnosti v bankovních kancelářích. Splátky na splácení úvěrů fyzických osob se mohou snížit až o 70 % v průběhu příštích tří měsíců do června 2020 a lhůta splatnosti bude prodloužena nejméně o 90 dní. Podobné opatření bude zavedeno i pro právnické osoby.

Za účelem řešení důsledků koronavirové krize oznámil stát plány na získání půjček od mezinárodních finančních institucí. Od Mezinárodního měnového fondu v hodnotě 87 mil. EUR, od Světové banky v hodnotě 100 až 120 mil. EUR a od zahraničních komerčních bank v hodnotě 400 mil. EUR. Při současném veřejném dluhu ve výši 48,9 % HDP (5 540,9 mil. EUR) rostou obavy z možného předlužení země a dlouhodobých dopadů na ekonomiku.



Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

Pro rok 2020 přijala Severní Makedonie státní rozpočet ve výši rekordních 3,9 mld. EUR. Vláda plánovala implementaci nové strategie, která by se zaměřila na investice do lidského kapitálu a státní investice. Tento plán se částečně změnil kvůli pandemii COVID-19. Pokles parametrů ekonomických ukazatelů přinutil vládu k opětovnému hledání rovnováhy a přehodnocení státního rozpočtu.

Vláda Severní Makedonie se však nevzdává svých priorit a kapitálových investic. S rebilancí rozpočtu byla řada prostředků přemístěna, ale většina investic do dříve plánovaných projektů byla zachována. V květnu 2020 byla zveřejněna veřejná výzva k předkládání žádostí o stanovení investičních projektů v oblasti strategických investic. Veřejné strategické projekty musí být v souladu se strategickými prioritami vlády Severní Makedonie. Status strategického investičního projektu lze stanovit za podmínek a postupů stanovených zákonem pro projekty v následujících oblastech: energetika a infrastruktura, doprava a spoje, cestovní ruch, zpracovatelský průmysl, lesnictví a vodní hospodářství, potravinářský průmysl, zdravotnictví, zemědělství, průmyslové a technologické parky, nakládání s odpadními vodami a odpady, IT zóny, sport, věda a vzdělávání. Uzávěrka veřejné výzvy je 31. 12. 2021. Všechny informace lze získat na internetové adrese <http://www.economy.gov.mk/doc/2810>.

► Vodohospodářský a odpadní průmysl

S přibližováním se Severní Makedonie ke standardům EU začíná být odpadové hospodářství a ochrana vodní zdrojů vážným tématem. Očekává se řada projektů, s využitím financování z EU, na výstavbu čističek odpadních vod prakticky ve všech regionech země. Mezi prvními by měla být realizována čistiřna odpadních vod v hlavním městě Skopji, kde Evropská investiční

banka (EIB) a Evropská banka pro obnovu a rozvoj (EBRD) poskytly 136 mil. EUR na její realizaci. Čistička bude, v souladu s normami EU, obsluhovat více než 500 tis. lidí. S podporou Evropské unie byla již dokončena výstavba čistiřen odpadních vod v Prilepu, Radoviši, Strumici a Kičevu. Brzy mají být zahájeny projekty v Bitole a Tetovu. Jejich finanční pokrytí je připraveno cestou projektů IPA II. Současně již byla vytvořena technická

dokumentace pro čistírny v obcích Veles a Štip, kdy předpokladem pro případný úspěch českých firem v těchto projektech (stejně jako v dalších odvětvích) je schopnost čerpat a sdílet zkušenosti při využití a čerpání fondů EU / IPA II.

► **Zemědělský a potravinářský průmysl**

Prioritou makedonské vlády je především rozvoj zemědělství, a to ve všech formách. Letos v únoru, Světová banka schválila projekt modernizace zemědělství v Severní Makedonii v celkové výši 50,5 mil. USD nebo 46 mil. EUR. Tento dvouletý projekt zahrnuje realizaci několika klíčových projektů:

- 1) výstavba 2 nákupních center „Agrofood Platform“, které mají komplexně řešit nákup, skladování, třídění a prodej zemědělských produktů;
- 2) softwarové řešení pro katastr a evidenci zemědělské půdy v Republice Severní Makedonie, které poskytne rychlé a přesné informace pro každý pozemek;
- 3) kafilerie pro ekologické zpracování vedlejších produktů živočišného původu při zachování standardů ochrany životního prostředí.

► **Železniční a kolejová doprava**

Železniční infrastruktura v Severní Makedonii je ve špatném stavu. Evropská unie přislíbila pomoc a zavázala se financovat projekty vybudování a modernizace železničních tratí 1) Kičevo – hranice s Albánií a 2) Kumanovo – hranice s Bulharskem. Financování projektů bude pokryto z 37% z EU a 63% ze státních zdrojů. Projekty zahrnují železniční trať, uzemnění, tunely, mosty, nadjezdy, opěrné zdi, obslužné prostory, železniční stanice, elektrifikaci, instalaci telekomunikačních zařízení a signalizaci. Koncepční návrh řešení pro železnici je vypracován a zahajují se výběrová řízení na dodavatele stavby. Očekává se, že výstavba začne v roce 2021 a bude dokončena do konce roku 2025. Italská společnost Pricewaterhouse Coopers Advisory S.r.l vypracovala studii rozvoje a restrukturalizace obchodního segmentu Železnice RSM – Doprava a očekává se, že vláda v dohledné době rozhodne o dalších krocích a tendrech na její realizaci.

Velvyslanectví ČR ve Skopji

e-mail: commerce_skopje@mzv.cz

www.mzv.cz/skopje



Slovensko

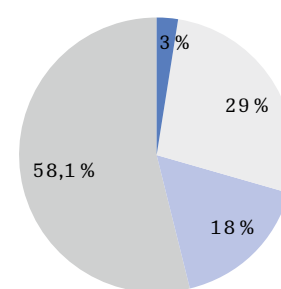
Pandemie COVID-19 zasáhla Slovensko stejně jako ostatní střeoevropské země v polovině března 2020. Došlo k uzavření celé řady firemních provozoven na základě rozhodnutí Úřadu veřejného zdravotnictví Slovenska. Další firmy přerušily či omezily výrobu z vlastní vůle kvůli nedostatku zakázek a jejich zaměstnanci zůstali doma. Ekonomická aktivita se na dva měsíce téměř zastavila. Slovenská ekonomika vykázala v 1. čtvrtletí 2020 pokles HDP meziročně o 3,9%. Ve srovnání s posledním čtvrtletím 2019 ekonomika klesla dokonce o 5,4%, což byl druhý nejvyšší propad v EU po Francii. Za celý rok 2020 očekává Ministerstvo financí Slovenska propad HDP o 7,2%, nárůst deficitu veřejných financí na 8,4% HDP (7,5 mld. EUR) a nárůst veřejného dluhu na 60% HDP.

Ukazatel	2018	2019	2020	2021	2022
Růst HDP (%)	3,9	2,4	-7,2	6,7	4,1
HDP na obyvatele (tis. USD)	19,6	19,5	18,1	19,3	20,1
Míra inflace (%)	2,5	2,8	1,0	1,5	—
Nezaměstnanost (%)	6,6	5,8	8,0	7,4	—
Bilance běžného účtu (mil. USD)	-2,7	-3,0	-1,9	-1,3	-0,8
Populace (mil.)	5,5	5,5	5,5	5,5	5,5
Konkurenceschopnost	41/140	42/141	—	—	—
Exportní riziko OECD	—	—	—	—	—

Predikce EIU

Zdroj: MMF, WEF, OECD

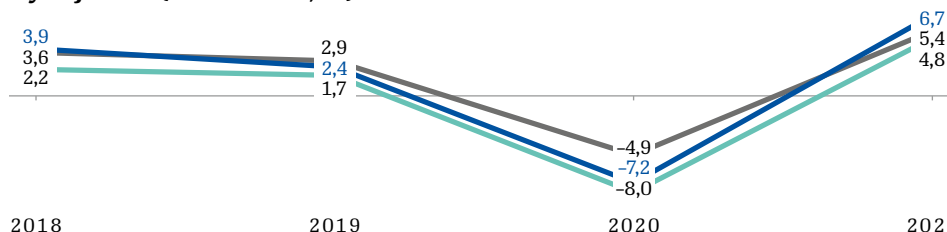
Podíl sektorů na HDP



zemědělství výroba
průmysl služby

Zdroj: WB; 2019

Vývoj HDP (meziročně, %)



Slovensko
svět
vyspělé ekonomiky

Zdroj: EIU, IMF

Slovenská vláda oznámila na počátku pandemie v březnu 2020 pomoc ekonomice ve výši 1,5 mld. EUR měsíčně (1,7% ročního HDP). Přímá pomoc měla činit 1 mld. EUR a nepřímá pomoc ve formě státních záruk komerčním bankám za úvěry firmám 500 mil. EUR měsíčně. Dosud bylo podle zveřejněných údajů vyplaceno 187 mil. EUR firmám, podnikatelům a zaměstnancům. Postiženým zaměstnavatelům přispívá vláda na mzdy zaměstnanců, umožnila odklad placení záloh na daň z příjmů, odklad splátek úvěrů až o 9 měsíců, odklad i odpuštění placení odvodů na sociální pojištění za zaměstnavatele, jednorázové započtení dosud neuplatněné ztráty z podnikání od roku 2014. Zaměstnanci v karanténě a rodiče ošetřující děti dostávají 55% hrubé mzdy. Vláda poskytuje a garantuje zvýhodněné úvěry pro malé a střední firmy do výše 50 mil. EUR prostřednictvím státních bank v gesci Ministerstva financí SR (Slovenská záruční a rozvojová banka, Eximbanka SR). Vláda bude také garantovat prostřednictvím

Ministerstva hospodářství SR zvýhodněné úvěry poskytnuté komerčními bankami do výše 300 mil. EUR. Na tuto pomoc se vyčlení prostředky z nevyčerpaných operačních programů EU (eurofondy). Vláda odsouhlasila zaplatit pronajímatelům obchodních prostor za nájemce 50 % smluvního nájmu v celkové výši 200 mil. EUR. Finanční pomoc slovenské vlády je hrazena především z eurofondů na základě uděleného souhlasu Evropské komise.



Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

► Dopravní průmysl a infrastruktura

Dopravní infrastruktura je zatížena velkým investičním dluhem. Zastaralý vozový park veřejné hromadné dopravy a důraz na ochranu životního prostředí poskytují prostor zejména pro trolejbusy a elektrobuses. Budování tzv. smart cities nabízí příležitosti pro investice do inteligentního řízení dopravy (např. digitální dopravní značky). Výstavba infrastruktury se financuje hlavně z eurofondů.

Absolutní vládní prioritou u silniční infrastruktury je dokončení dálnice D1 z Bratislavy přes Žilinu do Košic, dokončení dálnice D3 ze Žiliny přes Kysucké Nové Mesto a Čadcu na hranici s Polskem, výstavba rychlostní silnice R4 z Prešova na hranici s Polskem nebo rychlostní silnice R7 na jižním Slovensku. V havarijním nebo velmi špatném stavu je na Slovensku přes 400 mostů a více než tisíc kilometrů silnic 1. třídy. ČR a Slovensko považují za prioritu v budování dopravní infrastruktury zrychlení a rozšíření silničního spojení mezi Zlínem a Púchovem a rovněž mezi Třincem a Žilinou. Možnosti českého exportu jsou v přípravné fázi, projekčních činnostech i realizačních pracích.

Absolutní vládní prioritou u železniční infrastruktury je modernizace tratě Bratislava-Košice, železničního uzlu Žilina a elektrifikace železničních tratí (především Bratislava-Komárno, Leopoldov-Nitra, Zvolen-Filakovo). Elektrifikovaných je na Slovensku pouze 44 % železničních tratí. Správce železniční infrastruktury Železnice Slovenské republiky (ŽSR) chce modernizovat rovněž signalizační zařízení či výhybky. Dlouhodobým výhledovým železničním megaprojektem je výstavba 375 km dlouhé

širokorozchodné tratě z Košic přes jižní Slovensko na hranici s Rakouskem v hodnotě 6 mld. EUR. Cílem projektu je ukončit překládku zboží na východním Slovensku. Vlaky by na nové trati měly jezdit maximální rychlostí 140 km za hodinu.

► Energetický průmysl

Slovensko v posledních letech spotřebovává zhruba o 10 % více elektřiny, než vyrábí. Po plánovaném spuštění 3. a 4. reaktoru v jaderné elektrárně Mochovce v letech 2020 a 2021 bude výroba elektřiny na Slovensku zhruba o 13 % vyšší než spotřeba. Mezi příležitostmi v jaderné energetice patří zvyšování bezpečnosti a výkonnosti jaderných elektráren, využití a manipulace s použitými materiály z odstavených jaderných bloků v jaderné elektrárně Jaslovské Bohunice. U přeshraniční elektrické přenosové soustavy směrem do ČR se plánuje modernizace nadzemního vedení 400 kV Varín-Nošovice. Cílem je zvýšení přenosové schopnosti. Půjde o komplexní výměnu vodičů, zemnicích lan, izolátorů a stožárových konstrukcí. V delším časovém horizontu se plánuje výstavba nového nadzemního vedení 400 kV Otrokovice-Ladce. U projektů na Slovensku se jedná o výstavbu nových rozveden 400 kV a transformátorů 400/110 kV či modernizaci rozveden 400 kV.

Příležitosti nabízí budování nabíjecích a rychlonabíjecích stanic pro elektromobily, skladování elektřiny, budování inteligentních řešení (automatizace, big data, smart sítě). Transformace regionu Horní Nitra po skončení těžby uhlí v roce 2023

nabízí příležitosti v projektech spojených s využitím geotermální energie.

Příležitosti pro české firmy nabízí energetické využití odpadů, zlepšování energetické hospodárnosti budov (například zateplování, nové kotle na zemní plyn a biomasu, fotovoltaické panely, tepelná čerpadla, úsporná svítidla). Ve veřejném prostoru půjde dále o výměnu veřejného osvětlení ve městech a obcích.

V plynárenství realizuje společnost Eustream, a. s. studii proveditelnosti pro plynovod Eastring, který propojí Slovensko s Maďarskem, Rumunskem a Bulharskem. Obousměrný plynovod získal status tzv. projektu společného zájmu a je významně financován Evropskou unií. Další příležitosti v plynárenství nabízí výstavba komunálních bioplynových stanic, rekonstrukce plynovodů a pozemní infrastruktury státní společnosti SPP – distribúcia.

► Stavební průmysl

Nová slovenská vláda premiéra Igora Matoviče podpoří výstavbu nájemných bytů. V této souvislosti dojde ke změně legislativy. Vzniknou realitní fondy a zjednoduší se stavební řízení. Nájemné byty na Slovensku totiž významně chybí. V bytovém fondu tvoří pouze 3 %. Programové prohlášení slovenské vlády hovoří nejen o výstavbě nájemných bytů, ale i přestavbě zastaralých státních budov na nájemné byty. Vláda chce financovat nájemné byty mimo rozpočet veřejné správy přes Státní fond rozvoje bydlení. Předpokládá se výstavba 5 tis. nájemných bytů během 2–3 let.

► Zemědělský a potravinářský průmysl

Celková rozloha orné půdy na Slovensku dosahuje 1,73 milionu hektarů, avšak pouze 52 tisíc hektarů se zavlažuje. Počet zaměstnanců v zemědělství i v potravinářském průmyslu každoročně klesá a dosahuje 44 tis., resp. 32 tis. lidí. V živočišné výrobě dlouhodobě klesají především stavy prasat a hovězího dobytka. Na Slovensku se pěstují hlavně obiloviny a olejnin, které tvoří 40 % zemědělské produkce. Průměr v EU je 15 %. Slovensko zaostává v živočišné výrobě, pěstování zeleniny a ovoce.

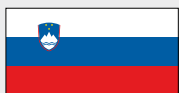
Produkce slovenských potravin je velmi nízká. Jejich podíl v domácím maloobchodě dosahuje 40 %. Nejnižší podíl mají jedlé oleje (17 %), balené maso (26 %) a zpracovaná zelenina (26 %). Zhruba 60 % potravin se musí dovážet. Každý den směřuje na Slovensko 700 kamionů s potravinami. Saldo zahraničního obchodu se zemědělskými a potravinářskými výrobky dosáhlo 1,8 mld. EUR v roce 2019 a meziročně narostlo o 11 %.

Na Slovensku chybějí stáje pro dobytek, ovocné sady, zelinářské farmy i zpracovatelské kapacity (jatk, konzervárny, mrazírny). Příležitosti existují při budování a modernizaci zavlažovacích systémů, zpracovatelských kapacit a dodávkách masa, masných výrobků, konzervované a mražené zeleniny a ovoce.

Velvyslanectví ČR v Bratislavě

e-mail: commerce_bratislava@mzv.cz

www.mzv.cz/bratislava



Slovensko

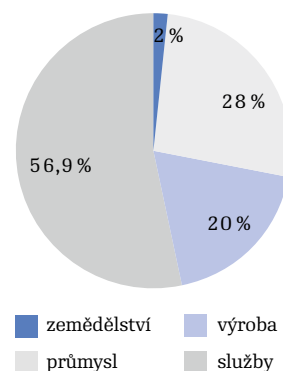
Pandemie a přijatá restriktivní opatření negativně ovlivnily výkon slovenské ekonomiky, pád HDP na letošní rok se odhaduje v rozmezí 6–8 % a podle některých analýz i více. Veřejný dluh se zvýšil na 82,4 % HDP, výrazně se snížil export jako jeden z hlavních agregátorů HDP (–13 %). Nezaměstnanost se na roční úrovni nejvíce zvýšila v dubnu 2020 (o 20 % více registrovaných nezaměstnaných osob oproti dubnu 2019), v květnu 2020 se trend zmírnil. Mezi nejexponovanější sektory patří cestovní ruch, který představuje 12,8 % slovenského HDP a u nějž se očekává snížení příjmů až o 70 % včetně dlouhodobého procesu sanace. Značný úpadek příjmů zaznamenal také dopravní sektor a zpracovatelský sektor, zejména automobilový průmysl. Aktuální ekonomický vývoj Slovenska ovšem ovlivnila v březnu 2020 kromě vyhlášení pandemie COVID-19 rovněž změna vlády. Nová středopravicová vláda projevila zájem o investice do sektorů, které byly dosud podfinancovány, například obranný průmysl či zdravotnictví.

Ukazatel	2018	2019	2020	2021	2022
Růst HDP (%)	4,2	2,4	–6,8	4,1	2,6
HDP na obyvatele (tis. USD)	25,9	25,7	24,6	26,7	–
Míra inflace (%)	1,9	1,7	0,6	1,9	2,1
Nezaměstnanost (%)	8,3	7,6	8,6	8,1	8,0
Bilance běžného účtu (mil. USD)	3,3	3,5	0,8	1,9	2,3
Populace (mil.)	2,1	2,1	2,1	2,1	–
Konkurenceschopnost	35/140	35/141	–	–	–
Exportní riziko OECD	–	–	–	–	–

Predikce EIU

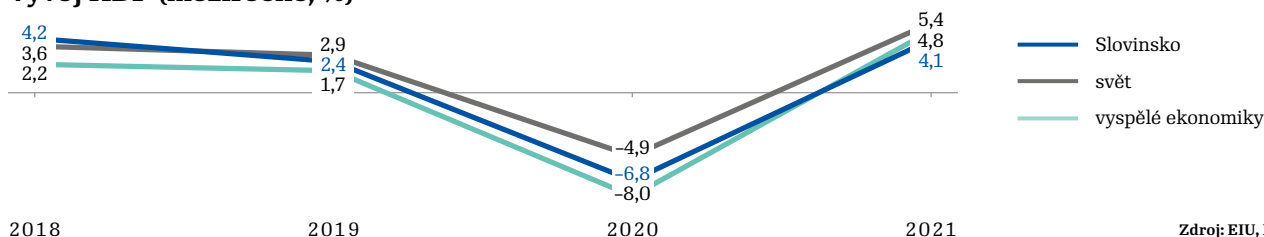
Zdroj: EIU, WEF, OECD

Podíl sektorů na HDP



Zdroj: WB; 2019

Vývoj HDP (meziročně, %)



Zdroj: EIU, IMF

Na zmírnění dopadu pandemie schválila slovenská vláda celkem tři balíčky protikrizových opatření, jejichž hodnota se celkově odhaduje na cca 6 mld. EUR (13,4 % HDP, více než polovina příjmů státního rozpočtu), avšak dle aktuálního odhadu Fiskální rady Slovenské republiky bude výsledná částka nižší. V oblasti hospodářství jde zejména o opatření čekání na práci (standby), kdy stát financuje plat zaměstnance do výše 80 %, prominutí platby odvodů za sociální pojištění, univerzální měsíční příjem pro živnostníky, moratoria na úvěry, státní garanční schéma na překlenovací úvěry za účelem zajištění likvidity firem, dotace zkrácené pracovní doby (kurzarbeit) či státem dotované hodnotové poukazy (vouchery) za účelem podpory domácího cestovního ruchu apod.

Slovinská vláda na konci května 2020 schválila také návrh intervenčního zákona, jehož cílem je eliminace překážek při realizaci důležitých investic za účelem oživení hospodářského cyklu po epidemii COVID-19. Na základě tohoto zákona vláda ve spolupráci s Ministerstvem životního prostředí Slovenské republiky určí tři seznamy prioritních investic dle předpokládaného data realizace, přičemž u 1. a 2. seznamu investic se předpokládá zahájení realizace v letošním a příštím roce. Cílem je zejména zajištění investičního cyklu státu, obcí i soukromého sektoru po epidemii koronaviru a zmírnění negativních dopadů na hospodářství formou podpory stavebnictví a souvisejících sektorů (služby, obchod, transport apod.). Návrh zákona slibuje koordinovanou realizaci investic, zkrácení lhůt a preferenční zacházení v případě administrativních sporů. Minimální hodnota důležité investice z prvního a druhého seznamu je 5 mil. EUR, minimální práh u investic ze třetího seznamu je stanoven na 25 mil. EUR. Důležitá investice je definována jako investice v souladu s cíli národních strategických politik a programů v oblasti dopravy, energetiky, hospodářské rozvojové infrastruktury, životního prostředí, zemědělství, bytové výstavby, zdravotnictví, dlouhodobé péče, výchovy, vzdělání, sportu, vědy, bezpečnosti a obrany, veřejné správy, kultury, administrativy a justice.



Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

► Dopravní průmysl a infrastruktura

Ve Slovinsku probíhá a nadále bude probíhat řada infrastrukturních projektů zaměřených na modernizaci a rozvoj železniční dopravy v souladu s požadavky transevropské dopravní sítě TEN-T. Intervenční zákon na seznam důležitých projektů zařadil zejména modernizaci železniční trati Zidani Most – Celje, Maribor–Šentilj, železničního uzlu Pragersko a železničního tunelu Karavanky. Poptávány tak jsou položky, jako např. mechanické přístroje a zařízení signalizační, bezpečnostní nebo pro řízení železniční aj. dopravy. V souladu s modernizací železniční dopravy obměňují Slovinské železnice rovněž vlakové soupravy pro přepravu osob.

V oblasti silniční dopravy bude v době po epidemii COVID-19 kladen důraz zejména na výstavbu 3. rozvojové osy (práce na dálniční síti v severní a částečně také jižní části trasy), rozšíření některých částí lublaňského dálničního obchvatu a nejvytíženějších úseků dálnice A1 v blízkosti Lublaně, výstavbu lokálních silnic (Hotemež-Britof, Markovci–Gorišnica) a cyklistických stezek (Brežice–Dobova, Velenje–Šoštanj–Mozirje, Celje–Šentjur).

► Energetický průmysl

V oblasti energetiky považuje intervenční zákon za prioritu výstavbu Hydroelektrárny Mokrice. Celková hodnota projektu je odhadována na 150 mil. EUR, přičemž přibližně polovina bude použita na energetickou část, zbytek na tu infrastrukturní. V plánu je rovněž budování plynovodů Vodice–Lublaň a Ajdovščina–Lucija. V rámci elektroenergetické přenosové soustavy zmiňuje intervenční zákon zejména vybudování dálkového vedení Cirkovce–Pince, Kamnik–Visoko, Gorica–Divača, trafostanice Dobruška Vas či kabelového vedení v Koperu. Zmíněné projekty jsou příležitostmi nejen pro stavební společnosti, ale také pro subdodavatele zařízení a vybavení hydroelektráren, plynovodů a systémů pro distribuci elektrické energie.

Nová slovinská vláda se staví pozitivně k využití jaderné energie, kterou vnímá jako nízkoemisní, a podporuje výstavbu druhého bloku jaderné elektrárny Krško s výkonem reaktoru mezi 1 a 1,2 GW. Projekt je v přípravné fázi a bude příležitostí pro výměnu zkušeností a know-how v oblasti jaderné energetiky.

► ICT

Pandemie COVID-19 poukázala na nutnost přítomnosti a fungování ve virtuálním světě a odhalila slabiny stávajících systémů. Lze proto očekávat, že se již dříve avizovaná digitalizace pracovních procesů v důsledku pandemie urychlí napříč všemi sektory. Slovinsko bude usilovat o další zdokonalování systémů e-government, e-health, e-shopů a o rozšiřování nabídky on-line služeb, zvýšenou pozornost bude věnovat také kybernetické bezpečnosti a problematice ochrany osobních údajů.

Během stavu pandemie zaznamenalo on-line nakupování značný růst. Do budoucna se očekává výrazná výhoda pro obchodníky, kteří budou schopni zákazníkům nabídnout kombinaci kamenných obchodů i on-line služeb. Prodejci budou tedy nadále vyhledávat platformy e-commerce a zejména inovativní technologie, které budou zaměřeny na vylepšení nákupního procesu pro spotřebitele.

Slovinsko se v době pandemie potýkalo s akutním nedostatkem konferenčního vybavení (zejména hardwaru) a i po ukončení výjimečného stavu se mnohé veřejné i soukromé subjekty rozhodly do jisté míry zachovat home office, resp. kombinaci klasického pracovního procesu a práce z domova. Proto lze předpokládat, že bude poptávka po těchto produktech a také po programovém vybavení pro vzdálený přístup existovat také do budoucna.

► Obranný průmysl

Nová slovinská vláda usiluje o změnu obranné legislativy a navýšení obranného rozpočtu, zejména za účelem provedení nezbytné modernizace ozbrojených sil. V následujících šesti letech plánuje Ministerstvo obrany Slovinské republiky investovat do vybavení slovinské armády ve výši 780 mil. EUR. Slovinský trh je vyspělý a orientovaný na moderní technologie, precizní zpracování, interoperabilitu, modularitu, víceúčelovost technologií a spolehlivost obchodních partnerů. Pro český obranný průmysl tak představuje příležitost uplatnit výrobky a služby s vysokou přidanou hodnotou a využít znalost moderních technologií a postupů. Poptávány jsou zejména produkty, jako například obrněná a transportní vozidla,

technologie k neutralizaci výbušných prostředků, zbraně a střelivo, minomety, dělostřelecké systémy, letouny, helikoptéry, bezpilotní systémy a systémy na dálkové ovládání pro účely sběru dat, radary dlouhého a krátkého dosahu apod.

► Stavební průmysl

Po částečném útlumu veřejných investic v oblasti výstavby rezidenčních budov v posledních letech slibuje nová slovinská vláda sérii projektů bytové výstavby jak pro komerční, tak pro nájemní účely, zejména hlavní město Lublaň se potýká s chronickým nedostatkem bytů. Bytové komplexy sídlištního typu budou kromě Lublaně (Podutik, Jesihov Štradon, Zelena Jama, Litijska, Rakova Jelša II) vybudovány také v Mariboru (Pod Pekrsko Gorco, Novo Pobrežje) a Kranji. České společnosti se budou moci zapojit do výstavby, popř. dodávat stavební materiály, železobetonové konstrukce, výrobky stavebního truhlářství a tesařství a interiérové a exteriérové vybavení.

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

Slovinsko vstoupilo do období pandemie koronaviru nepřipraveno z hlediska nedostatečných kapacit ochranných a zdravotnických pomůcek, které nutně potřebovalo pro zajištění nepřetržitého provozu klíčových veřejných služeb (zdravotnictví, bezpečnostní a záchranné složky aj.) a k prevenci šíření nákazy v nejzranitelnější skupině obyvatelstva v domovech důchodců. Dlouhodobým cílem bude proto zajištění dostatečného množství zboží tohoto typu (roušky/respirátory FFFP2/IIR, FFFP3, chirurgické roušky, rukavice, kombinézy, brýle, štíty, dezinfekce, ventilátory, kyslíkové systémy a bezkontaktní teploměry) pro potřeby Správy státních hmotných rezerv Slovinské republiky.

I po ukončení pandemie dne 31. 5. 2020 zůstávají v platnosti mnohá preventivní opatření k prevenci šíření nákazy na veřejnosti, například povinné nošení roušek ve veřejných uzavřených prostorech a obecně ve všech uzavřených prostorech s velkou koncentrací osob, v nichž nelze zajistit patřičnou vzdálenost (1,5–2 m) mezi osobami; povinná dezinfekce rukou před vstupem

do těchto prostor apod. Rovněž veškeré provozy, ve kterých se pohybují lidé, jsou povinny důsledně dodržovat zpřísněný hygienický režim (častější úklid, dezinfekce). Slovinské úřady upozorňují, že tato opatření budou v platnosti po delší dobu, proto lze očekávat, že poptávka po ochranných pomůckách pro veřejnost a potřeby hospodářství bude i nadále aktuální. Výzvou do budoucna bude také účinná dezinfekce prostor (nemocnice, vzdělávací zařízení, úřady, hotely, gastronomická zařízení aj.) s minimálním dopadem na zdraví člověka.

Z výsledků hospodaření největších slovinských lékárenských velkoobchodů vyplývá, že se v 1. čtvrtletí roku 2020 mimořádně zvýšil prodej léků a potravinových doplňků (+14 %), lze proto očekávat, že v rámci péče o zdraví a prevence poroste zájem také o tyto kategorie výrobků.

Velvyslanectví ČR v Lublani

e-mail: commerce_Ljubljana@mzv.cz

www.mzv.cz/ljubljana



Srbsko

Ekonomika Srbska bude patrně méně zasažena pandemií COVID-19 než v ostatních zemích Evropy. Nejnovější prognózy analytiků Mezinárodního měnového fondu, Světové banky atd. sice odhadují snížení HDP v letošním roce, ale zároveň předpokládají následný velmi výrazný hospodářský růst v roce 2021. To vše samozřejmě za předpokladu plného otevření ekonomiky ve druhém pololetí 2020 a bez nástupu druhé vlny pandemie.

Pozitivní náhled vychází z dobrého stavu národního hospodářství Srbska před koronavirovou krizí, který byl charakterizován například růstem HDP za 4. čtvrtletí loňského roku o 6,2% a pokračující expanzí v 1. čtvrtletí 2020, kdy bylo dosaženo +5% (zatímco v eurozóně již byl propad -3,3%). Rovněž další ekonomické ukazatele, například veřejný dluh 24,3 mld. EUR, tj. 51,9% HDP, devizové rezervy 12,79 mld. EUR, zásoby 31 tun zlata, inflace 0,6% p.a., stavební výroba +24,4% atd. dávaly do rukou srbské vlády širší možnosti, jak podpořit další ekonomický vývoj země a hospodářsky eliminovat dopady koronavirové krize.

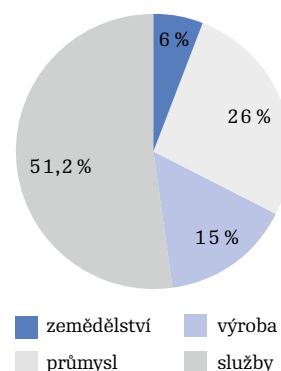
commerce

Ukazatel	2018	2019	2020	2021	2022
Růst HDP (%)	4,4	4,2	-3,0	3,5	2,4
HDP na obyvatele (tis. USD)	7,2	7,3	7,3	7,6	–
Míra inflace (%)	2,0	1,7	0,9	1,8	2,6
Nezaměstnanost (%)	12,7	10,4	13,8	15,6	–
Bilance běžného účtu (mil. USD)	-2,5	-3,5	-3,6	-3,7	-3,8
Populace (mil.)	7,0	7,0	6,9	6,9	–
Konkurenceschopnost	65/140	72/141	–	–	–
Exportní riziko OECD	5/7	5/7	4/7	–	–

Predikce EIU

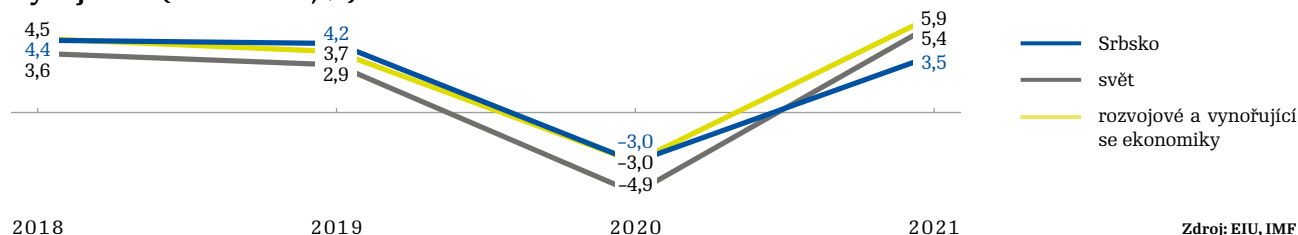
Zdroj: EIU, WEF, OECD

Podíl sektorů na HDP



Zdroj: WB; 2019

Vývoj HDP (meziročně, %)



Zdroj: EIU, IMF

Srbsko alokovalo na ekonomická opatření v hlavním vládním balíčku částku 608,3 mld. RSD, tj. 5,1 mld. EUR, což představuje cca 11% HDP. Tato podpora je dle srbských ekonomů i vládních představitelů největší v rámci zemí jihovýchodní Evropy a desátá největší (poměrem k HDP) v Evropě, kde průměr činí cca 8%.

Vládní program v hodnotě odpovídající téměř polovině srbského státního rozpočtu obsahuje tři základní sady opatření, která jsou zaměřena a) na fiskální politiku, b) na přímou podporu pro soukromý sektor a c) na opatření pro udržení likvidity v soukromém sektoru a jiné úlevy.



Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

K rozvoji ekonomiky Srbska bezesporu přispíval program ekonomických reforem pro období let 2019–2021. Tento strategický dokument, který široce reflektoval i úsilí o budoucí členství v Evropské unii a doporučení Mezinárodního měnového fondu (MMF), byl zaměřen především na zachování finanční stability, podporu vyššího ekonomického růstu, snižování veřejného dluhu, tvorbu pracovních míst a zlepšování životní úrovně. Strukturální a institucionální reformy byly dále cílené srbskou vládou na reformy státem vlastněných společností, na zkvalitnění podmínek na trhu s energií, dopravou, na zlepšení podnikatelského prostředí atd.

Na tento dokument navázal také další významný ambiciózní plán nazvaný „Serbia 2025“. Pětiletý investiční plán mj. uvedl předpoklad další expanze srbské ekonomiky. S tím jsou spojené například veřejné investice o objemu 14 mld. EUR, tj. cca 350 mld. CZK, navýšení průměrných platů na 900 EUR/měs. (z dosavadních 460 EUR), stabilní devizový kurz v rozpětí 117–120 RSD/EUR. Do dopravní infrastruktury a železnic by mělo Srbsko investovat více než 9 mld. EUR, tj. 225 mld. CZK.

Oba tyto klíčové národní dokumenty budou tvořit hlavní osu i pro období po překonání pandemické krize. Dílčí úpravy zatím nebyly avizovány, z čehož vyplývá, že perspektivními sektory v Srbsku budou především:

► Dopravní průmysl a infrastruktura

V Srbsku v současné době probíhá mimořádný boom z hlediska budování dopravní infrastruktury. Velké projekty jsou jak v oblasti rozvoje železniční sítě, tak silniční včetně klíčových dálnic, vodní dopravy (budování a modernizace přístavů) i letecké dopravy (letišť). Tyto projekty nebyly přerušeny ani v období výjimečného stavu, neboť jsou pro další rozvoj země zcela zásadní.

Mimořádným projektem je například železniční rychlostní trasa Bělehrad–Budapešť. Projekt je financován z čínské strany, a proto možnosti jsou především v oblasti subdodávek. Celková hodnota trati, která by měla spojit řecký přístav Piraeus s Budapeští, je odhadována na 2,89 mld. USD.

Srbsko realizuje i jiné projekty na hlavních i regionálních tratích. Jedním z dalších významných projektů je rovněž modernizace 100 km trati Bělehrad–Niš v hodnotě 234 mil. USD. V současné době také pokračuje výstavba částí silničního Koridoru 10, který území Srbska spojí s Rakouskem, Maďarskem, se Slovinskem, s Chorvatskem, Bulharskem, se Severní Makedonií a s Řeckem.

► Stavební průmysl

V Srbsku lze v nejbližším období očekávat další kontinuitu rozmachu stavebnictví. V realizaci jsou velké stavební projekty. Rozběhla se výstavba gigantického projektu v centru hlavního města „Belgrade Waterfront“ či developerských projektů „Avala“ a „New River Port“. Roste poptávka po nových bytech, ale i modernizaci stávajících bytových domů a jejich energetické úspornosti. S tím souvisí i technologie pro monitorování spotřeby energií a vody a zařízení na jejich efektivnější využívání.

Nárůst stavební výroby byl před vypuknutím koronavirové krize téměř +25%. Tento trend by mohl být znovu obnoven již ve 2. pololetí tohoto roku a další expanze může následovat v roce 2021.

► Vodohospodářský a odpadní průmysl

Při řešení epidemiologické krize velmi výrazně gradovala i potřeba maximální hygieny, čisté vody, zpracování odpadů, a to nejen ve městech, ale i v malých obcích a vzdálených municipalitách.

Srbsku v podstatě chybí ucelená ekologická infrastruktura, jako jsou čistírny odpadních vod a funkční kanalizace. I systém zásobování pitnou

vodu je na úrovni, která ani zdaleka nedopovídá požadavkům EU. Je proto patrný rostoucí zájem o dodávky technologií a řešení v této oblasti a s tím, jak se bude rozšiřovat čerpání z předvstupní pomoci EU, poroste i objem prostředků, které bude srbská státní správa nucena v této oblasti investovat. Celková hodnota investic se odhaduje na 5,6 mld. USD v průběhu dalších 25 let.

► **Železniční a kolejová doprava**

S modernizací dopravní infrastruktury nepřímo souvisí i modernizace vozového parku dopravců. Srbsko postupně obnovuje vozový park pro osobní i nákladní dopravu. Stávající vozový park z velké

části již dlouho přesluhuje svou standardní dobu technické i morální životnosti, a lze tedy očekávat nejen nákupy nových, ale (kvůli složité hospodářské situaci) i ekonomicky zajímavější modernizaci stávajících dopravních prostředků.

Město Bělehrad například připravuje vypsání výběrového řízení na dodávku tramvají a trolejbusů. Příležitosti na subdodávky pro MHD by mohly být i v souvislosti se zahájením výstavby metra.

Velvyslanectví ČR v Bělehradě

e-mail: commerce_belgrade@mzv.cz

www.mzv.cz/belgrade



Španělsko

Rok 2020 a s ním spojená pandemie COVID-19, která zemi zasáhla vší silou (téměř 250 tis. nakažených), bude mít dalekosáhlé ekonomické důsledky. Španělsko fungovalo v režimu nouzového stavu přes tři měsíce, což se podepsalo na téměř všech odvětvích.

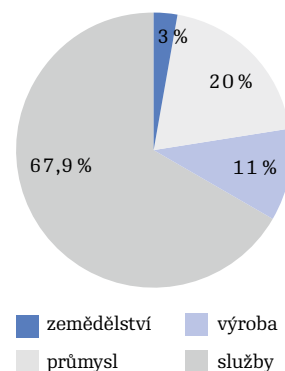
Počátkem roku byla jmenována nová koaliční vláda (Socialistická strana a levicová Unidas Podemos), která v rámci krize přišla s řadou opatření na pomoc jak obyvatelům, tak firmám. Nicméně všechny tyto podpůrné a dobře míněné programy a sociální dávky se velmi viditelně promítnou do výše deficitu veřejných financí v tomto roce. Schodek rozpočtu překročí 10 % HDP a státní dluh, který se Španělsko léta snaží snížit, drasticky naroste na téměř 115 % HDP. Vcelku pozitivní růst HDP (2 % HDP v roce 2019) se propadne kvůli pandemii až o 11 %. Dopad současné krize bude znatelný v několika nadcházejících letech, negativně zasáhne řadu firem a podniků a odrazí se i na opětovném nárůstu nezaměstnanosti.

Ukazatel	2018	2019	2020	2021	2022
Růst HDP (%)	2,4	2,0	-11,0	6,0	3,4
HDP na obyvatele (tis. USD)	30,4	29,9	25,9	28,3	—
Míra inflace (%)	1,7	0,8	-0,3	0,8	1,4
Nezaměstnanost (%)	15,2	14,1	21,0	17,8	16,2
Bilance běžného účtu (mil. USD)	27,3	27,7	16,9	25,5	32,5
Populace (mil.)	46,7	46,7	46,8	46,7	—
Konkurenceschopnost	26/140	23/141	—	—	—
Exportní riziko OECD	—	—	—	—	—

Predikce EIU

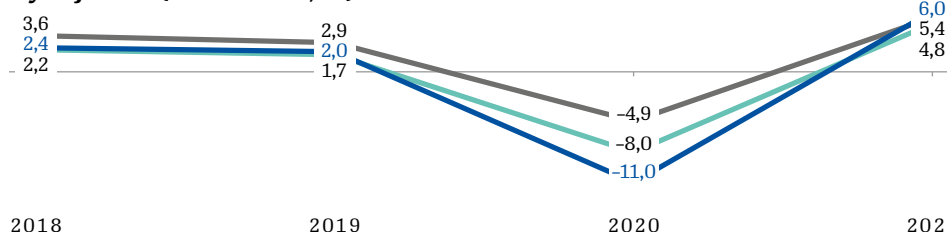
Zdroj: EIU, WEF, OECD

Podíl sektorů na HDP



Zdroj: WB; 2019

Vývoj HDP (meziročně, %)



Zdroj: EIU, IMF

Vláda již v počátku pandemie oznámila, že do obnovy ekonomiky vloží bezprecedentních 200 mld. EUR, což odpovídá 20 % HDP. Postiženým podnikům byly poskytnuty garance na zajištění likvidity, bezúročná půjčka, vláda vyplatila sociální dávky 3,5 mil. osob v rámci kurzarbeitu, umožnila odklady plateb cel a daní. Do jednotlivých sektorů zasažených krizí byla alokována řada státních podpor.



Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

► Energetický průmysl

V roce 2000 bylo rozhodnuto o uzavření jaderných elektráren starších 30 let (uzavírání by mělo nastat v letech 2025–2035). Přes snahy o nalezení řešení ve věci skladování jaderného odpadu nebylo doposud učiněno zásadní rozhodnutí a za skladování odpovídají jednotlivé elektrárny. Možnosti spolupráce se nabízejí v oblasti bezpečnosti a dekontaminace jaderného odpadu, modernizace a rekonstrukce stávajícího vybavení, softwaru apod.

► ICT

V zemi je poptávka po vyspělých produktech a službách v oblasti informačních a komunikačních technologií. Toto odvětví bylo v návaznosti na pandemii COVID-19 vyhodnoceno jako prioritní a napříč všemi sektory bylo konstatováno, že je třeba se v nadcházejícím období soustředit na zlepšení digitálních služeb, budování technologické a digitální suverenity a posílení a rozšíření internetové dostupnosti a k tomu potřebné infrastruktury. Jednou z hlavních priorit bude rozvoj moderních řešení k zajištění funkčnosti firem a státní a veřejné správy v případě potřeby práce z domova.

Další příležitosti, které by měly mít české společnosti na paměti, se nacházejí v následujících oblastech: inteligentní sítě pro efektivnější využívání energie; technologie související s konceptem smart cities (inteligentních měst), které jsou určeny k řízení stále složitějších městských prostředí; internet věcí, kdy mnoho sítí bude propojeno a budou zahrnovat schopnosti bezpečnosti, analýzy nebo správy; kybernetická bezpečnost; FinTech nebo big data, což otevírá nové oblasti

činnosti pro podniky, které se zabývají zkoumáním, inovacemi a vývojem.

Automatizace průmyslového sektoru jde ruku v ruce s vývojem technologií pro jejich řízení a ochranu před napadením.

► Strojírenský průmysl

Po současné krizi bude potřeba pokračovat v rozvoji a modernizaci španělského průmyslu, který stále tvoří necelých 18 % HDP. Vzhledem k riziku dalších vln pandemie můžeme předpokládat zvýšený zájem o automatizaci výroby. Ta může být jedním ze způsobů, jak zmírnit budoucí dopady pandemií na výrobu a umožnit kontinuální provoz.

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

Jedná se o strategický sektor, který jako jediný v poslední době zaznamenal nárůst pracovní síly. Ve Španělsku byl tento sektor před nástupem krize podhodnocen a měl nedostatečné kapacity lůžek, které byly pod průměrem EU (297 lůžek na 100 tis. obyvatel).

Předpokládá se zvýšení státních investic do tohoto sektoru, a to ať již pro nákup jednorázových ochranných pomůcek, tak zvyšování kapacit jednotek intenzivní péče a zvyšování počtu lůžek.

Velvyslanectví ČR v Madridu

e-mail: madrid@embassy.mzv.cz

www.mzv.cz/madrid



Švédsko

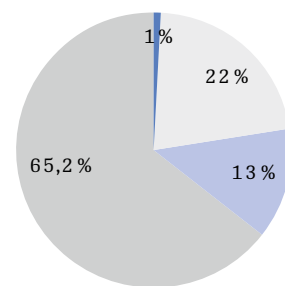
Švédsko, které jako jedna z mála zemí na světě nepřistoupilo k tvrdým restriktivním opatřením, spoléhalo pouze na doporučení a ekonomika mohla fungovat, byť v omezené míře, přesto relativně nerušeně dál, zaznamenalo v prvním čtvrtletí 2020 dokonce mírný nárůst HDP. Švédsko jakožto silně proexportně založenou ekonomiku, závislou na globálních dodavatelských řetězcích, a především kondici německé a evropské ekonomiky, však krize dožene v téměř stejné intenzitě jako celou EU v následujících kvartálech bez ohledu na to, jak relativně málo vlastní ekonomiku vlada v rámci přijímaných epidemiologických opatření přiškrtila. Dopady krize by však díky alespoň částečnému zachování chodu ekonomiky měly být přeci jen o něco méně bolestné než ve většině zemí EU.

Ukazatel	2018	2019	2020	2021	2022
Růst HDP (%)	2,1	1,2	-5,1	3,0	2,2
HDP na obyvatele (tis. USD)	55,6	52,6	50,1	52,2	—
Míra inflace (%)	2,0	1,8	0,5	1,4	1,6
Nezaměstnanost (%)	6,3	6,8	9,9	8,6	8,0
Bilance běžného účtu (mil. USD)	9,7	20,8	14,5	14,9	15,1
Populace (mil.)	10,0	10,1	10,1	10,2	—
Konkurenceschopnost	9/140	8/141	—	—	—
Exportní riziko OECD	—	—	—	—	—

Predikce EIU

Zdroj: EIU, WEF, OECD

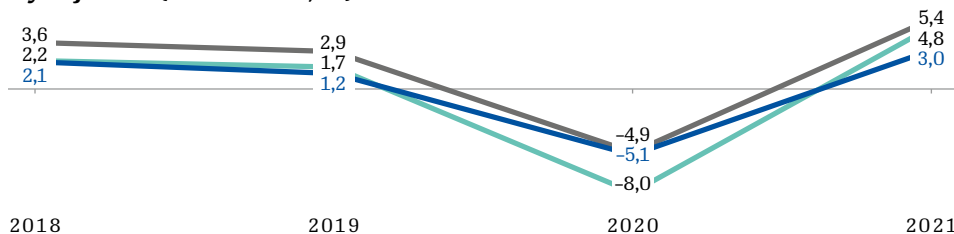
Podíl sektorů na HDP



zemědělství výroba
průmysl služby

Zdroj: WB; 2019

Vývoj HDP (meziročně, %)



Švédsko
svět
vyspělé ekonomiky

Zdroj: EIU, IMF

Vláda zatím na podporu ekonomiky uvolnila přes 6% HDP a další pomoc ještě plánuje. Jedná se především o přímou pomoc zasaženým podnikům, programy na záchranu pracovních míst, odklady splátek daní, převzetí břemene nemocenské z firem a řadu dalších opatření, jež byla prezentována v několika vládních balíčcích ekonomické podpory. Centrální banka (Riksbank) uvolnila cca 16% HDP země na posílení likvidity a na nákup státních i firemních dluhopisů. Díky skutečnosti, že Švédsko mělo v minulosti velmi zdravé státní finance a jedno z nejnižších zadlužení v EU, neočekává se, že bude mít problém rozpočtové schodky financovat, resp. nalézt na finančních trzích kupce pro státní dluhopisy za minimální úrok. Očekává se, že zadlužení země stoupne z 35 na 40, případně 42% HDP, což bude i nadále jedno z nejnižších zadlužení v EU.



Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

Švédsko netrpí nedostatkem zdravotnického materiálu ani techniky, naopak v průběhu krize bylo jejich exportérem. Vzhledem ke skutečnosti, že se švédská ekonomika zcela nezastavila, Švédsko mnohem více trpí přerušáním dodavatelských řetězců, a to především ve strojírenství a v energetice, a dále přerušáním pracovní mobility, a to zejména ve stavebnictví. Jakožto silně proexportně orientovaná ekonomika Švédsko potřebuje co nejdříve obnovit dodávky a pohyb pracovních sil.

► Energetický průmysl

Současná krize nic nemění na cíli Švédska stát se první „fossil free“ zemí na světě, naopak ekonomická obnova bude primárně zaměřena na zelené příležitosti. Nicméně právě rostoucí trend výstavby větrných elektráren a nestálost jejich dodávek do distribuční sítě představuje obrovskou aktuální potřebu na modernizaci a zvýšení kapacity přenosné sítě. A právě dodávky komponentů a služeb jak pro obnovitelné zdroje, tak pro přenosovou soustavu představují velkou příležitost.

► Stavební průmysl

Stavební boom napříč Švédskem pokračuje a týká se jak rezidenčních a průmyslových, tak infrastrukturních staveb. Švédská vláda pomocí investic do infrastruktury stimuluje švédskou ekonomiku (doslova se hodlá proinvestovat z krize) a vedle investičního balíku ve výši 522 mld. SEK do výstavby

infrastrukturních projektů pro období 2014–2025 uvolnila další desítky miliard na opravy silnic a dálnic, železnic a dalších dopravních koridorů.

► Strojírenský průmysl

Švédsko je tradiční strojírenskou zemí a export strojírenských výrobků a technologií představuje 45 % švédského exportu. Jedná se především o důlní stroje a technologie, osobní a nákladní automobily, stavební stroje, zemědělské a lesnické stroje a zařízení pro offshore a lodní průmysl. Krize jasně ukázala limity globálních dodavatelských řetězců a zajištění stabilních subdodávek pro švédský strojírenský průmysl je švédskou prioritou.

Velvyslanectví ČR ve Stockholmu
e-mail: stockholm@embassy.mzv.cz
www.mzv.cz/stockholm



Švýcarsko

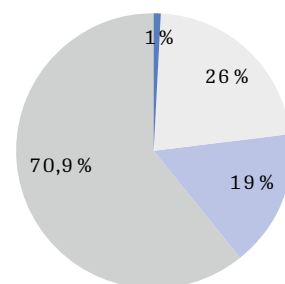
V první polovině roku 2020 utrpěla i švýcarská ekonomika kvůli koronavirové pandemii výrazné ztráty a byla uvržena do recese. Očekává se, že hrubý domácí produkt v roce 2020 klesne oproti roku 2019 o 6 % a v roce 2021 poroste o 4,0 %. Odškodnění za kurzarbeit sice zabránilo masivnímu nárůstu míry nezaměstnanosti, avšak další propouštění kvůli uzavírání firem a restrukturalizacím společně s pozastavením přijímání nových pracovních sil pravděpodobně povede k tomu, že míra evidovaných nezaměstnaných se bude v roce 2020 nadále zvyšovat až na 3,0 %. V roce 2021 se očekává průměrná míra nezaměstnanosti 3,5 %. V důsledku nárůstu míry nezaměstnanosti a odškodnění za kurzarbeit se v roce 2020 předpokládají výdaje na pojištění v nezaměstnanosti kolem 25 mld. CHF, přičemž asi 75 % připadá právě na vyplácení příspěvků za práci v režimu kurzarbeit. V roce 2021 se předpokládá, že se tyto výdaje opět výrazně sníží, ale kvůli vyšší míře nezaměstnanosti zůstanou spíše nadprůměrné. Pandemie ovlivní i cenovou hladinu. Dle předpovědí zveřejněných v březnu 2020 se v porovnání s rokem 2019 sníží spotřebitelské ceny ve Švýcarsku v roce 2020 o 0,4 %. Pro rok 2021 se očekává míra inflace 0,6 %.

Ukazatel	2018	2019	2020	2021	2022
Růst HDP (%)	2,7	1,0	-6,0	4,0	1,4
HDP na obyvatele (tis. USD)	83,0	81,8	81,0	81,9	–
Míra inflace (%)	0,9	0,4	-1,0	0,4	0,8
Nezaměstnanost (%)	2,6	2,3	3,5	3,6	2,9
Bilance běžného účtu (mil. USD)	57,9	86,2	50,2	65,6	71,9
Populace (mil.)	8,5	8,6	8,7	8,7	–
Konkurenceschopnost	4/140	5/141	–	–	–
Exportní riziko OECD	–	–	–	–	–

Predikce EIU

Zdroj: EIU, WEF, OECD

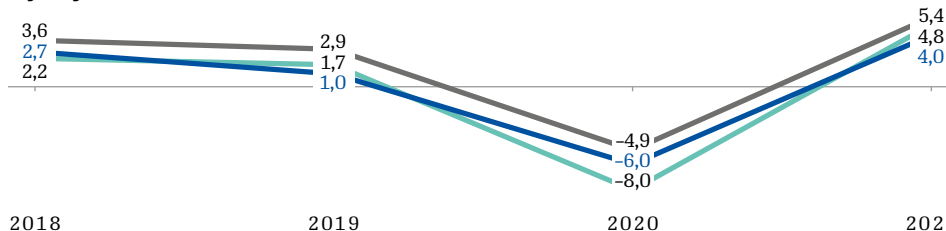
Podíl sektorů na HDP



zemědělství výroba
průmysl služby

Zdroj: WB; 2019

Vývoj HDP (meziročně, %)



Zdroj: EIU, IMF

Všechna hospodářská odvětví Švýcarska byla kvůli nařízeným přerušáním provozu existenciálně zasažena. Švýcarská vláda poskytla balíček opatření v celkové výši přes 70 mld. CHF s cílem kompenzovat příjmy postiženým domácnostem a zajistit likviditu společnostem, a proto bylo dosud možné drastickému nárůstu míry nezaměstnanosti a bankrotům společností zamezit. První část vládního balíčku opatření tvoří program k překlenutí platební neschopnosti ve výši přes 40 mld. CHF. Krizí zasažené společnosti

s obratem do 500 mil. CHF tak mohou požádat svou banku o překlenovací úvěr ve výši 10 % svého ročního obratu, maximálně však do výše 20 mil. CHF. Musí však splnit určitá minimální kritéria, jako například dokázat, jak velké ztráty kvůli koronavirové pandemii společnost utrpěla. Úvěry do 500 tis. CHF jsou vypláceny nebyrokraticky, rychle a až do 100 % zajištěny státem. Úroková sazba činí 0 %. Překlenovací úvěry ve výši od 500 tis. CHF do 20 mil. CHF jsou jištěny státem do výše 85 %.

Za zbývajících 15 % ručí banky, které úvěry poskytují. U těchto úvěrů činí úroková sazba 0,5 % z půjčky zajištěné státem. Druhou část vládního balíčku opatření tvoří výdaje na pojištění v nezaměstnanosti a zdravotnické pomůcky v celkové výši 31 mld. CHF.



Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

Pod dojmem zkušenosti s nedostatkem výrobního materiálu, který se dotkl snad všech průmyslových odvětví, přehodnocuje Švýcarsko svůj postoj ke globálním dodavatelským a výrobním řetězcům. Jejich kompletní přenos do Švýcarska sice dle švýcarské vlády realistický není, ale do Evropy ano: Švýcarsko má zájem na regionalizaci globálních řetězců na evropské úrovni. V té by mohla hrát Česká republika vzhledem ke svým možnostem a geografické poloze významnou roli.

Podle Global Innovation Index 2019 je Švýcarsko nejinnovativnější zemí světa, přičemž na prvním místě se umísťuje nepřetržitě od roku 2011. Největší strategickou příležitostí pro české subjekty tak dlouhodobě představují věda, výzkum a inovace. Vzhledem k tomu, že v této oblasti patří Švýcarsko ke světovým lídrům, je v zájmu České republiky usilovat nejen o uplatnění českých řešení ve Švýcarsku, ale i o nalezení cesty, jak se podílet na těch švýcarských.

► Automobilový průmysl

Koronavirovou pandemií byl postižen silně, a navíc se potýkal s problémy již v roce 2019. Švýcarský automobilový průmysl je stejně jako ten český velice úzce navázán na Německo. Po švýcarských cestách jezdí asi 6,1 milionu motorových vozidel (včetně lehkých a těžkých užitkových vozidel, zemědělských vozidel atd.). Perspektivním segmentem jsou jednostopé i dvoustopé dopravní prostředky pro volnočasové aktivity, které respektují specifika polohy a geografické členění Švýcarska a jsou přizpůsobeny potřebám místního náročného spotřebitele.

Škoda Octavia Combi je již potřetí za sebou nejprodávanějším automobilem ve Švýcarsku (9 280 vozů v roce 2019). Druhé a třetí místo obsadily vozy VW a čtvrté místo zaujímá Tesla, což jasně ukazuje na místní vzrůstající trend e-mobility.

► Chemický průmysl

Chemický a na něj navázaný farmaceutický průmysl vyváží ročně produkty za 104,4 mld. CHF. Jedná se tak o nejdůležitější švýcarské exportní průmyslové odvětví, které zaznamenalo v roce 2018 nárůst oproti roku 2017 o téměř 29%. Švýcarský chemický průmysl vyvezl v roce 2019 výrobky za více než 17 mld. CHF a dovezl za 15 mld. CHF. České firmy se mohou stát subdodavateli například strojího či laboratorního zařízení a vybavení pro švýcarské chemické a farmaceutické koncerny.

► ICT

Epidemiologická krize zvýraznila roli digitalizace. Mnohá v krizi zavedená nouzová řešení se osvědčila a Švýcaři, kteří byli v této oblasti doposud zdrženliví, je budou využívat a rozvíjet i nadále. Jedná se především o technologie, které umožňují

distanční řešení pracovních procesů, schůzek, práce z domova, rozdělení pracovních týmů, bezkontaktní platby, on-line nakupování atd. Vhodné příležitosti lze tudíž nalézt v mnoha ICT sektorech, například v e-commerce, FinTech, e-learning, e-games apod. Perspektivní jsou především softwarové, antivirové a inteligentní aplikace. Technická řešení, kterými disponují například švýcarské banky, pojišťovny a velké korporace, byla vyvíjena v 70. letech 20. století. S ohledem na vysoké náklady na jejich údržbu a jejich zastaralost bude mít švýcarský trh nejméně do roku 2024 vysokou absorpční schopnost právě pro nejmodernější inovovaná technologická řešení, a to zejména v oblasti vývoje a správy IT systémů.

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

V roce 2020 se završuje realizace osmileté koncepce zdravotnictví, na kterou naváže nová pod názvem Gesundheit 2030. Kromě nových elementů, jako je inovační strategie eHealth 2.0 cílená na digitalizaci zdravotnictví v linii pacient – lékař – lékárna – zdravotní pojišťovna nebo posílení biomedicínského výzkumu a technologie, nová koncepce dále počítá i s rostoucí potřebou zabezpečit životní podmínky stárnoucí populace. Významnou součástí materiálu

je také zajištění pečovatelské péče – ve Švýcarsku chybí odborně vzdělaný personál. Poptávané jsou služby lékařské, dentální, nemocniční a služby fyzioterapeutů. Z nemocnic je signalizován zájem o zajištění sterilního prostředí. Potenciál tak mají speciální aplikace, například nano nátěry a malby a samozřejmě technologie využívající nanovlákná.

► Zemědělský a potravinářský průmysl

Švýcarské zemědělství je mimořádně štedře dotovaným hospodářským segmentem. I pro příští roky se počítá s vysokými přímými platbami subvencí producentům. Kromě dodávek zemědělských strojů se pro české exportéry nabízí prostor i u tradičních a vysoce kvalitních zemědělských komodit, především chmele. Na máslo, vejce, mouku a další produkty byl navýšen celní kontingent a jejich dovoz byl usnadněn. Pomohla tomu skutečnost, že v době koronavirové krize byl těchto potravin ve Švýcarsku nedostatek.

Velvyslanectví ČR v Bernu

e-mail: commerce_Bern@mzv.cz

www.mzv.cz/bern



Ukrajina

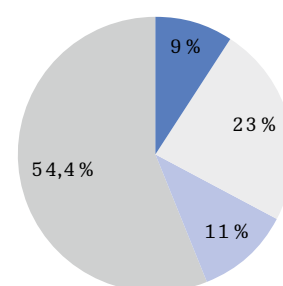
Šíření koronaviru začalo ukrajinskou ekonomiku ovlivňovat počátkem března 2020. S tím byl spojený útlum v celé společnosti, odložení veletrhů, zrušení regionálních fór, utlumení dopravy, omezení celé řady výrob apod. Větší množství Ukrajinců se začalo vracet ze zahraničí, a to i z oblastí silně zasažených pandemií koronaviru. V 1. čtvrtletí 2020 poklesl HDP na Ukrajině o 1,5 % v porovnání se stejným obdobím roku 2019. Dle odhadu Národní banky Ukrajiny by se HDP na Ukrajině měl v roce 2020 snížit o 5 % s tím, že v roce 2021 se očekává hospodářský růst.

Ukazatel	2018	2019	2020	2021	2022
Růst HDP (%)	3,4	3,2	-6,0	5,6	4,3
HDP na obyvatele (tis. USD)	3,1	3,7	3,5	3,6	–
Míra inflace (%)	9,8	4,1	6,5	5,6	5,9
Nezaměstnanost (%)	8,8	8,2	10,8	9,8	9,2
Bilance běžného účtu (mil. USD)	-4,4	-1,3	-3,0	-2,2	-3,1
Populace (mil.)	42,2	42,0	41,8	41,7	–
Konkurenceschopnost	83/140	85/141	–	–	–
Exportní riziko OECD	7/7	7/7	6/7	–	–

Predikce EIU

Zdroj: EIU, WEF, OECD

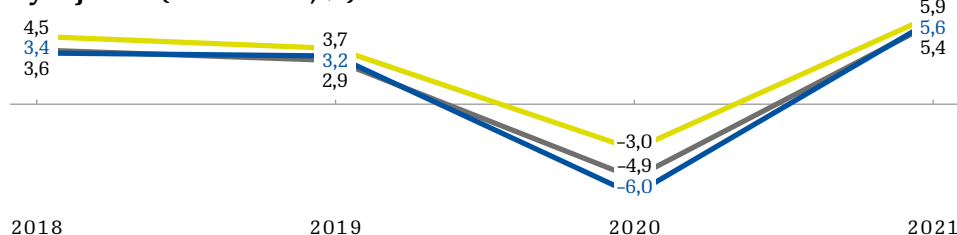
Podíl sektorů na HDP



zemědělství výroba
průmysl služby

Zdroj: WB; 2019

Vývoj HDP (meziročně, %)



Zdroj: EIU, IMF

V rámci reakce na pandemii koronaviru přijala Nejvyšší rada Ukrajiny již v polovině března 2020 „protikrizové zákony“ zahrnující opatření na podporu domácích podnikatelů a obyvatel (moratorium na daňové audity, výjimky z placení pokut, osvobození od platby nájmu při nemožnosti využití nemovitosti apod.). Dále byl přijat program „Dostupné úvěry 5-7-9%“ k podpoře malých a středních podniků, zjednodušeny procedury veřejných zakázek (tj. bez elektronických aukcí) a procedury pro registraci léků (pokud jsou registrovány v některé zemi EU). Národní banka Ukrajiny zavedla program na refinancování bank až na 5 let. V polovině dubna 2020 byl v Nejvyšší radě schválen „protikrizový rozpočet“, kde se oproti původnímu rozpočtu na rok 2020 (schválený v prosinci 2019) příjmy snížily o 119,7 mld. hřiven (o 11 %) na celkových 975,8 mld. hřiven a výdaje se zvýšily o 82,4 mld. hřiven (o 7 %) na celkových 1 266,4 mld. hřiven. Byl posílen „rezervní fond“ vlády. Nejvíce byly zvýšeny výdaje na penze a na státní program „zdravotnických garancí“. Na konci května 2020 ukrajinská vláda schválila státní program na podporu ekonomiky zahrnující „krátkodobé iniciativy“ (bezpečné fungování ekonomiky,

ochrana domácí výroby před importy), „opatření v jednotlivých sektorech“ (podpora průmyslu, energetiky, dopravy apod.) a „podporu jednotlivých segmentů ekonomiky“ (podpora malých a středních podniků, investic, inovací apod.).

V době pandemie se Ukrajině ztížil přístup na mezinárodní finanční trhy, nicméně ukrajinská vláda je makroekonomicky podporována mj. Mezinárodním měnovým fondem a EU. Ve druhé polovině května 2020 dosáhla Ukrajina s MMF dohodu o novém programu SBA (Stand-By Arrangement) na 18 měsíců ve výši 5 mld. USD. V květnu 2020 EU potvrdila připravenost poskytnout Ukrajině druhou tranši ve výši 500 mil. EUR z již dříve schválené makroekonomické pomoci a Evropská rada schválila poskytnutí makroekonomické pomoci Ukrajině v rámci sousedské politiky ve výši 1,2 mld. EUR. Další podpora je poskytována Světovou bankou, EBRD a dalšími donory.



Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

► Dopravní průmysl a infrastruktura

EU předpokládá realizaci několika desítek projektů k integraci ukrajinské silniční a železniční infrastruktury do dopravního systému EU za cca 4,5 mld. EUR. To vytváří možnosti pro účast českých společností v těchto projektech především na úrovni subdodavatele. Další možnosti jsou v rámci předpokládané transformace státní železnice Ukrzaliznicja (dodávky komponentů, modernizace lokomotiv apod.) a též při zajištění osobní železniční dopravy mezi západní Ukrajinou a ČR.

► Energetický průmysl

Energetika představuje důležitý strategický sektor, který prochází celou řadou reformních kroků. Od července 2019 byla na Ukrajině zahájena liberalizace trhu s elektřinou. Tento krok vyvolává poptávku po systémových řešeních (elektronické systémy řízení obchodu s elektřinou, vedení statistiky obchodu s elektřinou apod.). Velmi perspektivní je na Ukrajině oblast energetické efektivity a rozvoj segmentu obnovitelných zdrojů energie. Zajímavá je též modernizace energetické infrastruktury včetně jaderných elektráren. V tomto sektoru lze u některých projektů získat financování od mezinárodních

finančních institucí (EIB, EBRD apod.). Aktuální je v současné době na Ukrajině odborná diskuse o snížení úrovně „zeleného tarifu“, investice do zelených technologií zůstávají nadále atraktivní z investičního hlediska.

► Obranný průmysl

Během posledních několika let probíhá konsolidace tohoto odvětví. Ukrajina má zájem především o spolupráci v oblasti pasivních sledovacích systémů, dále o spolupráci v oblasti obrněných/obrněných dodávek, oprav a modernizace pozemní obrněné techniky, dodávek komunikačních prostředků a základního vybavení vojáka (uniformy, obuv, balistické ochranné prostředky, výstrojí součásti aj.). Země v loňském roce projevila zájem také o logistické informační systémy a systémy C2. Během návštěvy premiéra ČR v Kyjevě v listopadu 2019 byl z ukrajinské strany zmíněn také zájem o modernizaci leteckých výcvikových kapacit včetně nových letounů. Předpokládá se česká účast na veletrhu Arms and Security v říjnu 2020 v Kyjevě.

► Vodohospodářství a odpadní průmysl

Pozornost je na Ukrajině věnována výstavbě moderních skládek, závodů na třídění a zpracování

odpadů a čističek odpadních vod ve vybraných městech. České společnosti se mohou prosadit spíše jako subdodavatelé technologií pro ukrajinské generální dodavatele. Aktuálně roste poptávka po zařízeních k automatizaci výroby. V tomto sektoru je též lepší dostupnost financování prostřednictvím mezinárodních finančních institucí (EIB, EBRD apod.).

► **Zdravotnický a farmaceutický průmysl**

Pandemie COVID-19 obrátila větší pozornost na sektor zdravotnictví a na potřebu jeho dalšího rozvoje. S tím je spojené budování nových částí nemocnic a jejich vybavení zdravotnickým zařízením a technologiemi a též poptávka po zdravotnickém materiálu. Soukromé nemocnice nemusejí zadávat zakázky prostřednictvím elektronického systému ProZorro a často nakupují přímo od výrobců. Zde existují možnosti pro české společnosti. Nicméně ty musí mít na Ukrajině svého zástupce, který se účastní jednání se zástupci nemocnic k nákupům zařízení a materiálů.

► **Zemědělství a potravinářský průmysl**

V Nejvyšší radě (parlamentu) byl v březnu 2020 schválen zákon ke zrušení moratoria na prodej zemědělské půdy (cca 42 mil. ha půdy). Moratorium bude zrušeno od poloviny roku 2021.

Otázka prodeje půdy cizincům bude dořešena formou referenda (s tím, že již platí zákaz prodeje půdy cizincům v oblastech blíže než 50 km od státní hranice Ukrajiny). Zrušení moratoria povede k nasměrování investic do nákupu zemědělské půdy a ke zpomalení investic do dalších segmentů v zemědělství. Z druhé strany pandemie koronaviru zasáhla sektor zemědělství na Ukrajině minimálně. Nadále tak existují dobré exportní příležitosti u zařízení potravinářského sektoru, u zemědělské techniky a technologií, u energetického zařízení na biomasu (zemědělské odpady), u potravin v oblasti zdravé výživy a různých delikates (sušené maso, sýry).

Velvyslanectví ČR v Kyjevě

e-mail: commerce_kiev@mzv.cz

www.mzv.cz/kiev



Velká Británie

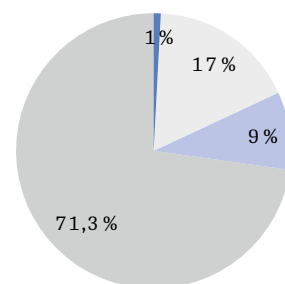
Na jaře 2020 se Británie zařadila po bok zemí nejvíce zasažených pandemií koronaviru SARS CoV-2; na počátku června země registrovala 2. nejvyšší počet osob zesnulých na COVID-19 na světě po USA a přijatá opatření proti koronaviru zásadně zpomalila britskou ekonomiku. S vysokou pravděpodobností pandemie způsobí největší průměrné roční zpomalení britského hospodářství za poslední přinejmenším dekády. V současné době patří k nejpostiženějším sektorům: ubytování a stravování, letecká doprava, automobilový sektor, vzdělávání, výrobní průmysl, maloobchod a stavebnictví. Ekonomické dopady pandemie se přitom projeví zejména v nízké produktivitě a omezení pracovních hodin, snížení investic a spotřebitelských výdajů, nižších dodávkách ze zahraničí, nižším exportu a snížené ochotě riskovat. Vzroste státní dluh, ve fiskálním roce 2020–2021 cca o 200 mld. GBP na 95% HDP. Další zpomalení ekonomiky může přinést nedosažení obchodní dohody s EU a přechod na obchod dle pravidel a sazeb WTO po konci stávajícího přechodného období od 1. 1. 2021. Očekává se, že vláda masivně podpoří ekonomiku prostřednictvím investic především do zdravotnictví, infrastruktury, energetiky, a to i za cenu navýšení státního dluhu (nízká cena na obsluhu dluhu, vláda si navíc půjčuje ve vlastní měně).

Ukazatel	2018	2019	2020	2021	2022
Růst HDP (%)	1,3	1,4	-9,0	6,0	1,9
HDP na obyvatele (tis. USD)	42,7	41,9	37,9	40,1	–
Míra inflace (%)	2,3	1,7	0,7	0,6	0,9
Nezaměstnanost (%)	4,1	3,8	8,7	6,8	5,6
Bilance běžného účtu (mil. USD)	-110,2	-106,9	-57,5	-73,7	-77,1
Populace (mil.)	67,1	67,5	67,9	68,2	–
Konkurenceschopnost	8/140	9/141	–	–	–
Exportní riziko OECD	–	–	–	–	–

Predikce EIU

Zdroj: EIU, WEF, OECD

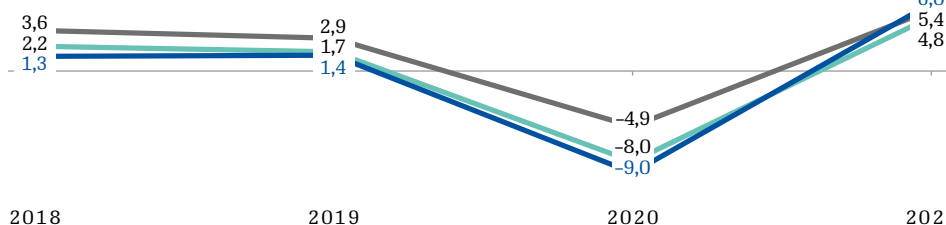
Podíl sektorů na HDP



zemědělství výroba
průmysl služby

Zdroj: WB; 2019

Vývoj HDP (meziročně, %)



Zdroj: EIU, IMF

Britská vládní reakce na podporu hospodářství v době pandemie čítá balíček opatření na podporu ekonomiky a zmírnění dopadů koronaviru ve výši 30 mld. GBP zaměřených na veřejné zdravotnictví, občany, OSVČ a firmy. Podpora je zaměřena na firmy napříč sektory, například zdravotnictví získá 14,5 mld. GBP a 3,5 mld. GBP bylo alokováno na udržení provozu železniční dopravy, a další programy jsou určeny pro ostatní sektory ekonomiky. Vláda také platí 80 % mezd pracovníků, které firmy nechaly doma,

ale nepropustily je (cca 8,5 mil. osob); od června musejí firmy schéma spolufinancovat, a to až do konce října, kdy program končí. Vláda dále kompenzuje až 80 % průměrných ušlých příjmů OSVČ. Nad tento rámec je k dispozici na překlenovací půjčky firmám 330 mld. GBP (15 % HDP země). Britská centrální banka Bank of England snížila základní sazbu z 0,75 % na současných 0,10 %, a uvolnila pravidla pro banky k poskytování půjček.



Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

► Dopravní průmysl a infrastruktura

Roste poptávka po řešeních podporujících fyzické rozestupy (social distancing) ve veřejných prostorech, v dopravních prostředcích, ale i na pracovištích či v restauracích atd. Vláda přislíbila balíček 2 mld. GBP na podporu cyklistiky a chůze, které budou nyní „centrem vládní dopravní politiky“. Přípravuje „národní cyklistický plán“, který stanoví, jak do roku 2025 zdvojnásobit cyklistiku a zvýšit chůzi. První etapa v hodnotě 250 mil. GBP čítá řadu urgentních opatření, která zajistí bezpečnější jízdu na kole a chůzi včetně jízdních pruhů pro kola, širších chodníků a ulic pouze pro cyklisty. Vláda také poskytne poradenství městským radám. Bude spuštěn pilotní provoz schématu e-skútrů k pronajmutí ve městech.

Vláda alokuje 10 mil. GBP na dobíjecí stanice pro elektrické automobily na ulicích a na urychlenou opravu silnic. Například Londýn i Manchester plánují úpravy veřejného prostoru za účelem zachování fyzických rozestupů, včetně rozšíření chodníků a podpory cyklistiky. Také skotská vláda nabízí městským radám ve Skotsku 10 mil. liber, aby mohly přebudovat nové širší „pop-up“ chodníky a cyklostezky, které podpoří fyzické rozestupy a ochrání chodce, běžce a cyklisty před motoristy.

Nad rámec podpory cyklistiky však budou pokračovat také největší infrastrukturní projekty, od kterých si vláda slibuje pomoc při znovunastartování ekonomiky – již v průběhu koronavirové krize například vláda rozhodla o pokračování příprav a zahájení výstavby dlouho chystané vysokorychlostní železnice na sever Anglie, tzv. projekt

HS2. Více informací o projektu HS2 je k dispozici na stránkách velvyslanectví. Pokračovat bude také obnova a výstavba silniční sítě.

► Energetický průmysl

Ochrana klimatu a dekarbonizace ekonomiky budou klíčovým aspektem hospodářské obnovy – platí cíl dosáhnout nulových emisí CO₂ z britské ekonomiky jako celku do roku 2050. Do roku 2025 musejí ukončit provoz všechny hnědouhelné elektrárny a ze stávajících jaderných bloků má do roku 2030 ukončit provoz 7. Do roku 2030 tak bude potřeba nalézt nové zdroje pro čtvrtinu britské energie, přičemž hlavní roli budou hrát jádro a obnovitelné zdroje, ukládání energie, úspory energie, elektromobilita a chytrá energetická řešení. Podrobněji na webu velvyslanectví ČR v Londýně.

JADERNÁ ENERGETIKA

Přijatá vládní sektorová dohoda pro jaderný sektor má zabezpečit cenovou konkurenceschopnost jaderné energetiky s ostatními nízkouhlíkovými technologiemi. Dohoda stanovuje čtyři cíle do roku 2030: 30% snížení nákladů na výstavbu nových projektů, 20% snížení nákladů na následnou likvidaci zařízení a odpadu v porovnání se současnými odhady, 40 % více žen v jaderném sektoru a získání domácích a mezinárodních kontraktů ve výši 2 mld. liber.

V rámci sektorové dohody podporuje britská vláda rovněž pokročilé nukleární technologie

(investice ve výši 56 milionů liber), které byly dříve známé pod termínem „malé modulární reaktory“ (SMRs). Podporuje také vývoj pokročilých modulárních reaktorů 4. generace, které mohou být potenciálně důležitým krokem pro snížení provozních nákladů. Pokud jde o nové jaderné zdroje, plánováno jich bylo až 6 (Hinkley Point C, Sizewell, Oldbury, Bradwell, Moorside a Wylfa). Ovšem v roce 2019, po šesti letech příprav, byly projekty Moorside, Wylfa a Oldbury pozastaveny. Zatím jistý je tak jen vznik dvou reaktorů Hinkley Point C (francouzská EDF a čínská CGN – China General Nuclear Power Group), výstavba již běží a probíhají tendry na dodávky, přičemž první elektřina by měla být generována nejdříve v roce 2026.

Ve fázi konzultace se nachází projekt firmy EDF Energy na výstavbu bloku C jaderné elektrárny Sizewell se dvěma reaktory o celkovém výkonu 3,2 GW. EDF aktuálně otevřela registrace pro svůj dodavatelský řetězec a připravuje se na zahájení výstavby v roce 2022, při níž chce vycházet ze zkušeností s Hinkley Point C. Další projekt CNG na výstavbu jaderné elektrárny Bradwell B se připravuje v Maldonu v Essexu. Naopak dvě japonské společnosti své jaderné projekty v UK zrušily – Horizon Nuclear Power, vlastněná Hitachi, na začátku roku 2019 stopla přípravu projektu výstavby nové jaderné elektrárny Wylfa a v roce 2018 vycouvala z účasti na projektu jaderného zdroje Oldbury a společnost Toshiba v roce 2018 rovněž vycouvala ze svého projektu zdroje Moorside. Jediným zájemcem o pokračující investování do britského jádra je tak Čína.

Krise několika projektů rozvoje jaderné energetiky tak staví Británii před otázku, zda bude do jádra investovat přímo stát, nebo bude spoléhat na čínské investice, nebo bude země vyrábět více energie z fosilních paliv, či více rozvíjet obnovitelné zdroje. V roce 2020 je proto očekávána revize britské energetické strategie. V oblasti energetiky se tak v každém případě dá očekávat mnoho příležitostí ve výstavbě nových zařízení, zejména obnovitelných zdrojů, ale také při vyřazování starých zařízení (decommissioning) a v programech na nakládání s jaderným odpadem. Úřad pro vyřazování jaderných zařízení z provozu (NDA)

v současné době eviduje 15 závodů, které mají být vyřazeny do roku 2035.

OBNOVITELNÉ ZDROJE, UKLÁDÁNÍ ENERGIE

Aktuálně představuje energie z větru, vln, vody, biomasy a ze slunce již 37 % elektřiny generované v Británii; podíl elektřiny z větru tvořil v roce 2019 celých 20 % a dále rostl. Sektorová dohoda pro rozvoj větrných elektráren přináší vedle finanční podpory také cíl, aby z větru pocházela třetina elektřiny (až 30 GW) do roku 2030. V současnosti jsou podporovány podmořské průzkumy i implementace umělé inteligence na řízení větrných turbín. The Crown Estate a Crown Estate Scotland spustily v roce 2019 pronájem mořského dna, kde by měly na přelomu 20. a 30. let 21. století vyrůst nové offshore větrné projekty. Důležitou součástí sektoru jsou také pravidelné aukce v rámci schématu „Contracts for Difference“. Poslední aukce na výkup elektřiny z nových offshore větrných elektráren v roce 2019 přinesla rekordně nízkou cenu zhruba 39,65 GBP/MWh (tj. méně než 50 % ceny v roce 2015; pro srovnání, nový jaderný blok Hinkley Point C bude dodávat za garantovanou cenu 92,50 GBP/MWh).

Vládní podpora obnovitelných zdrojů (výkupní tarify) byla již ukončena pro fotovoltaické panely a pro ostatní obnovitelné zdroje bude dále snižována ruka v ruce s tím, jak se tento energetický sektor stává konkurenceschopným i bez finanční podpory.

Největším současným offshore projektem je Dogger Bank Wind Farms. Dvě farmy, Creyke Beck A, Creyke Beck B a Teesside A má na starost joint venture firem SSE Renewables a Equinor a projektový tým pořádá nepravidelně schůzky se společnostmi, které by mohly přispět k realizaci projektu. Další větrnou farmu připravuje Innogy pod názvem Sofia Offshore Wind Farm a nabízí možnost registrací do dodavatelského řetězce. Ústup od stabilního uhlí přináší také nové požadavky na síť, bude potřeba zčtyřnásobit kapacitu úložišť. Provozovatel National Grid odhaduje, že bude potřeba úložiště o velikosti 1,3 GW, ekvivalent jaderné elektrárny Sizewell. Vláda proto prostřednictvím fondu „Výzva průmyslové strategie“ podporuje výzkum technologií nové generace

baterií. Zároveň bude také poptávka po centralizovaných systémech propojujících elektrárny s továrnami a dalších technologiích k udržení stability elektrické sítě. Jelikož až 30 % všech emisí uhlíku v zemi má na svědomí vytápění budov, vláda také plánuje zakázat od roku 2025 využívání fosilních zdrojů pro vytápění nových obytných domů (tj. včetně kotlů na zemní plyn!), což skýtá příležitosti pro dodavatele alternativních řešení.

Vláda zvažuje k vytápění domácností například i vodík. Britský trh je také otevřen inovativním a experimentálním technologiím výroby energie z odpadu (například technologie typu ORC na nízkoteplotnou transformaci odpadu na palivo). Akcent bude kladen rovněž na úsporná energetická/tepelná/chladicí řešení, například kogenerační jednotky, tepelná čerpadla, výměníky tepla či úspornou chladicí techniku.

Příležitosti pro dodávky českých systémů i komponentů tedy představují například jak specializované strojírenské dodávky, tak ucelená řešení, baterie, články, měniče, střídače a kabely; dále zejména komponenty pro energetickou dimenzi tzv. smart energy, včetně smart homes a smart cities. Příležitost by také mohla být pro přečerpávací vodní elektrárny sloužící k vykrývání energetických špiček.

► ICT

Již v akutní fázi pandemie byla obrovská poptávka po digitálních a on-line řešeních umožňujících zajistit služby při zachování fyzických rozestupů, ale i například distanční fungování pracovních týmů (home offices). A tento trend bude pokračovat. On-line nakupování v době krize dramaticky narostlo a služby typu Amazon využívá i stát pro realizaci svých dodávek, například testů. Poptávka bude vzrůstat jak po platformách a řešeních pro e-commerce, herní průmysl, rozšířenou a virtuální realitu, digitální marketing a EdTech, tak po fyzické infrastruktuře pro internetové připojení. Příležitosti budou tedy mj. v inovativních, interaktivních, personalizovaných, na umělé inteligenci založených řešeních pro e-commerce. Pokud jde o fyzickou infrastrukturu pro připojení,

vláda hodlá zajistit takový rozvoj infrastruktury, aby každá domácnost měla možnost gigabitového širokopásmového připojení kabelem do roku 2025.

Aktuálně takovou možnost mají 4 mil. domácností a dalších 26 mil. stále potřebuje modernizaci připojení (v současné době je optikou připojeno pouze 13 % všech nemovitostí v zemi, ve srovnání se 62 % ve Španělsku, 22 % v Mexiku či 81 % v Jižní Koreji). Vláda v současné době přislíbila 5 mld. GBP, aby umožnila venkovským oblastem rychlé připojení optickým vláknem.

Rovněž ve finančním sektoru budou hrát inovace zásadní roli, zejména v oblastech finanční inkluze, financování malých a středních podniků a digitální transformace sektoru finančních služeb. Inovace v tomto sektoru také budou moci těžit ze státní podpory, vytvořen již například byl fond ve výši 1,25 mld. GBP. Balíček zahrnuje investiční fond Future Fund ve výši 500 mil. GBP pro společnosti s vysokým růstem zasažené krizí.

IT řešení přijdou ke slovu také při nastavování nové podoby dopravního systému v kontextu pandemie COVID-19: Ministr dopravy se již sešel s firmami Google, Microsoft a Citymapper s cílem analyzovat dostupná data a vyvinout aplikace, které pomohou veřejnosti ukázat zatížení cestovní sítě v reálném čase.

► Zábava a volný čas (krátkodobě, pro rok 2020)

V souvislosti s omezením pohybu a cestování je zvýšená poptávka po domácím (kancelářský a zahradní nábytek, grily) a sportovním vybavením (jízdní kola, elektrokola, elektro/koloběžky, domácí posilovny, trampolíny a sportovní pomůcky), produktech pro kutily či výrobcích pro rekreaci a lokální turistiku.

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

Již těsně před koronavirovou pandemií patřil zdravotní sektor (Národní zdravotní služba, NHS), k deklarovaným prioritám vlády. NHS nutně potřebuje realizovat projekty obnovy řady nemocnic, a to jak stavební, tak především přístrojové, jelikož deficit údržbových prací na nemocnicích čítá zhruba 6,5 mld. GBP. Plánované práce zahrnují

výstavbu až 40 nových nemocnic, nemocničních oddělení, jednotek intenzivní péče a operačních sálů, zlepšení nedostačujícího vybavení psychiatrických klinik, obnovu zastaralé počítačové infrastruktury, modernizaci a doplnění vybavení (britské nemocnice mají v přepočtu na jednoho obyvatele méně vybavení ve srovnání se zeměmi OECD, například 3× menší podíl přístrojů na magnetickou rezonanci či výpočetní tomografii, než má Německo). Již v roce 2019 britská vláda oznámila, že vymezí dodatečných 1,8 mld. GBP k výstavbě, údržbě a nákupu nového vybavení pro NHS v Anglii, zejména magnetických rezonancí, počítačových tomografů a mamografů. (Poznámka: Skotsko, Wales a Severní Irsko mají vlastní zdravotní systémy, které mají obdržet vlastní rozpočty, trend je však podobný.)

Připraven je také plán na modernizaci diagnostiky rakovinových onemocnění v podobě financování 300 nových diagnostických zařízení v 78 nemocnicích napříč Anglií. Čelíce koronavirové krizi pak vláda na jaře 2020 alokovala další balíček ve výši 6,6 mld. GBP na podporu NHS, která je zaměřena na zajištění nemocničních lůžek, nákup plicních ventilátorů, diagnostických testů a ochranných prostředků pro zaměstnance NHS, ale i na výzkum vakcíny proti COVID-19. Podrobněji na webu velvyslanectví ČR v Londýně.

Velvyslanectví ČR v Londýně
e-mail: london@embassy.mzv.cz
www.mzv.cz/london

Oborový rejstřík

▶ Automobilový průmysl

35, 53, 63, 68, 78, 127, 155, 190, 197, 205, 226, 230, 233, 253, 273

▶ Civilní letecký průmysl

63, 93, 102, 135, 138, 214, 241

▶ Dopravní průmysl a infrastruktura

29, 32, 50, 78, 84, 90, 106, 112, 132, 152, 192, 214, 217, 220, 223, 237, 244, 248, 250, 259, 262, 266, 276, 279

▶ Důlní, těžební a ropný průmysl

38, 60, 65, 93, 102, 147, 158, 181, 187, 209

▶ Elektrotechnika

127, 217

▶ Energetický průmysl

26, 32, 38, 47, 50, 60, 65, 71, 75, 78, 84, 90, 103, 106, 112, 115, 118, 121, 127, 130, 132, 138, 141, 144, 158, 161, 172, 175, 178, 181, 184, 187, 190, 192, 194, 199, 202, 209, 214, 220, 223, 226, 230, 233, 237, 241, 244, 248, 253, 259, 262, 269, 271, 276, 279

▶ Chemický průmysl

192, 230, 273

▶ ICT

44, 53, 61, 65, 68, 71, 78, 81, 85, 112, 115, 118, 124, 128, 130, 135, 150, 152, 155, 161, 168, 175, 181, 187, 194, 197, 202, 205, 212, 227, 231, 245, 248, 253, 263, 269, 273, 281

▶ Kovo zpracovatelský průmysl

147

▶ Nábytkářský průmysl

182

▶ Obranný průmysl

26, 29, 32, 35, 41, 56, 79, 103, 106, 113, 132, 148, 150, 152, 155, 161, 184, 206, 217, 220, 241, 248, 263, 276

▶ Sklářský a keramický průmysl

33, 93, 141

▶ Služby

33, 238, 253

▶ Stavební průmysl

75, 91, 97, 118, 142, 144, 192, 202, 206, 220, 245, 260, 263, 266, 271

▶ Strojírenský průmysl

85, 156, 175, 269, 271

▶ Textilní a obuvnický průmysl

33, 53, 158

▶ Vodohospodářský a odpadní průmysl

29, 54, 63, 65, 72, 109, 121, 132, 135, 139, 145, 162, 168, 178, 184, 187, 199, 202, 209, 212, 224, 250, 254, 256, 266, 276

▶ Zábava a volný čas

56, 94, 116, 148, 172, 197, 281

▶ Zdravotnický a farmaceutický průmysl

27, 29, 33, 35, 38, 41, 44, 47, 50, 54, 56, 63, 66, 68, 72, 79, 82, 86, 97, 100, 103, 107, 109, 116, 119, 121, 124, 128, 130, 132, 136, 139, 142, 153, 158, 162, 168, 175, 185, 190, 194, 197, 199, 203, 206, 209, 212, 217, 220, 224, 227, 231, 234, 238, 241, 245, 248, 250, 254, 263, 269, 274, 277, 281

▶ Zemědělský a potravinářský průmysl

27, 33, 36, 39, 42, 44, 47, 50, 56, 61, 63, 69, 72, 76, 86, 91, 94, 97, 100, 110, 122, 124, 132, 153, 156, 168, 173, 179, 182, 224, 231, 248, 257, 260, 274, 277

▶ Zpracovatelský průmysl

48, 122

▶ Železniční a kolejová doprava

36, 39, 69, 119, 133, 179, 185, 188, 192, 194, 200, 210, 215, 217, 228, 234, 239, 241, 257, 267

**Martin Tlapa, Marek Svoboda, Michaela Chrtová,
Michaela Koletová, Marek Pyszko**

**Kolektiv pracovníků Ministerstva zahraničních věcí
České republiky**

Mapa strategických příležitostí

Vydalo Ministerstvo zahraničních věcí České republiky.
Vydání první, Praha, 2020.

Sazba a tisk: ASTRON print, spol. s r. o., Praha.

ISBN 978-80-7441-052-9

Ambicí autorů Mapy strategických příležitostí je přispět k pochopení dopadů pandemie koronaviru na českou ekonomiku a směřování oborově zaměřené ekonomické diplomacie ČR. Publikace nabízí unikátní příspěvek do diskuzí o změnách v sektorech, investičních politikách a příležitostech, které v důsledku této globální krize ve světě vznikají.

Klíčové vlivy pandemie jsou rozsáhlé a mnohočetné. Na jedné straně akcelerují výkonnostní a sociální problémy jednotlivých zemí, odhalují křehkost zdravotních systémů a fragmentaci globální architektury světa, na druhé straně mění světovou nabídku i poptávku v důsledku vládních investic a zvyšování ekonomické odolnosti řady zemí.

Publikace vychází z přesvědčení, že otevřená česká ekonomika, podnikatelé a firmy naleznou nové příležitosti a řešení, které svět v této době potřebuje a poptává. Je pozváním ke společným aktivitám podnikatelů a veřejného sektoru při prosazování českých ekonomických zájmů ve světě.

